॥ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ॥

မဇ္ဈိမနိကာယေ

ဥပရိပဏ္ဏာသ-ဋီကာ

၁. ဒေဝဒဟဝဂ္ဂေါ

၁. ဒေဝဒဟသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁. ဒိဗ္ဗန္တိ ကာမဂုဏေဟိ ကီဠန္တိ, လဠန္တိ, တေသု တ ဝိဟရန္တိ, ဝိဇယသမတ္ထတာယောဂေန ပစ္စတ္ထိကေ ဝိဇေတုံ ဣစ္ဆန္တိ; ဣဿရိယဌာနာဒိသက္ကာရဒာနဂ္ဂဟဏံ တံတံအတ္ထာနုသာသနဉ္စ ကရောန္တာ ဝေါဟရန္တိ, ပုညာနုဘာဝပ္ပတ္တာယ ဇုတိယာ ဇောတေန္တိ တတိ **ဒေဝါ ဝုစ္စန္တိ ရာဇာနော** ။ တထာ ဟိ တေ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ဇနံ ရဉ္ဇယန္တာ သယံ ယထာဝုတ္တေဟိ ဝိသေသေဟိ ရာဇန္တိ ဒိဗ္ဗန္တိ သောဘန္တီတိ စ, **“ရာဇာနော”**တိ ဝုစ္စန္တိ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ နိဂမဒေသေ။ **သာ**တိ ဟောက္ခရဏီ။ **တန္တိ** တံ, “ဒေဝဒဟ”န္တိ လဒ္ဓနာမံ ဟောက္ခရဏိံ ဥပာဒာယ, တဿ အဒူရဘာဝတ္တာတိ ကေစိ။ **သဗ္ဗံ** သုခါဒိဘေဒံ ဝေဒယိတံ။ **ပုဗ္ဗေ** တိ ပုရိမဇာတိယံ။ **ကတကမ္မပစ္စယာ**တိ ကတဿ ကမ္မဿ ပစ္စယဘာဝတော ဇာတံ ကမ္မံ ပဋိစ္စ။ တေန သဗ္ဗာပိ ဝေဒနာ ကမ္မဖလဘူတာ ဧဝ အနုဘဝိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“ဣမိနာ”**တိအာဒိ။ **အနိယမေတ္ဝာ ဝုတ္တ** န္တိ, “သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဧကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဧဝံဝါဒိနော”တိ ဧဝံ ဣမေ နာမာတိ အဝိသေသေတွာ ဝုတ္တမတ္ထံ။ **နိယမေတွာ**တိ, “ဧဝံဝါဒိနော, ဘိက္ခဝေ, နိဂဏ္ဌာ”တိ ဧဝံ ဝိသေသေတွာ ဒဿေတိ။

ကလိသာသန္တိ ပရာဇယံ။ ကလီတိ ဟိ အနတ္ထော ဝုစ္စတိ, ကလီတိ သသတိ ဝိပ္ပရတီတိ **ကလိသာသနံ,** ပရာဇယော။ ကလီတိ တ ကောဓမာနာဒိကိလေသဇာတိ, တာယ ပန အယုတ္တတာဒိတာ **ကလိသာသနံ**။ တံ **အာရောပေတုကာမော** ဝိဘာဝေတုကာမော ။ **ယေ** ကမ္မံ ကတံ အကတံ တတိ **န ဇာနန္တိ, တေ ကထံ** တံ ဒေဒိသန္တိ **ဇာနိဿန္တိ** ။ ယေ စ ကမ္မံ ပဘေဒတော န ဇာနန္တိ, တေ ကထံ တဿ ဝိပာကံ ဇာနိဿန္တိ; ဝိပာကပရိယောသိတဘာဝံ ဇာနိဿန္တိ, ယေ စ ပာပဿ ကမ္မဿ ပဋိပက္ခမေဝ န ဇာနန္တိ; တေ ကထံ တဿ ပဟာနံ ကုသလကမ္မဿ စ သမ္ပာဒနဝိဓိံ ဇာနိဿန္တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော, **“ဥတ္တရိ ပုစ္ဆာယပိ ဩသေဝ နယော”** တိ အာဟ။

၂. ကိဉ္စာပိ **စူဠဒုက္ခက္ခန္ဓေပိ,** (မ. နိ. ၁.၁၈၀) **“ဧဝံ သန္တေ”** တိ ဣမိနာ တေသံ နိဂဏ္ဌာနံ အဇာနနဘာဝေ ဧဝ ဥဇုကံ ပကာသိတော ဟေဋ္ဌာ ဒေသနာယ တထာ ပဝတ္တတ္တာ။ တထာ ဟိ **အဋ္ဌကထာယံ** (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၈၀) ဝုတ္တံ – “ဧဝံ သန္တေတိ တုမှာကံ ဧဝံ အဇာနနဘာဝေ သတီ”တိ, တထာပိ တတ္ထ ဥပရိဒေသနာယ သမ္ဗန္ဓော ဧဝမတ္ထော ဝုစ္စမာနော ယုဇ္ဇတိ, န အညထာတိ ဒဿေတုံ ဣဓ, **“မဟာနိဂဏ္ဌဿ ဝစနေ သစ္စေ သန္တေတိ အတ္ထော”** တိ ဝုတ္တံ။ **တွေကဿ ဌာနဿာ** တိ ယထာဝုတ္တဿ ပဉ္စပရိမာဏဿ ကာရဏဿ။

၃. အနေကတရံ ဝိသရဉ္ဇနံ ဣဓ ကဋ္ဌဟာပလေပနံ, န သာဋ္ဋကဿ ဝိယ လိတ္တတာတိ အာဟ – **“ဗဟလူပ။ပေ။ လိတ္တေန ဝိယာ”**တိ။ **ဝုတ္တမေဝ,** န ပုန ဝတ္တဗ္ဗံ, တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ဣမေသံ နိဂဏ္ဌာနံ တာဒိသဿ တေသံ အဘာဝတော, **“ဇာနနကာလော သိယာ”**တိ ပရိကပ္ပဝသေန ဝဒတိ။ တေန ဧဝံ ဇာနိတုံ တေဟိ သက္ကာ သိယာ, တေသဉ္စ ဒဿနံ သစ္စံ သိယာ။ ယသ္မာ တေသံ ဒဿနံ အသစ္စံ, တသ္မာ တေ န ဇာနိံသူတိ ဒဿေတိ။ **စတူသု ကာလေသူ**တိ ဝဏမုခဿ ပရိကန္တနကာလော, သလ္လဿ ဩသနကာလော, အဗ္ဗုဟန ကာလော, ဝဏမုခေ အဂဒင်္ဂါရဒြဲဒဟနကာလောတိ ဣမေသု စတူသု ကာလေသု။ **သုခွန္တေ** တိ သုခွကောဋ္ဌာသေ, ဒုက္ခဿ အနဝသေသတော နိဇ္ဇိရဏဋ္ဌေန နိဒ္ဒုက္ခဘာဝေတိ အတ္ထော။ **ကောယ ဥပမာယာ**တိ, “သလ္လေန ဝိဒ္ဓဿ

ဟိ ဝိဒ္ဓကာလေ ဝေဒနာယ ဟာကဋ္ဌကာလော ဝိယာ''တိ ဣမာယ ဧကာယ ဥပမာယ။ **တယော အတ္ထာ** တိ ပုဗ္ဗေ အဟုဝမ္ ဟာ တ နော တ, ဟာပကမ္မံ အကရိမ္ဟာ တ နော တ, ဧဝရူပံ တ ဟာပကမ္မံ အကရိမ္ဟာတိ ဣမေ တယော အတ္ထာ။ **စတူဟိ ဥပမာဟီ**တိ ဝဏ္ဏမုခပရိကန္တနာဒီဟိ စတူဟိ ဥပမာဟိ။ **ဧကော အတ္ထော** တိ, ''တ္တောကံ ဒုက္ခံ နိဇ္ဇိဏ္ဏ''န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တော ဧကော အတ္ထော။ သော ဟိ ဒုက္ခနိဇ္ဇိရဏဘာဝသာမညာ ဧကော အတ္ထောတိ ဝုတ္တော။

၄. ဣမေ ပန နိဂဏ္ဌာ။ အာသင်္ကာယ **ဝိဒ္ဓေသ္မီတိ သည် ဥပ္ပာဒေတ္ဝာ။ ပစ္စာဟရိတု** န္တိ ပစ္စာဝတ္တိတုံ, ပရိဟာရိတုန္တိ အတ္ထော။

၅. **အတီတတဒံ သဒ္ဒဟန္တာန** န္တိ, ''အတ္ထိ ခေါ, ဘော, နိဂဏ္ဌာ ပုဗ္ဗေ ဟာပကမ္မံ ကတ''န္တိ ဧဝံ အတီတံသံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တံ မဟာနိဂဏ္ဌဿ တဒံ သဒ္ဒဟန္တာနံ။ **ဘူတတ္တာ** တိ ယထာဘူတတ္တာ ကိံ အဝိပရီတမေဝ အတ္ထံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တာတိ ပုစ္ဆတိ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ သဟ ဓမ္မေနာတိ သဟဓမ္မော, သော ဧဝ **သဟဓမ္မိကော** ယထာ ''ဝေနယိကော''တိ (အ. နိ. ၈.၁၁; ဟရာ. ၈)။ ''ဓမ္မော''တိ တွေ ကာရဏံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ – **''သဟေတုကံ သကာရဏ''**န္တိ။ ပဋိဟရတိ ပဋိဝတ္တေတီတိ ပဋိဟာရော, တဒေ ဧဝ ပဋိဟာရော **တဒပဋိဟာရော;** တံ, ဥတ္တရန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ – **''ပစ္စာဂမနကတဒ''** န္တိ, စောဒနံ ပရိဝတ္တေတ္ဝာ ပဋိဟာကတိကကရဏန္တိ အတ္ထော။ **တေသန္တိ** ဣဒံ အာဝုတ္တိဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ, ''တေသံ သဒ္ဒါဆေဒကတဒံ နာမ တေသံ ဒဿေတီ''တိ။

၆. **အဝိဇ္ဇာ အညာဏာ သမ္မောဟာ** တိ ပရိယာယဝစနမေတံ။ **အဝိဇ္ဇာ**တိ တ အဝိဇ္ဇာယ ကရဏဘူတာယ။ **အညာဏေနာ**တိ အဇာနနေန။ **သမ္မောဟေနာ** တိ သမ္မုယှနေန မဟာမုဠ္ဟတာယ။ သာမံယေဝ ဩပက္ကမိကာ တေရပိ အတ္တနော ဥပက္ကမဟေတု ဒုက္ခဝေဒနံ ဝေဒိယမာနံ – ''ယံကိဉ္စာယံ။ပေ။ ပုဗ္ဗေကတဟေတူ''တိ **ဝိပရီတတော သဒ္ဒဟထ** ။ ပုဗ္ဗေကတဟေတုတဒသညိတံ **ဝိပလ္လာသဂ္ဂါဟံ ဂဏှထ** ။

၇. ဒိဋ္ဌဓမ္မော ဝုစ္စတိ ပစ္စက္ခဘူတော, တတ္ထ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဖလံ **ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ**။ တေနာဟ – **''ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကအာယက''**န္တိ။ **ပယောဂေနာ**တိ ကာယိကေန ပယောဂေန တ တစသိကေန တ ပယောဂေန။ **ပဓာနေနာ**တိ ပဒဟနေန စေတသိကေန ဥဿာဟနေန။ အာသန္နေ ဘဝန္တရေ ဝိပာကစေတုံ န သက္ကာ, ပဂေဝ ဒူရေတိ ဒဿေတုံ, **''ဒုတိယေ တ တတိယေ တ အတ္တဘာဝေ''**တိ ဝုတ္တံ။ နိဗ္ဗတ္တကဘာဝတော သုခဝေဒနာယ ဟိတန္တိ **သုခဝေဒနီယံ**။ သာ ပန ဝိပာကဝေဒနာဘာဝတော ဧကန္တတော ဣဋ္ဌာရမ္မဏာ ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ **''ဣဋ္ဌာရမ္မဏဝိပာကအာယက''** န္တိ။ **ဝိပရီတန္တိ** အနိဋ္ဌာရမ္မဏဝိပာကအာယကံ။ **နိပ္ပက္ကေ** တိ သဒ္ဒိံ အညေန ကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တေ။ **သမ္ပရာယဝေဒနီယဿာ** တိ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယဿ အပရာပရိယဝေဒနီယဿ။ **ဧဝံ သန္တေပီ** တိ ကာမံ ပရိပက္ကဝေဒနီယန္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယမေဝ ဝုစ္စတိ, တထာပိ အတ္ထေတ္ထ အတိသယော ဒိဋ္ဌဓမ္မဝိသေသဘာဝတော ပရိပက္ကဝေဒနီယဿာတိ ဒဿေတုံ, **''အယမေတ္ထာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မိံ ဒိဝသေ ကတံ, တတော **သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ** ။

တတ္ရာ တိ တသ္မိံ ပရိပက္ကဝေဒနီယကမ္မဿ သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ ဝိပာကအနေ။ **ဧကတရံ ကသိတ္ဝာ နိသီဒိ** ဆာတဇ္ဈတ္တော ဟုတ္ဝာ။ **အာဂစ္ဆန္တီ အာဟ** – ''ဥဿူရေ ဘတ္တံ အာဟရီယိတ္ထာ''တိ ဒောမနဿံ အနုပ္ပာဒေတ္ဝာ ယထာ ကတပုညံ အနုမောဒတိ။ **ဝိဇ္ဇောတမာနံ ဒိသ္ဝာ,** ''ကိံ နု ခေါ ဣဒမ္ပိ တပ္ပကာရော, မမ စိတ္တံဝိကပ္ပမတ္ဝာ တံ, ဥဒာဟု သုဝဏ္ဏမေတ''တိ ဝီမံသန္တော **ယဋ္ဌိယာ ပဟရိတ္ဝာ** ။

တဋ္ဌယက္ခသင္ဃရဏတ္တာ ရာဇဂဟာပစာရဿ **နဂရေ သဟဿဘဏ္ဍိကံ စာရေသုံ** ။ ဥပ္ပန္နရာကေ **စူဋ္ဌာယ ဒုံသိ။ ရညော အာစိက္ခိတ္ဝာ**တိ တံ ပဝတ္တိံ ရညော အာစိက္ခိတ္ဝာ။ **မလ္လိကာယ ဝတ္ထု** ဓမ္မပဒဝတ္ထုမှဟိ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.မလ္လိကာဒေဝီဝတ္ထု) အာဂတေန နယေန ကထေတဗ္ဗံ။

မရဏသန္တိကေပိ ကတံ, ပဂေဝ တတော ပုရေတရံ အတီတတ္တဘာဝေသု စ ကတံ။ **ဣဓ နိဗ္ဗတ္တိတဝိပာကော တိ ဝုတ္တော** အဝဿံဘာဝိဘာဝတော။ **သမ္ပရာယဝေဒနီယမေဝ** ဘဝန္တရေ ဝိပာကအာယကဘာဝတော။ **ဣဓ နိဗ္ဗတ္တိတဂုဏောတ္ဝေဝ ဝုတ္တော,** န ဣဓ နိဗ္ဗတ္တိတဝိပာကောတိ ဝိမုတ္တိဘာဝတော။ **ပရိပက္ကဝေဒနီယန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ**

ဟေဌာ ဝုတ္တပရိပက္ကဝေဒနီယလက္ခဏာနတိဝတ္တနတော။ **သဗ္ဗလဟုံ ဖလအာယိကာ**တိ ဧတေန ဖလုပ္ပာဒနသမတ္ထတာယောဂေန ကမ္မဿ ပရိပက္ကဝေဒနီယတာတိ ဒဿေတိ။

စတုပ္ပဉ္စက္ခန္ဓဖလတာယ **သညာဘဝူပဂံ** ကမ္မံ **ဗဟုဝေဒနီယ**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧကခန္ဓဖလတ္တာ **အသညာဘဝူပဂံ** ကမ္မံ **အပ္ပဝေဒနီယံ**။ ကေစိ ပန, ''အရူပာဝစရကမ္မံ ဗဟုကာလံ ဝေဒိတဗ္ဗဖလတ္တာ ဗဟုဝေဒနီယံ, ဣတရံ အပ္ပဝေဒနီယံ။ ရူပာရူပာဝစရကမ္မံ တ ဗဟုဝေဒနီယံ, ပရိတ္တကမ္မံ အပ္ပဝေဒနီယ''န္တိ ဝဒန္တိ။ **သဝိပာကံ ကမ္မ**န္တိ ပစ္စယန္တရသမတယေ ဝိပါကုပ္ပာဒနသမတ္ထံ, န အာရဒ္ဓဝိပါကမေဝ။ **အဝိပာကံ ကမ္မ**န္တိ ပစ္စယဝေကလ္လေန ဝိပစ္စိတုံ အသမတ္ထံ အဟောသိကမ္မာဒိဘေဒံ။

၈. ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာဒီနန္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာဒီနံ ဒသန္နံ ကမ္မာနံ ဥပက္ကမေန ကမ္မာနံ အညာထာဘာဝဿ အနာဟာဒနီယတ္တာ ယထာသဘာဝေနေဝ ကမ္မာနိ တိဋ္ဌန္တိ။ တတ္ထ နိဂဏ္ဍာနံ ဥပက္ကမော နိပ္ပယောဇနောတိ အာဟ **''အဖလော''**တိ။ နိဂဏ္ဍာနံ ပဒဟနဿ မိစ္ဆာတယာမဿ နိပ္ဖလဘာဝပ္ပဝေဒနော **ပဓာနစ္ဆေဒကတာဒေါ။ ပရေဟိ ဝုတ္တကာရဏေဟီ**တိ ယေဟိ ကာရဏေဟိ နိဂဏ္ဍာနံ တဒေသု ဒေါသံ ဒဿေန္တိ။ တေဟိ ပရေဟိ ဝုတ္တကာရဏေဟိ။ န ဟိ လက္ခဏယုတ္တေန ဟေတုနာ ဝိနာ ပရတဒေသု ဒေါသံ ဒဿေတုံ သက္ကာ။ တေနာဟ **''သကာရဏာ ဟုတွာ''**တိ။ **နိဂဏ္ဍာနံ တအာ စ အနုတအာ စာ** တိ နိဂဏ္ဍေဟိ ဝုစ္စမာနာ သကသကသမယပ္ပဝေဒိကာ တအာစေဝ သာဝကေဟိ ဝုစ္စမာနာ တေသံ အနုတအာ စ။ **ဝိညူဟိ ဂရဟိတဗ္ဗံ ကာရဏံ အာဂစ္ဆန္တီ** တိ, ''အယမေတ္ထ ဒေါသော''တိ တတ္ထ တတ္ထ ဝိညူဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ ဂရဟာရဟံ ကာရဏံ ဥပဂစ္ဆန္တိ, ဟာပုဏန္တီတိ အတ္ထော။ **တဿတ္ထော** တိအာဒီသု အယံ သင်္ခေပတ္ထော , ''ဝုတ္တနယေန ပရေဟိ ဝုတ္တေန ကာရဏေန သကာရဏာ ဟုတွာ ဒေါသဒဿနဝသေန နိဂဏ္ဍာနံ တအာ အနုပ္ပတ္တာ, တတော ဧဝ တံ တဒံ အပ္ပသာဒနီယဘာဝဒဿနေန သောသေန္တာ ဟေတုသမ္ပတ္တိတေဟာရသုက္ခနေန မိလာပေန္တာ ဒုက္ကဋကမ္မကာရိနောတိအာဒယော ဒသ ကရယှာပဒေသော ဥပဂစ္ဆန္တီ''တိ။

၉. သင်္ဂတိဘာဝဟေတူ တိ တတ္ထ တတ္ထ ယဒိစ္ဆာယ သမုဋ္ဌိတသင်္ဂတိနိမိတ္တံ။ သာ ပန သင်္ဂတိ နိယတိလက္ခဏာတိ အာဟ **''နိယတိဘာဝကာရဏာ''**တိ။ အစ္ဆေဇ္ဇသုတ္တာဝုတအဘေဇ္ဇမဏိ ဝိယ ဟိ ပဋိနိယတတာ နိယတိပဝတ္တီတိ။ **ဆဠဘိဇာတိဟေတူ**တိ ကဏှာဘိဇာတိ နီလာဘိဇာတိ လောဟိတာဘိဇာတိ ဟလိဒ္ဒာဘိဇာတိ သုက္ကာဘိဇာတိ ပရမသုက္ကာဘိဇာတီတိ ဣမာသု အဘိဇာတီသု ဇာတိနိမိတ္တံ။ **ဟပသင်္ဂတိကာ** တိ နိဟီနသင်္ဂတိကာ။

၁၀. အနဒ္ဓဘူတ န္တိ ဧတ္ထ အဓိ-သဒ္ဒေန သမာနတ္ထော **အဒ္ဓ** -သဒ္ဒောတိ အာဟ – **''အနဒ္ဓဘူတန္တိ အနဓိဘူတ''**န္တိ။ ယထာ အာဟာယိကော အတ္တဘာဝေ မဟတာ ဒုက္ခေန အဘိဘူယ္ယတိ, န တထာ အယန္တိ အာဟ – **''ဒုက္ခေန အနဓိဘူတော နာမ မနုဿတ္တဘာဝေ ဝုစ္စတီ''**တိ။ ''အစေလကော ဟောတီ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၃၉၄) ဝုတ္တာယ **နာနပ္ပကာရာယ ဒုက္ကရကာရိကာယ** ကိလမထေန။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ ဓုတင်္ဂရောတိ အာဟ **''ယေ ပနာ''**တိအာဒိ။ **နိယျာနိကသာသနသ္မိဉ္ဟိ ဝီရိယ**န္တိ ဝိဝဋ္ဋသန္နိဿိတံ ကတွာ ပဝတ္တိယမာနံ ဝီရိယံ သရီရံ ခေဒန္တမ္ပိ **သမ္မာတယာမော နာမ ဟောတိ** ဉာယာရဒ္ဓဘာဝတော။

ထေရောတိ ဧတ္ထ အာဂတမဟာရက္ခိတတ္ထေရော။ **တိဿော သမ္ပတ္တိယော** မနုဿဒေဝနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိယော, သီလသမာဓိပညာသမ္ပတ္တိယော ဝါ။ **ခုရဂ္ဂေယေဝ** တိ ခုရေ သီသဂ္ဂေ ဧဝ, ခုရေ သီသဂ္ဂတော အပနီတေ ဧဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ **အယ**န္တိ, ''ဣဿရကုလေ နိဗ္ဗတ္တော''တိအာဒိနာ ဝုတ္တော။ န သဗ္ဗေ ဧဝ သက္ကာရပုဗ္ဗကံ ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏန္တီတိ အာဟ **''ယော အသိကုစ္ဆိယ''**န္တိအာဒိ။ **ရဇတမုဒ္ဒိက** န္တိ ရဇတမယံ အင်္ဂုလိမုဒ္ဒိကံ။ **ကေရကပိယင်္ဂုမတ္တေနပီ**တိ ကပိတ္ထဆလ္လိကင်္ဂုပုပ္ဖဂန္ဓမတ္တေနပိ။

ဓမ္မေန ဉာယေန အာဂတသုခံ ဓမ္မသုခန္တိ အာဟ – **''သင်္ဃတော ဝါ။ပေ.။ ပစ္စယသုခ''** န္တိ။ **အမုစ္ဆိတော** တိ အနဇ္ဈောပန္နော။ ဣဒါနိ တံ အနဇ္ဈောပန္နတံ တဿ စ ဖလံ ဒဿေတုံ **''ဓမ္မိကံ ဟိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣမဿာ** တိ သမုဒယဿ။ သော ဟိ ပဉ္စက္ခန္ဓဿ ဒုက္ခဿ ကာရဏဘူတတ္တာ အာသန္နော ပစ္စက္ခော ကတွာ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **''ပစ္စုပ္ပန္နာန''** န္တိအာဒိ။ **သင်္ခါရ** န္တိ ယထာရဒ္ဓာယ သာတိသယံ ကရဏတော သင်္ခါရန္တိ လဒ္ဓနာမံ ဗလဝဝီရိယံ ဥဿောဠှိ။ **ပဒဟတော**တိ ပယုဉ္ဇတော ပဝတ္တေန္တဿ။ **မဂ္ဂေန ဝိရာဂေါ ဟောတီ** တိ အရိယမဂ္ဂေန

ဒုက္ခနိဒါနသ္သ ဝိရဇ္ဇနာ ဟောတိ။ တေနာဟ **"ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတီ"** တိ။ **ဣမိနာ သုခာပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ ကထိတာ** အကသိရေနေဝ သီဃတရံ မဂ္ဂပဇာနတာယ ဗောဓိတတ္တာ။ **မဇ္ဈတ္တတာကာရော** တိ ဝီရိယူပေက္ခမာဟ။ **သင္ခါရံ တတ္ထ ပဒဟတီ**တိ ပဓာနသင္ခါရံ တတ္ထ ဒုက္ခနိဒါနသ္သ ဝိရဇ္ဇနနိမိတ္တံ ဝိရဇ္ဇနတ္ထံ ပဒဟတိ။ ကထံ? **မဂ္ဂပ္ပဓာနေန** စတုကိစ္စပ္ပဓာနေ အရိယမဂ္ဂေ တယာမေန **ပဒဟတိ** တယမတိ။ **အဇ္ဈုပေက္ခတော** တိ ဝီရိယသ္သ အနစ္စာရဒ္ဓနာတိ သိထိလတာယ ဝီရိယသမတာယောဇနေ ဗ္ယာပာရာကရဏေန အဇ္ဈုပေက္ခတော။ တေနာဟ **"ဥပေက္ခံ ဘာဝေန္တသ္သ သာ"**တိ။ ဥပေက္ခာဘာဝနာ စ နာမေတ္ထ တထာပဝတ္တာ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာ ဧဝါတိ အာဟ – **"မဂ္ဂဘာဝနာယ ဘာဝေတီ"**တိ။

ဧတ္ထ စ ဧဝံ ဟဋ္ဌိယာ ပဒယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, – "သော ဧဝံ ပဇာနာတိ။ ကထံ? သင္ခါရံ မေ ပဒဟတော သင္ခါရပဒဟနာ ဣမသ္သ ဒုက္ခနိဒါနသ္သ ဝိရာဂေါ ဟောတိ , အဇ္ဈုပေက္ခတော မေ ဥပေက္ခနာ ဣမသ္သ ဒုက္ခနိဒါနသ္သ ဝိရာဂေါ ဟောတီ"တိ။ ပဋိပဇ္ဇမာနသ္သ စာယံ ပုဗ္ဗဘာဂဝီမံသသ္သာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ **သင္ခါရပ္ပဓာနာ** တိ သမ္မသန ပဒေန သုခေနေဝ ခိပ္ပတရံ ဘာဝနာဥဿုက္ကာပနဝီရိယံ ဒဿိတန္တိ သုခာပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ ဒဿိတာ။ **အဇ္ဈုပေက္ခတော**တိ ဧတ္ထ ကဿစိ နာတိဒဠှံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တိတဝီရိယေနပိ ဒုက္ခနိဒါနသ္သ ဝိရာဂေါ ဟောတိ ဝိပဿနမနုယုဥ္ဇတီတိ ဒဿိတံ။ ဥဘယတ္ထာပိ စတုတ္ထီယေဝ ပဋိပဒာ ဝိဘာဝိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣအနိ, "ယဿ ဟိ ခွတဿ။ပေ.။ ဥပေက္ခံ တတ္ထ ဘာဝေတီ"တိ တရေဟိ တာသံယေဝ ပဋိပဒာနံ ဝသေန တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ပဋိပတ္တိ ဒဿိတာ။ ဝဋ္ဋ ဒုက္ခနိဒါနသ္သ ပရိဇိဏ္ဏံ ဣမေဟိ တရေဟိ ဒုက္ခက္ခယော ဝိဘာဝိတော။

၁၁. **ဗဒ္ဓစိတ္တော** တိ သမ္ဗဒ္ဓစိတ္တော။ **ဗဟလစ္ဆန္ဒော** တိ ဗဟလတဏှာဆန္ဒော။ **အတိစရိတ္ဝာ**တိ အတိက္ကမိတ္ဝာ။ နဋသတ္တဝိမိနာ နစ္စနကာ **နဋာ, နစ္စကာ** ဣတရေ။ **သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ,** "ဤဒိသံ နာမ ဣတ္ထိံ ပရိစ္စဇိ"န္တိ။ **ဆိဇ္ဇာ** တိ ဒွိဓာ ဟောတု။ **ဘိဇ္ဇာ** တိ ဘိဇ္ဇတု။ "ဆိဇ္ဇ တ ဘိဇ္ဇတ"တိ ပဒဒွယဝသေနပိ ဝိနာသမေဝ ဝဒတိ။ **ဥတ္ဝာ**တိ ပုဗ္ဗဘာဂဉာဏေန ဇာနိတ္ဝာ။ **တဒုဘယန္တိ** သင္ခါရပဒဟနဥပေက္ခာဘာဝနံ။

၁၂. **ပေသေန္တဿ** တိ တယမန္တဿ။ **တံ သန္ဓာယာ** တိ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ နိယျာနတံ သန္ဓာယ။

ဥသုကာရော ဝိယ ယောဂီ တေဇနဿ ဝိယ စိတ္တဿ ဥဇုကရဏတော။ ကေမုတ္တ **ဝင်္က,** စန္ဒလေခာ **ကုဋိလံ,** နင်္ဂလကောဋိဗိမ္ဗဟံ စိတ္တံ။ **အလာတာ ဝိယ ဝီရိယံ** အာတာပန-ပရိတာပနတော။ **ကဉ္ဇိကတေလံ ဝိယ သဒ္ဓာ** သိနေဟနတော။ **နမနဒဏ္ဍကော ဝိယ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ** နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေ စိတ္တဿ နာမနတော။ **လောကုတ္တရမဂ္ဂေန** စိတ္တဿ **ဥဇုကရဏံ** ဘာဝနာဘိသမယတော ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အန္တဒွယဝဇ္ဇိတာ မဇ္ဈိမာ ပဋိပတ္တီတိ ကတ္ဝာ **ကိလေသဂဏဝိဇ္ဈနံ** ပဟာနာဘိသမယော။ ဣတရာ ပန ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဘိက္ခူနံ **ဣမာသု ဒွီသု** ယထာဝုတ္တာသု ခိပ္ပာဘိညာသု **ကထိတာသု, ဣတရာပိ ကထိတာဝ ဟောန္တိ** လက္ခဏဟာရနယေန ပဋိပဒာသာမညတော။ **သဟာဂမနိယာပိ တ ပဋိပဒာ ကထိတာဝ,** "န ဟေဝ အနဒ္ဓဘူတံ အတ္တာန"န္တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ ကထိတတ္တာ။ "အာဂမနီယပဋိပဒာ ပန န ကထိတာ"တိ ဣဒံ သဝိသေသံ အဇ္ဈုပေက္ခဿ အကထိတတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နိက္ခမနဒေသနန္တိ** နိက္ခမနုပာယံ ဒေသနံ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဒေဝဒဟသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၂. ပဉ္စတ္တယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁. **ဧကေ**တိ ဧတ္ထ ဧက-သဒ္ဒော အညတ္ထော, န ဂဏနာဒိအတ္ထောတိ တံ ဒဿေန္တော **"ဧကစ္စေ"** တိ အာဟ။ ယံ ပန ဟဋ္ဌိယံ "သန္တိ"တိ ဝုတ္တံ။ တေန တေသံ ဝိဇ္ဇမာနတာယ အဝိစ္ဆိန္နတာ; တတော စ နေသံ မိစ္ဆာဂဟဏတော သိထိလကရဏဝိဝေစနေဟိ အတ္တနော ဒေသနာယ ကိစ္စကာရိတာ အဝိတထတာ စ ဒီပိတာ ဟောတိ။ ပရမတ္ထသမဏဗြာဟ္မဏေသု အပရန္တကပ္ပိကတာယ လေသောပိ နတ္ထီတိ အာဟ **"ပရိဗ္ဗဇုပဂတဘာဝေနာ"** တိအာဒိ။ သဿတာဒိဝသေန အပရန္တံ ကပ္ပေန္တီတိ အပရန္တကပ္ပိနော, တေ ဧဝ **အပရန္တကပ္ပိကာ** ။ ယသ္မာ တေဟိ အပရန္တံ ပုရိမတရသိဒ္ဓေဟိ တဏှာဒိဋ္ဌိကပ္ပေဟိ ကပ္ပေတွာ အာသေဝနဗလဝတာယ စ ဝိကပ္ပေတွာ အပရဘာဂသိဒ္ဓေဟိ အဘိနိဝေသဘူတေဟိ တဏှာဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟေဟိ ဂဏှန္တိ အဘိနိဝိသန္တိ ပရာမသန္တိ; တသ္မာ ဝုတ္တံ – **"အပရန္တ**

တံ ကပ္ပေတွာ ဝိကပ္ပေတွာ ဂဏှာတိ”တိ။ တဏှာဟုပာဒါနဝသေန ကပ္ပနဂဟဏာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တဏှာဟာ ပစ္စယာ ဟိ ဥပာဒါနံ။ **ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ** မဟာနိဒ္ဒေသေ **ဥဒ္ဒါနတော** သင်္ခေပတော။ **တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဝသေနာ** တိ တဏှာယ ဒိဋ္ဌိယာ စ ဝသေန။ ဒိဋ္ဌိယာ တ ဥပနိဿယဘူတာယ သဟဇာတာယ အဘိနန္ဒနကာယ စ တဏှာယ သဿတာဒိ အာကာရေန အဘိနိဝိသန္တဿ မိစ္ဆာဂဟဿ စ ဝသေန။ အနာဂတဓမ္မဝိသယာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ အနာဂတကာ လတာစကော ဣဓ **အပရ**-သဒ္ဒော။ ရူပာဒိခန္ဓဝိနိမုတ္တဿ ကပ္ပနဝတ္ထုနော အဘာဝတော **အန္တ** -သဒ္ဒော ဘာဂဝါစကော တိ အာဟ – **“အနာဂတံ ခန္ဓကောဋ္ဌာသ”** န္တိ။ **ကပ္ပေတွာ** တိ စ တသ္မိံ အပရန္တေ တဏှာယ နာဘိနိဝေသာနံ သ မတ္တနံ ပရိနိဋ္ဌာပနမာဟ။ **ဌိတာ**တိ တဿာ လဒ္ဓိယာ အဝိဇဟနံ။

အနုဂတာတိ အာရမ္မဏကရဏဝသေန အနု အနု ဂတာ အပရန္တေ ပဝတ္တာ။ **အာရဗ္ဘ** တိ အာလမ္ဗိတွာ။ ဝိသ ယော ဟိ တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ အပရန္တော။ ဝိသယဘာဝတော ဧဝ ဟိ သော တဿာ အာဂမနဋ္ဌာနံ အာရမ္မဏပစ္စယော စာတိ ဝုတ္တံ **“အာဂမ္မ ပဋိစ္စာ”** တိ။ **အဓိဝစနပဒါနီ**တိ ပညတ္တိပဒါနိ, ဒါသာဒီသု သိရိဝဍ္ဍကာဒိသဒ္ဒော ဝိယ ဝစနမတ္တ မေဝ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တိယာ အဓိဝစနံ ပညတ္တိ။ အထ ဝါ အဓိ-သဒ္ဒော ဥပရိဘာဝေ, ဝုစ္စတီတိ ဝစနံ, ဥပရိ ဝစနံ **အဓိဝစနံ,** ဥပါဒါနဘူတရူပါဒီနံ ဥပရိ ပညာပိယမာနာ ဥပါဒါပညတ္တီတိ အတ္ထော, တသ္မာ ပညတ္တိဒီပကပဒါနီတိ အ တ္ထော။ ပညတ္တိမတ္တဉ္စေတံ ဝုစ္စတိ, ယဒိဒံ, “အတ္တာ လောကော”တိ စ, န ရူပဝေဒနာဒယော ဝိယ ပရမတ္ထော။ အဓိကဝုတ္တိတာယ ဝါ **အဓိမုတ္တိယောတိ ဒိဋ္ဌိယော ဝုစ္စန္တိ**။ အဓိကဉှိ သဘာဝဓမ္မေသု သဿတာဒိံ ပကတိအာ ဒိံ ဒဗ္ဗာဒိံ ဇီဝါဒိံ ကာယာဒိဉ္စ အဘူတမတ္ထံ အဇ္ဈာရောပေတွာ ဒိဋ္ဌိယော ပဝတ္တန္တီတိ။ **အဘိဝဒန္တီ** တိ, “ဣဒ မေဝ သစ္စံ မောဃမည”န္တိ အဘိနိဝိသိတွာ ဝဒန္တိ, “အယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော”တိအာဒိနာ ဝိဝဒန္တိ။ အဘိဝဒန ကိရိယာယ အဇ္ဇာပိ အဝိစ္ဆေဒဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝတ္တမာနကာလဝစနံ။

သညာ ဧတဿ အတ္ထီတိ သညီတိ အာဟ **“သညာသမင်္ဂီ”** တိ။ နတ္ထိ ဧတဿ ရောဂေါ ဘင်္ဂေါတိ **အရောဂေါ** တိ အရောဂသဒ္ဒဿ နိစ္စပရိယာယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ရောဂရဟိတတာသီသေန ဝါ နိဗ္ဗိကာရတာယ နိစ္စတံ ပဋိဇာနာတိ ဒိဋ္ဌိ ဂတိကောတိ အာဟ **“အရောဂေါတိ နိစ္စော”** တိ။ **ဣမိနာ**တိ, “သညီ အတ္တာ အရောဂေါ ပရံ မရဏာ”တိ ဣမိနာ ဝ စနေန။ **သောဠသ သညီဝါဒာ**တိ – ရူပီစတုက္ကံ, အရူပီစတုက္ကံ, အန္တဝါစတုက္ကံ, ဧကန္တသုခီစတုက္ကန္တိ – ဣမေသံ စတုန္နံ စတုက္ကာနံ ဝသေန သောဠသ သညီဝါဒာ ကထိတာ။ ဣမေသုယေဝ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ စတုက္ကာနံ ဝသေန အဋ္ဌ သ ညီဝါဒာ အဋ္ဌ စ နေဝသညီနာသညီဝါဒာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သတ္တ ဥစ္ဆေဒဝါဒာ** တိ မနုဿတ္တဘာဝေ ကာမာဝစရဒေဝတ္တ ဘာဝေ ရူပါဝစရဒေဝတ္တဘာဝေ စတုဗ္ဗိဓာရုပ္ပတ္တဘာဝေ စဝိတွာ သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒပညာပနဝသေန သတ္တ ဥစ္ ဆေဒဝါဒါ ကထိတာ။ အသတော ဝိနာသာသမ္ဘဝတော အတ္ထိဘာဝနိဗန္ဓနော ဥစ္ဆေဒဝါဒေါတိ ဝုတ္တံ **“သတောတိ ဝိဇ္ဇမာနဿာ”**တိ။ ယာဝတာယံ အတ္တာ န ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ, တာဝ ဝိဇ္ဇတိ ဧဝါတိ ဂဟဏတော နိရုဒယဝိနာသော ဣဓ ဥစ္ ဆေဒေါတိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“ဥပစ္ဆေဒ”** န္တိ။ ဝိသေသေန နာသော **ဝိနာသော,** အဘာဝေါ, သော ပန မံသစက္ခု-ပညာစက္ခု-ဒဿနပထာတိက္ကမောတိ အာဟ **“အဒဿန”** န္တိ။ အဒဿနေ ဟိ နာသ-သဒ္ဒော လောကေ နိရုဠှော။ **ဘဝဝိဂမ**န္တိ သဘာဝပဂမနံ ယော ဟိ နိရုဒယဝိနာသဝသေန ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ, န သော အတ္တနော သဘာဝေနေဝ တိဋ္ဌ တိ။

ပဉ္စ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒါ တိ ပဉ္စကာမဂုဏသုခမနုဘောဂဝသေန စတုဗ္ဗိဓရူပဇ္ဈာနသုခပရိဘောဂဝသေန စ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိပညာပနဝါဒါ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မော** တိ ဒဿနဘူတေန ဉာဏေန ဥပလဒ္ဓဓမ္မော။ တတ္ထ ယော အနိန္ဒြိယဝိသ ယော, သောပိ သုပါကဋဘာဝေန ဣန္ဒြိယဝိသယော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ – **“ဒိဋ္ဌဓမ္မောတိ ပစ္စက္ခဓမ္မော ဝုစ္စ တီ”**တိ။ တေနေဝ စ, **“တတ္ထ တတ္ထ ပဋိလဒ္ဓအတ္တဘာဝဿေတံ အဓိဝစန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ **သညီတိ အာဒိဝသေန တီ ဟာကာရေဟိ သန္တန္တိ** သညီ အသညီ နေဝသညီနာသညီတိ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ ဝိဇ္ဇမာနံ, သအ ဥပလဗ္ဘမာနံ သ ဿတန္တိ အတ္ထော။ **သညီ အတ္တာ** တိအာဒီနိ တီဏိ ဒဿနာနိ။ **သန္တအတ္တဝသေန ဧကေ** န္တိ သဿတဿ အတ္တနော ဝသေန ဧကံ ဒဿနံ။ **ဣတရာနိ ဒွေဝ**တိ ဥစ္ဆေဒဝါဒ-ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒသညိတာနိ ဒွေဝ ဒဿနာနိ။ **တီဏိ ဟု တွာ ပဉ္စ ဟောန္တီ**တိ ဣဒံ, “သန္တအတ္တဝသေန ဧကေ”န္တိ သင်္ဂဟဝသေန ဝုတ္တဿ သညီတိ အာဒိဝိဘာဂဝသေ န ဝုတ္တတ္တာ သုဝိညေယျန္တိ အဋ္ဌကထာယံ န ဥဒ္ဓဋံ။

၂၂. **ရူပီ တ**တိ ဇွေ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇၆-၇၇) ယဒိ ရူပံ အဿ အတ္ထီတိ ရူပီတိ အယမတ္ထော အဓိပ္ပေတော။ ဇံ သတိ ရူပဝိနိမုတ္တေန အတ္တနာ ဘဝိတဗ္ဗံ သညာယ ဝိယ ရူပဿပိ အတ္တနိယတ္တာ။ န ဟိ သညီ အတ္တာတိ ဇွေ သညာ အတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇၆-၇၇) "တတ္ထ ပဝတ္တသညာဥ္ဿ သညာတိ ဂဟေတွာတတိ ဝုတ္တ"န္တိ။ ဇံ သန္တေ, "ကသိဏရူပံ အတ္တာတိ ဂဏှာတိ"တိ ကွဒံ ကထန္တိ? န ခော ပနေတံ ဇံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ – "ရူပံ အဿ အတ္ထီတိ ရူပီ"တိ, အထ ခော "ရုပ္ပနသီလော ရူပီ"တိ။ ရုပ္ပနဥ္စေတ္ထ ရူပသရိက္ခ တာယ ကသိဏရူပဿ ဝဍ္ဎိတာဝဍ္ဎိတကာလဝသေန ဝိသေသာပတ္တိ, သာ စ နတ္ထီတိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ ပရိတ္တာဝိပု လတာဒိဝိသေသသဗ္ဘာဝတော။ ယဒိ ဇံ ကွမဿ တဒဿ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော န ယုဇ္ဇတီတိ? နော န ယုဇ္ဇတိ ကာယဘေဒတော ဥဒ္ဓံ အတ္တနော နိဗ္ဗိကာရတာယ တေန အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **"အရောဂေါ ပရံ မရဏာ"**တိ။ အထ တ "ရူပံ အဿ အတ္ထီတိ ရူပီ"တိ ဝုစ္စမာနေပိ န ဒေါသော။ ကပ္ပနာသိဒ္ဓေနပိ ဟိ ဘေဒေန သာမိနိ ဒ္ဒေသဒဿနတော ယထာ "သိလာပုတ္တကဿ သရီရ"န္တိ ။ ရုပ္ပနံ တ ရုပ္ပနသဘာတော ရူပံ, တံ ဇေဿ အတ္ထီ တိ **ရူပီ,** အတ္တာ "ရူပိနော ဓမ္မာ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၁ ဒုကမာတိကာ) ဝိယ။ ဧဝဥ္စ ကတွာတ ရူပသဘာဝတ္တာ အတ္တ နော "ရူပံ အတ္တာ"တိ ဝစနံ ဉာယာဂတမေဝတိ **"ကသိဏရူပံ အတ္တာတိ ဂဏှာတိ"** တိ ဝုတ္တံ။ **အရူပိန္တိ** ဇွေ ပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ယထာရဟံ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ သန္တသုခုမံ မုဥ္စိတွာတ တဗ္ဗိပရီတဿ ဂဟဏေ ကာရ ဏံ နတ္ထီတိ လာဘီ, "ကသိဏရူပံ အတ္တာ"တိ ဂဏှာတီတိ လာဘိတက္ကိနော ဌပေတွာတ, သေသတက္ကီ လာဘိဂ္ဂ ဟဏေနေဝ ဂဟိတာ။ အနုဿုတိတက္ကိကောပိ သုဒ္ဓတက္ကိကောပိ တ နိရင္ကုသတ္တာ တက္ကနဿ ကသိဏရူပမ္ပိ အတ္တာတိ ကအာစိပိ ဂဏှေယျာတိ ဝုတ္တံ – **"ဥဘောပိ ရူပနိ ဂဏှာတိယေတ"**တိ။ သုဒ္ဓတက္ကိကဿ ဥဘာ ယဂ္ဂဟဏံ န ကတံ, တသ္မာ သာသင်္ကဝစနံ။

ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသ-ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏ-နတ္ထိဘာဝအာကိဥ္စညာယတနာနိ **အရူပသမာပတ္တိနိမိတ္တံ။ ဌပေတွာ တ သညာက္ခန္ဓန္တိ** ကွဒံ သညာယ အတ္တနိယတံ ဟဒယေ ကတွာတ ဝုတ္တံ။ "ရူပီ တ"တိ ဇွေ ဝုတ္တနယေန ပန အတွာ ထေ ဝုစ္စမာနေ သညာက္ခန္ဓံ ဗဟိဒ္ဓာ အကတွာတ **"အရူပဓမ္မေ"** ကွစ္စေဝ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ **မိဿကဂ္ဂဟဝသေနာ** တိ ရူပာရူပသမာပတ္တီနံ နိမိတ္တာနိ ဧကဇ္ဈံ ကတွာတ, "ဧကော အတ္တာ"တိ, တတ္ထ ပဝတ္တသညာဥ္ဿ, "သညာ"တိ ဂဟဏဝသေန။ အယဥ္ဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ရူပာရူပသမာပတ္တိလာဘိတာယ တံနိမိတ္တံ ရူပဘာဝေန အရူပ ဘာဝေန စ ဂဟေတွာတ ဥပတိဋ္ဌတိ, တသ္မာ, "ရူပီ အရူပီ စာ"တိ အဘိနိဝေသံ ဇနေတိ အဇ္ဈတ္တတဒိနော ဝိယ တက္ကမ တ္တေနေဝ တ ရူပာရူပဓမ္မေ မိဿကဝသေန ဂဟေတွာတ, "ရူပီ စ အရူပီစ အတ္တာ ဟောတိ"တိ။ **တက္ကကဟေနေ တ**တိ သဏ္ဍာရာဝသေသသုခုမဘာဝပ္ပတ္တဓမ္မာ ဝိယ စ အစ္စန္တသုခုမဘာဝပတ္တိယာ သကိစ္စသာနောသမတ္ထတာယ ထမ္ဘကုဋ္ဋဟတ္ထဟာအနံ သဋ္ဌာတော ဝိယ နေဝ ရူပီ, ရူပသဘာတနတိဝတ္တနတော န အရူပီတိ ဇံ ပဝတ္တတက္က ကဟေန။ လာဘိဝသေနပိ တ အန္တာနန္တိကစတုတ္ထတဒေ ဝက္ခမာနနယေန အညမညပဋိပက္ခဝသေန အတ္ထော ဝေဒိ တဗ္ဗော။ ဧဝလံ ပန တတ္ထ ဒေသကာလဘေဒဝသေန တတိယစတုတ္ထတအာ ကွစ္စိတာ; ကွဓ ကာလဝတ္ထု ဘေဒဝ သေနာတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ ကာလဘေဒဝသေန ဧတ္ထ တတိယတဒဿ ပဝတ္တိ ရူပာရူပနိမိတ္တာနံ သဟ အနုပဋ္ဌ ဌာနတော; စတုတ္ထတဒဿ ပန ဝတ္ထုဘေဒဝသေန ပဝတ္တိ ရူပာရူပဓမ္မာနံ သမူဟတော, "ဧကော အတ္တာ"တိ တက္ကဝ သေနာတိ တတ္ထ ဝက္ခမာနနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယဒိပိ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဝသေန သမာပတ္တိဘေဒေန သညာနာနတ္တသမ္ဘဝတော ဒုတိယဒိဋ္ဌိပိ သမာပန္နကဝသေန လဗ္ဘတိ; တထာပိ သမာပတ္တိယံ ဧကရူပေနေဝ သညာယ ဥပဋ္ဌာနတော, **"ပဌမဒိဋ္ဌိ သမာပန္နကတရေန ကထိတာ"**တိ အာဟ။ တေနေဝေတ္ထ သမာပန္နကဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ဧကသမာပတ္တိလာဘိနော ဇဝ တ ဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမာပတ္တိ ဘေဒေန သညာဘေဒသမ္ဘဝေပိ ဗဟိဒ္ဓာ ပုထုတ္တာရမ္မဏေ သညာ နာနတ္တေန ဩဠာရိကေန နာနတ္တသညီတိ, **"ဒုတိယဒိဋ္ဌိ အသမာပန္နကတရေနာ"** တိ အာဟ။ အဝဍ္ဎိတကသိဏဝသေ န ပရိတ္တသညိတံ, ဝဍ္ဎိတကသိဏဝသေန အပ္ပမာဏသညိတံ ဒဿေတုံ, **"တတိယဒိဋ္ဌိ သုပ္ပမတ္တေန တ သရာဝမ တ္တေန တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ "အင်္ဂုဋ္ဌပ္ပမာဏော တ အတ္တာ ယဝပ္ပမာဏော, အဏုမတ္တော တ အတ္တာ"တိအာဒိ ဒဿနဝသေန (ဥအာ. အဋ္ဌ. ၅၄; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇၆-၇၇) ပရိတ္တော သညီတိ **ပရိတ္တသညီ** ။ ကပိလကဏာဒအဒယော (ဝိဘ. အနုဋီ. ၁၈၉) ဝိယ အတ္တနော သဗ္ဗဂတဘာဝပဋိဇာနနဝသေန အပ္ပမာဏော သညီတိ **အပ္ပမာဏသညီ**တိ ဝေဓမ္မေတ္ထ အတွာ ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တေန္တိ, ''ရူပိံ တ''န္တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တအတ္ထံ ဒီပေတိ။ **ကေနေသတ္ထိ** ကေစန္တံ။ **ဥပဟတိန္ဒြိယတ္တာ** တိ အတိက္ကမန္တာနံ။ နိဒ္ဒေသရုပေနာ စေတံ သာမိဝစနံ။ ဝိညာဏကသိဏမေဝေ အဘိဝဒန္တီတိ ယောဇနာ။ တေနာဟ – ''သညံ။ပေ။ အဘိဝဒန္တီ''တိ။ တတ္ထ ''သညံ ၄ပေတ္ဝာ သေသာနိ တီဏီ''တိ ဣဒံ သညာယ စတုက္ကမ္ပိ ပရိပုဏ္ဏမေဝ ဂဟေတ္ဝာ တ, **အပရေ အဋ္ဌကန္တိ ဝဒန္တိ။ တဒုဘယ** န္တိ တံ သညာအဋ္ဌကန္တိ ဝုတ္တံ ဥဘယံ။ **ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတီ** တိ, ''စတဿော ရူပသညီ''တိအာဒိနာ ဥပရိ ပကာသေဿတိ။ ဝက္ခတိ ဟိ – ''ကေဝဋ္ဋသတော အဋ္ဌ, အတ္ထတော ပန သတ္တ သညာ ဟောန္တိ''တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၂၂)။ **ထွော** တိ, ''ဇတံ တ ပနာ''တိ တေသံ့ တဏ္ဍေ။ **သမတိက္ကမိတုံ သက္ကောန္တိ** တတ္ထ အာဒီနဝဒဿနေန တဒုဒ္ဓံ အာနိသံသဒဿနေန စ ဗျူဟိတသဒ္ဓါဒိ ဂုဏတ္တာ, ဝိပရိယာယေန အသက္ကုဏန့် ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ယေ သက္ကောန္တိ, တေဝ ဂဟိတာ** တေသံယေဝ ဝသေန ဝက္ခမာနဿ ဝိသေသဿ ဝတ္တုံ သက္ကုဏေယျတ္တာ။ သက္ကောန္တာနန္တု နေသံ ဥပဟတိန္ဒြိယတ္တံ အတ္ထနော ဉာဏဗလာနုရူပန္တိ ဣမမတ္ထံ ဥပမာယ ဒဿေတုံ, **''တေသံ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အပ္ပမာဏာ** န္တိ အပ္ပမာဏာရမ္မဏော , အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ စ ဿ အာဂမနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ အနန္တာရမ္မဏတော တ။ န ဟိ အာရမ္မဏေ အနန္တန္တိ ပရမာနန္တဿ ပမာဏံ တ ဂဏှာတိ။ သုခဒုက္ခေဟိ အနိဋ္ဌနတော ရူပဝိရာဂဘာဝနာဝိသေသတာယ စ အာနေဉ္ဇ ပတ္ဝာတ တိဋ္ဌတိ, အယံ နော အတ္တာတိ အဘိဝဒန္တာ တိဋ္ဌန္တိ။ **ဝိညာဏကသိဏမေဝေ**တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အတ္တာတိ ဝဒန္တိ။ တေနာဟ – **''ဝိညာဏဉ္စာယတနံ တာဝ ဒဿေတု''** န္တိ။ တဿ ပန အာရမ္မဏဘူတံ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပဝတ္တဝိညာဏန္တိ အပရေ။ တဉှိ ကသိဏံ မနသိကာရဝသေန, ''ဝိညာဏကသိဏ''န္တိ, ဝိညာဏဉ္စ တံ အာရမ္မဏဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိ, ''ဝိညာဏဉ္စာယတန''န္တိ စ ဝုစ္စတိ။ **အာကိဉ္စညာယတနမေဝေ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

တယိဒန္တိ ယ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရောတိ အာဟ **''တံ ဣဒ''**န္တိ။ **ဒိဋ္ဌိဂတ** န္တိ ယထာ ဝုတ္တံ ''သညီ အတ္တာ''တိ ဇံ ဝုတ္တံ ဒိဋ္ဌိံ။ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဟိ **ဒိဋ္ဌိဂတံ** ''မုတ္တဂတံ (မ. နိ. ၂.၁၁၉; အ. နိ. ၉.၁၁), သင်္ခါရဂတ''န္တိအာဒီသု (မဟာနိ. ၄၁) ဝိယ။ ဂန္တဗ္ဗာဘာဝတော တ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တံ **ဒိဋ္ဌိဂတံ,** ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏမတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌိပကာရော တ **ဒိဋ္ဌိဂတံ** ။ လောကိယာ ဟိ ဝိဓယုတ္တဂတပကာရသဒ္ဒေ သမာနတ္ထေ ဣစ္ဆန္တိ။ **ဒိဋ္ဌိပစ္စယော** ဒိဋ္ဌိကာရဏံ, အဝိဇ္ဇာဒိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ အဝိဇ္ဇာပိ ဟိ **ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ** ဥပနိဿယာဒိဘာဝတော။ ယထာဟ – ''အဿုတဝာ, ဘိက္ခဝေ, ပုထုဇ္ဇနော အရိယာနံ အဒဿာဝီ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေ''တိအာဒိ (ဓ. သ. ၁၀၀၇)။ **ဖဿောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ**။ ယထာဟ ''တဒပိ ဖဿပစ္စယာ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၁၈-၁၂၄)။ **သညာပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ** ။ ယထာဟ ''သညာနိဒာနာ ဟိ ပပဉ္စသင်္ခါ''တိ (သု. နိ. ၈၈၀; မဟာနိ. ၁၀၉)။ **ဝိတက္ကောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ** ။ ယထာဟ – ''တက္ကဉ္စ ဒိဋ္ဌိသု ပကပ္ပယိတွာ, သစ္စံ မုသာတိ ဒွယဓမ္မမာဟု''တိ (သု. နိ. ၈၉၂; မဟာနိ. ၁၂၁)။ **အယောနိသောမနသိကာရောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ** ။ ယထာဟ – ''တဿေဝံ မနသိကရောတော ဆန္နံ ဒိဋ္ဌီနံ အညတရာ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အတ္ထိ မေ အတ္တာတိ တဿ သစ္စတော ထေတတော ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၁၉)။ **ဒိဋ္ဌာရမ္မဏ** န္တိ ဒိဋ္ဌိအာရမ္မဏဘူတံ ဥပာဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကံ။ တေနာဟ – ''ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ''တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၃၀)။ ရူပဝေဒနာဒိဝိနိမုတ္တဿ ဒိဋ္ဌိယာ အာရမ္မဏဿ အဘာဝတော အနာဒိယိတွာတ ဣဒမေဝ ဒဿေတိ – **''ဣမိနာ ပစ္စယေန ဣဒံ နာမ ဒဿနံ ဂဟိတ''** န္တိ။ **ဣမိနာ ပစ္စယေနာ**တိ တ ထွေ ပစ္စယဂ္ဂဟဏေန အာရမ္မဏမ္ပိ ဂဟိတမေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဒေတန္တိ ဒိဋ္ဌိဂတဉ္စေဝ ဒိဋ္ဌိပစ္စယဉ္စ။ **ရူပသညာနန္တိ** ထွေ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော။ **ဇံ**-သဒ္ဒော ပကာရတ္ထော, **''ယဒိ ရူပသညာန''**န္တိအာဒိနာ ပကာရေန ဝုတ္တသညာနန္တိ အတ္ထော။ **နိရုပက္ကိလေသာ** နီဝရဏာဒိ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တိတော။ ဥတ္တမာ ပဏီတဘာဝပ္ပတ္တိတော, တတော ဧဝ **သေဋ္ဌာ,** သေဋ္ဌတ္တာ ဧဝ ဥတ္တရိတ ရာဘာဝတော **အနုတ္တရိယာ။ အက္ခာယတီ** တိ ဥပဋ္ဌာတိ။ အာကိဉ္စညာယတနသညာယ ဝိသုံ ဝုစ္စမာနတ္တာ စတုတ္ထာ ရုပ္ပသညာယ စ ဣမသ္မိံ သညီတဒေ အနောတရဏတော, **''ယဒိ အာရုပ္ပသညာနန္တိ ဣမိနာ အာကာသာနဉ္စာယတန-ဝိညာဏဉ္စာယတနသညာ''**ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **ဣတရေဟိ ပန ဒွီဟီ**တိ, ''ယဒိ ဧကတ္တသညာနံ, ယဒိ နာနတ္တသညာန''န္တိ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ။ **သမာပန္နကတရော စ** တထာ ဣမဇ ကထိတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကေဝဋ္ဋသတော အဋ္ဌ သညာ** စတုက္ကဒွယသင်္ဂဟတော။ ဧကတ္တသညီပဒံ ၄ပေတ္ဝာတ **အတ္ထတော ပန သတ္တ သညာ ဟောန္တိ** အဂ္ဂဟိတ ဂ္ဂဟဏေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ – **''သမာပန္နက။ပေ။ သင်္ဂဟိတောယေတ''** တိ။

သညာဂတန္တိ သညာဝသေန ဂတံ, သညာသင်္ဂဟံ ဂတံ တ။ တဿ ပန အဒိဋ္ဌိဂတဿပိ ဥပလက္ခဏမတ္တာ, **''သင်္ခါ ဒိဋ္ဌိဂတေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။ **ပစ္စယေဟိ သမာဂန္တွာ ကတ** န္တိ သဟ ကာရဏဘူတေဟိ ပစ္စယေဟိ တေနေဝ

သဟ ကာရဏဘာဝေန သမာဂန္တွာ နိဗ္ဗတ္တိတံ; ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နန္တိ အတ္ထော။ **သင်္ခတတ္တာ ဩဠာရိကံ** ဥပ္ပာဒ
ဝယညထတ္တသင်္ခါတဝတော။ ယဿ ဟိ ဥပ္ပာဒော ပညာယတိ, ဝယော ပညာယတိ, ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာ
ယတိ, တံ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနသဘာဝတော ပဿန္တဿ ဟာကဋ္ဌဘူတဝိကာရံ ဩဠာရိကံ သိယာ။ န စေတ္ထ မဂ္ဂဖလ
ဓမ္မာ နိဒဿေတဗ္ဗာ တေသံ တထာ အနနုပဿိတဗ္ဗတော; တေသမ္ပိ သင်္ခတဘာဝေန ဣတရေဟိ သမာနယောဂက္
ခမတာယ ဒုန္နိတရယဘာဝတော။ တထာ ဟိ “အသေသဝိရာဂနိရောဓာ”တိ (ဥဒာ. ၃) ဝစနတော မဂ္ဂဿပိ နိဿရဏ
ဘာဝေန **“အတ္ထိ ခော ပန သင်္ခါရာနံ နိရောဓော”** တိ နိဗ္ဗာနမေဝေတ္ထ ပဋိယောဂဘာဝေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ “နိရုဇ္ဈန္တိ ဧတ္
ထာ”တိ ကတွာ။ **နိရောဓသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ နာမ အတ္ထိ** တိ ဧတ္ထ, – “အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အသင်္ခ
တ”န္တိ သုတ္တပဒံ (ဥဒာ. ၇၃) အာနေတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **နိဗ္ဗာနဒဿီ** တိ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန နိဗ္ဗာနဒသ္
သီ, တတော ဧဝ ဣတရာဘိသမယတ္ထသိဒ္ဓိယာ **တံ သင်္ခတံ အတိက္ကန္တော** ။

၂၃. **အဋ္ဌသု အသညီဝါဒေသု** တိ ဣဒံ ဗြဟ္မဇာလေ (ဒီ. နိ. ၁.၇၈-၈၀) အာဂတနယေန ဝုတ္တမေဝ ဟိ သန္ဓာယ
ဟေဋ္ဌာ, “သညီတိ ဣမိနာ အဋ္ဌ အသညီဝါဒါ ကထိတာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန စတ္တာရော ဝါဒါ ဧဝ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ။ တေနာဟ
“အသညီ”တိအာဒိ။ သေ နယော ပရတော **“အဋ္ဌသု နေဝသညီနာသညီဝါဒေသု”** တိ ဧတ္ထာပိ။ သညာယ သတိ တာယ
ဝေဒနာကဟာသင်္ခါတဝတော **“အာဗာဓနဋ္ဌေန သညာ ရောဂေ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဒုက္ခတာသူလယောဂတော ကိလေသာသုစိပဂ္
ဃရဏတော ဥပ္ပာဒဇရာဘင်္ဂေဟိ ဥဒ္ဒုမာတပက္ကပဘိဇ္ဇနတော စ **သညာ ဂဏ္ဍော;** သွတယမတ္တော ဒေါသဒုဋ္ဌတာ
ယ ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ – **“သဒေါသဋ္ဌေန ဂဏ္ဍော”** တိ။ ပီဠာဇနနတော အန္တောတုဒနတော ဒုရုဒ္ဓရဏတော စ
သညာ သလ္လံ; သွတယမတ္တော အတ္တဘာဝံ အနုပဝိသိတွာ အဝဋ္ဌာနေနာတိ အာဟ **“အနုပဝိဋ္ဌဋ္ဌေန သလ္လ”** န္တိ။
ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ ဝိညာဏံ ကုတောစိ အာဂတံ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ပဋိသန္ဓိဝသေန အာဂတိ”**န္တိ။ **ဂတိန္တိ** ပဝတ္
တိံ။ သာ ပန တာသု တာသု ဂတီသု ဝုတ္တိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ – **“စုတိဝသေန ဂတိ”**န္တိ; ဝဍ္ဎနဝသေန ဃနပဗန္ဓဝသေ
နာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“အပရာပရ”**န္တိ။ အပရာပရဉှိ ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနံ ဝိညာဏံ နန္ဒူပသေစနံ; ဣတရံ
ခန္ဓတ္တယံ တ နိဿာယ အဘိဝုဒ္ဓိံ ပတိဋ္ဌံ မဟန္တတ္တံ ဟာပုဏာတီတိ။ ပဝမုဝသေန တ ဂတိံ, နိက္ခေပဝသေန စုတိံ,
တတော အပရာပရဉှိ ရူပပဝတ္တနဝသေန ဥပပတ္တိံ, ဣန္ဒြိယပရိပာကဝသေန ဝုဍ္ဎိံ တဿ တဿ ကမ္မဿ
ကတူပစိတဘာဝေန ဝိရူဠှိံ; တဿ ကမ္မဿ ဖလနိဗ္ဗတ္တိယာ ဝေပုလ္လန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ကာမဉ္စာ တိအာဒိနာ “အညတ္ရ ရူပာ”တိအာဒိကာ စောဒနာ လက္ခဏဝသေန ဝုတ္တာတိ ဒဿေတွာ အယဉ္စ န
ယော စောဒနာယ အဝိသိဋ္ဌဝိသယတာယ သိယာ; ဝိသိဋ္ဌဝိသယာ ပနာယံ စောဒနာတိ ဒဿေတုံ, **“အယံ ပန ပဉှ
ော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧတ္တကေ ခန္ဓေ** တိ ယထာဝုတ္တေ ရူပဝေဒနာဒိကေ စတ္တာရော ခန္ဓေ။ **အညတ္ရ ရူပာ** တိ ဣ
မိနာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ရူပေန ဝိနာ ဝိညာဏဿ ပဝတ္တိ နတ္ထီတိ ဒီပိတံ ဟောတိ။ ဘဝဝိသေသစောဒနာယ သဘာဝတော
ဧဝ ဝိညာဏေန ဝိနာ ရူပဿပိ ပဝတ္တိ နတ္ထီတိ ဒီပိတံ ဟောတီတိ အာဟ – **“အရူပဘဝေပိ ရူပံ, အသညာဘဝေ စ ဝိညာ
ဏံ အတ္ထီ”**တိ။ **နိရောဓသမာပန္နဿာ** တိ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ သမာပန္နဿပိ ဝိညာဏံ အတ္ထိ။ **ဗုဒ္ဓနုစ္
ဆာယာယ စေ အတ္ထံ ပဋိဗာဟသီ**တိ ယဒိ သဒ္ဒတ္ထမေဝ ဂဟေတွာ အဓိပ္ပာယံ န ဂဏှာသိ နေယျတ္ထံ သုတ္တန္
တိ။ ဧတ္ထ စ အသညာဘဝေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တဝသေန ပဌမဝါဒေါ; သညံ အတ္တတော သမနုပဿတီတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေ
န သညံယေဝ အတ္တာတိ ဂဟေတွာ တဿ ကိဉ္စနဘာဝေန ဌိတာယ အညာယ သညာယ အဘာဝတော အသညီတိ ပဝ
တ္တော ဒုတိယဝါဒေါ; တထာ သညာယ သဟ ရူပဓမ္မေ သဗ္ဗေ ဧဝ တ ရူပာရူပဓမ္မေ အတ္တာတိ ဂဟေတွာ ပဝတ္
တော တတိယဝါဒေါ; တက္ကဂ္ဂဟဝသေနေဝ ပဝတ္တော စတုတ္ထဝါဒေါ။ တေသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္
တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နေဝသညီနာသညီဝါဒေပိ အသညာဘဝေ နိဗ္ဗတ္တဿ သတ္တဿ စုတိပဋိသန္ဓိသု; သဗ္ဗ
တ္ထ တ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထာယ သုခုမာယ သညာယ အတ္ထိဘာဝပဋိဇာနနဝသေန ပဌမဝါဒေါ; အသညီ
ဝါဒေ ဝုတ္တနယေန သုခုမာယ သညာယ ဝသေန သဉ္ဇာနနသဘာဝတာပဋိဇာနနဝသေန စ ဒုတိယဝါဒါဒယော ပဝတ္တာ
တိ။ ဧဝမေတ္ထ ဧတေသံ ဝါဒါနံ သမ္ဘဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၂၄. ယတ္ထ န သညာ, တတ္ထ ဉာဏဿ သမ္ဘဝေါ ဧဝ နတ္ထီတိ အာဟ – **“အသညာ သမ္မောဟော”** တိ, အသ
ညာဘာဝေ နာမ သမ္မောဟပ္ပဝတ္တီတိ အတ္ထော။ ယထာ နိယျန္တီတိ နိယျာနိယာတိ ဗဟုလံ ဝစနတော ကတ္တု
သာဓနော နိယျာနိယသဒ္ဒော, ဧဝံ ဣဓ ဝိညာတဗ္ဗသဒ္ဒောတိ အာဟ – **“ဝိဇာနာတီတိ ဝိညာတဗ္ဗ”** န္တိ, ဝိဇာနနံ ဝိညာ
ဏန္တိ အတ္ထော။ တေန **ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတဗ္ဗမတ္တေနာ** တိ ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာဏပ္ပမာဏေနာတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္

ဗော။ တေနာဟ – **“ပဋ္ဌဒ္ဓတရိကသညာပဝတ္တိမတ္တေနာ”** တိ, နိဗ္ဗိကပ္ပဘာဝတော ပဋ္ဌဒ္ဓတရိကသညာပဝတ္တိသမေန ဘာဝနာဘိနီဟာရေနာတိ အတ္ထော။ **သြဋ္ဌာရိကသင်္ခါရပ္ပဝတ္တိမတ္တေနာ** တိ သြဋ္ဌာရိကာနံ သင်္ခါရာနံ ပဝတ္တိယာ။ **သြဋ္ဌာရိကသင်္ခါရာ**တိ စေတ္ထ အာကိဉ္စညာယတနပရိယောသာနာ သမာပတ္တိဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာ။ **ဥပသမ္ပဒ** န္တိ ယေ သညာယ, အသညိဘာဝေ စ ဒေသံ ဒိသွာ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဝဏ္ဏေန္တာပိ ရူပဇ္ဈာနပဋိလာဘမတ္တေန တသ္မ သမ္ပာဒနံ ပဋိလာဘံ အဓိဂမံ ပညပေန္တိ, တေသံ တသ္မ ဗျသနံ အက္ခာယတိ အနုဟာယဘာဝတော။ တေနာဟ **“ဝိနာသော”**တိအာဒိ။ **ဝုဋ္ဌာန** န္တိ သဒိသသမာပဇ္ဇနပုဗ္ဗကံ ပရိဝုဋ္ဌာနံ။ သမာပတ္တိ ဧဝ တေသံ နတ္ထိ အနဓိဂတတ္တာ။ **သြဋ္ဌာရိကသင်္ခါရပ္ပဝတ္တိယာ** အန္တမသော အာကိဉ္စညာယတနသင်္ခါရပ္ပဝတ္တိယာပိ **ပတ္တဗ္ဗန္တိ န အက္ခာယတိ** တေပိ သမတိက္ကမိတွာ ပတ္တဗ္ဗတော။ **သင်္ခါရာန** န္တိ နိဒ္ဒါရဏေ သာမိဝစနံ။ **အဝသေသာ**တိ ဣတော ပရံ သုခုမဘာဝေ နာမ နတ္ထီတိ သုခုမဘာဝပတ္တိယာ အဝသေသာ။ တေနာဟ – **“ဘာဝနာဝသေန သဗ္ဗသုခုမဘာဝံ ပတ္တာ သင်္ခါရာ”**တိ။ **တေန္တိ** နေဝသညာနာသညာယတနံ, **ပတ္တဗ္ဗံ နာမ ဟောတိ** တာဒိသသင်္ခါရပ္ပတ္တိယံ တဗ္ဗောဟာရတော။ **သင်္ခတံ** သမေစ္စ သမ္ဘုယ္ယ ပစ္စယေဟိ ကတတ္တာ။

၂၅. ‘‘ယေ တေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သတော သတ္တသ္မ ဥစ္ဆေဒံ ဝိနာသံ ဝိဘဝံ ပညပေန္တိ’’တိ (မ. နိ. ၃.၂၅) ဝက္ခမာနတ္တာ သဗုဒ္ဓိယံ ဝိပရိဝတ္တမာနေ ဧကစ္စံ ဂဟေတွာ, ‘‘တတ္ရ’’တိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ – **“တတ္ရာတိ သတ္တသု ဥစ္ဆေဒတဒေသု ဘုမ္မ”**န္တိ။ **ဥဒ္ဓံ သရ** န္တိ ဥဒ္ဓံ ဂတံ သရန္တာတိ တံ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဥဒ္ဓံ ဝုစ္စတီ”**တိအာဒိ။ **သရန္တာ** တိ ယတ္ထ ပတ္တေန္တိ န လဘန္တိ, တံ ဇာနန္တာ။ **အာသတ္တိန္တိ** အာသီသနံ။ **ပေစ္စ** တိ ပရလောကေ။ **တဏှူပမာ ဝိယာ**တိ ဘဝပရိယာပန္နဖလဝိသေသာပေက္ခာယ ပဋိပဇ္ဇနတော။ **သက္ကာယသ္မ ဘယာ** တိ သန္တော ကာယောတိ သက္ကာယော, ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနော ဓမ္မသမူဟောတိ ကတွာ ဥပာဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကံ, တတော ဘာယနေန။ **မာ ခီယိ မာ** ပရိက္ခယံ အဂမာသိ။ **မာ သြသီဒိ** မာ ဟေဋ္ဌာ ဘဿိ။ **အဗ္ဗ** န္တိ အာကာသံ **မာ ဥဋ္ဋိယိ** မာ ဘိဇ္ဇိတွာ ပတိ။ ဂဒ္ဒုလေန ဗဒ္ဓော **ဂဒ္ဒုလဗဒ္ဓော။ ဒဠှဟထမ္ဘော ဝိယ ခီလော ဝိယ စ** သက္ကာယော ဒုမ္မောစနီယတော။ **သာ ဝိယ ဒိဋ္ဌိဂတိကော** တသ္မ အနုပရိဝတ္တနတော။ **ဒဏ္ဍကော ဝိယ ဒိဋ္ဌိ** ဆေဒနကရဏာယ အသမတ္ထ ဘာဝကရဏတော။ **ရဇ္ဇု ဝိယ တဏှာ** ဗန္ဓနတော စ, အာရမ္မဏကရဏဝသေန သမန္နာဂမနဝသေန စ သမ္ဗန္ဓဘာဝတော။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဒိဋ္ဌိဒဏ္ဍကေ ပဝေသိတာယ တဏှာဟာရဇ္ဇုယာ”** တိ။

၂၆. ဘဂဝတ အတ္တနော ဒေသနာဝိလာသေန ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသေန (စတုစတ္တာရီသ အပရန္တကပ္ပိကတာ တ တ္ထ တတ္ထ အန္တောဂဓာတိ) ဥဒ္ဒေသဝသေန ပဉ္စေဝ သင်္ဂဟေတွာ ယထုဒ္ဒေသံ နိဂမေန္တော, **“ဣမာနေဝ ပဉ္စာ ယတနာနီ”**တိ အာဟ။ တတ္ထ ဒုက္ခသ္မ နိမိတ္တဘာဝတော ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ကာရဏဒ္ဓေန အာယတနတ္တောတိ ဝုတ္တံ – **“ဣမာနေဝ ပဉ္စ ကာရဏာနိ”**တိ။ သညီအာဒိဝသေန တီဏိ ဥစ္ဆေဒတအောတိ **စတ္တာရိ ဘာဇိတာနိ** ။ ဣတရံ ပန **ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ ကုဟိံ ပဝိဋ္ဌံ?** သရူပတော အဘာဇိတတ္တာ ယထာဘာဇိတေသု တဒေသု ကတ္ထ အန္တောဂဓန္တိ ပုစ္ဆတိ။ ဥဒ္ဒေသေ ပန သရူပတော ဂဟိတမေဝ, ‘‘ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနံ တ ပနေကေ အဘိဝဒန္တိ’’တိ။ ဣတရော ဧကတ္တသညီတဒေ နာနတ္တ တသညီတဒေ အန္တောဂဓန္တိ ဒဿေန္တော **“ဧကတ္တ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗ”** န္တိ အာဟ ယထာသုခဉ္စေတံ ဝုတ္တံ။ ပဉ္စ မော ဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအော နာနတ္တသညီတဒေ အန္တောဂဓော, ဣတရေ စတ္တာရော ဧကတ္တသညီတဒေ။

၂၇. **အတီတကောဋ္ဌာသသင်္ခါတ** န္တိ အတီတံ ခန္ဓကောဋ္ဌာသသင်္ခါတံ ပုဗ္ဗန္တံ။ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထဓမ္မဝိသယာ ကပ္ပ ပနာ ဣဓာဓိပ္ပေတာ, တသ္မာ အတီတကာလတစကော ဣဓ ပုဗ္ဗသဒ္ဒော, ရူပါဒိခန္ဓဝိနိမုတ္တဉ္စ ကပ္ပနာဝတ္ထု နတ္ထိ, အန္တ တသဒ္ဒော စ ကောဋ္ဌာသတစကော။ တေန ဝုတ္တံ **“အတီတကောဋ္ဌာသသင်္ခါတံ ပုဗ္ဗန္တံ ကပ္ပေတွတ”** တိ။ ‘‘ကပ္ပေ တွတ’’တိ စ တသ္မိံ ပုဗ္ဗန္တေ တဏှာဟာယနာဘိနိဝိသာနံ သမတ္တနံ ပရိနိဋ္ဌာပနံ ဝဒတိ။ **သေသမ္ပီ** တိ ‘‘ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိ’’တိ ဧဝမာဒိကံ။ **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပ္ပကာရ** န္တိ ‘‘အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိနော’’တိအာဒိသု ဝုတ္တပ္ပကာရံ။ ဧကေကသ္မိံဉ္စ **အတ္တာ**တိ အာဟိတော အဟံမာနော ဧတ္ထာတိ ကတွာ, **လောကော**တိ လောကိယန္တိ ဧတ္ထ ပုညပာပါနိ တဖ္ဖလာနိ စာ တိ ကတွာ, တံ တံ ဂဟဏဝိသေသံ ဥပါဒါယ ပညာပနံ ဟောတီတိ အာဟ – **“ရူပါဒီသု အညတရံ အတ္တာတိ စ လောကောတိ စ ဂဟေတွာ”**တိ။ သဗ္ဗဒါဘာဝေန **သဿတော။ အမရော နိစ္စော ဓုဝေ** တိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ မရဏာဘာဝေန **အမရော,** ဥပ္ပာဒါဘာဝေန သဗ္ဗကာလံ ဝတ္တနတော **နိစ္စော,** ထိရဘာဝေန ဝိကာရာဘာဝေန **ဓုဝေ, ယထာဟာ**တိ အာဒိနာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ နိဒ္ဒေသပဋိသမ္ဘိဒါပါဠိဟိ ဝိဘာဝေတိ။ အယဉ္စ အတ္ထော ‘‘ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿ သတိ, ဝေဒနံ။ သညံ။ သင်္ခါရေ။ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတိ’’တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၃၀-၁၃၁) ဣမိဿာ ပဉ္စဝိဓာယ

သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ဝသေန ဝုတ္တော။ ''ရူပဝန္တံ''န္တိအာဒိကာယ (ပဋိ. မ. ၁.၁၃၀-၁၃၁) ပန ပဉ္စဒသဝိဓာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ယာ ဝသေန စတ္တာရော စတ္တာရော ခန္ဓေ, ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ တဒညံ – ''လောကော''တိ ပညပေန္တီတိ အယ မ္ပိ အတ္ထော လဗ္ဘတိ, တထာ ဧကံ ခန္ဓံ, ''အတ္တာ''တိ ဂဟေတွာ တဒညေ ''လောကော''တိ ပညပေန္တီတိ ဧဝမေ တ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဧဝမေဝ ခေါ** တိ ဣမိနာ ယထာ ''ရူပာဒီသု အညတရံ အတ္တာတိ စ လောကောတိ စ ဂဟေ တွာ တသ္မိံ သဿတောတိ စ အန္တေသီ''တိ အတ္ထော ဝုတ္တော; ဧဝံ အသဿတော အနိစ္စော အဓုဝေ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ ဝိနဿ တီတိ န ပဟောတိ ပဂံ မရဏာ; နိစ္စော စ အနိစ္စော စ နေဝနိစ္စော နာနိစ္စောတိ ဧဝမာဒိမတ္ထံ အတိဒိသတိ။

စတ္တာရော သဿတဝါဒါ တိ လာဘီဝသေန တယော, တက္ကီဝသေန ဧကောတိ ဧဝံ စတ္တာရော။ ပုဗ္ဗေနိဝါသ ဉာဏလာဘီ တိတ္ထိယော မန္ဒပညော အနေကဇာတိသတသဟဿမတ္တံ အနုဿရတိ, မဇ္ဈိမပညော ဒသ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋ ကပ္ပာနိ, တိက္ခပညော စတ္တာရီသ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကပ္ပာနိ, န တတော ပရံ။ သော ဧဝံ အနုဿရန္တော အတ္တာ စ လောကော စာတိ အဘိဝဒတိ။ တက္ကီ ပန တက္ကပရိယာဟတံ ဝီမံသာနုစရိတံ သယံပဋိဘာနံ သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာတိ အဘိဝဒတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''လာဘီဝသေန တယော, တက္ကီဝသေန ဧကောတိ ဧဝံ စတ္တာရော သဿ တဝါဒါ''တိ။ ဧတေနေဝ စ အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိကဝါဒါ ဝိယ သဿတဝါဒေ ကသ္မာ ဒုဝိဓေန န ဝိဘတ္တောတိ စေ? ပဋိက္ခိတ္တတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧတ္ထ စ, ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ တဒေ အယမယုတ္တတာဝိဘာဝနာ – ယဒိ ဟိ ပရေန ပရိ ကပ္ပိတော အတ္တာ, လောကော တ သဿတော သိယာ, တဿ နိဗ္ဗိကာရတာယ ပုရိမရူပာဝိဇဟနတော ကဿစိ ဝိ သေသာဓာနဿ ကာတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတာယ အဟိတတော နိဝတ္တနတ္ထံ ဟိတေ စ ပဋိပတ္တိအတ္ထံ ဥပဒေ သော ဧဝ နိပ္ပယောဇနော သိယာ သဿတဝါဒိနော။ ကထံ တ သော ဥပဒေသော ပဝတ္တီယတိ ဝိကာရာဘာဝတော; ဧဝ ဉ္စ အတ္တနော အဇ္ဈာကာသဿ ဝိယ အနာဒိကိရိယာ ဟိံသာဒိကိရိယာ စ န သမ္ဘဝတိ; တထာ သုခဿ ဒုက္ခဿ စ အနုဘဝနနိဗန္ဓော ဧဝ သဿတဝါဒိနော န ယုဇ္ဇတိ ကမ္မဗဒ္ဓာဘာဝတော, ဇာတိအာဒီနံ အသမ္ဘဝတော ကုတော ဝိမော က္ခော။ အထ ပန ဓမ္မမတ္တံ တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စေဝ ဝိနဿတိ စ, ယဿ ဝသေနာယံ ကိရိယာဒိတေဟာရောတိ ဝဒေ ယျ။ ဧဝမ္ပိ ပုရိမရူပာဝိဇဟနေန အဝဋ္ဌိတဿ အတ္တနော ဓမ္မမတ္တန္တိ န သက္ကာ သမ္ဘာဝေတုံ; တေ တ ပနဿ ဓမ္မ မာ အဝတ္ထာဘူတာ တတော အညေ တ သိယုံ အနညေ တ, ယဒိ အညေ, န တာဟိ တဿ ဥပ္ပန္နာဟိပိ ကောစိ ဝိသေ သော အတ္ထိ။ ယော ဟိ ကရောတိ ပဋိသံဝေဒေတိ စဝတိ ဥပပဇ္ဇတိ စာတိ ဣစ္ဆိတံ။ တသ္မာ တဒဝတ္ထော ဧဝ ယထာဝု တ္တဒေါသော, ကိဉ္စ ဓမ္မကပ္ပနာပိ နိရတ္ထကာ သိယာ။ အထ အနညေ, ဥပ္ပာဒဝိနာသဝန္တီဟိ အဝတ္ထာဟိ အနညဿ သ အတ္တနော တာသံ ဝိယ ဥပ္ပာဒဝိနာသသမ္ဘဝတော ကုတော နိစ္စတာဝကာသော။ တာသမ္ပိ တ အတ္တနော ဝိယ နိစ္စတာတိ ဗန္ဓနဝိမောက္ခာနံ အသမ္ဘဝော ဧဝေတိ န ယုဇ္ဇတိ ဧဝ သဿတဝါဒေ; န စေတ္ထ ကောစိ တဒိ ဓမ္မာနံ သ ဿတဘာဝေ ပရိသုဒ္ဓံ ယုတ္တိံ ဝတ္တုံ သမတ္ထော အတ္ထိ; ယုတ္တိရဟိတဉ္စ ဝစနံ န ပဏ္ဍိတာနံ စိတ္တမာရာဓေတီတိ ဝိညူဟိ ဆဍ္ဍိတော ဧဝာယံ သဿတဝါဒေါတိ။

သတ္တ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ တိ ဧတ္ထ တေ သရူပမတ္တတော ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတာ ဧဝ, တတ္ထ ဒွေ ဇနာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှ ဟန္တိ လာဘီ စ အလာဘီ စ။ တတ္ထ လာဘီ နာမ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏလာဘီ ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ အရဟတော စုတိံ ဒိသွာ ဥပပတ္ တိံ အပဿန္တော။ ယော တ ပုထုဇ္ဇနာနမ္ပိ စုတိမတ္တမေဝ ဒဋ္ဌုံ သက္ကောတိ, ပုဗ္ဗယောဂကဘာဝေန ပရိကမ္မာကရဏေန တ ဥပပာတံ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကောတိ။ သော ''တတ္ထ တတ္ထေဝ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ''တိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ အလာဘီ – ''ကော ပရလောကံ ဇာနာတိ, ဧတ္တကော ဇီဝဝိသယော, ယာဝ ဣန္ဒြိယဂေါစရော''တိ အတ္တနော ဓီတုယာ ဟ တ္ထဂ္ဂဏှာပနကရာဇာ ဝိယ ကာမသုခဂိဒ္ဓတာယ တ, ''ယထာ ရုက္ခပဏ္ဏာနိ ရုက္ခတော ပတိတာနိ န ပဋိသန္ဓိယန္တိ, ဧဝံ သ ဗ္ဗေပိ သတ္တာ အပ္ပဋိသန္ဓိကမရဏမေဝ ဂစ္ဆန္တိ, ဇလဗုဗ္ဗုဠူပမာ သတ္တာ''တိ တက္ကမတ္တဝသေန တ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂ ဏှာတိ။ တတ္ထ ယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ – ''မနုဿတ္တဘာဝေ ကာမာဝစရဒေဝတ္တဘာဝေ ရူပာဝစရဒေဝတ္တဘာဝေ စ တုဗ္ဗိအေရူပတ္တဘာဝေ စဝိတွာ သတ္တဿ ဥစ္ဆေဒပညာပနဝသေန သတ္တ ဥစ္ဆေဒဝါဒါ ကထိတာ''တိ။ တတ္ထ ယုတ္တံ တာဝ ပုရိမေသု တီသု တဒေသု ''ကာယဿ ဘေဒါ''တိ ဝုတ္တံ; ပဉ္စဝေါကာရဘဝပရိယာပန္နံ အတ္တဘာဝံ အာ ရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ တေသံ တဒါနံ, န ယုတ္တံ စတုဝေါကာရဘဝပရိယာပန္နံ အတ္တဘာဝံ နိဿာယ ပဝတ္တေသု စတု တ္ထာဒီသု စတူသု တဒေသု, ''ကာယဿ ဘေဒါ''တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ အရူပီနံ ကာယော အတ္ထီတိ? သစ္စမေတံ, ရူပဘဝေ ပဝတ္တဝောဟာရေနေဝ ဒိဋ္ဌိဂတိကော အရူပဘဝေပိ ကာယဝောဟာရမာရောပေတွာ အာဟ ''ကာယဿ ဘေဒါ''တိ။

ယထာ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ဒိဋ္ဌိယော ပညတ္တာ, တထေဝ ဘဂဝတ ဒဿေသီတိ။ အရူပကာယဘာဝတော တ ဖဿာဒိဓမ္မသ
မူဟဘူတေ အရူပတ္တဘာဝေ ကာယနိဒ္ဒေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဧတ္တာဟ – ''ကာမာဝစရဒေဝတ္တဘာဝတဒိနိရဝသေသဝိဘဝပတိဋ္ဌာပကာနံ ဒုတိယတအဒီနံ ယုတ္တော အပရန္တ
ကပ္ပိကဘာဝေ အနာဂတဒ္ဓဝိသယတ္တာ တေသံ တအနံ; န ပန ဒိဋ္ဌိဂတိက-ပစ္စက္ခဘူတ-မနုဿတ္တဘာဝ-သမုစ္ဆေဒပ
တိဋ္ဌာပကဿ ပဌမတဒဿ ပစ္စုပ္ပန္နဝိသယတ္တာ''တိ။ ယဒိ ဧဝံ ယထာ ဟိ ဒုတိယာဒိတအနံ, ပုရိမပုရိမတဒသင်္ဂဟိ
တဿေဝ အတ္တနော ဥတ္တရုတ္တရဘာဝေပပတ္တိယာ သမုစ္ဆေဒနတော ယုဇ္ဇတိ အပရန္တကပ္ပိကတာ, တထာ စ
''နော စ ခေါ, ဘော, အယံ အတ္တာ ဧတ္တာဝတာ သမ္မာ သမုစ္ဆိန္နော ဟောတီ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ အနာဂတဿေဝ
မနုဿတ္တဘာဝသမုစ္ဆေဒဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ပဌမတဒဿပိ အပရန္တကပ္ပိကတာ ယုဇ္ဇတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗဿပိ ပုဗ္
ဗန္တတော အာဂတဿ ဥစ္ဆေဒပညာပနဝသေန ဣဓ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကေသု ဒေသနာ ဂတာ။ ဧတေ ဥစ္ဆေဒတအာ ဟေဋ္ဌု
ဌာ အပရန္တကပ္ပိကေသု ဒေသနာ ဂတာ။ ဧတေ ဥစ္ဆေဒတအာ ဟေဋ္ဌာ အပရန္တကပ္ပိကေသု တတ္ထ တတ္ထေဝ ဥစ္ဆိဇ္
ဇတိ, န တတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တိ အတ္ထီတိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာ။ ဇလဗုဗ္ဗုဠူပမာ ဟိ သတ္တာတိ တဿ လဒ္ဓိ။

ဣဓာတိ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကေသု။ **ဣဓေဝ** မနုဿတ္တဘာဝတဒိကေ **ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ** ဝိနဿဝိနာသဝသေန။ ဧဝံ အနာဂတေ အ
နုပ္ပတ္တိဒဿနပရာနံ ဥစ္ဆေဒတအနံ အပရန္တကပ္ပိကေသု ဂဟဏံ; ပုဗ္ဗန္တတော ပန အာဂတဿ အတ္တနော ဣဓေဝ
ဥစ္ဆေဒဒဿနပရာနံ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပိကေသု ဂဟဏံ။ **ဣတော ပရံ န ဂစ္ဆတီ** တိ ပန ဣဒံ အတ္ထတော အာပန္နဿ အ
တ္ထဿ ဒဿနံ။ သတ္တေသု သင်္ခါရေသု စ ဧကစ္စသဿတတက္ကိ ပဝတ္တော ဧကစ္စသဿတတအော ။ သော ပန
ဗြဟ္မကာယိက-ခိဍ္ဍာပဒေါသိက-မနောပဒေါသိကတ္တဘာဝတော စဝိတ္ွတ ဣဓာဂတာနံ တက္ကိနော စ ဥပ္ပဇ္ဇနဝ
သေန စတုဗ္ဗိဓောတိ အာဟ **''စတ္တာရော ဧကစ္စသဿတတအာ''** တိ။ ''သင်္ခါရေကစ္စသဿတိကာ''တိ ဣဒံ တေ
ဟိ သဿတဘာဝေန ဂယှဟမာနာနံ ဓမ္မာနံ ယထာသဘာဝဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ, န ပနေကစ္စသဿတိကမတဒဿ
သနဝသေန။ တဿ ဟိ သဿတာဘိမတံ အသင်္ခတမေဝာတိ လဒ္ဓိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ (ဒီ. နိ. ၁.၄၉) **ဗြဟ္မဇာလေ** –
''စိတ္တန္တိ ဝာ မနောတိ ဝာ ဝိညာဏန္တိ ဝာ အယံ အတ္တာ နိစ္စော ဓုဝေါ သဿတော အဝိပရိဏာမဓမ္မော သသ္
သတိသမံ တထေဝ ဌဿတီ''တိ။ န ဟိ ယဿ ဘာဝဿ ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတဘာဝံ ပဋိဇာနာတိ; တဿေဝ နိစ္
စဓုဝတဒိဘာဝေ အနုမ္မတ္တကေန န သက္ကာ ပဋိညာတုံ။ ဧတေန, ''ဥပ္ပာဒဝယဓုဝတာယုတ္တဘာဝါ သိယာ နိစ္စာ, သိယာ
အနိစ္စာ, သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ''တိအာဒိနာ ပဝတ္တဿ သတ္တဘင်္ဂတဒဿ အယုတ္တတာ ဝိဘာဝိတာ ဟောတိ။

တတ္ထာယံ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃၈) အယုတ္တတာဝိဘာဝနာ – ယဒိ, ''ယေန သဘာဝေန ယော ဓမ္မော အတ္ထီတိ ဝုစ္စတိ,
တေနေဝ သဘာဝေန သော ဓမ္မော နတ္ထီ''တိအာဒိနာ ဝုစ္စေယျ, သိယာ အနေကန္တတအော; အထ အညေန, သိယာ န
အနေကန္တတအော; န စေတ္ထ ဒေသန္တရာဒိသမ္ဗန္ဓဘာဝေ ယုတ္တော ဝတ္တုံ တဿ သဗ္ဗလောကသိဒ္ဓတ္တာ ဝိတ
အာဘာဝတော။ ယေ ပန ဝဒန္တိ – ''ယထာ သုဝဏ္ဏဃဋေ မကုဋေ ကတေ ဃဋဘာဝေ နဿတိ, မကုဋဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ,
သုဝဏ္ဏဘာဝေ တိဋ္ဌတိယေဝ, ဧဝံ သဗ္ဗဘာဝါနံ ကောစိ ဓမ္မော နဿတိ, ကောစိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သဘာဝေ ပန တိဋ္ဌ
တီ''တိ။ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ – ကိံ တံ သုဝဏ္ဏံ, ယံ ဃဋေ မကုဋေ စ အဝဋ္ဌိတံ? ယဒိ ရူပာဒိ, သော သဒ္ဒော ဝိယ အနိစ္စော,
အထ ရူပာဒိသမူဟော, သမူဟော နာမ သမ္မုတိမတ္တံ။ တဿ တေဟာရမတ္တဿ အတ္ထိတာ နတ္ထိတာ နိစ္စတာ ဝာ န
ဝတ္တဗ္ဗာ။ တဿ ပရမတ္ထသဘာဝေန အနုပလဗ္ဘနတောတိ အနေကန္တတအော န သိယာ။ ဓမ္မာ စ ဓမ္မိတော
အညေ ဝါ သိယုံ အနညေ ဝါ။ ယဒိ အညေ, န တေသံ အနိစ္စတာယ ဓမ္မီ အနိစ္စော အညတ္တာ။ န ဟိ ရူပာ စက္ခုဝိညာဏံ
အညတ္တာ, န စ ရူပေ စက္ခုဝိညာဏသဒ္ဒော ဟောတိ; ကိဉ္စ ဓမ္မကပ္ပနာပိ နိရတ္ထိကာ သိယာ ဓမ္မိနော နိစ္စာနိစ္စတာယ
အသိဒ္ဓနတော အထ အနညေ; ဥပ္ပာဒဝိနာသဝန္တေဟိ အနညဿ ဓမ္မိနော တေသံ ဝိယ ဥပ္ပာဒဝိနာသသဗ္ဘာဝတော
ကုတော နိစ္စတာဝကာသော, တေသမ္ပိ ဝာ ဓမ္မိနော ဝိယ နိစ္စတာပတ္တိ သိယာ။ အပိစ နိစ္စာနိစ္စနဝတ္တဗ္ဗရူပေ အတ္တာ
စ လောကော စ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနတာပဋိဇာနနတော ယထာ နိစ္စာဒီနံ အညတရံ ရူပံ, ယထာ ဝါ ဒီပာဒယော။ န ဟိ ဒီ
ပာဒီနံ ဥဒယဗ္ဗယသဘာဝါနံ နိစ္စာနိစ္စနဝတ္တဗ္ဗသဘာဝတာ သက္ကာ ဝတ္တုံ ဇီဝဿ နိစ္စာဒီသု အညတရံ ရူပံ ဝိယာ
တိ ဧဝံ သတ္တဘင်္ဂဿ ဝိယ သေသဘင်္ဂါနမ္ပိ အသမ္ဘဝေယေဝါတိ သတ္တဘင်္ဂတဒဿ အယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ
တိ။

ဧတ္ထ စ, “ဣဿရော နိစ္စော, အညေ သတ္တာ အနိစ္စာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါ သတ္တေကစ္စသဿတဝါဒါ;
သေယျထာပိ ဣဿရဝါဒါဒယော။ “ပရမာဏဝေါ နိစ္စာ ဓုဝါ, ဒွိအဏုကာဒယော အနိစ္စာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါဒါ သ
ဋ္ဌာရေကစ္စသဿတဝါဒါ; သေယျထာပိ ကဏာဒဝါဒါဒယော။ နနု စ “ဧကစ္စေ ဓမ္မာ သဿတာ, ဧကစ္စေ အသ
ဿတာ”တိ; ဧတသ္မိံ ဝါဒေ စက္ခာဒီနံ အသဿတတာသန္နိဋ္ဌာနံ ယထာသဘာဝါဝဗောဓော ဧဝ, တယိဒံ ကထံ မိစ္ဆာဒ
ဿနန္တိ, ကော ဧဝမာဟ – “စက္ခာဒီနံ အသဿတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနံ မိစ္ဆာဒဿန”န္တိ? အသဿတေသုယေဝ ပန
ကေသဉ္စိ ဓမ္မာနံ သဿတဘာဝါဘိနိဝေသော ဣဓ မိစ္ဆာဒဿနံ; တေန ပန ဧကဝါရေ ပဝတ္တမာနေန စက္ခာဒီနံ အသ
ဿတဘာဝါဝဗောဓော ဝိဒူသိတော သံသဋ္ဌဘာဝတော; ဝိသသံသဋ္ဌော ဝိယ သပ္ပိမဏ္ဍော သကိစ္စကာရဏာသမတ္ထတာ
ယ သမ္မာဒဿနပက္ခေ ဌပေတဗ္ဗတံ နာရဟတိ။ အထ ဝါ အသဿတဘာဝေန နိစ္ဆိတာပိ စက္ခုအာဒယော သမာရောပိ
တဇီဝသဘာဝါ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ဂယှန္တီတိ တဒဝဗောဓဿ မိစ္ဆာဒဿနဘာဝေ န သက္ကာ နိဝါရေတုံ။ တထာ
ဟိ ဝုတ္တံ **ဗြဟ္မဇာလေ** (ဒီ. နိ. ၁.၄၉) – “စက္ခုန္တိ ဝါ။ပေ။ ကာယောတိ ဝါ အယံ မေ အတ္တာ”တိအာဒိ။ ဧဝဉ္စ က
တွာ အသင်္ခတာယ သင်္ခတာယ စ ဓာတုယာ ဝသေန ယထာက္ကမံ ဧကစ္စေ ဓမ္မာ သဿတာ; ဧကစ္စေ အသဿ
တာတိ ဧဝံ ပဝတ္တော ဝိဘဇ္ဇဝါဒေါပိ ဧကစ္စသဿတဝါဒေါ အာပဇ္ဇတီတိ ဧဝံပကာရာ စောဒနာ အနောကာသာ ဟော
တိ အဝိပရီတဓမ္မသဘာဝသမ္ပဋိပတ္တိဘာဝတော။

န မရတီတိ အမရာ။ ကာ သာ? “ဧဝန္တိပိ မေ နော”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၆၂) နယေန ပရိယန္တရဟိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိက
ဿ ဒိဋ္ဌိ စ ဝါစာ စ, အမရာယ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါစာယ ဝိဝိဓော ခေပေါတိ အမရာဝိက္ခေပေါ။ သော ဧတဿ အတ္ထီတိ
အမရာဝိက္ခေပေါ။ အထ ဝါ အမရာတိ ဧကာ မစ္ဆဇာတိ, သာ ဥမ္မုဇ္ဇနနိမုဇ္ဇနာဒိဝသေန ဥဒကေ သန္ဒမာနာ ဂါဟံ
န ဂစ္ဆတိ; ဧဝမေဝံ အယမ္ပိ ဝါဒေါ ဣတော စိတော စ သန္ဒါဝတိ, ဂါဟံ နာဂစ္ဆတီတိ အမရာဝိက္ခေပေါ, သော ဧဝ
အမရာဝိက္ခေပိကော။ သွာယံ ဝါဒေါ မုသာဝါဒါနုယောဂဆန္ဒရာဂမောဟဟေတုကတာယ စတုဓာ ပဝတ္တောတိ အာဟ
– **“စတ္တာရော အမရာဝိက္ခေပိကာ ဝုတ္တာ”**တိ။ နနု စေတ္ထ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၆၅-၆၆) စတုဗ္ဗိဓောပိ အမရာဝိက္ခေပိကော
ကုသလာဒိကေ ဓမ္မေ ပရလောကတ္တိကာဒီနိ စ ယထာဘူတံ အနဝဗုဇ္ဈမာနော, တတ္ထ တတ္ထ ပဉှံ ပုဋ္ဌော ပုစ္ဆာယ
ဝိက္ခေပနမတ္တံ အာပဇ္ဇတီတိ တဿ ကထံ ဒိဋ္ဌိဂတိကဘာဝေါ။ န ဟိ အဝတ္တုကာမဿ ဝိယ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ အ
ဇာနန္တဿ ဝိက္ခေပကရဏမတ္တေန ဒိဋ္ဌိဂတိကတာ ယုတ္တာတိ? န ဟေဝံ ပုစ္ဆာဝိက္ခေပကရဏမတ္တေန တဿ ဒိ
ဋ္ဌိဂတိကတာ ဣစ္ဆိတာ, အထ ခေါ မိစ္ဆာဘိနိဝေသေန။ သဿတဝသေန မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌောယေဝ ဟိ မန္ဒဗုဒ္ဓိတာယ ကု
သလာဒိဓမ္မေ ပရလောကတ္တိကာဒီနိ စ, ယာထာဝတော အပ္ပဋိပဇ္ဇမာနော အတ္တနာ အဝိညာတဿ အတ္ထဿ ပရံ ဝိ
ညာပေတုံ အသမတ္ထတာယ မုသာဝါဒါဒိဘယေန စ ဝိက္ခေပံ အာပဇ္ဇတီတိ။ တထာ ဟိဿ ဝါဒဿ သဿတဒိဋ္ဌိ
သင်္ဂဟော ဝုတ္တော။ အထ ဝါ ပုညပါပါနံ, တဗ္ဗိပါကာနဉ္စ အနဝဗောဓေန, အသဒ္ဒဟနေန စ, “တဗ္ဗိသယာယ ပုစ္ဆာ
ယ ဝိက္ခေပကရဏံယေဝ ယုတ္တံ သုန္ဒရဉ္စာ”တိ, ခန္တိံ ရုစိံ ဥပ္ပါဒေတွာ အဘိနိဝိသန္တဿ ဥပ္ပန္နာ ဝိသုံယေဝ
ဧကာ ဧသာ ဒိဋ္ဌိ သတ္တဘင်္ဂဒိဋ္ဌိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တထာ စေဝ ဝုတ္တံ – “ပရိယန္တရဟိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ ဒိဋ္ဌိ
စေဝ ဝါစာ စာ”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၆၁)။ ကထံ ပနဿာ သဿတဒိဋ္ဌိသင်္ဂဟော? ဥစ္ဆေဒဝသေန အနဘိနိဝေသ
တော။ “နတ္ထိ ကောစိ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတဝေဒီ ဝိဝါဒဗဟုလတ္တာ လောကဿ; ‘ဧဝမေဝ’န္တိ ပန သဒ္ဒန္တရေန ဓမ္မေ
နိဇ္ဈာနနာ အနာဒိကာလိကာ လောကေ”တိ ဂါဟဝသေန သဿတလေသောပေတ္ထ လဗ္ဘတိယေဝ။

အမတိ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထ သဘာဝေါ ဩသာနန္တိ အန္တော, မရိယာဒေါ, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **အန္တဝါ**။ တေ
နာဟ **“သပရိယန္တော”**တိ။ အဝဍ္ဎိတကသိဏဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧဝံ ဟောတီတိ ယောဇနာ။ **ဒုတိယဝါဒေ** “အနန္တဝါ
လောကော”တိ ဝါဒေ။ **တတိယဝါဒေ** “အန္တဝါ စ အနန္တဝါ စာ”တိ ဝါဒေ။ **စတုတ္ထဝါဒေ** “နေဝန္တဝါ နာနန္တ
ဝါ”တိ ဝါဒေ။ ဧတေ ဧဝ စတ္တာရော ဝါဒိနော သန္ဓာယ **ဗြဟ္မဇာလေ** (ဒီ. နိ. ၁.၅၃) – “အန္တာနန္တိကာ အန္တာနန္
တံ လောကဿ ပညပေန္တိ စတူဟိ ဝတ္ထူဟီ”တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၅၃) ယုတ္တံ တာဝ ပုရိမာနံ တိဏ္ဏံ ဝါ
ဒီနံ အန္တတ္တဉ္စ အနန္တတ္တဉ္စ အန္တာနန္တတ္တဉ္စ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တဝါဒတ္တာ အန္တာနန္တိကတ္တံ။ ပစ္ဆိမ
ဿ ပန တဒုဘယပဋိသေဓဝသေန ပဝတ္တဝါဒတ္တာ ကထမန္တာနန္တိကတ္တန္တိ? တဒုဘယပဋိသေဓဝသေန ပဝတ္
တဝါဒတ္တာ ဧဝ။ ယသ္မာ ပဋိသေဓဝါဒေါပိ အန္တာနန္တဝိသယော ဧဝ တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ။ အပရေ အာဟု –
“ယထာ တတိယဝါဒေ သမ္ဘေဒဝသေန တဿေဝ အန္တဝန္တတာ အနန္တတာ စ သမ္ဘဝတိ, ဧဝံ တက္ကီဝါဒေပိ
ကာလဘေဒဝသေန ဥဘယသမ္ဘဝတော အညမညပဋိသေဓေန ဥဘယညေဝ ဝုစ္စတိ။ ကထံ? အန္တဝန္တတာပဋိသေဓေန
ဟိ အနန္တတာ ဝုစ္စတိ, အနန္တတာပဋိသေဓေန စ အန္တဝန္တတာ, အန္တာနန္တာနဉ္စ တတိယဝါဒဘာဝေ ကာလဘေဒသ္

သ အဓိပ္ပေတတ္ထာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ယသ္မာ အယံ လောကသညိတော အတ္တာ ဈာယီဟိ အဓိဂတဝိသေသေဟိ အနန္တော ကဒါစိ သက္ခိ ဒိဋ္ဌော အနုသုယ္ယတိ; တသ္မာ နေဝန္တဝါ။ ယသ္မာ ပန တေဟိ ဧဝ ကဒါစိ အန္တဝါ သက္ခိ ဒိဋ္ဌော အနုသုယ္ယတိ, တသ္မာ န ပန အနန္တဝါ”တိ။ ယထာ စ အနုဿုတိတက္ကိကဝသေန, ဧဝံ ဇာတိဿရတက္ကိအာဒီနဉ္စ ဝသေန ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အယဉှိ တက္ကိကော အဝဓိတဘာဝပုဗ္ဗကတ္တာ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာနံ ဝဓိတဘာဝဿ ဝဓိတကာလဝသေန အပစ္စက္ခကာရိတာယ အနုဿုတာဒိမတ္တေ ဌတွာ – “နေဝန္တဝါ”တိ ပဋိက္ခိပတိ, အဝဓိတကာလဝသေန ပန “နာနန္တော”တိ။ န ပန အန္တဝန္တတာနန္တတာနံ အစ္စန္တမဘာဝေန ယထာ တံ “နေဝသညီနာသညီ”တိ, အဝဿဉ္စ ဧတံ ဧဝံ ဝိညာတဗ္ဗံ, အညထာ ဝိက္ခေပပက္ခံယေဝ ဘဇေယ္ယ စတုတ္ထဝါဒေါ။ န ဟိ အန္တဝန္တတာနန္တတာတဒုဘယဝိနိမုတ္တော အတ္တနော ပကာရော အတ္ထိ, တက္ကိတဒီ စ ယုတ္တိမဂ္ဂကော, ကာလဘေဒဝသေန စ တဒုဘယမ္ပိ ကေသိဉ္စိ န န ယုဇ္ဇတီတိ။ **အနန္တရစတုက္က**န္တိ ဧကတ္တသညီတိ အာဂတသညီစတုက္ကံ။

ဧကန္တသုခီတိ ဧကန္တေနေဝ သုခီ။ တံ ပနဿ သုခံ ဒုက္ခေန အဝေမိဿံ ဟောတီတိ အာဟ **“နိရန္တရသုခီ”**တိ။ **ဧကန္တသုခမေဝါ**တိ ဣဒံ သုခဗဟုလတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အတီတာသု သတ္တသု ဇာတီသူ**တိ ဣဒံ တတော ပရံ ဇာတိဿရဉာဏေန အနုဿရိတုံ န သက္ကာတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **တာဒိသမေဝါ**တိ သုခသမင်္ဂိမေဝ အတ္တဘာဝံ။ “ဧဝံ သုခသမင်္ဂီ”တိ တံ **အနုဿရန္တဿ ဇာတိဿရဿ** အတီတဇာတိယမ္ပိ ဣမံ ဝိယ ဒုက္ခဖုဋ္ဌဿ တံ အနုဿရန္တဿ။

သဗ္ဗေသမ္ပီတိ လာဘီနံ တက္ကီနမ္ပိ။ **တထာ**တိ ဣမိနာ “သဗ္ဗေသမ္ပီ”တိ ဣဒံ ပဒံ အာကဍ္ဎတိ။ ကာမာဝစရံ နာမ အဒုက္ခမသုခံ အနုဠာရံ အဝိဘူတန္တိ အာဟ **“စတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေနာ”**တိ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ကာရဏဘူတံ ဧတဿ အတ္ထိ, တေန တံ နိဗ္ဗတ္တန္တိ **စတုတ္ထဇ္ဈာနိကံ။ မဇ္ဈတ္တဿာ**တိ မဇ္ဈတ္တဘူတဿ မဇ္ဈတ္တဝေဒနာဗဟုလဿ။ **မဇ္ဈတ္တဘူတဉ္ဇာနမေဝ** အတ္တနော မဇ္ဈတ္တတာပတ္တမေဝ ဘူတပုဗ္ဗံ အနုဿရန္တဿ။ **ဧကစ္စသဿတိကာ**တိ ဧကစ္စသဿတတာဒိနော ဝုတ္တာ။ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဟိ ဧကစ္စသဿတိကာ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နတာယ သဿတတဒသမုဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ကတွာ **“ဒွေဝ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နိကာ”**တိ စ ဝုတ္တံ။

၂၈. **ဒိဋ္ဌုဒ္ဓါရ**န္တိ ယထာဝုတ္တာနံ ဒိဋ္ဌီနံ အနိယ္ယာနိကဘာဝဒဿနဝသေန ပဒုဒ္ဓရဏံ။ **ပစ္စတ္တံယေဝ ဉာဏ**န္တိ အပရပ္ပစ္စယံ အတ္တနိယေဝ ဉာဏံ။ တံ ပန အတ္တပစ္စက္ခံ ဟောတီတိ အာဟ **“ပစ္စက္ခဉာဏ”**န္တိ။ သုဝဏ္ဏဿ ဝိယ ဒေါသာပဂမေန ဥပက္ကိလေသဝိဂမေန ဉာဏဿ ဝိသုဒ္ဓန္တိ အာဟ **“ပရိသုဒ္ဓန္တိ နိရုပက္ကိလေသ”**န္တိ။ ကိလေသန္ဓကာရဝိဂမတော သပ္ပဘာသမုဇ္ဇလမေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ – **“ပရိယောဒါတန္တိ ပဘဿရ”**န္တိ **ဗာဟိရသမယသ္မိမ္ပိ ဟောန္တိ** ဈာနဿ သမိဇ္ဈနတော။ **မယမိဒံ ဇာနာမာ**တိ “သဿတော အတ္တာ စ လောကော စ ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည”န္တိ စ မိစ္ဆာဂါဟဝသေန အညာဏဘာဂမေဝ ပရိဗြူဟေတွာ တတော ဧဝ ယထာဂဟိတံ ဂါဟံ သန္ဓာယ – “မယမိဒံ အတ္ထံ တတ္ထ ဇာနာမာ”တိ **ဧဝံ တတ္ထ** မိစ္ဆာဂါဟေ အဝိဇ္ဇမာနံ **ဉာဏကောဋ္ဌာသံ ဩတာရေန္တိ ယေဝ** အနုပ္ပဝေသေန္တိယေဝ။ **န တံ ဉာဏံ, မိစ္ဆာဒဿနံ နာမေတံ,** ကိံ ပန တံ မိစ္ဆာဒဿနံ နာမ? သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာတိအာဒိနာ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဘာဝတော။ တေနာဟ **“တဒပိ။ပေ။ အတ္ထော”**တိ။ ယံ တံ ဒိဋ္ဌိယာ ဥပနိဿယဘူတံ ဉာဏံ, တံ သန္ဓာယာဟ – **“ဇာနနမတ္တလက္ခဏတ္တာ ဉာဏဘာဂမတ္တမေဝါ”**တိ။ ဉာဏမ္ပိ ဟိ ဒိဋ္ဌိယာ ဥပနိဿယော ဟောတိယေဝ လာဘီနော ဣတရဿ စ ယထာ တထာ မိစ္ဆာဘိနိဝေသတော။ **အနုပါတိဝတ္တနတော** အနတိက္ကမနတော။ အသာဓာရဏတော န ဥပါတိဝတ္တန္တိ ဧတေနာတိ အနုပါတိဝတ္တနံ, တတော။ **ဥပါဒါနပစ္စယတော**တိ ဥပါဒါနဿ ပစ္စယဘာဝတော။ ဧတေန ဖလူပစာရေန ဥပါဒါနမာဟ။ ယဒိ ဗြဟ္မဇာလေ အာဂတာ သဗ္ဗာပိ ဒိဋ္ဌိယော ဣဓ ကထိတာ ဟောန္တိ, ဧဝံ သန္တေ ဣဒံ သုတ္တံ ဗြဟ္မဇာလသုတ္တေန ဧကသဒိသန္တိ အာဟ – **“ဗြဟ္မဇာလေ ပနာ”**တိအာဒိ။ “အညတြ ရူပံ အညတြ ဝေဒနာ သညာယံယေဝ အနုပရိဓာဝန္တီ”တိ ဝစနတော ဣဓ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အာဂတာ။ **ဗြဟ္မဇာလံ ကထိတမေဝ ဟောတီ**တိ တတ္ထ အာဂတာနံ ဒွါသဋ္ဌိယာပိ ဒိဋ္ဌီနံ ဣဓာဂတတ္တာ။ သဿတုစ္ဆေဒာဘိနိဝေသော အတ္တာဘိနိဝေသပုဗ္ဗကော, “အတ္တာ သဿတော အတ္တာ ဥစ္ဆေဒေါ”တိ ပဝတ္တနတော။

၃၀. **ဒွါသဋ္ဌိ။ပေ။ ဒဿေတု**န္တိ ကထံ ပနာယမတ္ထော “ကာမေ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော”တိအာဒိပါဠိယာ ဒဿိတော ဟောတီတိ? အပ္ပဟီနသက္ကာယဒိဋ္ဌိကဿ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တဒိဋ္ဌိဥပါဒိယနဇောတနတော။ **ပရိစ္စာဂေနာ**တိ ဝိက္ခမ္ဘနေန။ **စတုတ္ထဇ္ဈာနနိရောဓာ တတိယဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ**တိ ဧတ္ထ န ပရိဟီနစတုတ္ထဇ္ဈာနဿ တတိယဇ္ဈာနံ ဘဝတိ, တတိယဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတဿ ပန စတုတ္ထဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတဿ စ တတိယံ ပဋိလောမနယေန သမ္ဘဝ

တိ။ တေနာဟ **“အယံ ပနေတ္ထာ”** တိအာဒိ။ **ဓံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗ** န္တိ ‘‘ပဝိဝေကော ပီတိ နိရုဇ္ဈတီ’’တိ ဣဒံ, ‘‘နိရာမိသသုခဿနိရောဓာ’’တိ ဧတ္ထ ဝိယ ဝုဋ္ဌာနနိရောဓဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **ဟီနဇ္ဈာနပရိယာဒာနကအောမနဿန္တိ** နီဝရဏသဟဂတအောမနဿမာဟ။ တဥ္ဟိ ဈာနပရိယာဒာနကရံ။ **ကမ္မနိယဘာဝေတ**တိ သမာပတ္တိံ ပတ္တော ဝိယ သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနဘာဝေ ကမ္မက္ခမဘာဝေ။ သောမနဿဝိဓုရတ္တာ အောမနဿံ ဝိယာတိ အောမနဿန္တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဝိဝေကော ပီတီ’’တိ ပုန ဝုတ္တာ ပီတိ **ဈာနဒ္ဒ၀ယပီတိ။ ယံ ဌာနံ ဆာယာ ဇဟတီ**တိ ယံ ပဒေသံ အာတပေန အဘိဘုယ္ယမာနံ ဆာယာ ဇဟတိ။ တတ္ထ အာတပေ ဆာယာတိ ပဒေသေန အာတပသညိတာနံ ဘူတသင်္ခတာနံ ပဟာနဌာနမာဟ။ တေနာဟ **“ယသ္မိံ ဌာနေ”** တိအာဒိ။

၃၁. နိရာမိသံ သုခန္တိ တတိယဇ္ဈာနသုခံ ဒူရသမုဿာရိတကာမာမိသတ္တာ။

၃၂. အဒုက္ခမသုခန္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဝေဒနံ, န ယံ ကိဉ္စိ ဥပေက္ခာဝေဒနံ။

၃၃. နိဂ္ဂဟဏော တိ မမံကာရဘာဝေန ကိဉ္စိပိ အဂဏှဟန္တော။ **နိဗ္ဗာနဿ သပ္ပာယ** န္တိ နိဗ္ဗာနာဓိဂမဿ, နိဗ္ဗာနဿေဝ တ အဝိလောမဝသေန ဧကန္တိကုပာယတာယ သပ္ပာယံ။ တေနာဟ **“ဥပကာရဘူတ”**န္တိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု တေဘူမကဓမ္မေသု။ **တေန္တိ** ဇော် ယထာဝုတ္တသမထဘာဝနာယ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနံ။ သဗ္ဗတ္ထ နိကန္တိယာ အသုက္ခာပိတတ္တာ ကထံ နိဗ္ဗာနဿ **ဥပကာရပဋိပဒာ နာမ ဇာတံ?** န ဇာယတေ တတ္ထာဓိပ္ပာယော။ **သဗ္ဗတ္ထာ**တိ ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိအာဒိကေ သဗ္ဗသ္မိံ။ **အဂ္ဂဏှဟနဝသေနာ** တိ တဏှာကပဟေန အဂ္ဂဟဏဝသေန။ ယတ္ထ ဟိ တဏှာဟာကပဟော ဝိမောစိတော, တတ္ထ ဒိဋ္ဌိမာနဂ္ဂဟာ သုက္ခာ ဝိယ ဟောန္တိ တဒေကဋ္ဌဘာဝတော။ တာဒိသဿ နိဗ္ဗာနကမိနီ ပဋိပဒါ ဧဝ အာသန္နေ, န ဒူရေ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဥပကာရပဋိပဒါ နာမ ဇာတ”**န္တိ။ တာဒိသဿ စ သန္တောပမသ္မိံတိအာဒိကာ သမနုပဿနာ အဓိမာနပက္ခေ တိဋ္ဌတီတိ အာဟ – **“အဘိဝဒတီတိ အဘိမာနေန ဥပဝဒတီ”**တိ။ ဣဒမေဝ ဥပာဒိယတီတိ နိယမာဘာဝတော **“အဋ္ဌာရသဝိဓမ္ပိ”** တိ ဝုတ္တံ။ သေသပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ ဒိဋ္ဌုပါဒါနေ သတိ သေသဥပာဒါနသမ္ဘဝတော အဝုတ္တာသိဒ္ဓေါတိ တဒေဝ ဥဒ္ဓဋံ။

သေ အာယတနေ ဝေဒိတဗ္ဗေ တိ နိရောဓဿ ကာရဏံ နိဗ္ဗာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဒွဝိန္နံ အာယတနာန** န္တိ စက္ခာယတနာဒီနံ ဒွဝိန္နံ အာယတနာနံ။ **ပဋိက္ခေပေန နိဗ္ဗာနံ ဒဿိတံ** ဝေနေယ္ယဇ္ဈာသယဝသေန။

န ကဓတီတိ န ပတိဋ္ဌာတိ။ **အတော**တိ အသ္မာ နိဗ္ဗာနာ။ **သရာ**တိ တဏှာ။ **သင်္ခါရပဋိက္ခေပေနာ** တိ သင်္ခါရေကဒေသဘူတာနံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ပဋိက္ခေပေန။

ဝိညာဏန္တိ ဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနိတဗ္ဗံ။ တတော ဧဝ **အနိဒဿနံ** အစက္ခုဝိညေယ္ယံ အနိန္ဒြိယဂေါစရံ။ **အနန္တ**န္တိ အန္တရဟိတံ, နိစ္စန္တိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗတော ပဘ**န္တိ ကိလေသန္ဓကာရာဘာဝတော စ သမန္တတော ပဘဿရံ။ ‘‘သဗ္ဗတော ပပ’’န္တိ တ ဟဗ္ဗော, သဗ္ဗတော ပတတိတ္ထန္တိ အတ္ထော။ စတ္တာရီသကမ္မဋ္ဌာနသင်္ခါတေဟိ တိတ္ထေဟိ ဩတရိတဗ္ဗတ အနုပဝိသိတဗ္ဗံ အမတသရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အနုပါဒါ ကဉ္စိ ဓမ္မံ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ ဝိမုစ္စန္တိ တေ ထာတိ **အနုပါဒါဝိမောက္ခော,** နိဗ္ဗာနံ။ အနုပါဒါ ဝိမုစ္စတိ ဧတေနာတိ **အနုပါဒါဝိမောက္ခော,** အဂ္ဂမဂ္ဂေါ။ အနုပါဒါဝိမောက္ခန္တိကတာယ ပန အရဟတ္တဖလံ **အနုပါဒါဝိမောက္ခော** တိ ဝုတ္တံ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ပဥ္စတ္တယသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၃. ကိန္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၄. ဘဝေတိ ပရိတ္တော။ **အဘဝေ**တိ မဟန္တော။ ဝုဒ္ဓိအတ္ထော ဟိ အယံ အ-ကာရော, ‘‘သံဝရာသံဝရော, ဖလာဖလ’’န္တိအာဒီသု ဝိယ, တသ္မာ **ဘဝာဘဝဟေတူ**တိ ခုဒ္ဒကဿ မဟန္တဿ တ ဘဝဿ ဟေတု, တံ ပစ္စာသီသမာနောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ – **“တသ္မိံ တသ္မိံ ဘဝေ သုခံ ဝေဒိဿာမီ”** တိအာဒိ။

၃၅. လောကုတ္တရဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေ ဥဒ္ဒိဿ ပုထုဇ္ဇနာနံ ဝိတအေ သမ္ဘဝတီတိ အာဟ – **"လောကိယလောကုတ္တရာဝ ကထိတာ"**တိ။ လောကိယာပိ ဟိ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ လောကုတ္တရဓမ္မာဓိဂမဿ အာသန္နကာရဏတ္တာ ဝိသေသကာရဏတ္တံ ယာဝ အညေပိ လောကိယဓမ္မေဟိ အဘိဝိသိဋ္ဌာတိ ကတွာ, **"ဣမေသု သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေသူ"**တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။ **အတ္ထတော နာနံ ဟောတီ** တိ အတ္ထတော ဘေအော ဟောတိ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ သမဓိဂတတ္တာ။ န ဟိ ကာယာဒယော ဘာဝေတဗ္ဗာ, သတိယေဝ ပန ဘာဝေတဗ္ဗာတိ။ **ဇ္ဈာနတော နာနံ** ဘေဒံ။ **ဣမိနာပိ ကာရဏေနာ**တိ ဣမာယပိ ယုတ္တိယာ။ ဣအနိ တံ ယုတ္တိံ ဒဿေန္တော – **"အတ္ထဥ္စ ဇ္ဈာနဥ္စ"**တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ **သမာနေတွာ**တိ သုတ္တန္တရတော သမာနေတွာ, သုတ္တန္တရပဒေဟိ စ သမာနေတွာ။ **အညထာ**တိ အညတော, ဘူတတော အပဂတံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **မိစ္ဆာ ရောပိတဘာဝေ**တိ အယာထာဝတော ဌပိတဘာဝေ။ **အတ္ထဥ္စ ဇ္ဈာနဥ္စ ဝိညာပနကာရဏမေတ** တိ အဝိပရီတတ္ထဿ သဒ္ဒဿ စ ဗုဇ္ဈနဟေတုတာယ။

၃၇. ဣမေ ဓမ္မဝိနယဋ္ဌာနေ **သတိယေဝ သတိပဋ္ဌာနန္တိ ဂဟိတာ,** အတ္ထတော သမေတိ နာမ ယာထာဝတော အတ္ထဿ ဂဟိတတ္တာ။ အသဘာဝနိရုတ္တိဘာဝတော ဇ္ဈာနတော နာနတ္တန္တိ တံ လိင်္ဂဘေဒေန ဝစနဘေဒေန စ ဒဿေန္တော, **"သတိပဋ္ဌာနောတိ တ သတိပဋ္ဌာနာတိ တ မိစ္ဆာ ရောပေထာ"** တိ အာဟ။ **အပ္ပမတ္တကန္တိ** အဏုမတ္တံ သလ္လဟုကံ, န ဂရုတရံ အခနိတံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗမ္ပိ **ခနိတံ** ဃောသဝန္တံ **ကတွာ ရောပိတေ** ဝုတ္တာအေသာဘာဝ တောတိ တေနာဟ – **"နိဗ္ဗုတိံ ပတ္တုံ သက္ကာ ဟောတီ"** တိ။

ဇ္ဈာနဿ မိစ္ဆာရောပနံ န ဝိသေသန္တရာယကရံ ဟောတီတိ ဉာပနတ္ထံ, **စတုသု မဂ္ဂေသု ပဉ္စဟံ ကထေတွာတဝ ပရိနိဗ္ဗုတော။ သုတ္တန္တဇ္ဈာနံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ** – ''အပ္ပမတ္တကံ ခော ပနာ''တိ။

၃၈. အထ စတုတ္ထတရေ ဝိတအေ ကသ္မာ ဇာတော? ယာဝတာ နေသံ ဝစနံ အတ္ထတော စေဝ သမေတိ ဇ္ဈာနတော စာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သညာယ ဝိတအေ**တိ ကိဥ္စာပိ သမေတိ အတ္ထတော စေဝ ဇ္ဈာနတော စ, သညာ ပန နေသံ အဝိသုဒ္ဓါ, တာယ သညာယ ဝသေန ဝိတအေ ဇာတောတိ ဒဿေန္တော **"အဟ"**န္တိအာဒိမာဟ။ အဟံ သတိပဋ္ဌာနန္တိ ဝဒာမိ, အယံ သတိပဋ္ဌာနောတိ ဝဒတီတိ ဧဝံ တေသံ ဉာဏံ ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ, **"ဧသေဝ နယော"**တိ ဣမိနာ အတိဒိသတိ။

၃၉. န စောဒနတ္ထာယ ဝေဂယိတဗ္ဗ န္တိ သီဃံ သီဃံ န စောဒနာ ကာတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဧကစ္စော ကောခနေဘာဝေန ဧဝံ ပဋ္ဌိပ္ဖရိ, တသ္မာ။ **အနာအနုဒိဋ္ဌိ** တိ အာဒိယိတွာ အနဘိနိဝိသနတော အနာအနုဒိဋ္ဌိ အဒဋ္ဌဟဂ္ဂာဟီ။ **ပက္ခိပန္တော ဝိယာ** တိ ဂိလိတွာ ပက္ခိပန္တော ဝိယ။

ဥပဃာတောတိ စိတ္တုပဃာတော ဖရုသုပဃာတော ဝိယ။ **ဝဏဃဋ္ဋိတဿ ဝိယာ** တိ ဝဏေ ဃဋ္ဋိတဿ ဝိယ **ဒုက္ခုပ္ပတ္တိ** စိတ္တဒုက္ခုပ္ပတ္တိ။ **ဒွေဝ တရေ ဝတွာတပိ ဝိသဇ္ဇေတီ** တိ သုပ္ပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂိ ဧဝံ ပဂေဝ စောဒိတမတ္တော ဝိသဇ္ဇေတိ စေတိ အဓိပ္ပာယော ။ ကထနဝသေန စ **ကာယစိတ္တကိလမထော။ ဝေရူဟေ** တိ သဟာသာ အဝိသဇ္ဇေန္တေန စောဒကဿ ဝိဟေသာတအေ ဟုတွာတပိ အက္ကောခနောဒိသဘာဝေ။

ဥပေက္ခာတိ သကေန ကမ္မေန ပညာယိဿတီတိ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ အဇ္ဈုပေက္ခဏာ။ **ဥပေက္ခံ အတိမညတိ နာမ** တဿ အနာစရဿ အနဇ္ဈုပေက္ခဏတော။

၄၀. ဝစနသဥ္စာရော တိ ပေသုညဝသေန အညထာဝစနုပသံဟာရော။ **ဒိဋ္ဌိပဠာသော** တိ ယုဂဂ္ဂာဟဝသေန လဒ္ဓိ။ သာ ပန **စိတ္တဿ အနာရာဓနိယဘာဝေ** သတ္ထုစိတ္တဿ အနာရာဓကေဘာဝေ။ **ကလဟော**တိ အဓိကရဏုပ္ပာဒဝသေန ပဝတ္တော ဝိဂ္ဂဟော ဘဏ္ဍနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ။

ယေန ကာရဏေနာတိ ယေန ဓမ္မေန သတ္ထုသာသနေန။ တမေဝ ဟိ သန္ဓာယ ဝဒတိ – **"ဓမ္မောတိ သာရဏီယဓမ္မော အဓိပ္ပေတော"**တိ။ **တ္ထော** တိ ''ဓမ္မဿ စာနုဓမ္မ''န္တိ တ္ထော။ **ဓမ္မော** တိ သမ္မုဒ္ဓဿ တဿ တထာ ပဝတ္တံ ဗ္ယာကရဏံ ယထာ ဝိတအာပန္နာ သညတ္တိံ ဂစ္ဆန္တိ။ တေနာဟ – **"တေသံ ဘိက္ခူနံ သညတ္တိကရဏ"** န္တိ။ တဒေဝ ဗ္ယာကရဏံ အနုဓမ္မောတိ ဘိက္ခူနာ ဝုစ္စမာနော အနုပဝတ္တော ဓမ္မော။ တေနာဟ – **"တဒေဝ ဗ္ယာကရောတိ နာ**

မာ”တိ။ **ကောစီ**တိ ယော ကောစိ။ **သဟဓမ္မိကော** သကာရဏော။ အညတ္ထော အယံ ကိံ သဒ္ဒေါတိ အာဟ **“အညော”**တိ။ **အသ္သာ** တိ ဝုတ္တနယေန ပဋိပန္နဘိက္ခုနော, တဿ ပဋိပတ္တိ န ကေနစိ ဂရဟဏီယာ ဟောတီတိ အတ္ထော။ သေသံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ကိန္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၄. သာမဂါမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၁. **ဒ္ဝေဓိကဇာတာ**တိ ဇာတဒွေဓိကာ သဉ္ဇာတဘေဒါ။ **ဒ္ဝေဓဇ္ဈဇာတာ** တိ ဒုဝိဓဘာဝံ ပတ္တာ။ ဘဏ္ဍနန္တိ ပရိဘာသနန္တိ ဧတေနာတိ **ဘဏ္ဍနံ,** ဝိရုဒ္ဓစိတ္တတာ။ **တန္တိ** ဘဏ္ဍနံ။ **ဓမ္မဝိနယန္တိ** ဟာဝစနံ။ **ဝိတုဒန္တာ** မုခသတ္တီဟိ။ **သဟိတံ မေ**တိ မယှံ ဝစနံ သဟိတံ သိလိဋ္ဌံ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓံ အတ္ထယုတ္တံ။ တေနာဟ **“အတ္ထသံဟိတ”** န္တိ။ **အဓိစိဏ္ဏ**န္တိ အာစိဏ္ဏံ။ **ဝိပရာဝတ္တ** န္တိ ဝိရောဓဒဿနဝသေန ပရာဝတ္တိတံ, ပရာဝတ္တံ ဒူသိတန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ – **“စိရကာလဝသေန။ပေ။ နိဝတ္တ”** န္တိ။ **ပရိယေသမာနော စရ,** တတ္ထ တတ္ထ ဂန္တွာ သိက္ခာဟီတိ အတ္ထော။ **သစေ သက္ကောသိ,** ဣဒါနိမေဝ မယာ ဝေဌိတဒေါသံ နိဗ္ဗေဌေဟိ။ **မရဏမေဝာ**တိ အညမညဃာတဝသေန မရဏမေဝ။

နာဋပုတ္တဿ ဣမေတိ **နာဋပုတ္တိယာ** ။ တေ ပန တဿ သိဿာတိ အာဟ **“အန္တေဝါသိကေသူ”** တိ။ ပုရိမပဋိပတ္တိတော ပဋိနိဝတ္တနံ ပဋိဝါနံ, တံ ရူပံ သဘာဝေ ဧတေသန္တိ **ပဋိဝါနရူပါ**။ တေနာဟ **“နိဝတ္တနသဘာဝါ”** တိ။ **ကထနံ** အတ္တဿ အာစိက္ခနံ။ **ပဝေဒနံ** တဿ ဟေတုအာဟရဏာနိ အာဟရိတွာ ဗောဓနံ။ န ဥပသမာယ သံဝတ္တတီတိ အနုပသမသံဝတ္တနံ, တဒေဝ **အနုပသမသံဝတ္တနိကံ,** တသ္မိံ။ သမုဿိတံ ဟုတွာ ပတိဋ္ဌာဟေတုဘာဝတော **ထူပံ** ပတိဋ္ဌာတိ အာဟ – **“ဘိန္နထူပေတိ ဘိန္နပတိဋ္ဌေ”** တိ။ **ထူပော**တိ တ ဓမ္မဿ နိယျာနသဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော, အညဓမ္မေ အဘိဘုယျ သမုဿိတဋ္ဌေန။ **သော** နိဂဏ္ဌဿ သမယေ ကေဟိစိ အဘိန္နသမ္မတောပိ **ဘိန္နော** ဝိနဋ္ဌော ယေဝ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတောတိ ဘိန္နထူပေ။ သော ဧဝ နိယျာနသဘာဝေ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုစ္စိတုကာမာနံ ပဋိသရဏံ, တံ ဧတ္ထ နတ္ထီတိ အပ္ပဋိသရဏော, တသ္မိံ **ဘိန္နထူပေ အပ္ပဋိသရဏေ** တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာစရိယပ္ပမာဏ န္တိ အာစရိယမုဋ္ဌိ ဟုတွာ ပမာဏဘူတံ။ **နာနာနီဟာရေနော**တိ နာနာကာရေန။ “ဝိတဒေါ န ဥပ္ပဇ္ဇိ”တိ ဝတွာ တဿ အနုပ္ပတ္တိကာရဏံ ဒဿေန္တော, **“သတ္ထာ ဟိ။ပေ။ အဝိတဒကာရဏံ ကတွာဝ ပရိနိဗ္ဗာယီ”**တိ ဝတွာ တံ ဝိဝရိတုံ **“ဘဂဝတာ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပတိဋ္ဌာ စ အဝဿယော စ,** “အယံ ဓမ္မော အယံ ဝိနယော ဣဒံ သတ္ထုသာသန”န္တိ ဝိနိစ္ဆယနေ မဟာပဒေသာ, ပဉှာဗျာကရဏာနိ စ, ယသ္မာ တေသု ပတိဋ္ဌာယ တေ အဝဿာယ ဓမ္မဝိနယရော စ နိစ္ဆယံ ဂစ္ဆန္တိ။ တထာ ဟိ သုတ္တန္တမဟာပဒေသတော ဝိနယေ ကေနစိ ပုဋ္ဌေ အတ္ထော စတုန္နံ ပဉှာဗျာကရဏာနံ ဝသေန သုဝိနိစ္ဆိတရူပေ, တသ္မာ ဓမ္မဝိနယော ဣမေ သတ္ထု ကိစ္စံ ကာတုံ သက္ကောတီတိ အာဟ – **“တေနေတ”**တိအာဒိ, တသ္မိံ ဥဋ္ဌာရာယ ဒေသနာယ ဘာဇနန္တိ အဓိပ္ပာယော။

၄၂. ပဋိပဝိဋ္ဌံ ကတွာ အာဟရိတဗ္ဗတော, သစ္စံ ကာရိတဗ္ဗတော ဟာဘတံ မူလန္တိ အာဟ – **“ကထာဟာဘတ”**န္တိ, ဓမ္မကထာယ မူလကာရဏန္တိ အတ္ထော။ ယေသံ ဝသေန ဝိတဒေါ ဥပ္ပန္နော, တေယေဝ အဓမ္မတဒိနော, တေသံ တာဝ သော အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တတု, တတော အညေသံ ဒေဝမနုဿာနံ ကထန္တိ, စောဒနာ ပရမ္ပရာယ သံကိလေသဝတ္ထုဘာဝတောတိ ပရိဟာရော။ တေနာဟ – **“ကောသမ္ဗကက္ခန္ဓကေ ဝိယာ”** တိအာဒိ။

၄၃. **အဘိညာ ဒေသိတာ**တိ အဘိဝိသိဋ္ဌာယ ပညာယ ဇာနိတွာ ဗောဓိတာ။ **ပတိဿယမာနရူပါ** တိ အပဒိဿ ပတိဿယမာနာ ဂရုကဝသေန နိဿယမာနသဘာဝါ။ တေနာဟ – **“ဥပနိဿာယ ဝိဟရန္တီ”** တိ, ဂရုတရံ နိဿယံ ကတွာ ဝိဟရန္တီတိ အတ္ထော။ **ပရိတရေ ပညတ္တာနီ** တိ, “အာဇီဝဟေတု အာဇီဝကာရဏာ”တိ, ဧဝံ နိဒ္ဒါရေတွာ **ပရိတရဟဋ္ဌိယံ** (ပရိ. ၃၃၉) အာသင္ကရဝသေန ဌပိတာနိ။ “ဝေဠု ပန, ဘိက္ခဝေ, ဣမံ သိက္ခာပဒံ ဥဒ္ဒိသေယ္ယာ”တိ (ဟရာ. ၃၉, ၄၂, ၄၃) ဝိဘင်္ဂဟဌဝသေနေဝ ဟိ တာနိ ဘဂဝတာ ပညတ္တာနိ။ **တာနိ ဌပေတွာ သေသာနိ သဗ္ဗသိက္ခာပဒာနိ အဓိဟတိမောက္ခံ နာမာ**တိ, ဣဒံ ကေဗလီဗဒ္ဒဉာယေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ တေသမ္ပိ အဓိဟတိမောက္ခဘာဝတော။

တတ္ရာယံ နယော တိ တသ္မိံ သုပ္ပဇဟနာယ အပ္ပမတ္တကဘာဝေ အယံ ဝက္ခမာနော။ **တာနီ**တိ ပဏီတဘောဇနာနိ။ **ယော ကောစီ**တိ ဘိက္ခု တ ဘိက္ခုနီ တ။ **ဒုက္ကဋဝတ္ထုက** န္တိ **ယံ ကိဉ္စိ** ဒုက္ကဋာပတ္တိဝတ္ထုကံ။ **တေနာ**တိ သုပ္ပဇဟနဘာဝေန မူလာပတ္တိဝီတိက္ကမဿ အဏုမတ္တတာယ။

ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂ န္တိ လောကိယမဂ္ဂံ။ **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂံ နိဿာယ ဝိတဒုပ္ပာဒေ။ **ဩဘာသဉာဏ**န္တိ ဩဘာသဿ ဥပ္ပတ္တိဟေတုဘူတံ ဉာဏံ။ တတ္ထ ပန သော မဂ္ဂသညိဘာဝေန မဂ္ဂေ စ စတုဗ္ဗိဓောတိ သုတတ္တ တာ, **"ပဌမမဂ္ဂေ နာမာ"** တိအာဒိမာဟ။ ဧဝန္တိ ဧဝံ အသန္နိဒ္ဓံ အပရိသင်္ကိတံ ပရိစ္စတ္တံ ကတ္တ ကမ္မဋ္ဌာနံ က ထေတုံ န သက္ကောတိ။

စေတိယံ န ဒိဋ္ဌန္တိ တဿ ကတံ ထူပံ ဝဒတိ။ နိန္ဒိယေ ပုထုဇ္ဇနဘာဝေ ဌိတံ ဟသံသံ အရိယဘာဝံ အာရောပေတ္တ တံ မိစ္ဆာလဒ္ဓိ အဘိနိဝိဿ ပဂ္ဂယှ တေဟာရဏတော **သဂ္ဂေပိ မဂ္ဂေပိ တရိတောယေတ** တိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> "ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ၊ တံ တ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော။
> ဝိစိနာတိ မုခေန သော ကလိံ၊ ကလိနာ တေန သုခံ န ဝိန္ဒတီ"တိ။ (သု. နိ. ၆၆၃; သံ. နိ. ၁.၁၈၀-၁၈၁; အ. နိ. ၄.၃; နေတ္တိ. ၉၂)။

"ခဏေနေဝ အရဟတ္တံ ဟပုဏိတုံ သမတ္ထကမ္မဋ္ဌာနကထံ အာစိက္ခိဿာမီ"တိ ဟိ က္လမိနာ တတ္ထ ကောဟ ညမ္ပိ ဒိဿတိ; က္လတရေသု ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **ဥပ္ပာဋေတ္တ** တိ ဥဒ္ဓရိတ္တာ။ "အထ တေ ဘိက္ခူ"တိအာဒိ **သေသံ** နာမ။ "အမတံ တေ ပရိဘုဥ္ဇန္တိ, ယေ ကာယဂတာသတိံ ပရိဘုဥ္ဇန္တီ"တိ (အ. နိ. ၁.၆၀၀) ဝစနံ ဒုဂ္ဂဟိတံ ဂဏှာ ပေတ္တ, **"တေဟာဝတာ တေ အမတံ ပရိဘုတ္တံ နာမ ဘဝိဿတီ"** တိ အာဟ။

၄၄. ဧဝန္တိ အာကာရလက္ခဏမေတံ, န အာကာရနိယမနံ။ တေန က္လမိနာဝ ကာရဏေန စ ယော ဝိတအော ဥပ္ပဇ္ဇေယ့ ယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဂရုသ္မိံ ဂရူတိ ပဝတ္တံ စိတ္တံ ဂရုဝိသယတ္တာ တံသဟစရိတတ္တာ ဂရု, တဿ ဘာဝေ ကရ ဝံ, ဂရုကရဏံ, တံ တေ္တ နတ္ထီတိ **အကရတော**။ တေနာဟ **"ကရဝဝိရဟိတော"**တိ။ ဂရုဿ ကရဝဝသေန ပတိဿယနံ ပတိဿောတိ ဝုစ္စတိ နီစဝုတ္တိတာ, တပ္ပဋိပက္ခတော **အပ္ပတိဿော** တိ အာဟ – **"အပ္ပတိဿယော အနီစဝုတ္တီ"**တိ။ တေ္တ ယထာယံ ပုဂ္ဂလော သတ္ထရိ အကရတော နာမ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ, **"တေ္တ ပနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တီသု ကာလေသု ဥပဋ္ဌာနံ န ယာတီ** တိအာဒိ သမုအာယကိတ္တနအနဝသေသဒဿနံ, အဝယဝတော ပန အကရဝ သိဒ္ဓိ ယထာ တံ သာမညတော သိက္ခာပဒသမာအနံ တဗ္ဗိသေသော ဘေအော။ သေ နယော သေသေသုပိ။

သက္ကစ္စံ န ဂစ္ဆတီ တိ အာဒရဝသေန န ဂစ္ဆတိ။ **သင်္ဃေ ကတောယေဝ ဟောတိ** သင်္ဃပရိယာပန္နတ္တာ တ ဿ, ယထာ သင်္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ ဒိန္နံ ဧကေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဂ္ဂဟိတံ သင်္ဃဿ ဒိန္နမေဝ ဟောတိ။ **အပရိပူရယမာနော** သိက္ခာယ အကရတော။ တေနာဟ ဘဂဝါ – **"သိက္ခာယ န ပရိပူရကာရီ"**တိ (မ. နိ. ၂.၁၃၅)။ အတ္တနော ပရိသာယ ဥပ္ပန္နံ ဝိ တဒမူလံ ဝိသေသတော အတ္တနာ ဝူပသမေတဗ္ဗတော အတ္တနော စ အနုတ္ထာဝဟတော **"အဇ္ဈတ္တ"**န္တေ့ဝ ဝုတ္တံ။ သေ န ယော **ဗဟိဒ္ဓါ** တိ တေ္တာပိ။

၄၆. ဆဋ္ဌာနာနီတိ ဆမူလာနိ။ ယထာ သမနဝသေန သမထာနံ ဝိတအာဒီသု အဓိကတ္တုဘာဝတော, ဧဝံ ဝိတအာဒီနံ တေဟိ အဓိကတ္တဗ္ဗတာပီတိ အာဟ – **"ဝူပသမနတ္ထာယ။ပေ။ အဓိကရဏာနီ"** တိ။ တေန အဓိကရဏသဒ္ဒဿ ကမ္မတ္ထ တံ အာဟ။ သမထာ တ သမနဝသေန အဓိကရီယန္တိ တေ္တာတိ **အဓိကရဏာနိ,** ဝိတအာဒယော။

ဝိတအော ဥပ္ပန္နမတ္တော ဝ ဟုတ္တ ပရတော ကက္ခဠတ္တာယ သံဝတ္တနတော ယံ ဝတ္ထုံ နိဿာယ ပဌမံ ဥပ္ပ န္နော ဝိတအနုသာရေန မူလကံ ဝိယ အနုဗန္ဓရောဂေ တမေဝ တဒည်ံ တ ဝတ္ထုံ ကတ္တ ပဝမုန္နော ဝိတအာဓိကရဏံ ပ တ္တ ဥပရိ ဝမုတိ နာမ, အနုတအာပတ္တိကိစ္စာဓိကရဏံ ပတ္တ ဝိတဒဿ စ ဝမုနံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။ တေန ဝုတ္တံ – **"စတ္တ တာရိ အဓိကရဏာနိ ပတ္တ ဥပရိ ဝမုန္တော သော ဝိတအော"**တိ။ **ဥပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပန္နာန** န္တိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၃.၃၃၁) ဥဋ္ဌိတာ နံ ဥဋ္ဌိတာနံ။ **သမထတ္ထ** န္တိ သမနတ္ထံ။

အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထူဟိ တိ လက္ခဏဝစနမေတံ ယထာ "ယဒိ မေ ဗ္യာဓိ အဟေယ္ယုံ။ အတဗ္ဗမိဒမောသဓ"န္တိ (သံ. နိ. ဋ္ဌ. ၂.၃.၃၉-၄၂; ကင်္ခာ. အဘိ. ဋ္ဌ. အဓိကရဏသမထဝဏ္ဏနာ), တသ္မာ တေသု အညတရေန ဝိဝဒန္တာ, "အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထူဟိ ဝိဝဒန္တီ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဉပဝဒနာ**တိ အက္ကောသော။ **စောဒနာ**တိ အနုယောဂေါ။

အဓိကရဏသ္သ သမ္မုခါဝ ဝိနယနတော **သမ္မုခါဝိနယော** ။ သန္နိပတိတပရိသာယ ဓမ္မဝါဒီနံ ယေဘုယ္ယတာယ ယေဘုယ္ယသိကကမ္မသ္သ ကရဏံ **ယေဘုယ္ယသိကာ။ ကာရကသင်္ဃသ္သ သာမဂ္ဂိဝသေန သမ္မုခီဘာဝေ,** န ယထာ တထာ ကာရကပုဂ္ဂလာနံ သမ္မုခတာမတ္တံ။ **ဘူတတာ**တိ တစ္ဆတာ။ သစ္စပရိယာယော ဟိ ဣဓ ဓမ္မ-သဒ္ဒေါ "ဓမ္မဝါဒီ"တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၉) ဝိယ။ ဝိနေတိ ဧတေနာတိ ဝိနယော, တသ္သ တသ္သ အဓိကရဏသ္သ ဝူပသမာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တဝိဓိ, တသ္သ ဝိနယသ္သ သမ္မုခတာ **ဝိနယသမ္မုခတာ** ။ ဝိတဒဝတ္ထုသင်္ခါတေ အတ္တေ ပစ္စတ္ထိကာ အတ္တပစ္စတ္ထိကာ, တေသံ **အတ္တပစ္စတ္ထိကာနံ။ သင်္ဃသမ္မုခတာ ပရိဟာယတိ** သမ္မတပုဂ္ဂလေဟေဝ ဝူပသမနတော။

နန္တိ ဝိတအဓိကရဏံ။ "န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတီ"တိအာဒိနာ (ပရိ. ၃၈၃) ဝုတ္တံ **ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ** ။ ဂုဠှကာဒီသု အလဇ္ဇုဿန္နာယ ပရိသာယ ဂုဠှကော **သလာကဂ္ဂါဟော** ကာတဗ္ဗော; လဇ္ဇုဿန္နာယ **ဝိဝဋကော,** ဗာလုဿန္နာယ **သကဏ္ဏဇပ္ပကော** ။ ယသ္သာ ကိရိယာယ ဓမ္မဝါဒိနော ဗဟုတရာ, သာ ယေဘုယ္ယသိကာတိ အာဟ – **"ဓမ္မဝါဒီနံ ယေဘုယ္ယတာယာ"**တိအာဒိ။

ဧဝံ ဝိနိစ္ဆိတ န္တိ အာပတ္တိံ ဒဿေတွာ ရောပနဝသေန ဝိနိစ္ဆိတံ, ပဋိကမ္မံ ပန အာပတ္တာဓိကရဏသမထေ ပရတော အာဂမိဿတိ။ န သမဏသာရုပ္ပံ **အဿာမဏကံ,** သမဏေဟိ အကာတဗ္ဗံ, တသ္မိံ။ **အဇ္ဈာစာရေ** ဝီတိက္ကမေသတိ။ **ပဋိစရတော**တိ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ။ ဟပုဿန္နတာယ ဟာပိယော, ပုဂ္ဂလော, တဿ ကာတဗ္ဗကမ္မံ **တဿ သဟာပိယသိကာ**။

သမ္မုခါဝိနယေနေဝ ဝူပသမော နတ္ထိ ပဋိညာယ, တထာရူပါယ ခန္တိယာ တ ဝိနာ အဝူပသမနတော ။ **တ္တော** တိ အာပတ္တိဒေသနာယံ။ ပဋိညာတေ အာပန္နဘာဝတဒိကေ ကရဏကိရိယာ, "အာယတိံ သံဝရေယ္ယာသီ"တိ, ပရိတသအနာဒိဝသေန စ ပဝတ္တံ ဝစီကမ္မံ **ပဋိညာတကရဏံ**။

ယထာနုရူပန္တိ "ဒ္ဝီဟိ စတူဟိ တီဟိ ဧကေနာ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန ယထာနုရူပံ။ **တ္တော** တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ, တေသ္မိံ တ သမထဝိစာရေ။ **ဝိနိစ္ဆယနယော** တိ ဝိနိစ္ဆယေ နယမတ္တံ။ တေနာဟ **"ဝိတ္ထာရော ပနာ"** တိအာဒိ။

၄၇. **သင်္ဃေပတောဝ ဝုတ္တော,** န သမထက္ခန္ဓကေ ဝိယ ဝိတ္ထာရတော။ **တထာ**တိ ဣမိနာ "ဓမ္မာ"တိ ပဒံ အာကဍ္ဎုပတိ, တ္တေ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ အာဒိအတ္တော, ဧဝမာဒိနာ ဣမိနာ ပကာရေနာတိ တတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ ဧကန္တနဝဇ္ဇဘာဝတော နတ္ထိ အဓမ္မဘာဝေ, ဘဂဝတော ဒေသိတာကာရံ ဟာပေတွာ ဝဍ္ဎေတွာ တ ကထနံ ယထာဓမ္မံ အကတန္တိ ကတွာ အဓမ္မဘာဝေတိ ဒဿေန္တော အာဟ – **"တယော သတိပဋ္ဌာနာ"** တိအာဒိ။

နိယျာနိက န္တိ သဟဋ္ဌဟီရံ အပ္ပဋိတနံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ။ **တထေတ**တိ ဣမိနာ "ဧဝံ အမ္ဟာက"န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တမတ္ထံ အာကမုတိ။ **ဘူတေန။ပေ။ ကာတဗ္ဗကမ္မံ ဓမ္မော နာမ** ယထာဓမ္မံ ကရဏတော, ဝုတ္တဝိပရိယာယတော ဣတော ပရံ **အဓမ္မော။ အယံ ဝိနယော နာမ** ရာဂါဒီနံ သံဝရဏတော ပဟာနတော ပဋိသင်္ခါနတော စ။ **အယံ အဝိနယော နာမ** ရာဂါဒီနံ အဝိနယနတော။ **အယံ ဝိနယော နာမ** ယထာဝိနယကရဏတော, ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဣတရော **အဝိနယော**။ ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိအာဒိနာ ဧဝ သဗ္ဗေသံ ဝိနယကမ္မာနံ အကုပ္ပတာတိ အာဟ – **"ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ။ပေ။ အယံ ဝိနယော နာမာ"**တိ, တပ္ပဋိပက္ခတော အဝိနယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ **"ဝတ္ထုဝိပတ္တီ"** တိအာဒိ။

သမ္မာပဋိပတ္တိယာ နယနဋ္ဌေန ယထာဝုတ္တော ဓမ္မော ဧဝ နေတ္တိ, တတော ဧဝ သတ္တသ္သ ဝိယ ရဇ္ဇု အသိ ထိလပဝတ္တိဟေတုတာယ **ဓမ္မရဇ္ဇု** တိ အတ္တော ဝုတ္တော။ သုတ္တန္တပရိယာယေန တာဝ ဒသ ကုသလကမ္မပထာ ဓမ္မော တိ ဧဝံ ဝုတ္တာ။ သာ ဧဝ တ ဟောတု ဓမ္မနေတ္တိ, ယော ဣဓ ဣမိဿာ ဝဏ္ဏနာယ, "ဆတ္တိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ"တိအာဒိနာ ဓမ္မေန စ ဝိနယေန စ ဝုတ္တော, သော ဧဝ တ ဓမ္မနေတ္တိ ဟောတူတိ အာနေတွာ ယောဇနာ။ **တာယ ဓမ္မ**

နေတ္တိယာ သမေတိ တာယ ယထာဝုတ္တာယ ဓမ္မနေတ္တိယာ သံသန္ဒတိ, ဧကေလက္ခဏမေဝ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ ဝိတဒဝတ္ထုဘူတော ဓမ္မော စေ ''ဓမ္မော''တိ, အဓမ္မော စေ ''အဓမ္မော''တိ, ဝိနယော စေ ''ဝိနယော''တိ, အဝိနယော စေ ''အဝိနယော''တိ နိစ္ဆိနန္တေန **ကေစ္စာနံ ဝိတအဓိကရဏမေဝ ဒဿိတံ** တဿ ဝူပသမဓမ္မာနံ အပရိယောသာပိ တတ္တာ။

၄၈. **တံ ပနေတန္တိ** ဝိတအဓိကရဏံ ပစ္စာမသတိ။ **တရေ** အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန **ပတ္တေပိ။ ဒွီဟိ** တိ ယသ္မိံ အာ တသေ ဝိတအဓိကရဏံ ဥပ္ပန္နံ, တတ္ထ တသီဟိ **ဒွီဟိပိ** ဘိက္ခူဟိ **အတိရေကတရာ**။

၄၉. **ခန္ဓသာမန္တ** န္တိ အာပတ္တိက္ခန္ဓဘာဝေန သမီပံ။ **အာပတ္တိသာမန္တံ နာမ** ပုဗ္ဗဘာဂ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗအာပတ္တိ။ မေထုနရာဂဝသေန ကာယသံသဂ္ဂေ ဒုက္ကဋဿ ဝတ္ထုတိ အာဟ – **''ပဌမပာရာဇိကဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဒုက္ကဋ''**န္တိ။ **သေသာနံ** တိဏ္ဏံ ပာရာဇိကာနံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ထုလ္လစ္စယမေဝ။

၅၀. **ပရိက္ကမိတ္ဝတ** ဥပက္ကမိတ္ဝတ။ **အာပတ္တာဓိကရဏံ ဒဿိတံ** တတ္ထေဝ ဝိသေသတော ပဋိညာယ ကာရေ တဗ္ဗတာယ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။

၅၂. **ကမ္မဿ ဝတ္ထု ဒဿိတံ** န သမထောတိ အဓိပ္ပာယော။ နနု စာယံ သမထာဓိကာရောတိ? သစ္စံ, သမထဿ ပန ကာရဏော ဒဿိတေ သမထော ဒဿိတောဝ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **''ဝေရူပဿ ဟီ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၅၃. **ဣဒံ ကမ္မ**န္တိ ''ဣဒံ အမ္ဟာကံ ဘဏ္ဍနဇာတာန''န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တကမ္မံ။ **တိဏဝတ္ထာရကသဒိသတ္တာ** တိ တံသဒိသတာယ တဗ္ဗောဟာရောတိ ဒဿေတိ ယထာ – ''သေ ဗ္ရဟ္မဒတ္တော''တိ။ **အာကာရမတ္တမေဝ** တိဏဝတ္ထာရကကမ္မံ နာမ, န ပန တဿ သဗ္ဗသော ကရဏဝိဓာနံ။ တေနာဟ **''ခန္ဓကေ''** တိအာဒိ။ **ဂိဟီနံ ဟီနေန ခုံသနဝမ္ဘနံ** ယထာ ''တိလသံဂုဠိကာ နတ္ထီ''တိ။ **ဓမ္မိကပဋိဿဝေသု** ဝိသံဝဒနဝသေန **အာပန္နာ အာပတ္တိ။ အဿာ** တိ ကိစ္စာဓိကရဏဿ။ **သမ္မုခါဝိနယေနေဝ ဝူပသမော** သင်္ဃသမ္မုခတာဒိနာဝ ဝူပသမနတော။

၅၄. သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယဝစနတော **ကောသမ္ဗိယသုတ္တေ** (မ. နိ. ၁.၄၉၂) **သောတာပတ္တိမဂ္ဂ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကထိတာ,** က္လစ ပန ''ဒိဋ္ဌိသာမညဂတော ဝိဟရတိ''စ္စေဝ ဝုတ္တတ္တာ, **''က္လမသ္မိံ သုတ္တေ သောတာပတ္တိဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ''**တိ ဝုတ္တံ။ ဟပကမ္မဿ အပ္ပတာ မဟန္တတာ သာဝဇ္ဇဘာဝဿ မုဒုတိ က္ခဘာဝေန ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ **''အဏုန္တိ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ။ ထူလန္တိ မဟာသာဝဇ္ဇ''** န္တိ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

သာမကမသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၅. သုနက္ခတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၅၅. ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂေဟိ ဉာတမရိယာအာယ ပဇာနနတော **အညာ,** မဂ္ဂပညာ။ တဿ ဖလဘာဝတော အဂ္ဂဖလပညာ, တံသဟဂတာ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယော စ ''အညာ''တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **''အညာတိ အရဟတ္တ''** န္တိ။ **စတူဟိ ပဒေဟိ ကထိတာ,** ''ပရိစိဏ္ဏာ မေ ဘဂဝတ''တိအာဒီသု ဝိယ န ဧကပဒေနေဝ။ ''လောကုတ္တရော ဓမ္မော အဓိဂတော မယာ''တိ မညနာမတ္တံ အဓိမာနောတိ ဒဿေန္တော, **''အပ္ပတ္တေ ပတ္တသညိနော''** တိအာဒိမာဟ။

၅၆. **ဣဒံ ဌာန**န္တိ ဣဒံ ဩဘာသာဒိသမ္ဘူတိဟေတုဘူတံ ဥဋ္ဌာရတရံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ။ ဥဋ္ဌာရတရဘာဝေန ဟိ တံ မဂ္ဂ ဂဖလပညာယ ပစ္စယော ဟုတွာ ယာထာဝတော ဒုဗ္ဗိညေယ္ယတာယ ဝိပဿကံ ဝိသံဝာဒေတိ။ တေနာဟ **''အဝိဘူတံ အန္ဓကာရ''**န္တိ။ **ဣမံ ပဉှာ**န္တိ ဣမံ သုတ္တံ ဂမ္ဘီရံ လောကုတ္တရပဋိသံယုတ္တံ အတ္တနာ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတံ အတ္ထံ။ ဥ ဂ္ဂဟေတွာတိ ဧကေလံ ပိဋ္ဋကသမ္ပာဒနဝသေနေဝ ဥဂ္ဂဏှိတွာ။ တေနာဟ **''အဇာနိတွာ''**တိ။ **ဝိသေဝမာနာ**တိ ကိ လေသဝိသေ အဝမာနေန္တော, သာသနဿ တ အနုပကာရဝိရူပပစ္စယေ သေဝမာနာ။ **ဝေမဿာ** တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန တေသံ ကရဏဟေတု အဿ စိတ္တဿ ဓမ္မဒေသနာဝသေန ပဝတ္တဿ။ **အညထာဘာဝေ** အဒေသေတုကာမတာ **ဟောတိ။ တန္တိ** ယထာဝုတ္တမတ္ထံ **သန္ဓာယ** ။ **တေန္တိ** ''တဿပိ ဟောတိ အညထတ္တ''န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။

၅၈. ကိလေသေဟိ အာမသီယတီတိ အာမိသံ, လောကေပရိယာပန္နံ အာမိသန္တိ ဣဓ ပဥ္စ ကာမဂုဏာ အဓိပ္ပေတာတိ တေသု ဝဋ္ဋာမိသဘာဝေပိ လဘိတေ ကာမာမိသဘာဝေ သိဒ္ဓေတိ အာဟ – **“ဝဋ္ဋာမိသကာမာမိသလောကာမိသဘူတေသူ”**တိ။ ကာမဂုဏာ ဟိ ဝဋ္ဋဿ ဝမုနတော ဝဋ္ဋာမိသံ, ကာမေတဗ္ဗတော ကာမတဏှာယ အာမသိတဗ္ဗတော ကာမာမိသံ, ယေဘုယ္ယေတော သတ္တလောကဿ အာမိသဘာဝတော လောကာမိသံ။ **ကာမဂုဏသဘာဝက**တိ ကာမဂုဏာနုလောမာ ကာမဂုဏပဋိသံယုတ္တာ။ **အာနေဉ္ဇသမာပတ္တိပဋိသံယုတ္တာယာ** တိ ကိလေသိဥ္ဇနရဟိတတာယ ဣဓ အာနေဉ္ဇာတိ အဓိပ္ပေတာဟိ ဟေဋ္ဌိမာဟိ အရူပသမာပတ္တီဟိ ပဋိသံယုတ္တာယ။ **ဝေရူပေ**တိ လောကာမိသဘူတေသု ပဉ္စယေသု အဓိမုတ္တော တန္နိန္နော တဂ္ဂရုကော တပ္ပဗ္ဘာရော။ **တ္တော**ဝ**တာ** တိ ဇဝံ သဒ္ဒာနံ မနုဿာနံ ဒဿနေန တေသံ ပဝတ္တိတာသယေန စ။ **သီသံ နိက္ခန္တံ ဟောတိ** တိ လာဘာသာယ သီသံ ဗဟိ နိက္ခန္တံ ဝိယ ဟောတိ။ **ဥဒရံ ဖလိတန္တိ** အတိဗဟုဘဏ္ဍံ ပက္ခိပိယမာနံ ပသိဗ္ဗကံ ဝိယ လဒ္ဓဗ္ဗဿ အတိပဟူတဘာဝေန ဥဒရံ ဖိတံ ဟောတိ။

၅၉. ယထာ ပုရိမာ ဒွေဝ အရူပသမာပတ္တိယော အတ္တနော ပစ္စနီကကိလေသေဟိ အနိဉ္ဇနတော “အနိဉ္ဇာ”တိ ဝုစ္စန္တိ, ဇဝံ ဣတရာပိ။ **တံ ပဝုတ္တာ** န္တိ လောကာမိသသံယောဇနံ ဝိဂတံ။

၆၀. **နိဃံသန္တိ** “တွေကော အယ”န္တိ ပရိစ္ဆေဒန္တိ အတ္တော။ **သိလေသေနာ**တိ စမ္မကာရသိလေသာဒိသိလေသေန, ဝဇိရလေပသိလေသေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **တံ ဘိန္နံ** န္တိ အာနေဉ္ဇသံယောဇနံ ဘိန္နံ ဝိဓမိတံ သမတိက္ကန္တံ တာသု သမာပတ္တီသု အပေက္ခာဘာဝတော။ အဇ္ဈာသယေန အသမ္ဗန္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ – **“ဒွေဝဓာဘိန္နာ သေလာ ဝိယ ဟောတီ”**တိ။ တေနာဟ – **“တံ သမာပဇ္ဇိဿာမီတိ စိတ္တံ န ဥပ္ပဇ္ဇတီ”** တိ။

၆၁. **ဝန္တ** န္တိ ဆဍ္ဍိတံ, ဝိဿဇ္ဇန္တိ အတ္တော။

၆၂. **ဥပရိသမာပတ္တိလာဘိနော** တိ ဧတ္ထ **ဥပရိသမာပတ္တီ** တိ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ အဓိပ္ပေတာ, အရဟတော စ မဂ္ဂဓိဂမေနေဝ အနာကမိဖလသမာပတ္တိ, သေက္ခာနံ ဝိသယာ ဟေဋ္ဌိမာ ဖလသမာပတ္တိယော ပဋိပ္ပဿဒ္ဓာ။ လောကိယာ ပန နိက္ကန္တိပ္ပဟာနေန ပဋိနိဿဋ္ဌာတိ အာဟ – **“ဟေဋ္ဌာ။ပေ။ န ဥပ္ပဇ္ဇတီ”** တိ။

၆၃. “ပဉ္စ ခော ဣမေ, သုနက္ခတ္တ, ကာမဂုဏာ”တိအာဒိနာ အာရဒ္ဓဒေသနာ, “သမ္မာ နိဗ္ဗာနာဓိမုတ္တော ပုရိသပုဂ္ဂလော”တိ အရဟတ္တကိတ္တနေန နိဋ္ဌာပိတာတိ တတော ပရံ, “ဌာနံ ခော ပနာ”တိအာဒိကာ ဒေသနာ, **“ဟဒ္ဒိယောက္ကော အနုသန္ဓီ”**တိ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **“ဟေဋ္ဌာ ဟီ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ ယထာ ခီဏာသဝဿ သမာပတ္တိလာဘိနော တိ ယောဇနာ, ဇဝံ တ ခီဏာသဝဿ သုက္ခဝိပဿကဿာတိ ယောဇေတဗ္ဗာ။ **ပဋိက္ခိတ္တံ** အဋ္ဌကထာယံ။ တဿ ပဋိက္ခေပဿ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“သမာပတ္တိလာဘိနော ဟီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယထာ သုက္ခဝိပဿကော အဓိမာနိကော သမာပတ္တိလာဘိနော သမာနယောဂက္ခမော အပ္ပတ္တော ပတ္တသညိတာယ ဘေဒဘာဝတော, ဇဝံ သုက္ခဝိပဿကော ခီဏာသဝေ သမာနယောဂက္ခမော ခီဏာသဝဘာဝေန ဝိသေသာဘာဝတော, တသ္မာ “သမာပတ္တိလာဘိမှ ဟိ ကထိတေ ဣတရောပိ ကထိတောဝ ဟောတီ”တိ ဝုတ္တံ။ **ဒွိဝိန္နံ ဘိက္ခူန** န္တိ သမာပတ္တိလာဘိနော အဓိမာနိကဿ ခီဏာသဝဿ စ။ တေနေတဟ **“ပုထုဇ္ဇနဿ တာတ”** တိအာဒိ။

ယဒဂ္ဂေနာ တိ ယေန ဘာဂေန။ ယဒိပိ ခီဏာသဝဿ အသပ္ပာယာရမ္မဏံ ကိလေသာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော န ဟောတိ တေသံ သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နတ္တာ။ သန္တဝိဟာရပရိပန္ထော ပန သိယာ ဝိသဘာဂတောတိ ဝုတ္တံ – **“ခီဏာသဝဿပိ အသပ္ပာယမေဝ”**တိ။ တေနာဟ – **“ဝိသံ နာမ။ပေ။ ဝိသမေဝ”**တိ။ ဧတေန “ယထာ ဝိသဇာနနံ အပ္ပမာဏံ, ဝိကာရုပ္ပာဒနတော ပန တံ ပရိဟရိတဗ္ဗံ, ဇဝံ ပရိညာတမ္ပိ ဝတ္ထု အတ္တဝိသေသာဘာဝေန ဧကရူပမေဝတိ တံ ပရိဟရိတဗ္ဗမေဝ”တိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“န ဟီ”**တိအာဒိ။ **န ဟိ အသံဝုတေန ဘဝိတဗ္ဗံ** အသာရုပ္ပဘာဝတော။ **ယုတ္တပယုတ္တေနေတ**တိ သဘာဝရမ္မဏဿ အာလောကနာဒီသု ယုတ္တေနေဝ **ဘဝိတုံ ဝဋ္ဋတိ** ။

၆၄. ယတ္ထ သယံ နိပတတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ သန္တာနဿ ဝိပ္ပသန္နဝသေန ရုပ္ပနတော, ဝိသသဋ္ဌာတဿ ဒုက္ခဿ မူလဘာဝတော စ **“အဝိဇ္ဇာသဋ္ဌာတော ဝိသဒေသော”** တိ ဝုတ္တံ။ **ရုပ္ပတီ** တိ ကတ္တဗ္ဗာဒိမုစ္ဆာဟဒနေန ဝိကာရံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **အနုဒ္ဓံသေယ္ယာ** တိ ဝိဗာဓေယ္ယ။ ရာဂေ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောဝ ကုသလစိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ ဩကာသံ အဒေန္တော တံ ဝိဗာဓတိ; တထာဘူတော သဒ္ဓါသိနေဟဿ သမထဝိပဿနာဘိဝုဍ္ဍိယာ ဝမနေန စ တံ ဝိသောသေတိ

မိလာပေတိ။ တေနာဟ **“သောသေယျ မိလာပေယျာ”** တိ။ **သဂဟဏသေသ**န္တိ ဂဟေတဗ္ဗဝိသံ သာဝသေသံ ကတ္ဝာ တတိ အတ္ထော။ န အလံ န သမတ္ထန္တိ **အနလံ**။ သူကပရိယာယော ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တော **သုက**-သဒ္ဒောတိ အာဟ – **“ဝီဟိသုကာဒိ စ သူက”**န္တိ။

သဥပဟအနုသလ္လုဒ္ဓရော ဝိယ အပ္ပဟီနော အဝိဇ္ဇာဝိသအေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော မဟာနုတ္တပ္ပာဒနတော။ **အသပ္ပာယ။ပေ။ အသံဝုတကာလော ဒဋ္ဌဗ္ဗော** အတ္တဘာဝဿ အပရိဟရဏဘာဝတော။ **မရဏံ ဝိယ သိက္ခံ ပစ္စက္ခာယ ဟီနာယာဝတ္တနံ** အမိသီလသင်္ခာတဿ အာယုနော အပေတတ္တာ။ **မရဏမတ္တံ ဒုက္ခံ ဝိယ အာပတ္တိယာ အာပဇ္ဇနံ** ယထာဝုတ္တဿ အာယုနော ဥပပီဠနကဘာဝတော။ **ဣမိနာဝ နယေန ဩပမ္မသံသန္ဒန**န္တိ ဧတ္ထ အနုဟဒိသေသသလ္လုဒ္ဓရော ဝိယ ပဟီနော အဝိဇ္ဇာဝိသအေသော; သပ္ပာယ။ပေ။ သုသံဝုတကာလော, တဒုဘယေန ဝဏော ပုထုတ္တံ န ဂတေ မရဏာဘာဝေ ဝိယ သိက္ခာယ အပစ္စက္ခာနံ, မရဏမတ္တဒုက္ခာဘာဝေ ဝိယ အညတရာယ သံကိလိဋ္ဌာယ အာပတ္တိယာ အနာပဇ္ဇနန္တိ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၆၅. **သတိယာ**တိ ဧတ္ထ ယသ္မာ ‘‘အရိယာယာ’’တိ န ဝိသေသိတန္တိ အာဟ – **“သတိ ပညာဂတိကာ”**တိအာဒိ။ ပညာ စေတ္ထ လောကိယာ အဓိပ္ပေတာ, န လောကုတ္တရာတိ အာဟ – **“ပရိသုဒ္ဓာယ ဝိပဿနာပညာယာ”** တိ။

ခီဏာသဝဿ ဗလ န္တိ ဥဋ္ဌာရတမေသု ဒိဗ္ဗသဒိသေသုပိ အာရမ္မဏေသု မနုဿဇ္ဈာနံ ဣန္ဒြိယာနံ အနုပနမနဟေတုဘူတံ သုသံဝုတကာရိသင်္ခာတံ ခီဏာသဝဗလံ ဒဿေန္တော, **“သံဝုတကာရီ”**တိ ဝုတ္တံ, ဥက္ကံသဂတသတိဝေပုလ္လလတ္တာ ယထာ အသံဝရဿ အသံဝရော ဟောတိ, ဧဝံ သတိသမ္ဗဇညဗလေန စက္ခာဒိဒွါရာနိ သံဝရိတွာ ဒဿနာဒိကိစ္စကာရီ။ **ဧဝံ ဇာနိတွာ**တိ ‘‘ဥပဓိ ဒုက္ခဿ မူလ’’န္တိ ဧဝံ ဝိပဿနာပညာသဟိတာယ မဂ္ဂပညာယ ဇာနိတွာ။ ဥပဓီယတိ ဒုက္ခံ ဧတေဟီတိ ဥပဓီ, ကိလေသာတိ အာဟ – **“ကိလေသုပဓိပဟာနာ နိရုပဓီ”**တိ။ တတော ဧဝ ဥပဓီယတိ ဒုက္ခံ ဧတေဟီတိ ကိလေသာ ‘‘ဥပဓအနာ’’တိပိ ဝုစ္စန္တီတိ အာဟ – **“နိရုပဓအနောတိ အတ္ထော”** တိ။ ဥပဓိ သမ္ဘဝေ ခီယန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဥပဓိသင်္ခယော,** နိဗ္ဗာနန္တိ အာဟ – **“ဥပဓီနံ သင်္ခယဘူတေ နိဗ္ဗာနေ”** တိ။ **အာရမ္မဏတော** တိ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ တဒာရမ္မဏာယ ဖလဝိမုတ္တိယာ **ဝိမုတ္တော။ ကာမုပဓိသ္မိံ ကာယံ ဥပသံဟရိဿတီ** တိ ‘‘ကာမေသေဝိသ္ဝာမီ’’တိ တတ္ထ ကာယံ ဥပနာမေဿတိ; ကာယူပသံဟာရော တာဝ တိဋ္ဌတု, တထာ စိတ္တံ တ ဥပ္ပာဒေဿတီတိ ဧတံ ကာရဏံ နတ္ထီတိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

သုနက္ခတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၆. အာနေဉ္စသပ္ပာယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၆၆. ခဏပဘင်္ဂုတာယ န နိစ္စာ န ဓုဝာတိ **အနိစ္စာ** ။ တတော ဧဝ ပဏ္ဍိတေဟိ န ဣစ္ဆာ န ဥပဂန္တဗ္ဗာတိပိ **အနိစ္စာ**။ သော စာယံ အနိစ္စတ္ထော ဥဒယဝယပရိစ္ဆိန္နတာယ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော, **“ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စာ”**တိ အာဟ; ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဝိနဿနတောတိ အတ္ထော။ အယဉ္စ အနိစ္စတာ ဝက္ခမာနာ စ တုစ္ဆာဒိတာ ဒုဝိန္နမ္ပိ ကာမာနံ သာဓာရဏောတိ အာဟ – **“ဝတ္ထုကာမာပိ ကိလေသကာမာပီ”**တိ။ **ရိတ္တာ** ဝိဝိတ္တာ, တေသံ နိစ္စသာရာဒီနံ အတ္တနိ အဘာဝတော တေဟိ ဝိသုံဘူတာ။ ယထာ ပန သဗ္ဗသော သဘာဝရဟိတမာကာသံ ‘‘တုစ္ဆံ ရိတ္တ’’န္တိ ဝုစ္စတိ, န ဧဝမေတေ။ ဧတေ ပန ကေဝလံ နိစ္စသာရာဒိဝိရဟတော ဧဝ တုစ္ဆာ ရိတ္တာတိ ဒဿေန္တော **“န ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ ‘‘န ဟိ တုစ္ဆမုဋ္ဌိ နာမ နတ္ထီ’’တိ ဣဒံ လောကသမညာဝသေန ဝုတ္တံ, လောကသမညာ လောကိယကထာ န လင်္ဃိတဗ္ဗာ။

မုသာတိ ဣတ္တရပစ္စုပဋ္ဌာနတာယ န ဒိဿတီတိ အာဟ **“မုသာတိ နာသနကာ”**တိ။ ဝိသံဝါဒနဋ္ဌေန တ **မုသာ**။ ဧတေ ဟိ အသုဘာဒိသဘာဝါပိ ဗာလာနံ သုဘာဒိဘာဝေန ဥပဋ္ဌဟန္တာ သုဘာဒိဂ္ဂဟဏဿ ပစ္စက္ခဘာဝေန သတ္တေ ဝိသံဝါဒေန္တိ။ **နဿနသဘာဝ** တိ ခဏဘင်္ဂတ္တာ ဣတ္တရပစ္စုပဋ္ဌာနတာယ ဒိဿမာနာ ဝိယပိ ဟုတွာ အပညာယနကပကတိကာ။ တေနာဟ **“ခေတ္တံ ဝိယာ”** တိအာဒိ။ ဓမ္မသဒ္ဒော စေတ္ထ ‘‘ဇာတိဓမ္မာန’’န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၉၈) ဝိယ ပကတိပရိယာယော, တထာ သဘာဝသဒ္ဒော စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **မောသဓမ္မာ** တိ မောသနပကတိကာ, ကုသလဘဏ္ဍဟရဏသဘာဝတိ အတ္ထော။ **မာယာကတ**န္တိ မာယာယ ကတံ ဥဒကာဒိမဏိအာဒိအာကာရေန မာယာဒီနာ ဥပဋ္ဌာပိတံ; မာယာကတံ ဝိယ မာယာကတံ အညသဘာဝတ ဟုတွာ အတထာ ဥပဋ္ဌဟနတော။ တေနာဟ **“ယထာ”**တိအာဒိ။ စက္ခုပထေ

ဧဝ ကတဝိဇ္ဇာယ, န တတော ပရန္တိ ဝုတ္တံ – **“ဒဿနူပစာရေ ဌိတဿေဝ တထာ ပညာယတီ”** တိ။ တယိဒံ သမ္ဗရဝိဇ္ဇာဝသေန ဝုတ္တံ။

ဧဝံ တာဝကာလိကဘာဝေန ကာမာနံ မာယာကတဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတော အညေနပိ ပကာရေန ဒဿေတုံ **“ယထာ စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အနိစ္စာဒိသဘာဝတနံ ကာမာနံ နိစ္စာဒိသဘာဝဒဿနံ ဝိပလ္လာသသဟဂတတာယ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဗာလာနံ လာပနတော**တိ အပရိညာတဝတ္ထုကာနံ အန္ဓဗာလာနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝိပလ္လာသဟေတုတော။ မနုဿလောကေ ဌတွာ မနုဿာနံ တ ဝသေန ဘဂဝတာ ဘာသိတတ္တာ ဝုတ္တံ – **“ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ ကာမာတိ မာနုသကာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ”**တိ ။ တတော ဧဝ စ **“သမ္ပရာယိကာတိ တေ ဌပေတွာ အဝသေသာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပစ္စက္ခဘာဝတ အာရမ္မဏဘူတော ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ** ။ သမ္ပရာယိကေ ကာမေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နသညာ **သမ္ပရာယိကာ**။ တေ သမေစ္စ ဓိယတိ ဧတ္ထ အာဏာတိ ဓေယ္ယံ, အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။ မာရဿ ဓေယ္ယန္တိ **မာရဓေယ္ယံ** တဿ ဣဿရိယပဝတ္တနတ္တာ။ တေနာဟ **“ယေဟီ”**တိအာဒိ။ **ဂဟိတန္တိ** ဝိသယဝိသယီဘာဝေန ဂဟိတံ, အာရမ္မဏဝသေန အာရမ္မဏကရဏဝသေန စ ဂဟိတန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဂဟဏံ နာမ “ဣဒံ မယှ”န္တိ အဘိဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟကရဏံ; အာရမ္မဏဝသေန ပန ဂဟဏံ ဘာဂသော အာရမ္မဏာနုဘဝနန္တိ ဝဒန္တိ။ ဥဘယဿပိ ပန တဏှာဟာရာဂဝသေန ဂဟဏံ သန္ဓာယ, **“ဥဘယမေတံ ဂဟိတ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **မာရော**တိ ကိလေသမာရော။ ယဒဂ္ဂေန ကိလေသမာရော, တဒဂ္ဂေန ဒေဝပုတ္တမာရောပိ တေ အတ္တနော ဝသံ ဝတ္တေတိ။ **တံ သန္ဓာယာ** တိ ဓမ္မမုခေန ပုဂ္ဂလဂ္ဂဟဏံ သန္ဓာယ။

အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသာ ဟိ ပုဂ္ဂလာ ကာမာဓိမုတ္တာ မာရဿ ဣဿရိယဝတ္တနဋ္ဌာနတာယ “မာရဓေယ္ယ”န္တိ ဝုတ္တာ, တထာ မာရဿ နိတပကေစရပရိယာယေဟိပိ တေ ဧဝံ ဝုတ္တာတိ ဒဿေန္တော, **“ယထာ စောဋ္ဌသွသာ”**တိအာဒိမာဟ။ နိဝပတီတိ နိတပော, သော ဧဝ ဗီဇန္တိ **နိတပဗီဇံ**။ **တေ**တိ ကာမဂုဏာ။ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ ပဒေသေ။

မနသိ ဘတတိ **မာနသာ**တိ အာဟ **“စိတ္တသမ္ဘူတာ”** တိ။ တေ ပန အဘိဇ္ဈာဒယော ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာ။ ဧဝဉှိ လောဟိတသန္နိဿယော ပုဗ္ဗော ဝိယ အနုရောဓူပနိဿယော ဝိရောဓောတိ ဒဿေန္တော, **“မမာယိတေ ဝတ္ထုသ္မိ”** န္တိ အာဒိမာဟ။ **တေဓာ**တိ ဧတ္ထ **ဣဓာ**တိ နိပါတမတ္တံ “ဣဓာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဘုတ္တာဝီ အဿ”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၀) ဝိယ။ **ကာမလောက**န္တိ ကာမဂုဏသင်္ခါတံ သင်္ခါရလောကံ, ယတ္ထ တ လောကေ ကာမဂုဏဝန္တံ လောကံ။ **စိတ္တေန အဓိဋ္ဌဟိတွာ**တိ ဈာနာရမ္မဏံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဘာဝနာစိတ္တေန ဥပ္ပာဒေတွာ။ **ပရိတ္တံ နာမ** ဝိက္ခမ္ဘန အသမတ္ထတ္တာ ကိလေသေဟိ ပရိတော ခဏ္ဍိတံ ဝိယ ဟောတိ။ **တဿ ပဋိက္ခေပေနာ** တိ ပရိတ္တဘာဝပဋိက္ခေပေန။ **ပမာဏန္တိပိ ကာမာဝစရမေဝ** ဟပကာနံ ပမာဏကရဏဓမ္မာနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန အပ္ပဗဟနတော။ တပ္ပဋိက္ခေပဝသေန **အပ္ပမာဏံ** နာမ မဟဂ္ဂတန္တိ အာဟ – **“ရူပာဝစရံ အရူပာဝစရ”**န္တိ။ သမုစ္ဆေဒဝသေန ကိလေသာနံ အပ္ပဟာနေန မဟဂ္ဂတစ္ဆာနမ္ပိ သုဘာဝိတံ နာမ န ဟောတိ, ပဂေဝ ပရိတ္တစ္ဆာနန္တိ အာဟ – **“သုဘာဝိတန္တိ။ပေ။ လောကုတ္တရဿေဝေတံ နာမ”**န္တိ။ **တေဿ ဝသေနာ** တိ “သုဘာဝိတ”န္တိ ပဒဿ ဝသေန။

တမေဝ ပဋိပဒန္တိ တမေဝ အဘိဇ္ဈာဒိပဟာနာဝဟံ ဈာနပဋိပဒံ။ အရဟတ္တေ တဿ ဥပာယဘူတာယ ဝိပဿနာယ တ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ တဿ ဥပာယဘူတေ ဥပစာရေ တ သတိ စိတ္တံ ပသန္နမေဝ ဟောတီတိ အာဟ – **“အရဟတ္တံ တ။ပေ။ ဥပစာရံ တ”**တိ။ **အဓိမောက္ခသမ္ပသာဒေ** တိ “အဒ္ဓေဝ အရဟတ္တံ ဂဏှိဿာမီ”တိ တ ဝိပဿနာယ ဝီထိပဋိပန္နတ္တာ; “အဒ္ဓေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေဿာမီ”တိ တ ဥပစာရသမာဓိနာ စိတ္တဿ သမာဟိတတ္တာ အဓိမုစ္စနဘူတော သမ္ပသာဒေ။ **ပဋိလာဘသမ္ပသာဒေ** တိ အရဟတ္တဿ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ တ အဓိဂမသင်္ခါတော သမ္ပသာဒေ။ ပဋိလာဘောပိ ဟိ ကိလေသကာလုသိယာဘိဘာဝနတော စိတ္တဿ သုပ္ပသန္နဘာဝတဝဟတ္တာ “သမ္ပသာဒေ”တိ ဝုတ္တော။ **ပစ္စယာ**တိ နာမရူပပစ္စယာ အဘိဇ္ဈာဒယော။ **သဗ္ဗထာ**တိ သမုဒယတော အတ္ထင်္ဂမတော အဿာဒတော အာဒီနဝတော နိဿရဏတောတိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန။ **အာသာ**တိ အဓိမုစ္စနဝသေန အာသီသနာ။ တေနာဟ – **“အာသာ သန္တိဋ္ဌတိ, အဓိမောက္ခံ ပဋိလဘတီ”** တိ။

ဟာဒကန္တိ ပဒဋ္ဌာနံ။ **ကိလေသာ သန္နိသီဒန္တီ** တိ နီဝရဏသဟဂတာ ဧဝ ကိလေသာ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝူပသမန္တိ။ **သတီ**တိ ဥပစာရဇ္ဈာနာဝဟာ သတိ **သန္တိဋ္ဌတိ။ သင်္ခါရဂတ** န္တိ ဘာဝနာယ သမတာယ ပဝတ္တမာနတ္တာ,

က္ကမေ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂါဒယော ဧကေရသာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တီတိ, ဘာဝနာစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နံ သဗ္ဗာရဂတံ **ဝိဘူတံ ဟာကဋ္ဌံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ စိတ္တုပ္ပာဒေ** တိ ဘာဝနာစိတ္တုပ္ပာဒေ။ **လေပပိဏ္ဍော** တိ သိလေသပိဏ္ဍော **လဂ္ဂ မာနော ဝိယ** အပ္ပိတော ဝိယ ဟောတိ။ **ဥပစာရေနေ သမာဓိယတိ** ဥပစာရဇ္ဈာနေန သမာဓိယတိ။ **အယန္တိ** အယံ ဒုဝိဓောပိ အဓိမုစ္စနာကာရော အဓိမောက္ခသမ္ပသာဒော နာမ။ **တသ္မိံ သမ္ပသာဒေ သတီ** တိ တေသ္မိံ ဝိပဿနာလက္ခဏေ, ဥပစာရဇ္ဈာနေ တ အဓိမောက္ခသမ္ပသာဒေ သတိ။ **ယော ပန အရဟတ္တံ တ ပဋိလဘတိ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ တ, တဿ စိတ္တံ ဝိပ္ပသန္နံ ဟောတိယေဝ,** အယံ နိပ္ပရိယာယတော **ပဋိလာဘသမ္ပသာဒော,** ဧဝံ သန္တေပိ က္ကဓာမိပ္ပေတမေဝ ဒဿေတုံ , **“က္ကစ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိပဿနာ ဟိ** တိအာဒိ ဝုတ္တဿ သမတ္ထနံ။ တတ္ထ **ပညာယာ**တိ အရဟတ္တပညာယ။ **အဓိမုစ္စနဿာ** တိ သဒ္ဒဟနံ ဥဿုက္ကာပဇ္ဇနဿ။ **ဥပစာရန္တိ** ဥပစာရဇ္ဈာနံ။ အာနေဉ္ဇသမာပတ္တိယာ အဓိမုစ္စနဿ ကာရဏန္တိ ယောဇနာ။

တေရဟိ တတိ က္ကအနိမေဝ။ **အာနေဉ္ဇံ တ** တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ တ။ **သမာပဇ္ဇတီ** တိ အဓိဂစ္ဆတိ။ **က္ကဒံ ဟီ**တိအာဒိနာ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရတိ။ အရဟတ္တသစ္ဆိကိရိယာ နာမ အဂ္ဂမဂ္ဂဘာဝနာယ သတိ အတ္ထတော အာပန္န နာ ဟောတိ, အဂ္ဂမဂ္ဂပညာ ဧဝ တဒတ္ထံ အဓိမုစ္စိတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော, **“အထ တ”**တိ ဝိကပ္ပန္တရမာဟ။ တတ္ထ ယထာ နာမ ဟာသာဒဿ အတ္တာယ သမာနီတဒဗ္ဗသမ္ဘာရာဝယဝေ အပ္ပဟောန္တေ ကူဋ္ဌာကရံ ကာတုံ န ပဟောန္တိ ယေဝ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒန္တိ ဒဿေန္တော, **“တံ အနဘိသမ္ဘုဏန္တော အာနေဉ္ဇံ တ သမာပဇ္ဇတီ”** တိ အာဟ။ **စတုသစ္စံ တ သစ္ဆိကရောတိ** ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလဂမနဝသေန အာနေဉ္ဇံ တ သမာပဇ္ဇတိ ဥဘယဿပိ ဟေတုပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ။

တတ္ရာ တိ တသ္မိံ “ပညာယ တ အဓိမုစ္စတိ, အာနေဉ္ဇံ တ သမာပဇ္ဇတီ”တိ ယထာဝုတ္တေ ဝိသေသာဓိဂမေ အယံ က္ကအနိ ဝုစ္စမာနော ယောဇနာနယော။ **ဧဝံ ဟောတီ**တိ က္ကအနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန စိတ္တာဘိနီဟာရော ဟောတိ။ **ကိစ္စန္တိ** ပဗ္ဗဇိတကိစ္စံ။ **တတော**တိ အရဟတ္တာဓိဂမနတော။ **ဩသက္ကိတမာနသော** တိ သံကုစိတစိတ္တော။ **အန္တရာ န တိဋ္ဌတီ**တိ အသမာဟိတဘူမိယံ န တိဋ္ဌတိ။ က္ကအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **“ယထာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ရာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယထာ တဿ ပုရိသဿ ဝနမဟိံသံ ဂဟေတုံ ဥဿာဟဝတော ဩသက္ကန္တဿ သသ ကေဓာဒိဂ္ဂဟဏေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, ဧဝံ က္ကမဿပိ ဘိက္ခုနော အရဟတ္တံ ဂဟေတုံ ဥဿာဟဝတော တတော ဩ သက္ကိတွာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ။ **ဧဝေဝ နယော**တိ ယထာဝုတ္တံ ဥပမံ ဥပမာသံသန္ ဒနဉ္စ မဂ္ဂဘာဝနာယောဇနာယံ စတုသစ္စသစ္ဆိကိရိယာယောဇနာယဉ္စ အတိဒိသတိ။

ဟေတုအတ္ထဇောတနော **ယန္တိ** နိပါတော, ကရဏေ တ ဧတံ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **“ယေန ကာရဏေနာ”**တိ။ တဿ သံဝတ္တနံ အရဟတိ, တံ တ ပယောဇနံ ဧတဿာတိ **တံသံဝတ္တနိကံ။ ဝိညာဏ** န္တိ ဝိပါကဝိညာဏံ။ အာနေဉ္ဇ သဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတီတိ **အာနေဉ္ဇူပဂံ** ။ ယထာ ကုသလံ အာနေဉ္ဇသဘာဝံ, ဧဝံ တံ ဝိပါကဝိညာဏမ္ပိ အာနေဉ္ဇသဘာဝံ ဥ ပဂတံ အဿ ဘဝေယျ။ တေနာဟ – **“ကာဒိသမေဝ ဘဝေယျာတိ အတ္ထော”** တိ။ **ကေစီ**တိ အဘယဂိရိတသိနော။ **ကုသလဝိညာဏန္တိ** ဝိပါကဝိညာဏမ္ပိ တံ ကုသလံ ဝိယ ဝဒန္တိ။ **တန္နာမကမေတ** တိ ကုသလံ ဝိယ အာနေဉ္ဇနာမကမေ ဝ သိယာ။ ဧတ္ထ စ ပုရိမဝိကပ္ပေ “အာနေဉ္ဇူပဂ”န္တိ တံသဒိသတာ ဝုတ္တာ, ဒုတိယဝိကပ္ပေ တတော ဧဝ တံသမ ညတာ။ **သော ပနာယမတ္ထော** တိ အာနေဉ္ဇသဒိသတာယ ဝိပါကကာလေပိ တံနာမကမေဝ အဿာတိ ယထာဝုတ္တော အတ္ထော။ **က္ကမိနာ နယေနာ**တိ က္ကမိနာ ဝုတ္တနယေန။ ဧတ္ထ ဟိ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရဟေတုဝိပါကဝိညာဏံ “အာနေဉ္ဇူပဂံ ဟောတိ ဝိညာဏ”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ တံနာမကမေဝ ကတွာ ဒီပိတံ။ **အရဟတ္တဿာပိ** တိ **အပိ**သဒ္ဒေန အဂ္ဂမဂ္ဂဘာဝနာယပိ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဘာဝနာယပီတိ အတ္ထော သင်္ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သမာဓိဝသေန ဩသက္ကနာ ကထိတာ**တိ “ဝိပုလေန မဟဂ္ဂတေန စေတသာ ဝိဟရေယျ”န္တိ သမထနယံ ဒဿေတွာ ဒေသနာ ကထိတာ။

၆၇. **အယဉှိ ဘိက္ခု** တိ ယံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌ အယံ ဒုတိယာနေဉ္ဇသပ္ပာယဒေသနာယ ဘိက္ခု ဝုတ္တော။ **ပညဝန္တတရော** တိ ဝတွာ တံ ဒဿေတုံ, **“ဒွဝိန္နမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကေတော ကတွာ သမ္မသတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဟေဋ္ဌိမဿ ဟိ “ယေ စ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာ ကာမာ”တိအာဒိနာ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာနေဝ ရူပမုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ကတော, က္ကမဿ ပန “ယံ ကိဉ္စိ ရူပ”န္တိအာဒိနာ သကလရူပဓမ္မဝသေန။ ဘဂဝတာ ဟိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေန္တော ကမ္မဋ္ဌာနိကဿ ဘိက္ခု နော ကာရဏဗလာနုရူပမေဝ ပဌမံ ဘာဝနာဘိနိဝေသံ ဒဿေတိ; သော ပစ္ဆာ ဉာဏေ ဝိပုလံ ဂစ္ဆန္တေ အနဝသေသ

တော ဓမ္မံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ **ရူပပဋိဗာဟနေနာ**တိ ရူပဝိရာဂဘာဝနာယ သဗ္ဗသော သမတိက္ကမေန။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု တတိယာနေဉ္ဇာဒီသု။

ပညဝန္တတရော တိ ပညုတ္တရော။ **တိဏ္ဏမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ကေတော ကတ္တ** တိ ကာမဂုဏာ သဗ္ဗရူပဓမ္မာ ကာမသညာတိ ဧဝံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ကမ္မဋ္ဌာနဝသေန တိဓာ ဝုတ္တော သမ္မသနူပဂဓမ္မေ ကေတော ကတ္တ, "သဗ္ဗမေတံ အနိစ္စ"န္တိ ကေဖ္လံ ဂဟေတ္တ, သမ္မသတိ ယထာ – "ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ"န္တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၉၈; သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၆; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၄, ၇, ၈; တိဿမေတ္တေယ္ယမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁၀, ၁၁; ပဋိ. မ. ၂.၃၀)။ တေနာဟ – **"ဥဘယမေတံ အနိစ္စ"**န္တိအာဒိ။ ကာမရူပသညာဝသေန ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကဘေဒတော အဋ္ဌ ဧကေကကောဋ္ဌာသာတိ ဧဝံ ကတံ ဥဘယန္တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ – **"ဒိဋ္ဌဓမ္မိက။ပေ။ ဝသေန သင်္ခိပိတ္တ ဥဘယန္တိ ဝုတ္တ"**န္တိ။ **တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဝသေနာ** တိ တဏှာဟာဘိနန္ဒနာဝသေန "ဧတံ မမာ"တိ, ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာဝသေန "ဧသော မေ အတ္တာ"တိ ဧဝံ **အဘိနန္ဒိတုံ။ ဧသေဝ နယော** တိ ဣမိနာ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဝသေန "ဧတံ မမ, ဧသော မေ အတ္တာ"တိ အဘိနန္ဒိတုံ အဇ္ဈောသာယ ဂိလိတ္တ ပရိနိဋ္ဌာပေတ္တ ဌာတုန္တိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိသတိ။ **ကာမပဋိဗာဟနေနာ**တိ ဣဒံ အာဂမနပဋိပဒာဒဿနတ္ထံ, ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထဉ္စ ဝုတ္တံ။ **ရူပပဋိဗာဟနံ** ဟိဿ အာသန္နံ, တတောပိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမတိက္ကမော, တံသမတိက္ကမေန သဟေဝ သဗ္ဗေ တာ **ဝိပဿနာဝသေန ဩသက္ကနာ ကထိတာ** "ဥဘယမေတံ အနိစ္စ"န္တိအာဒိဝစနတော။

၆၈. **ဣဓ အတ္တနော စာ**တိ အာကိဉ္စညာယတနကမ္မဋ္ဌာနံ သန္ဓာယာဟ။ **နိရုဇ္ဈန္တိ** တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂနိရောဓေန, သမာပဇ္ဇနက္ခဏေ ပန အနုပ္ပာဒနေနပိ။ တေနာဟ **"အာကိဉ္စညာယတနံ ပတ္တ"** တိ။ **အတပ္ပကဋ္ဌေနာ** တိ ဥဋ္ဌာရတရဘာဝေန စျာနသမာပတ္တိယာ အတိတ္တိကရဘာဝေန။ **တမေဝ ပဋိပဒ**န္တိ အာကိဉ္စညာယတနဘာဝနမာဟ။ **သမာဓိဝသေန ဩသက္ကနာ ကထိတာ** တတိယာရုပ္ပကမ္မဋ္ဌာနဿ ဝုတ္တတ္တာ "ယတ္ထေတာ"တိအာဒိနာ။

ဣဓ **အတ္တနော**တိ ဒုဝိကောဋိကသုညတာမနသိကာရသင်္ခါတံ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တပဋိပဒ** န္တိ အနန္တရံ ဝုတ္တအာကိဉ္စညာယတနကမ္မဋ္ဌာနံ။ သတိ သမထဘာဝနာယံ သုညတာမနသိကာရဿ ဣဓ သာတိသယတ္တာ ဝုတ္တံ။ **"ဒုတိယာကိဉ္စညာယတနေ ဝိပဿနာဝသေန ဩသက္ကနာ ကထိတာ"** တိ။

၇၀. တတိယာကိဉ္စညာယတနေ **အတ္တနော**တိ စတုကောဋိကသုညတာမနသိကာရသင်္ခါတံ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ဧတ္တာ**တိ တေသမ္ပိ သုညတာနုပဿနာဓိကာရေ။ **က္ဝစနီ**တိ ကတ္ထစိ ဌာနေ, ကာလေ, ဓမ္မေ တ။ အထ တ **က္ဝစနီ**တိ အဇ္ဈတ္တံ, ဗဟိဒ္ဓာ တ။ **အတ္တနော အတ္တာန** န္တိ သကတ္တာနံ။ "အယံ ခော, ဘော ဗ္ရဟ္မာ။ပေ။ ဝသီ ပိတာ ဘူတဘဗ္ယာန"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၄၂) ပရပရိကပ္ပိတံ အတ္တာနဉ္စ ကဿစိ ကိဉ္စနဘာဝံ န ပဿတီတိ ဒဿေန္တော **"ကဿစီ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပရဿာ** တိ "ပရာ ပဇာ"တိ "ပရော ပုရိသော"တိ စ ဧဝံ ဂဟိတဿ။ **န စ မမ က္ဝစနီ**တိ ဧတ္ထ **မမ**-သဒ္ဒော အဋ္ဌာနပယုတ္တောတိ အာဟ **"မမသဒ္ဒံ တာဝ ဌပေတ္တ"** တိ။ **ပရဿ စာ** တိ အတ္တတော အညဿ, "ပရော ပုရိသော နာမ အတ္ထိ မမတ္တာယ သဇိတော, တဿ ဝသေန မယှံ သဗ္ဗံ ဣဇ္ဈတီ"တိ ဧဝံ ကေစ္စဒိဋ္ဌိဂတိကပရိကပ္ပိတဝသေန ပရံ အတ္တာနံ, တဉ္စ အတ္တနော ကိဉ္စနဘာဝံ န ပဿတီတိ ဒဿေန္တော, **"န စ က္ဝစနီ"**တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္ထ စ **နာဟံ က္ဝစနီ**တိ သကအတ္တနော အဘာဝံ ပဿတိ။ **န ကဿစိ ကိဉ္စနတသ္မိ** န္တိ သကအတ္တနော ဧဝ ကဿစိ အနတ္တနိယတံ ပဿတိ။ **န စ, မမာ**တိ ဧတံ ဒုဝယံ ယထာသင်္ချံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, **အတ္ထိ** တိ ပစ္စေကံ။ "န စ က္ဝစနိ ပရဿ အတ္တာ အတ္ထီ"တိ ပရဿ အတ္တနော အဘာဝံ ပဿတိ, "တဿ ပရဿ အတ္တနော မမ ကိဿမိဉ္စိ ကိဉ္စနတာ န စတ္ထီ"တိ ပရဿ အတ္တနော အနတ္တနိယတံ ပဿတိ။ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓာ စ ခန္ဓာနံ အတ္တတ္တနိယသုညတာ သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဉ္ဇတာ စတုကောဋိကသုညတာပရိဂ္ဂဏှာဟနေန ဒိဋ္ဌာ ဟောတိ။ **ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တပဋိပဒ** န္တိ ဣဓာပိ အာကိဉ္စညာယတနကမ္မဋ္ဌာနမေဝ ဝဒတိ။ **ဝိပဿနာဝသေနေဝ ဩသက္ကနာ ကထိတာ** စတုကောဋိကသုညတာဒဿနဝိသေသဘာဝတော, တပ္ပဓာနတ္တာ စဿ မနသိကာရဿ။

ဣဓ **အတ္တနော**တိ နေဝသညာနာသညာယတနကမ္မဋ္ဌာနမာဟ။ **သဗ္ဗသညာ**တိ ရူပသညာ ပဋိဃသညာ နာနတ္တသညာ ဟေဋ္ဌိမာ တိဿော အရူပသညာတိ ဧဝံ သဗ္ဗသညာ အနဝသေသာ နိရုဇ္ဈန္တီတိ ဝဒန္တိ။ **"ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာ"** တိ ပန ဝိသေသိတတ္တာ ဣမသ္မိံ အာဂတာ စတုတ္ထဇ္ဈာနသညာဒယော အပိ သညာတိ အပရေ။ **တန္တိ** သမ္မုတိမတ္တံ

ကာမသညာပဋိဃာဟနဝသေနေဝ တေသံ နာနတ္တသညာဒိနိရောဓဿ အတ္ထသိဒ္ဓတ္တာ။ **သမာဓိဝသေန ဩဠာရိက
နာ ကထိတာ** နေဝသညာနာသညာယတနဘာဝနာယ သမထကမ္မဋ္ဌာနဘာဝတော။

၇၁. **ပုဗ္ဗေ ပဋ္ဌဝိစံ ကမ္မဝဋ္ဋ** န္တိ ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိံ မောဟော အဝိဇ္ဇာ အာယူဟနာ သင်္ခါရာ နိကန္တိတဏှာ ဥပဂ
မနံ ဥပာဒါနံ စေတနာ ဘဝေါတိ ဧဝမာဂတော သပရိက္ခာရော ကမ္မပ္ပဗန္ဓော။ **န အာယူဟိတံ အသ္မာ** တိ န စေတိတံ ပ
ကပ္ပိတံ ဘဝေယ္ယ။ **တေရဟိ ဓဝံ ပဋ္ဌဝိစံ ဝိပာကဝဋ္ဋ** န္တိ ဝိညာဏနာမရူပသဠာယတနဖဿဝေဒနာသင်္ခါတော ပစ္စုပ္ပ
န္နော ဝိပါကပ္ပဗန္ဓော **နပ္ပဝတ္တေယ္ယ** ကာရဏာဘာဝါ အနိပ္ဖန္နတ္တာ။ **သစေ အာယူဟိတံ န ဘဝိဿတီ** တိ ယဒိ
စေတိတံ ပကပ္ပိတံ န သိယာ။ **ယံ အတ္ထီ** တိ ယံ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနကံ။ တေနာဟ **"ဘူတ"**န္တိ။ တဥဘယံ ပစ္စယနိဗ္ဗ
တ္တတာယ "ဘူတ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ **တံ ပဇဟာမီ**တိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန တတော ဧဝ အာယတိံ အနုပ္ပတ္တိ
ဓမ္မတာပါဒနဝသေန ပဇဟာမိ ပရိစ္စဇာမိ။

ပရိနိဗ္ဗာယီ တိ သဟ ပရိကပ္ပနေန အတီတတ္တေတိ အာဟ **"ပရိနိဗ္ဗာယေယ္ယာ"** တိ။ **ပရိနိဗ္ဗာယေယ္ယ နု ခော**
တိ တ ဟဒ္ဒေါ, သော ဧဝတ္တော။ **န ကိဉ္စိ ကထိတ** န္တိ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိယာ သင်္ခါရာဝသေသသု
ခုမဘာဝေန ဉာဏုတ္တရဿေဝ ဝိသယဘာဝတော သရူပတော န ကိဉ္စိ ကထိတံ, နယေန ပန သ္သ ဝိသေသံ ဉာပေတုကာ
မတ္တာ။ ဘဂဝတော ကိရ ဧတဒဟောသိ – "ဣမိဿံယေဝ ပရိသတိ နိသိန္နော အာနန္ဒော အနုသန္ဓိကုသလတာယ နေဝ
သညာနာသညာယတနံ ဟဒကံ ကတ္ဝာ ဌိတဿ ဘိက္ခုနော ပဋိသန္ဓိ အရဟတ္တဉ္စ သန္ဓာယ ပဉှံ ပုစ္ဆိဿတိ, ဣ
မိနာ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိနာ တမတ္ထံ ဒေသေဿာမီ"တိ။ ဩဠာရိကနာယ စ ဣဏာဓိပ္ပေတတ္တာ ဘိန္နရသဒေသနာ ဟောတီတိ
ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ ပုစ္ဆိတာ။ တသ္မိဥဟိ အသတိ အနုသန္ဓိဘေဒဘိန္နေသော ဒေသနာ, န စ ဗုဒ္ဓာစိဏ္ဏာ ဘိန္နရသဒေသနာတိ။ **ဝိပ
ဿနာနိဿိတန္တိ** တန္နိဿိတံ။ **တဿ** ဘိက္ခုနော။ ဥပာဒိယတီ ဧတေနာတိ စ **ဥပာဒါနံ။ န ပရိနိဗ္ဗာယတိ** ပဟာတ
ဗ္ဗဿ အပ္ပဇဟနတော။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "ဓမ္မာပိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ, ပဂေဝ အဓမ္မာ"တိ (မ. နိ.
၁.၂၄၀)။ **ဥပာဒါနသေဋ္ဌ** န္တိ ဣဒံ နေဝသညာနာသညာယတနဘဝဿ သဗ္ဗဘဝဂ္ဂတာဒဿနပရံ, န ပန အရိယဘဝဂ္ဂ
ဿ ဥပာဒါနသေဋ္ဌတာပဋိသေဓပရံ။

၇၃. **နိဿာယာ** တိ ဘဝပရိယာပန္နံ နာမ ဓမ္မံ နိဿာယ တပ္ပရိယာပန္နံ နာမ နိဿာယ ဩဃနိတ္ထရဏာ ဘဂဝ
တာ အက္ခာတာ; အဟော အစ္ဆရိယမေတံ, အဟော အဗ္ဘုတမေတန္တိ။

နဝသုပိ ဌာနေသု သမထယာနိကဿေဝ ဝသေန ဒေသနာယ အာဂတတ္တာ, ဣဓ စ ကဿစိပိ ဟဒကဇ္ဈာနဿ
အနာမဋ္ဌတ္တာ ဝုတ္တံ – **"အရိယသာဝကောတိ သုက္ခဝိပဿကော အရိယသာဝကော"** တိ။ **နဝန္နမ္ပိ ကမ္မဋ္ဌာနံ
ကေတော ကတွာ သမ္မသတီ**တိ ဣဒံ ဧ္ဝာနစမ္မေပိ အနုဿဝလဒ္ဓေ ဂဟေတွာ သမ္မသနံ သမ္ဘဝတီတိ ကတွာ ဝု
တ္တံ; တေဘူမကသင်္ခါရဂတံ ဣဓ ဝုတ္တန္တိ အနဝသေသတော ပရိဂ္ဂဟဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **"ယာဝတာ သက္ကာ
ယော"**တိ။

ဧတံ အမတန္တိ အမတံ နိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယာ ဧတံ အရဟတ္တံ အမတရသံ။ တေနာဟ – **"ဧတံ အမတံ သန္ဓ
တံ, ဧတံ ပဏီတ"**န္တိ။ "အနုပါဒါယ ကိဉ္စိပိ အဂ္ဂဟေတွာ စိတ္တံ ဝိမုစ္စီ"တိ ဝုတ္တတ္တာပိ **အနုပါဒါ စိတ္တဿ
ဝိမောက္ခော** နိဗ္ဗာနံ အညတ္ထ သုတ္တေ ဝုစ္စတိ။

တိဏ္ဏံ ဘိက္ခုန န္တိ အဘိနိဝေသဘေဒေန တိဝိဓာနံ။ ဟဒကံ ကတွာ ဌိတဿ ဩဠာရိကနာယ အဘာဝေ ကာရ
ဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သမောဓာနေတွာ**တိ သမ္မဒေဝ ဩဒဟိတွာ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ အသင်္
ကရတော ဝဝတ္ထပေတွာ။ **သုကထိတံ နာမ ဟောတိ** ကထေတဗ္ဗဿ အနဝသေသေတွာ ကထိတတ္တာ။

အာနေဉ္ဇသပ္ပာယသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၇. ဂဏကမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၄. ယထာ ဟေဋ္ဌိမသောဟနဖလကံ ဩရောဟန္တဿ ပစ္ဆိမံ နာမ ဟောတိ, ဧဝံ အာရောဟန္တဿ ပဌမံ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ – **“ယာဝ ပစ္ဆိမသောဟနကဋေဝရာတိ ယာဝ ပဌမသောဟနဖလကာ”**တိ။ **ဝတ္ထုံ သောဓေတ္ဝာ** တိ ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာစရိယေန ဝုတ္တဝိဓိနာ ဟသာဒဝတ္ထုနော သောဓနေဝိဓိံ ကတွာ။ **ထွော** တိ ဟသာဒကရဏော။ သတ္တဓာ ဘိန္နဿ တလဂ္ဂဿ အံသုကောဋိဝေဓကော **တလဝေဓိ** နာမ။ **ဌာနသမ္ပာဒန** န္တိ ဝေသာခမဏ္ဍလာဒီနံ သမ္ပာဒနံ။ **မုဋ္ဌိကရဏာဒီ ဟီ**တိ ဥသုမုဋ္ဌိကရဏဇိယာကဟဇိယာဝိဇ္ဈာဒီဟိ။ **ဧဝံ ဂဏာပေမာ**တိ ကေံ နာမ ကေမေဝ, ဒွေဝ ဒုကာ စတ္တာရိ, တီဏိ တိကာနိ နဝ, စတ္တာရိ စတုက္ကာနိ သောဠသာတိအာဒိနာ ဧဝံ ဂဏနံ သိက္ခာပေမ။

၇၅. **ကေရာဋ္ဋိကာ ဟောန္တိ** တိ သမယဿ အနုပက္ကိလိဋ္ဌကရဏမာယာသာဌေယျေန သမန္နာဂတာ ဟောန္တိ။ **တံ ဒမနံ ဇီဝိတဟေတုပိ နာတိက္ကမတိ,** အယမဿ ဇာတိအေသာဘာတော။

၇၆. **သတိသမ္ပဇညာဟိ သမင်္ဂိဘာဝတ္ထာယာ** တိ သတတဝိဟာရိဘာဝသာဓနေဟိ သတိသမ္ပဇညေဟိ သမန္နာဂမတ္ထာယ။ နနု စ ခီဏာသဝ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တာ ပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တာ စ, ကထံ တဿ သတိသမ္ပဇညံ ပယောဂ သာဓနီယံ ပဝတ္တန္တိ အာဟ **“ဒွေဝ ဟိ”**တိအာဒိ။ **သတတဝိဟာရီ**တိ သတတံ သမာပတ္တိဝိဟာရိဗဟုလာ, တသ္မာ တေ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇန္တိ။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန နောသတတဝိဟာရိနော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တေနာဟ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ။ **အပ္ပေတုံ န သက္ကောတိ** အနာစိဏ္ဏဘာဝတော။

တံ ဝိတက္ကေန္တော တိ “သာမဏေရဿ သေနာသနံ နတ္ထိ, အရညဋ္ဌ သီဟာဒီဟိ သပရိဿယံ, ကိံ နု ခော တသ္သ ဘဝိဿတီ”တိ တံ ဝိတက္ကေန္တော။ **ဝေရူပဟော**တိ ဒေဒိသော ယထာဝုတ္တသာမဏေရသဒိသော ခီဏာသဝတော။ **ဣမေ ဓမ္မေ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ အာဂတေ သီလာဒိဓမ္မေ။ **အာဝဇ္ဇိတ္ဝာတ** တိ အတ္တနော ပရိသုဒ္ဓသီလတာဒိအာဝဇ္ဇနဟေတု ဧဝ သမာပဇ္ဇိတုံ သက္ခိဿတိ။

၇၈. **“ယေမေ, ဘော ကေတမာ”**တိ ဝစနဿ သမ္ဗန္ဓံ ဒဿေတုံ, **“တထာဂတေ ကိရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝေန္တိ** “ယေမေ, ဘော ကေတမာ”တိအာဒိအာကာရေဟိ **ဝတ္တုမာရဒ္ဓေ**။

အဇ္ဇဓမ္မေသု တိ အပုရာတနဓမ္မေသု။ တက္ကနမတ္တာနိ ဟိ တေဟိ ကပ္ပေတွာ သယံပဋိဘာနံ ဝိရစိတာနိ။ ပုရာတနတာယ ပရိပုဏ္ဏတာယ ကေန္တနိယျာနိကတာယ စ ပရမော ဥတ္တမော။ တေနာဟ – “တေသုံပေ.။ ဥတ္တမောတိ အ တ္ထော”တိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဂဏကမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၈. ကေပကမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၇၉. ကမ္မံယေဝ ကမ္မန္တော, သော ဧတ္တ အတ္ထီတိ ကမ္မကရဏဋ္ဌာနံ **“ကမ္မန္တော”** တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ကမ္မန္တဋ္ဌာန”** န္တိ။ **တေဟိ ဓမ္မေဟီ** တိ ဗုဒ္ဓဂုဏေဟိ။ တေ ပန သဗ္ဗညုတညာဏပ္ပမုခာတိ ကတွာ အာဟ **“သဗ္ဗညုတညာဏဓမ္မေဟီ”** တိ။ **သဗ္ဗေန သဗ္ဗ** န္တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန အနဝသေသံ, ဧတ္တကော ဂုဏာနံ ပကာရဘေဒေ, တေသု ကိဉ္စိပိ ပကာရံ အနဝသေသေတွာ။ **သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေဟိ သဗ္ဗ** န္တိ ယတ္တကာ ဂုဏဘာဂ, တေဟိ သဗ္ဗေဟိ အနဝသေသံ နိဿေသမေဝ ကတွာ။ **ယောပိ အဟောသီ**တိ ယောပိ ကောသမ္ဗိတသီနံ ဘိက္ခူနံ ဝသေန ကောသမ္ဗိယံ ကလဟော အဟောသိ။ **သောပိ တတ္တေဝ** ဥပ္ပန္နဋ္ဌာနေယေဝ ဥပ္ပန္နမတ္တော ဝူပသမိတော။ **ပရိနိဗ္ဗုတကာလေ ပန ဿာ**တိ အဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပရိနိဗ္ဗုတကာလေ ပန။ ဘိယျောသောမတ္တာယ ဘိက္ခူ သမဂ္ဂ ဇာတာ, ကထဉ္စ သံဝေဂေ ဇာတောတိ ဒဿေတုံ **“အဌသဋ္ဌိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သာတိသယံ အဘိဏှဟဋ္ဌ ဥပသမပ္ပတ္တိယာ **အတိဝိယ ဥပသန္တုပသန္တာ။ အနုသံယာယမာနော**တိ အနု အနု သမ္မဒေဝ ဇာနန္တော ဝိစာရေန္တော တေသာသမာနော။ “အနု သညာယမာနော”တိ တ ဟဌော။ တတ္ထ ယ-ကာရဿ ဥ-ကာရံ ကတွာ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **“အနုဝိစရမာနော”**တိ။

၈၀. **ဟေဋ္ဌိမပုစ္ဆမေတ** တိ ကေပကမောဂ္ဂလ္လာနေန ပုစ္ဆိတပုစ္ဆမေဝ။ သော ဟိ “တေဟိ ဓမ္မေဟီ”တိအာဒိ နာ, “အတ္ထိ ကောစိ တုမ္ဟာကံ သာသနဿ သာရဘူတော ဘိက္ခူ”တိ ပုစ္ဆိ။ အယဉ္စ တမေဝ “ပဋိသရဏော”တိ ပရိ

ယာယေန ပုန္ဒိ။ **အပ္ပဋိသရဏောတိ** ယံ တုမှေဟ ဘိက္ခုံ ပဋိဗာဓေယျာထ, တာဒိသဿ အဘာဝေန အပ္ပဋိသရဏော။ တ ထာဂတေန ပဝေဒိတော ဓမ္မော ပဋိသရဏံ ဧတေသန္တိ **ဓမ္မပဋိသရဏာ**။ တေနာဟ **“ဓမ္မော အဝဿယော”** တိ။

၈၁. အာဂန္တွာတိ တိ တစုဂ္ဂတဘာဝေန အာဂန္တွာ။ ဝတ္ထုဝီတိက္ကမသင်္ခာတေ ဂရုဂရုတရလဟုလဟုတရာဒိဘေ ဒေ အဇ္ဈာစာရေ အာပတ္တိသမညာတိ အာဟ – **“အာပတ္တိ။ပေ။ အာဏာတိက္ကမနမေတ”** တိ။ **ယထာဓမ္မန္တိ** ဓမ္မာနုရူ ပံ။ **ယထာသိဋ္ဌ** န္တိ ယထာနုသိဋ္ဌံ။ **ဓမ္မော နော** တိ ဧတ္ထ **နော**-သဒ္ဒော အဝဓာရဏေ “န နော သမံ အတ္ထိ တထာဂ တေနာ”တိအာဒီသု (ခု. ပာ. ၆.၃; သု. နိ. ၂၂၆) ဝိယ။ တေနေတဟ **“ဓမ္မောဝ ကာရေတီ”** တိ။

၈၃. “ယထာ တံ တုမှာဟာဒိသေဟိ ရက္ခကေဟိ ကောပကေဟီ”တိ ဧဝံ ပသန္နဝေသေန အတ္တာနံ ဥက္ကံသာပေတု ကာမော ။ အရိယူပတာဒဟပံ ခမာပနေ သတိ အန္တရာယာယ န ဟောတီတိ အာဟ – **“ကွစ္စေတံ ကုသလ”** န္တိ။ **ကေနဋ္ဌ လမက္ကဋ္ဌောတိ** ကေနဋ္ဌဋ္ဌမက္ကဋ္ဌော။

၈၄. အယံ ဥက္ကံသာပေတုံ ကွစ္ဆိတံ ယထာရဒ္ဓမတ္ထံ ဝိသံတဒေတိ အဝဏ္ဏိတမ္ပိ ဝဏ္ဏိတံ ကတ္ဝတ ကထေန္တော; ကွမဿ ဝစနဿ ပဋိက္ခေပေန ကွမိနာ အာတဗ္ဗပိဏ္ဍဟတဿ အန္တရာယော မာ ဟောတူတိ ဧဝံ ပိဏ္ဍဟတံ ရက္ခိတုံ န ခော ပန သက္ကာတိ ယောဇနာ။ **ကွဒန္တိ** “န ခော, ဗ္ရာဟ္မဏ, သော ဘဂဝ”တိအာဒိဒေသနံ။ **အဗ္ဘန္တရံ ကရိတွတာတိ** နိဗ္ဗာနန္တောဂဓံ ကတ္ဝတ, အန္တရံ တ တဿ နိဗ္ဗာနဿ ကာရဏံ ကတ္ဝတ။ ကာမရာဂဝသေန ဟိ တံ နိ ဗ္ဗာနံ ဟောတီတိ။ **ကွဓာတိ** ကွမသိံ သုတ္တပဒေသေ။ **သဗ္ဗသင်္ဂဟိကဇ္ဈာန** န္တိ လောကိယလောကုတ္တရဿ အန္ တရာယော မာ ဟောတူတိ ဧဝံ ကတ္ဝတပိ ရူပာဝစရဿ မဂ္ဂဈာနဿ ဖလဈာနဿာတိ သဗ္ဗဿပိ သင်္ဂဏှဟနဝ သေန ဒေသိတတ္တာ သဗ္ဗသင်္ဂဟကဇ္ဈာနံ နာမ ကထိတံ။

ယံ နော မယန္တိ ဧတ္ထ **နောတိ** နိပာတမတ္တံ။ **တံ နောတိ** ဧတ္ထ ပန **နောတိ** အမှာကန္တိ အတ္ထော။ **ဥဿူ ယတိ** ရာဇကိစ္စပသုတတာဓိနတာယ ကေတ္တာဘိနိဝေသဘာဝတော ။ မန္ဒပညတာယ ဝဿကာရဂတက္လဿာဘိဘူတစိ တ္တတာယ ပရိပုဏ္ဏံ ကတ္ဝတ ဝုတ္တမ္ပိ အတ္ထံ အနုပဓာရေန္တော အာဟ – **“ကေဒေသမေဝ ကထေသီ”**တိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ကေပကမောဂ္ဂလ္လာနသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၉. မဟာပုဏ္ဏမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၅. တသ္မိံ အဟူတိ တသ္မိံ အဟနီတိ အာဟ **“တသ္မိံ ဒိဝသေ”** တိ။ **အနသနေနာတိ** သဗ္ဗသော အာဟာရဿ အဘု ဥ္ဇနေန သာသနိကသီလေန ဗာဟိရကအနသနေန ဥပေတာ ဟုတွတတိ ယောဇနာ။ **တ**-သဒ္ဒေန ခီရပာနမဓုသာယနာဒိဝိဓိံ သင်္ဂဏှာတိ။ ဥပေစ္စ ဝသိတဗ္ဗတော **ဥပေါသထော,** ဟာတိမောက္ခုဒ္ဒေသော။ ဥပေတေန သမန္နာဂတေန ဟုတွတ ဝ သိတဗ္ဗတော သန္တာနေ တသေတဗ္ဗတော **ဥပေါသထော,** သီလံ။ အနသနာဒိဓမ္မာဒိံ တ ဥပေစ္စ ဝသနံ ဥပတသော **ဥပေါ သထော**။ တထာရူပေ ဟတ္ထိဇာတိဝိသေသေ ဥပေါသထောတိ သမညာမတ္တန္တိ အာဟ – **“ဥပေါသထော နာမ နာဂ ရာဇာတိအာဒီသု ပညတ္တီ”**တိ။ ဝုတ္တနယေန ဥပဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဥပေါသထော,** ဒိဝသော။ **သော ပနေသ** ဥပေါသ ထော။ **မာသပုဏ္ဏတာယာ** တိ မာသဿ ပူရိတဘာဝေန။ **သမ္ပုဏ္ဏာ** တိ သဗ္ဗသော ပုဏ္ဏာ။ တာယ ဟိ ရတ္တိယာ ဝ သေန မာသော အနဝသေသတော ပုဏ္ဏော ဟောတိ။ မာသဒ္ဓမာသာဒိဘေဒံ ကာလံ မာတိ မိနန္တော ဝိယ ဟောတီတိ စ **“မာ”ကွတိ စန္ဒော ဝုစ္စတိ။ ဧတ္ထာ** တိ ဧတိဿာ ရတ္တိယာ။ ပုဏ္ဏော ပရိပုဏ္ဏကလော ဇာတောတိ **ပုဏ္ဏမာ** ။ တ ဥဘိ စန္ဒဟရိပူရိယာ မာသဟရိပူရိယာ ဧဝမာဟ။ ဧတေန တဿ ဥပေါသထဘာဝံ ဒဿေတိ။

ဒိဿတိ ဖလံ သန္ဒိဿတီတိ **ဒေသော,** ဟေတူတိ အာဟ **“ဒေသန္တိ ကာရဏ”** န္တိ။ **သဗ္ဗံ ကထေန္တိ** သဗ္ဗံ အတ္တနာ ပရိဂ္ဂဟိတပ္ပကာရံ ကထေန္တိ။ **ကထေတုံ န သက္ကောန္တိ** အဝိသယတ္တာ။ **ဟသာဒပရိဝေဏောတိ** ဟသာဒ ဿ ပုရတော ဝိဝဋ္ဋင်္ဂဏေ။ **ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနာ** တိ သေခသုတ္တေ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂၂) ဝုတ္တနယေန ဝိတ္ထာရေ တဗ္ဗံ။

၈၆. ကမ္မေ န ခောတိ တ္တေ နူတိ သံသယဇောတနော တိ အာဟ – **"ဝိမတိပုစ္ဆာ ဝိယ ကထိတာ"**တိ။ **ဇာနန္တော** တိ အာဒိ ပုစ္ဆာဝတ္တဒဿနပဂံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န ပုစ္ဆကဿ သတ္တု အတ္တနော အဇာနနဘာဝဒီပနပဂံ။ ဇာနာတိ ဟိ ဘဂဝါ။ **အဇာနန္တေန ဝိယ ဟုတွာ** ပုစ္ဆိတော။ ယထာဘူတသဘာဝံ **ဇာနန္တော ဝိယ ပုစ္ဆတိ** ကောဟညေ ဌတ္တာ။ တေနာဟ – **"ထေရော ဧဝရူပံ ဝစနံ ကိံ ကရိဿတီ"** တိ ကာရဏဿ သုပ္ပဟီနတ္တာတိ အဓိပ္ပါယော။

ဆန္ဒမူလကာတိ တဏှာဟာဆန္ဒမူလကာ။ တဏှာ ဟိ ဒုက္ခသမုဒယော။ ကုသလသညော တ ထိရဝိသဒနိပုဏသညော တ, ကုသလသင်္ခာရော တ တိခိဏထိရဝိသဒသင်္ခာရော တ; သုဝိသုဒ္ဓဝိပုလောဒာရဝိညာဏော တတိ ကမ္မမတ္တံ **"သညာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော"**တိ ကမ္မိနာ အတိဒိသတိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အနာဂတကာလဝသေနေဝ ဒေသနာ အာဂတာတိ အာဟ **"ယသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိ။

ခန္ဓာနံ ခန္ဓပဏ္ဏတ္တိ တိ ခန္ဓသဒ္ဒာဘိဓေယျာနံ ရုပ္ပနာနုဘဝနသဉ္ဇာနနာဘိသင်္ခရဝိဇာနနသဘာဝတနံ အတ္ထာနံ "ခန္ဓော"တိ အယံ သမညာ။ **ကိတ္တကေနာ** တိ ကိံပရိမာဏေန အတ္ထေန, ရာသတ္တဘာဂတ္ထာဒီသု ကီဒိသေနာတိ အဓိပ္ပါယော။

ဟေတုဟေတူတိ ဟေတုပစ္စယဘူတော ဟေတု။ ယော ဟိ လောဘာဒီနံ သဟဇာတဓမ္မေသု မူလဋ္ဌေနုပကာရကဘာဝေ နိပ္ပရိယာယေန ဟေတုတ္တော; သော ပထဝီအာဒီသုပိ ပစ္စယဘာဝမတ္တေန ဟေတုပရိယာယဒဿနတော ဒုတိယေန ဟေတု-သဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တော **"ဟေတုဟေတူ"**တိ။ အဝိဇ္ဇာ ပုညာဘိသင်္ခာရာဒီနံ သာဓာရဏပစ္စယတ္တာ သာဓာရဏဟေတု, "အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ ကမ္မသမာဒာနာနံ ဌာနသော ဟေတုသော ဝိပါက"န္တိ တ္တေ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ အညေသု ပစ္စယေသု ကုဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပါကနိယာမကတ္တာ ကမ္မံ တဿ ပဓာနကာရဏန္တိ အာဟ – **"ကုသလာကုသလံ အတ္တနော အတ္တနော ဝိပါကအာနေ ဥတ္တမဟေတူ"**တိ။ "မဟာဘူတာ ဟေတူ"တိ အယမေဝတ္တော "မဟာဘူတာ ပစ္စယော"တိ ကမ္မိနာပိ ဝုတ္တောတိ ဟေတုသဒ္ဒပစ္စယသဒ္ဒာနံ သမာနတ္ထတ္တာ ပစ္စယော ဧဝ ဟေတု **ပစ္စယဟေတု,** ယော စ ရူပက္ခန္ဓဿ ဟေတု, သော ဧဝ တဿ ပညာပနာယ ပစ္စယောတိ ဝုတ္တောတိ အာဟ – **"ဣဓ ပစ္စယဟေတု အဓိပ္ပေတော"**တိ။ ယဒဂ္ဂေန ပစ္စယဓမ္မော အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နဿ ဥပ္ပာဒာယ ဋ္ဌိတိယာ စ ပစ္စယော, တဒဂ္ဂေန တဿ ဘာဝတော သမညာတော ပညာပနာယပိ သော ပစ္စယောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ။ ဟဋ္ဌိယံ အဝိဘာဂေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ, **"တတ္ထ ပထဝီဓာတူ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပညာပနာယာ**တိ သဟေတုအဟေတုကန္တိအာဒိအာကာရေဟိ ဇောဓနာယ ။ တံ ပန သဗ္ဗာဓနံ ဉာဏေန ဒဿနံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ဒဿနတ္ထာယာ"**တိ။

ဖဿော တိ ဖဿသမင်္ဂီဘာဝေါ။ သော စေတ္ထ သကိစ္စနိပ္ဖာဒနသမတ္ထဿ ဖဿဿ နိဗ္ဗတ္တိ။ နိဗ္ဗတ္တော ဟိ ဖဿော တထာရူပာယ ဝေဒနာယ ပစ္စယော ဟောတီတိ။ တေဒတ္ထမေဝေတ္ထ ဘဂဝတာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာ ကတာ, တသ္မာ ပစ္စုပ္ပန္နာတီတကာလဝသေန ဒွိကာလိကော ဖဿသဒ္ဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဖဿေ သတိ ဝေဒေတိ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ ယထေဝ ဟိ ဝေဒနာယ ဧဝံ သညာယ သင်္ခာရာနမ္ပိ ဖဿော ဝိသေသပစ္စယော တသ္မိံ အသတိ အဘာဝတော။ စေတနာဂ္ဂဟဏေန အာယူဟနာနု ရူပတာယ တပ္ပဓာနတ္တာ သင်္ခာရက္ခန္ဓဓမ္မာ ဂဟိတာ။ တထာ ဟိ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ သင်္ခာရက္ခန္ဓဘာဇနီယေ (ဝိဘ. ၂၁, ၂၂) စ "စက္ခုသမ္ဖဿဇာ စေတနာ"တိအာဒိနာ စေတနာဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ **ဝိညာဏက္ခန္ဓဿာ** တိ တ္တေ ကေသုမိံ ဘဝေ အာဒိဘူတဝိညာဏဿ နာမရူပပစ္စယတံ ဒဿေတုံ, **"ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေန တာတ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဂဗ္ဘသေယျကဿ သဘာဝကဿ ရူပပဝတ္တိံ သန္ဓာယ **"ဥပရိမပရိစ္ဆေဒေနာ"** တိ ဝုတ္တံ သမတိံသတော ဥပရိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ တဿ ရူပာနံ အသမ္ဘဝတော။ ကမ္မာနိ ပဝတ္တိဝိညာဏဿ နာမရူပပစ္စယံ ဒွတရဝသေန ဒဿေတုံ, **"စက္ခုဒွါရေ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နနု စ ဝိညာဏဿပိ ဖဿော ပစ္စယော, ကသ္မာ တယော ဧဝ ခန္ဓာ ဖဿပစ္စယာ ဝုတ္တာတိ? သစ္စမေတံ, ယထာ ပန ဝိညာဏသဟိတော ဖဿော ဝေဒနာဒီနံ ပစ္စယော, န ဧဝံ ဝိညာဏဿ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော"တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄; မ. နိ. ၃.၄၂၀, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၄, ၄၅; ၂.၄.၆၀) ဖဿော ဝိယ နာမရူပံ ဝိညာဏဿ ဝိသေသပစ္စယော ယထာ နာမရူပပစ္စယာပိ ဝိညာဏန္တိ။ တသ္မာ ကမ္မံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ နာမရူပဿေဝ ဝိညာဏပစ္စယတာ ဝုတ္တာ, န ဖဿဿ။

၈၇. ယာဝ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ သမုပ္ပဇ္ဇတိ, တာဝ ဝဋ္ဋဿ ပရိယန္တော နတ္ထေတတိ အပ္ပဟီနသက္ကာယဒိဋ္ဌိကော ဝဋ္ဋေ ပရိဗ္ဘမတီတိ အာဟ – **“ကထံ ပန, ဘန္တေတိ ဝဋ္ဋံ ပုစ္ဆန္တော”** တိ။ ယထာ စ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖေဒတနာ ဝဋ္ဋပုစ္ဆာ, ဧဝံ တဗ္ဗေဒနဖေဒတနာ ဝိဝဋ္ဋပုစ္ဆာတိ အာဟ – **“သက္ကာယဒိဋ္ဌိ န ဟောတီတိ ဝိဝဋ္ဋံ ပုစ္ဆန္တော”** တိ။

၈၈. အယံ ရူပေ အဿာဒေ တိ ယာထာဝတော ဒဿနံ ပရိညာဘိသမယော, ဒုက္ခသစ္စပရိယာပန္နဥ္စ ရူပန္တိ အာဟ – **“ဣမိနာ ပရိညာပဋိဝေဓော စေဝ ဒုက္ခသစ္စဥ္စ ကထိတ”** န္တိ။ “ယံ ရူပံ အနိစ္စ”န္တိအာဒိဝစနတော အနိစ္စာဒိ ဘာဝေ တတ္ထ အာဒီနဝေ, သော စဿ ပစ္စယာဓိနဝုတ္တိတာယ ပစ္စယော သမုဒယသစ္စန္တိ သမုဒယပ္ပဟာနေန အာဒီနဝသမတိက္ကမောတိ အာဒီနဝဂ္ဂဟဏေန သိဒ္ဓမတ္ထမာဟ – **“ပဟာနပဋိဝေဓော စေဝ သမုဒယသစ္စဥ္စာ”** တိ။ သဗ္ဗသင်္ခတနိဿရဏံ နိဗ္ဗာနဥ္စ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယဝသေန ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗန္တိ အာဟ – **“ဣမိနာ သစ္ဆိကိရိယာ ပဋိဝေဓော စေဝ နိရောဓသစ္စဥ္စာ”**တိ။ **ဣမေသု တီသု ဌာနေသူ**တိ ယထာဝုတ္တေသု ဒုက္ခာဒီသု တီသု အဘိသမယဋ္ဌာနေသု။ **ယေ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော ဓမ္မာ** တိ ယေ အရိယမဂ္ဂသညိတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော အဋ္ဌ, သတ္တ တ ဓမ္မာ။ **ဘာဝနာပဋိဝေဓော မဂ္ဂသစ္စ** န္တိ ဘာဝနာဘိသမယဝသေန ပဝတ္တံ မဂ္ဂသစ္စံ။ **သေသပဒေသုပီ**တိ, “အယံ ဝေဒနာယ အဿာဒေ”တိအာဒိပဒေသုပိ။

၈၉. ဣမသ္မိ န္တိ အာသန္နပစ္စက္ခတာယ သကအတ္တဘာဝေ ဂဟိတော, တဒေဝ အဇ္ဈတ္တာ ခန္ဓာတိ တပ္ပဋိယောဂိ တာယ, **“ဗဟိဒ္ဓာတိ ပရဿ သဝိညာဏကေ ကာယေ”** တိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗနိမိတ္တေသူ** တိ သဗ္ဗေသု ရူပနိမိတ္တာဒီသုပိ ။ တာနိ ပန ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓာနိပိ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓာနိပိ တံသဘာဝတနီတိ အာဟ **“အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓမ္ပိ သင်္ဂဏှာတိ”** တိ။ ဝိညာဏဂ္ဂဟဏေနေဝေတ္ထ ဝေဒနာဒယောပိ ဂဟိတာ အဝိနာဘာဝတောတိ, **“သဝိညာဏကေ ကာယေ”**တိ ဝုတ္တံ။ **“ကာယော”**တိ တ ခန္ဓသမူဟောတိ အတ္ထော။

၉၀. အနတ္တနိ ဌတ္ဝာတိ အတ္တရဟိတေ အနတ္တသဘာဝေ ခန္ဓကောဋ္ဌာသေ ဌတ္ဝာ တံ အာဓာရံ ကတွာ **ကတာနိ က မ္မာနိ။ ကတရသ္မိံ အတ္တနိ ဌတ္ဝာ** တိ ကီဒိသေ အတ္တနိ နိဿယဝိဟာကံ ဒဿန္တိ ဝိပစ္စိဿန္တိ။ ဧတေန ကာရကဝေဒ ကရဟိတတ္တာ အတ္တပက္ခကမ္မကာနိ န ယုဇ္ဇန္တီတိ ဒဿေတိ, ခန္ဓာနံ ခဏိကတ္တာ စ ကတနာသအကတဗ္ဘာဂမဒေ သော စ အာပဇ္ဇတီတိ။

တတ္ထာယံ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၇၄; သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.၅) စောဒနာသောဓနာဝိဓိ – ဟဏာတိဟတဝသေန တာဝ ကမ္မပထ သမ္ဗန္ဓဝိဘာဝနာ, ခဏေ ခဏေ ဟိ နိရုဇ္ဈနသဘာဝေသု သင်္ခါရေသု ကော ဟန္တိ, ကော တ ဟညတိ, ယဒိ စိတ္တစေတသိ ကသန္တာနော, သော အရူပတ္တာ န ဆေဒနဘေဒနာဒိဝသေန ဝိကောပနသမတ္ထော, နပိ ဝိကောပနီယော။ အထ ရူပသန္တာနော, သော အစေတနတ္တာ ကဋ္ဌကလိင်္ဂရူပမောတိ န တတ္ထ ဆေဒနာဒိနာ ဟဏာတိဟတာပုညံ ပသဝတိ ယထာ မတသရီ ရေ။ ပယောဂေပိ ဟဏာတိဟတဿ ပဟရဏပ္ပဟာရာဒိကော အတီတေသု တ သင်္ခါရေသု ဘဝေယ္ယ, အနာဂတေ သု, ပစ္စုပ္ပန္နေသု တ, တတ္ထ န တာဝ အတီတာနာဂတေသု သမ္ဘဝတိ တေသံ အဘာဝတော, ပစ္စုပ္ပန္နေသု စ သင်္ခါ ရာနံ ခဏိကတ္တာ သရသေနေဝ နိရုဇ္ဈနသဘာဝတာယ ဝိနာသာဘိမုခေသု နိပ္ပယောဇနော ပယောဂေ သိယာ, ဝိနာသဿ စ ကာရဏရဟိတတ္တာ န ပဟရဏပ္ပဟာရာဒိပ္ပယောဂဟေတုကံ မရဏံ, နိရီဟကတာယ စ သင်္ခါရာနံ ကဿ သော ပ ယောဂေ? ခဏိကတ္တာ ဝဓာဓိပ္ပာယသမကာလဘိဇ္ဇနကဿ ကိရိယာပရိယောသာနကာလာနဝဋ္ဌာနတော ကဿ ဟ ဏာတိဟတကမ္မဗန္ဓောတိ?

ဝုစ္စတေယထာဝုတ္တဝဓကစေတနာသဟိတော သင်္ခါရပုဉ္ဇော သတ္တသင်္ခါတော ဟန္တိ။ တေန ပဝတ္တိတဝဓပ္ပ ပယောဂနိမိတ္တံ အပဂတဥသ္မာဝိညာဏဇီဝိတိန္ဒြိယော မတဝောဟာရပဝတ္တိနိဗန္ဓနော ယထာဝုတ္တဝပ္ပယောဂကရ ဏော ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟော ရူပာရူပဓမ္မသမူဟော ဟညတိ, ကေဝလော တ စိတ္တစေတသိကသန္တာနော။ ဝဓပ္ပယောဂဝိသယ ဘာဝေပိ တဿ ပဥ္စဝေကာရဘဝေ ရူပသန္တာနာဓိနဝုတ္တိတာယ ရူပသန္တာနေ ပရေန ပယောဇိတဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒ ကပယောဂဝသေန တန္နိဗ္ဗတ္တိတဝိဗန္ဓကဝိသဒိရူပုပ္ပတ္တိယာ ဝိဂတေ ဝိစ္ဆေဒေ ဟောတီတိ န ဟဏာတိဟတဿ အသမ္ဘဝေ; နာပိ အဟေတုကော ဟဏာတိဟတော, န စ ပယောဂေ နိပ္ပယောဇနော ပစ္စုပ္ပန္နေသု သင်္ခါရေသု က တပ္ပယောဂဝသေန တဒနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ သင်္ခါရကလာပဿ တထာ အနုပ္ပတ္တိတော။ ခဏိကာနံ သင်္ခါ ရာနံ ခဏိကမရဏဿ ဣဓ မရဏဘာဝေန အနဓိပ္ပေတတ္တာ သန္တတိမရဏဿ စ ယထာဝုတ္တနယေန သဟေတု

ကဘာဝတော န အဟေတုကံ မရဏံ ; န စ ကတ္တုရဟိတော ဟဏာတိဟတပ္ပယောဂေ နိရီဟကေသုပိ သင်္ခာရေသု သန္နိဟိတတာမတ္တေန ဥပကာရကေသု အတ္တနော အတ္တနော အနုရူပဖလုပ္ပာဒနေ နိယတေသု ကာရကေသု ကတ္တုတေဟာရ သိဒ္ဓိတော ယထာ – ''ပဒီပေ ပကာသေတိ, နိသာကရော စန္ဒိမာ''တိ။ န စ ကေဝလဿ ဝဓာဓိပ္ပာယသဟဘုနော စိတ္တ တစေတသိကကလာပဿ ဟဏာတိဟတော ဣစ္ဆိတော သန္တာနဝသေန အဝဋ္ဌိတဿေဝ ပဋိဇာနနတော; သန္တာနဝသေ န ပဝတ္တမာနာနဉ္စ ပဒီပာဒီနံ အတ္ထကိရိယသိဒ္ဓိ ဒိဿတီတိ အတ္တေဝ ဟဏာတိဟတေန ကမ္မုနာ ဗန္ဓော; တတော ဧဝ ယသ္မိံ သန္တာနေ ဟဏာတိဟတစေတနာ ပဝတ္တာ; တတ္ထေဝ သန္တာနေ ပစ္စယန္တရသမတယေန ဘဝန္တရေ နိရယာဒီသု တဿာ ဖလပ္ပဝတ္တီတိ နတ္ထေဝ ကတဝိနာသော အကတဗ္ဘာဂမော စ။ ဣမိနာ နယေန အဒိန္နာအနာဒီနဉ္စ ဝသေန ယထာရဟံ ကမ္မပထသမ္ဗန္ဓဝိဘာဝနာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

သဗ္ဗော ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟော တဏှာဟာဝသဂတဿေဝ ဟောတီတိ အာဟ **''တဏှာဟာဓိပတေယျေနာ''** တိ။ **တေသု တေသု ဓမ္မေသူ**တိ မယာ ဒေသိယမာနဒသ္သနဓမ္မေသု။ **ပကတိကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ တဿ ထေရဿ သန္တိကေ ဂဟေတ္တတ ပရိဟရိယမာနကမ္မဋ္ဌာနံ။ **အညံ နဝကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ဘဂဝတော ဒေသနာနုသာရေန ဂဟိတံ အညံ နဝံ ကမ္မဋ္ဌာနံ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

မဟာပုဏ္ဏမသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၁၀. စူဠပုဏ္ဏမသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၁. တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတန္တိ အာမေဍိတဝစနံ ဗျာပနိစ္ဆာဝသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ – **''ယံ ယံ ဒိသ''**န္တိ အာဒိ။ **အနုဝိလောကေတွ့တ**တိ တတ္ထ **အနု**သဒ္ဒေါပိ ဗျာပနိစ္ဆာယမေဝာတိ အနု အနု ဝိလောကေတွ့တတိ အတ္ထော။ တေနေတဟ – **''တတော တတော ဝိလောကေတွ့တ''**တိ။ အသန္တော နီစော ပုရိသောတိ **အသပ္ပုရိသော** တိ အာဟ – **''ဟာပပုရိသော လာမကပုရိသော''**တိ။ **သော**တိ အသပ္ပုရိသော။ **တ**န္တိ အသပ္ပုရိသံ **ဇာနိတုံ န သက္ကောတိ** အသပ္ပုရိသဓမ္မာနံ ယာထာဝတော အဇာနနတော။ **ဟာပဓမ္မသမန္နာဂတော** တိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိအသန္တဉ္ဓိတာဒိလာမကဓမ္မသမန္နာဂတော။ အသပ္ပုရိသေ ဘတ္တိ တေဿာတိ **အသပ္ပုရိသဘတ္တိ** ။ တေနာဟ – **''အသပ္ပုရိသသေဝနော''**တိ။ အသပ္ပုရိသဓမ္မော အသပ္ပုရိသော ဥတ္တရပဒလောပေန, တေသံ စိန္တနသီလောတိ **အသပ္ပုရိသစိန္တီ** ။ တေနာဟ **''အသပ္ပုရိသစိန္တာယ စိန္တကော''**တိ, ဒုစ္စိန္တိတစိန္တီတိ အတ္ထော။ **အသပ္ပုရိသမန္တန** န္တိ အသာဓုဇနဝိစာရံ အသပ္ပုရိသဝီမံသံ။ **အသပ္ပုရိသတစ** န္တိ စတုဗ္ဗိဓံ ဒုဗ္ဘာသိတံ။ **အသပ္ပုရိသကမ္မံ** နာမ တိဝိဓမ္ပိ ကာယဒုစ္စရိတံ။ **အသပ္ပုရိသဒိဋ္ဌိ** နာမ ဝိသေသတော ဒသဝတ္ထုကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, တာယ သမန္နာဂတော **အသပ္ပုရိသဒိဋ္ဌိယာ သမန္နာဂတော, အသပ္ပုရိသအာနံ** နာမ အသက္ကစ္စအနာဒိ။ သဗ္ဗောဟယမတ္တော ဟဋ္ဌိတော ဧဝ ဝိညာယတိ။

''ဟာဏံ ဟနိဿာမီ''တိအာဒိကာ စေတနာ ကာမံ ပရဗ္ဗာဗာဓာယပိ ဟောတိယေဝ, ယထာ ပန သာ အတ္တနော ဗလဝ တရဒုက္ခတ္တာယ ဟောတိ, တထာ န ပရဿာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ, **''အတ္တနော ဒုက္ခတ္တာယ စိန္တေတိ''** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တော။ **ယထာ အသုကော အသုက**န္တိအာဒီဟိ ဟာပကော ဟာပဝိဟာကေကဒေသံ ဗလဝံ ဂရုတရံ တ ပစ္စနုဘောန္တောပိ ယထာ ပရော ပစ္စနုဘောတိ, န တထာ သယန္တိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **''ပရဗ္ဗာဗာဓာယာ''** တိ။ **ဂဟေတွ့တ**တိ ဟာပကိရိယာယ သဟာယဘာဝေန ဂဟေတွ့တ။

အသက္ကစ္စ န္တိ အနာဒရံ ကတွ့တ။ ဒေယျဓမ္မဿ အသက္ကရဏံ အပ္ပသန္နာကာရော, ပုဂ္ဂလဿ အသက္ကရဏံ အဂရုကရဏန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော, **''ဒေယျဓမ္မံ န သက္ကရောတိ နာမာ''** တိအာဒိမာဟ။ **အစိတ္တီကတွ့တ**တိ န စိတ္တေ ကတွ့တ, န ပူဇေတွ့တတိ အတ္ထော။ ပူဇေန္တော ဟိ ပူဇေတဗ္ဗဝတ္ထုံ စိတ္တေ ဌပေတိ, တတော န ဗဟိ ကရောတိ။ စိတ္တံ တ အစ္ဆရိယံ ကတွ့တ ပဋိပတ္တိ **စိတ္တီကရဏံ,** သမ္ဘာဝနကိရိယာ။ တပ္ပဋိက္ခေပတော **အစိတ္တီကရဏံ,** အသမ္ဘာဝနကိရိယာ။ **အပဝိဒ္ဓ** န္တိ ဥစ္ဆိဋ္ဌာဒိဆဍ္ဍနီယဓမ္မံ ဝိယ အဝခိတ္တကံ။ တေနာဟ – **''ဆဍ္ဍေတုကာမော ဝိယာ''**တိအာဒိ။ **ရောဂံ ပက္ခိပန္တော ဝိယာ**တိ ရောဂိကသရီရံ ဩဒနာဒီဟိ ပမဇ္ဇိတွ့တ ဝမ္မိကေ ရောဂံ ပက္ခိပန္တော ဝိယ။ အဒ္ဓာ ဣမဿ အနဿ ဖလံ မမေဝ အာဂစ္ဆတီတိ ဧဝံ ယဿ တထာ ဒိဋ္ဌိ အတ္ထိ, သော အာဂမနဒိဋ္ဌ

ဌိကော, အယံ ပန န တာဒိသောတိ အာဟ **“အနာဂမနဒိဋ္ဌိကော”** တိ။ တေနာဟ – **“နော ဖလဟဋ္ဌိကဋ္ဌိ ဟုတွာ ဒေတီ”**တိ။

ကာမဥ္စာယံ ယထာဝုတ္တပုဂ္ဂလော အသဒ္ဓမ္မာဒီဟိ ဟာပဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော, တေဟိ ပန သဗ္ဗေဟိပိ မိစ္ဆာဒ သ္သနံ မဟာသာဝဇ္ဇန္တိ ဒဿေတုံ, **“တာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ နိရယေ ဥပပဇ္ဇတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေနာ** တိ ကဏှပက္ခေ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဝိပရိယာယေန သုက္ကပက္ခေ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ “သဒေဝကံ လောက”န္တိအာဒီသု (ဟရာ. ၁) ဒေဝသဒ္ဒော ဆကာမာဝစရဒေဝေသု, ဧဝမိဓာတိ အာဟ **“ဆကာမာဝစရဒေဝေ”**တိ။ တတ္ထ ဗ္ရဟ္မာနံ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ ကာမာဝစရဒေဝဂ္ဂဟဏန္တိ စေ? ဣဓ အနုဖလဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ကာမာဝစရ ဒေဝဂ္ဂဟဏံ , တတ္ထာပိ ဆကာမာဝစရဂ္ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဒေဝမဟတ္တတာဒိဝစနတော။ **တိဏ္ဏံ ကုလာနံ သမ္ပတ္တိ** တိ ခတ္တိယမဟတ္တာဒီနံ တိဏ္ဏံ ကုလာနံ သမ္ပတ္တိ, န ကေဝလံ ကုလသမ္ပဒာ ဧဝ အဓိပ္ပေတာ, အထ ခော တတ္ထ အာယု ဝဏ္ဏယသဘောဂက္ကဿရိယာဒိသမ္ပဒာပိ အဓိပ္ပေတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဥဠာရဿ အနုမယပုညဿ ဝသေန တေသမ္ပိ သမိဇ္ဈနတော။ **သုဒ္ဓဝဋ္ဋဝသေနေဝ ကထိတံ** သုက္ကပက္ခေပိ သဗ္ဗသော ဝိဝဋ္ဋဿ အနာမဋ္ဌတ္တာ။ သဒ္ဓါဒယော ဟိ လောကိယကုသလသမ္ဘာရာ ဧဝေတ္ထ အဓိပ္ပေတာတိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

စူဠပုဏ္ဏမသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ဒေဝဒဟဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၂. အနုပဒဝဂ္ဂေါ

၁. အနုပဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၃. ဣဒ္ဓိမာတိ ဂုဏော ဟာကဗ္ဗော ပရတောဃောသေန ဝိနာ ဟာသာဒကမ္ပနဒေဝစာရိကာဒီဟိ သယမေဝ ပကာ
သဘာဝတော; ခုတတအဒိဂုဏာနမ္ပိ တထာဘာဝေ ဧတေနေဝ နယေန တေသံ ဂုဏာနံ ဟာကဗ္ဗယောဂတော စ ပရေသံ နိဣိ
တဘာဝတော စ။ **ပည၀တော ဂုဏာ**တိ ပညာပဘေဒပဘာဝိတေ ဂုဏဝိသေသေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တေ ဟိ ယေဘုယျေန
ပရေသံ အဝိသယာ။ တေနာဟ – **"န သက္ကာ အကထိတာ ဇာနိတု"** န္တိ။ ဝိသဘာဂ သဘာဂ နာမ အ
ယောနိသောမနသိကာရဗဟုလေသု ပုထုဇ္ဇနေသု, တေ ပန အပ္ပဟီနရာဂဒောသတာယ ပရဿ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ ဂုဏံ မက္ခေ
တွတ အဝိဇ္ဇမာနံ အဝဏ္ဏမေဝ ဃောသေန္တီတိ အာဟ – **"ဝိသဘာဂ။ပေ။ ကထေန္တီ"** တိ။

ယာ အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ သမုဒယတော အတ္ထင်္ဂမတော အဿာဒတော အာဒီနဝတော ယထာဘူတံ ပဇာနနာ,
အယံ **ဓာတုကုသလတာ။ အာယတနကုသလတာယ**ပိ ဧသေဝ နယော။ အဝိဇ္ဇာဒီသု ဒွါဒသသု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု
ကောသလ္လံ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကုသလတာ** ။ ဣဒံ ဣမဿ ဖလဿ ဌာနံ ကာရဏံ, ဣဒံ အဋ္ဌာနံ အကာရဏန္တိ ဧဝံ ဌာ
နဉ္စ ဌာနတော, အဋ္ဌာနဉ္စ အဋ္ဌာနတော ယထာဘူတံ ပဇာနနာ, အယံ **ဌာနာဋ္ဌာနကုသလတာ** ။ ယော ပန ဣမေသု ဓာတု
အာဒီသု ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန နိဿင်္ဂဂတိယာ ပဏ္ဍာတိ လဒ္ဓနာမေန ဉာဏေန ဣတော ဂတော ပဝတ္တော, အယံ
ပဏ္ဍိတော နာမာတိ အာဟ – **"ဣမေဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ပဏ္ဍိတော"** တိ။ မဟန္တာနံ အတ္ထာနံ ပရိဂ္ဂဏှနပန
တော မဟတီ ပညာ ဧတဿာတိ **မဟာပညော**။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယောတိ အာဟ – **"မဟာပညာဒီဟိ သမန္နာဂ
တောတိ အတ္ထော"**တိ။

နာနတ္တ န္တိ ယာဟိ မဟာပညာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ထေရော "မဟာပညော"တိအာဒိနာ ကိတ္တီယတိ, တာသံ
မဟာပညာဒီနံ ဣဒံ နာနတ္တံ အယံ ဝေမတ္တတာ။ ယဿ ကဿစိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၃.၂၁၆; သံ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၁၁၀; အ. နိ. ဋီ.
၁.၁.၅၈၄) ဝိသေသတော အရူပဓမ္မဿ မဟတ္တံ နာမ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ တဒဿ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ ဒဿေန္
တော, **"မဟန္တေ သီလက္ခန္ဓေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဟေတုမဟန္တတာယ ပစ္စယမ
ဟန္တတာယ နိဿယမဟန္တတာယ ပဘေဒမဟန္တတာယ ကိစ္စမဟန္တတာယ ဖလမဟန္တတာယ အာနိသံသမဟန္တ
တာယ စ သီလက္ခန္ဓဿ မဟန္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **ဟေတူ** အလောဘာဒယော, **ပစ္စယာ** ဟိရောတ္တပ္ပ
သဒ္ဓာသတိဝီရိယာဒယော။ **နိဿယာ** သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓိနိယတတာ တံသမင်္ဂိနော စ ပုရိသဝိ
သေသာ။ **ပဘေဒေါ** စာရိတ္တာဒိဝိဘာဂေါ။ **ကိစ္စံ** တဒင်္ဂာဒိဝသေန ပဋိပက္ခဿ ဝိဓမနံ။ **ဖလံ** သဂ္ဂသမ္ပဒာ နိဗ္ဗာနသ
မ္ပဒာ စ။ **အာနိသံသော** ပိယမနာပတာဒိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၉) အာက
င်္ခေယျသုတ္တာဒီသု (မ. နိ. ၁.၆၄ အာဒယော) စ အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမိနာ နယေန **သမာဓိက္ခန္ဓာ** ဒီနမ္ပိ မ
ဟန္တတာ ယထာရဟံ နိဒ္ဓါရေတွတ ဝေဒိတဗ္ဗာ, **ဌာနာဋ္ဌာနာ** ဒီနံ ပန မဟန္တဘာဝေါ မဟာဝိသယတာယ ဝေဒိတဗ္ဗော။
တတ္ထ ဌာနာဋ္ဌာနာနံ မဟာဝိသယတာ ဗဟုဓာတုကသုတ္တေ (မ. နိ. ၃.၁၂၄ အာဒယော) သယမေဝ အာဂမိဿတိ။
ဝိဟာရသမာပတ္တီနံ သမာဓိက္ခန္ဓေ နိဒ္ဓါရိတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, **အရိယသစ္စာနံ** သကလသာသနသင်္ဂဟဏတော သ
စ္စဝိဘင်္ဂေ (ဝိဘ. ၁၈၉ အာဒယော) တံသံဝဏ္ဏနာသု (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၈၉ အာဒယော) အာဂတနယေန။ **သတိပဋ္ဌာနာ** ဒီနံ ဝိ
ဘင်္ဂာဒီသု (ဝိဘ. ၃၅၅ အာဒယော) တံသံဝဏ္ဏနာဒီသု (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၅ အာဒယော) စ အာဂတနယေန။ **သာမညဖလာနံ** မ
ဟတော ဟိတဿ မဟတော သုခဿ မဟတော အတ္ထဿ မဟတော ယောဂက္ခေမဿ နိပ္ဖတ္တိဘာဝတော သ
န္တပဏီတနိပုဏအတက္ကာဝစရပဏ္ဍိတဝေဒနီယဘာဝတော စ။ **အဘိညာနံ** မဟာသမ္ဘာရတော မဟာဝိသယတော မဟာ
ကိစ္စတော မဟာနုဘာဝတော မဟာနိပ္ဖတ္တိတော စ။ **နိဗ္ဗာနဿ** မဒနိမ္မဒနာဒိမဟတ္ထသိဒ္ဓိတော မဟန္တတာ ဝေဒိတ
ဗ္ဗာ။

ပုထုပညာတိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော – **နာနာခန္ဓေသု ဉာ
ဏံ ပဝတ္တတီ**တိ, "အယံ ရူပက္ခန္ဓော နာမ။ပေ။ အယံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော နာမာ"တိ, ဧဝံ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ နာနာကရဏံ ပဋိ
စ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တေသုပိ "ဧကဝိဓေန ရူပက္ခန္ဓော, ဧကာဒသဝိဓေန ရူပက္ခန္ဓော, ဧကဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော,

ဗဟုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော, ကေဝိဓေန သညာက္ခန္ဓော။ပေ။ ကေဝိဓေန ဝိညာဏက္ခန္ဓော, ဗဟုဝိဓေန ဝိညာဏက္ခန္ဓော”တိ ဧဝံ ဧကေကဿ ခန္ဓဿ ကေဝိဓာဒိဝသေန အတီတာဒိဘေဒဝသေနပိ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တထာ “ဣဒံ စက္ခာယတနံ နာမ။ပေ။ ဣဒံ ဓမ္မာယတနံ နာမ။ တတ္ထ ဒသာယတနာ ကာမာဝစရာ, ဒွေ စတုဘူမကာ”တိ ဧဝံ အာယတနနာနတ္တံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။

နာနာဓာတူသူတိ “အယံ စက္ခုဓာတု နာမ။ပေ။ အယံ မနောဝိညာဏဓာတု နာမ။ တတ္ထ သောဠသ ဓာတုယော ကာမာဝစရာ, ဒွေ စတုဘူမကာ”တိ ဧဝံ နာနာဓာတူသု ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တယိဒံ ဥပာဒိန္နကဓာတုဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနညှိ ဒွိန္နဉ္စ အဂ္ဂသာဝကာနံ ဥပာဒိန္နကဓာတူသုယေဝ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တဉ္စ ခော ဧကဒေသတောဝ, နော နိပ္ပဒေသတော, အနုပာဒိန္နကဓာတူနံ ပန နာနာကရဏံ န ဇာနန္တိယေဝ။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနံယေဝ ပန, “ဣမာယ နာမ ဓာတုယာ ဥဿန္နတ္တာ ဣမဿ ရုက္ခဿ ခန္ဓော သေတော ဟောတိ, ဣမဿ ကဏှော, ဣမဿ ဗဟလတ္တစော, ဣမဿ တနုတ္တစော, ဣမဿ ပတ္တံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝသေန ဧဝရူပံ, ဣမဿ ပုပ္ဖံ နီလံ ပီတံ လောဟိတံ ဩဒာတံ သုဂန္ဓံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ, ဖလံ ခုဒ္ဒကံ မဟန္တံ ဒီဃံ ဝဋ္ဋံ သုသဏ္ဌာနံ မဋ္ဌံ ဖရုသံ သုဂန္ဓံ မဓုရံ တိတ္တကံ အမ္ဗိလံ ကဋုကံ ကသာဝံ, ကဏ္ဋကော တိခိဏော အတိခိဏော ဥဇုကော ကုဋိလော လောဟိတော ဩဒာတော ဟောတီ”တိ ဓာတုနာနတ္တံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။

အတ္ထေသူတိ ရူပာဒီသု အာရမ္မဏေသု။ **နာနာပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေသူ**တိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဘေဒတော သန္တာနဘေဒတော စ နာနပ္ပဘေဒေသု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု။ အဝိဇ္ဇာဒိအင်္ဂါနညှိ ပစ္စေကံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသညိတာတိ။ တေနာဟ – သင်္ခါရပိဋကေ “ဒွါဒသ ပစ္စယာ ဒွါဒသ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါ”တိ။ **နာနာသုညတမနုပလဗ္ဘေသူ**တိ နာနာသဘာဝေသု နိစ္စသာရာဒိဝိရဟတော သုညသဘာဝေသု, တတော ဧဝ ဣတ္ထိပုရိသအတ္တအတ္တနိယာဒိဝသေန အနုပလဗ္ဘေသု သဘာဝေသု။ မ-ကာရော ဟေတ္ထ ပဒသန္ဓိကရော။ **နာနာအတ္ထေသူ**တိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယေသု ပစ္စယုပ္ပန္နာဒိနာနာအတ္ထေသု။ **ဓမ္မေသူ**တိ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဝိသယေသု ပစ္စယာဒိနာနာဓမ္မေသု။ **နိရုတ္တီသူ**တိ တေသံယေဝ အတ္ထဓမ္မာနံ နိဒ္ဒါရဏဝစနသင်္ခါတာသု နာနာနိရုတ္တီသု။ **ပဋိဘာနေသူ**တိ ဧတ္ထ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဒီသု ဝိသယဘူတေသု, “ဣမာနိ ဉာဏာနိ ဣဒမတ္ထဇောတကာနီ”တိ (ဝိဘ. ၇၂၅-၇၄၅) တထာ တထာ ပဋိဘာနတော ပဋိဘာနာနီတိ လဒ္ဓနာမေသု ဉာဏေသု။ **ပုထု နာနာသီလက္ခန္ဓေသူ**တိအာဒီသု သီလဿ ပုထုတ္တံ နာနတ္တဉ္စ ဝုတ္တမေဝ။ ဣတရေသံ ပန ဝုတ္တနယာနုသာရေန သုဝိညေယျတ္တာ ပာကဋမေဝ။ ယံ ပန အဘိန္နံ ဧကမေဝ နိဗ္ဗာနံ, တတ္ထ ဥပစာရဝသေန ပုထုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အာဟ – “**ပုထု နာနာဇနသာဓာရဏော ဓမ္မော သမတိက္ကမ္မာ**”တိ။ တေနဿ မဒနိမ္မဒနာဒိပရိယာယေန ပုထုတ္တံ ပရိဒီပိတံ ဟောတိ။

ဧဝံ ဝိသယဝသေန ပညာယ မဟတ္တံ ပုထုတ္တဉ္စ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မဝသေန ဟာသဘာဝံ, ပဝတ္တိအာကာရဝသေန ဇဝနဘာဝံ, ကိစ္စဝသေန တိက္ခာဒိဘာဝဉ္စ ဒဿေတုံ, “**ကတမာ ဟာသပညာ**”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဟာသဗဟုလော**တိ ပီတိဗဟုလော။ သေသပဒါနိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ **သီလံ ပရိပူရေတီ**တိ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂုဒဂ္ဂေါ ဟုတွာ ပီတိသဟဂတာယ ပညာယ။ ပီတိသောမနဿသဟဂတာ ဟိ ပညာ အဘိရတိဝသေန အာရမ္မဏေ ဖုလ္လာ ဝိကသိတာ ဝိယ ပဝတ္တတိ; န ဥပေက္ခာသဟဂတာတိ ပါတိမောက္ခသီလံ ဌပေတွာ ဟာသနီယံ ပရံ တိဝိဓမ္ပိ သီလံ ပရိပူရေတီတိ အတ္ထော။ ဝိသုံ ဝုတ္တတ္တာ ပန **သီလက္ခန္ဓ**မာဟ။ **သမာဓိက္ခန္ဓ**န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ရူပံ အနိစ္စတော ခိပ္ပံ ဇဝတီတိ ရူပက္ခန္ဓံ အနိစ္စန္တိ သီဃံ ဝေဂေန ပဝတ္တိယာ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝေန ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဿ သာတိသယတ္တာ ဣန္ဒေန ဝိဿဋ္ဌဝဇိရံ ဝိယ လက္ခဏံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တီ အဒန္ဓာယန္တီ ရူပက္ခန္ဓေ အနိစ္စလက္ခဏံ ဝေဂသာ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, တသ္မာ သာ **ဇဝနပညာ** နာမာတိ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝံ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာဝသေန ဇဝနပညံ ဒဿေတွာ ဗလဝဝိပဿနာဝသေန ဒဿေတုံ, “**ရူပ**”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ခယဋ္ဌေနာ**တိ ယတ္ထ ယတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ဘိဇ္ဇနတော ခယသဘာဝတ္တာ။ **ဘယဋ္ဌေနာ**တိ ဘယာနကဘာဝတော။ **အသာရကဋ္ဌေနာ**တိ အတ္တသာရဝိရဟတော နိစ္စသာရာဒိဝိရဟတော စ။ **တုလယိတွာ**တိ တုလာဘူတာယ ဝိပဿနာပညာယ တုလေတွာ။ **တီရယိတွာ**တိ တာယ ဧဝ တီရဏဘူတာယ တီရေတွာ။ **ဝိဘာဝယိတွာ**တိ ယာထာဝတော ပကာသေတွာ ပဉ္စက္ခန္ဓံ **ဝိဘူတံ ကတွာ**။ **ရူပနိရောဓေ**တိ ရူပက္ခန္ဓဿ နိရောဓဘူတေ **နိဗ္ဗာနေ** နိန္န

ပဟာဏပဋ္ဌာရဝသေန။ ဣ္ကအနိ သိခါပ္ပတ္တဝိပဿနာဝသေန ဇဝနပည်ံ ဒဿေတုံ, ပုန **“ရူပ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝုဋ္ဌာ
နကမိနိဝိပဿနာဝသေနာတိ ကေစိ။

ဉာဏဿ တိက္ခဘာဝတော နာမ သဝိသေသံ ပဋ္ဌိပက္ခသမုစ္ဆိန္ဒနေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ, **“ခိပ္ပံ ကိလေသေ ဆိန္ဒတီတိ
တိက္ခပညာ”**တိ ဝတွာ တေ ပန ကိလေသေ ဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော, **“ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္က”** န္တိအာဒိမာဟ။ တိက္ခ
ပညော ဟိ ခိပ္ပာဘိညော ဟောတိ, ပဋ္ဌိပဒါ စဿ န စလတီတိ အာဟ – **“ဧကသ္မိံ အာသနေ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂ
အဓိဂတာ ဟောန္တီ”**တိအာဒိ။

“သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ သင်္ခတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ခယဓမ္မာ ဝယဓမ္မာ နိရောဓဓမ္
မာ”တိ ယာထာဝတော ဒဿနေန သစ္စသမ္ပဋိဝေဓော ဣဗ္ဗျတိ, န အညထာတိ ကာရဏမုခေန နိဗ္ဗေဓိကပည်ံ ဒဿေ
တုံ, **“သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော ဟောတီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော** တိ ဝုတ္တနယေန သဗ္ဗသ
င်္ခါရေသု အဘိဏှံ ပဝတ္တသံဝေဂေါ။ **ဥတ္တာသဗဟုလော** တိ ဉာဏုတ္တာသဝသေန သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဗဟုသော ဥတ္
ရသ္တမာနသော။ တေန အာဒီနဝနုပဿနမာဟ။ **ဥက္ကဏ္ဌနဗဟုလော** တိ ပန ဣ္ကမိနာ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနံ အာဟ – **အရ
တိဗဟုလော**တိအာဒိနာ တဿာ ဧဝ အပရာပရုပ္ပတ္တိံ။ **ဗဟိမုခေါ**တိ သဗ္ဗသင်္ခါရတော ဗဟိဘူတံ နိဗ္ဗာနံ ဥဒ္ဒိဿ ပ
ဝတ္တဉာဏမုခေါ, တထာ တ ပဝတ္တိတဝိမောက္ခမုခေါ။ နိဗ္ဗိဇ္ဈနံ နိဗ္ဗေဓော, သော ဧတိဿာ အတ္ထိ, နိဗ္ဗိဇ္ဈတီတိ
တ နိဗ္ဗေဓာ, သာဝ ပညာ **နိဗ္ဗေဓိကာ** ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေ
ယ္ယမေဝ။

ပဇ္ဇတိ ဧတေန ဝိပဿနာဒိကောတိ **ပဒံ,** သမာပတ္တိ, တသ္မာ **အနုပဒ**န္တိ အနုသမာပတ္တိယောတိ အတ္ထော။
ပဒံ တ သမ္မသနုပက ဓမ္မာ ဝိပဿနာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော။ တေနာဟ **“သမာပတ္တိဝသေန တ”** တိ ။ **ဈာနင်္ဂဝ
သေန တ**တိ ဈာနင်္ဂဝသေနာတိ စ အတ္ထော။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ကမတ္ထော ဣ္ကမ ပဒသဒ္ဒော, တသ္မာ အနုပဒံ အနုက္က
မေနာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **“အနုပဋ္ဌိပာဋိယာ”**တိ။ **ဓမ္မဝိပဿန** န္တိ တံတံသမာပတ္တိစိတ္တုပ္ပာဒပရိ
ယာပန္နာနံ ဓမ္မာနံ ဝိပဿနံ။ **ဝိပဿတီ** တိ သမာပတ္တိယော ဈာနမုခေန တေ တေ ဓမ္မေ ယာထာဝတော ပရိဂ္ဂဟေတွ
တ, “ဣ္ကတိပိ ဒုက္ခာ”တိအာဒိနာ သမ္မသတိ။ **အဒ္ဓမာသေန အရဟတ္တံ ပတ္တော** ဥက္ကံသဂတဿ သာဝကာနံ သမ္
မသနစာရဿ နိပ္ပဒေသေန ပဝတ္တိယမာနတ္တာ, သာဝကပာရမီဉာဏဿ စ တထာ ပဋိပာဒေတဗ္ဗတ္တာ။ **ဧဝံ သန္တေ
ပီ**တိ ယဒိပိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော န စိရဿေဝ အရဟတ္တံ ပတ္တော; ဓမ္မသေနာပတိ ပန တတော စိရေန, ဧဝံ
သန္တေပိ ယသ္မာ မောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရောပိ မဟာပညောဝ, တသ္မာ သာရိပုတ္တတ္ထေရောဝ မဟာပညတရောတိ။
ဣ္ကအနိ တမတ္ထံ ပာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ, **“မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော ဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သမ္မသနံ စရတိ ဧတ္ထာ
တိ သမ္မသနစာရော, ဝိပဿနာဘူမိ, တံ **သမ္မသနစာရံ။ ဧကဒေသမေဝ** တိ သကအတ္တဘာဝေ သင်္ခါရေ အနဝသေသ
တော ပရိဂ္ဂဟေတုမ္ပိ သမ္မသိတုမ္ပိ အသက္ကောန္တော အတ္တနော အဘိနီဟာရသမုဒါဂတဉာဏဗလာနုရူပံ ဧကဒေသမေဝ
ပရိဂ္ဂဟေတွာတ သမ္မသန္တော။ နနု စ “သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အနဘိဇာနံ အပရိဇာနံ အဝိရာဇယံ အပ္ပဇဟံ အဘဗ္ဗော ဒုက္ခ
က္ခယာယာ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၆) ဝစနတော ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုစ္စိတုကာမေန သဗ္ဗံ ပရိညေယ္ယံ ပရိဇာနိတဗ္ဗမေဝ? သစ္စ
မေတံ, တဉ္စ ခေါ သမ္မသနုပဂဓမ္မဝသေန ဝုတ္တံ။ တသ္မာ သသန္တာနဂတေ သဗ္ဗဓမ္မေ , ပရသန္တာနဂတေ စ တေသံ သန္တာ
နဝိဘာဂံ အကတွာတ ဗဟိဒ္ဓာဘာဝသာမညတော သမ္မသနံ, အယံ သာဝကာနံ သမ္မသနစာရော။ ထေရော ပန ဗဟိဒ္ဓာဓမ္
မေပိ သန္တာနဝိဘာဂေန ကေစိ ကေစိ ဥဒ္ဓရိတွာတ သမ္မသိ, တဉ္စ ခေါ ဉာဏေန ဖုဋ္ဌမတ္တံ ကတွာတ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ယ
ဋ္ဌိကောဋိယာ ဥပ္ပီဠေန္တော ဝိယ ဧကဒေသမေဝ သမ္မသန္တော”**တိ။ တတ္ထ ဉာဏေန နာမ ယာဝတာ နေယ္ယံ ပဝတ္တိ
တဗ္ဗံ, တထာ အပဝတ္တနတော **“ယဋ္ဌိကောဋိယာ ဥပ္ပီဠေန္တော ဝိယာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာယ အ
ဘာဝတော **“ဧကဒေသမေဝ သမ္မသန္တော”** တိ ဝုတ္တံ။

ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မသနစာရော ဒသသဟဿိလောကဓာတုယံ သတ္တသန္တာနဂတာ, အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓာ စ သင်္ခါရာတိ ဝဒန္တိ,
ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝာဠေသူတိ အပရေ။ တထာ ဟိ အဒ္ဓတ္တယဝသေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယံ ဩသရိတွာတ ဆ
တ္တိံသကောဋိသတသဟဿမုခေန ဗုဒ္ဓါနံ မဟာဝဇိရဉာဏံ ပဝတ္တံ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ သသန္တာနဂတေဟိ သဒ္ဓိံ မဇ္ဈိမဒေ
သတသိသတ္တသန္တာနဂတာ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓာ စ သမ္မသနစာရောတိ ဝဒန္တိ, ဇမ္ဗုဒီပတသိသတ္တသန္တာနဂတာတိ ကေစိ။

ဓမ္မသေနာပတိနောပိ ယထာဝုတ္တသာဝကာနံ ဝိပဿနာဘူမိယေဝ သမ္မသနစာရော။ တတ္ထ ပန ထေရော သာတိသယံ နိရဝသေသံ အနုပဒဓမ္မံ ဝိပဿိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“သာဝကာနံ သမ္မသနစာရံ နိပ္ပဒေသံ သမ္မသီ”** တိ။

တတ္ထ ‘‘သာဝကာနံ ဝိပဿနာဘူမီ’’တိ ဧတ္ထ သုက္ခဝိပဿကာ လောကိယာဘိညပ္ပတ္တာ ပကတိသာဝကာ အဂ္ဂသာဝကာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါတိ ဆသု ဇနေသု သုက္ခဝိပဿကာနံ ဈာနာဘိညာဟိ အနဓိဂတပညာနေပုညတ္တာ အန္ဓာနံ ဝိယ ဣစ္ဆိတပဒေသောက္ကမနံ ဝိပဿနာကာလေ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဓမ္မဝိပဿနာ နတ္ထိ။ တေ ယထာပရိဂ္ဂဟိတဓမ္မမတ္တေယေဝ ဌတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေန္တိ။ လောကိယာဘိညပ္ပတ္တာ ပန ပကတိသာဝကာ ယေန မုခေန ဝိပဿနံ အာရဘန္တိ; တတော အညေန ဝိပဿနံ ဝိတ္ထာရိကံ ကာတုံ သက္ကောန္တိ ဝိပုလညာဏတ္တာ။ မဟာသာဝကာ အဘိနီဟာရသမ္ပန္နတ္တာ တတော သာတိသယံ ဝိပဿနံ ဝိတ္ထာရိကံ ကာတုံ သက္ကောန္တိ။ အဂ္ဂသာဝကေသု ဒုတိယော အဘိနီဟာရသမ္ပတ္တိယာ သမာဓာနဿ သာတိသယတ္တာ ဝိပဿနံ တတောပိ ဝိတ္ထာရိကံ ကရောတိ။ ပဌမော ပန တတော မဟာပညတာယ သာဝကေဟိ အသာဓာရဏံ ဝိတ္ထာရိကံ ကရောတိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ တေဟိပိ မဟာဘိနီဟာရတာယ အတ္တနော အဘိနီဟာရာနုရူပံ တတောပိ ဝိတ္ထာရိကဝိပဿနံ ကရောန္တိ။ ဗုဒ္ဓါနံ, သမ္မဒေဝ, ပရိပူရိတပညာပာရမိပဘာဝိတ-သဗ္ဗညုတညာဏာဓိဂမနဿ အနုရူပါယာတိ။ ယထာ နာမ ကတဝာလဝေဓပရိစယေန သရဘင်္ဂသဒိသေန ဓနုဂ္ဂဟေန ခိတ္တော သရော အန္တရာ ရုက္ခလတာဒီသု အသဇ္ဇမာနော လက္ခဏေယေဝ ပတတိ; န သဇ္ဇတိ န ဝိရဇ္ဈတိ, ဧဝံ အန္တရာ အသဇ္ဇမာနာ အဝိရဇ္ဈမာနာ ဝိပဿနာ သမ္မသနီယဓမ္မေသု ယာထာဝတော နာနာနယေဟိ ပဝတ္တတိ။ ယံ မဟာညာဏန္တိ ဝုစ္စတိ, တဿ ပဝတ္တိအာကာရဘေဒေါ ဂဏတော ဝုတ္တောယေဝ။

ဧတေသု စ သုက္ခဝိပဿကာနံ ဝိပဿနာစာရော ခဇ္ဇောတပဘာသဒိသော, အဘိညပ္ပတ္တပကတိသာဝကာနံ ဒီပပဘာသဒိသော, မဟာသာဝကာနံ ဩက္ကာပဘာသဒိသော, အဂ္ဂသာဝကာနံ ဩသဓိတာရကာပဘာသဒိသော, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ စန္ဒပဘာသဒိသော, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ရသ္မိသဟဿပဋိမဏ္ဍိတသရဒသူရိယမဏ္ဍလသဒိသော ဥပဋ္ဌာသိ။ တထာ သုက္ခဝိပဿကာနံ ဝိပဿနာစာရော အန္ဓာနံ ယဋ္ဌိကောဋိဂမနသဒိသော, လောကိယာဘိညပ္ပတ္တပကတိသာဝကာနံ ဒဏ္ဍကသေတုဂမနသဒိသော, မဟာသာဝကာနံ ဇင်္ဃသေတုဂမနသဒိသော, အဂ္ဂသာဝကာနံ သကဋသေတုဂမနသဒိသော, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ မဟာဇင်္ဃမဂ္ဂဂမနသဒိသော, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ မဟာသကဋမဂ္ဂဂမနသဒိသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရဟတ္တဉ္စ ကိရ ပတွာ တိ ဧတ္ထ **ကိရ**-သဒ္ဒေါ အနုဿဝလဒ္ဓေါယမတ္ထောတိ ဒီပေတုံ ဝုတ္တော။ **ပတွာ အညာသိ** အတ္တနော ဝိပဿနာစာရဿ မဟာဝိသယတ္တာ တိက္ခဝိသဒသူရဘာဝဿ စ သလ္လက္ခဏေန။ ကထံ ပနာယံ မဟာထေရော ဒန္ဓံ အရဟတ္တံ ဟာပုဏန္တော သီဃံ အရဟတ္တံ ပတ္တတော ပညာယ အတ္တာနံ သာတိသယံ ကတွာ အညာသီတိ အာဟ – **“ယထာ ဟိ”**တိအာဒိ။ **မဟာဇဋ္ဋန္တိ** မဟာဇာလသာခံ အတိဝိယ သိဗ္ဗိတဇာလံ။ **ယဋ္ဌိံ ပန သာရံ တ ဥဇုံ တ န လဘတိ** ဝေဏုဂ္ဂဟဏေ အနုစ္စိနိတွာ ဝေဏုဿ ဂဟိတတ္တာ။ **ဧဝံသမ္ပဒ** န္တိ ယထာ တေသု ပုရိသေသု ဧကော ဝေဠုဂ္ဂဟဏေ အနုစ္စိနိတွာ ဝေဠုယဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ, ဧကော ဥစ္စိနိတွာ, ဧဝံ နိပ္ဖတ္တိကံ။ **ပဓာန**န္တိ ဘာဝနာနု ယုဉ္ဇနံ။

သတ္တသဋ္ဌိ ဉာဏာနီတိ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ (ပဋိ. မ. ၁.၇၃ မာတိကာ) အာဂတေသု တေသတ္တတိယာ ဉာဏေသု ဌပေတွာ ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ သုတမယဉာဏာဒီနိ ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာဉာဏပရိယောသာနာနိ သတ္တသဋ္ဌိ ဉာဏာနိ။ တာနိ ဟိ သာဝကေဟိ ပဝိစိတဗ္ဗာနိ, န ဣတရာနိ။ **သောဠသဝိဓံ ပညန္တိ** (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅.၃၇၉; သံ. နိ. ဋီ. ၃.၅.၃၇၉) မဟာပညာဒိကာ, နတနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ္တိပညာတိ ဣဒံ သောဠသဝိဓံ ပညံ။

တတ္ရာ တိ တဿ။ **ဣဒံ ဟောတီ**တိ ဣဒံ အနိ ဝုစ္စမာနံ အနုပုဗ္ဗသမ္မသနံ ဟောတိ။ **ဝိပဿနာကောဋ္ဌာသ** န္တိ ဝိတက္ကာဒိသမ္မသိတဗ္ဗဓမ္မဝိဘာဂေန ဝိဘတ္တဝိပဿနာဘာဂံ။

၉၄. ပဌမေ ဈာနေတိ ဥပသိလေသေ ဘုမ္မံ, တသ္မာ **ယေ ပဌမေ ဈာနေ ဓမ္မာ** တိ ယေ ပဌမဇ္ဈာနသံသဋ္ဌာ ဓမ္မာတိ အတ္ထော။ **အန္တောသမာပတ္တိယ** န္တိ စ သမာပတ္တိသဟဂတေ စိတ္တုပ္ပာဒေ သမာပတ္တိသမညံ အာရောပေတွာ ဝုတ္တံ။ **ဝဝတ္ထိတာ** တိ ကတဝဝတ္ထာနာ နိစ္ဆိတာ။ **ပရိစ္ဆိန္နာ** တိ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္နာ သလက္ခဏတော ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဉာတာ။ **ဩလောကေန္တော** တိ ဉာဏစက္ခုနာ ပစ္စက္ခတော ပဿန္တော။ **အဘိနိရောပနံ** အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အာ

ရောပနံ။ **အနုမဇ္ဇနံ** အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အနုဝိစာရဏံ။ **ဖရဏံ** ပဏီတရူပေဟိ ကာယဿ ဖုဋ္ဌာပနံ, ဝိပ္ဖာရိကဘာ တေ တ။ **သာတန္တိ** သာတမဓုရတာ။ **အဓိက္ကေ့ဟေ** ဝိက္ကေ့ပဿ ပဋိပက္ခဘူတံ သမာဓာနံ။ **ဖုသနံ** ကုန္ဒိယဝိသယဝိညာ ဏဿ တတော ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ အာရမ္မဏေ ဖုသနာကာရေန ဝိယ ပဝတ္တိ။ **ဝေဒယိတံ** အာရမ္မဏာနုဘဝနံ။ **သဉ္ဇာနနံ** နီလာဒိဝသေန အာရမ္မဏဿ သလ္လက္ခဏံ။ **စေတယိတံ** စေတသော ဗျာပာရော။ **ဝိဇာနနံ** အာရမ္မဏူပလဒ္ဓိ။ **ကတ္တုကမျတာ** စိတ္တဿ အာရမ္မဏေန အတ္ထိကတာ။ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ အဓိမုစ္စနံ, သန္နိဋ္ဌာနံ တ **အဓိမောက္ခော**။ ကောသဇ္ဇပက္ခေ့ ပတိတုံ အဒတွာ စိတ္တဿ ပဂ္ဂဏှနံ **ပဂ္ဂဟော,** အဓိဂ္ဂဟောတိ အတ္ထော။ အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တွာ ဌာနံ, အနိဿဇ္ဇနံ တ **ဥပဋ္ဌာနံ**။ သမပ္ပဝတ္တေသု အဿေသု သာရထိ ဝိယ သကိစ္စပသုတေသု သမ္ပယု တ္တေသု အဇ္ဈုပေက္ခနံ **မဇ္ဈတ္တတာ**။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အာရမ္မဏေ အနုနယနံ သံစရဏံ **အနုနယော**။ **သဘာဝတောတိ** ယထာဘူတသဘာဝတော။ သောဠသန္နံ ဧဝ စေတ္တ ဓမ္မာနံ ဂဟဏံ တေသံယေဝ ထေရေန ဝဝတ္ထာပိတဘာဝ တော, တေ ဧဝဿ တအ ဥပဋ္ဌဟိံသု, န ဏ္ဏတရေတိ ဝဒန္တိ။ ဝီရိယသတိဂ္ဂဟဏေန စေတ္တ ဣန္ဒြိယဘာဝသာမညေ တော သဒ္ဓါပညာ; သတိဂ္ဂဟဏေနေဝ ဧကန္တာနဝဇ္ဇဘာဝသာမညတော ပဿဒ္ဓိအာဒယော ဆ ယုဂဠာ; အလောဘာ ဒေသာ စ သင်္ဂဟိတာ စျာနစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နတ္တာ တေသံ ဓမ္မာနံ။ ထေရေန စ ဓမ္မာ ဝဝတ္ထာနသာမညတော အာရဒ္ဓါ။ တေ န ဥပဋ္ဌဟိံသူတိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ အပရေ။

ဝိဒိတာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ တိ ဥပ္ပာဒေပိ နေသံ ဝေဒနာနံ ပဇာနနံ ဟောတိယေဝတတိ အတ္ထော။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ တံ ဇာနာတီတိ တံဉာဏော, တဿ ဘာဝေ **တံဉာဏတာ,** ဉာဏဿ အတ္တသံဝေဒနန္တိ အတ္ထော။ တံသမာန ယောဂက္ခမာဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ။ **ဉာဏဗဟုတာ**တိ ဉာဏဿ ဗဟုဘာဝေ, ဧကစိတ္တုပ္ပာဒေ အနေကဉာဏတာတိ အတ္ထော။ ဣအနိ တမေဝတ္ထံ ဝိဝရိတုံ, **"ယထာ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **န သက္ကာ ဇာနိတုံ** အာရမ္မဏကရဏဿ အ ဘာဝတော။ အသမ္မောဟာဝဗောဓော စ ဤဒိသဿ ဉာဏဿ နတ္ထိ။ **ဧကေကမေဝ** ဉာဏံ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ** တသ္မိံ ခဏေ ဧ ကဿေဝ အာဝဇ္ဇနဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတော, န စ အာဝဇ္ဇနေန ဝိနာ စိတ္တုပ္ပတ္တိ အတ္ထိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ –

> "စုလ္လာသီတိသဟဿာနိ, ကပ္ပာ တိဋ္ဌန္တိ ယေ မရူ။
> န တွေဝ တေပိ ဇီဝန္တိ, ဒွီဟိ စိတ္တေဟိ သံယုတာ"တိ။ (မဟာနိ. ၁၀၊ ၃၉) စ၊
>
> "နတ္ထိ စိတ္တေ ယုဂ ဂဟီ"တိ စ –

ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ ပရိဂ္ဂဟိတတာယာ တိ ယသ္မိံဥ္ စ အာရမ္မဏေ ယေ ဈာနဓမ္မာ ပဝတ္တန္တိ, တေသံ ဝတ္ထာရ မ္မဏာနံ ပဂေဝ ဉာဏေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟိတတ္တာ။ ယထာ နာမ မိဂသူကရာဒီနံ အာသယေပရိဂ္ဂဟိတေ တတ္ထ ဌိတာ မိက တ သူကရာ တ တတော ဥဋ္ဌာနတောပိ အာဂမနတောပိ နေသာဒဿ သုခဂ္ဂဟဏာ ဟောန္တိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ။ တေနာဟ **"ထေရေန ဟီ"**တိအာဒိ။ **တေနာ**တိ ဝတ္ထာရမ္မဏာနံ ပရိဂ္ဂဟိတဘာဝေန။ **အဿာ** တိ ထေရဿ။ **တေသံ ဓမ္မာန** န္တိ စျာနစိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နာနံ ဓမ္မာနံ။ **ဥပ္ပာဒံ အာဝဇ္ဇန္တဿာ** တိအာဒိနာ ဥပ္ပာဒအာဒီသု ယံ ယဒေဝ အာရဗ္ဘ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ; တသ္မိံ တသ္မိံ ခဏေ တဿ တဿေဝ စဿ ပဟာကဋ္ဌဘာဝတော ဒီပိတော။ န ဟိ အာဝဇ္ဇနေန ဝိနာ ဉာဏံ ဥပ္ ပဇ္ဇတိ။ **အဟုတွာ သမ္ဘောန္တီ** တိ ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇမာနာ ဟုတွာ သမ္ဘဝန္တိ, အနုပ္ပန္နာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ **ဥဒယံ ပဿတိ** တေသံ ဓမ္မာနံ, "အဟုတွာ သမ္ဘောန္တီ"တိ ဥပ္ပာဒက္ခဏသမင်္ဂိဘာဝဒဿနတော။ ပုဗ္ဗေ အ ဘာဝဗောဓကော ဟိ အတ္တလာဘော ဓမ္မာနံ ဥဒယော။ **ဟုတွာ**တိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ။ **ပဋိဝေန္တီ** တိ ပဋိ ခဏေ ခဏေ ဝိနဿန္ တိ။ **ဝယံ ပဿတိ,** "ဟုတွာ ပဋိဝေန္တီ"တိ တေသံ ဓမ္မာနံ ဘင်္ဂက္ခဏသမင်္ဂိဘာဝဒဿနတော။ ဝိဒ္ဓံသဘာဝဗောဓ ကော ဟိ ဓမ္မာနံ ဝိဇ္ဇမာနတော ဝယော။

တေသု ဓမ္မေသု နတ္ထိ ဧတဿ ဥပယော ရာဂဝသေန ဥပဂမနန္တိ **အနုပယော,** အနနုရောဓော။ ဟုတွာ ဝိဟရတီတိ ယောဇနာ။ တထာ နတ္ထိ ဧတဿ အပာယော ပဋိဃဝသေန အပဂမနန္တိ **အနပာယော,** အဝိရောဓော။ "ဧတံ မမ, ဧသော မေ အတ္တာ"တိ တဿ တဏှာဒိဋ္ဌိအဘိနိဝေသာဘာဝတော တဏှာဒိဋ္ဌိနိဿယေဟိ **အနိဿိတော**။ **အပ္ပဋိဗဒ္ဓေ**ါတိ အနုပယာနိဿိတဘာဝတော ဝိပဿနာယ ပရိဗန္ဓဝသေန ဆန္ဒရာဂေန န ပဋိဗဒ္ဓေ န ဝိဗန္ဓိတော။ **ဝိပ္ပမုတ္တော**တိ တတော ဧဝ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိဝသေန ကာမရာဂတော ဝိမုတ္တော။ **ဝိသံယုတ္တော** ဝိက္ခမ္ဘနဝသေနေဝ ပဋိပက္ခဓမ္မေဟိ ဝိသံယုတ္တော။

ကိလေသမရိယာအ တေန ကတာ ဘဝေယျာ တိ အန္တောသမာပတ္တိယံ ပဝတ္တေ သောဠသ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တမာနံ ဝိပဿနာဝီထိံ ဘိန္ဒိတွာ သစေ ရာကဒယော ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ; တဿ ဝိပဿနာဝီထိယာ ကိလေသမရိယာအ တေန စိတ္တေန, စိတ္တသမင်္ဂိနာ တ ကတာ ဘဝေယျ။ **တေသူ**တိ တေသု ဓမ္မေသု။ **အဿာ** တိ ထေရဿ။ **ဧကောပီ**တိ ရာကဒီသု ဧကောပိတိ စ ဝဒန္တိ။ ဝုတ္တာကာရေန ဧကေစ္စာနံ အနာဟာထဂမနေ သတိ ဝိပဿနာ န တေသု ဓမ္မေသု နိရန္တရပ္ပဝတ္တာတိ **အာရမ္မဏမရိယာအ ဘဝေယျ။ ဝိက္ခမ္ဘိတပစ္စနီကတ္တာ** တိ ဝိပဿနာယ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ ပဂေဝ ဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ ဣအနိပိ ဝိက္ခမ္ဘေတဗ္ဗာ ကိလေသာ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ။

ဣတောတိ ပဌမဇ္ဈာနတော။ **အနန္တရောတိ** ဥပရိမော ဈာနာဒိဝိသေသော။ **တဿ ပဇာနနဿာ** တိ, ''အတ္ထိ ဥတ္တရိ နိဿရဏ''န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တဇာနနဿ။ **ဗဟုလီကရဏေနာ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပာဒနေန။

သမ္ပသာဒနဋ္ဌေနာ တိ ကိလေသကာလုသိယာပဂမနေန, တဿ ဝိစာရက္ခောဘဝိဂမေန တ စေတသော သမ္ပဒေဝ ဟာသာဒိကဘာဝေန။

ဝီရိယံ သတိ ဥပေက္ခာတိ အာဂတဋ္ဌာနေ ဟရိသုဒ္ဓိဥပေက္ခာ, အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာတိ တွေ ဈာနုပေက္ခာတိ, **''သုခဋ္ဌာနေ ဝေဒနုပေက္ခာတ''**တိ ဝုတ္တံ။ **သုခဋ္ဌာနေ** တိ စ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု သုခဿ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ။ **ပဿဒ္ဓတ္တာ** တိ သမစုရစေတယိတဘာဝေန အာရမ္မဏေ ဝိသဋ္ဌဝိတ္တတဘာဝတော ယော သော စေတသော အာဘောဂော ဝုတ္တော။ သာမညဖလာဒီသု သတိယာ ဟရိသုဒ္ဓိ, သာ ထန အတ္တတော သတိဝိနိမုတ္တာ နတ္ထီတိ အာဟ **''ပရိသုဒ္ဓသတိယေတ''**တိ။ **ဟရိသုဒ္ဓိဥပေက္ခာ,** န ဈာနုပေက္ခာဒယော။

၉၅. ဤဒိသေသု ဌာနေသု သတိယာ န ကအစိပိ ဉာဏဝိရဟော အတ္ထီတိ အာဟ – **''ဉာဏေန သမ္ပဇာနော ဟုတွာတ''**တိ။ တထာ ဟိ တတိယဇ္ဈာနေ, ''သတိမာ သုခဝိဟာရီ''တိ တွေ သမ္ပဇာနောတိ အယမတ္တော ဝုတ္တော ဧဝ ဟောတိ ။ **န သာဝကာနံ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာ ဟောတိ** သင်္ခါရာဝသေသသုခုမပ္ပဝတ္တိယာ ဒုဝိညေယျတ္တာ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေယျဘာဝတော။ တေနာဟ – **''ကလာပဝိပဿနံ ဒဿေန္တော ဧဝမာဟာ''** တိ။

၉၆. ပညာယ စဿဒိသွာ အာသဝာ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ တိ ဒဿနသမကာလံ ခီယမာနာ အာသဝာ, ''ဒိသွာ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ''တိ ဝုတ္တာ။ သမာနကာလေပိ ဟိ ဧဒိသော သဒ္ဒပ္ပယောကော ဒိဿတိ –

''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃-၄၅; ၂.၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅, ၄၆၇)။

> ''နိဟန္တွာ တိမိရံ သဗ္ဗံ၊ ဥဂ္ဂတေဏေ သမုဂ္ဂတော။
> ဝေရောစနော ရသ္မိမာလီ၊ လောကစက္ခုပဘင်္ကရော''တိ။ (ပဋ္ဌာ. အနုဋီ. ၁.၂၅-၃၄; ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၂.၅၈၀) စ –

ဧဝမာဒီသု။ ဟေတုအတ္တော တ အယံ **ဒိသွာ**တသဒ္ဒော အသမာနကတ္တုကော ယထာ – ''ဃတံ ပိဝိတွာ ဗလံ ဟောတိ, သီဟံ ဒိသွာ ဘယံ ဟောတီ''တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၂.၈၀၂)။ ဒဿနဟေတုကော ဟိ အာသဝာနံ ပရိက္ခယော ပရိညာ သစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဘိသမယေ သတိ ပဟာနာဘိသမယဿ လဗ္ဘနတော။ **ယုဂနဒ္ဓံ အာဟရိတွာ** တိ ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ တတ္ထ ဈာနဓမ္မေ သမ္မသန္တော သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ဘာဝေတိ။ ဧဝံ ယာဝ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ တတ္ထ သမ္မသန္တော သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ကတွာ ယထာ ထေရော အရဟတ္တံ ဟာပုဏိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **''အရဟတ္တံ ပတ္တတရော ဣဓ ဂဟိတော''** တိ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ။ ဒီဃနခသုတ္တဒေသနာယ (မ. နိ. ၂.၂၀၅-၂၀၆) ဟိ ထေရော အရဟတ္တံ ပတ္တော။ တအ စ အနာကမိ ဟုတွာ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇတီတိ ဝစနအဝသရော နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – ''အရဟတ္တံ ပတ္တတရော ဣဓ ဂဟိတော''တိ။ ယဒိ ဧဝံ – ''သဗ္ဗသော နေဝသညာနာသညာယတနံ သမတိက္ကမ္မ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ''တိ ဣဒံ ကသ္မာ ဝုတ္တန္တိ? ထေရေ ဝိဇ္ဇမာနေ ပဏ္ဍိတဂုဏေ အနဝသေသတော ဒဿေတွာ အရဟတ္တနိကူဋေန ဒေသနံ နိဋ္ဌာပေတုံ။ နိ

ရောဓသမာပဇ္ဇနံ ပန ထေရဿ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏံ။ တေနာဟ **“နိရောဓံ ပန။ပေ။ ဝဒန္တိ”** တိ။ တေန ဖလသမာပတ္တိမ္ပိ အန္တရာ သမာပဇ္ဇတိယေဝါတိ ဒဿေတိ။

တေမိဿံ ဝိဝရိတုံ **“တတ္ထဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ “နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိဿာမီ”တိ အာဘောဂေန သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ အာဟရိတွာ ဌိတဿ **နိရောဓသမာပတ္တိ သီသံ** နာမ ဟောတိ, တဿ အာဘောဂဝသေန **နိရောဓဿ တရော အာဂစ္ဆတိ။ ဖလသမာပတ္တိ ဂူဠ္ဟော ဟောတိ,** “ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိဿာမီ”တိ အာဘောဂဿ အဘာဝတော။ **ဖလသမာပတ္တိ သီသံ ဟောတီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတေန အာဘောဂပဋိဗဒ္ဓမေတေသံ အာဂမနန္တိ ဒီပိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဓမ္မဒီပတာသိနော ထေရာ ပနာ** တိအာဒိ အဋ္ဌကထာရုဠှမေဝ တံ ဝစနံ။ **အန္တောသမာပတ္တိယ** န္တိ နိရောဓံ သမာပန္နကာလေ။ **တိသမုဋ္ဌာနိကရူပဓမ္မေ** တိ ဥတုကမ္မာဟာရဝသေန တိသမုဋ္ဌာနိကရူပဓမ္မေ။

၉၇. **စိဏ္ဏဝသိတ** န္တိ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝေန သုဘာဝိတဝသီဘာဝံ။ **နိပ္ပတ္တိံ ပတ္တော** တိ ဥက္ကံသပရိနိပ္ဖတ္တိံ ပတ္တော။ ဥရေ တယာမဇနိတာယ **သြရသော။ ပဘာဝိတ** န္တိ ဥပ္ပာဒိတံ။ **ဓမ္မေနာ** တိ အရိယမဂ္ဂဓမ္မေန။ တဿ ဟိ အဓိဂမေန အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတော နိဗ္ဗတ္တောတိ ကတွာ, **“ဓမ္မဇော ဓမ္မနိမ္မိတော”** တိ ဝုစ္စတိ။ **ဓမ္မအာယဿာ** တိ နဝဝိဓဿ လောကုတ္တရဓမ္မအာယဿ။ **အာဒိယနတော**တိ ဂဏှနတော, သသန္တာနေ ဥပ္ပာဒနတောတိ အတ္ထော။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

အနုပဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၂. ဆဗ္ဗိသောဓနသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၉၈. **ခီဏာ ဇာတီ**တိ အတ္တနော ဇာတိက္ခယံ ပဋိဇာနန္တေန အရဟတ္တံ ဗျာကတံ ဟောတိ အရဟတော တဒဘာဝတော။ တထာ **ဝုသိတံ ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယတသော မေ ပရိယောသိတောတိ ပဋိဇာနန္တေနပိ။ **ကတံ ကရဏီယ** န္တိ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ စတူသု သစ္စေသု ပရိညာဒိဝသေန သောဠသဝိဓဿပိ ကိစ္စဿ အတ္တနာ နိဋ္ဌာပိတဘာဝံ ပဋိဇာနန္တေနပိ။ **နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာ** တိ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘာဝံ, အာယတိံ တ ပရိညာဒိကရဏီယာဘာဝံ ပဋိဇာနန္တေနပီတိ အာဟ – **“ဧကေနပိ ပဒေန အညာ ဗျာကတာဝ ဟောတီ”** တိ။ ဒွိက္ခတ္တုံ ဗဒ္ဓံ ပန သုဗဒ္ဓံ ဝိယာတိ ဝုတ္တံ။ **ဣဓ ပန အညာဗျာကရဏံ စတူဟိ ပဒေဟိ အာဂတံ,** တသ္မာ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ စေတ္ထ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ **စေတနာယ ဒိဋ္ဌတဒိတာ နာမ** အရိယဝေဟာရော။ **သဘာဝေ**တိ ပကတိအတ္ထော ဟိ အယံ ဓမ္မသဒ္ဒေ, “ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ”တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၇၄-၂၇၅) ဝိယ တသ္မာ, **အနုဓမ္မော** တိ အရိယဘာဝံ အနုဂတာ ပကတီတိ အတ္ထော။ ပရမပ္ပိစ္ဆတာယ အရိယာ အတ္တနော ဂုဏေ အနာဝိကရောန္တာပိ သာသနဿ နိယျာနိကဘာဝပဝေဒနတ္ထဉ္စေဝ သဗြဟ္မစာရီနံ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ဥဿာဟဇနနတ္ထဉ္စ တာဒိသာနံ ပရိနိဗ္ဗာနသမယေယေဝ အာဝိကရောန္တီတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ – **“ပရိနိဗ္ဗုတဿ။ပေ။ ကာတဗ္ဗော”** တိ။

၉၉. **ဒုဗ္ဗလ** န္တိ ဖေဂ္ဂု ဝိယ သုဘေဇ္ဇနီယံ ဗလဝိရဟိတံ, အသာရန္တိ အတ္ထော။ **ဝိရာဂုတ** န္တိ ပလုဇ္ဇနသဘာဝံ။ **ဝိဂစ္ဆနသဘာဝ** န္တိ ဝိနာသဂမနသဘာဝံ။ အနိစ္စဒုက္ခဝိပရိဏာမတ္တာ အဿာသလေသဿပိ အဘာဝတော **အဿာသဝိရဟိတံ**။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန သမန္နာဂမနဝသေန စ ယထာရဟံ ဥပေန္တိ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ **ဥပယာ,** “ဧတံ မမ, ဧသော မေ အတ္တာ”တိ ဥပာဒိယန္တိ ဒဠှဂ္ဂါဟံ ဂဏှန္တီတိ **ဥပာဒါနာ**။ အဓိတိဋ္ဌတိ စေတသော အဘိနိဝေသနဘူတာ တိ **စေတသော အဓိဋ္ဌာနံ။ တာဟီ** တိ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ။ **တန္တိ စိတ္တံ**။ **အဘိနိဝိသတီ**တိ အဘိရတိဝသေန နိဝိသတိ, အယ ဥဠှော အတ္ထော – သက္ကာယဓမ္မေသု စိတ္တံ အဘိနိဝိသတိ “ဧတံ မမံ, ဧသော မေ အတ္တာ”တိ အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတိ ဧတာဟိ အဘိနိဝေသာဟိ, တထာ သက္ကာယဓမ္မေသု စိတ္တံ အနုသေတိ ဧတာဟီတိ **အနုသယာ,** တဏှာဒိဋ္ဌိယော။ ယဒဂ္ဂေန ဟိ တေဘူမကဓမ္မေသု ရာဂါဒယော အနုသေန္တိ, တဒဂ္ဂေန တံသဟဂတဓမ္မာ တတ္ထ အနုသေန္တီတိ ပရိယာယေန, **“တံ အနုသေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ခယာ ဝိရာဂါ**တိ ဟေတုမ္ဟိ နိဿက္ကဝစနန္တိ **“ခယေန ဝိရာဂေနာ”**တိ ဟေတုမ္ဟိ ကရဏဝသေန အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ဝိရာဂေနာ**တိ စ **ဣတိ**သဒ္ဒော အာဒိ အတ္ထော ။ တေန “နိရောဓေနာ”တိ ဧဝမာဒိကံ ဂဟိတံ ဟောတိ။ **အညမညဝေဝစနာနေဝ** ဥပယာဒီနံ သမုစ္ဆေဒဿေဝ ဇောတနတော။

၁၀၀. ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထ သေသဘူတတ္တယံ ဥပဟာရရူပဉ္စာတိ ပတိဋ္ဌာနာ, နိဗ္ဗိဝဋ္ဋေန ဓာတုဓာတိ **ပတိဋ္ဌာနဓာတု**။ န္ဟာနိယစုဏ္ဏံ ဗာဟိရဥဒကံ ဝိယ သေသဘူတတ္တယံ အာဗန္ဓတီတိ **အာဗန္ဓနံ** ။ ပစနိယဘတ္တံ ဗာဟိရတေဇော ဝိယ သေသဘူတတ္တယံ ပရိပာစေတီတိ **ပရိပာစနံ**။ ဗာဟိရဝါတော ဝိယ သေသဘူတတ္တယံ ဝိတ္ထမ္ဘေတီတိ **ဝိတ္ထမ္ဘနံ**။ ဓာတုသဒ္ဒတ္တော ဝုတ္တောယေဝ။ **အသမ္ဖုဋ္ဌဓာတု** တိ အသမ္ဖုသိတဘာဝေ တေသံ ဝိပရိမဋ္ဌတာဘာဝတော။ **ဝိဇာနနံ** အာရမ္မဏူပလဒ္ဓိ။ **အဟံ အတ္တာ** တိ အဟံ, "ရူပဓမ္မော မေ အတ္တာ"တိ **အတ္တကောဋ္ဌာသေန** အတ္တဘာဝေန **နဥပဂမိ** န ဂဏှာတိ။ နိဿိတနိဿိတာပိ နိဿိတာ ဧဝ နာမာတိ အာဟ **"ပထဝီဓာတုနိဿိတာတ"** တိ။ အတ္တနာ တ ပန တန္နိဿိတာတိ **"ဧကေန ပရိယာယေနာ"**တိ။ ဥပဟာရရူပမ္ပိ ကာမံ နိဿိတမ္ပိ ဟောတိ။ တထာပိ တံ နိဿိတံ ဟောတိယေဝတိ တံ န ဥဒ္ဒဋ္ဌံ။ ပရိစ္ဆေဒကရတ္တာ ပရိစ္ဆေဒအာကာသဿ **"အဝိနိဗ္ဘောဂဝသေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တေန စ တထာ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ **သဗ္ဗမ္ပိ ဘူတုပဟာရရူပံ အာကာသဓာတုနိဿိတံ နာမ** ။ တံ နိဿာယ ပဝတ္တိယာ ဥပဟာရရူပံ ဝိယ ဘူတရူပါနိ, အရူပက္ခန္ဓာ ဝိယ စ ဝတ္ထုရူပါနိ, **"တံနိဿိတရူပဝတ္ထုကာ အရူပက္ခန္ဓာ"** တိ ဝုတ္တနယေန အာကာသဓာတုနိဿိတစက္ခာဒိရူပဓမ္မဝတ္ထုကာ ဝေဒနာဒယော အရူပက္ခန္ဓာ အာကာသဓာတုနိဿိတာ နာမာတိ ဣမမတ္ထံ **တထာ-**သဒ္ဒေန ဥပသံဟရတိ။ **ဣဓာပီ**တိ အာကာသဓာတုနိဿိတပဒေပိ, န ပထဝီဓာတုနိဿိတပဒာဒီသု ဧဝ။ **ရူပါရူပန္တိ** သဗ္ဗမ္ပိ ရူပါရူပံ **ဂဟိတမေဝ ဟောတိ,** အဂ္ဂဟိတံ နတ္ထိ။ **သဟဇာတာ။ပေ။ နိဿိတ** န္တိ ဣဒံ နိပ္ပရိယာယသိဒ္ဓံ နိဿယတ္တံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ပရိယာယသိဒ္ဓေ နိဿယတ္တေ ဂယှမာနေ – "ပစ္ဆာဇာတပစ္စယောတိ ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁၁) ဝစနတော သဗ္ဗံ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပံ, **"ဝိညာဏဓာတုနိဿိတ"** န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တထာ အနန္တရဝိညာဏဓာတုပစ္စယာ ပဝတ္တနတော, "ဝိညာဏဓာတုနိဿိတ"န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

၁၀၁. ရူပ္ပတိ ဝဏ္ဏဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနံ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ပကာသေတီတိ **ရူပန္တိ** အယမတ္ထော စက္ခုဒွာရေ အာပာထဂတေ ရူပါယတနေ နိပ္ပရိယာယတော လဗ္ဘတိ, န အာပာထမနာဂတေ။ စက္ခုဝိညာဏဝိညာတဗ္ဗဘာဝေ ပန အာပာထမနာဂတေပိ တသ္မိံ လဗ္ဘတေဝ တံသဘာဝတနတိဝတ္တနတော။ ရူပါယတနံ **ဒွဝိဓာ** ဝိဘဇိတွာ။ ထေရော ပန အာပာထံ အနာဂတဿာပိ ရူပါယတနဿ ရူပဘာဝံ န သက္ကာ ပဋိက္ခိပိတုန္တိ ဒွဝိဓာကရဏံ နာနုဇာနန္တော ဆန္ဒောတဒံ နိဒဿေတိ, **"ဥပရိ ဆန္ဒောတဒေ ကိန္တိ ကရိဿထာ"** တိ။ တတ္ထ ဟိ "စက္ခုံ, အာဝုသော ဆန္ဒ, စက္ခုဝိညာဏံ စက္ခုဝိညာဏဝိညာတဗ္ဗေ ဓမ္မေ"တိ (မ. နိ. ၃.၃၉၁) အာဂတံ, န စေတ္ထ စက္ခုဒွာရေ အာပာထံ အာဂတမေဝ ရူပါယတနံ စက္ခုဝိညာဏဝိညာတဗ္ဗပဒေန ဂဟိတံ, န အာပာထံ အနာဂတန္တိ သက္ကာ ဝိညာတုံ အဝိသေသေနေဝ ရူပါယတနေန တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟာဘာဝဿ ဇောတိတတ္တာ။ တေနာဟ **"န ယိဒံ လဗ္ဘတီ"** တိ။ **ရူပမေဝါ**တိ ရူပါယတနမေဝ။ ယဒိ ဧဝံ "စက္ခုဝိညာဏဝိညာတဗ္ဗေသု ဓမ္မေသူ"တိ ပဒံ ကထံ နေတဗ္ဗန္တိ အာဟ – **"စက္ခုဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ ပနာ"** တိ အာဒိ။ **စက္ခုဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ ဝိညာတဗ္ဗေသူ** တိ ယေန မနောဝိညာဏေန စက္ခုဝိညာဏံ အနိစ္စန္တိအာဒိနာ စက္ခုဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ တေန ဝိညာတဗ္ဗေသု တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မေသူတိ အတ္ထော။ **တဏှာဆန္ဒော** တိ တဿနသဘာဝေ ဆန္ဒော, န ကတ္တုကမျတာ ဆန္ဒောယေဝတိ တဏှာဆန္ဒော။ **ရဇ္ဇနဝသေနာ** တိ ဝတ္ထံ ဝိယ ရင်္ဂဇာတံ စိတ္တဿ အနုရဉ္ဇနဝသေန။ **အဘိနန္ဒနဝသေနာ** တိ အာရမ္မဏေ အဘိရမိတွာ နန္ဒနဝသေန။ သပ္ပီတိကတဏှာ ဟိ **နန္ဒီ** တိ ဝုစ္စတိ။ တဏှာယနဝသေန **တဏှာ**။

၁၀၂. အဟင်္ကာရော တိ "သေယျောဟမသ္မီ"တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၁၂၁, ၁၂၃၉; ဝိဘ. ၈၃၂, ၈၆၆; သံ. နိ. ၄.၁၀၈; မဟာနိ. ၂၁, ၁၇၈) အဟံကရဏံ။ ယေန ဟိ မမံ ကရောတိ, တံ **မမင်္ကာရော။ သေ့ဝတ** တိ "အဟင်္ကာရော"တိ ဝုတ္တမာနော။ ဧဝံ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ သဗ္ဗာသု လောကိယာဘိညာသု ဝုစ္စမာနာသု ဟေဋ္ဌာ ဝိဇ္ဇာဒွယံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယေန, **"ပုဗ္ဗေနိဝါသံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉ္စ အဝတွာ ကသ္မာ ဝုတ္တ"** န္တိ အာဟ? ဣတရော ဣမဿ သဗ္ဗတရေသုပိ လောကုတ္တရဓမ္မပုစ္ဆာ အဓိကတာ တသ္မာ "သော ဧဝံ သမာဟိတေ"တိအာဒိနာ တတိယာ ဝိဇ္ဇာ ကထိတာတိ ဒဿေန္တော, **"ဘိက္ခု လောကိယဓမ္မံ န ပုစ္ဆတီ"** တိအာဒိမာဟ။ **ကေဝိဿဇ္ဇိတသုတ္တံ နာမေတံ** တတိယဝိဇ္ဇာယ ဧဝ အာဂတတ္တာ။ အရိယဓမ္မဝသေနပိဿ သမညာ အတ္ထေတတိ ဒဿေန္တော, **"ဆဗ္ဗိသောဓနန္တိပိဿ နာမ"** န္တိ ဝတွာ တေသု ဓမ္မေသု ဘေဒံ ဒဿေတုံ, **"တွေ ဟိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိသုဒ္ဓာ** တိ တဿာ စောဒနာယ သောဓနေဝ သေန ဝိသောဓိတာ။ **ကေဟမေဝ ကတွာ**တိ ကေတရဝသေနေဝ ဟဋ္ဌိယံ ကေဇ္ဈံ အာဂတတ္တာ ကေဟမေဝ ကောဋ္ဌာသံ ကတွာ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ တ ဆဗ္ဗိသောဓနတာတိ အာဟ – **"စတူဟိ အာဟာရေဟိ သဒ္ဓိ"** န္တိ ကထံ ပနေတ္ထ စတ္တာရော အာဟာရာ ဂဟေတဗ္ဗာတိ? ကေစိ တာဝ အာဟု – "သာဓူတိ ဘာသိတံ အဘိနန္ဒိတွာ အနုမောဒိတွာ ဥတ္တရိ ပဉှော

ပုစ္ဆိတဗ္ဗော”တိ ဟေဋ္ဌာ အာဂတေန နယေန အာဟာရတာရော အာဟရိတွာ ဝတ္တဗ္ဗောတိ။ “ဗဟိဒ္ဓါ သဗ္ဗနိမိတ္တေသူ”တိ ဧတ္ထ အာဟာရာနမ္ပိ သင်္ဂဟိတတ္တာ အာဟာရာ အတ္ထတော အာဂတာ ဧတတိ အညေ။ အပရေ ပန ရူပက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေန ကဗဠီကာရော အာဟာရော , သင်္ခာရက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေန ဖဿာဟာရော, မနောသဉ္စေတနာဟာရဂ္ဂဟဏေန ဝိညာဏာဟာရော သရူပတောပိ ဂဟိတောတိ ဝဒန္တိ။

“ဆဗ္ဗိသောဓနေ”န္တိ ဣမဿ သုတ္တဿ သမညာယ အနုဝတ္တတံ ဒဿေတွာ အာယတိမ္ပိ တာဒိသေန ဗျာကရဏေန ဘိက္ခူနံ ပဋိပတ္တိမ္ပိ ဒဿနတ္ထံ, **“ဣမေ ပနာ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ဝိနယနိဒ္ဒေသပရိယာယေနာ** တိ ဝိနယနိဒ္ဒေသေ အာဂတေန ကာရဏေန။ **ဝိနယေ** တ အာဂတနိဒ္ဒေသာနုက္ကမေန။

အဓိဂန္တဗ္ဗတော **အဓိဂမော,** ဈာနာဒိအဓိဂမပုစ္ဆာ။ တေနာဟ – **“ဈာနဝိမောက္ခာဒီသူ”** တိအာဒိ။ **ဥပာယပုစ္ဆာ**တိ အဓိဂမောပာယပုစ္ဆာ။ **ကိန္တိ** တိ ကေန ပကာရေန ဝိဓိနာတိ အတ္ထော။

ကတမေသံ တွံ ဓမ္မာနံ လာဘီ တိ ဣဒံ ပန ပုဗ္ဗေ “ကိံ တေ အဓိဂတ”န္တိ အနိဒ္ဒိဋ္ဌဘာဝေန ဈာနာဒိဝိသေသာ ပုစ္ဆိတာတိ ဣဒါနိ တေသံ နိဒ္ဒိသာပေတွာ ပုစ္ဆနာကာရဒဿနံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ယထာဝုတ္တေဟိ အာကာရေဟိ အဓိဂမဗျာကရဏံ သောဓေတဗ္ဗံ, တသ္မာ။ **ဧတ္တာဝတာတ** တိ ဧတ္တကေန ဗျာကရဏမတ္တေနေဝ န သက္ကာရော ကာတဗ္ဗော။ ဗျာကရဏဉှိ ဧကစ္စဿ အယာထာဝတောပိ ဟောတိ, ယထာ နာမ ဇာတရူပပတိရူပံ ဇာတရူပံ ဝိယ ခာယတိတိ ဇာတရူပံ နိဃံသနတာပနဆေဒနေဟိ သောဓေတဗ္ဗံ ဧဝမေဝံ **ဣမေသု** ဣဒါနေဝ ဝုတ္တေသု **ဆသု ဌာနေသု** ပက္ခိပိတွာ **သောဓနတ္ထံ ဝတ္တဗ္ဗော ဝိမောက္ခာဒီသူ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမာဓိ-သမာပတ္တိ-ဉာဏဒဿန-မဂ္ဂဘာဝနာ-ဖလသစ္ဆိကိရိယာ သင်္ဂဏှာတိ။

ဟာကဗ္ဗော ဟောတိ အဓိဂတဝိသေသဿ သတိသမ္မောသာဘာဝတော။ သေသပုစ္ဆာသုပိ “ဟာကဗ္ဗော ဟောတီ”တိ ပဒေ ဧသေဝ နယော။ **ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာကုသလာ** တိ သဗ္ဗောယမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာသု နိပုဏာ။ ယာယ ပဋိပဒါယ ယဿ အရိယမဂ္ဂော အာဂစ္ဆတိ, သာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိ **အာဂမနပဋိပဒါ။ သောဓေတဗ္ဗာ** တိ သုဒ္ဓါ ဥဒါဟု အသုဒ္ဓါတိ ဝိစာရဏာဝသေန သောဓေတဗ္ဗာ။ **န သုဇ္ဈတိ** တိ တတ္ထ တတ္ထ ပမာဒပဋိပတ္တိဘာဝတော။ **အပနေတဗ္ဗော** အတ္တနော ပဋိညာယ။ **“သုဇ္ဈတီ”** တိ ဝတွာ သုဇ္ဈနာကာရံ ဒဿေတုံ, **“ဒီဃရတ္တ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပညာယတီ**တိ ဧတ္ထ “ယဒိ”တိ ပဒံ အာနေတွာ ယဒိ သော ဘိက္ခု တာယ ပဋိပဒါယ ယဒိ ပညာယတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ခီဏာသဝပဋိပတ္တိသဒိသာ ပဋိပဒါ ဟောတိ** ဒီဃရတ္တံ ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသတ္တာ။

နဒိယာ သမုဒ္ဒံ ပက္ခန္ဒနဋ္ဌာနံ **နဒီမုခဒွါရံ။ မဒ္ဒမာနော** တိ ဗဒရသာဋ္ဌဝံ သရသံ ပတ္တေ ပက္ခိတ္တော ဟုတွာ မဒ္ဒမာနော။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဆဗ္ဗိသောဓနသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၃. သပ္ပုရိသဓမ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၅. သပ္ပုရိသဓမ္မန္တိ သပ္ပုရိသဘာဝကရံ ဓမ္မံ။ သော ပန ယသ္မာ သပ္ပုရိသာနံ ပဝေဏိကော ဓမ္မော ဟောတိ။ တသ္မာ အာဟ – **“သပ္ပုရိသာနံ ဓမ္မ”** န္တိ, ဧသ နယော **အသပ္ပုရိသဓမ္မန္တိ** ဧတ္ထာပိ။ ဧဝံ ပဓာနံ အနုဋ္ဌာတဗ္ဗဥ္စ သပ္ပုရိသဓမ္မံ အာဒိံ ကတွာ မာတိကံ ဌပေတွာ အယထာနုပုဗ္ဗိယာ နိဒ္ဒိသန္တော **“ကတမော စ, ဘိက္ခဝေ, အသပ္ပုရိသဓမ္မော”**တိအာဒိမာဟ။ တထာ ပန နိဒ္ဒိသန္တော ဥဒါဟရဏပုဗ္ဗကံ ဟေတုံ ဒဿေတုံ, **“ယထာ နာမာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗပရိစ္စာဂပုဗ္ဗကံ ဂဟေတဗ္ဗဂ္ဂဟဏံ နာမ ဉာယပဋိပတ္တိ, တသ္မာ သပ္ပုရိသဓမ္မော သမာဒေတဗ္ဗောတိ ဒီပေန္တော သတ္ထာ အယထာနုပုဗ္ဗိယာ နိဒ္ဒိသီယတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ တထာ အညတ္ထာပိ “အသေဝနာ စ ဗာလာနံ, ပဏ္ဍိတာနဥ္စ သေဝနာ”တိ။ **တေဒေဝ ဟိ ကုလဒွယံ “ဥစ္စကုလ”န္တိ ဝုစ္စတိ** နိပ္ပရိယာယတော။ တထာဟိ အန္တိမဘဝိကာ ဗောဓိသတ္တာ တတ္ထေဝ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တိ။ **သော**တိ သာမိစိပ္ပဋိပန္နော ဘိက္ခု။ **အန္တရံ ကရိတွာ**တိ တံ ကာရဏံ ကတွာ။ ပဋိပဒါ ဟိ ဝိညူနံ ပူဇာယ ကာရဏံ, န ဥစ္စကုလီနတာ။ **မဟာကုလာ**တိ ဝိပုလကုလာ ဥဟာဒိတောဒိတကုလသမ္ပဝတ္တိကာတိ အတ္ထော။

၁၀၆. ယသသဒ္ဒော ပရိတရတစကော။ **ယသ္မိံ** တိ စ သာတိသယပရိတရဝန္တတာ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ပရိတရသမ္ပန္နော”**တိ။ အာဓိပတေယျာဘာဝတော ပရေသံ ဥပရိနတ္တိ ဧတေသံ ဤသော ဤသနံ ဣသ္သရိယန္တိ အက္ခာတဗ္ဗာတိ **အပ္ပေသက္ခာ** ။ တေနာဟ **“အပ္ပပရိတရာ”**တိ။ အဘာဝတ္ထော ဟိ ဣဓ **အပ္ပ**-သဒ္ဒော။

၁၀၇. နဝေဝ ဓုတင်္ဂါနိ အာဂတာနိ တိ ဧတ္တ ယထာ ဥက္ကဋ္ဌပံသုကူလိကဿ တေစီဝရိကတာ သုကရာ။ ဧဝံ ဥက္ကဋ္ဌပိဏ္ဍပာတိကဿ သပဒါနစာရိကတာ သုကရာ။ ကောသနိကဿ စ ပတ္တပိဏ္ဍိကခလုပစ္ဆာဘတ္တိကတာ သုကရာ ဧတတိ – ‘‘ပံသုကူလိကော ဟောတိ’’တိအာဒိဝစနေနေဝ ဟင်္ဂါယာ အနာဂတာနမ္ပိ အာဂတဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော ပရိဟရဏသုကရတာယ တေသမ္ပိ သမာဒါနသမ္ဘဝတော။ တေနာဟ **“တေရသ ဟောန္တိ”** တိ။

၁၀၈. ကာမတဏှာဟာဒိကာယ တာယ တဏှာယ နိဗ္ဗတ္တာတိ တမ္မယာ, ပုထုဇ္ဇနာ, ပကတိဘာဝူပဂမနေန တေသံ ဘာဝေ တမ္မယတာ, တပ္ပဋိက္ခေပတော **အတမ္မယတာ,** နိတ္တဏှာတာ။ **တံယေဝ ကာရဏံ ကတွာ**တိ ပဌမဇ္ဈာနေပိ တဏှာပဟာနံယေဝ ကာရဏံ ကတွာ။ **စိတ္တေ ဥပ္ပာဒေတွာ** တိ အတမ္မယတာပရိယာယေန ဝုတ္တေ တဏှာယ ပဋိပက္ခဓမ္မေ သမ္ပာဒေတွာ။ **န မညတီ**တိ မညနာနံ အရိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နတ္တာ ကိဉ္စိပိ ဩကာသေ ကာမဘာတဒိကေ ကေနစိ ဝတ္ထုနာ ဟတ္ထိအဿခေတ္တဝတ္ထာဒိနာ ပတ္တစီဝရဝိဟာရပရိဝေဏာဒိနာ စ ပုဂ္ဂလံ န မညတိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

သပ္ပုရိသဓမ္မသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၄. သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၀၉. အညမညန္တိ အညံ အညံ။ တေနာဟ **“အညံ သေဝိတဗ္ဗ”** န္တိအာဒိ။ **သတ္တဟိ ပဒေဟီ**တိ သတ္တဟိ တက္ကေဟိ။ ပဇ္ဇတိ ဧတေန ယထာဓိပ္ပေတော အတ္ထောတိ ပဒံ, တက္ကံ။ **သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဩကာသကရဏံ** ဓမ္မဒာယာဒေ (မ. နိ. ၁.၃၁) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၁၃. ဒိဋ္ဌိယေဝ ပစ္စယဝသေန ပဋိလဒ္ဓတာယ **ဒိဋ္ဌိပဋိလာဘော။ သညာပဋိလာဘေပိ** ဧသေဝ နယော။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမ္မာဒိဋ္ဌိယော။ပေ။ န ဂဟိတာ** ကမ္မပထပ္ပတ္တာနံ တေသံ မနောသမာစာရဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဒိဋ္ဌိ စိတ္တုပ္ပာဒတရေ န ဂဟိတာတိ? ကာမံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ အဝယဝိဘာဝေ လဗ္ဘတိ, တထာပိ စိတ္တုပ္ပာဒက္ခဏေ လောကိယလောကုတ္တရစိတ္တုပ္ပာဒေသု ကမ္မပထကောဋ္ဌာသော န ဥဒ္ဓဋော။

၁၁၅. ကာမသညာဒီနန္တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယထာ ဗျာပာဒဝိဟိံသာသညာ သင်္ဂဟိတာ, ဧဝံ အနဘိဇ္ဈာအဗျာပာဒအဝိဟိံသာသညာ သင်္ဂဟိတာ ပဌမေန အာဒိသဒ္ဒေန ‘‘အနဘိဇ္ဈာသဟဂတာယ သညာယာ’’တိအာဒိဟဒုတိယေ သင်္ဂဟိတတ္တာ။

၁၁၇. တိ ကာမဘာတဒိနံ အပရိယောသာနာယ ပရိယောသာနံ ဣစ္ဆတောပိ တာဒိသဿ ဘာဝနံ အပရိယောသာနမေဝ ဟောတိ ။ **စတ္တာရော ဟောန္တိ** ပုဂ္ဂလဝသေန။ တေနာဟ **“ပုထုဇ္ဇနောပိ ဟီ”** တိအာဒိ။ **အကုသလာ ဓမ္မာ ဝဍ္ဍန္တိ** တိ တေသံ ပဟာနာယ အပ္ပဋိပဇ္ဇမာနဿာတိ အဓိပ္ပာယော, တတော ဧဝ **ကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ** ။ တေနဿ ကိလေသဒုက္ခေန ဝိပာကဒုက္ခေန စ **သဒုက္ခမေဝ အတ္တဘာဝံ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ** ။ ဩရမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ပဟာယ သုဒ္ဓာဝါသေသု နိဗ္ဗတ္တနာရဟော **အနာဂါမီ ကထံ။ပေ။ အဘိဝဍ္ဍန္တိ** တိ အာဟ **“အနာဂါမိပိ”**တိအာဒိ။ **သဒုက္ခမေဝ အတ္တဘာဝံ အဘိနိဗ္ဗတ္တေတိ,** ယာယ လဗ္ဘမာနအကုသလာဘိဝုဍ္ဍိ ကုသလပရိဟာနိဥ္စ ဂဟေတွာ အနာဂါမိနောပိ သဗ္ဗျာပဇ္ဈအတ္တဘာဝာဘိနိဗ္ဗတ္တနံ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ယထာလဗ္ဘမာနံ အကုသလပရိဟာနိံ ကုသလာဘိဝုဍ္ဍိဥ္စ ဂဟေတွာ ပုထုဇ္ဇနဿပိ အန္တိမဘဝိကဿ အဗ္ယာပဇ္ဈအတ္တဘာဝာဘိနိဗ္ဗတ္တနံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ပုထုဇ္ဇနောပီ”**တိအာဒိ။ **အကုသလမေဝ ဟာယတိ,**န ကုသလံ တဿ ဗုဒ္ဓိပက္ခေ ဌိတတ္တာ။ တတ္ထာပိ **ဝိပဿနမေဝ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေတိ,** န ဝဋ္ဋဂဗ္ဘံ အန္တိမဘဝိကတာယ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿိတတ္တာ အဇ္ဈာသယဿ, ဉာဏဿ စ ပာကဂမနတော။

၁၁၉. ကေစ္စသ္သာ တိ သာမိဝစနံ "အဘိနန္ဒတီ"တိအာဒီသု ပစ္စတ္တဝသေန ပရိဏာမေတဗ္ဗံ, တထာ "နိဗ္ဗိန္ဒတီ"တိအာဒီသုပိ။ **ဥဂ္ဂဏှိတ္ဝာပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ဘဂဝတော ဘာသိတဿ အတ္ထံ အဇာနန္တာ တာဝ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ပရိဗာဟိရာ ဟောန္တု၊ ဇာနန္တာနမ္ပိ သဗ္ဗေသံ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတီတိ အနေကံသိကတံ စောဒေန္တော **"ဧဝံ သန္တေပီ"** တိအာဒိမာဟ။ ဣတရော သဗ္ဗေသမ္ပိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ဟောတိယေဝါတိ, **"အပ္ပဋိသန္ဓိကာ"**တိအာဒိနာ အနေကံသိကတံ ပရိဟရတိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၅. ဗဟုဓာတုကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၂၄. ဘယန္တိ (အ. နိ. ဋီ. ၂.၃.၁) စိတ္တုတ္တာသံ သပ္ပတာတိ အာဟ **"စိတ္တုတြာသော"** တိ။ **ဥပဒ္ဒဝေ** တိ အန္တရာယော။ တဿ ပန ဝိက္ခေပကာရဏတ္တာ ဝုတ္တံ **"အနေကဂ္ဂတာကာရော"** တိ။ **ဥပသဂ္ဂေ** တိ ဥပသဇ္ဇနံ။ တတော အပ္ပတိကာရဝိဃာတာပတ္တိ ယဿာ ပတိကာရာဘာဝေန ဝိဟညမာနဿ ကိဉ္စိ ကာတုံ အသမတ္ထဿ ဩသီဒနကာရဏံ, တဿာ ဝုတ္တံ – **"တတ္ထ တတ္ထ လဂ္ဂနာကာရော"** တိ။ ဝဠဝတ္တ အာဂန္တွာ **ယထာဝုတ္တေ ဒိဝသေ အနာဂစ္ဆန္တေသု**။ ဗဟိ အနိက္ခမန္တာယ **ဒ္ဝတရေ အဂ္ဂိ ဒတ္ဝာ** ။

နဠဧဟီတိ နဠစ္ဆန္နသဒ္ဒေပေန ဥပရိ ဆာဒေတွာ တေဟိယေဝ အရုကစ္ဆဒနနိယာမေန ပရိတောပိ ဆာဒိတာ။ **ဧသေဝ နယော**တိ ဣမိနာ တိဏေဟိ ဆန္နတံ, သေသသမ္ဘာရာနံ ရုက္ခမယတဉ္စ အတိဒိသတိ။ **ဝိဓဝပုတ္တေ** တိ အဒန္တာဘာတေပလက္ခဏံ။ တေ ဟိ နိပ္ပိတိကာ အဝိနီတာ အသံယတာ အကိစ္စကာရိနော ဟောန္တိ။

မတ္ထကံ အပဟပေတွာတဝ နိဋ္ဌာပိတာ တိ ကဿာ ဘဂဝတ ဧဝမကာသီတိ? အာနန္ဒတ္ထေရဿ ပုစ္ဆာကောသလ္လဒီပနတ္ထမေဝ, တတ္ထ နိသိန္နာနံ သန္နိပတိတဘိက္ခူနံ ဒေသနာယ ဇာနနတ္ထဉ္စ။ တေ ကိရ သဒ္ဓေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ အဇာနန္တာ အန္ဓကာရံ ပဝိဋ္ဌာ ဝိယ ဋ္ဌိတာ။ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိဝသေန ပရိဂ္ဂယှ ဇာနိဿန္တီတိ။

၁၂၅. ရူပပရိဂ္ဂဟော ဝ ကထိတော, န အညံ ကိဉ္စီတိ အတ္ထော။ ဣဒာနိ တတော သစ္စာနိ နိဒ္ဒာရေတွာ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ, **"သဗ္ဗာပိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟောန္တီ** တိ အဋ္ဌေကာဒသ ဓာတုယော ရူပက္ခန္ဓော, အဒ္ဓဋ္ဌမာ ဓာတုယော ယထာရဟံ ဝေဒနာဒယော စတ္တာရော အရူပိနော ခန္ဓာတိ ဧဝံ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟောန္တိ။ **ပဉ္စပိ ခန္ဓာ** တဏှာဝဇ္ဇာ **ဒုက္ခသစ္စံ။ အပ္ပဝတ္တိ** တိ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ။ **နိရောဓပဇာနနာ**တိ ပညာသီသေန မဂ္ဂကိစ္စမာဟ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပမုခော ဟိ အရိယမဂ္ဂေါ။ **မတ္ထကံ ဟာပေတွာ ကထိတံ ဟောတိ** သမ္မသနဿ ဘူမိယာ နိပ္ဖတ္တိယာ စ ကထိတတ္တာ။ **ဇာနာတိ ပဿတီ** တိ ဣမိနာ ဉာဏဒဿနံ ကထိတံ တံ ပန လောကိယံ လောကုတ္တရန္တိ ဒုဝိဓန္တိ တဒုဘယမ္ပိ ဒဿေန္တော အာဟ – **"သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂေါ ဝုတ္တော"** တိ။

ဥတ္တာဝတာပိ ခေါ တိ ပိ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန အညေန ပရိယာယေန သတ္တာ ဓာတုကောသလ္လံ ဒေသေတုကာမော တိ ထေရော, "သိယာ ပန, ဘန္တေ"တိ ပုစ္ဆတီတိ ဘဂဝတ ပထဝီဓာတုအာဒိဝသေနပိ ဓာတုကောသလ္လံ ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ ပထဝီဓာတုအာဒိသဒ္ဒေန ဒေသနာကာရဏံ ဝိဘာဝေန္တော, **"ပထဝီဓာတု။ပေ။ ဝုတ္တာ"** တိ အာဟ။ **တာပိ** ဟိ အာဒိတော ဆ ဓာတုယော။ **"ဝိညာဏဓာတုတော နီဟရိတွာ ပူရေတဗ္ဗာ"** တိ ဝတွာ ကထံ ရူပဓာတုယော နီဟရိယန္တီတိ စောဒနံ သန္ဓာယ တံ နယံ ဒဿေတုံ, **"ဝိညာဏဓာတူ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာမဥ္စေတ္ထ ကာယဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတုပထဝီဓာတု အာဒိဝသေန ဒေသနာရုဠှမေဝ, ကာယဓာတု ပန နီဟရိတဗ္ဗာတိ ဧကံသမေဝ နီဟရဏဝိဓိံ ဒဿေန္တော, **"သေ နယော သဗ္ဗတ္ထာ"** တိ အာဟ။ **ပုရိမပစ္ဆိမဝသေန မနောဓာတူ**တိ ပစ္ဆိမဘာဂဝသေန ကိရိယာမနောဓာတု ဂဟေတဗ္ဗာ တဿာနုရူပဘာဝတော။ နနု စေတ္ထ မနောဓာတု နာမာယံ မနောဝိညာဏဓာတုယာ အသံသဋ္ဌာ, ဝိသုံယေဝ စေသာ ဓာတူတိ? သစ္စမေတံ အဋ္ဌာရသဓာတုဒေသနာယ, စိတ္တဝိဘတ္တိနိဒ္ဒေသေ ဆဝိညာဏကာယဒေသနာယံ ပန သာ မနောဝိညာဏကာယသင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ တံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၂.၅၁၇) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ တ **ပုရိမပစ္ဆိမဝသေနာ**တိ ပုရေစရာနုစရဝသေန။ **မနောဓာတူ**တိ ဝိဟာက မနောဓာတု ဂဟေတဗ္ဗာ ပုရေစရဏတော, ပရတော ဥပ္ပဇ္ဇနကိရိယာမနောဝိညာဏဓာတုယာ အနန္တရံ မနောဓာတုယာ, ကိရိယာမနောဓာတုယာ အနန္တရံ မနောဝိညာဏဓာတုယာ အနုပ္ပဇ္ဇနတော စ။

ဓမ္မာနံ ယာဝဒေဝ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဝိဘာဝနတ္ထာယ သတ္တု ဓာတုဒေသနာတိ အညေသု သဘာဝဓာရဏာဒိအတ္ထေ သု လဗ္ဘမာနေသုပိ အယမေတ္ထ အတ္ထော ပဓာနောတိ အာဟ – **"သေနယော သဗ္ဗတ္ထာ"** တိ။ **သပ္ပဋိပက္ခဝသေနာ** တိ သပ္ပဋိဘာဂဝသေန သုခံ ဒုက္ခေန သပ္ပဋိဘာဂံ, ဒုက္ခံ သုခေန, ဧဝံ သောမနဿဒေါမနဿာတိ။ ယထာ သုခာဒီနံ ယေဝ သမုဒာစာရော ဝိဘူတော, န ဥပေက္ခာယ, ဧဝံ ရာဂါဒီနံယေဝ သမုဒာစာရော ဝိဘူတော, န မောဟဿ, တေန ဝုတ္တံ **"အဝိဘူတဘာဝေနာ"**တိ။ **ကာယဝိညာဏဓာတု ပရိဂ္ဂဟိတာဝ ဟောတိ** တဒဝိနာဘာဝတော။ **သေသာသု** သောမနဿ ဓာတုအာဒီသု, **ပရိဂ္ဂဟိတာဝ ဟောတိ** အဝိနာဘာဝတော ဧဝ။ န ဟိ သောမနဿာဒယော မနောဓာတုယာ ဝိနာ ဝတ္တန္တိ။ **ဥပေက္ခာဓာတုတော နီဟရိတ္ဂတ**တိ ဧတ္ထ စက္ခုဝိညာဏဓာတုအာဒယော စတဿော ဝိညာဏဓာတုယော တာသံ ဝတ္ထာရမ္မဏဘူတာ စက္ခုဓာတုအာဒယော စာတိ အဋ္ဌ ရူပဓာတုယော, မနောဓာတု, ဥပေက္ခာသဟဂတာ မနောဝိညာဏဓာတု, ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဧဝ ဓမ္မဓာတူတိ ဧဝံ ပန္နရသ ဓာတုယော ဥပေက္ခာဓာတုတော နီဟရိတဗ္ဗာ။ သောမနဿဓာတုအာဒ ယော ပန စတဿော ဓာတုယော ဓမ္မဓာတုအန္တောဂဓာ , ဧဝံ သုခဓာတုတော ကာယဝိညာဏဓာတုယာ တဿာ ဝတ္ထာ ရမ္မဏဘူတာနံ ကာယဓာတုဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတူနဉ္စ နီဟရဏာ ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတနယာတိ, **"ဥပေက္ခာဓာတုတော နီဟရိတ္ဂတ ပူရေတဗ္ဗာ"**ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။

ကာမဝိတက္ကာဒယော ဣဓ ကာမဓာတုအာဒိပရိယာယေန ဝုတ္တာတိ **"ကာမဓာတုအာဒီနံ ဒွေဝဓာဝိတက္ကေ ကာမ ဝိတက္ကာဒီသု ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ အာဟ။ တတ္ထ ဟိ "ကာမဝိတက္ကောတိ ကာမပဋိသံယုတ္တ တော ဝိတက္ကော, ဗျာပာဒဝိတက္ကောတိ ဗျာပာဒပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော, ဝိဟိံသာဝိတက္ကောတိ ဝိဟိံသာပဋိ သံယုတ္တော ဝိတက္ကော, နေက္ခမ္မပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော နေက္ခမ္မဝိတက္ကော, သော ယာဝ ပဌမဇ္ဈာနာ ဝဋ္ဋ ဋ္ဌတိ။ အဗျာပာဒပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော အဗျာပာဒဝိတက္ကော, သော မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပဌ မဇ္ဈာနာ ဝဋ္ဋတိ။ အဝိဟိံသာပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော အဝိဟိံသာဝိတက္ကော, သော ကရုဏာယ ပုဗ္ဗဘာဂတော ပဋ္ဌ ဌာယ ယာဝ ပဌမဇ္ဈာနာ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဝုတ္တံ။ အယံ ပနတ္ထော အဘိဓမ္မေ ဝိတ္ထာရတော အာဂတော ဧတတိ ဒဿေတုံ, **"အဘိဓမ္မေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကာမဓာတုတော နီဟရိတ္ဂတ**တိ ဧတ္ထ **ကာမ**ဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ ရူပဓာတုအာဒယော ဆ, တံဝိသယာ သတ္တဝိညာဏဓာတုယော, တတ္ထ ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏဓာတူနံ စက္ခုဓာတုအာဒယော ပဉ္စာတိ အဋ္ဌာရသ။ နေ က္ခမ္မဓာတုအာဒယော ပန ဓမ္မဓာတုအန္တောဂဓာ ဧဝ။

ကာမတဏှာယ ဝိသယဘူတာ ဓမ္မာ ကာမဓာတူတိ အာဟ – **"ပဉ္စ ကာမာဝစရက္ခန္ဓာ ကာမဓာတူ"** တိ။ တထာ ရူပ တဏှာယ ဝိသယဘူတာ ဓမ္မာ ရူပဓာတု, အရူပတဏှာယ ဝိသယဘူတာ ဓမ္မာ အရူပဓာတူတိ အာဟ – **"စတ္တာရော အရူပာဝစရက္ခန္ဓာ"**တိအာဒိ။ ကာမတဏှာ ကာမော ဥတ္တရပဒလောပေန, ဧဝံ ရူပာရူပတဏှာ ရူပာရူပံ။ အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန တာ ယတ္ထ အဝစရန္တိ, တေ ကာမာဝစရာဒယောတိ ဧဝံ ကာမာဝစရက္ခန္ဓာဒီနံ ကာမတဏှာဒိဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အာဒိနာ နယေနာ**တိ ဧတေန "ဥပရိတော ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝေ အန္တောကရိတွာ တွောဝစရာ"တိ အာဒိပာဠိံ (ဝိဘ. ၁၀၂၀) သင်္ဂဏှာတိ။ **တွော့ဝစရာ** တိ အဝီစိပရနိမ္မိတပရိစ္ဆိန္နောကာသာယ ကာမတဏှာယ ဝိသ ယဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တအောကာသတာ စ တဏှာယ တန္နိန္နတ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ န ယော။ ပရိပုဏ္ဏအဋ္ဌာရသဓာတုကတ္တာ ကာမာဝစရဓမ္မာနံ **"ကာမဓာတုတော နီဟရိတ္ဂတ ပူရေတဗ္ဗာ"** တိ ဝုတ္တံ။ မနောဝိညာဏဓာတုဓမ္မဓာတု ဧကဒေသမတ္တမေဝ ဟိ ရူပာရူပါဝစရဓမ္မာတိ။

သမာဂန္တွာ တိ သဟိတာ ဟုတွာ။ ယတ္ထကဥ္စိ ပစ္စယမ္ဓေ အတ္တနော ဖလဿ ကာရဏံ, တတ္ထ တန္နိဗ္ဗတ္ တနေ သမာဂတာ ဝိယ ဟောတိ ဝေကလ္လေ တဒနိဗ္ဗတ္တနတော။ **သင်္ခတဓာတုတော နီဟရိတ္ဂတ ပူရေတဗ္ဗာ** အသင်္ခ တာယ ဓာတုယာ ဓမ္မဓာတုဧကဒေသဘာဝတော။

၁၂၆. ဧဝံ ပဝတ္တမာနာ မယံ အတ္တာတိ ဂဟဏံ ဂမိဿာမာတိ ဣမိနာ ဝိယ အဓိပ္ပာယေန အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ဥ ဒ္ဒိဿ ပဝတ္တာ အဇ္ဈတ္တာ, တေသု ဘဝတ တပ္ပရိယာပန္နတ္တာတိ **အဇ္ဈတ္တိကာနိ** ။ တတော ဗဟိဘူတာနိ **ဗာဟိ ရာနိ**။ အာယတနကထာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကထာ စ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၁၀, ၅၇၀, ၅၇၁) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ ဗာတိ န ဝိတ္ထာရိတာ။

၁၂၇. အဝိဇ္ဇမာနံ ဌာနံ **အဋ္ဌာနံ** (အ. နိ. ဋ္ဌ. ၁.၁.၂၆၈; ဝိဘ. မူလဋီ. ၈၀၉), နတ္ထိ ဌာနန္တိ တ **အဋ္ဌာနံ။ အနဝကာသော**တိ ဧတ္ထ ဧသေဝ နယော။ တဒတ္ထနိဂမနမေဝ ဟိ "နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ"တိ ဝစနန္တိ။ တေနာဟ **"ဥဘယေနပိ"**တိအာဒိ။ **ယန္တိ** ကာရဏေ ပစ္စတ္တဝစနံ, ဟေတုအတ္ထော စ ကာရဏတ္ထောတိ အာဟ – **"ယန္တိ ယေန ကာရဏေနာ"** တိ။ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိသမ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ **"မဂ္ဂဒိဋ္ဌိယာ သမ္ပန္နော"** တိ။ ကုတော ပနာယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ? လိင်္ဂတော။ လိင်္ဂဥ္စေဟတံ, ယဒိဒံ နိစ္စတော ဥပဂမနပဋိက္ခေပေါ။ **စတုဘူမကေသူ**တိ ဣဒံ စတုတ္ထဘူမကသင်္ခါရာနံ အရိယသာဝကဿ ဝိသယဘာဝူပဂမနတော ဝုတ္တံ; န ပန တေ အာရဗ္ဘ နိစ္စတော ဥပဂမနသမ္ဘာဝတော။ ဝက္ခတိ စ "စတုတ္ထဘူမကသင်္ခါရာ ပနာ"တိအာဒိနာ။ အဘိသင်္ခတသင်္ခါရအဘိသင်္ခရဏကသင်္ခါရာနံ သပ္ပဒေသတ္တာ နိပ္ပဒေသသင်္ခါရဂ္ဂဟဏတ္ထံ **"သင်္ခတသင်္ခါရေသူ"** တိ ဝုတ္တံ။ လောကုတ္တရသင်္ခါရာနံ ပန နိဝတ္တနေ ကာရဏံ သယမေဝ ဝက္ခတိ။ **တေံ ကာရဏံ နတ္ထိ** သေတုဃာတတ္တာ။ **တေဇုဿဒတ္တာ** တိ သံကိလေသဝိဓမနတေဇဿ အဓိကဘာဝတော။ တထာ ဟိ တေ ဂမ္ဘီရဘာဝေန ဒုဒ္ဒသာ။ **အကုသလာနံ အာရမ္မဏံ န ဟောန္တီ** တိ ဣဒံ ပကရဏဝသေန ဝုတ္တံ။ အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသာနံ သတ္တာနံ ကုသလဓမ္မာနမ္ပိ တေ အာရမ္မဏံ န ဟောန္တိ။

အသုခေ "သုခ"န္တိ ဝိပလ္လာသော စ ဣဓ သုခတော ဥပဂမနဿ ဌာနန္တိ အဓိပ္ပေတန္တိ ဒဿေန္တော, **"ဧကန္တ။ပေ။ ဝုတ္တ"** န္တိ။ **အတ္တဒိဋ္ဌိဝသေနာ** တိ ပဓာနဒိဋ္ဌိမာဟ ။ ဒိဋ္ဌိယာ နိဗ္ဗာနဿ အဝိသယဘာဝေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝတိ **"ကသိဏာဒိပဏ္ဏတ္တိသင်္ဂဟတ္ထ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ပရိစ္ဆေဒေ** တိ သင်္ခါရာနံ ပရိစ္ဆေဒေ သင်္ခါရာနံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇဂဟဏံ။ သဘာဝံ ယေဝ နိစ္စာဒိတော ဥပဂမနံ ဘဝတိ တေသံယေဝ ဝသေန ကာတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **"သဗ္ဗတရေသူ"** တိအာဒိမာဟ။ **သဗ္ဗတရေသူ** တိ နိစ္စာဒိသဗ္ဗတရေသု။ **ပုထုဇ္ဇနော ဟိ** တိ **ဟိ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ ယသ္မာ ယံ ယံ သင်္ခါရံ နိစ္စာဒိဝသေန ပုထုဇ္ဇနကာလေ ဥပဂစ္ဆတိ, တံ တံ အရိယမဂ္ဂာဓိဂမေန အနိစ္စာဒိဝသေန ဂဏှန္တော ယာထာဝတော ဇာနန္တော တံ ကဟံ တံ ဒိဋ္ဌိံ ဝိနိဝေဌေတိ ဝိသ္သဇ္ဇေတိ။ တသ္မာ ယတ္ထ ကဟော တတ္ထ ဝိသဇ္ဇနာတိ စတုတ္ထဘူမကသင်္ခါရာ ဣဓ သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန န ဂယှတီတိ အတ္ထော။

၁၂၈. ပုတ္တသမ္ဗန္ဓေန မာတာပိတုသမညာ, ဒတ္တကိတ္တိမာဒိဝသေနပိ ပုတ္တဝေဟာရော လောကေ ဒိဿတိ, သော စ ခော ပရိယာယတော နိပ္ပရိယာယသိဒ္ဓံ တံ ဒဿေတုံ, **"ဇနိကာ ဝ မာတာ ဇနကော ပိတာ"**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ အာနန္တရိယကမ္မဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ **"မနုဿဘူတောဝ ခီဏာသဝေ အရဟာတိ အဓိပ္ပေတော"** တိ ဝုတ္တံ။ "အဋ္ဌာနမေတ"န္တိအာဒိနာ မာတုအာဒီနံယေဝ ဇီဝိတာ ဝေရောပနေ အရိယသာဝကဿ အဘဗ္ဗဘာဝဒဿနတော တဒညံ အရိယသာဝကော ဇီဝိတာ ဝေရောပေတီတိ ဣဒံ အတ္ထတော အာပန္နမေဝတိ မညမာနော ဝဒတိ – **"ကိံ ပန အရိယသာဝကော အညံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေယျာ"**တိ ? "အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော သဉ္စိစ္စ ပာဏံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေယျ, နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ"တိ ဝစနတော, **"ဧတမ္ပိ အဋ္ဌာန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"သစေပိ ဟိ"**တိအာဒိ။ **ဗလဒီပနတ္ထ** န္တိ သဒ္ဓါဒိဗလသမန္နာဂမဒီပနတ္ထံ။ အရိယမဂ္ဂေနာဂတသဒ္ဓါဒိဗလဝသေန ဟိ အရိယသာဝကော တာဒိသံ သာဝဇ္ဇံ န ကရောတိ။

ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟီတိ ဣဒံ အတ္ထနိပ္ဖာဒကာနိ တေသံ ပုဗ္ဗဘာဂိယာနိ စ ကာရဏာနိ ကာရဏဘာဝသာမညေန ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ, န ပန သဗ္ဗေသံ ပဉ္စန္နံ သဟယောဂက္ခမတော။ **အာကာရေဟီ**တိ ကာရဏေဟိ။ **အနုဿာဝနေနာ**တိ အနုရူပံ သာဝနေန။ ဘေဒဿ အနုရူပံ ယထာ ဘေဒော ဟောတိ, ဧဝံ ဘိန္ဒိတဗ္ဗာနံ ဘိက္ခူနံ အတ္တနော ဝစနဿ သာဝနေန ဝိညာပနေန။ တေနာဟ **"နနု တုမှေ"**တိအာဒိ။ **ကဏ္ဏမူလေ ဝစီဘေဒံ ကတွာ**တိ ဧတေန "ပာကဋံ ကတွာ ဘေဒကရဝတ္ထုဒီပနံ **ဝေဟာရော,** တတ္ထ အတ္တနော နိစ္ဆိတမတ္ထံ ရဟဿဝသေန ဝိညာပနံ **အနုဿာဝန"** န္တိ ဒဿေတိ။

ကမ္မမေဝ ဥဒ္ဒေသော ဝါ ပမာဏံ န္တိ တေဟိ သင်္ဃဘေဒသိဒ္ဓိတော ဝုတ္တံ, ဣတရေ ပန တေသံ ပုဗ္ဗဘာဂဘူတာ။ တေနာဟ **"ဝေဟာရာ"**တိအာဒိ။ **တတ္ထာ** တိ ဝေဟာရေ။ စုတိအနန္တရံ ဖလံ အနန္တရံ နာမ, တသ္မိံ အနန္တရေ နိယုတ္တာနိ တန္နိဗ္ဗတ္တနေန အနန္တရကရဏသီလာနိ, အနန္တရပ္ပယောဇနာနိ ဝါတိ အာနန္တရိယာနိ, တာနိ ဧဝ **"အာနန္တရိယကမ္မာနီ"**တိ ဝုတ္တာနိ။

ကမ္မတောတိ “ဇဝံ အာနန္တရိယကမ္မံ ဟောတိ, ဇဝံ အနန္တရိယကမ္မသဒိသ”န္တိ ဇဝံ ကမ္မဝိဘာဂတော။ **ဒွတရတောတိ** ကာယာဒိဒွတရတော။ **ကပ္ပဋ္ဌိတိယတော** တိ “ဣဒံ ကပ္ပဋ္ဌိတိကဝိပာကံ, ဣဒံ န ကပ္ပဋ္ဌိတိကဝိပာက”န္တိ ဇဝံ ကပ္ပဋ္ဌိတိယဝိဘာဂတော။ **ပာကာတိ** “ဣဒမေတ္ထ ဝိပစ္စတိ, ဣဒံ န ဝိပစ္စတီ”တိ ဝိပစ္စနဝိဘာဂတော။ **သာဓာရဏာဒီဟီတိ** ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာနံ သာဓာရဏာသာဓာရဏတော, **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝေဒနာဒိဝိဘာဂတော စ။

ယသ္မာ မနုဿတ္တဘာဝေ ဌိတသ္သေဝ စ ကုသလဓမ္မာနံ တိက္ခဝိသဒသူရဘာဝပတ္တိ, ယထာ တံ တိဏ္ဏမ္ပိ ဗောဓိသတ္တာနံ ဗောဓိတ္တယနိဗ္ဗတ္တိယံ, ဇဝံ မနုဿဘာဝေ ဌိတသ္သေဝ အကုသလဓမ္မာနမ္ပိ တိက္ခဝိသဒသူရဘာဝပတ္တီတိ အာဟ **“မနုဿဘူတသ္သေဝ”** တိ။ ဟကတိကမနုဿာနမ္ပိ စ ကုသလဓမ္မာနံ ဝိသေသပ္ပတ္တိ **ဝိမာနဝတ္ထုအဋ္ဌကထာယံ** (ဝိ. ဝ. အဋ္ဌ. ၃) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ ဝုတ္တော စ အတ္တော သမာနဇာတိယဿ ဝိကောပနေ ကမ္မံ ဂရုတရံ, န တထာ ဝိဇာတိယဿာတိ ဝုတ္တံ – **“မနုဿဘူတံ မာတရံ ဝါ ပိတရံ ဝါ”** တိ။ လိင်္ဂေ ပရိဝတ္တေ စ သော ဇဝ ဧကကမ္မနိဗ္ဗတ္တော ဘဝင်္ဂပ္ပဗန္ဓော, ဇီဝိတိန္ဒြိယပ္ပဗန္ဓော စ, န အညောတိ အာဟ **“အပိ ပရိဝတ္တလိင်္ဂ”**န္တိ။ အရဟန္တေပိ ဧသေဝ နယော။ **တဿ ဝိပါက** န္တိအာဒိ ကမ္မဿ အာနန္တရိယဘာဝသမတ္ထနံ, စ တုကောဋ္ဌိကဥ္စေတ္ထ သမ္ဘဝတိ။ တတ္ထ ပဌမာ ကောဋ္ဌိ ဒဿိတာ, ဣတရာသု ဝိသင်္ကေတံ ဒဿေတုံ, **“ယော ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယဒိပိ တတ္ထ ဝိသင်္ကေတော, ကမ္မံ ပန ဂရုတရံ အာနန္တရိယသဒိသံ ဘာယိတဗ္ဗန္တိ အာဟ – **“အာနန္တရိယံ အာဟစ္စေဝ တိဋ္ဌတီ”** တိ။ **အယံ ပဥ္စောဟာတိ** ဉာပနိစ္ဆာနိဗ္ဗတ္တာ ကထာ။

အာနန္တရိယံ ဖုသတိ မရဏာဓိပ္ပာယေနေဝ အာနန္တရိယဝတ္ထုနော ဝိကောပိတတ္တာ။ **အာနန္တရိယံ န ဖုသတိ** အာနန္တရိယဝတ္ထုအဘာဝတော။ သဗ္ဗတ္ထ ဟိ ပုရိမံ အဘိသန္ဓိစိတ္တံ အပ္ပမာဏံ, ဝဓကစိတ္တံ ပန တဒာရမ္မဏံ ဇီဝိတိန္ဒြိယဥ္စ အာနန္တရိယနာနန္တရိယဘာဝေ ပမာဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သင်္ဂါမစတုက္ကံ သမ္ပတ္တဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

တေနေဝါတိ တေနေဝ ပယောဂေန။ **အရဟန္တဃာတော ဟောတိယေဝ** အရဟတော မာရိတတ္တာ။ **ပုထုဇ္ဇနဿေဝ ဒိန္နံ ဟောတီ**တိ ယသ္မာ ယထာ ဝဓကစိတ္တံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏမ္ပိ ပဗန္ဓဝိစ္ဆေဒဝသေန စ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တတိ, န ဇဝံ စာဂစေတနာ, သာ ဟိ စဇိတဗ္ဗဝတ္ထုံ အာရမ္မဏံ ကတွာ စဇနမတ္တမေဝ ဟောတိ, အညသန္တကဘာဝကရဏဥ္စ တဿ စဇနံ, တသ္မာ ယဿ တံ သန္တကံ ကတံ။ တဿေဝ ဒိန္နံ ဟောတီတိ။

လောဟိတံ သမော သရတီတိ အဘိဃာတေန ပကုပ္ပမာနံ သဉ္စိတံ ဟောတိ။ **မဟန္တတရ** န္တိ ဂရုတရံ။ **သရီရပဋိဇဂ္ဂနေ ဝိယာ**တိ သတ္ထုရူပကာယပဋိဇဂ္ဂနေ ဝိယ။

အသန္နိပတိတေ တိ ဣဒံ သာမဂ္ဂိယဒီပနံ။ **ဘေဒော စ ဟောတီ**တိ သင်္ဃဿ ဘေဒော ဟောတိ။ **ဝဋ္ဋတီတိ သညာယာ**တိ ဤဒိသကရဏံ သင်္ဃဿ ဘေဒာယ န ဟောတီတိ သညာယ။ **နဝတော ဦနပရိသာယံ** ကရောန္တဿ တထာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ, **တထာ**တိ ဣမိနာ “န အာနန္တရိယကမ္မ”န္တိ ဣမံ အာကမုတိ, န ပန “ဘေဒော ဟောတီ”တိ ဣဒံ။ ဟေဋ္ဌိမန္တေန ဟိ နဝန္နမေဝ ဝသေန သင်္ဃဘေဒော။ **ဓမ္မဝါဒိနော အနဝဇ္ဇာ** ယထာဓမ္မံ အဝဋ္ဌာနတော။ သင်္ဃဘေဒဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ **သင်္ဃရာဇိ** ။

ကာယဒွတရမေဝ ပူရေန္တိ ကာယကမ္မဘာဝေနေဝ လက္ခိတဗ္ဗတော။

“သဏ္ဌဟန္တေ ဟိ။ပေ။ မုစ္စတီ” တိ ဣဒံ ကပ္ပဋ္ဌကထာယ န သမေတိ။ တထာ ဟိ ကပ္ပဋ္ဌကထာယံ (ကထာ. အဋ္ဌ. ၆၅၄-၆၅၇) ဝုတ္တံ – “အာဟာယိကောတိ ဣဒံ သုတ္တံ ယံ သော ဇကံ ကပ္ပံ အသီတိဘာဂေ ကတွာ တတော ဇကဘာဂမတ္တံ ကာလံ တိဋ္ဌေယျ, တံ အာယုကပ္ပံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ”န္တိ။ **ကပ္ပဝိနာသေယေဝ** တိ ပန အာယုကပ္ပဝိနာသေယေဝတိ အတ္တေ သတိ နတ္ထိ ဝိရောဓော။ ဧတ္ထ စ **သဏ္ဌဟန္တေ** တိ ဣဒမ္ပိ “သေ့ဝဝဝိနဿိဿတီ”တိ ဝိယ အဘူတပရိကပ္ပဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဧကဒိဝသမေဝ နိရယေ ပစ္စတိ** တတော ပရံ ကပ္ပာဘာဝေ အာယုကပ္ပဿပိ အဘာဝတောတိ အဝိရောဓတော အတ္ထယောဇနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **သေသာနီ**တိ သင်္ဃဘေဒတော အညာနိ အာနန္တရိယကမ္မာနိ။

အဟောသိကမ္မံ။ပေ။ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ, ဇဝံ သတိ ကထံ နေသံ အာနန္တရိယတာ စုတိအနန္တရံ ဝိပာကအနာဘာဝတော။ အထ သတိ ဖလအနေ စုတိအနန္တရော ဧဝ ဧတေသံ ဖလကာလော, န အညောတိ ဖလကာလနိယမေန နိယတတာ နိစ္စ

ဆိတာ, န ဖလအနနိယမေန, ဝေမွိ နိယတဖလကာလာနံ အညေသမွိ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာနဉ္စ နိယတတာ အာပဇ္ဇေယျ။ တသ္မာ ဝိပာကဓမ္မဓမ္မာနံ ပစ္စယန္တရဝိကလတာဒီဟိ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ အတ္တနော သဘာဝေန ဝိပာက ဓမ္မတာ ဝိယ ဖလဝတာ အာနန္တရိယေန ဝိပာကေ ဒိန္နေ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ အာနန္တရိယာနံ ဖလအနေ နိယတသဘာဝ အာနန္တရိယသဘာဝ စ ပဝတ္တီတိ အတ္တနော သဘာဝေန ဖလအနနိယမေနေဝ နိယတတာ အာနန္တရိယတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဝဿဉ္စ အာနန္တရိယသဘာဝ တတော ဧဝ နိယတသဘာဝ စ တေသံ ပဝတ္တီတိ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗမေတံ အည သ္မိ ဖလဝတော အာနန္တရိယသ္မိ အဘာဝေ စုတိအနန္တရံ ဧကန္တေန ဖလအနတော။

နနု ဧဝံ အညေသမွိ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယာနံ အညသ္မိံ ဝိပာကအဒယကေ အသတိ စုတိအနန္တရမေကန္တေန ဖလအနတော နိယတသဘာဝ အနန္တရိယသဘာဝ စ ပဝတ္တိ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ။ အသမာနဇာတိကေန စေတောပဏိဓိဝသေန ဥပ ဃာတကေန စ နိဝတ္တေတဗ္ဗဝိပာကတ္တာ အနန္တရေ ဧကန္တဖလအယကတ္တာဘာဝ။ န ပန အာနန္တရိယကာနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီ နံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနိ ဝိယ အသမာနဇာတိကံ ဖလနိဝတ္တကံ အတ္ထိ သဗ္ဗာနန္တရိယာနံ အဝီစိဖလတ္တာ။ န စ ဟေဋ္ဌုပပ တ္တိံ ဣစ္ဆတော သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိယ ဥပရူပပတ္တိဇနကကမ္မဖလံ အာနန္တရိယဖလံ နိဝတ္တေတုံ သမတ္ထော စေတောပဏိဓိ အတ္ထိ အနိဋ္ဌဏ္ဍသ္သေဝ အဝီစိဟတနတော, န စ အာနန္တရိယောပဃာတကံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ အတ္ထိ, တသ္မာ တေသံယေဝ အနန္တရေ ဧကန္တဝိပာကဇနကသဘာဝ ပဝတ္တီတိ။ အနေကာနိ စ အာနန္တရိယာနိ ကတာနိ ဧက န္တေနေဝ ဝိပာကေ နိယတသဘာဝတ္တာ ဥပရတာဝိပစ္စနသဘာဝတာသင္ကတ္တာ နိစ္ဆိတာနိ သဘာဝတော နိယတာနေဝ။ တေသု ပန သမာနသဘာဝေသု ဧကေန ဝိပာကေ ဒိန္နေ ဣတရာနိ အတ္တနာ ကာတဗ္ဗကိစ္စသ္သ တေနေဝ ကတတ္တာ န ဒု တိယံ တတိယံ တ ပဋိသန္ဓိံ ကရောန္တိ။ န သမတ္ထတာဝိဃာတတ္တာတိ နတ္ထိ တေသံ အာနန္တရိယကတာ နိဝတ္တိ; ဂရု တရဘာဝေ ပန တေသု လဗ္ဘတေတတိ သင်္ဃဘေဒသ္သ သိယာ ဂရုတရဘာဝေတိ, **“ယေန။ပေ။ ဝိပစ္စတီ”** တိ အာဟ။ ဧကေသ္သ ပန အညာနိ ဥပတ္ထမ္ဘကာနိ ဟောန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ **ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိပစ္စတီ** တိ ဝစနေန ဣတရေ သံ ပဝတ္တိဝိပာကအယိတာ အနုညာတာ ဝိယ ဒိသ္သတိ။ **နော တ တထာ သီလဝတီ**တိ ယထာ ပိတာ သီလဝ, တထာ သီလဝ တီ နော တ ဟောတီတိ ယောဇနာ။ သစေ မာတာ သီလဝတီ, မာတုဃာတော ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝိပစ္စတီတိ ယောဇနာ။

ပကတတ္တော တိ အနုက္ခိတ္တော။ **သမာနသံဝါသကော**တိ အပာရာဇိကော။ **သမာနသီမာယန္တိ** ဧကသီမာယံ။

သတ္ထုကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထော တိ ယံ သတ္ထာရာ ကာတဗ္ဗကိစ္စံ အနုသာသနာဒိ, တံ ကာတုံ အသမတ္ထော တိ ဘဂဝန္တံ ပစ္စက္ခာယ။ **အညံ တိတ္ထကရ** န္တိ အညံ သတ္ထာရံ။

၁၂၉. အဘိဇာတိအာဒိသု (အ. နိ. ဋ္ဌ. ၁.၁.၂၇၇) ပကပ္ပနေန ဒေဝတူပသင်္ကမနာဒိနာ ဇာတစက္ကတဋ္ဌေန သမာန ယောဂက္ခေမံ ဒသသဟဿပရိမာဏံ ဌာနံ **ဇာတိခေတ္တံ,** သရသေနေဝ အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနံ **အာဏာခေတ္တံ,** ဝိသယ ဘူတံ ဌာနံ **ဝိသယခေတ္တံ။ ဒသသဟဿီ လောကဓာတူ** တိ ဣမာယ လောကဓာတုယာ သဒ္ဓိံ ဣမံ လောကဓာတုံ ပရိဝ ရေတွာ ဌိတာ ဒသသဟဿီ လောကဓာတု။ တတ္တကာနံယေဝ ဇာတိခေတ္တဘာဝေ ဓမ္မတာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ‘‘ပရိ ဂ္ဂဟဝသေနာ’’တိ ကေစိ။ ‘‘သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓာနံ တတ္ထကံ ဧဝ ဇာတိခေတ္တံ တန္နိဝါသီနံယေဝ စ ဒေဝတာနံ ဓမ္မာဘိ သမယော’’တိ စ ဝဒန္တိ။ မာတုကုစ္ဆိဩက္ကမနကာလာဒီနံ ဆန္နံ ဧဝ ဂဟဏံ နိဒဿနမတ္တံ မဟာဘိနီဟာရာဒိကာလေပိ တဿ ပကမ္ပနဿ လဗ္ဘမာနတော။ **အာဏာခေတ္တံ နာမ** ယံ ဧကဇ္ဈံ သံဝဋ္ဋတိ စ ဝိဝဋ္ဋတိ စ။ **အာဏာ ဝတ္တတိ** အာဏာယ တန္နိဝါသီနံ ဒေဝတာနံ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆနေန, တဉ္စ ခော ကေဝလံ ဗုဒ္ဓာနံ အာနုဘာဝေနေဝ, န အဓိပ္ပါယဝ သေန, အဓိပ္ပါယဝသေန ပန ‘‘ယာဝတာ တ ပန အာကင်္ခေယျာ’’တိ (အ. နိ. ၃.၈၁) ဝစနတော တတော ပရမ္ပိ အာဏာ ပဝတ္တေယျ။

န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ပန အတ္ထိ တိ, ‘‘န မေ အာစရိယော အတ္ထိ, သဒိသော မေ န ဝိဇ္ဇတီ’’တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅; မိ. ပ. ၄.၅.၁၁) ဣမိဿံ လောကဓာတုယံ ဌတွာ ဝဒန္တေန ဘဂဝတာ, ‘‘ကိံ ပနာဝု သော သာရိပုတ္တ, အတ္ထေတရဟိ အညော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဘဂဝတာ သမသမော သမ္ဗောဓိယန္တိ, ဧဝံ ပုဋ္ဌော အဟံ, ဘန္တေ, နောတိ ဝဒေယျ’’န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁), ဝတွာ တဿ ကာရဏံ ဒဿေတုံ, ‘‘အဋ္ဌာနမေတံ အနဝ ကာသော, ယံ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွေ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ’’တိ ဣမံ သုတ္တံ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁; မိ. ပ.

၅.၁.၁) ဒဿေန္တေန ဓမ္မသေနာပတိနာ စ ဗုဒ္ဓခေတ္တဘူတံ ဣမံ လောကဓာတုံ ဥပေတွာ အညတ္ထ အနုပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဧကတောတိ သဟ, ဧကသ္မိံ ကာလေတိ အတ္ထော။ သော ပန ကာလော ကထံ ပရိစ္ဆိန္နောတိ စရိမဘဝေ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနာတိ ဒဿေန္တော **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ **နိသိန္နကာလတော ပဋ္ဌာယာ**တိ ပဋိလောမက္ကမေန ဝဒတိ။ **ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဋ္ဌာယာ** တိ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဋ္ဌာယ။ **တတ္ထန္တရေ** တိ စရိမဘဝေ ဗောဓိသတ္တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနန္တိ ဧတေသံ အန္တရေ။

အညဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ န နိဝါရိတာ, တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“တီဏိ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပဋိပတ္တိအန္တရဓာနေန ဟိ သာသနဿ ဩသက္ကိတတ္တာ အပရဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ လဒ္ဓါဝသရာ ဟောတိ။ **ပဋိပဒါ**တိ ပဋိဝေဓာဝဟာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။ **“ပရိယတ္တိ ပမာဏ”** န္တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ဗောဓိသတ္တံ နိဒဿနံ ကတွာ ဒဿေတုံ, **“ယထာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ တယိဒံ ဟီနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နိယျာနိကဓမ္မဿ ဌိတိယာ ဟိ ဒဿေန္တော အနိယျာနိကဓမ္မံ နိဒဿေတိ။

မာတိကာယ အန္တရဟိတာယာ တိ, ‘‘ယော ပန ဘိက္ခူ’’တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာ သိက္ခာပဒပါဠိ မာတိကာ, တာယ အန္တရဟိတာယ နိဒါနုဒ္ဒေသသင်္ခါတေ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသေ ပဗ္ဗဇ္ဇာယုပသမ္ပဒါကမ္မေသု စ သာသနံ တိဋ္ဌတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ပါတိမောက္ခေ ဓရန္တေယေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒါ စ, ဧဝံ သတိ တဒုဘယံ ပါတိမောက္ခေ အန္တောဂဓံ တဒုဘယာဘာဝေ ပါတိမောက္ခာဘာဝတော, တသ္မာ တယိဒံ တယံ သာသနဿ ဌိတိဟေတူတိ အာဟ – **“ပါတိမောက္ခပဗ္ဗဇ္ဇာဥပသမ္ပဒါသု ဌိတာသု သာသနံ တိဋ္ဌတီ”**တိ။ ယသ္မာ ဝါ ဥပသမ္ပဒါဓီနံ ပါတိမောက္ခံ, ဥပသမ္ပဒါ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာဓီနာ, တသ္မာ ပါတိမောက္ခေ သိဒ္ဓေ, သိဒ္ဓါသု ပဗ္ဗဇ္ဇာဥပသမ္ပဒါသု စ သာသနံ တိဋ္ဌတိ။ ပစ္ဆိမပဋိဝေဓတော ဟိ ပရံ ပဋိဝေဓသာသနံ, ပစ္ဆိမသီလတော စ ပရံ ပဋိပတ္တိသာသနံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ။ **ဩသက္ကိတံ နာမာ** တိ ပစ္ဆိမကပဋိဝေဓသီလဘေဒဒွယံ ဧကတော ကတွာ တတော ပရံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဧတေန ကာမံ ‘‘သာသနဋ္ဌိတိယာ ပရိယတ္တိ ပမာဏ’’န္တိ ဝုတ္တံ, ပရိယတ္တိ ပန ပဋိပတ္တိဟေတုကာတိ ပဋိပတ္တိယာ အသတိ အပ္ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ, တသ္မာ ပဋိပတ္တိအန္တရဓာနံ သာသနောသက္ကနဿ ဝိသေသကာရဏန္တိ ဒဿေတွာ တယိဒံ သာသနောသက္ကနံ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနောသာနန္တိ ဒဿေတုံ, **“တီဏိ ပရိနိဗ္ဗာနာနီ”** တိ ဝုတ္တံ။

ကာရုညန္တိ ပရိဒေဝနကာရုညံ။ ဇမ္ဗုဒီပေ ဒီပန္တရေသု ဒေဝနာဂဗြဟ္မလောကေသု စ ဝိပ္ပကိရိတွာ ဌိတာနံ ဓာတူနံ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကေ ဧကဇ္ဈံ သန္နိပတနံ, ရသ္မိဝိဿဇ္ဇနံ, တတ္ထ တေဇောဓာတုယာ ဥဋ္ဌာနံ, ဧကဇာလီဘာဝေ ဇာတိ သဗ္ဗမေတံ သတ္တာ အဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အနစ္ဆရိယတ္တာ တိ ဒွီသုပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု အစ္ဆရိယတ္တာဘာဝဒေါသတောတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓါ နာမ မဇ္ဈေ ဘိန္နံ သုဝဏ္ဏံ ဝိယ ဧကသဒိသာတိ တေသံ ဒေသနာပိ ဧကရသာ ဧဝါတိ အာဟ – **“ဒေသနာယ စ ဝိသေသာဘာဝတော”**တိ။ ဧတေနပိ အနစ္ဆရိယတ္တမေဝ သာဓေတိ။ **ဝိဝါဒဘာဝတော**တိ ဧတေန ဝိဝါဒဘာဝတ္တံ ဒွေဝ ဧကတော န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဒဿေတိ။

တတ္ထာ တိ မိလိန္ဒပဉ္ဟေ။ ဧကံ ဗုဒ္ဓံ ဓာရေတီတိ **ဧကဗုဒ္ဓဓာရဏီ**။ ဧတေန ဧဝံ သဘာဝတာ ဧတေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, ယေန ဒုတိယဗုဒ္ဓဂုဏေ ဓာရေတုံ အသမတ္ထာ အယံ လောကဓာတူတိ ဒဿေတိ။ ပစ္စယဝိသေသနိပ္ဖန္နာနဉ္ဟိ ဂုဏဓမ္မာနံ ဘာရိယော ဝိသေသော န သက္ကာ ဓာရေတုန္တိ, **“န ဓာရေယျာ”** တိ ဝတွာ တမေဝ အဓာရဏံ ပရိယာယန္တရေနပိ ပကာသေန္တော **“စလေယျာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စလေယျာ** တိ ပရိပ္ဖန္ဒေယျ။ **ကမ္ပေယျာ** တိ ပဝေဓေယျ။ **နမေယျာ**တိ ဧကပဿေန နမေယျ။ **ဩနမေယျာ** တိ ဩသီဒေယျ။ **ဝိနမေယျာ** တိ ဝိဝိဓံ ဣတောစိတော စ နမေယျ။ **ဝိကိရေယျာ** တိ ဝါတေန ထုသမုဋ္ဌိ ဝိယ ဝိပ္ပကိရေယျ။ **ဝိဓမေယျာ** တိ ဝိနဿေယျ။ **ဝိဒ္ဓံသေယျာ** တိ သဗ္ဗသော ဝိဒ္ဓတ္ထာ ဘဝေယျ။ တထာဘူတာ စ ကတ္ထစိ န တိဋ္ဌေယျာတိ အာဟ **“န ဌာနမုပဂစ္ဆေယျာ”** တိ။

ဣာအနိ တတ္ထ နိဒဿနံ ဒဿေန္တော, **“ယထာ, မဟာရာဇာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သမုဟာဒိကာ**တိ သမံ ဥဒ္ဓံ ပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတီတိ သမုဟာဒိကာ, ဥဒကဿ ဥပရိ သမံ ကမိနီတိ အတ္ထော။ **ဝဏ္ဏေနာ** တိ သဏ္ဍာနေန။ **ပမာဏေနာ** တိ အာရောဟေန ။ **ကိသထူလေနာ**တိ ကိသထူလဘာဝေန, ပရိဏာဟေနာတိ အတ္ထော။

ဆာဒေန္တ န္တိ ရောစေန္တံ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေန္တံ။ **တန္ဒီကတော** တိ တေန ဘောဇနေန တန္ဒိဘူတော။ **အနောနမိတဒဏ္ဍဇာတော**တိ ယာဝဒတ္ထံ ဘောဇနေန ဩနမိတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတာယ အနောနမိတဒဏ္ဍော ဝိယ ဇာတော။ **သကိံ ဘုတ္တော ဝမေယ္ယာ**တိ ဧကမ္ပိ အာလောပံ အဇ္ဈောဟရိတ္ဝာ ဝမေယ္ယာတိ အတ္ထော။

အတိဓမ္မဘာရေန ပထဝီ စလတီတိ ဓမ္မေန နာမ ပထဝီ တိဋ္ဌေယ္ယ။ သာ ကိံ တေနေဝ စလတိ ဝိနဿတီတိ အဓိပ္ပာယေန ပုစ္ဆတိ။ ပုန ထေရော “ရတနံ နာမ လောကေ ကုဠုမ္ဗံ သန္ဓာရေန္တံ အဘိမတ္တဥ္စ လောကေန အတ္တနော ဂရုသဘာဝတာယ သကဋ္ဌဘင္ဂဿ ကာရဏံ အတိဘာရဘူတံ ဒိဋ္ဌံ။ ဧဝံဓမ္မော စ ဟိတသုခဝိသေသေဟိ တံသမင်္ဂိနံ ဓာရေန္တော အဘိမတော စ ဝိညူနံ ဂမ္ဘီရပ္ပမေယ္ယဘာဝေန ဂရုသဘာဝတ္တာ အတိဘာရဘူတော ပထဝီစလနဿ ကာရဏံ ဟောတီ”တိ ဒဿေန္တော, **“ဣဓ, မဟာရာဇ, ဒွေဝ သကဋ္ဌာ”**တိအာဒိမာဟ။ ဧတေနေဝ တထာဂတဿ မာတုကုစ္ဆိဩက္ကမနာဒိကာလေ ပထဝီကမ္ပနကာရဏံ သံဝဏ္ဏိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကေသကဋ္ဌတော ရတန**န္တိ ကေသမ္ပိ, ကေဿ တသကဋ္ဌဿ ရတနံ, တသ္မာ သကဋ္ဌတော ဂဟေတွာတတိ အတ္ထော။

ဩသာရိတန္တိ ဥစ္စာရိတံ, ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **အဂ္ဂေ** တိ သဗ္ဗသတ္တေဟိ အဂ္ဂေ။

သဘာဝပကတီတိ သဘာဝဘူတာ အကိတ္တိမာ ပကတိ။ **ကာရဏမဟန္တတာယာ** တိ မဟန္တေဟိ ဗုဒ္ဓကာရကဓမ္မေဟိ ဟာရမိတာသင္ခါတေဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ နိဗ္ဗတ္တိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပထဝီအာဒီနိ မဟန္တာနိ ဝတ္ထူနိ, မဟန္တာ စ သက္ကဘာတဒယော အတ္တနော အတ္တနော ဝိသယေ ဧကေကာ ဧဝ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောပိ မဟန္တော အတ္တနော ဝိသယေ ဧကောဝ, ကော စ တဿ ဝိသယော? ဗုဒ္ဓဘူမိ, ယာဝတကံ တ ဉေယ္ယံ။ ဧဝံ “အာကာသော ဝိယ အနန္တဝိသယော ဘဂဝတ ဧကောဝ ဟောတီ”တိ ဝဒန္တော ပရစက္ကတဋ္ဌေသု ဒုတိယဿ ဗုဒ္ဓဿ အဘာဝံ ဒဿေတိ။

ဣမိနာဝ ပဒေနာတိ “ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ”တိ ဣမိနာ ဧဝ ပဒေန။ **ဒသစက္ကတဋ္ဌသဟဿာနိ ဂဟိတာနိ** ဇာတိခေတ္တတ္တာ။ **ဧကစက္ကတဋ္ဌေနေတ** တိ ဣမိနာ ဧကစက္ကတဋ္ဌေနေဝ။ ယထာ – **“ဣမသ္မိံယေဝ စက္ကတဋ္ဌေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”**တိ ဝုတ္တေ ဣမသ္မိံပိ စက္ကတဋ္ဌေ ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ, တတ္ထာပိ မဇ္ဈိမပဒေသေ ဧဝာတိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ; ဧဝံ “ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ”တိ ဇာတိခေတ္တေ အဓိပ္ပေတေပိ ဣမိနာဝ စက္ကတဋ္ဌေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ဝိတဒ္ဒူပစ္စေဒတော တိ ဝိတဒ္ဒူပစ္စေဒကာရဏာ။ ဒွီသု ဥပ္ပန္နေသု ယော ဝိတအော ဘဝေယ္ယ, တဿ အနုပ္ပာအေယေဝေတ္တ ဝိတဒုပစ္စေဒအော။ **ကေသိံ ဒီပေ** တိအာဒိနာ ဒီပန္တရေပိ ဧကဇ္ဈံ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ပဂေဝ ဧကဒီပေတိ ဒဿေတိ။ **သော ပရိဟာယေထာ**တိ စက္ကတဋ္ဌဿ ပဒေသေ ဧဝ ဝတ္တိတဗ္ဗတ္တာ ပရိဟာယေယ္ယ။

၁၃၀. မနုဿတ္တ န္တိ မနုဿဘာဝေ တဿေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒိဂုဏသမ္ပတ္တိအာဒီနံ ယောဂ္ဂဘာဝတော။ **လိင်္ဂသမ္ပတ္တီ**တိ ပုရိသဘာဝတော။ **ဟေတူ**တိ မနောဝစီပဏိဓာနပုဗ္ဗိကာ ဟေတုသမ္ပဒါ။ **သတ္ထာရဒဿန** န္တိ သတ္ထုသမ္မုခီဘာဝတော။ **ပဗ္ဗဇ္ဇာ** တိ ကမ္မကိရိယဝါဒီသု တာပသေသု, ဘိက္ခူသု တ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။ **ဂုဏသမ္ပတ္တိ** တိ အဘိညာဒိဂုဏသမ္ပဒါ။ **အဓိကာရော**တိ ဗုဒ္ဓံ ဥဒ္ဒိဿ အဓိကော သက္ကာရော။ **ဆန္ဒတာ**တိ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ဥဒ္ဒိဿ သာတိသယော ကတ္တုကမ္ယတာကုသလစ္ဆန္ဒော။ **အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ** တိ ဧတေသံ အဋ္ဌန္နံ ဓမ္မာနံ သမာယောဂေန။ **အဘိနီဟာရော**တိ ကာယပဏိဓာနံ။ **သမိဇ္ဈတီ** တိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ပရမတ္ထဒီပနိယာ **စရိယာပိဋ္ဌကဝဏ္ဏနာယ** (စရိယာ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သဗ္ဗာကာရပရိပူရမေဝ တိ ပရိပုဏ္ဏလက္ခဏတာယ သတ္တုဿဒအာဒီဟိ သဗ္ဗာကာရေဟိ သမ္ပန္နမေဝ။ န ဟိ ဣတ္ထိယာ ကောသောဟိတဝတ္ထဂုယှတာ သမ္ဘဝတိ, ဒုတိယပကတိ စ နာမ ပဌမပကတိတော နိဟီနာ ဧဝ။ တေနေဝ ဟ အနန္တရတရေ **“ယသ္မာ”** တိအာဒိ။

ဣဓ ပုရိသဿ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တနတောတိ ဣမသ္မိံ မနုဿလောကေ ပုရိသဘူတဿ တတ္ထ ဗြဟ္မလောကေ ဗြဟ္မတ္တဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တနတော။ တေန အသတိပိ ပုရိသလိင်္ဂေ ပုရိသာကာရာ ဗြဟ္မာနော ဟောန္တီတိ ဒဿေတိ။ တံယေဝ ဟိ ပုရိသာကာရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **“ယံ ပုရိသော ဗြဟ္မတ္တံ ကရေယျာ”**တိ။ တေနေဝါဟ **“သမာနေပီ”**တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ ဣတ္ထိယော ဗြဟ္မလောကေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အာဟ **“ဗြဟ္မတ္တ”**န္တိအာဒိ။

၁၃၁. ကာယဒုစ္စရိတဿာတိအာဒိပါဠိယာ ကမ္မနိယာမော နာမ ကထိတော။ သမဋ္ဌနံ သမင်္ဂေါ, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **သမင်္ဂီ,** သမန္နာဂတော။ သမဋ္ဌနသီလော ဝါ **သမင်္ဂီ**။ ပုဗ္ဗဘာဂေ **အာယူဟနသမင်္ဂိတာ,** သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာဝသေန **စေတနာသမင်္ဂိတာ**။ စေတနာသန္တတိဝသေန ဝါ **အာယူဟနသမင်္ဂိတာ,** တံတံစေတနာက္ခဏဝသေန **စေတနာသမင်္ဂိတာ**။ ကတူပစိတဿ အဝိပက္ကဝိပါကဿ ကမ္မဿ ဝသေန **ကမ္မသမင်္ဂိတာ,** ကမ္မေ ပန ဝိပစ္စိတုံ အာရဒ္ဓေ ဝိပါကပ္ပဝတ္တိဝသေန **ဝိပါကသမင်္ဂိတာ**။ ကမ္မာဒီနံ ဥပဋ္ဌာနကာလဝသေန **ဥပဋ္ဌာနသမင်္ဂိတာ။ ကုသလာကုသလကမ္မာယူဟနက္ခဏေ**တိ ကုသလကမ္မဿ စ အကုသလကမ္မဿ စ သမီဟနက္ခဏေ။ **တထာ**တိ ဣမိနာ ကုသလာကုသလကမ္မပဒံ အာကဍ္ဎတိ။ ယထာ ကတံ ကမ္မံ ဖလဒါနသမတ္ထံ ဟောတိ, တထာ ကတံ **ဥပစိတံ။ ဝိပါကာရဟ**န္တိ ဒုတိယဘဝါဒီသု ဝိပစ္စနာရဟံ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ဥပပတ္တိနိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာတီတိ ယောဇနာ။ **စလတီ**တိ ပရိဝတ္တတိ။ ဧကေန ဟိ ကမ္မုနာ တဇ္ဇေ နိမိတ္တေ ဥပဋ္ဌာပိတေ ပစ္စယဝိသေသဝသေန တတော အညေန ကမ္မုနာ အညဿ နိမိတ္တဿ ဥပဋ္ဌာနံ ပရိဝတ္တနံ။

သုနခဇီဝိကောတိ သုနခေဟိ ဇီဝနသီလော။ **တလသန္ထရဏပူဇ**န္တိ ဘူမိတလဿ ပုပ္ဖေဟိ သန္ထရဏပူဇံ။ **အာယူဟနစေတနာကမ္မသမင်္ဂိတာဝသေနာ**တိ ကာယဒုစ္စရိတဿ အပရာပရံ အာယူဟနေန သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာယ တဿေဝ ပကပ္ပနေ ကမ္မက္ခယကရဉာဏေန အခေပိတတ္တာ ယထူပစိတကမ္မုနာ စ သမင်္ဂိဘာဝဿ ဝသေန။

၁၃၂. ဧဝံ သဿိရိကန္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန အနေကဓာတုဝိဘဇနာဒိနာ နာနာနယဝိစိတ္တတာယ ပရမနိပုဏဂမ္ဘီရတာယ စ အတ္ထတော ဗျဉ္ဇနတော စ သသောဘံ ကတွာ။

နံ ဓာရေဟီတိ ဧတ္ထ **န**န္တိ နိပါတမတ္တံ။ ဓာတုအာဒိဝသေန ပရိဝဋ္ဋိယန္တိ အတ္ထာ ဧတေဟီတိ ပရိဝဋ္ဋာ, ဒေသနာဘေဒါ။ စတ္တာရော ပရိဝဋ္ဋာ ဧတဿ, ဧတသ္မိံ ဝါတိ **စတုပရိဝဋ္ဋော,** ဓမ္မပရိယာယော။ ဓမ္မော စ သော ပရိယတ္တိဘာဝတော ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန အာဒါသောတိ **ဓမ္မာဒါသော**။ ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌေန ယထာဓမ္မာနံ အာဒါသောတိပိ **ဓမ္မာဒါသော**။ ယထာ ဟိ အာဒါသေန သတ္တာနံ မုခေ မလဒေါသဟရဏံ, ဧဝံ ဣမိနာပိ သုတ္တေန ယောဂီနံ မုခေ မလဒေါသဟရဏံ။ **တသ္မာ**တိ ယသ္မာ ဣမိနာ သုတ္တေန ကိလေသေ မဒ္ဒိတွာ သမထဝိပဿနာမဂ္ဂေန ယောဂိနော ဇယပ္ပတ္တာ; တသ္မာ အမတပုရပ္ပဝေသနေ ဥဂ္ဃောသနမဟာဘေရီတာယ စ **အမတဒုန္ဒုဘိ။ ဣဓ ဝုတ္တ**န္တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ဝုတ္တံ။ **အနုတ္တရော သင်္ဂါမဝိဇယော**တိ အနုတ္တရဘာဝတော ကိလေသသင်္ဂါမဝိဇယော, “ဝိဇေတိ ဧတေနာ”တိ ကတွာ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဗဟုဓာတုကသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၆. ဣသိဂိလိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၃၃. သမညာယတိ ဧတာယာတိ **သမညာ,** နာမန္တိ အတ္ထော။ အယမယံ နာမာတိ ပညာပေန္တိ ဧတာယ, တထာ ပညာပနမတ္တန္တိ ဝါ **ပညတ္တိ,** နာမမေဝ။ တေနာဟ **“ပုရိမပဒဒ္ွယေဝ ဝေဝစန”**န္တိ။ **သေသေသုပီ**တိ “ပဏ္ဍဝဿ ပဗ္ဗတဿာ”တိအာဒီသု တီသု ဌာနေသုပိ။

သမုဋ္ဌာနံ ဝါဝ သုတ္တဿ ကထေတွာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ကာတုံ **“ဝါအ ကိရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **န ပဗ္ဗတေဟိ အတ္ထော**တိ န ဘာဂဝါ ပဗ္ဗတေဟိ ကထိတေဟိ အတ္ထော အတ္ထိ။ **ဣသိဂိလိဘာဝေ**တိ ဣသိဂိလိနာမတာ။ **ဣတီ**တိ ဣမိနာ ကာရဏေန, ဣမံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ အပေက္ခိတ္ဝာတိ အတ္ထော။

စေတိယဂဗ္ဘေတိ စေတိယဃရေ စေတိယဿ အဗ္ဘန္တရေ။ **ယမကမဟာဒွါရန္တိ** ယမကကဝါဋယုတ္တံ မဟာဒွါရံ။ **ဒွေဝဓာ ကတွာ**တိ ပဗ္ဗတဿ အဗ္ဘန္တရေ မဏ္ဍပသဏ္ဌာနေန လေဏံ နိမ္မိနိတွာ ဒွေဝဓာ ကတွာ တအာ တေ တတ္ထ ဝသိံသု။

ဝသိတကာလဉ္စ ကထေန္တော တေသံ မာတုယာ ယာဝ တတိယဘဝတော ပဌာယ သမုဒာဂမံ ဒဿေတုံ, **“အတီတေ ကိရ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပတ္ထေသိ** တိ တဿာ ကိရ ခေတ္တကုဋိယာ ဝီဟယော ဘဇ္ဇန္တိယာ တတ္ထ မဟာကရဉ္ဇပုပ္ဖပ္ပမာဏာ မဟန္တာ မနောဟရာ ပဉ္စသတမတ္တာ လာဇာ ဇာယိံသု။ သာ တာ ဂဟေတွာ မဟန္တေ ပဒုမိနိပတ္တေ ဌပေသိ။ တသ္မိဉ္စ သမယေ ဧကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော တဿာ အနုဂ္ဂဟတ္ထံ အဝိဒူရေ ခေတ္တဟဋ္ဌိယာ ဂစ္ဆတိ။ သာ တံ ဒိသွာ ပသန္နမာနသာ သုပုပ္ဖိတံ မဟန္တံ ဧကံ ပဒုမံ ဂဟေတွာ တတ္ထ လာဇေ ပက္ခိပိတွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓံ ဥပသင်္ကမိတွာ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ, “ကုမာရ, ဘန္တေ, ပုညဿ အာနုဘာဝေန အာနုဘာဝသမ္ပန္နေ ပဉ္စသတပုတ္တေ လဘေယျ”န္တိ ပဉ္စ ပုတ္တသတာနိ ပတ္ထေသိ။ **တသ္မိံယေဝ ခဏေ** တိ ယအာ သာ ယထာဝုတ္တံ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေသိ; တသ္မိံယေဝ ခဏေ ပဉ္စသတာ မိဂလုဒ္ဒကာ သမ္ဘတသမ္ဘာရာ ပရိပက္ကပစ္စေကဗောဓိဉာဏာ တဿေဝ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဿ မဓုရမံသံ ဒတွာ, “ဧတိဿာ ပုတ္တာ ဘဝေယျာမာ”တိ ပတ္ထယိံသု။ အတိတာသု အနေကဇာတိသု တဿာ ပုတ္တဘာဝေန အာဂတတ္တာ တထာ တေသံ အဟောသီတိ ဝဒန္တိ။ **ဟဒုဒ္ဓာရေ** တိ ဟဒုဒ္ဓာရေ ဟဒုဒ္ဓာရေ။ ဟဒုဒ္ဓာရသီသေန စေတ္ထ နိက္ခိပနံ အာဟ။

ဂဗ္ဘမလံ နိဿာယာ တိ ဗဟိ နိက္ခန္တံ ဂဗ္ဘမလံ နိဿယံ ကတွာ သံသေဒဇဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တာ ။ ဩပပာတိကဘာဝေနာတိ ကေစိ။ **ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတွာ** တိ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ။ **ဝိပဿနာ** တိ အနိစ္စာနုပဿနာပုဗ္ဗိကာ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနပုဗ္ဗိကာ စ, သင်္ခါရေ သမ္မသန္တဿ အနိစ္စလက္ခဏေ ဒိဋ္ဌေ, “ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ”တိ သေသလက္ခဏာနိ သုဝိညေယျာနေဝ ဟောန္တိ။ **ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ နိဗ္ဗတ္တယိံသူ** တိ ဒွေဝ အသင်္ချေယျာနိ ကပ္ပာနံ သတသဟဿဉ္စ ပစ္စေကဗောဓိပာရမိတာယ ပရိနိပ္ဖန္နတ္တာ ဉာဏဿ ပရိပါကတ္တာ ဝုတ္တနယေန သယမေဝ ဝိပဿနံ ပဝတ္တေတွာ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ပစ္စေကဗောဓိဉာဏံ အဓိဂစ္ဆိံသု။ သဗ္ဗေပိ တေ တံယေဝ ကထံ အဘာသိံသူတိ အာဟ – **“အယံ တေသံ ဗျာကရဏကထာ အဟောသီ”** တိ။

သရောရုဟန္တိ သရသိ ဇာတံ။ **ပဒုမပလာသပတ္တဇ** န္တိ ခုဒ္ဒကမဟန္တေဟိ ကမလဒလေဟိ သဟဇာတံ။ ခုဒ္ဒကမဟန္တကမလဒလသင်္ခါတာနိ တ ပဒုမပလာသပတ္တာနိ ဧတ္ထ သန္တီတိ ပဒုမပလာသပတ္တံ, ပဒုမဂစ္ဆံ။ တတ္ထ ဇာတန္တိ **ပဒုမပလာသပတ္တဇံ။ သုပုပ္ဖိတ** န္တိ သုဋ္ဌု ပုပ္ဖိတံ သမ္မာ ဝိကသိတံ။ **ဘမရဂဏာနုစိဏ္ဏ** န္တိ ဘမရဂဏေဟိ အနုကူလဋ္ဌေဝ အနုပရိဗ္ဗမိတဉ္စ။ **အနိစ္စတာယုပဂတန္တိ** ခဏေ ခဏေ ဝဏ္ဏဘေဒါဒိဝသေန အနိစ္စတာယ ဥပဂတံ။ **ဝိဒိတွာ**တိ ဝိပဿနာပညာသဟိတာယ မဂ္ဂပညာယ ဇာနိတွာ။ **ဧကော စရေ**တိ တသ္မာ အညောပိ မာဒိသော ဟောတုကာမော ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပောတိ။

၁၃၅. သတိသာရသီလသာရာဒိသမန္နာဂမနေန သတ္တေသု **သာရဘူတာ**။ သဗ္ဗသော ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ဝိဂတတ္တာ **နိဒ္ဒုက္ခာ**။ သမုစ္ဆိန္နတဏှာတာယ **နိတ္တဏှာ။ မာနုဿိဒဗ္ဗော**တိ ထုတိဝစနံ။

ဧတေသံ ဧကေနာမကာယေတတိ ဧတေသံ အာဂတာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတာ အညေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ သမာနနာမကာ ဧဝ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟာကဋ္ဌီကရဏတ္ထံ **“ကုမေသု ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိသုံ ဝိသုံ အဝတွာ**တိ ပစ္စေကံ သရူပတော အဝတွာ။ **အညေ စာ**တိ အသာဓာရဏတ္တာ အာဟ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဣသိဂိလိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၇. မဟာစတ္တာရီသကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၃၆. အာသေဟိ အာရကာတိ **အရိယံ**။ တေနာဟ **“နိဒ္ဒောသ”** န္တိ။ သာ ပန နိဒ္ဒောသတာ လောကုတ္တရဘာဝေန သဝိသေသာတိ အာဟ **“လောကုတ္တရ”** န္တိ။ သမ္မာ သုန္ဒရော ပသတ္ထော နိယျာနိကော သမာဓိ **သမ္မာသမာဓီ**တိ အာဟ – **“သမ္မာသမာဓိန္တိ မဂ္ဂသမာဓိ”** န္တိ။ ဥပနိသီဒတိ ဧတ္ထ ဖလံ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယာတိ **ဥပနိသံ,** ကာရဏန္တိ

တိ အာဟ – **“သဥပနိသန္တိ သပ္ပစ္စယ”** န္တိ။ ပရိကရောတိ ပရိတရေတီတိ **ပရိက္ခာရော**တိ အာဟ – **“သပရိက္ခာရန္တိ သပရိတရ”**န္တိ။

ပရိတရိတာတိ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘာဝေန ပရိတရန္တေဟိ ဝိယ ဥပဂတာ။ **ပုရေစာရိကာ**တိ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဘာဝနာ သဟဇာတာဒိပစ္စယဝသေန ပစ္စယတ္တာ ပုရဿရာ။ တေနာဟ – **“ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ စာ”** တိ။ ဣ္ကအနိ တာနိ ကိစ္စ တော ဒဿေတုံ, **“ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပရိဝီမံသ**ဂ္ဂဟဏံ တတ္ထ တတ္ထ စိတ္တုပ္ပာဒေ ဝီမံသာဓိပတေယ္ယေန ပဝတ္တိယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တေနဿ မဂ္ဂသမာဓိဿ နာနာခဏိကံ ပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ဝီမံသနပရိယောသာနေ**တိ တထာပဝတ္တအနုလောမဉာဏဿ ဩသာနေ။ **ဘူမိလဒ္ဓံ ဝဋ္ဋံ သမုဂ္ဃာဋ္ဋယမာနာ**တိ အတ္တနော သန္တာနေ ဒီဃရတ္တံ အနုသယိတံ ကိလေသဝဋ္ဋံ သမုစ္ဆိန္ဒန္တိ။ **ဝူပသမယမာနာ**တိ တ ဿေဝ ဝေဝစနံ။ **ဝူပသမယမာနာ**တိ တ တတော ဧဝ အဝသိဋ္ဌမ္ပိ ဝဋ္ဋံ အပ္ပဝတ္တိကရဏဝသေန ဝူပသမေန္တိ။ တေနေ တဟ – **“မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”** တိ။ **သာ**တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ **ဒုဝိဓာပီ**တိ ယထာဝုတ္တာ ဒုဝိဓာပိ။ **ဣ္ကမ အဓိပ္ပေတာ** ဝိပဿနာပညာသဟိတာယ မဂ္ဂပညာယ ကိစ္စဿ ဒဿိတတ္တာ။

လက္ခဏေ ပဋ္ဌိဝိဇ္ဈမာနေ လက္ခဏိကော ဓမ္မော ပဋ္ဌိဝိဒ္ဓော ဟောတီတိ အာဟ – **“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ။ပေ။ အာရမ္မဏ တော ပဇာနာတီ”**တိ။ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိယမ္ပိ ဧသေဝ နယော။ **ကိစ္စတော**တိ ဘာဝနာကိစ္စတော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယံ တဒဓိဂ တအသမ္မောဟတာယ **အသမ္မောဟတော ပဇာနာတိ။ ကိစ္စတော** တိ ပဋ္ဌိဝေဓကိစ္စတော။ တံ ပန သဗ္ဗထာ အသမ္မုယ္ဟဟန မေတတိ အာဟ **“အသမ္မောဟတော”** တိ။ **ဧဝံ ပဇာနနာ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌီတိ ယာထာဝတော အဝဗောဓော။ **အဿာ** တိ တံသမင်္ဂိနော ပုဂ္ဂလဿ။

ဒွတယန္တိ -ကာရော ဒီဃံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **“ဒ္ဝယံ ဝအာမိ”**တိ။ ဒွေဝ အဝယတ ဧတဿာတိ ဒ္ဝယံ။ တေနာဟ **“ဒုဝိဓကောဋ္ဌာသံ ဝအာမိ”** တိ။ ပုညဿ ဧကော ဘာဂေ သော ဧဝ ပုညဘာဂိကော , က-ကာရဿ ယ-ကာရံ ကတ္ဝာ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန **“ပုညဘာဂိယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဥပဓိသင်္ဝတဿာ** တိ ခန္ဓပဗန္ဓသင်္ဝတဿ။

အမတဒ္ဝတရန္တိ အရိယမဂ္ဂံ။ **ပညပေတီ**တိ နိယ္ယာနာဒိပကာရတော ပညပေတိ။ တေနာဟ **“ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေ တီ”**တိ။ တတ္ထ သမ္မောဟဿ ဝိဒ္ဓံသနေန အသမ္မောဟတော ဒဿေတိ။ **တဿိံ အတ္ထေ** တိ အမတဒ္ဝတရပညာပ နေ အတ္ထေ။ **ဗောဇ္ဈင်္ဂပ္ပတ္တာ** တိ ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝပ္ပတ္တာ။ မဂ္ဂဘာဝေန နိယ္ယာနဘာဝေန ပဝတ္တိယာ မဂ္ဂပညာယ အ ဋ္ဌန္နမ္ပိ သာဓာရဏတ္တာ သမုဒာယဿ စ အဝယတေ အင်္ဂန္တိ ကတ္ဝာ သေသဓမ္မေ အင်္ဂိကဘာဝေန ဒဿေန္ တော **“အရိယမဂ္ဂဿ အင်္ဂ”** န္တိ အာဟ။ **သော ဘိက္ခူ** တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ “မိစ္ဆာဒိဋ္ဌီ”တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ “သမ္မာဒိဋ္ဌီ”တိ ဇာနန္ တော ဘိက္ခု။ **ပဇဟနတ္ထာယာ** တိ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟနာယ။ **ပဋ္ဌိလာဘတ္ထာယာ** တိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ အဓိဂမာ ယ။ **ကုသလတယာမော**တိ ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တောဝ ကောသလ္လသမ္ဘူတော တယာမော။ သရတီတိ **သတော,** တံ ပ နဿ သရဏံ သတိသမင်္ဂိတာယာတိ အာဟ **“သတိယာ သမန္နာဂတော”** တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိံ ယ ထာဘူတာ သမ္မာတယာမသတိယော သဟဇာတာ စ ပုရေဇာတာ စ ဟုတ္ဝာ ပရိတရေန္တိ, “ဣ္ကတိယိမေ တယော ဓမ္မာ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ အနုပရိဓာဝန္တိ အနုပရိဝတ္တန္တီ”တိ ပန ဝစနတော, “တ္တေ ဟိ”တိအာဒိနာ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဧဝ သေသဓ မ္မာနံ ယထာရဟံ သဟစရဏဘာဝေန ပရိတရဏံ ယောဇိတံ။ **သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒီန** န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမ္မာတစာကမ္မန္ တာဇီတနံ ဂဟဏံ ဣ္ကတရေသံ ပရိတရဘာဝေန္ ဂဟိတတ္တာ ။ န ဟိ သက္ကာ တေ ဧဝ ပရိတရေ ပရိတရဝန္တေ စ ကတ္ တ ဝတ္တုံ သင်္ကရတော သမ္မောဟဇနနတော စ။ **တယော**တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိတယာမသတိယော **သဟဇာတပရိတရာဝ ဟောန္တိ** မဂ္ဂက္ခဏိကာနံ တေသံ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝိပဿနာခဏဝိရတီနံ အသမ္ဘဝတော။

၁၃၇. **တက္ကနဝသေန** လောကသိဒ္ဓေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ “ဝေဠ္ဌေဝဠ္ဌ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ ဝိဝိဓံ တက္ကနံ ကူပေ ဝိယ ဥ ဒကဿ အာရမ္မဏဿ အာကမုနံ ဝိတက္ကနံ **ဝိတက္ကော။ သင်္ကပ္ပနဝသေနာ** တိ တံ တံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတ္ဝာ ကပ္ ပနဝသေန။ တက္ကနံ ကပ္ပနန္တိ စ အတံသဟဇာတာနမေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ကေက္ကေ** တိ ဣ္ကမိနာ သမာဓိနာ လဒ္ဓုပကာရသ္ သေဝ ဝိတက္ကဿ အပ္ပနာပရိယာယော ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ ဝိသေသေန တ အပ္ပနာ ဝိတက္ကဿ ဝသေန စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အဘိရောပေတိ, ဝိတက္ကေ အသတိ ကထန္တိ အာဟ **“ဝိတက္ကေ ပနာ”** တိအာဒိ။ **အတ္တနောယေဝ ဓမ္မတာ ယ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အဘိရုဟတီ**တိ, ဧတေန အာရမ္မဏဓမ္မာနံ ဂဟဏံ နာမ သဘာဝသိဒ္ဓံ, န ဓမ္မန္တရမပေက္ခတိ,

ဝိတက္ကော ပန ပဝတ္တမာနော အာရမ္မဏာဘိနိရောပနဝသေနေဝ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ သဘာတဝိ တက္ကစိတ္တုပ္ပာဒတော သဝိတက္ကစိတ္တုပ္ပာဒဿ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏဝိသေသော ဝိတက္ကေန ဇာတောတိ ကတ္ွာ ဝိ တက္ကော စိတ္တဿ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏေ ဝိသေသပစ္စယောတိ ဟာကဋ္ဌောယမတ္ထော။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ – ယထာ ကောစိ ရာဇဝလ္လဘံ, တံသမ္ဗန္ဓိနံ မိတ္တံ တ နိဿာယ ရာဇဂေဟံ အာရောဟတိ အနုပဝိသတိ, ဧဝံ ဝိတက္ကံ နိ ဿာယ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတိ ဝိတက္ကဿ အာရမ္မဏာဘိနိရောပနသဘာဝတ္တာ, အညေသံ ဓမ္မာနဉ္စ အဝိတက္ကသဘာဝတော။ တေနာဟ ဘဂဝတ – ''စေတသော အဘိနိရောပနာ''တိ (ဓ. သ. ၇)။

ယဒိ ဧဝံ ကထံ အဝိတက္ကစိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတီတိ? ဝိတက္ကဗလေနေဝ။ ယထာ ဟိ သော ပုရိသော ပရိစယေ န တေန ဝိနာပိ နိရာသင်္ကော ရာဇဂေဟံ ပဝိသတိ, ဧဝံ ပရိစယေန ဝိတက္ကေန ဝိနာပိ အဝိတက္ကံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာ ရောဟတိ။ **ပရိစယေနာ**တိ စ သန္တာနေ ပဝတ္တဝိတက္ကဘာဝနာသင်္ခါတေန ပရိစယေန။ ဝိတက္ကဿ ဟိ သန္တာနေ အဘိ ဏှံ ပဝတ္တဿ ဝသေန စိတ္တဿ အာရမ္မဏာဘိရုဟနံ စိရပရိစိတံ; တေန တံ ကဒာစိ ဝိတက္ကေန ဝိနာပိ တတ္ထ ပဝတ္တတေဝ; ယထာ ဉာဏသဟဂတံ စိတ္တံ သမ္မသနဝသေန စိရပရိစိတံ ကဒာစိ ဉာဏရဟိတမ္ပိ သမ္မသနဝသေန ပဝ တ္တတိ; ယထာ တ ကိလေသသဟိတံ ဟုတွာ ပဝတ္တံ သဗ္ဗသော ကိလေသရဟိတမ္ပိ ပရိစယေန ကိလေသတသနာဝ သေန ပဝတ္တတိ, ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တစံ သင်္ခရောတီ တိ တစံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဝစီဃောသုပ္ပတ္တိယာ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတီတိ အတ္ထော။ **လောကိ ယဝိတက္ကော** ဒ္ွတ္တိံသစိတ္တသဟဂတော **တစံ သင်္ခရောတိ** ဝစီဝိညတ္တိဇနနတော။ **ဝစီသင်္ခါရောတွေဝ ပနဿ သ နာမံ ဟောတိ** ရုဠ္ဟိတော, တံသမတ္ထတာနိရောဓတော တ သမ္ဘဝတော ပန သင်္ခါရောတိ။ **''လောကုတ္တရသမ္မာ သင်္ကပ္ပံ ပရိတရေန္တိ''**တိ ဝတ္ွာ တိဝိဓေ သမ္မာသင်္ကပ္ပေ ကအာစိ ကတမံ ပရိတရေန္တိတိ? စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **''ဧ တ္တာ''**တိအာဒိ။ **နာနာစိတ္တေသု လဗ္ဘန္တိ** နာနာသမန္နာဟာရဟေတုကတ္တာ, ပုဗ္ဗဘာဂေယေဝ စ တေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ။ **တီဏိ နာမာနိ လဘတိ** တိဝိဓေသ္ွေပိ ပဋိပက္ခဿ သမုစ္ဆိန္ဒနေန သာတိသယံ တိဏ္ဏမ္ပိ ကိစ္စကရဏတော။ သေ န ယော သမ္မာတစာဒီသုပိ။

၁၃၈. ဝိရမတိ တောယာတိ **ဝေရမဏီ** ဝိရတိ ဝုစ္စတိ။ သာ မုသာတဒတော ဝိရမဏဿ ကာရဏဘာဝတော စေတနာပိ ဝေရဿ မဏနတော ဝိနာသနတော ဝိရတိပီတိ အာဟ – **''ဝိရတိပိ စေတနာပိ ဝဋ္ဋတီ''** တိ။ **အာရကာ ရမတီ**တိ သမုစ္ဆိန္ နေဟိ ဒူရတော သမုဿာရေတိ။ **ဝိနာ တေဟိ ရမတီ**တိ အစ္စန္တမေဝ တေဟိ ဝိနာ ဘဝတိ။ **တတော တတော**တိ ဒိဋ္ဌေ အဒိဋ္ဌတအာဒိတော မုသာတအ။ ဝိသေသတော အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတ္တာ **ပဋိနိဝတ္တာ ဟုတ္ွာ** ။

၁၄၀. တိဝိဓေန ကုဟနဝတ္ထုနာတိ ပစ္စယပဋိသေဝန-သာမန္တဇပ္ပန-ဣရိယာပထပဝတ္တနသင်္ခါတေန ဟပိစ္ဆတာ နိဗ္ဗတ္တေန တိဝိဓေန ကုဟနဝတ္ထုနာ။ **တောယ** ကုဟနာယ ကရဏဘူတာယ ပစ္စယုပ္ပာဒနတ္ထံ **နိမိတ္တံ** သီလံ ဧတေသ န္တိ ယောဇနာ။ အတ္တဝိသယလာဘဟေတု အက္ကောသနခုံသနဝမ္ဘနာဒိဝသေန ပိသနံ ဃဋ္ဋနံ ဝိဟေဌနံ **နိပ္ပေသော** ။ ဣ တော လဒ္ဓံ အညဿ, တတော လဒ္ဓံ ပရဿ ဒတ္ွာ ဧဝံ လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသတီတိ **လာဘေန လာဘံ နိဇိဂီသနာ။ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတော** ကုဟနာဒိဝသေန **မိစ္ဆာအာဇီဝေ**။ ကော ပန သောတိ အာဟ **''အာဇီဝဟေတူ''**တိအာဒိ။ **တာသံယေဝ**တိ အဝဓာရဏံ, ''အာဇီဝေ ကုပ္ပမာနော ကာယဝစီဒ္ွတရေသု ဧဝ ကုပ္ပတီ''တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။

၁၄၁. သမ္မာ ပသတ္ထာ သောဘနာ နိယျာနိကာ ဒိဋ္ဌိ တေဿာတိ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ,** ပုဂ္ဂလော။ တဿ ပန ယဿ္မာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သစ္စာဘိသမယဿ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယာယ အဝဿယော, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **''မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယံ ဌိတဿ သာ''**တိ။ **ပဟောတီ** ဘဝတိ တာယ သဟေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတိ။ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ယာထာဝတော ဇာနနဋ္ဌေန သမ္မာဉာဏန္တိ ဣစ္ဆိပ္ပေတံ, တဉ္စ ခေါ မဂ္ဂသမာဓိမ္ဟိ ဌိတေ ဧဝ ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ အာဟ – **''မဂ္ဂ သမ္မာသမာဓိမ္ဟိ။ပေ။ သမ္မာဉာဏံ ပဟောတီ''**တိအာဒိ။ ဣမိနာ ကိံ ဒဿေတီတိ? ယထာ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယံ ဌိတော ပုဂ္ဂ လော, ''သမ္မာဒိဋ္ဌိ''တိ ဝုတ္တော, ဧဝံ မဂ္ဂဖလပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေ ဌိတော, ''သမ္မာဉာဏော''တိ ဝုတ္တော, တဿ စ မဂ္ဂဖလသမ္မာသမာဓိပဝတ္တိယာ ပဟောတိ သမ္မာဉာဏဿ သမ္မာဝိမုတ္တိယာ ပဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ။ ဖလ သမာဓိ တာဝ ပဝတ္တတု, မဂ္ဂသမာဓိ ပန ကထန္တိ? တမ္ပိ အကုပ္ပဘာဝတာယ အစ္စန္တသမာဓိဘာဝတော ကိစ္စနိပ္ဖတ္ တိယာ ပဝတ္တတေဝတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။ **ဌပေတွာ အဋ္ဌဖလင်္ဂါနီ** တိ ဖလဘူတာနိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနိ အဋ္ဌင်္ဂါ

နိ, ‘‘သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပဟောတီ’’တိအာဒိနာ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ ဌပေတွာ။ **သမ္မာဉာဏံ ပစ္စဝေက္ခဏံ ကတွာ**တိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ သမ္မာဉာဏံ ကတွာ။ **ဖလံ ကာတုန္တိ** ဖလဓမ္မသဟစရိတတာယ ဝိပာကသဘာဝတာယ စ ‘‘ဖလ’’န္တိ လဒ္ဓနာမေ ဖလသမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သမ္မာဝိမုတ္တိံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ ဝုတ္တံ။ တထာ စ ဝုတ္တံ **သလ္လေခသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၈၃) ‘‘ဖလသမ္ပယုတ္တာနိ ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနိ အဋ္ဌင်္ဂါနိ ဌပေတွာ သေသဓမ္မာ သမ္မာဝိမုတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ’’တိ။

၁၄၂. နိဇ္ဇိဏ္ဏာ တိ နိဇ္ဇီရိတာ, ဝိဒ္ဓဿတာ ဝိနာသိတာတိ အတ္ထော။ **ဖလံ ကထိတန္တိ** ‘‘သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ, ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဟောတီ’’တိ ဣမိနာ တရေန သာမညဖလံ ကထိတန္တိ ဝဒန္တိ, နိဇ္ဇီရဏံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိန္တိ အဓိပ္ပာယော။ နိဇ္ဇီရဏံ ပန သမုစ္ဆိန္ဒနန္တိ ကတွာ, **မဇ္ဈိမဘာဏကာ။ပေ.။ မဂ္ဂေ ကထိတေတိ ဝဒန္တိ။ ဒသ္သနဋ္ဌေနာ**တိ ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန စတုန္နံ သစ္စာနံ ပစ္စက္ခတော ဒဿနဋ္ဌေန။ **ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေနာ** တိ ပစ္စက္ခေန ယထာဒိဋ္ဌာနံ မဂ္ဂဖလာနံ ပာကဋကရဏဋ္ဌေန။ **တဒဓိမုတ္တဋ္ဌေနာ** တိ တသ္မိံ ယထာသစ္စိကတေ နိဗ္ဗာနေ အဓိမုစ္စန ဘာဝေန။

ကုသလပက္ခာ တိ အနဝဇ္ဇကောဋ္ဌာသာ။ **မဟာဝိပာကအာနေနာ**တိ မဟတော ဝိပုလဿ လောကုတ္တရဿ သုခ ဝိပါကဿ စေဝ ကာယိကာဒိဒုက္ခဝိပါကဿ စ အနေန။

ယထာ မဟာဝိပါကဿ အနေန မဟာစတ္တာရီသကံ, တထာ ဗဟုတာယပိ မဟာစတ္တာရီသကောတိ ဒဿေတုံ, **‘‘ဣမသ္မိဉ္စ ပန သုတ္တေ ပဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိယော ကထိတာ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဗဟုအတ္ထောပိ ဟိ **မဟာ**-သဒ္ဒော ဟောတိ ‘‘မဟာဇနော’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၆၅)။ တွေ့ စ ‘‘နတ္ထိ ဒိန္န’’န္တိအာဒိနာ ဝတ္ထုဘေဒေန ဒသ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဓမ္မာ ကထိတာ, ဝတ္ထုဘေဒေနေဝ, ‘‘အတ္ထိ ဒိန္န’’န္တိအာဒိနာ ဒသ သမ္မာဒိဋ္ဌိဓမ္မာတိ ဝီသတိ ဟောတိ။ ယထာ ‘‘သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပဟောတီ’’တိအာဒိနာ မဂ္ဂဝသေန ဒသ သမ္မတ္တဓမ္မာ, တပ္ပဋိပက္ခဘူတာ ‘‘မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဿ မိစ္ဆာ သင်္ကပ္ပော ပဟောတီ’’တိအာဒိနာ အတ္ထတော ဒသ မိစ္ဆတ္တဓမ္မာတိ ဝီသတိ, တထာ ဖလဝသေန တေသု ဇေ ဝီ သတိ။ ကထံ တရေပိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော ဒသာတိ ဝီသတိ? ဝေမေတေ ဒွေ ဝ စတ္တာရီသကာနိ ပုရိမေန သဒ္ဓိံ တယော စ တ္တာရီသကာ ဝိဘာဝိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၄၃. ပသံသိယဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကံ နိန္ဒိယံ ပသံသန္တောပိ အတ္ထတော ပသံသိယံ နိန္ဒန္တော နာမ ဟောတိ။ ပသံ သိယဿ ဂုဏပရိဓံသနမုခေနေဝ ဟိ နိန္ဒိယဿ ပသံသာယ ပဝတ္တနတောတိ အာဟ – **‘‘မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနာမာယံ သောဘနာ တိ ဝဒန္တောပိ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ဂရဟတိ နာမာ’’**တိအာဒိ။ **ဝေမာဒီ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ‘‘နတ္ထိ ဟေတု နတ္ထိ ပစ္စယော သတ္တာနံ သံကိလေသာယာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၆၈; မ. နိ. ၂.၂၂၇) ဝေမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ; တသ္မာ **ဇေံတဒိနော**တိ ဇေံ ဟေတု ပဋိက္ခေ ပတဒိနောတိ အတ္ထော။ **ဩက္ကန္တနိယာမာ** တိ ဩကင္ဒဟမိစ္ဆတ္တနိယာမာ။ **ဝေရူပံ လဒ္ဓိံ ဂဟေတွာ** တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **စူဠပုဏ္ဏမသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တနယမေဝ တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဇေဒိသော ဟိ ‘‘ဗုဒ္ဓာနမ္ပိ အတေကိစ္ဆော’’တိအာဒိ ဝုတ္တသဒိသော။

အတ္တနော နိန္ဒာဘယေနာ တိ ‘‘သမ္မာဒိဋ္ဌိဉ္စ နာမေတေ ဂရဟန္တီ’’အာဒိနာ ဥပရိ ပရေဟိ ဝတ္တဗ္ဗနိန္ဒာဘယေန။ **ဃဋ္ဋနဘယေနာ** တိ တထာ ပရေသံ အာသာဒနာဘယေန။ သဟဓမ္မေန ပရေန အတ္တနော ဥပရိ ကာတဗ္ဗနိဂ္ဂဟော ဥပာရမ္ဘော, ဂရဟတော ပရိတ္တာသော ဥပာရမ္ဘဘယံ, တံ ပန အတ္ထတော ဥပတဒဘယံ ဟောတီတိ အာဟ **‘‘ဥပတဒဘယေ နာ’’**တိ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

မဟာစတ္တာရီသကသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၈. အာနာပာနဿတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၄၄. ပုဗ္ဗေနာ တိ နိဿက္ကေ ကရဏဝစနံ။ ‘‘အပရံ ဝိသေသ’’န္တိ ဝုတ္တတ္တာ ဝိသေသဝိသယော စ ပုဗ္ဗသဒ္ဒေါတိ အာဟ – **‘‘သီလပရိပူရဏာဒိတော ပုဗ္ဗဝိသေသတော’’**တိ။

၁၄၅. အာရဒ္ဓော ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပတ္တိယာ အာရာဓိတော။ ယဒတ္တာယ သာသနေ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, ဝိသေသာပတ္တိ စ, တဒေဝေတ္ထ အပ္ပတ္တန္တိ အဓိပ္ပေတံ, တံ ဈာနဝိပဿနာနိမိတ္တန္တိ အာဟ – **“အပ္ပတ္တဿ အရဟတ္တဿာ”**တိ။ **ကောမုဒီ**တိ ကုမုဒဝတီ။ တဒါ ကိရ ကုမုဒါနိ သုပုပ္ဖိတာနိ ဟောန္တိ။ တေနာဟ – **“ကုမုဒါနံ အတ္ထိတာယ ကောမုဒီ”**တိ။ ကုမုဒါနံ သမူဟော, ကုမုဒါနိ ဧဝ ဝါ ကောမုဒာ, တေ ဧတ္ထ အတ္ထီတိ **ကောမုဒီ**တိ။ **ပဝါရဏာသင်္ဂဟ**န္တိ မဟာပဝါရဏံ အကတွာ အာဂမနီယသင်္ဂဟဏံ။

အာရဒ္ဓဝိပဿကဿာတိ အာရဘိတဝိပဿနဿ, ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ ဥဿုက္ကာပေတွာ ဝိပဿိဿ။ **ဘိက္ခူ ကတ္တိက ဝဿရိဿန္တိ** ဝုတ္တဝဿာ ပဝါရိတပဝါရဏာ “ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိဿာမ, ကမ္မဋ္ဌာနံ သောဓေဿာမ, ယထာလဒ္ဓံ ဝိသေသံ ပဝေဒိဿာမာ”တိ အဇ္ဈာသယေန။ **ကမေန ဘိက္ခူ**တိ ကမေန တရုဏဝိပဿနာ ဘိက္ခူ။ **ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ န သက္ခိဿန္တိ** သေနာသနသပ္ပာယာဒိအလာဘေန။ **အပလိဗုဒ္ဓန္တိ** အဒေဿဟိ အနုပဒ္ဒုတံ။ **သေနာသနံ ဂဟေတုံ န လဘန္တိ** အန္တောဝဿဘာဝတော။ **ကေဿ ဒိန္နေပိ သဗ္ဗေသံ ဒိန္နောယေဝ ဟောတိ,** တဿ သုတသုတဌာနေယေဝ ဧကမာသံ ဝသိတွာ ဝဿရိသုံ။

၁၄၆. အလန္တိ ယုတ္တံ, ဝဿဟယိကန္တိ အတ္ထော, “အလမေဝ နိဗ္ဗိန္ဒိတုံ”န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၇၂; သံ. နိ. ၂.၁၂၄, ၁၂၈, ၁၃၄, ၁၄၃) ဝိယ။ ပုဗ္ဗေဗဒ္ဓံ ပရိဟရိတွာ အသိတံ **ပုဋ္ဌောသံ** အ-ကာရဿ ဝိ-ကာရံ ကတွာ။ တေနာဟ **“ဟထေယ္ယ”**န္တိ။

၁၄၇. ဝိပဿနာ ကထိတာတိ အနိစ္စသညာမုခေနေဝ ဝိပဿနာဘာဝနာ ကထိတာ။ န ဟိ ကေဝလာယ အနိစ္စာနုပဿနာယ ဝိပဿနာကိစ္စံ သမိဇ္ဈတိ။ **ဗဟူ ဘိက္ခူ** တေ စ ဝိတ္ထာရရုစိကာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“တသ္မာ”**တိ အာဒိ။

၁၄၉. သဗ္ဗတ္ထာတိ သဗ္ဗတရေသု။ “တသ္မာ တိဟ, ဘိက္ခဝေ, ဝေဒနာနုပဿီ”တိအာဒီသုပိ ပီတိပဋိသံဝေဒိတာဒိဝသေနေဝ ဝေဒနာနုပဿနာယ ဝုတ္တတ္တာ, **“သုခဝေဒနံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ”**န္တိ အာဟ။ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာ မနသိကာရတာယ ဝုတ္တံ – **“သာဓုကံ မနသိကာရ”**န္တိ။ **သညာနာမေန ပညာ ဝုတ္တာ** တေသံ ပယောဂတ္တာ။ **မနသိကာရနာမေန ဝေဒနာ ဝုတ္တာ,** ဘာဝနာယ ပရိစိတတ္တာ အာရမ္မဏဿ မနသိကာရန္တိ ကတွာ။ **ဝိတက္ကဝိစာရေ ဌပေတွာ**တိ ဝုတ္တံ ဝစီသင်္ခာရတ္တာ တေသံ။

ဧဝံ သန္တေပီတိ ယဒိပိ မနသိကာရပရိယာပန္နတာယ “မနသိကာရော”တိ ဝုတ္တံ, ဧဝံ သန္တေ ဝေဒနာနုပဿနာ ဘာဝေ န ယုဇ္ဇတိ, အဿာသပဿာသာ ဟိဿ အာရမ္မဏံ။ **ဝတ္ထုန္တိ** သုခါဒီနံ ဝေဒနာနံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ ဝတ္ထုံ **အာရမ္မဏံ ကတွာ ဝေဒနာဝ ဝေဒိယတိ,** ဝေဒနာယ ဧကန္တဘာဝဒဿနေန တဿ ဝေဒနာနုပဿနာဘာဝေ ယုဇ္ဇတိ ဧတေဟိ ကမ္မမတ္တံ ဒဿေတိ။ **တေဿ** အနုယောဂဿ။

ဒုတိယာကာရေဟီတိ ယေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, တေ ဒဿေန္တော **“အာရမ္မဏတော အသမ္မောဟတော စာ”**တိ အာဟ။ **သပ္ပီတိကေ ဒွေ ဈာနေ**တိ ပီတိသဟဂတာနိ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနာနိ ပဋိဟဋ္ဌိယာ **သမာပဇ္ဇတိ။ သမာပတ္တိက္ခဏေ**တိ သမာပဇ္ဇနက္ခဏေ။ **ဈာနပဋိလာဘေနာ**တိ ဈာနေန သမင်္ဂီဘာဝေန။ **အာရမ္မဏတော** အာရမ္မဏမုခေန တဒါရမ္မဏဈာနပရိယာပန္နာ **ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ** အာရမ္မဏဿ ပဋိသံဝိဒိတတ္တာ။ ယထာ နာမ သပ္ပပရိယေသနံ စ ရန္တေန တဿ အာသယေ ပဋိသံဝိဒိတေ သောပိ ပဋိသံဝိဒိတောဝ ဟောတိ မန္တာဂဒဗလေန တဿ ဂဟဏဿ သုကရတ္တာ; ဧဝံ ပီတိယာ အာသယဘူတေ အာရမ္မဏေ ပဋိသံဝိဒိတေ သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဧဝ ဟောတိ သလက္ခဏတော သာမညလက္ခဏတော စ တဿာ ဂဟဏဿ သုကရတ္တာ။ **ဝိပဿနာက္ခဏေ**တိ ဝိပဿနာပညာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ မဂ္ဂပညာယ ဝိသေသတော ဒဿနက္ခဏေ။ **လက္ခဏပဋိဝေဓာ**တိ ပီတိယာ သလက္ခဏဿ သာမညလက္ခဏဿ စ ပဋိဝိဇ္ဈနေန။ ယဉှိ ပီတိယာ ဝိသေသတော သာမညတော စ လက္ခဏံ, တသ္မိံ ဝိဒိတေ သာ ယာထာဝတော ဝိဒိတာ ဟောတိ။ တေနာဟ – **“အသမ္မောဟတော ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတီ”**တိ။

ဣအာဒိ တမတ္ထံ ပာဠိယာ ဝိဘာဝေတုံ, **“ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဒီဃံ အဿာသဝသေနာ**တိ ဒီဃဿ အဿာသဿ အာရမ္မဏဘူတဿ ဝသေန။ **စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတံ အဝိက္ခေပံ ပဇာနတော**တိ ဈာနပရိ

ယာပန္နံ အဝိက္ခေပေဟတိ လဒ္ဓနာမံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတံ တံသမ္ပယုတ္တာယ ပညာယ ပဇာနတော။ ယထေဝ ဟိ အာရမ္မဏမုခေန ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ, ဧဝံ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ အာရမ္မဏမုခေန ပဋိသံဝိဒိတာ ဧဝ ဟောန္တိ။ **သတိ ဥပဋ္ဌိတာ ဟောတီ**တိ ဒီဃံ အဿာသဝသေန ဈာနသမ္ပယုတ္တာ သတိ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ ဥပဋ္ဌိတေ အာရမ္မဏမုခေန ဈာနေပိ ဥပဋ္ဌိတာ ဧဝ နာမ ဟောတိ။ **တာယ သတိယာ**တိ ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတာယ တာယ သတိယာ ယထာဝုတ္တေန **တေန ဉာဏေန** သုပ္ပဋိဝိဒိတတ္တာ အာရမ္မဏဿ တဿ ဝသေန တဒာရမ္မဏာ **သာ ပီတိ ပဋိသံဝိဒိတာ ဟောတိ။ အဝသေသပဒာနိပီ**တိ ''ဒီဃံ ပဿာသဝသေနာ''တိအာဒိပဒာနိပိ။

ဧဝံ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** ဝုတ္တမတ္ထံ ကမသ္မိံ သုတ္တေ ယောဇေတ္ဝာ ဒဿေတုံ, **''ဣတီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာပိ ယောဂိနာ မနသိကာရေန ပဋိလဘိတဗ္ဗတော ပဋိလာဘောတိ ဝုတ္တံ – **''ဈာနသမ္ပယုတ္တေ ဝေဒနာသင်္ခါတမနသိကာရပဋိလာဘေနာ''**တိ။

အဿာသပဿာသနိမိတ္တန္တိ အဿာသပဿာသေ နိဿာယ ပဋိလဒ္ဓပဋိဘာဂနိမိတ္တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ စာပိ ကရောတိ; သတိဉ္စ သမ္ပဇညဉ္စ ဥပဋ္ဌပေတွာ ပဝတ္တနတော အာရမ္မဏမုခေန တဒာရမ္မဏဿ ပဋိသံဝိဒိတတ္တာ စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿီယေဝ နာမေသ ဟောတိ။ ဧဝံ စိတ္တာနုပဿနာပိ သတိသမ္ပဇညဗလေနေဝ ဟောတီတိ အာဟ **''န ဟီ''**တိအာဒိ။ ပဇဟတိ ဧတေန, သယံ ဝါ ပဇဟတီတိ **ပဟာနံ,** ဉာဏံ။ **အဘိဇ္ဈာဒောမနဿဝသေန ပ္ပဝတ္တံ ဒုက္ခံ** တဒေကဋ္ဌဘာဝတော။ **တဿာ** တိ နီဝရဏပဗ္ဗဿ။ **ပဟာနကရဉာဏ**န္တိ ပဇဟနဉာဏံ။ **ဝိပဿနာပရမ္ပရ**န္တိ ပဋိပာဋိယာ ဝိပဿနမာဟ။ **သမထပဋိပန္န**န္တိ မဇ္ဈိမသမထနိမိတ္တံ ပဋိပန္နစိတ္တံ အဇ္ဈုပေက္ခတိ။ **ဧကတော ဥပဋ္ဌာန**န္တိ ပဋိပက္ခဝိဂမေန ဧကဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနံ။ **သဟဇာတာနံ အဇ္ဈုပေက္ခနာ ဟောတီ** တိ ပဂ္ဂဟနိဂ္ဂဟသမ္ပဟံသနေသု ဗျာပာရဿ အနာပဇ္ဇိတတ္တာ အာရမ္မဏာနံ အဇ္ဈုပေက္ခနာ, ''ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတံ တံ ပဇဟတိ ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီ''တိ, ဧဝံ ဝုတ္တအဇ္ဈုပေက္ခနာ ပဝတ္တာတိ ပဋိပန္နာ။ **ကေဝလံ နီဝရဏာဒိဓမ္မေ** တိ နီဝရဏာဒိဓမ္မေ ဧဝ ပဟီနေ ဒိသွာ, အထ ခော တေသံ ပဇဟနဉာဏမ္ပိ ယာထာဝတော ပညာယ ဒိသွာ အဇ္ဈုပေက္ခိတာ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာ ''ဓမ္မာပိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဟာတဗ္ဗာ, ပဂေဝ အဓမ္မာ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၀)။

၁၅၀. အနိစ္စာဒိဝသေန ပဝိစိနတီတိ အနိစ္စာဒိပ္ပကာရေဟိ ဝိစိနတိ ပဿတိ။ **နိရာမိသာ**တိ ကိလေသာမိသရဟိတာ။ **ကာယိကစေတသိကဒရထပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ** တိ ကာယစိတ္တာနံ သာဓုဘာဝူပဂမနေန ဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ။ သဟဇာတဓမ္မာနံ ဧကသဘာဝေန ပဝတ္တိယာ **သဟဇာတအဇ္ဈုပေက္ခနာယ အဇ္ဈုပေက္ခိတာ ဟောတိ** ။

တသ္မိံ ကာယေ ပဝတ္တာ ကာယာရမ္မဏာ **သတိ,** ပုဗ္ဗဘာဂိယော **သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေ** ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ သောမနဿသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒဝသေန စေတံ ဩက္ကမန် ဩလိယနံ ကောသဇ္ဇံ, တတော အတိဝတ္တနံ အတိဓာဝနံ ဥဒ္ဓစ္စံ, တဒုဘယဝိဓုရာ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာဘူတာ အနောသက္ကနအနတိဝတ္တနသင်္ခါတာ မဇ္ဈတ္တာကာရတာ။ ဣဒာနိ **ယထေဝ** ဟီတိအာဒိနာ တမေဝ မဇ္ဈတ္တာကာရံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတိ။ **တုဒနံ တ** ပတောဒေန။ **အာကမုနံ တ** ရသ္မိနာ။ **နတ္ထိ** န ကာတဗ္ဗံ အတ္ထိ။ **ဧကစိတ္တက္ခဏိကာ** တိ ဧကေကသ္မိံ စိတ္တေ ဝိပဿနာဝသေန သဟ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ။ **နာနာရသလက္ခဏာ**တိ နာနာကိစ္စာ စေဝ နာနာသဘာဝတ စ။

၁၅၂. ဝုတ္တတ္ထာနေဝ သဗ္ဗာသဝသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၂၇) အာနာပာနာရမ္မဏာ အပရာပရံ ပဝတ္တသတိယော အာရမ္မဏသီသေန တဒာရမ္မဏာ ဓမ္မာ ဂဟိတာ, တာ ပနေကသန္တာနေ လောကိယစိတ္တသမ္ပယုတ္တာတိ **လောကိယာ,** တာ ဝဓုမာနာ **လောကိယံ** စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ **သတိပဋ္ဌာနံ ပရိပူရေန္တိ။ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိဖလနိဗ္ဗာန**န္တိ ဝိမုတ္တီနံ ဖလဘူတံ တေဟိယေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ ကိလေသနိဗ္ဗာနံ, အမတမဟာနိဗ္ဗာနမေဝ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တီနံ အဓိဂမေန အဓိဂန္တဗ္ဗတာ ယ တထာ ဝုတ္တံ။ ပရိပူရဏဉ္စဿ အာရမ္မဏံ ကတွာ အမတဿာနုဘာဝနမေဝ။ ဣမေ သုတ္တေ လောကိယာပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ ကထိတာ လောကုတ္တရာပီတိ ဧတ္တကံ ဂဟေတွာ, **''ဣတိ လောကိယဿ အာဂတဋ္ဌာနေ လောကိယံ ကထိတ''**န္တိ စ အတ္ထဝဏ္ဏနာဝသေန အဋ္ဌကထာယံ ကထိတံ။ **ထေရောတိ** မဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရော။ **အညတ္ထ ဧဝံ ဟောတီ**တိ အညသ္မိံ လောကိယလောကုတ္တရဓမ္မာနံ တတ္ထ တတ္ထ တေမိဿကနယေန အာဂတသုတ္တေ ဧဝံ လောကိယံ အာဂတံ, ဣမ လောကုတ္တရံ အာဂတန္တိ ကထေတဗ္ဗံ ဟောတိ။ **လောကုတ္တရံ ဥပရိ အာဂတ** န္တိ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ ပရိပူရေန္တီတိ ဧဝံ လောကုတ္တရံ ဥပရိ ဒေသနာယံ အာဂတံ; တသ္မာ လောကိယာ ဧဝ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ ဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိ ပရိပူရိကာ က

ထေတဗ္ဗာ လောကုတ္တရာနံ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ ဝိဇ္ဇာဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ, တသ္မာ ထေရေန ဝုတ္တောယေဝေတ္ထ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။ သေသံ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

အာနာပာနဿတိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၉. ကာယဂတာသတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၅၃-၄. တပ္ပဋိဗဒ္ဓသရဏာနံ ကာမာဝစရသတ္တာနံ ပဋိဗဒ္ဓသရဏဘာဝေန ဂေဟာ ကာမဂုဏာ, ဂေဟေ သိတာ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယာ အဿိတာတိ **ဂေဟဿိတာ။ သရန္တီ** တိ ဝေဂသာ ပဝတ္တန္တိ။ ဝေဂေန ဟိ ပဝတ္တိ ဓာဝတီတိ ဝုစ္စတိ။ **သင်္ကပ္ပာ**တိ ယေ ကေစိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာ, ဗျာပာဒဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပာဒယောပိ ကာမဂုဏသိတာ ဧဝာတိ။ **ကေစရဇ္ဈတ္တမေဝ ယေတ**တိ ပရိဂ္ဂဟိတေ ကမ္မဋ္ဌာနေ ဧဝ ဝတ္တန္တိ။ တဥ္ဟိ ဓမ္မဝသေန ဥပဋ္ဌိတာယ ဘာဝနာယ ဂေစရဘာဝတော "ဂေစရဇ္ဈတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ။ အဿာသပဿာသကာယေ ဂတာ ပဝတ္တာတိ ကာယဂတာ, တံ **ကာယဂတာသတိံ**။ သတိသီသေန တံသဟဂတေ ဘာဝနာဓမ္မေ ဝဒတိ အဿာသပဿာသကာယာဒိကေ တံတံကောဋ္ဌာသေ သမထဝတ္တု ဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟေတ္ဝာ သတိယာ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ; တထာပရိဂ္ဂဟိတေ တ တေ အာရဗ္ဘ အနိစ္စာဒိမနသိကာရဝသေ န ပဝတ္တာ ကာယာရမ္မဏာ သတိ သတိဘာဝေန ဝတ္တ ကေဇ္ဈံ ဒဿေန္တော **"ကာယပရိဂ္ဂဟိက"** န္တိအာဒိမာဟ။

သတိပဋ္ဌာနေ တိ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၈; မ. နိ. ၁.၁၁၁), **စုဒ္ဒသဝိဓေန ကာယာနုပဿနာ ကထိတာ,** စုဏ္ဏကဇာတာနိ အဋ္ဌိကာနိ ပရိယောသာနံ ကတ္ဝာ ကာယာနုပဿနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, ဣဓ ပန ကေသာဒီသု ဝဏ္ဏက သိဏဝသေန နိဗ္ဗတ္တိတာနံ စတုန္နံ ဈာနာနံ ဝသေန ဥပရိဒေသနာယ ဝမိုတတ္တာ အဋ္ဌာရသဝိဓေန ကာယဂတာသတိ ဘာဝနာ။

၁၅၆. တဿ ဘိက္ခုနော တိ ယော ကာယဂတာသတိဘာဝနာယ ဝသီဘူတော, တဿ ဘိက္ခုနော။ **သမ္ပယောဂဝသေန ဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တီ**တိ သဟဇာတ-အညမည-နိဿယ-သမ္ပယုတ္တ-အတ္ထိ-အဝိဂတပစ္စယဝသေန ဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တိ, တာယ သဟ ဧကီဘာဝမိဝ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ **ဝိဇ္ဇာဘာဂေ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ ဝတ္တန္တီ** တိ ဝိဇ္ဇာသဘာဂတာယ တ ဒေကဒေသေ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ ဝတ္တန္တိ။ **တာဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ** ဖဿာဒယော။ နနု စေတ္ထ ဝိဇ္ဇာနံ ဝိဇ္ဇာဘာဂိ ယတာ န သမ္ဘဝတီတိ? နော န သမ္ဘဝတိ။ ယာယ ဟိ ဝိဇ္ဇာယ ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တာနံ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယတာ, သာ တံနိမိတ္တာ ယ ဝိဇ္ဇာယ ဥပစရီယတီတိ။ **ကော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ, သေသာ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ**တိ အဋ္ဌသု ဝိဇ္ဇာသု ဧကံ "ဝိဇ္ဇာ"တိ ဂဟေတ္ဝာ ဣတ ရာ တဿာ ဘာဂတာယ "ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဒ္ဓိံ ပဝတ္တနသဘာဝတာသု အယမေဝ ဝိဇ္ဇာတိ ဝတ္တဗ္ဗာတိ နိယမဿ အဘာဝတော ဝိဇ္ဇာဘာဂေ ဝိယ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာပိ ပဝတ္တတိ ဧဝာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **အာဟောဖရဏာ**န္တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တာဘူတေန အာဟောကသိဏေန သဗ္ဗသော မဟာသမုဒ္ဒဖရဏံ အာဟောဖရဏံ နာမ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဿ ကိစ္စံ ဖရဏန္တိ ကတ္ဝာ, ဒိဗ္ဗစက္ခုအတ္ထံ တ အာလောကဖရဏံ **ဒိဗ္ဗစက္ခုဖရဏာ** န္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဥဘယသ္မိမ္ပိ ပက္ခေ သမုဒ္ဒင်္ဂမာနံ ကုန္နဒီနံ သမုဒ္ဒန္တောဂဓတ္တာ တေသံ စေတသာ ဖုဋ္ဌတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ကုန္နဒီ** ဂ္ဂဟဏဥ္စေတ္ထ ကဋ္ဌိမေဝ ကာလံ သန္ဒိတ္ဝာ တာသံ ဥဒကဿ သမုဒ္ဒပရိယာပန္နဘာဝူပဂမနတ္တာ, န ဗဟိ မဟာနဒီယော ဝိယ ပရိတ္တကာလဋ္ဌိတိကာတိ။

ဩတာရန္တိ ကိလေသုပ္ပတ္တိယာ အဝသရံ, တံ ပန ဝိဝရံ ဆိဒ္ဒန္တိ စ ဝုတ္တံ။ **အာရမ္မဏ** န္တိ ကိလေသုပ္ပတ္တိယာ ဩလမ္ဗနံ။ **ယာဝ ပရိယောသာနာ**တိ မတ္တိကာပုဉ္ဇဿ ယာဝ ပရိယောသာနာ။

၁၅၈. အဘိညာယာတိ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိအဘိညာယ။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗဿာ** တိ ပစ္စက္ခတော ကာတဗ္ဗဿ အဓိဋ္ဌာနဝိ ကုဗ္ဗနာဒိဓမ္မဿ။ **အဘိညာဝ ကာရဏ**န္တိ အာဟ – "သစ္ဆိကိရိယာပေက္ခာယ, အဘိညာကာရဏဿ ပန သိဒ္ဓိယာ ဟာကဋ္ဌ"တိ။ **မရိယာဒဗန္ဓ** တိ ဥဒကမာတိကာမုခေ ကတာ။

ယုတ္တယာနံ ဝိယ ကတာယ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတေ ကာလေ သုခေန ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗတ္တာ။ **ပတိဋ္ဌာကတာယာ** တိ သမ္မတ္တိနံ ပတိဋ္ဌာဘာဝံ ဟာပိတာယ။ **အနုပ္ပဝတ္တိတာယာ** တိ ဘာဝနာဗဟုလီကာရေဟိ အနုပ္ပဝတ္တိတာယ။ **ပရိစယက တာယာ**တိ အာသေဝနဒဠ္ဟတာယ သုစိရံ ပရိစယာယ။ **သုသမ္ပဂ္ဂဟိတာယာ** တိ သဗ္ဗသော ဥက္ကံသံ ဟာပိတာယ။ **သုသ မာရဒ္ဓါယာ**တိ အတိဝိယ သမ္မဒေဝ နိဗ္ဗတ္တိကတာယ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ကာယဂတာသတိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၁၀. သင်္ခါရုပပတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၆၀. သင်္ခါရုပပတ္တိန္တိ ဝိပာကက္ခန္ဓသညိတာနံ သင်္ခါရာနံ ဥပ္ပတ္တိံ, နိဗ္ဗတ္တိန္တိ အတ္ထော။ ယသ္မာ အဝဓာရဏံ တေသံ ပဒေ ကုစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ, **“သင်္ခါရာနံယေဝ ဥပပတ္တိ”**န္တိ ဝတ္တာ တေန နိဝတ္တိတံ ဒဿေန္တော, **“န သတ္တဿာ”**တိ အာဟ။ တေန သတ္တော ဇီဝေါ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ မိစ္ဆာဝါဒံ ပဋိက္ခိပတိ။ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇနကဓမ္မဝသေန ဥပ္ပတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဥပ္ပတ္တိဇနကဓမ္မဝသေနပိ တံ ဒဿေတုံ, **“ပုညာဘိသင်္ခါရေန ဝါ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကာမေသု ပုညာဘိသင်္ခါရေနပိ ဥပပတ္တိ ဟောတိ, သာ ပန ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ဂဟိတာတိ။ **ပုညာဘိသင်္ခါရေန ဝါတိ ဝါ-**သဒ္ဒေါ အဝုတ္တတ္ထာပေက္ခဏဝိကပ္ပတ္ထော, အဝုတ္တတ္ထာပေက္ခာယ ပန န အာဂတော “အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရေနာ”တိ။ အထ ဝါ ဥပပတ္တိ အာဂတာ, ဧဝံ ကိဉ္စိ အာဂတံ, အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရော ပနေတ္ထ သရူပေန အနာဂတောပိ ပုညာဘိသင်္ခါရဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကေစိ ပန “ပုညာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရေနာ”တိ ပဌန္တိ။ **ဘဝူပဂက္ခန္ဓာန**န္တိ သုဂတိဘဝူပဂါနံ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာနံ။

၁၆၁. လောကိကာ ဝဋ္ဋန္တိ ကမ္မဝဋ္ဋဿ ဂဟဏတော။ ဘဝူပပတ္တိဟေတုဘူတာ ဩကပ္ပနီယသဒ္ဓါ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလံ တာဒိသံ ဗုဒ္ဓဝစနဗာဟုသစ္စံ အာမိသပရိစ္စာဂေ ကမ္မဿကတာဉာဏံ ကမ္မဖလဒိဋ္ဌိ စ ဣမေ **သဒ္ဓါဒယော** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဌပေတီ**တိ ပဏိဒဟနဝသေန ဌပေတိ။ ပဏိဒဟတီတိ ဟိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **ပတိဋ္ဌာပေတီ**တိ တဒတ္ထ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ ကတွာ ဌပေတိ။ **သဟပတ္ထနာယာ**တိ, “အဟော ဝတာဟံ။ပေ.။ ဥပပဇ္ဇေယျ”န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တပတ္ထနာယ သဟ။ **သဒ္ဓါဒယောဝါ**တိ ယထာဝုတ္တာ သဒ္ဓါဒယော ဧဝ **ပဉ္စ ဓမ္မာ** ဥပပတ္တိယာ သင်္ခရဏဋ္ဌေန သင်္ခါရာ, တသ္မာ ဧဝ အညေဟိ ဝိသိဋ္ဌဘဝူပပာရဏဋ္ဌေန ဝိဟာရာ နာမာတိ။ **တသ္မိံ ဌာနေ**တိ တသ္မိံ ဥပပတ္တိဋ္ဌာနေ။

ပဉ္စဓမ္မာဝတံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော ဥပပတ္တိံ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတီတိ ဧတေနာတိ **မဂ္ဂေါ**။ ပဋိပဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ **ပဋိပဒါ**။ စေတနာ ပနေတ္ထ သုဒ္ဓသင်္ခါရတာယ သဒ္ဓါဒိဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ, တသ္မာ အဝဓာရဏံ ကတံ။ ဥပပတ္တိပကပ္ပန ဝသေနေဝ ပဝတ္တိယာ ပတ္ထနာဂဟဏေနေဝ တဿာ ဂဟဏန္တိ ကေစိ။ စိတ္တကရယုတ္တဂတိနိဗ္ဗတ္တနဓမ္မဝသေန အဝဓာရဏဿ ကတတ္တာ။ စေတနာ ဟိ နာမ ကမ္မံ, တဿာ ဥပပတ္တိနိဗ္ဗတ္တနေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, တဿာ ပန ကိစ္စကရဏာ သဒ္ဓါဒယော ပတ္ထနာ စာတိ ဣမေ ဓမ္မာ သဟကာရိနော ဘဝူပပတ္တိယာ နိယာမကာ ဟောန္တီတိ တတ္ထူပပတ္တိယာ ပဝတ္တန္တီတိ တေသံ မဂ္ဂါဒိဘာဝေါ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **“ယဿ ဟီ”**တိအာဒိ။ တေန သဒ္ဓါ ပတ္ထနာ စာတိ ဥဘယေ ဓမ္မာ သဟိတာ ဟုတွာ ကမ္မံ ဝိသေသေန္တာ ဂတိံ နိယမေန္တီတိ ဒဿေတိ, ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ အနိယတံ ကေဝလဿ ကမ္မဿ ဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ကာမဉ္စေတ္ထ “ကမ္မံ ကတွာ”တိ ဝုတ္တံ, ကမ္မာယူဟနတော ပန ပဂေဝ ပတ္ထနံ ဌပေတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ **ကမ္မံ ကတွာ**တိ စေတ္ထ “တာပေတွာ ဘုဉ္ဇတိ, ဘုတွာ သယတီ”တိအာဒီသု ဝိယ န ကာလနိယမော, ကမ္မံ ကတွာ ယဒါ ကဒါစိ ပတ္ထနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ စ ဣဒံ စာရိတ္တဒဿနံ ဝိယ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ဘဝပတ္ထနာ ယာဝ မဂ္ဂေန န သမုစ္ဆိဇ္ဇတိ, တာဝ အနုပ္ပန္နာဘိနဝကတူပစိတဿ ကမ္မဿ သပစ္စယော ဟောတိယေဝ။ ပုန တထာ ဝိသေသပစ္စယော, ယထာ နိယမေတွာ ဥပ္ပာဒိတာ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ယဿ ပဉ္စ ဓမ္မာ အတ္ထိ, န ပတ္ထနာ တဿ ဂတိ အနိဗဒ္ဓါ”**တိ။

၁၆၅. သဗ္ဗသောတတိ “ဣဒံ ကာဠကံ သာမံ သေတံ ဟရိတံ မဏ္ဍလံ အပရိမဏ္ဍလံ စတုရံသံ ပရိပုဏ္ဏံ ခုဒ္ဒကံ မဟန္တ”န္တိအာဒိနာ သဗ္ဗသောဝ **ပာကဋံ ဟောတိ**။

၁၆၇. သုန္ဒရောတိ ကာဋ္ဌကာဒိအေသရဟိတတာယ သောဘနော။ **အာကရသမ္ပန္နော** သမ္ပန္နအာကရုပ္ပတ္တိယာ။ **ဓောဝနာဒီဟီ**တိ ဓောဝနတာပနမဇ္ဇနာဒီဟိ။

၁၆၈. လောကဓာတူနံ သတသဟဿံ အတ္တနော ဝသေ ဝတ္တနတော **သတသဟဿော**။ တဿ ပန တတ္ထ ဩဘာသကရဏံ ဟဿဇ္ဇန္တိ အာဟ **“အာလောကဖရဏဗြဟ္မာ”**တိ။ အယမေဝ နယော ဟေဋ္ဌာ “သဟဿော ဗြဟ္မာ”တိအာဒီသုပိ။ **နိက္ခေန ကတ**န္တိ နိက္ခပရိမာဏေန ဇမ္ဗောနဒေန ကတံ။ နိက္ခံ ပန ဝီသတိသုဝဏ္ဏန္တိ ကေစိ။ ပဉ္စဝီသတိသုဝဏ္ဏန္တိ အပရေ။ သုဝဏ္ဏံ နာမ စတုဓရဏန္တိ ဝဒန္တိ။ **ဃဋ္ဋနမဇ္ဇနက္ခမံ န ဟောတိ** ပရိတ္တဘာဝတော။

အတိရေကေနာတိ ပဥ္စသုဝဏ္ဏအတိရေကေန နိက္ခပ္ပမာဏံ အသမ္ပတ္တေန။ **ဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ပန န ဟောတိ** အဝိပုလတာယ ဥဋ္ဌာရံ ဟုတ္တ အနုပဋ္ဌာနတော။ အဝဏ္ဏဝဏ္ဏတာယ ဧဝ **ဖရုသဓာတုကံ ခါယတိ။ တာသူ**တိ တာသု ဘူမိသု, ယတ္ထ သာခာ ဝမိတ္ဝာ ဌိတာ။ **တေ**တိ သုဝဏ္ဏဠာရာ။ **ပစိတ္ဝာ**တိ တာပေတွာ။ **သမ္ပဟဋ္ဌ** န္တိ သမုဒ္ဒလီကတန္တိ အာဟ –
"ဓောတဃဋ္ဋိတပမဇ္ဇိတ" န္တိ, တမ္ပမတ္တိကလေပံ ကတွာ ဓောတဥ္စေဝ ဟသာဏာဒိနာ ဃဋ္ဋိတဥ္စ ဧဠကလောမာ ဒိနာ ပမဇ္ဇိတဥ္စာတိ အတ္ထော။

တေဒေဝာတိ အာလောကံ ဝဍ္ဍေတွာ ဒိဋ္ဌေ အာလောကဖရဏမေဝ။ အထ တ ယံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖရဏံ, အာလောကဖရဏမ္ပိ **တေဒေဝ**။ ယတ္တကဉ္ဟိ ဌာနံ ယောဂီ ကသိဏာလောကေန ဖရတိ; တတ္တကံ ဌာနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ဖုသတီတိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဖရဏေ ဒဿိတေ အာလောကဖရဏံ ဒဿိတမေဝါတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗသ္မိံ "ဖရိတ္ဝာ"တိ အာဂတဋ္ဌာနေ။ **အဝိနာသေန္တေနာ** တိ အသမ္ဘိန္နေန။

ကသိဏဖရဏံ ဝိယာတိ ကသိဏောဘာသေန ဖရဏံ ဝိယ **ဒိဿတိ** ဥပဋ္ဌာတိ, မဏိပဘာဖရဏဿ ဝိယ ဗ္ရဟ္မ လောကေ ဓာတုဖရဏဿ ဒဿိတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ သရီရပဘာ ပန နိက္ခပဘာသဒိသာတိ, **"နိက္ခော ပမေ့ သရီရဖရဏံ ဝိယ ဒိဿတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **အဋ္ဌကထာ နာမ နတ္ထိ** တိ ဟဋ္ဌိပဒဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာယ နာမ နိစ္ဆိတာယ ဘဝိတဗ္ဗံ, အဝိနိစ္ဆိတာယ ပန နတ္ထိ ဝိယာတိ အကထနံ နာမ အဋ္ဌကထာယ အနာစိဏ္ဏန္တိ တဿ တဒံ **ပဋိက္ခိပိတွာ** ။ ယထာ ဟိ ဝတ္တဗ္ဗံ, တထာ အဝတွာ "ဝိယာ"တိ ဝစနံ ကိမတ္ထိယန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဗုဒ္ဓါနံ ဗျာမပ္ပဘာ ဗျာမပ္ပဒေသေ သဗ္ဗကာလံ အဓိဋ္ဌာတိ ဝိယ တဿ ဗ္ရဟ္မုနော **သရီရဖရဏံ** သရီရာဘာယ ပတ္ထရဏံ **သဗ္ဗကာလိကံ။ စတ္တာရိ မာနိ** ဣတရာနိ ဖရဏာနိ **အဝိနာသေတွာ** အညမညမဘိန္ဒိတွာ **ကထေတဗ္ဗံ။ ဖရဏပဒဿေဝ ဝေဝစနံ** "အဓိမုစ္စနေ နေဝ ဖရဏ"န္တိ။ **ပတ္ထရတီ** တိ ယထာဝုတ္တံ ဖရဏဝသေန ပတ္ထရတိ။ **ဇာနာတီ**တိ အဓိမုစ္စနဝသေန ဇာနာတိ။

၁၆၉. အာဒယောတိ အာဒိ-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟိတာ။ **အာဘာ**တိ ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိကေ ဒေဝေ ကေဗ္ဗံ ဂဟေတွာ သာဓာရဏတော ဝုတ္တံ။ တတော **သုဘာ**တိ တတိယဇ္ဈာနဘူမိကေ။ တေနာဟ – **"ဟဋ္ဌိမယေက္ကာ ဒေဝါ နတ္ထီ"**တိအာဒိ။ သာဓာရဏတော ကတာယပိ ပတ္ထနာယ ဈာနင်္ဂ ပရိတ္တံ ဘာဝိတဥ္စေ, ပရိတ္တာဘေသု ဥပပတ္တိ ဟောတိ, မဇ္ဈိမဥ္စေ, အပ္ပမာဏာဘေသု, ပဏီတဥ္စေ, အာဘဿရေသု ဥပပတ္တိ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သုဘာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧ သေဝ နယော။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ သုဝိညေယျောတိ အာဟ – **"ဝေဟပ္ဖလာဒိတရာ ဟကဋ္ဌာယေဝ"** တိ။

ကာမာဝစရေသု နိဗ္ဗတ္တတူ တိအာဒိနာ သဒ္ဓါဒီနံ အဇ္ဈာနဝိပဿနာနံ ကထံ တဒဓိဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ အာသင်္ကတိ။ ဣတရော သဒ္ဓါဒီနံ အဇ္ဈာနသဘာဝတ္တေပိ ဈာနဝိပဿနာနံ အဓိဋ္ဌာနံ နိဿယပစ္စယာဒိဝသေန သပ္ပစ္စယတ္တာ ဗ္ရဟ္မလောကူပပတ္တိံ နိဗ္ဗာနဥ္စ အာဝဟန္တီတိ ဒဿေန္တော, **"ဣမေ ပဥ္စ ဓမ္မာ"** တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ **သီလ**န္တိ သမ္မာရသီလံ။ အနာဂါမိ သမုစ္ဆိန္နသြရမ္ဘာဂိယသံယောဇနော သမာနော သစေ သဗ္ဗသော ဥပပတ္တိယော အတိက္ကမိတုံ န သက္ကောတိ, အရိယဘူမိသု ဧဝ နိဗ္ဗတ္တတိ ယထူပစိတဈာနကမ္မုနာတိ အာဟ – **"အနာဂါမိ။ပေ။ နိဗ္ဗတ္တတီ"**တိ။ **ဥပရိမဂ္ဂ** န္တိ အဂ္ဂမဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ။ **အာသဝက္ခယ** န္တိ သဗ္ဗသော အာသဝါနံ ခယံ ပဟာနံ ဟပုဏာတိ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

သင်္ခါရုပပတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

နိဋ္ဌိတာ စ အနုပဒဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၃. သုညတဝဂ္ဂေါ

၁. စူဠသုညတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၇၆. **ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတ္ဝာ**တိ သမာပဇ္ဇန္တေနဟိ နာမ ကာလပရိစ္ဆေဒော ကာတဗ္ဗော။ ထေရော ပန ဘဂဝတော ဝတ္တကရဏတ္ထံ ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကရောတိ, ''ဧတ္တကေ ကာလေ ဝီတိဝတ္တေ ဣဒံ နာမ ဘဂဝတော ကာတဗ္ဗ''န္တိ။ သော တတ္တကံယေဝ သမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ ဝုဋ္ဌာတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''ကာလပရိစ္ဆေဒံ ကတ္ဝာ''တိ။ **သုညတာဖလသမာပတ္တိံ အပ္ပေတ္ဝာ**တိ ဧတေန ဣတရေ, ''န သောတာပန္နသကဒါဂါမီ ဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇန္တီ''တိ ဝဒန္တိ, တံ တဒံ ပဋိသေဓေတိ။ **သုညတော**တိ အတ္တသုညတော စ နိစ္စသုညတော စ သင်္ခါရာ ဥပဋ္ဌဟိံသု။ သေက္ခါနဉှိ သုညတာပဋိဝေဓော ဟဒေသိကော သုဘသုခသညာနံ အပ္ပဟီနတ္တာ, တသ္မာ သော ထေရော သုညတာကထံ သောတုကာမော ဇာတော။ **ခုရေန ခုရံ ပဟရန္တော ဝိယာ**တိ ရထခုရေန ရထခုရံ ပဟရန္တော ဝိယ ကတ္ဝာ ဥဇုကမေဝ သုညတာ။ပေ။ ဝတ္တုံ န သက္ကာတိ ယောဇနာ။ **ကေံ ပဒန္တိ** ကေံ သုညတာပဒံ။

ပုဗ္ဗေပါဟန္တိအာဒိနာ ဘဂဝါ ပဌမဗောဓိယမ္ပိ အတ္တနော သုညတာဝိဟာရဗဟုလ္လံ ပကာသေတီတိ ဒဿေန္တော **''ပဌမဗောဓိယမ္ပီ''**တိ အာဟ။ **ဧကော**တိအာဒိ ထေရဿ သုညတာကထာယ ဘာဇနဘာဝဒဿနတ္ထံ။ **သောတု**န္တိ အဂ္ဂိံ ကတ္ဝာ မနသိ ကတ္ဝာ သဗ္ဗစေတသာ သမန္နာဟရိတ္ဝာ သောတုမ္ပိ။ **ဥဂ္ဂဟေတုမ္ပီ**တိ ယထာဘူတံ ဓမ္မံ ဓာရဏပရိပုစ္ဆာပရိစယဝသေန ဟဒယေန ဥဂ္ဂဟိတံ သုဝဏ္ဏဘာဇနေ ပက္ခိတ္တသီဟဝသာ ဝိယ အဝိနဋ္ဌံ ကာတုမ္ပိ။ **ကထေတုမ္ပီ**တိ ဝိတ္ထာရေန ပရေသံ ဒဿေတုမ္ပိ သက္ကာ။ **တတ္ထာ**တိ မိဂါရမာတုပါသာဒေ။ **ကဋ္ဌရူပပေါတ္ထက ရူပစိတ္တရူပဝသေန ကတာ**တိ ထမ္ဘာဒီသု ဥတ္တိရိတ္ဝာ ကတာနံ ကဋ္ဌရူပါနံ, နိယျူဟာဒီသု ပဋိမာဝသေန ရစိတာနံ ပေါတ္ထကရူပါနံ, ဘိတ္တိပဒေသေ စိတ္တကမ္မဝသေန ဝိရစိတာနံ စိတ္တရူပါနဉ္စ ကတာ နိဋ္ဌပိတာ။ **ဝေဿဝဏမန္ဓာတာဒီန**န္တိ ပဋိမာရူပေန ကတာနံ ဝေဿဝဏမန္ဓာတုသက္ကာဒီနံ။ **စိတ္တကမ္မဝသေနာ**တိ အာရာမာဒိစိတ္တကမ္မဝသေန။ **သဏ္ဌိတမ္ပီ**တိ အဝယဝဘာဝေန သဏ္ဌိတံ ဟုတ္ဝာ ဌိတမ္ပိ။ **ဇိဏ္ဏပဋိသင်္ခရဏတ္ထ**န္တိ ဇိဏ္ဏာနံ နိယျူဟကူဋာဂါရပါသာဒအဝယဝါနံ အဘိသင်္ခရဏတ္ထာယ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ ရပါဿသညာဏေန ဌပိတံ။ ''ပရိဘုဉ္ဇိဿာမီ''တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ကိစ္စေ ဝိနိယုဉ္ဇနဝသေန **ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ တံ ဝုတ္တ**န္တိ, ''အယံ မိဂါရမာတုပါသာဒေ သုညော''တိအာဒိကံ ဝုတ္တံ။

နိစ္စန္တိ သဗ္ဗကာလံ ရတ္တိဉ္စ ဒိဝါ စ။ **ကေဘာဝံ ကေံ အသုညတ**န္တိ ပစ္စတ္တေ ဥပယောဂဝစနံ, ကေတ္တံ ကော အသုညတောတိ အတ္ထော။ **ကမောတိ ပဝတ္တနဝသေနာ**တိ ဂေဟသန္နိဝေသဝီထိစစ္စရသိင်္ဃာဋကာဒိကေ ဥပဟာအာယ ကမောတိ လောကုပ္ပတ္တိဝသေန။ **ကိလေသဝသေနာ**တိ တတ္ထ အနုနယပဋိဃဝသေန။ **ဧဝေဝ နယော**တိ ဣမိနာ ''ပဝတ္တဝသေန စ ကိလေသဝသေန စ ဥပ္ပန္နံ မနုဿသညံ''န္တိ ဣမမတ္ထံ အတိဒိသတိ။ တတ္ထ စ ယထာ ကမဂ္ဂဟဏေန ဃရာဒိသညာ သင်္ဂဟိတာ, ဧဝံ မနုဿဂ္ဂဟဏေန ဣတ္ထိပုရိသာဒိသညာ သင်္ဂဟိတာ။ ယသ္မာ ရုက္ခာဒိကေ ပဋိစ္စ အရညသညာ တတ္ထ ပဗ္ဗတဝနသဏ္ဍာဒယော အန္တောဂဓာ, တသ္မာ တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ တံ ဝိဘာဂံ အဂ္ဂဟေတွာ ဧကံ အရညံယေဝ ပဋိစ္စ အရညသညံ မနသိ ကရောတိ။ **ပက္ခန္ဒတီ**တိ အနုပ္ပဝိသတိ။ **အဓိမုစ္စတီ**တိ နိစ္ဆိနောတိ။ **ပဝတ္တဒရထာ**တိ တထာရူပာယ ပဿဒ္ဓိယာ အဘာဝတော ပရိဌာရိကဓမ္မပ္ပဝတ္တိသိဒ္ဓါ ဒရထာ။ **ကိလေသဒရထာ**တိ အနုနယပဋိဃသမ္ဘူတာ ကိလေသဒရထာ။ **ဒုတိယပဒေ**တိ ''ယေ အဿု ဒရထာ မနုဿသညံ ပဋိစ္စာ''တိ ဣမသ္မိံ ပဒေ။ မနသိကာရသန္တတာယ, – ''နာယံ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ပရိဌာရိကာ, ဓမ္မပ္ပဝတ္တီ''တိ သင်္ခါရဒဿနဒရထာနံ သုခုမတာ သလ္လဟုကတာ စ စရိတတ္ထာတိ အာဟ **''ပဝတ္တဒရထမတ္တာ အတ္ထီ''**တိ။

ယံ ကိလေသဒရထဇာတံ, တံ ဣမိဿာ ဒရထသညာယ န ဟောတီတိ ယောဇနာ။ ပဝတ္တဒရထမတ္တံ အဝသိဋ္ဌံ ဟောတိ, ဝိဇ္ဇမာနမေဝ အတ္ထိ ဣဒန္တိ ပဇာနာတီတိ ယောဇနာ။ **သုညတာ နိဗ္ဗတ္တီ**တိ သုညတန္တိ ပဝတ္တိ။ သုညတာ သဟာစရိတဉှိ သုညံ, ဣမ သုညတာတိ ဝုတ္တာ။

၁၇၇. **အဿာ**တိ ဘဂဝတော **ဧဝံ** ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန စိတ္တပ္ပဝတ္တိ အဟောသိ။ **အစ္စန္တသုညတ**န္တိ ''ပရမာနုတ္တရ''န္တိ ဝုတ္တံ အရဟတ္တံ ဒေသေဿာမီတိ။ **အရညသညာယ ဝိသေသာနဓိဂမနတော**တိ, ''အရညံ

အရည''န္တိ မနသိကာရေန ဈာနာဒိဝိသေသသ္သ အဓိဂမာဘာဝတော, ''ပထဝီ''တိ မနသိကာရေန ဝိသေသာဓိဂမနတော။ ဣတအနိ တမေဝတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **''ယထာ ဟီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝံ သန္တေ** တိ ဧဝံ ဝပိတေ သာလိအာဒယော **သမ္ပဇ္ဇန္တိ။ ခုဝသေဝန**န္တိ နိယတသေဝနံ ဟရိဟာရိယကမ္မဋ္ဌာနံ။ **ပဋိစ္စာ** တိ တွေ ''သမ္ဘူတ''န္တိ ဝစနသေသော ဣတစ္ဆိတောတိ အာဟ **''ပဋိစ္စ သမ္ဘူတ''** န္တိ။ ပထဝိံ ပဋိစ္စ သမ္ဘူတာ ဟိ သညာတိ။

ပထဝီကသိဏေ သော ပထဝီသညီ ဟောတိ, န ပကတိပထဝိယံ။ **တသ္သာ** တိ ပထဝီကသိဏသ္သ။ **တေဟီ**တိ ဂဏ္ဍာဒီဟိ။ **သုဋ္ဌု ဝိဟတ** န္တိ ယထာ ဝလီနံ လေသောပိ န ဟောတိ, ဧဝံ သမ္မဒ္ဒေဝ အာကောဋ္ဋိတံ။ နဒီတဋ္ဋာကာဒီနံ တီရပ္ပဒေသော ဥဒကသ္သ အာကရဋ္ဌေန ကူလံ, ဥန္နတဘာဝတော ဥဂ္ဂတံ ကူလံ ဝိယာတိ **ဥက္ကူလံ,** ဘူမိယာ ဥစ္စဋ္ဌာနံ။ ဝိဂတံ ကူလန္တိ **ဝိက္ကူလံ,** နီစဋ္ဌာနံ။ တေနာဟ **''ဥစ္စနီစ''** န္တိ။ **ဧကံ သညန္တိ** ဧကံ ပထဝီတိသညံယေဝ။

၁၈၂. သတိပိ သင္ခာရနိမိတ္တဝိရဟေ ယာဒိသာနံ နိမိတ္တာနံ အဘာဝေန ''အနိမိတ္တ''န္တိ ဝုစ္စတိ, တာနိ ဒသ္သေတုံ, **''နိစ္စနိမိတ္တာဒိဝိရဟိတော''** တိ ဝုတ္တံ။ **စတုမဟာဘူတိကံ** စတုမဟာဘူတနိသ္သိတံ။ **သဠာယတနပဋိသံယုတ္တံ** စက္ခာယတနာဒိသဠာယတနသဟိတံ။

၁၈၃. ဝိပသ္သနာယ ပဋိဝိပသ္သန န္တိ ဓမ္မာနဉ္စ ပုန ဝိပသ္သနံ။ **ဣဓာ**တိ အတ္တနော ပစ္စက္ခဘူတယထာဓိဂတမဂ္ဂဖလံ ဝဒတီတိ အာဟ – **''အရိယမဂ္ဂေ စေဝ အရိယဖလေ စာ''** တိ။ **ဥပာဒိသေသဒရထဒသ္သနတ္ထ** န္တိ သဗ္ဗသော ကိလေသုပဓိယာ ပဟီနာယ ခန္ဓောပဓိ အဝိသိဋ္ဌာ, တပ္ပစ္စယာ ဒရထာ ဥပာဒိသေသဒရထာ, တံ ဒသ္သနတ္ထံ။ ယသ္မာ ဝိသယတော ကမသညာ ဩဠာရိကာ, မနုဿသညာ သုခုမာ, တသ္မာ **မနုဿသညာယ ကမသညံ နိဝတ္တေတ္ဝာ** ။ ယသ္မာ ပန မနုဿသညာပိ သဘာဂဝတ္ထုပရိဂ္ဂဟတော ဩဠာရိကာ, သဘာဂဝတ္ထုတော အရညသညာ သုခုမာ, တသ္မာ **အရညသညာယ မနုဿသညံ နိဝတ္တေတ္ဝာ**။ ပထဝီသညာဒိနိဝတ္တနေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ သုတ္တန္တရေသု စ ဝုတ္တမေဝ။ **အနုပုဗ္ဗေနာ** တိ မဂ္ဂပ္ပဋိပာဋိယာ။ နိစ္စသာရာဒီနံ သဗ္ဗသော အဝတ္ထုတာယ အစ္စန္တမေဝ သုညတ္တာ **အစ္စန္တသုညတာ**။

၁၈၄. သုညတဖလသမာပတ္တိ န္တိ သုညတဝိမောက္ခသ္သ ဖလဘူတတ္တာ, သုညတာနုပသ္သနာယ ဝသေန သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ စ သုညတဖလသမာပတ္တိန္တိ လဒ္ဓနာမံ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိံ။ ယသ္မာ အတီတေ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓာ အဟေသုံ, အနာဂတေ ဘဝိဿန္တိ, ဣတအနိ ပန ဗုဒ္ဓသာသနဿ ဓရမာနတ္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ န ဝတ္တန္တိ, တသ္မာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဂ္ဂဟဏံ အကတ္ဝာ, **''တေရဟိပိ ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကသင္ခာတာ''** ဣတစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓသာသနေ ဓရန္တေ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ ဘဝန္တိ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

စူဠသုညတသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၂. မဟာသုညတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၈၅. ဆဝိဝဏ္ဏေန သော ကာဠော, န နာမေန။ **ပလာလသန္ထာရောတိ အာဒီနီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကောစ္ဆစိမိလိကာကဋသာရာဒီနံ ဂဟဏံ။ **ဂဏာဘိရာမူန** န္တိ ဂဏဗန္ဓနဝသေန ဘိက္ခူနံ။

ယဒိ သံသယော နာမ နတ္ထိ, ''သမ္ဗဟုလာ နု ခော''တိ ဣတဒံ ကထန္တိ အာဟ **''ဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂ''**တိအာဒိ။ တတ္ထ ဝိတက္ကော ပုဗ္ဗဘာဂေ ဧတိဿာတိ **ဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂ, ပုစ္ဆာ**။ သာ ''သမ္ဗဟုလာ နော တွေ ဘိက္ခူဝိဟရန္တီ''တိ ဝစနံ, ဝိတက္ကော ပန ''သမ္ဗဟုလာ နု ခော ဣတဓ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တီ''တိ ဣတမိနာ အာကာရေန တအာ ဘဂဝတော ဥပ္ပန္နော စိတ္တသင်္ကပ္ပော, တသ္သ ပရိဝိတက္ကဿ တဗ္ဘာဝဇောတနော ယံ နု-ကာရော ဝုတ္တောတိ ဒသ္သေန္တော အာဟ – **''ဝိတက္ကပုဗ္ဗဘာဂေ စာယံ နု-ကာရော နိပါတမတ္တော''**တိ။ ကိဉ္စာပိ ဂစ္ဆန္တော ဒိသ္ဝာ, ''သမ္ဗဟုလာ နော တွေ ဘိက္ခူ ဝိဟရန္တီ''တိ ပုစ္ဆာဝသေန ဘဂဝတာ ဝုတ္တော, အထ ခော ''န ခော, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု သောဘတိ သင်္ဂဏိကာရာမော''တိအာဒိ (မ. နိ. ၃.၁၈၅) ဥပရိဒေသနာဝသေန မတ္တကံ ဂစ္ဆန္တော အဝိနိစ္ဆိတော နာမ န ဟောတိ, အထ ခော ဝိသုံ ဝိနိစ္ဆိတော ဧဝ ဟောတိ, ဒိသ္ဝာ နိစ္ဆိနိတ္ဝာဝ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ တထာ ပုစ္ဆတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – ''ဇာနန္တာပိ တထာဂတာ ပုစ္ဆန္တီ''တိ (ပါရာ. ၁၆)။ တေနာဟ **''ဣတတော ကိရာ''**တိအာဒိ။

ယထာ နဒီသြတိဏ္ဏံ ဥဒကံ ယထာနိန္နံ ပက္ကန္ဒတိ, ဧဝံ သတ္တာ ဓာတုသော သံသန္ဒန္တိ, တသ္မာ **"ဂဏာတသော နဒီသြတိဏ္ဏဥဒကသဒိသော"**တိ ဝုတ္တံ။ ဣာအနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ – **"နိရယတိရစ္ဆာနယောနီ"** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ ကုရုဝိန္ဒာဒိန္နဟာနီယစုဏ္ဏာနိ သဏှဟသုခုမဘာဝတော နာဋ္ဌိယံ ပက္ခိတ္တာနိ နိရန္တရာနေဝ တိဋ္ဌန္တီတိ အာဟ – **"စုဏ္ဏဘရိတာ နာဋ္ဌိ ဝိယာ"** တိ။ **သတ္တပဏ္ဏာသ ကုလသတသဟဿာနီ** တိ သတ္တသတသဟဿာဓိကာနိ ပညာသ ကုလာနံယေဝ သတသဟဿာနိ, မနုဿာနံ ပန ဝသေန သတ္တ ကောဋိယော တအာ တတ္ထ ဝသိံသု။

တတော စိန္တေသိ, ကထံ? ကာမဥ္စာယံ လောကပကတိ, မယှံ ပန သာသနေ အယုတ္တောဝ သောတိ အာဟ – **"မယာ"**တိအာဒိ။ **ဓမ္မန္တိ** သဘာဝသိဒ္ဓံ။ **သံဝေဂေနာ**တိ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ ဝုစ္စတိ။ **န ခော ပနေတံ သက္ကာ** ဂိလာနုပဋ္ဌာနသြတအနုသာသနိအာဒိဝသေန သမာဂမဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ။ **ဂဏာဘေဒနန္တိ** ဂဏာသင်္ဂဏိကာယ ဝိဝေစနံ။

၁၈၆. ကတပရိဘဏ္ဍာ န္တိ ပုဗ္ဗေ ကတသံဝိဓာနဿ စီဝရဿ ဝုတ္တာကာရေန ပဋိသင်္ခရဏံ။ **နောတိ** အမှာကံ။ **အနတ္တမနောတိ** အနာရာဓိတစိတ္တော။

သကဂဏေန သဟဘာဝတော **သင်္ဂဏိကာ** တိ အာဟ **"သကပရိသသမောဓာန"**န္တိ။ **ဂဏောတိ** ပန ဣဓ ဇနသမူဟောတိ ဝုတ္တံ **"နာနာဇနသမောဓာန"**န္တိ။ **သောဘတိ** ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနတော။ ကာမတော နိက္ခမတီတိ **နိက္ခမော,** ဧဝံ နိက္ခမဝသေန ဥပ္ပန္နံ **သုခံ**။ ဂဏာသင်္ဂဏိကာကိလေသသင်္ဂဏိကာဟိ ပဝိဝိတ္တံ **ပဝိဝေကော**။ ပဝိဝေကဝသေန ဥပ္ပန္နံ **သုခံ**။ ရာဂါဒီနံ ဥပသမာဝဟံ သုခံ **ဥပသမသုခံ**။ မဂ္ဂသမ္ဗောဓာဝဟံ သုခံ **သမ္ဗောဓိသုခံ** ။ နိကာမေတဗ္ဗဿ, နိကာမံ တ လာဘီ **နိကာမလာဘီ**။ နိဒုက္ခံ သုခေနေဝ လဘတီတိ **အဒုက္ခလာဘီ**။ ကသိရံ ဝုစ္စတိ အပ္ပကန္တိ အာဟ – **"အကသိရလာဘီတိ ဝိပုလလာဘီ"**တိ။

သာမာယိကန္တိ သမယေ ကိလေသဝိမုစ္စနံ အစ္စန္တမေတတိ သာမာယိကံ မ-ကာရေ အ-ကာရဿ ဒီဃံ ကတ္ဝာ။ တေနာဟ – **"အပ္ပိတပ္ပိတသမယေ ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တ"** န္တိ။ **ကန္တ** န္တိ အင်္ဂသန္တတာယ အာရမ္မဏာသန္တတာယ စ ကမနီယံ မနောရမံ။ **အသာမာယိကံ** အစ္စန္တဝိမုတ္တံ။

တ္ထောဝတာ တိအာဒိနာ သင်္ဂဏိကာရာမဿ ဝိသေသာဓိဂမဿ အန္တရာယိကဘာဝံ အန္ဝယတော ဗျတိရေကတော စ သဟ နိဒဿနေန ဒဿေတိ။ တတ္ထ သာ ဒုဝိဓာ အန္တရာယိကတာ တေအနဓမ္မာနံ အနုပ္ပတ္တိဟေတုကာ, သံကိလေသဓမ္မာနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတုကာ စ။

တေ ပဌမံ "သင်္ဂဏိကာရာမော"တိအာဒိနာ ဝိဘာဝေတွ္ဝာ ဣာတရံ ဝိဘာဝေတုံ, **"ဣာအနိ အေသုပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ "အဋ္ဌိဥ္စ ပဋိစ္စ နှာရုဥ္စ ပဋိစ္စ စမ္မဥ္စ ပဋိစ္စ မံသဥ္စ ပဋိစ္စ အာကာသော ပရိဝါရိတော ရူပန္တွေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတီ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၀၆) ဝိယ ဣာဓ **ရူပသဒ္ဒော** ကရဇကာယပရိယာယောတိ **"ရူပန္တိ သရီရ"**န္တိ အာဟ။ "နာဟံ, အာနန္ဒ။ပေ။ အေမနုဿုပဟယာသာ"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ? နနု ကာယေ စ ဓီဝိတေ စ အနပေက္ခ စိတ္တာနံ အာရဒ္ဓဝိပဿကာနမ္ပိ အသပ္ပာယဝဇ္ဇနသပ္ပာယသေဝနဝသေန ကာယဿ ပရိဟရဏံ ဟောတီတိ? သစ္စံ, တံ ပန ယော ကလ္လသရီရံ နိဿာယ ဓမ္မသာဓနာယ အနုယုဥ္ဇိတုကာမော ဟောတိ, တဿေဝ ဓမ္မသာဓနတာဝသေန။ ဓမ္မသာဓနာဘာဝဥ္ဟိ အပေက္ခိတွာ အသပ္ပာယံ ဝဇ္ဇေတွာ သပ္ပာယဝသေန ဟေသေတွာ သုဠုတရံ ဟုတွာ အနုယုဥ္ဇနတော ကာယဿ ပရိဟရဏံ, န သော ကာယေ အဘိရတော နာမ ဟောတိ ပစ္စဝေက္ခဏာယတ္တတ္တာ အပေက္ခာယ ဝိနာဒိတဗ္ဗော တာဒိသောတိ။ **ဥဟလိဂဟပတိနောတိ** တ္ထောပိ "ဒသဗလသာဝကတ္တုပဂမနသင်္ခာတေနာ"တိ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၁၈၇. မဟာကရုဏာဝသေန ပရိဝုတာယ **ပရိသာယ မဇ္ဈေ နိသိန္နောပိ** ဧကေန္တဝိဝေကဇ္ဈာသယတ္တာ **ဧကကောဝ**။ ဧ တေန သတ္ထုနော ပဝိဝိတ္တဿ ပဝိဝေကတ္တေန ဝိဝိတ္တတံ ဒဿေတိ။ ရူပါရူပပဋိဘာဂနိမိတ္တေဟိ နိဝတ္တနတ္ထံ **"ရူပါဒီနံ သင်္ခတနိမိတ္တာန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ အတိဝိယ သန္တတရပဏီတတမဘာဝေန ဝိသေသတော သိနောတိ ဗန္ဓတီတိ **ဝိသယော,** သော ဧဝ သသန္တတိပရိယာပန္နတာယ **အဇ္ဈတ္တံ** ။ ကိံ ပန တန္တိ အာဟ – **"သုညတန္တိ သုညတဖလသမာပတ္တိ"**န္တိ။ ဥပမိဝိဝေကတာယ အသင်္ခတာ ဓာတု ဣာဓ ဝိဝေကောတိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ – **"ဝိဝေကနိန္နေနာ"**တိအာဒိ။ ဘင်္ဂမတ္တမ္ပိ အသေသေတွာ အာသဝဋ္ဌာနိယာနဥ္စ ဓမ္မာနံ တတ္ထ ဝိဂတတ္တာ တေသံ ဝသေန **ဝိဂတ**

န္တွေန, ဇဝံဘူတံ တေသံ ဗုဒ္ဓိဘာဝံ ပတ္တန္တိ ဟဒ္ဒိယံ “ဗုဒ္ဓိဘူတေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဥယျောဇနံ ဝိဿဇ္ဇနံ,
တံ ဧတေသု အတ္ထိ, ဥယျောဇေတိ ဝိဿဇ္ဇေတီတိ တ ဥယျောဇနိကံ။ ယသ္မာ န သဗ္ဗကထာ ဥယျောဇနဝသေနေ
ဝ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဥယျောဇနိကပဋိသံယုတ္တ”** န္တိ။

တေလပာကံ ဂဏှာဟန္တော ဝိယာ တိ ယထာ တေလပာကော နာမ ပရိစ္ဆိန္နကာလော န အတိက္ကမိတဗ္ဗော, ဇဝံ
အတ္တနော သမာပတ္တိကာလံ အနတိက္ကမိတွာတ။ ယထာ ဟိ ကုသလော ဝေဇ္ဇော တေလံ ပစန္တော တံ တံ တေလကိစ္စံ
စိန္တေတွာတ ယဒိ တ ပတ္တိနှပာကော, ယဒိ တ မဇ္ဈိမပာကော, ယဒိ တ ခရပာကော ကာတ္ဗတဗ္ဗော, တသ္သ ကာလံ ဥ
ပဓာရေတွာတ ပစတိ, ဇဝံ ဘဂဝတ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော ဝေနေယျာနံ ဉာဏပရိပာကံ ဥပဓာရေတွာတ တံ တံ ကာလံ အနတိက္
ကမိတွာတ ဓမ္မံ ဒေသေတွာတ ပရိသံ ဥယျောဇေန္တော စ **ဝိဝေကနိန္နေနေဝ စိတ္တေန ဥယျောဇေတိ။ ဒွေဝ ပဋ္ဌဝိညာ
ဏာနိပိ** တဒဘိနီဟတမနောဝိညာဏဝသေန **နိဗ္ဗာနနိန္နာနေဝ** ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ သင္ခါရာနံ သုဋ္ဌု ပရိညာတတာယ ပဏီတာနမ္ပိ
ရူပာဒီနံ အာပာထဂမနေ ပဂေဝ ဉာတရေသံ ပဋိကူလတာဝ သုပာကဋာ ဟုတွာတ ဥပဋ္ဌာတိ, တသ္မာ ဃမ္မာဘိတတ္တဿ
ဝိယ သီတဇလဋ္ဌာနနိန္နတာ နိဗ္ဗာနနိန္နမေဝ စိတ္တံ ဟောတိ, တဿ အတိဝိယ သန္တပဏီတဘာဝတော။

၁၈၈. အဇ္ဈတ္တမေဝါတိ ဣမဓ စျာနာရမ္မဏံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ဂေစရဇ္ဈတ္တမေဝ”** တိ။ **ဣမဓ နိယကဇ္ဈတ္တံ** သုညတံ။ အပဂုဏပာဒကဇ္ဈာနဉှိ တွေ “နိယကဇ္ဈတ္တ”န္တိ အဓိပ္ပေတံ ဝိပဿနာဝိသေသဿ အဓိပ္ပေတ
တ္တာ, **နိယကဇ္ဈတ္တံ** နိဒ္ဒိဝိနိဿတ္တတံ, အနတ္တတန္တိ အတ္ထော။ **အသမ္ပဇာနဘာဝဇာနနေနာ** တိ ဣဒါနိ မေ ကမ္မ
ဋ္ဌာနံ ဝီထိပဋိပန္နံ န ဟောတိ, ဥပ္ပထမေဝ ပဝတ္တတီတိ ဇာနနေန။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဘဂဝတာ ဝိပဿနာယ ဇဝ ပာဒကဇ္ဈာနေ စျာနေ အဝတွာတ ပာဒကဇ္ဈာနံ ဂဟိတန္တိ အာဟ – **“အပ္ပ
ဂုဏပာဒကဇ္ဈာနတော”**တိအာဒိ။ **န ပက္ခန္ဒတီ** တိ သမ္မာ န သမာဟိတတ္တာ။ သော ပန “အဇ္ဈတ္တမ္မော မယှံ နိဇ္ဇုဋ္ဌာ နိဂု
ဗ္ဗာ ဟုတွာတ န ဥပဋ္ဌဟန္တိ, ဟန္ဒာဟံ ဗဟိဒ္ဓါဓမ္မေ မနသိ ကရေယျံ ဧကေစ္စေသု သင္ခါရေသု ဥပဋ္ဌိတေသု ဉာတ
ရေပိ ဥပဋ္ဌဟေယျုမေတ”တိ **ပရဿ။ပေ။ မနသိ ကရောတိ** ။ ပာဒကဇ္ဈာနဝသေန ဝိယ သမ္မသိတဇ္ဈာနဝသေနပိ ဥ
ဘတောဘာဂဝိမုတ္တော ဟောတိယေဝါတိ အာဟ – **“အရူပသမာပတ္တိယံ နု ခော ကထန္တိ အာနေဉ္ဇံ မနသိ ကရော
တီ”**တိ။ **န မေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတီ** တိ မယှံ ဝိပဿနာစိတ္တံ ဝီထိပဋိပန္နံ ဟုတွာတ န ဝဟာတီတိ။ **ပာဒကဇ္ဈာနမေဝါ** တိ
ဝိပဿနာယ ပာဒကဘူတမေဝ စျာနံ။ **ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကာတဗ္ဗ** န္တိ ပုနပ္ပုနံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဝိပဿနာယ တိက္ခဝိသဒ
တာပာဒနာယ။ **အဝဟန္တေ** နိပုဏာဘာဝေန ဆေဒနကိရိယာယ အပ္ပဝတ္တန္တေ။ သမာပဇ္ဇိတွာတ ဝိပဿနာယ တိက္ခ
ကမ္မကရဏံ သမထဝိပဿနာဝိဟာရေနာတိ အာဟ – **“ကမ္မဋ္ဌာနေ မနသိကာရော ဝဟတီ”** တိ။

၁၈၉. သမ္ပဇာနော တိ ဝီထိပဋိပတ္တိယာ ပုဗ္ဗေနာပရံ ဝိသေသာဘာဝတော သမ္ပဇာနံ မေ ကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ဇာန
နေန။ **ဣရိယာပထံ အပဟာပေတွာတ**တိ ယထာ ပရိဿမော နာဂစ္ဆတိ, ဇဝံ အတ္တနော ဗလာနုရူပံ တဿ ကာလံ နေတွာတ
ပမာဏမေဝ ပဝတ္တနေန ဣရိယာပထံ အဟာပေတွာတ။ **သဗ္ဗတရေသူ** တိ ဌာနနိသဇ္ဇာသယနတရေသု။ ကထာတရေသု
ပန ဝိသေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝဒန္တိ။ **ဣဒံ ဝုတ္တ** န္တိ ဣဒံ, “ဣမိနာ ဝိဟာရေနာ”တိအာဒိဝစနံ ဝုတ္တံ။

၁၉၀. ကာမဝိတက္ကာဒယော ဩဠာရိကကာမရာဂဗ္ယာပါဒသဘာဝကတိ အာဟ – **“ဝိတက္ကပဟာနေန ဒွေဝ မဂ္ဂေ
ကထေတွာတ”**တိ။ **ကာမဂုဏေသူ**တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မံ။ **ကိသ္မိဉ္စိဒေဝ ကိလေသုပ္ပတ္တိကာရဏေ** တိ တဿ ပုဂ္ဂလ
ဿ ကိလေသုပ္ပတ္တိကာရဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အညထာ သဗ္ဗေပိ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ကိလေသုပ္ပတ္တိကာရဏမေဝ။
သမုဒာစရတီတိ **သမုဒာစာရော**တိ အာဟ **“သမုဒာစရဏတော”**တိ။ သော ပန ယသ္မာ စိတ္တဿ, န သတ္တဿ, တ
သ္မာ ဝုတ္တံ ဟဒ္ဒိယံ “စေတသော”တိ။ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော ဧ-ကာရဿ စ အကာရော ကတောတိ အာဟ **“ဇဝံ သ
န္တေ ဧတေ”**န္တိ။

၁၉၁. အနုသယောတိ မာနာနုသယော ဘဝရာဂါနုသယော အဝိဇ္ဇာနုသယောတိ တိဝိဓောပိ အနုသယော **ပဟီယတိ** အရ
ဟတ္တမဂ္ဂေန။ **ဝုတ္တနယေနေဝါ** တိ, “တတော မဂ္ဂါနန္တရံ ဖလံ, ဖလတော ဝုဋ္ဌာယ ပစ္စဝေက္ခမာနော ပဟီနဘာဝံ
ဇာနာတိ, တဿ ဇာနနေန သမ္ပဇာနော ဟောတီ”တိ ဝုတ္တနယေန။

ကုသလတော အာယာတီတိ အာယတော, သော ဧတေသန္တိ **ကုသလာယတိကာ**။ တေနာဟ **“ကုသလတော အာဂတာ”**တိ။ တံ ပန နေသံ ကုသလာယတိကတ္တံ ဥပနိဿယဝသေန ဟောတိ သဟဇာတဝသေနပီတိ တဒုဘယံ ဒဿေတုံ, **“သေယျထိဒ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယသ္မာ ပန ယထာဝုတ္တဓမ္မေသု ကေစိ လောကိယာ, ကေစိ လောကုတ္တရာ; အထ ကသ္မာ ဝိသေသေန ‘‘လောကုတ္တရာ’’တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ – **“လောကေ ဥတ္တရာ ဝိသိဋ္ဌာ”** တိ။ တေန လောကိယဓမ္မေသု ဥတ္တမဘာဝေန ရုဠှာဒယော လောကုတ္တရာ ဝုတ္တာ, န လောကသ္မာ ဥတ္တရဏတောတိ ဒဿေတိ။ ယံ ကိဉ္စိ မဟဂ္ဂတစိတ္တံ မာရဿ အဝိသယော အကာမာဝစရတ္တာ, ပဂေဝ တံ ဝိပဿနာယ ဟဒကဘူတံ သုဝိက္ခာလိတမလန္တိ အာဟ – **“ဇာနိတုံ န သက္ကောတီ”**တိ။ **ဧကော အာနိသံသော အတ္ထိ** ဘာဝနာနုယောဂဿ သဟာယဓမ္မကထာပဋိလာဘော။

၁၉၂. တေဒတ္ထ န္တိ ကေဝလဿ သုတဿ အတ္ထာယ။ **သဟာယာသဟာယဝသေနာ** တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ? နနု သဟာယဝသေန ဒသကထာဝတ္ထူနိ အာဂတာနီတိ? သစ္စမေတံ, အသဟာယကထာဝဇ္ဇနပုဗ္ဗိကာယ သဟာယ ကထာယ ဝသေန အာဂတတ္တာ **“သဟာယာသဟာယဝသေန အာဂတာနီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **သုတပရိယတ္တိဝသေနာ** တိ သရူပေန တတ္ထ အနာဂတာနိပိ ဒသကထာဝတ္ထူနိ သုတ္တဂေယျာဒိအန္တောဂဓတ္တာ, **“သုတပရိယတ္တိဝသေန အာဂတာနီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ပရိပူရဏဝသေန သရူပတော အာဂတတ္တာ **ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဌတွာ ကထေတဗ္ဗာနိ။ အတ္တော** တိ သာမ ညတ္တော။

၁၉၃. အနုအာဝတ္တန္တီ တိ အနုအနု အဘိမုခာ ဟုတွာ ဝတ္တန္တိ, ပယိရုပာသနာဒိဝသေန အနုကူလယန္တိ။ **မုဋ္ဌနတဏှာဟ**န္တိ ပစ္စယေသု မုဋ္ဌနာကာရံ။ တဏှာဟာယ ပတ္ထနာ နာမ တေနာကာရေန ပဝတ္တီတိ အာဟ – **“ပတ္တေတိ ပဝတ္တေတီ”**တိ။ **ကိလေသူပဒ္ဒဝေနာ** တိ ကိလေသသင်္ခာတေန ဥပဒ္ဒဝေန။ ကိလေသာ ဟိ သတ္တာနံ မဟာနတ္ထ ကရဏတော ‘‘ဥပဒ္ဒဝေ’’တိ ဝုစ္စန္တိ။ အတ္တနော အဗ္ဘန္တရေ ဥပ္ပန္နေန ကိလေသူပဒ္ဒဝေန အန္တေတာသိနော, ဥပဒ္ဒဝေ **အန္တေဝါသူပဒ္ဒဝေ**, ဗြဟ္မစရိယဿ ဥပဒ္ဒဝေ **ဗြဟ္မစာရူပဒ္ဒဝေ** တိ ဣမမတ္ထံ **“သေသုပဒ္ဒဝေသုပိ ဧသေဝ နယော”**တိ ဣမိနာ အတိဒိသတိ။ **ဂုဏမရဏံ ကထိတံ,** န ဇီဝိတမရဏံ။

အပ္ပလာဘာတိ အပ္ပမတ္တကလာဘီ ဝိသေသာနံ။ **ဧဝံ ဝုတ္တော** တိ ယထာဝုတ္တဗြဟ္မစာရူပဒ္ဒဝေ ဒုက္ခဝိပာကတ ရော စေဝ ကဋုကဝိပာကတရော စာတိ ဧဝံ ဝုတ္တော။ အာစရိယန္တေဝါသိကူပဒ္ဒဝေ ဟိ ဗာဟိရကသမယဝသေန ဝုတ္တော, ဗြဟ္မစာရူပဒ္ဒဝေ ပန သာသနဝသေန။ ဒုရက္ခာတေ ဟိ ဓမ္မဝိနယေ ဒုပ္ပဋိပတ္တိ န မဟာသာဝဇ္ဇာ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဿ သိထိလတာယမဘာဝတော; သွာက္ခာတေ ပန ဓမ္မဝိနယေ ဒုပ္ပဋိပတ္တိ မဟာသာဝဇ္ဇာ မဟတော အတ္ထဿ ဗာဟိရဘာဝကရဏတော။ တေနာဟ **“သာသနေ ပနာ”**တိအာဒိ။

၁၉၆. တသ္မာ တိ ဣဒံ ပုဗ္ဗပရာပေက္ခံ ပုရိမဿ စ အတ္ထဿ ကာရဏဘာဝေန ပစ္စာမသနန္တိ အာဟ **“ယသ္မာ”**တိအာဒိ။ မိတ္တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ မိတ္တဝ, တဿ ဘာဝေ **မိတ္တဝတာ,** တာယ။ မိတ္တဝသေန ပဋိပဇ္ဇနန္တိ အာဟ **“မိတ္တပဋိပတ္တိယာ”** တိ။ **သပတ္တဝတာယာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

ဒုက္ကဋဒုဗ္ဘာသိတမတ္တမ္ပီ တိ ဣမိနာ ပဂေဝ ဣတရံ ဝီတိက္ကမန္တောတိ ဒဿေတိ။ သာဝကေသု ဟိတပရက္ကမနံ ဩဝါဒအနုသာသနီဟိ ပဋိပဇ္ဇနန္တိ အာဟ – **“တထာ န ပဋိပဇ္ဇိဿာမိ”** တိ။ **အာမကမတ္တန္တိ** ကုလာလဘာဇနံ ဝုစ္စတိ။ **နာဟံ တုမှေဟာသု တထာ ပဋိပဇ္ဇိဿာမီ** တိ ကုမ္ဘကာရော ဝိယ အာမကဘာဇနေသု အဟံ တုမှေဟသု ကေဝလံ ဇာနာပေန္တော န ပဋိပဇ္ဇိဿာမိ။ **နိဂ္ဂဏှိတွာ** တိ နီဟရိတွာ။ **လောကိယဂုဏာပိ ဣဓ သာရောတွေဝဝ အဓိပ္ပေတာ** လောကုတ္တရဂုဏာနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

မဟာသုညတသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၃. အစ္ဆရိယဗ္ဘုတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၉၇. ဝိဘတ္တိပတိရူပကာ စ နိပါတာ ဟောန္တီတိ ယထာရဟံ တံတံဝိဘတ္တိအတ္ထဒီပကာ, က္လဓ ပစ္စတ္တဝစနော **ယတ္ထ** သဒ္ဒော, **ဟိ**သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော, **နာမ**သဒ္ဒော အစ္ဆရိယတ္ထော, ပဒတ္တယဿ ပန အစ္ဆရိယတ္ထနိဒ္ဒိဋ္ဌတာယ **"အစ္ဆရိယတ္ထေ နိပါတော"** တိ ဝုတ္တံ။ ကော်သတော ပနေတံ ပဒတ္တယံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ, "ယတ္ထရာတိ နိပါတဝသေန အနာဂတဝစန"န္တိ။ **ပပဉ္စ**သဒ္ဒော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော။ **ဆိန္နဝဋုမေ** တိ က္လမိနာ သဗ္ဗကိလေသဝဋ္ဋဿ အကုသလကမ္မဝဋ္ဋဿ စ ဆိန္နတ္တာ ဝိပါကဝဋ္ဋဿ စ ဥပရိ ဝက္ခမာနတ္တာ အာဟ – **"ဝဋ္ဋုမန္တိ ကုသလာကုသလကမ္မဝဋ္ဋံ ဝုစ္စတီ"**တိ။ **နိပါတဝသေန** ယတ္ထသဒ္ဒယောဂေန။ **အနာဂတဝစန**န္တိ က္လဒံ အနာဂတဝစနသဒိသတ္တာ ဝုတ္တံ။ အနာဂတတ္ထတစီ ဟိ အနာဂတဝစနံ, အတ္ထော စေတ္ထ အတီတောတိ။ **အနုဿရိ** တိ က္လဒံ အနုဿရိတဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – "န အနုဿရိဿတီ"တိ သဒ္ဒပယောဂဿ အတီတဝိသယတ္တာ။ ယဒါ ပန တေဟိ ဘိက္ခူ ဟိ ယာ ကထာ ပဝတ္တိတာ, တတော ပစ္ဆာပိ ဘဂဝတော တေသံ ဗုဒ္ဓါနံ အနုဿရဏံ ဟောတိယေဝ။

ခတ္တိယဇစ္စာ တိအာဒိကာလတော ပဋ္ဌာယ အသမ္ဘိန္နာယ ခတ္တိယဇာတိယာ ဥဒိတောဒိတာယ။ **ဗ္ရဟ္မဇစ္စာ** တိ ဗြာဟ္မဏဇစ္စာ။ **ဇံကေတ္တေ** ပိ ဧသေဝ နယော။ **လောကိယလောကုတ္တရသီလေနာ** တိ ဟရမိတာသမ္ဘူတေန ဗုဒ္ဓါဝေဏိကတ္တာ အနညသာဓာရဏေန လောကိယေန လောကုတ္တရေန စ သီလေန။ **ဇံသီလာ**တိ အနဝသေသသီလာနံ ဝိသုံ ပစ္စဝေက္ခဏကရဏေန ဇံသီလာတိ အနုဿရိဿတိ။ သေ နယော သေသေသု။ ယထာ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယာ ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ, ဇံ သမာဓိပက္ခာ သမာဓိသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ သတိဝီရိယာဒယောတိ အာဟ – **"ဟေဋ္ဌာ သမာဓိပက္ခာနံ ဓမ္မာနံ ဂဟိတတ္တာ ဝိဟာရော ဂဟိတောတ"**တိ။ တသ္မာ သမာဓိပက္ခဓမ္မဝိနိမုတ္တော ဧဝ က္လဓ ဝိဟာရော အဓိပ္ပေတောတိ ဝုတ္တံ **"က္လဒံ ဟိ"**တိအာဒိ။

ယထာ တ အဋ္ဌသမာပတ္တိဝိပဿနာမဂ္ဂဖလသင်္ဂဟိတာ လောကိယလောကုတ္တရာ သမာဓိပညာ "ဇံဓမ္မာ ဇံပညာ"တိ ပဒေဟိ ဟေဋ္ဌာ ဂဟိတာပိ ယထာသကံ ပဋိပက္ခတော မုစ္စနဿ ပဝတ္တိဝိသေသံ ဥပာဒါယ "ဇံဝိမုတ္တာ"တိ ဧတ္ထ ပုန ဂဟိတာ, တထာ "ဇံဓမ္မာ"တိ ဧတ္ထ ဂဟိတာပိ သမာဓိပက္ခဓမ္မာ ဒိဗ္ဗဗ္ရဟ္မအာနေဉ္ဇအရိယဝိဟာရသင်္ခါတံ အတ္တနော ပဝတ္တိဝိသေသံ ဥပာဒါယ, "ဇံဝိဟာရီ"တိ ဧတ္ထ ပုန ဂဟိတာတိ ဝုစ္စမာနေ န ကောစိ ဝိရောဓော။ ဖလဓမ္မာနံ ပဝတ္တိကာလေပိ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ န တံအာနုဘာဝဇာတာ, အထ ခေါ အရိယမဂ္ဂေန ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာတိ အာဟ – **"မဂ္ဂါနုဘာဝေန ကိလေသာနံ ပဋိပဿဒ္ဓန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ"** တိ။ ယော ယံ ပဇဟတိ, သော ပဟာယကော ပဟာတဗ္ဗတော ဝိမုတ္တောတိ ဝုစ္စတိ ဝိသံသဋ္ဌဘာဝတောတိ ပဟာနဝိဘာဂေန ဝုစ္စမာနေ အပဟာယကဿ နိဗ္ဗာနဿ ကထံ ဝိမုတ္တတာ? ဝိသံသဋ္ဌဘာဝတော ဧဝ။ တဥ္ဟိ ပကတိယာဝ သဗ္ဗသော ကိလေသေဟိ ဝိသံသဋ္ဌံ ဝိနိဿဋ္ဌံ သုဝိဒူရဝိဒူရေ ဌိတံ, တသ္မာဿ တတော နိဿဋ္ဌတ္တာ နိဿရဏဝိမုတ္တိ နိဿရဏပဟာနန္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"နိဗ္ဗာန"** န္တိအာဒိ။

၁၉၉. က္လမေ **တထာဂတဿ အစ္ဆရိယအဗ္ဘုတဓမ္မာ,** န သာဝကဝိသယာ, မမ ပန ဒေသနာ တယာ သုတာ တေတိ တေ ထေရဿေဝ ဘာရံ ကရောန္တော, **"တံ ဘိယျောသောမတ္တာယ ပဋိဘန္တု"** တိ အာဟ။ **သတော သမ္ပဇာနော**တိ ဧတ္ထ ကာလဘေဒဝသေန လဗ္ဘမာနမ္ပိ သမ္ပဇာနဘာဝံ အနာမသိတွာ ဂတိဝိဘာဂေန တံ ဒဿေတုံ, **"ဒွေဝ သမ္ပဇာနီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ – **အဋ္ဌ ဝရေ ဂဏှာဟန္တော** တိ ဧတ္ထ ကထံ ဝရံ ဒေဝတာ ဒေတိ, ပရဿ ဒီယမာနဉ္စ တံ ကထံ ပရဿ သမိဇ္ဈတီတိ? ကမ္မဗလေနေဝ။ ယဒိ ဟိ တံ ကမ္မံ ကတောကာသံ ယဿ တဒုပဒေသေန ဖလံ ဝိပစ္စတိ, ဇံ ဒေဝတာယ တဿ ဝရံ ဒိန္နံ, က္လတရေန စ လဒ္ဓန္တိ တေဟာရော ဟောတီတိ။ အပိစ ပရဿ ပတ္ထိတဝရာနိ နာမ ဝိပစ္စမာနဿ ကမ္မဿ ပစ္စယဘူတော ပယောဂဝိသေသောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တာနိ ဝိပစ္စနေ ကေန္တိကာနိပိ အပ္ပေသက္ခာ ဒေဝတာ – "အယမဿ ပတ္ထနာ သမိဇ္ဈိဿတိ, နော"တိ န ဇာနန္တိ, သက္ကော ပန ပညတ တာနိ ကေစ္စံ ဇာနာတိယေဝ။ တေန ဝုတ္တံ – **"သက္ကေန ပသီဒိတွာ ဒိန္နေ အဋ္ဌ ဝရေ ဂဏှာဟန္တော"** တိအာဒိ။

ပဌမဇဝနတရေတိ ဥပ္ပန္နဿ သဗ္ဗပဌမဇဝနတရေ။ သော ဟိ ပဋိသန္ဓိယာ အာသန္နဘာဝတော အဝိသဒေါ ဟောတိ, ဒေဝဘာဝေ နိကန္တိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော န ဇာနာတိ။ **အညာဟိ** ဒေဝတာဟိ **အသာဓာရဏဇာနနံ ဟောတိ** ဒုတိယဇဝနတရတော ပဋ္ဌာယ ပဝတ္တနတော။

အညေပိ ဒေဝါတိအာဒိနာ ဗောဓိသတ္တဿ တတ္ထ သမ္ပဇညေနေဝ ဌိတဘာဝံ ဗျတိရေကမုခေန ဝိဘာဝေတိ။ **အာဟာရူပစ္ဆေဒေန ကာလင်္ကရောန္တိ**တိ ဣဒံ ခိဍ္ဍာပဒောသိကဝသေန ဝုတ္တံ။ ဣတရေသမ္ပိ ဒိဗ္ဗဘောဂေဟိ မုစ္ဆိတတံ အဇ္ဈာပန္နာနံ တိဋ္ဌန္တာနံ သမ္ပဇညာဘာဝတော ဟောတိယေဝ။ **ကိံ တထာရူပံ အာရမ္မဏံ နတ္ထီ**တိ ယထာရူပံ ဥဠာရံ ပဏီတဉ္စ အာရမ္မဏံ ပဋိစ္စ တေ ဒေဝါ သံမုစ္ဆိတာ အာဟာရူပစ္ဆေဒမ္ပိ ကရောန္တိ, ကိံ တထာရူပံ ဥဠာရံ ပဏီတဉ္စ အာရမ္မဏံ ဗောဓိသတ္တဿ နတ္ထီတိ ဗောဓိသတ္တဿ သမ္ပဇညာနုဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတိ? ဗောဓိသတ္တော ဟိ ယတ္ထ ယတ္ထ နိဗ္ဗတ္တတိ, တတ္ထ တတ္ထ အညေ သတ္တေ ဒသဟိ ဝိသေသေဟိ အဘိဂ္ဂဏှာတိ, ပဂေဝ တတ္ထ ဒေဝဘူတော, တထာပိ "သတော သမ္ပဇာနော"တိ အယမေတ္ထ အစ္ဆရိယဓမ္မော ဝုတ္တော။

၂၀၀. သမ္ပတ္တိဘဝေ ဒီဃာယုကတာ နာမ ပညာဗလေန ဟောတိ, ဗောဓိသတ္တော စ မဟာပညော, တသ္မာ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ တေန ဒီဃာယုကေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယေန, **"သေသသတ္တဘာဝေသု ကိံ ယာဝတာယုကံ န တိဋ္ဌတီ"**တိ စောဒေတိ။ ဣတရော **"အာမ န တိဋ္ဌတီ"**တိ ပဋိဇာနိတွာ, **"အညဒါ ဟီ"**တိအာဒိနာ တတ္ထ ကာရဏမာဟ။ "ဣဓ န ဘဝိဿာမီ"တိ အဓိမုစ္စနဝသေန ကာလကိရိယာ **အဓိမုတ္တိကာလကိရိယာ**။ ပါရမိဓမ္မာနဉှိ ဥက္ကံသပ္ပတ္တိယာ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ အဘိညာသမာပတ္တီဟိ သန္တာနဿ ဝိသေသိတတ္တာ အတ္တသိနေဟဿ တနုဘာဝေန သတ္တေသု စ မဟာကရုဏာယ ဥဠာရဘာဝေန အဓိဋ္ဌာနဿ တိက္ခဝိသဒဘာဝပ္ပတ္တိယာ ဗောဓိသတ္တာနံ အဓိပ္ပာယာ သမိဇ္ဈန္တိ, စိတ္တေ ဝိယ ကမ္မေသု စ တေသံ ဝသီဘာဝတော, တသ္မာ ယတ္ထုပပန္နာနံ ပါရမိယော သမ္မဒေဝ ပရိဗြူဟေန္တိ, ဝုတ္တနယေန ကာလံ ကတွာ တတ္ထ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ တထာ ဟိ အယံ မဟာသတ္တော ဣမသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ နာနာဇာတီသု အပရိဟီနဇ္ဈာနော ကာလံ ကတွာ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော အပ္ပကမေဝ ကာလံ တတ္ထ ဌတွာ တတော စဝိတွာ ဣဓ နိဗ္ဗတ္တော။ တေနာဟ – **"အယံ ကာလကိရိယာ အညေသံ န ဟောတီ"**တိ။ **သဗ္ဗပါရမီနံ ပူရိတတ္တာ**တိ ဣမိနာ ပယောဇနာဘာဝတော တတ္ထ ဌတွာ အဓိမုတ္တိကာလကိရိယာ နာမ န ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ အပိစ စရိမဘဝေ စတုမဟာနိဓိသမုဋ္ဌာနပုဗ္ဗိကာယ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိသဒိသာယ မဟာသမ္ပတ္တိယာ နိဗ္ဗတ္တိ ဝိယ ဗုဒ္ဓဘူတဿ အသဒိသဒါနာဒိဝသေန အနညသာဓာရဏလာဘုပ္ပတ္တိ ဝိယ စ ဣတော ပရံ မဟာပုရိသဿ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိအနုဘဝနံ နာမ နတ္ထီတိ ယာဝတာယုကဋ္ဌာနံ ဥဿာဟဇာတဿ ပုညသမ္ဘာရဿ ဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အယဉှေတ္ထ ဓမ္မတာ။

မနုဿဂဏနာဝသေန, န ဒေဝဂဏနာဝသေန။ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနီ**တိ စုတိယာ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ။ **အမိလာယိတွာ**တိ ဧတ္ထ **အမိလာတ**ဂ္ဂဟဏေနေဝ တာသံ မာလာနံ ဝဏ္ဏသမ္ပဒါပိ ဂန္ဓသမ္ပဒါပိ သောဘာသမ္ပဒါပိ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဗာဟိရဗ္ဘန္တရာနံ ရဇောဇလ္လာနံ လေသဿပိ အဘာဝတော ဒေဝတာနံ သရီရဂတာနိ ဝတ္ထာနိ သဗ္ဗကာလံ ပရိသုဒ္ဓပဘဿရာနေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌန္တီတိ အာဟ **"ဝတ္ထေသုပိ ဧသေဝ နယော"**တိ။ **နေဝ သီတံ န ဥဏှံ ဟောန္တိ** ယဿ သီတဿ ပတီကာရဝသေန အဂ္ဂိံ သေဝိယမာနံ ဥဏှံ, သယမေဝ ဝါ ခရတရံ ဟုတွာ အဓိဘဝန္တံ သရီရေ သေဒံ ဥပ္ပာဒေယျ, တာဒိသံ နေဝ သီတံ န ဥဏှံ ဟောတိ။ **တသ္မိံ ကာလေ**တိ ယထာဝုတ္တေ မရဏာသန္နကာလေ။ **ဗိန္ဒုဗိန္ဒုဝသေနာ**တိ မုတ္တာဂုဠိကာ ဝိယ ဗိန္ဒု ဗိန္ဒု ဟုတွာ သေဒါ မုစ္စန္တိ။ ဒန္တာနံ ခဏ္ဍိတဘာဝေါ **ခဏ္ဍိစ္စံ**။ ကေသာနံ ပလိတဘာဝေါ **ပါလိစ္စံ**။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝလိတ္တစတံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ကိလန္တရူပေါ အတ္တဘာဝေါ ဟောတိ,** န ပန ခဏ္ဍိစ္စပါလိစ္စာဒီဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဥက္ကဏ္ဌိတာ**တိ အနဘိရတိ, သာ နတ္ထိ ဥပရူပရိ ဥဠာရုဠာရာနမေဝ ဘောဂါနံ ဝိသေသတော ရုစိဇနကာနံ ဥပတိဋ္ဌနတော။

ပဏ္ဍိတာ တေတိ ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နာ ဧဝ ဒေဝတာ။ ယထာ ဒေဝတာ "သမ္ပတိ ဇာတာ ကီဒိသေန ပုညကမ္မေန ဣဓ နိဗ္ဗတ္တာ"တိ စိန္တေတွာ, "ဣမိနာ နာမ ပုညကမ္မေန ဣဓ နိဗ္ဗတ္တာ"တိ ဇာနန္တိ, ဧဝံ အတီတဘဝေ အတ္တနာ ကတံ ဧကစ္စံ အညမ္ပိ ပုညံ ဇာနန္တိယေဝ မဟာပုညာတိ အာဟ – **"ယေ မဟာပုညာ"**တိအာဒိ။

န ပညာယန္တိ စိရတရကာလတ္တာ ပရမာယုနော။ **အနိယျာနိက**န္တိ န နိယျာနာဝဟံ သတ္တာနံ အဘာဇနဘာဝတော။ သတ္တာ န ပရမာယုနော ဟောန္တိ နာမ ပါပုဿန္နတာယာတိ အာဟ – **"တဒါ ဟိ သတ္တာ ဥဿန္နကိလေသာ ဟောန္တီ"**တိ။ ဧတ္ထာဟ – "ကသ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓါ မနုဿလောကေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န ဒေဝဗြဟ္မလောကေသူ"တိ။ ဒေဝလောကေ တာဝ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ ဗြဟ္မစရိယဝါသဿ အနောကာသဘာဝတော တထာ အနစ္ဆရိယဘာဝတော။ အစ္ဆရိယဓမ္မာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော, တေသံ သာ အစ္ဆရိယဓမ္မတာ ဒေဝတ္တဘာဝေ ဌိတာနံ န ပါကဋာ ဟောတိ ယထာ မနုဿဘူတာနံ။ ဒေဝဘူတေ ဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဒိဿမာနံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝံ ဒေဝါနုဘာဝတောဝ လောကော ဒဟတိ,

န ဗုဒ္ဓါနုဘာဝတော, တထာ သတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ နာဓိမုစ္စတိ န သမ္ပသီဒတိ ဣသ္သရကုတ္တကဂ္ဂဟံ န ဝိသ္သဇ္ဇေတိ, ဒေဝတ္တဘာဝဿ စ စိရကာလပဝတ္တနတော ဧကစ္စသဿတတဒတော န ပရိမုစ္စတိ။ ''ဗ္ရဟ္မလောကေ နုပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သတ္တာနံ တာဒိသကဟဒိမောစနတ္ထဉ္ဟိ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော မနုဿသုဂတိယံယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ; န ဒေဝသုဂတိယံ, မနုဿသုဂတိယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ ဩပပါတိကာ န ဟောန္တိ, သတိ စ ဩပပါတိကူပပတ္တိယံ ဝုတ္တဒေါသာနတိဝတ္တနတော။ ဓမ္မဝေနေယျာနံ အတ္ထာယ ဓမ္မတန္တိယာ ဌပနဿ ဝိယ ဓာတုဝေနေယျာနံ အတ္ထာယ ဓာတူနံ ဌပနဿ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ စ။ န ဟိ ဩပပါတိကာနံ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဥဒ္ဓံ သရီရဓာတုယော တိဋ္ဌန္တိ, တသ္မာ န ဩပပါတိကာ ဟောန္တိ, စရိမဘဝေ စ မဟာဗောဓိသတ္တာ, မနုဿဘာဝဿ ဟကဋ္ဌကရဏာယ အရပရိဂ္ဂဟမ္ပိ ကရောန္တာ ယာဝ ပုတ္တမုခဒဿနာ အကရမဇ္ဈေ တိဋ္ဌန္တိ။ ပရိဟာကဂတသီလနေက္ခမ္မပညာဒိဟရမိကာပိ န အဘိနိက္ခမန္တိ, ကိံ တ တောယ ကာရဏစိန္တာယ? သဗ္ဗဗုဒ္ဓေဟိ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏာ, ယဒိဒံ မနုဿဘူတာနံယေဝ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈနာ, န ဒေဝဘူတာနန္တိ အယမေတ္ထ ဓမ္မတာ။ တထာ ဟိ တဒတ္ထော မဟာဘိနီဟာရောပိ မနုဿဘူတာနံယေဝ ဣဇ္ဈတိ, န ဣတရေသံ။

ကသ္မာ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န သေသဒီပေသူတိ? ကေစိ တာဝ အာဟု – ''ယသ္မာ ပထဝိယာ နာဘိဘူတာ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝသဟိတာ အစလဋ္ဌာနဘူတာ ဗောဓိမဏ္ဍဘူမိ ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ; ''တထာ ဣတရေသမ္ပိ အဝိဇဟိတဋ္ဌာနာနံ တတ္ထေဝ လဗ္ဘမာနတော''တိ။ အယံ ပနေတ္ထ အမှာကံ ခန္တိ – ယသ္မာ ပုရိမဗုဒ္ဓါနံ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနဉ္စ နိဗ္ဗတ္တိယာ သာဝကဗောဓိသတ္တာနံ သာဝကဗောဓိယာ အဘိနီဟာရော သာဝကပာရမီနံ သမ္ဘရဏံ ပရိပါစနဉ္စ ဗုဒ္ဓခေတ္တဘူတေ ဣမသ္မိံ စက္ကဝါဠေ ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ ဣဇ္ဈတိ, န အညတ္ထ။ ဝေနေယျာနံ ဝိနယနတ္ထော စ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒောတိ အဂ္ဂသာဝကာဒိဝေနေယျဝိသေသာပေက္ခာယ ဧကသ္မိံ ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ ဗုဒ္ဓာ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, န သေသဒီပေသု။ အယဉ္စ နယော သဗ္ဗဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏောတိ တေသံ ဥတ္တမပုရိသာနံ တတ္ထေဝ ဥပ္ပတ္တိ သမ္ပတ္တိစက္ကာနံ ဝိယ အညမညုပနိဿယတော အပရာပရံ ဝတ္တတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ – **''တီသု ဒီပေသု ဗုဒ္ဓာ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဇမ္ဗုဒီပေယေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ ဒီပံ ပဿတီ''**တိ။ ဣမိနာ နယေန ဒေသနိယမေပိ ကာရဏံ ဝတ္တဗ္ဗံ။

ဣအနိ စ ခတ္တိယကုလံ လောကသမ္မတံ ဗြာဟ္မဏာနမ္ပိ ပူဇနီယဘာဝတော။ **ရာဇာ မေ ပိတာ ဘဝိဿတီတိ ကုလံ ပဿိ** ပိတုဝသေန ကုလဿ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတော ။ **ဒသန္နံ မာသာနံ ဥပရိ သတ္တ ဒိဝသာနီတိ ပဿိ** တေန အတ္တနော အန္တရာယာဘာဝံ အညာသိ, တဿာ စ တုသိတဘဝေ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိပစ္စနုဘဝနံ။

တာ ဒေဝတာတိ ဒသသဟဿိစက္ကဝဠဒေဝတာ။ ကထံ ပန တာ ဗောဓိသတ္တဿ ပူရိတပာရမိဘာဝံ ဘာဝိနဉ္စ သမ္ဗုဒ္ဓဘာဝံ ဇာနန္တီတိ? မဟေသက္ခာနံ ဒေဝတာနံ ဝသေန, ယေဘုယျေန စ တာ ဒေဝတာ အဘိသမယဘာဂိနော။ တထာ ဟိ ဘဂဝတော စ ဓမ္မအနသံဝိဘာဂေ အနေကတရံ ဒသသဟဿစက္ကဝဠတသိဒေဝတာသန္နိပာတော အဟောသိ။

စတမိတိ ပဇာနာတိ စုတိအာသန္နဇဝနေဟိ ဉာဏသဟိတေဟိ စုတိယာ ဥပဋ္ဌိတဘာဝဿ ပဋိသံဝိဒိတတ္တာ။ **စုတိစိတ္တံ န ဇာနာတိ** စုတိစိတ္တက္ခဏဿ ဣတ္တရဘာဝတော။ တထာ ဟိ တံ စုတူပဟတဉာဏဿပိ အဝိသယော ဧဝ။ **ပဋိသန္ဓိစိတ္တေပိ** ဧသေဝ နယော။ **အာဝဇ္ဇနပရိယာယော** တိ အာဝဇ္ဇနက္ကမော။ ယသ္မာ ဧကတရံ အာဝဇ္ဇိတမတ္တေ န အာရမ္မဏံ နိစ္ဆိနိတုံ န သက္ကာ, တသ္မာ တမေတရမ္မဏံ ဒုတိယံ တတိယဉ္စ အာဝဇ္ဇိတွာ နိစ္ဆိယတိ, အာဝဇ္ဇနသီသေန စေတ္ထ ဇဝနတရော ဂဟိတော။ တေနာဟ – **''ဒုတိယတတိယစိတ္တတရေယေဝ ဇာနိဿတီ''** တိ။ စုတိယာ ပုရေတရံ ကတိပယစိတ္တတရတော ပဋ္ဌာယ မရဏံ မေ အာသန္နန္တိ ဇာနနတော, **''စုတိက္ခဏေပိ စတမိတိ ပဇာနာတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိသန္ဓိယာ ပန အပုဗ္ဗဘာဝတော **ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ န ဇာနာတိ** ။ နိကန္တိယာ ဥပ္ပတ္တိတော ပရတော **အသုကသ္မိံ ဌာနေ မယာ ပဋိသန္ဓိ ဂဟိတာတိ ပဇာနာတိ,** ဒုတိယဇဝနတော ပဋ္ဌာယ ဇာနာတီတိ ဝုတ္တောတယမတ္တော။ **တသ္မိံ ကာလေ**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလေ။ **ဒသသဟဿီ ကမ္ပတီ** တိ ဧတ္ထ ကမ္ပနကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ မဟာကာရုဏိကာ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော သတ္တာနံ ဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရတာယ ဗဟုလံ သောမနဿိကာဝ ဟောန္တီတိ တေသံ ပဉ္စမဟာဝိပာကစိတ္တေန ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ အဋ္ဌကထာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇; ခ. သ. ၄၉၈; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၉၉) ဝုတ္တံ။ **မဟာသီဝတ္ထေရော ပန** ယဒိပိ မဟာကာရုဏိကာ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော သတ္တာနံ ဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပ

ရာ, ဝိဝေကဇ္ဈာသယာ ပန ဝိသင္ခာရနိန္နာ သဗ္ဗသင္ခာရေသု အဇ္ဈုပေက္ခဏဗဟုလာတိ ပဋ္ဌမေန မဟာဝိပာကစိတ္တေန ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏမာဟ။

ပုရေ ပုဏ္ဏမာယ သတ္တမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာ တိ ပုဏ္ဏမာယ ပုရေ သတ္တမဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ, သုက္ကပက္ခေ နဝမိတော ပဋ္ဌာယာတိ အတ္ထော။ **သတ္တမေ ဒိဝသေ**တိ အာသာဠ္ဟပုဏ္ဏမာယ။ **ဣဒံ သုပိနန္တိ** ဣဒါနိ ဝုစ္စမာနာကာရံ သုပိနံ။ **နေသံ ဒေဝိယော**တိ မဟာရာဇူနံ ဒေဝိယော။

သော စ ခော ပုရိသဂတ္တော, န ဣတ္ထိဂတ္တော, ပုတ္တော တေ ဘဝိဿတီ တိ ဇတ္တကမေဝ တေ ဗ္ရာဟ္မဏာ အတ္တနော သုပိနသတ္ထနယေန ကထေသုံ။ **သစေ အကရံ အဇ္ဈာဝသိဿတီ** တိအာဒိ ပန ဒေဝတာဝိဂ္ဂဟေန ဘာဝိနမတ္ထံ ယာထာဝတော ပဝေဒေသုံ။

ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိယော တိ ဧတ္ထ ဂဗ္ဘော ဝုစ္စတိ မာတုကုစ္ဆိ, တတ္ထ ဥပ္ပတ္တိ အဝက္ကန္တိ, တာဝ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ, ယာဝ န နိက္ခမတိ။ **ဌိတကာဝ နိက္ခမန္တိ** ဓမ္မာသနတော ဩတရန္တော ဓမ္မကထိကော ဝိယ။

၂၀၁. ဝတ္တမာနသမီပေ ဝတ္တမာနေ ဝိယ တေပဟရီယတီတိ **ဩက္ကမတီ** တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ – **"ဩက္ကန္တော ဟောတီတိ အတ္ထော"**တိ။ **ဧဝံ ဟောတီ**တိ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရေနုဿ သမ္ဗဇာနနာ ဟောတိ။ **န ဩက္ကမမာနေ** ပဋိသန္ဓိက္ခဏဿ ဒုဝိညေယ္ယတ္တာ။ တထာ စ ဝုတ္တံ – "ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ န ဇာနာတိ"တိ။ ဒသသဟဿစက္ကဝာဠပတ္ထရဏေန တ **အပ္ပမာဏော**။ အတိဝိယ သမုဠာရဘာဝေန **ဥဠာရော။ ဒေဝါနုဘာဝန္တိ** ဒေဝါနံ ပဘာနုဘာဝံ။ ဒေဝါနဉ္ဟိ ပဘံသော ဩဘာသော အဘိဘဝတိ, န တေသံ အာဓိပစ္စံ။ တေနာဟ **"ဒေဝါန"**န္တိအာဒိ။

ရက္ခာဂဏ္ဍာဒိနာ ကေနစိ န ဟညတီတိ **အဃာ,** အဗာဓာ။ တေနာဟ **"နိစ္စဝိဝဋာ"**တိ။ **အသံဝုတာ**တိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ ကေန စိ န ပိဟိတာ။ တေနာဟ **"ဟေဋ္ဌာပိ အပ္ပတိဋ္ဌာ"** တိ။ တတ္ထ ပိ-သဒ္ဒေန ယထာ ဟေဋ္ဌာ ဥဒကဿ ပိဓာယိကာ ပထဝီ နတ္ထီတိ အသံဝုတာ လောကန္တရိကာ, ဧဝံ ဥပရိပိ စက္ကဝာဠေသု ဝိယ ဒေဝဝိမာနာနံ အဘာဝတော အသံဝုတာ အပ္ပတိဋ္ဌာတိ ဒဿေတိ။ အန္ဓကာရော ဧတ္ထ အတ္ထီတိ **အန္ဓကာရာ။ စက္ခုဝိညာဏံ န ဇာယတိ** အာလောကဿာဘာဝတော, န စက္ခုနော။ တထာ ဟိ "တေန ဩဘာသေန အညမညံ သဉ္ဇာနန္တိ"တိ ဝုတ္တံ။ ဇမ္ဗုဒီပေ ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကဝေလာ ယံ ပုဗ္ဗဝိဒေဟဝာသီနံ အတ္ထင်္ဂမနဝသေန ဥပမုံ သူရိယမဏ္ဍလံ ပညာယတိ, အပရဂေါယာနဝာသီနံ ဥဂ္ဂမနဝသေန, ဧဝံ သေသဒီပေသုပီတိ အာဟ – **"ကေပ္ပဟာရေနေဝ တီသု ဒီပေသု ပညာယန္တိ"** တိ။ ဣတော အညထာ ပန ဒွီသု ဧဝ ဒီပေသု ကေပ္ပဟာရေနေဝ ပညာယတီတိ။ **ကေကကာယ ဒိသာယ နဝ နဝ ယောဇနသတသဟဿာနိ အန္ဓကာရဝိဓမနမ္ပိ** ဣမိနာ နယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပဘာယ နပ္ပဟောန္တိ** တိ အတ္တနော ပဘာယ ဩဘာသိတုံ န အဘိသမ္ဘုဏန္တိ။ ယုဂန္ဓရပဗ္ဗတမတ္ထကပ္ပမာဏေ အာကာသေ ဝိစရဏတော, **"စက္ကဝာဠပဗ္ဗတဿ ဝေမဇ္ဈေန စရန္တိ"** တိ ဝုတ္တံ။

တဝဋ္ဋာတိ ခါဒနတ္ထံ ဂဏှိတုံ ဥပက္ကမန္တော။ **ဝိပရိဝတ္တိတွာ** တိ ဝိဝဋ္ဋိတွာ။ **ဆိဇ္ဇိတွာ** တိ မုစ္စာပတ္တိ ယာ ဌိတဋ္ဌာနတော မုစ္စိတွာ, အင်္ဂပစ္စင်္ဂစ္ဆေဒနဝသေန တ **ဆိဇ္ဇိတွာ။ အစ္စန္တခါရေ** တိ အာတပသန္တာပာဘာဝေန အတိသီတဘာဝံ သန္ဓာယ အစ္စန္တခါရတာ ဝုတ္တာ သိယာ။ န ဟိ တံ ကပ္ပသဏ္ဌာနဥဒကံ သမ္ပတ္တိကရမဟာမေဃ ဝုဋ္ဌံ ပထဝီသန္ဓာရကံ ကပ္ပဝိနာသကဥဒကံ ဝိယ ခါရံ ဘဝိတုမရဟတိ။ တထာ ဟိ သတိ ပထဝီပိ ဝိလီယေယ္ယ။ တေသံ တ ဟာပကမ္မဗလေန ပေတာနံ ပကတိဥဒကဿ ပုဗ္ဗခေဠဘာဝပတ္တိ ဝိယ တဿ ဥဒကဿ တဒါ ခါရဘာဝပတ္တိ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"အစ္စန္တခါရေ ဥဒကေ"** တိ။ **သမန္တတော** တိ သဗ္ဗဘာဂတော ဆပ္ပကာရမ္ပိ။

၂၀၂. **စတုန္နံ မဟာရာဇူနံ ဝသေနာ** တိ ဝေဿဝဏာဒိစတုမဟာရာဇဘာဝသာမညေန။

၂၀၃. **သဘာဝေနေတ**တိ ပရဿ သန္တိကေ ဂဟဏေန ဝိနာ အတ္တနော သဘာဝေနေဝ သယမေဝ အဓိဋ္ဌဟိတွာ သီလသမ္ပန္နာ။

မနုဿေသု တိ ဣဒံ ပကတိစာရိတ္တဝသေန ဝုတ္တံ – "မနုဿိတ္ထိယာ နာမ မနုဿပုရိသေသု ပုရိသာဓိပ္ပာယစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ"တိ, ဗောဓိသတ္တမာတု ပန ဒေဝေသုပိ တာဒိသံ စိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတေဝ။ ယထာ ဗောဓိသတ္တဿ

အာနုဘာဝေန ဗောဓိသတ္တဿ မာတု ပုရိသာဓိပ္ပာယစိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ တဿ အာနုဘာဝေနေဝ သာ ကေနစိ ပုရိသေန အနတိက္ကမနီယာတိ အာဟ – **“ပါဒါ န ဝဟန္တိ, ဒိဗ္ဗသင်္ခလိကာ ဝိယ ဗဇ္ဈန္တီ”** တိ။

ပုဗ္ဗေ “ကာမဂုဏူပသံဟိတံ စိတ္တံ နုပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝုတ္တံ, ပုန “ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတာ သမင်္ဂီဘူတာ ပရိစာရေတီ”တိ ဝုတ္တံ, ကထမိဒံ အညမညံ န ဝိရုဇ္ဈတီတိ အာဟ **“ပုဗ္ဗေ”** တိအာဒိ။ **ဝတ္ထုပဋိက္ခေပေါ** တိ အဗြဟ္မစရိယဝတ္ထုပဋိက္ခေပေါ။ တေနာဟ **“ပုရိသာဓိပ္ပာယဝသေန”** တိ။ **အာရမ္မဏပဋိလာဘော** တိ ရူပါဒိပဉ္စကာမဂုဏာရမ္မဏဿေဝ ပဋိလာဘော။

၂၀၄. **ကိလမထော**တိ ခေဒေါ။ ကာယဿ ဟိ ဂရုဘာဝကဋ္ဌိနဘာဝါဒယောပိ တဿာ တဒါ န ဟောန္တိ ဧဝ။ **“တိရောကုစ္ဆိဂတံ ပဿတီ”**တိ ဝုတ္တံ, ကဒါ ပဋ္ဌာယ ပဿတီတိ အာဟ – **“ကလလာဒိကာလံ အတိက္ကမိတွာ”** တိအာဒိ။ ဒဿနေ ပယောဇနံ သယမေဝ ဝဒတိ, တဿ အဘာဝတော ကလလာဒိကာလေ န ပဿတိ။ **ပုတ္တေနာ** တိ ဒဟရေန မန္ဒေန ဥတ္တာနသေယျကေန။ **ယံ တံ မာတူ**တိအာဒိ ပကတိစာရိတ္တဝသေန ဝုတ္တံ။ စက္ကဝတ္တိဂဗ္ဘတောပိ ဟိ သဝိသေသံ ဗောဓိသတ္တဂဗ္ဘော ပရိဟာရံ လဘတိ ပုညသမ္ဘာရဿ သာတိသယတ္တာ, တသ္မာ ဗောဓိသတ္တမာတာ အတိဝိယ သပ္ပာယာဟာရာစာရာ စ ဟုတွာ သက္ကစ္စံ ပရိဟရတိ။ **ပုရတ္ထာဘိမုခေါ** တိ မာတု ပုရတ္ထာဘိမုခေါ။ ဣဒါနိ တိရောကုစ္ဆိဂတဿ ဒိဿမာနတာယ အဗ္ဘန္တရံ ဗာဟိရဉ္စ ကာရဏံ ဒဿေတုံ, **“ပုဗ္ဗေ ကတကမ္မ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဿာ** တိ ဒေဝိယာ။ **ဝတ္ထုန္တိ** ကုစ္ဆိံ။ ဖလိကအဗ္ဘပဋလာဒိနော ဝိယ ဗောဓိသတ္တမာတုကုစ္ဆိတစဿ ပဋလဘာဝေန အာလောကဿ ဝိဗန္ဓာဘာဝတော ယထာ ဗောဓိသတ္တမာတာ ကုစ္ဆိဂတံ ဗောဓိသတ္တံ ပဿတိ, ကိမေဝံ ဗောဓိသတ္တောပိ မာတရံ အညဉ္စ ပုရတော ရူပဂတံ ပဿတိ, နောတိ အာဟ, **“ဗောဓိသတ္တော ပနာ”** တိအာဒိ။ ကသ္မာ ပန သတိ စက္ခုမှိ အာလောကေ စ န ပဿတီတိ အာဟ – **“န ဟိ အန္တောကုစ္ဆိယံ စက္ခုဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”** တိ။ အဿာသပဿာသာ ဝိယ ဟိ တတ္ထ စက္ခုဝိညာဏမ္ပိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဇ္ဇာသမန္နာဟာရဿာဘာဝတော။

၂၀၅. ယထာ အညာ ဣတ္ထိယော ဝိဇာတပစ္စယာ တာဒိသေန ရောဂေန အဘိဘူတာပိ ဟုတွာ မရန္တိ, ဗောဓိသတ္တမာတု ပန ဗောဓိသတ္တေ ကုစ္ဆိဂတေ န ကောစိ ရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ; ကေဝလံ အာယုပရိက္ခယေနေဝ ကာလံ ကရောတိ, သွတ္ထာယမတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ **ဗောဓိသတ္တေန ဝသိတဋ္ဌာနံ ဟီ** တိအာဒိနာ တတ္ထ ကာရဏမာဟ။ **အပနေတွာ**တိ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနတော နီဟရိတွာ။ **အနုရက္ခိတုံ န သက္ကောတီ** တိ သမ္မာ ဂဗ္ဘပရိဟာရံ နာနုယုဉ္ဇတိ, တေန **ဂဗ္ဘော ဗဟွာဗာဓော ဟောတိ။ ဝတ္ထုဝိသဒံ ဟောတီ**တိ ဂဗ္ဘာသယော ပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတိ။ မာတု **မဇ္ဈိမဝယဿ တတိယကောဋ္ဌာသေ** ဗောဓိသတ္တဿ ဂဗ္ဘောက္ကမနမ္ပိ တဿာ အာယုပရိမာဏဝိလောကနေနေဝ သင်္ဂဟိတံ ဝယောဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိကာရဿ ပရိဝဇ္ဇနတော, ဣတ္ထိသဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိကာရော ပန ဗောဓိသတ္တဿ အာနုဘာဝေနေဝ ဝူပသမ္မတိ။

သတ္တမာသဇာတောတိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော သတ္တမေ မာသေ ဇာတော။ သော **သီတုဏှက္ခမော န ဟောတိ** အတိဝိယ သုခုမာလတာယ။ အဋ္ဌမာသဇာတော ကာမံ သတ္တမာသဇာတတော ဗုဒ္ဓိအဝယဝတော, ကေစ္စေ ပန စမ္မပဒေသာ ဗုဒ္ဓိံ ပါပုဏန္တာ ဃဋ္ဋနံ န သဟန္တိ, တေန **သော န ဇီဝတိ**။ သတ္တမာသဇာတဿ ပန န တာဝ တေ ဇာတာတိ ဝဒန္တိ။

ဌိတာဝ ဟုတွာတိ နိဒ္ဒုက္ခတာယ ဌိတာ ဧဝ ဟုတွာ။ ဒုက္ခဿ ဟိ ဗလဝဘာဝတော တံ ဒုက္ခံ အသဟမာနာ အညာ ဣတ္ထိယော နိသိန္နာ ဝါ နိပန္နာ ဝါ ဝိဇာယန္တိ။ **ဥပဝိဇညာ**တိ ဥပဂတဝိဇာယနကာလာ။ **သကလနဂရဝါသိနော**တိ ကပိလဝတ္ထုံ ပရိဝါရေတွာ ဌိတေသု ဒေဝဒဟာဒီသု ဆသု နဂရေသု ဝသန္တာ။

ဒေဝါ နံ ပဌမံ ပဋိဂ္ဂဏှန္တီ တိ လောကနာထံ မဟာပုရိသံ မယမေဝ ပဌမံ ပဋိဂ္ဂဏှာမာတိ သဉ္ဇာတဂါရဝဗဟုမာနာ အတ္တနော ပီတိံ ပဝေဒေန္တာ **ခီဏာသဝါ သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာနော** အာဒိတော ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ။ **သူတိဝေသန္တိ** သူတိဇဂ္ဂနဓာတိဝေသံ။ **ဧကေ**တိ ဥတ္တရဝိဟာရဝါသိနော။ **မစ္ဆကုစ္ဆိသဒိသံ** ဆဝိဝသေန။

၂၀၆. **အဇိနပ္ပဝေဏိယာ** တိ အဇိနစမ္မေဟိ သိဗ္ဗေတွာ ကတပဝေဏိယာ။ **မဟာတေဇော**တိ မဟာနုဘာဝေါ။ **မဟာယသော**တိ မဟာပရိဝါရော ဝိပုလကိတ္တိဃောသော စ။

ဘဂ္ဂဝိဘဂ္ဂ တိ သမ္ဗာဓဋ္ဌာနတော နိက္ခမနေန ဝိဘာဝိတတ္တာ ဘဂ္ဂ ဝိဘဂ္ဂ ဝိယ စ ဟုတွာ။ တေန နေသံ အဝိသဒဘာဝမေဝ ဒဿေတိ။ **အလဂ္ဂေ ဟုတွာ** တိ ဂဗ္ဘာသယေ ယောနိပဒေသေ စ ကတ္ထစိ အလဂ္ဂေ အသတ္တော ဟုတွာ။ **ဥဒကေနာ**တိ ဂဗ္ဘာသယဂတေန ဥဒကေန **အမက္ခိတော နိက္ခမတိ** သမ္မက္ခိတဿ တာဒိသဿ ဥဒကသေမှာဒိကဿေဝ တတ္ထ အဘာဝတော။ ဗောဓိသတ္တဿ ဟိ ပုညာနုဘာဝေန ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ တံ ဌာနံ ဝိသုဒ္ဓံ ပရမသုဂန္ဓဂန္ဓကုဋိ ဝိယ စန္ဒနဂန္ဓံ ဝါယန္တံ တိဋ္ဌတိ။ **ဥဒကဝဋ္ဋိယော** တိ ဥဒကက္ခန္ဓာ။

၂၀၇. **မုဟုတ္တဇာတော** တိ မုဟုတ္တေန ဇာတော ဟုတွာ မုဟုတ္တမတ္တော၀။ **အနုဓာရိယမာနေ**တိ အနုကူလဝသေန နီယမာနေ။ **အာဂတာနေဝါ**တိ တံ ဌာနံ ဥပဂတာနိ ဧဝ။

အနေကသာခန္တိ ရတနမယာနေကသတပတိဋ္ဌာနဟီရကံ။ **သဟဿမဏ္ဍလ** န္တိ တေသံ ဥပရိ ပတိဋ္ဌိတံ အနေကသဟဿမဏ္ဍလဟီရကံ။ **မရူ**တိ ဒေဝါ။

န ခော ပနေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗ န္တိ သတ္တပဒဝီတိဟာရတော ပဂေဝ ဒိသာဝိလောကနဿ ကတတ္တာ။ တေနာဟ **"မဟာသတ္တော ဟိ"**တိအာဒိ။ **ဧကင်္ဂဏာနိ** တိ ဝိဝဋ္ဋဘာဝေန ဝိဟာရင်္ဂဏပရိဝေဏင်္ဂဏာနိ ဝိယ ဧကင်္ဂဏသဒိသာနိ အဟေသုံ။ **သဒိသောပိ နတ္ထိ** တိ တုမှာကံ ဣဒံ ဝိလောကနံ ဝိသိဋ္ဌေ ပဿိတုံ ဣဓ တုမှေဟိ သဒိသောပိ နတ္ထိ, ကုတော ဥတ္တရိတရောတိ အာဟံသု။ **သဗ္ဗပဌမော**တိ သဗ္ဗပ္ပဓာနော။ ပဓာနပရိယာယော ဟိ ဣဓ ပဌမသဒ္ဒေါ။ တေနာဟ **"ဣတရာနီ"**တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ မဟေသက္ခာ တာဝ ဒေဝါ တထာ ဝဒန္တု, ဣတရေ ပန ကထန္တိ? မဟာသတ္တဿ အာနုဘာဝဒဿနေနေဝ။ မဟေသက္ခာနဉှိ ဒေဝါနံ မဟာသတ္တဿ အာနုဘာဝေ ဝိယ တေန သဒိသာနမ္ပိ အာနုဘာဝေ ပစ္စက္ခော အဟောသိ။ ဣတရေ ပန တေသံ ဝစနံ သုတွာ သဒ္ဒဟန္တာ အနုမိနန္တာ တထာ အာဟံသု။

ဇာတမတ္တဿေဝ ဗောဓိသတ္တဿ ဌာနာဒီနိ ယေသံ ဝိသေသာဓိဂမာနံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘူတာနီတိ တေ နိဒ္ဒါရေတွာ ဒဿေန္တော, **"ဧတ္ထ စာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပတိဋ္ဌာနံ စတုဣဒ္ဓိပါဒပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ** ဣဒ္ဓိပါဒဝသေန လောကုတ္တရဓမ္မေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသမိဇ္ဈနတော။ **ဥတ္တရာဘိမုခဘာဝေါ** လောကဿ ဥတ္တရဏဝသေန **ဂမနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ သတ္တပဒဂမနံ** သတ္တဗောဇ္ဈင်္ဂါဒိဂမနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ,** ဝိသုဒ္ဓဆတ္တဓာရဏံ သုဝိသုဒ္ဓဝိမုတ္တိဆတ္တဓာရဏဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, ပဉ္စရာဇကကုဓဘဏ္ဍာနိ** ပဉ္စဝိဓဝိမုတ္တိဂုဏပရိတရတာယ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, အနာဝဋ္ဋဒိသာနုဝိလောကနံ** အနာဝဋ္ဋဉာဏတာယ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ,** "အဂ္ဂေါဟမသ္မီ"တိအာဒိဝစနံ **အပ္ပဋိဝတ္တိယဓမ္မစက္ကပဝတ္တနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ; အယမန္တိမာ ဇာတီ**တိ အာယတိံ ဇာတိယာ အဘာဝကိတ္တနာ **အနုပါဒိ။ပေ။ ပုဗ္ဗနိမိတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ;** တဿ တဿ အနာဂတေ လဒ္ဓဗ္ဗဝိသေသဿ တံ တံ နိမိတ္တံ အဗျဘိစာရီနိမိတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **န အာဂတော**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ အညတ္ထ စ ဝက္ခမာနာယ အနုပုဗ္ဗိယာ အနာဂတတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **အာဟရိတွာ**တိ တသ္မိံ တသ္မိံ သုတ္တေ အဋ္ဌကထာသု စ အာဂတနယေန အာဟရိတွာ ဒီပေတဗ္ဗော။

ဒသသဟဿိလောကဓာတု ကမ္ပီ တိ ပန ဣဒံ သတိပိ ဣဓ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတတ္တေ ဝက္ခမာနာနမစ္ဆရိယာနံ မူလဘူတံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ, ဧဝံ အညမ္ပိ ဒိသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တန္တိ ဗဒ္ဓါ ဝီဏာ, စမ္မဗဒ္ဓါ ဘေရိယော** တိ ပဉ္စင်္ဂိကတူရိယဿ နိဒဿနမတ္တံ, စ-သဒ္ဒေန တ ဣတရေသမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဘိဇ္ဇိံသူ** တိ ဟဒေသု ဗဒ္ဓဋ္ဌာနေသုယေဝ ဘိဇ္ဇိံသု။ **ဝိဂစ္ဆိံသူ** တိ ဝူပသမိံသု။ **သကတေဇောဘာသိတာနီ**တိ အတိဝိယ သမုဇ္ဇလာယ အတ္တနော ပဘာယ ဩဘာသိတာနိ အဟေသုံ။ **န ပဝတ္တိံ** တိ န သန္ဒိံ။ **တတော န ဝါယီ**တိ ခရော တတော န ဝါယိ, မုဒုသုခော ပန သတ္တာနံ သုခါဝဟော ဝါယိ။ **ပထဝီဂတာ အဟေသုံ** ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌာတုံ အဝိသဟန္တာ။ **ဥတုသမ္ပန္နော** တိ အနုဏှာသီတတာသင်္ခါတေန ဥတုနာ သမ္ပန္နော။ ဝါမဟတ္ထံ ဥရေ ဌပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပုထုပါဏိနာ ဟတ္ထတာဠနေန သဒ္ဒကရဏံ **အပ္ဖောဋနံ** ။ မုခေန ဥဿေဠနံ သဒ္ဒမုဉ္စနံ **သေဠနံ။ ဧကဒ္ဓဇမာလာ အဟောသီ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒေါ အာဒိအတ္ထော။ တေန ဝိစိတ္တပုပ္ဖသုဂန္ဓပုပ္ဖဝဿဒေဝါ ဝဿိံသု, သူရိယေ ဒိဗ္ဗမာနေ ဧဝ တာရကာ ဩဘာသိံသု, အစ္ဆံ ဝိပ္ပသန္နံ ဥဒကံ ပထဝိတော ဥဗ္ဘိဇ္ဇိ, ဗိလာသယာ ဒရိသယာ တိရစ္ဆာနာ အာသယတော နိက္ခမိံသု; ရာဂဒေါသမောဟာပိ တနု ဘဝိံသု, ပထဝိယံ ရဇော ဝူပသမိ, အနိဋ္ဌဂန္ဓော ဝိဂစ္ဆိ, ဒိဗ္ဗဂန္ဓော ဝါယိ, ရူပိနော ဒေဝါ သရူပေနေဝ မနုဿာနံ အာပါထမဂမံသု , သတ္တာနံ စုတူပပါတာ နာဟေသုန္တိ ဣမေသံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယာနိ မဟာဘိနီဟာရသမယေ ဥပ္ပန္နာနိ ဒွတ္တိံသ ပုဗ္ဗနိမိတ္တာနိ, တာနိ အနဝသေသာနိ တဒါ အဟေသုန္တိ။

တတ္ရာပိ တိ တေသုပိ ပထဝိကမ္ပာဒီသု ဧဝံ ပုဗ္ဗနိမိတ္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော, န ကေဝလံ သမ္ပတိဇာတဿ ဌာနာဒီသု ဧဝါတိ အဓိပ္ပာယော။ **သဗ္ဗညုတညာဏပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ** သဗ္ဗဿ ဉေယျဿ တိတ္ထကရမတဿ စ စာလနတော။ ကေနစိ အနုဿာဟိတာနံယေဝ ဣမသ္မိံယေဝ ဧကစက္ကတဋ္ဌေ သန္နိပါတတော, ကေနစိ အနုဿာဟိတာနံယေဝ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ သန္နိပတိတတ္တာ **ဓမ္မပဋိဂ္ဂဏှနဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ, ပဌမံ ဒေဝတာနံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ** ဒိဗ္ဗဝိဟာရပဋိလာဘဿ, ပစ္ဆာ မနုဿာနံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ တတ္ထေဝ ဌာနဿ နိစ္စလသဘာဝတော **အာနေဉ္ဇဝိဟာရပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ**။ ဝီဏာနံ သယံ ဝဇ္ဇနံ ပရူပဒေသေန ဝိနာ သယမေဝ **အနုပုဗ္ဗဝိဟာရပဋိလာဘဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ**။ ဘေရီနံ ဝဇ္ဇနံ စက္ကတဋ္ဌပရိယန္တာယ ပရိသာယ ပဝေဒနသမတ္ထဿ **ဓမ္မဘေရိယာ အနုသာဝနဿ** အမတဒုန္ဒုဘိဃောသနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ**။ **အန္ဒုဗန္ဓနာဒီနံ ဆေဒော** မာနဝိနိဗန္ဓဆေဒနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ; သုပဋ္ဋနသမ္ပာပုဏနံ** အတ္ထာဒိ အနုရူပံ အတ္ထာဒီသု ဉာဏဿ ဘေအဓိဂမဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ**။

နိဗ္ဗာနရသေနာ တိ ကိလေသာနံ နိဗ္ဗာယနရသေန။ **ဧကရသဘာဝဿာ** တိ သာသနဿ သဗ္ဗတ္ထ ဧကရသဘာဝဿ။ တတဿ အတယနံ ကိဿ ပုဗ္ဗနိမိတ္တန္တိ အာဟ **“ဒွတ္တိံသဝိဒိဝဝိဂတဘိန္နဿာ”** တိ။ အာကာသာဒိအပ္ပတိဋ္ဌဝိသမစဥ္စလဋ္ဌာနံ ပဟာယ **သကုဏာနံ ပထဝီဂမနံ** တာဒိသံ မိစ္ဆာကပ္ပံ ပဟာယ သတ္တာနံ **ဟဏောဟိ** ရတနတ္တယသရဏဂမနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဒေဝတာနံ အဖ္ဖောဋနာဒီဟိ ကီဠနံ** ပမောဒနုပ္ပတ္တိ **ဥဒာနဿ** ဘာဝဝန္တဂမနေန ဓမ္မသဘာဝဖောဓနေန စ ပမောဒဝိဘာဝနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ။ ဓမ္မဝေဂဝဿနဿာ** တိ ဒေသနာဉာဏဝေဂေန ဓမ္မာမတဿ ဝဿနဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ**။ ကာယဂတာသတိဝသေန လဒ္ဓဇ္ဈာနံ ဟဒကံ ကတွာ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂဖလသုခာနုဘာဝေ **ကာယဂတာသတိအမတပဋိလာဘော,** တဿ ပန ကာယဿပိ အတပ္ပကသုခာဝဟတ္တာ **ခုဒာပိပါသာပီဠနာဘာဝေ** ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ ဝုတ္တော။ **အရိယဒ္ဓဇမာလာမာလိတာယာ** တိ သဒေဝကဿ လောကဿ အရိယမဂ္ဂဖောဇ္ဈင်္ဂဓဇမာလာဟိ မာလိတဘာဝဿ **ပုဗ္ဗနိမိတ္တံ**။ ယံ ပနေတ္ထ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဧတ္ထာ တိ “သမ္ပတိဇာတော”တိအာဒိနာ အာဂတေ ဣမသ္မိံ ဌာနေ။ **ဝိဿဇ္ဇိတော,** တသ္မာ အမ္ဘေဟိ ဣဓ အပုဗ္ဗံ ဝတ္တဗ္ဗံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ တအာ ပထဝိယံ ဂစ္ဆန္တောပိ မဟာသတ္တော အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဝိယ မဟာဇနဿ ဥပဋ္ဌာသီတိ အယမေတ္ထ နိယတိ ဓမ္မနိယာမော ဖောဓိသတ္တာနံ ဓမ္မတာတိ ဣဒံ **နိယတိတာဒဝသေန** ကထနံ။ “ပုဗ္ဗေ ပုရိမဇာတီသု တာဒိသဿ ပုညသမ္ဘာရကမ္မဿ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ မဟာဇနဿ တထာ ဥပဋ္ဌာသီ”တိ ဣဒံ **ပုဗ္ဗေကတကမ္မတာဒဝသေန** ကထနံ။ ဣမေသံ သတ္တာနံ ဥပရိ ဤသနသီလတာယ ယထာသကံ ကမ္မမေဝ ဣဿရော နာမ, တဿ နိမ္မာနံ အတ္တနော ဖလဿ နိဗ္ဗတ္တနံ, မဟာပုရိသောပိ သဒေဝကံ လောကံ အဘိဘဝိတုံ သမတ္ထေန ဥဠာရေန ပုညကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တိတော တေန ဣဿရေန နိမ္မိတော နာမ, တဿ ဧဝံ နိမ္မာနဝိသေသော, ယဒိဒံ မဟာနုဘာဝတာ။ ယာယ မဟာဇနဿ တထာ ဥပဋ္ဌာသီတိ ဣဒံ **ဣဿရနိမ္မာနတာဒဝသေန** ကထနံ။ **ဧဝံ တံ တံ ဗဟုံ ဝတွာ** ကိံ ဣမာယ ပရိယာယကထာယာတိ **အဝသာနေ** ဥဇုကမေဝ ဧဝံ **ဗျာကာသိ**။ သမ္ပတိဇာတော ပထဝိယံ ကထံ ပဒသာ ဂစ္ဆတိ, ဧဝံမဟာနုဘာဝေ အာကာသေန မညေ ဂစ္ဆတီတိ ပရိကပ္ပနဿ ဝသေန **အာကာသေန ဂစ္ဆန္တော ဝိယ အဟောသိ**။ သီဃတရံ ပန သတ္တပဒဝီတိဟာရေန ဂတတ္တာ ဒိဿမာနရူပောပိ **မဟာဇနဿ အဒိဿမာနော ဝိယ အဟောသိ**။ အစေလကဘာဝေ ခုဒ္ဒကသရီရတာ စ တာဒိသဿ ဣရိယာပထဿ အနနုစ္ဆဝိကာတိ ကမ္မာနုဘာဝသဉ္ဇနိတပဋိဟာရိယဝသေန **အလင်္ကာရပဋိယတ္တော ဝိယ; သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကော ဝိယ စ မဟာဇနဿ ဥပဋ္ဌာသီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ; ဗုဒ္ဓဘာဝနုစ္ဆဝိကဿ ဖောဓိသတ္တာနုဘာဝဿ ယာထာဝတော ပဝေဒိတတ္တာ **ဗုဒ္ဓေန ဝိယ။ပေ။ အတ္တမနာ အဟောသိ**။

ဟကဋ္ဌာ ဟုတွာတိ ဝိဘူတာ ဟုတွာ။ ဗုဒ္ဓါနံ ယေ ယေ သဒ္ဒါရေ ဝဝတ္ထပေတုကာမာ, တေ တေ ဥပ္ပာဒက္ခဏေပိ သဗ္ဗသော သုပ္ပဋိဝိဒိတာ သုဟကဋ္ဌာ ဟတ္ထတလေ အာမလကံ ဝိယ သုဋ္ဌု ဝိဘူတာ ဧဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေနာဟ **“ယထာ ဟိ”**တိအာဒိ။ **အနောကာသဂတေ**တိ ပရိဂ္ဂဟဿ အနောကာသကာလေ ပဝတ္တေ။ **နိပ္ပဒေသေ** တိ နိရဝသေသေ။ **ဩကာသပ္ပတ္တေ** တိ ဌာနဂမနာဒိကာလေ ဥပ္ပန္နေ, တေ ဟိ သမ္မသနဿ ယောဂ္ယကာလေ ဥပ္ပတ္တိယာ ဩကာသပ္ပတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ** တိ ဣဒံ ဗုဒ္ဓါနံ ဟကတိကသမ္မသနဝသေန ဝုတ္တံ, အာကင်္ခန္တာ ပန တေ ယအာ ကအာစိ ဥပ္ပန္နသင်္ခါရေ သမ္မသန္တိယေဝ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

အစ္ဆရိယဗ္ဘုတသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၄. ဗာကုလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၀၉. ယထာ ''ဒွတ္တိံသာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဒွိ-သဒ္ဒဿ ဗာ-အာဒေသံ ကတွာ **ဗာတ္တိံသာ** တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ တေ ထ ဗာ-ကာရာဒေသံ ကတွာ ဗာကုလောတိ သမညာ အဟောသိ, သာယံ တဿ အနွတ္ထသညာတိ ဒဿေတုံ, **''တဿ ဟီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သီသံ နှာပေတွာ**တိ မင်္ဂလတ္ထံ မဟာဂင်္ဂါယ သီသံ နှာပေတွာ။ **နိမုဇ္ဇနဝသေနာ** တိ ဇ ဏ္ဏုပမာဏေ ဥဒကေ ထောကံယေဝ နိမုဇ္ဇနဝသေန။ **ဆဍ္ဍေတွာ ပလာတာ** မရဏဘယတဇ္ဇိတာ။ **ပဟာရိယမာနာ မရန္တိ,** န ဇာလေန ဗန္ဓိတမတ္တေန။ **အာရကဿ တေဇေနာ** တိ အာရကဿ ပုညတေဇေန။ **နိပ္ပဋ္ဋမတ္တော၀ မတော,** တဿ မရဏတ္ထံ ဥပက္ကမော န ကတော, ယေန ဥပက္ကမေန အာရကဿ ဗာဓော သိယာ။ **တန္တိ မစ္ဆံ။** **သကလမေ**တတိ ပရိပုဏ္ဏာဝယဝမေဝ။

န ကေလာယတီတိ န မမာယတိ ကိဉ္စိဒ္ဓိ န မညတိ။ အာရကဿ ပုညတေဇေန **ပိဋ္ဌိတော ဖာလေန္တို။ အာရကံ လ ဘတီ**တိ ဥပ္ပေသနဝသေန ဘေရိံ စရာပေတွာ။ **ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိ,** အတ္တနော ပုတ္တဘာဝံ ကထေသိ။ **ကုစ္ဆိယာ ဓာရိ တတ္တာ အမာတာ ကာတုံ န သက္ကာ** ဇနနီဘာဝတော။ **မစ္ဆံ ဂဏှန္တာပိ** တိ မစ္ဆံ ကိဏိတွာ ဂဏှန္တာပိ။ တထာ ဂဏှန္တာ စ တပ္ပရိယာပန္နံ သဗ္ဗံ ဂဏှာတိ နာမာတိ အာဟ – **''ဝက္ကယကနာဒီနိ ဗဟိ ကတွာ ဂဏှန္တာ နာမ နတ္ထီ''**တိ။ **အယမ္ပိ အမာတာ ကာတုံ န သက္ကာ** သာမိကဘာဝတော။ **အာရကော ဥဘိန္နမ္ပိ ကုလာနံ အယာအော ဟော တု** ဒွိန္နံ ပုတ္တဘာဝတော။

အသီတိမေတိ ဇာတိယာ အသီတိမေ ဝဿေ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တေန ကိလေသာနံ အသမုစ္ဆိန္နတော ဝီတိက္ကမိတုံ ကာမသညာ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာတိ ပုစ္ဆာ ပန ပုစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ – ''ဝေဠု ခေါ မံ, အာဝုသော ကဿပ, ပုစ္ဆိတဗ္ဗ''န္တိ။

၂၁၀. **နိယမေတွာ**တိ တံ တံတရေ သေသတရေန နိယမေတွာ။ **ကမ္မပထဘေဒကော**တိ ကမ္မပထဝိသေသကရော။ တတ္ထ ကာမဝိတက္ကော ယထာ ကာယဝစီဒွာရေသု စောပနပ္ပတ္တော ကမ္မပထပ္ပတ္တော နာမ ဟောတိ; မနောဒွာ ရေ ပရာဘဏ္ဍာဿ အတ္တနော ပရိဏာမနဝသေန ပဝတ္တအဘိဇ္ဈာသဟဂတော; ဧဝံ ကာမသညာတိ, တထာ ဖွာဟာဒဝိဟိံ သာဝိတက္ကသညာတိ **ထေရော, ''ဥဘယမ္ပေတံ ကမ္မပထဘေဒကမေတ''တိ အာဟ** ။ ကမ္မပထံ အပ္ပတ္တံ သညံ သန္ဓာ ယ, ''သညာ ဥပ္ပန္နမတ္တာတ''တိ ဝုစ္စမာနေ ဝိတက္ကိတမ္ပိ သမာနံ ကမ္မပထံ အပ္ပတ္တမေဝ, ဥဘယဿ ပန ဝသေ န သုတ္တပဒံ ပဝတ္တန္တိ ထေရဿ အဓိပ္ပာယော။

၂၁၁. **အာယူဟနကမ္မန္တိ** အတ္တနာ အာယူဟိတဗ္ဗကမ္မံ။ **လောမကိလိဋ္ဌာနီ** တိ ကိလိဋ္ဌလောမာနိ, ကိလိဋ္ဌံသူနီတိ အတ္ထော။ ကိမေဝံ ဘောဂေသု ပရိနိမ္မိတဘာဝေ ဝသဝတ္တိဒေဝတာနံ ဝိယ သဗ္ဗသော အာယူဟနကမ္မေန ဝိနာ အညဿပိ ပ ဗ္ဗဇိတဿ ပစ္စယလာဘော ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗော သုတပုဗ္ဗောတိ အာဟ **''အနစ္ဆရိယဋ္ဌေတ''** န္တိ။ ကုလူပကထေရာနမေတံ က မ္မံ, ထေရော ပန ကအာစိပိ ကုလူပကော နာဟောသိ။

ဂဒ္ဒူဟနမတ္တ န္တိ ကေဒုဟနမတ္တကာလံ။ ဣဓ ပန သကလော ကေဒုဟနော အဓိပ္ပေတောတိ ဒဿေန္တော, **''ကဝိံ။ ပေ.။ ကာလမတ္တမ္ပီ''**တိ အာဟ။ **နိဗန္ဓိ** တိ နိဗဒ္ဓအာတဗ္ဗံ ကတွာ ဌပေသိ။

သကိလေသပုဂ္ဂလဿ အသေရိဘာဝကရဏေန ရဏေန သဒိသတာယ **ရဏော,** သံကိလေသော။ **အညာ ဥဒပာဒီတိ ပနာဟ,** တသ္မာ အရဟတ္တံ န ပဋိညာတန္တိ ဒဿေတိ။ နနု တထာ ဝစနံ ပဋိဇာနနံ ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **''အပိစာ''**တိ အာဒိ။

၂၁၂. အတပုရတိ ဒွတာရံ ဧတေနာတိ **အတပုရဏံ။** ပဌမသင်္ဂဟတော ပစ္ဆာ ဒေသိတတ္တာ **ဒုတိယသင်္ဂဟေ သင်္ဂီ တံ။** သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဗာကုလသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၅. ဒန္တဘူမိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁၃. **ဖုသေယျာ** တိ ဉာဏဖုသနာ နာမ အဓိပ္ပေတာ, တသ္မာ **လဘေယျာ** တိ အဓိဂစ္ဆေယျ။ **ဧဝံ ပဋိပန္နော** တိ, ''အပ္ပမတ္တော အာတာပီ ပဟိတတ္တော''တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ပဋိပန္နော။ **အဇာနနကောဋ္ဌာသေယေတ** တိ အဝဓာရဏေန အတ္တနိ ကတံ အေသာရောပနံ နိဝတ္တေတိ။

၂၁၄. **အပ္ပနာဉပစာရန္တိ** အပ္ပနဉ္စေဝ ဉပစာရဉ္စ ဟပေတ္ဝာ ကထေသီတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, အပ္ပနာသဟိတော ပန ဉပစာရော အပ္ပနာဉပစာရော, တံ ဟပေတ္ဝာ ကထေသီတိ အတ္တော။

နိက္ခမတီတိ နိက္ခမော, အဝဂ္ဂဟကာမတော နိက္ခမနံ နိက္ခမော ဧဝ **နေက္ခမ္မော,** ပဌမဇ္ဈာနာဒိ။ သတိ ကိလေသကာမေ အတ္တနော ဉပဟာရံ ဉပစာရေတ္ဝာ အသ္သာဒေတ္ဝာ ပရိဘုဉ္ဇတိ နာမာတိ အာဟ – **''ဒုဝိဓေပိ ကာမေ ပရိဘုဉ္ဇမာနော''**တိ။ **ဒုဝိဓေပီ**တိ ဟီနပဏီတာဒိဝသေန ဒုဝိဓေ။

၂၁၅. **ကူဋာကာရန္တိ** ကဋ္ဌှာသာဌေယျံ အပ္ပတိရူပေ ဌာနေ ခန္ဓဂတဟတနာဒိ။ **ဒန္တဂမန** န္တိ ဒန္တေဟိ နိဗ္ဗိသေဝနေဟိ ဂန္တဗ္ဗဂတိံ။ **ပတ္တဗ္ဗံ ဘူမိ** န္တိ သမ္မာကိရိယာယ လဒ္ဓဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ။

၂၁၆. ဗ္ဗုတိဟရဏဝသေန လင်္ဃကံ **ဝိလင်္ဃကံ,** အညမညဟတ္ထဂ္ဂဟဏံ။ တေနာဟ – **''ဟတ္ထေန ဟတ္ထံ ဂဟေတ္ဝာ''**တိ။

၂၁၇. **ဂဟေတုံ သမတ္ထော** တိ ဂဏိကာရဟတ္ထိနီဟိ ဉပလာပေတ္ဝာ အရညဟတ္ထိံ ဝစနဝသေန ဂဟေတုံ သမတ္ထော။ **အတိပသ္သိတ္ဝာ** အတိဋ္ဌာနဝသေန ပသ္သိတ္ဝာ။ **တွေ့ဂေဓာ** တိ တေသိံ အရညေ နာဂဝနေ ပဝတ္တဂေဓာ။ **သုခာယတီ**တိ သုခံ အယတိ ပဝတ္တေတိ, ''သုခံ ဟရတီ''တိ တ ဟဋ္ဌော။ **ဥိတ္တိမော** အာနကော။ **နိဟိတသဗ္ဗဝင်္ကအေသော** တိ အပဂတသဗ္ဗသာဌေယျအေသော။ **အပနီတကသာဝေ**တိ အပေတသာရမ္ဘကသာဝေ။

၂၁၉. **ပဉ္စကာမဂုဏနိဿိတသီလာန** န္တိ အကုသလာနံ။ **ဂေဟသ္သိတသီလာန** န္တိ တ ဝဋ္ဋသန္နိသ္သိတသီလာနံ။

၂၂၂. **သေ နယော သဗ္ဗတ္ထာ** တိ, ''မဇ္ဈိမော, ဒဟရော''တိ အာဂတေသု ဉပမာတရေသု, ''ထေရော''တိအာဒိနာ အာဂတေသု ဉပမေယျတရေသူတိ ပဉ္စသု သံကိလေသပက္ခိယေသု တရေသု သေ ယထာဝုတ္တောဝ နယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဒန္တဘူမိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၆. ဘူမိဇသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၂၃. **အာသဉ္စေပိ ကရိတ္ဝာ**တိ, ''ဣမိနာဟံ ဗ္ရဟ္မစရိယေန ဒေဝေ တ ဘဝေယျံ ဒေဝညတရော တ, ဒုက္ခတော တ မုစ္စေယျ''န္တိ ပတ္ထနံ ကတ္ဝာ စေပိ စရန္တိ, **အဘဗ္ဗာ ဖလသ္သ အဓိဂမာယ** တဏှာယ ဗ္ရဟ္မစရိယသ္သ ဝိဒူသိတတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အနာသဉ္စေပိ ကရိတ္ဝာ** တိ ဝုတ္တနယေန ပတ္ထနံ အကတ္ဝာ။ **အဘဗ္ဗာ ဖလသ္သ အဓိဂမာယ** အနိယမိတဘာဝတော။ ပဏိဓာနဝသေန ဟိ ပုညဖလံ နိယတံ နာမ ဟောတိ, တဒဘာဝတော ကတံ ပုညံ န လဘတီတိ အဓိပ္ပာယော။ တတိယပက္ခေ ဉဘယဋ္ဌာနေဟိ ဝုတ္တံ, စတုတ္ထပက္ခော သမ္မာဝတာရော ဣတိ စတုကောဋိကော ပဉ္ဟော ဇာလဝသေန အာဟဋော, တတ္ထ အာသာ နာမ ပတ္ထနာ, မိစ္ဆာကဟာသိံ သတိ န ဝိပစ္စတိ, သမ္မာကဟာသိံ သတိ ဝိပစ္စတိ, ဉဘယထာပိ ဉဘယာပေက္ခာနာမ, ယော မိစ္ဆတ္တဓမ္မေ ပုရက္ခတ္ဝာ ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရတိ, တသ္သ ယထာဓိပ္ပာယဖလံ သမိဇ္ဈတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ အယောနိသော ဗ္ရဟ္မစရိယသ္သ စိဏ္ဏတ္တာ; ယော ပန သမ္မတ္တံ ပုရက္ခတ္ဝာ ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရတိ, တသ္သ ယထာဓိပ္ပာယံ ဗ္ရဟ္မစရိယဖလံ န သမိဇ္ဈတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗံ ယောနိသော ဗ္ရဟ္မစရိယသ္သ စိဏ္ဏတ္တာ။ တေန ဝုတ္တံ – **''အာသဉ္စေပိ ကရိတ္ဝာ အယောနိသော ဗ္ရဟ္မစရိယံ စရန္တိ''** တိ အာဒိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဘူမိဇသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၇. အနုရုဒ္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃၀. ဥပသင်္ကမိတွတ **ဝေမာဟံသူ**တိ ဝုတ္တံ ဥပသင်္ကမနကာရဏံ ဒဿေန္တော, **“တဿ ဥပာသကဿ အဖာသုကကာလော အဟောသီ”**တိ အာဟ။ **အဝိရာဓိတ**န္တိ အဝိရဇ္ဈနကံ။ ယဒိ တ တေ ဓမ္မာ နာနတ္တာ, ယဒိ တ ကေတ္တာ, ယံ တတ္ထ အဝိရဇ္ဈနကံ, တံ တံယေဝ ပဋိဘာတူတိ ယောဇနာ။ **ဈာနမေတ**တိ အပ္ပမာဏဇ္ဈာနမေဝ, “စေတောဝိမုတ္တီ”တိ ပန ဝုတ္တတ္တာ **စိတ္တေကဂ္ဂတာယေဝ ဧဝံ ဝုစ္စတီ** တိ ဥပာသကဿ အဓိပ္ပာယော။

၂၃၁. ယာဝတာ မဇ္ဈန္ဟိကေ ကာလေ ဆာယာ ဖရတိ, နိဝာတေ ပဏ္ဏာနိ ပတန္တိ, ဧတ္တာဝတာ **“ရုက္ခမူလ”**န္တိ ဝုစ္စတီတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ **ဧကရုက္ခမူလပ္ပမာဏဋ္ဌာနံ။ ကသိဏနိမိတ္တေန ဩတ္ထရိတွတ** တိ ကသိဏာရမ္မဏံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇန္တော **တသ္မိံ ကသိဏ။ပေ။ ဝိဟရတီ** တိ ဝုတ္တော။ **အာဘောဂေ နတ္ထိ** ဈာနက္ခဏေ။ ကာမံ သမာပတ္တိက္ခဏေ အာဘောဂေ နတ္ထိ တထာပိ ပန ပုဗ္ဗေ တ သိယာ သော အာဘောဂေ, တမ္ပိ သန္ဓာယ မဟဂ္ဂတန္တိ ဧကေ။ ဣအနိ တာသံ စေတောဝိမုတ္တီနံ သတိပိ ဧကနိစ ဝိသေသေန အဘေဒေ ဝိသယာဒိတော လဗ္ဘမာနဘေဒံ ဒဿေတုံ, **“ဧတ္တော”** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ **နိမိတ္တံ န ဝဍ္ဎတိ** ဝဍ္ဎေတဗ္ဗဿ နိမိတ္တဿေဝ အဘာဝတော။ ပထဝီကသိဏာဒီနံ ဝိယ အာကာသဘာဝနာယ **ဥဂ္ဃာဋနံ န ဇာယတိ။ တာနိ ဈာနာနီ** တိ ဗြဟ္မဝိဟာရဇ္ဈာနာနိ။ စုဒ္ဒသဝိဓေန ပရိဒမနာဘာဝတော **အဘိညာနံ ပာဒကာနိ န ဟောန္တိ**။ နိမိတ္တုဂ္ဃာဋဿေဝ အဘာဝတော အရူပဇ္ဈာနာနံ အနဓိဋ္ဌာနတာယ **နိရောဓဿ ပာဒကာနိ န ဟောန္တီ**တိ။ ကမ္မဝဋ္ဋဘာဝေန ကိလေသဝဋ္ဋဝိပာကဝဋ္ဋာနံ တိဏ္ဏံ ဝဋ္ဋာနံ ပစ္စယဘာဝတော **ဝဋ္ဋပါဒကတာ** ။ ဥပပဇ္ဇနဝသေနေဝ တံ တံ ဘဝံ ဩက္ကမတိ ဧတေဟီတိ **ဘဝောက္ကမနာနိ** ။ ဒုတိယနယဿ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဥဂ္ဃာဋနဿ လဗ္ဘနတော အရူပဇ္ဈာနေပရိ သမတိက္ကမော ဟောတီတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ **ဧဝ**န္တိ ယထာဝုတ္တေန နိမိတ္တာဝဍ္ဎနနိမိတ္တဝဍ္ဎနာဒိပ္ပကာရေန။ **နာနတ္တာ** တိ နာနာသဘာဝာ။ **ဧဝ**န္တိ အပ္ပမာဏမဟဂ္ဂတသဒ္ဒဝစနီယတာယ **နာနာဗျဉ္ဇနာ** ။ ကာမဉ္စေတ္ထ အပ္ပမာဏသမာပတ္တိတောပိ နီဟရိတွတ ဝက္ခမာနဘဝူပပတ္တိကာရဏံ ဒဿေတုံ သက္ကာ, အဋ္ဌကထာယံ ပန ကသိဏဈာနတောဝ နီဟရိတွတ ယောဇနာ ကတာတိ တထာ ဝုတ္တံ။ အထ တ မဟဂ္ဂတဂ္ဂဟဏေနေတ္ထ အပ္ပမာဏာတိ ဝုတ္တဗြဟ္မဝိဟာရာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော တဿာ သမညာယ ဥဘယေသမ္ပိ သာဓာရဏဘာဝတော။

၂၃၂. **ဧဝံ ဝုတ္တော** တိ အသတိပိ တထာရူပေ အာဘောဂေ “ပရိတ္တာဘာတိ ဖရိတွတ အဓိမုစ္စိတွတ ဝိဟရတီ”တိ ဝုတ္တော။ အပ္ပမာဏံ ကတွတ ကသိဏံ ဝဍ္ဎေန္တဿ ကသိဏဝဍ္ဎနဝသေန ဗဟုလီကာရဿဘ္ဘဝတော သိယာ ဈာနဿ ဗလဝတရတာ, တဒဘာဝေ စ ဒုဗ္ဗလတာ, အာစိဏ္ဏဝသိတာယ ပန ပစ္စနီကဓမ္မာနံ သမ္မာ အပရိသောဓနေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ပဋ္ဌဟာကာရေဟိ ဈာနဿ အပ္ပဂုဏတံ ဒဿေန္တော, **“သုပ္ပမတ္တေ တ”** တိအာဒိမာဟ။ ဈာနဿ အပ္ပဟနုဘာဝတာယ ဧဝ တန္နိမိတ္တာ ပဘာပိ အပ္ပတရာ အပရိသုဒ္ဓာဝ ဟောတီတိ အာဟ – **“ဝဏ္ဏော။ပေ။ သံကိလိဋ္ဌော စာ”**တိ။ ဒုတိယနယော ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထာပိ ကသိဏဿ ပရိတ္တဘာဝေန ဝဏ္ဏဿ ပရိတ္တတာ, ပရိတ္တာရမ္မဏာယ အနုရူပတာယ တ နိမိတ္တံ ပဘာမဏ္ဍလကမ္ပိ ပရိတ္တမေဝ သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝိပုလပရိကမ္မ**န္တိ ဝိပုလဘာဝေန ပရိကမ္မံ။ သေသံ တတိယစတုတ္ထနယေသု ဝတ္တဗ္ဗံ ပဌမဒုတိယနယေသု ဝုတ္တသဒိသမေဝ။

ဝဏ္ဏနာနတ္တ န္တိ ယဒိ ပီတံ ယဒိ လောဟိတံ ယဒိ တ ဩဒာတန္တိ သရီရဝဏ္ဏနာနတ္တံ။ **အာဘာနာနတ္တ** န္တိ ပရိတ္တဝိပုလတာဝသေန ပဘာယ နာနတ္တံ။ **အစ္စိနာနတ္တ** န္တိ တေဇောဓာတုဿ ဒီဃာဒိဝသေန ဝေမတ္တတာ။ **အဘိနိဝိသန္တီ**တိ အဘိရတိဝသေန နိဝိသန္တိ နိဝိသိဒန္တိ တိဋ္ဌန္တိ။ တေနာဟ **“ဝသန္တိ”** တိ။

၂၃၄. အာဘန္တိ ဒိပ္ပန္တီတိ **အာဘာ**တိ အာဟ **“အာဘာသမ္ပန္နာ”** တိ။ **တဒင်္ဂေနာ** တိ တ တဿာ ပရိတ္တတာယ အပ္ပမာဏတာယ စ အာဘာကာရဏံ, တံ ပန အတ္ထတော ဘဝူပပတ္တိကာရဏမေဝာတိ အာဟ – **“တဿာ ဘဝူပပတ္တိယာ အင်္ဂေနာ”**တိ။ **ကာယာလသိယဘာဝေ** တန္ဒီအာဒီနံ ဟေတုဘူတာ ကာယဿ ဝိတ္ထာယိတတာ။

၂၃၅. **ဟာရမိယောတိ** မဟာသာဝကသံဝတ္တနိကာ သာဝကပာရမိယော ပူရေန္တော။ **ဗ္ရဟ္မလောကေ** တိ ဗ္ရဟ္မတ္တဘာဝေ, ဗ္ရဟ္မလောကေ တ ဥပ္ပတ္တိံ ပဋိလဘိ, **ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ** ထေရကထာသု။ **အတောကိဏ္ဏာ** န္တိ အညေဟိ အသမ္မိဿန္တိ အတ္ထော။ **ပုဗ္ဗေ သဥ္စရိတ** န္တိ အတီတဘာဝေသု ဇာတိဝသေန သဥ္စရဏံ မမ, သဥ္စရိတန္တိ တံ မမသ္ သာတိ အတ္ထော။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

အနုရုဒ္ဓသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၈. ဥပက္ကိလေသသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၃၆. **တသ္မာ** တိ အတ္တကာမတ္တာ ဓေမာဟ, န ဘဂဝတော ဝစနံ အနာဒိယန္တော။ ယေ ပန တအ သတ္တုဝစနံ န ဂဏှိံသု, တေ ကိဥ္စိ အဝတ္ဂတ တုဏှီဘူတာ မင္ကုဘူတာ အဠံသု, တသ္မာ ဥဘယေသမ္ပိ သတ္ထရိ အကရုဝပဋိပတ္တိ နာဟောသိ။

ယေနပိ ဇနေန န ဒိဋ္ဌော တိ ယေန ဥဘယဇနေန အညဝိဟိတတာယ ကုဥ္ဇကတဋ္ဌာဒိအန္တရိကတာယ တ န ဒိဋ္ဌော။ **ဒမနတ္ထ** န္တိ တေဟိ ဥပာသကေဟိ နိမ္မဒဘာဝံ အာပာဒိတာနံ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဒမနတ္ထံ။ **ဌပယိံသူ**တိ ယော ဣမေသံ ဘိက္ခူနံ ဒေတိ, တဿ သတံ ဒဏ္ဍောတိ, သဟဿန္တိ စ ဝဒန္တိ။

၂၃၇. ဝဂ္ဂဘာဝေနေဝ (သာရတ္ထ. ဋီ. မဟာဝဂ္ဂ ၃.၄၆၄) နာနာသဒ္ဒေါ အဿာတိ **ပုထုသဒ္ဒေါ။ သမဇနော** တိ ဘဏ္ဍနေ သမဇ္ဈာသယော ဇနော။ ဗာလလက္ခဏေ ဌိတောပိ "အဟံ ဗာလော"တိ န မညတိ။ ဘိယျော စာတိ အတ္တနော ဗာလဘာဝဿ အဇာနနတောပိ ဘိယျော စ ဘဏ္ဍနဿ ဥပရိ ဖောဒ္ဓော ဝိယ သင္ဃဘေဒဿ အတ္တနော ကာရဏဘာဝမ္ပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ **န မညိ** နညာသိ။

ကလဟဝသေန ပဝတ္တတစာယေဝ ကေစရော ဧတေသန္တိ **တစာကေစရာ** ဟုတွာ။ **မုခါယာမန္တိ** ဝိတဒဝသေန မုခံ အာယမေတွာ ဘာဏိနော။ **န တံ ဇာနန္တိ** တိ တံ ကလဟံ န ဇာနန္တိ၊ ကလဟံ ကရောန္တော စ တံ န ဇာနန္တော နာမ နတ္ထိ။ ယထာ ပန န ဇာနန္တိ, တံ ဒဿေတုံ အာဟ – **"ဇေံ သာဒီနတေ အယ"**န္တိ။ အယံ ကလဟော နာမ အတ္တနော ပရေ သဥ္စ အတ္ထဇာပနတော အနတ္ထုပ္ပာဒနတော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ သမ္ပရာယေ စ **သာဒီနတေ,** သဒေါသောတိ အတ္ထော။

ဥပနယှဟန္တိ တိ ဥပနာဟဝသေန အနုဗန္ဓန္တိ။ **ဟောရာဏောတိ** ပုရိမေဟိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏတာယ ပုရာတနော။

န ဇာနန္တိ တိ အနိစ္စသညံ န ပစ္စုပဋ္ဌာပေန္တိ။

တထာ ပဝတ္တဝေရာန န္တိ အဌိဆိန္နာဒိဘာဝံ နိဿာယ ဥပနယဝသေန စိရကာလံ ပဝတ္တဝေရာနံ။

ဗာလသဟာယတာယ ဣမေ ဘိက္ခူ ကလဟပသုတာ, ပဏ္ဍိတသဟာယာနံ ပန ဣဒံ န သိယာတိ **ပဏ္ဍိတသဟာယဿ ဗာလသဟာယဿ စ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏဒီပနတ္ထံ** ဝုတ္တာ။ သီဟဗျဂ္ဃာဒိကေ **ဟာကင္ဋပရိဿယေ** ရာဂဒေါသာဒိကေ **ပဋိစ္ဆန္နပရိဿယေ စ အဘိဘဝိတွာ**။

မာတင္ဂေါ အရညေ **မာတင္ဂရညေ** တိ သရလောပေန သန္ဓိ။ မာတင္ဂသဒ္ဒေနေဝ ဟတ္ထိဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ နာဂဝစနံ တဿ မဟတ္တဝိဘာဝနတ္ထန္တိ အာဟ – **"နာဂေတိ မဟန္တာဓိဝစနမေတ"** န္တိ။ မဟန္တပရိယာယောပိ ဟိ နာဂ-သဒ္ဒေါ ဟောတိ "ဇေံ နာဂဿ နာဂေန, ဤသာဒန္တဿ ဟတ္ထိနော"တိအာဒီသု (ဥဒါ. ၂၅; မဟာဝ. ၄၆၇)။

၂၃၈. **ကိရ**သဒ္ဒေါ အနုဿဝသူစနတ္ထော နိပါတော။ တေန အယမေတ္ထ သုတိပရမ္ပရာတိ ဒဿေတိ။ ဘဂဝတာ ဟိ သော အာဒီနတေ ပဂေဝ ပရိညာတော, န တေန သတ္ထာ နိဗ္ဗိဏ္ဏော ဟောတိ; တသ္မိံ ပန အန္တောဝဿေ ကေစိ ဗုဒ္ဓဝေနေယျာ နာဟေသုံ; တေန အညတ္ထ ဂမနံ တေသံ ဘိက္ခူနံ ဒမနုပာယောတိ ပာလိလေယျကံ ဥဒ္ဒိဿ ဂစ္ဆန္တော ဇေဝိဟာရိံ အာယသ္မန္တံ ဘဂုံ, သမဂ္ဂတသံ ဝသန္တေ စ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရာဒိကေ သမ္ပဟံသေတုံ အနုရုဒ္ဓ

တ္တေရသ္သ စ။ ဣမံ ဥပက္ကိလေသောတဒံ အတုံ တတ္ထ ဂတော, တသ္မာ **ကလဟကာရကေ ကိရဿာ** တိ ထ္တေပိ **ကိ**ရသဒ္ဒဂ္ဂဟဏော ဧသေဝ နယော။ **ဝုတ္တနယမေဝ** ကေသိင္ဂသာလသုတ္တေ (မ. နိ. ၁.၃၂၅ အာဒယော)။

၂၄၁. ''ယထာ ကထံ ပနာ''တိ ဝုတ္တပုစ္ဆာနံ ပစ္ဆိမဘာဝတော **''အတ္ထိ ပန တေတိ ပစ္ဆိမပုစ္ဆာယာ''** တိ ဝုတ္တံ, န ပုန ''အတ္ထိ ပန တေ''တိ ပဝတ္တနဿ ပုစ္ဆနဿ အတ္ထိဘာဝတော။ **သော ပန** လောကုတ္တရဓမ္မော။ **ထေရာနန္တိ** အနုရုဒ္ဓတ္ထေရာဒီနံ နတ္ထိ။ **ပရိကမ္မောဘာသံ ပုစ္ဆတိ** တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေ ကတာဓိကာရတ္တာ တဿ ဥပ္ပာဒနတ္ထံ ပရိကမ္မောဘာသံ ပုစ္ဆတိ။ **ပရိကမ္မောဘာသ** န္တိ ပရိကမ္မသမာဓိနိဗ္ဗတ္တံ ဩဘာသံ, ဥပစာရဇ္ဈာနသဥ္ဇနိတံ ဩဘာသန္တိ အတ္ထော။ စတုတ္ထဇ္ဈာနလာဘီ ဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုပရိကမ္မတ္ထံ ဩဘာသကသိဏံ ဘာဝေတွာ ဥပစာရေ ဌပိတော သမာဓိ ပရိကမ္မသမာဓိ, တတ္ထ ဩဘာသော ပရိကမ္မောဘာသောတိ ဝုတ္တော။ တံ သန္ဓာယာဟ – **''ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနာမာတိ ပရိကမ္မောဘာသံ သဉ္ဇာနာမာ''**တိ။ ယတ္တကေ ဟိ ဌာနေ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ရူပဂတံ ဒဋ္ဌုကာမော, တတ္တကံ ဌာနံ ဩဘာသကသိဏံ ဖရိတွာ ဌိတော။ တံ ဩဘာသံ တတ္ထ စ ရူပဂတံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေန ပဿတိ, ထေရာ စ တထာ ပဋိပဇ္ဇိံသု။ တေန ဝုတ္တံ – **''ဩဘာသဉ္စေဝ သဉ္ဇာနာမ ဒဿနဉ္စ ရူပာန''** န္တိ။ ယသ္မာ ပန တေသံ ရူပဂတံ ပဿန္တာနံ ပရိကမ္မတရောေ အတိက္ကမိ, တတော ဩဘာသော အန္တရဓာယိ, တသ္မိံ အန္တရဟိတေ ရူပဂတမ္ပိ န ပညာယတိ။ ပရိကမ္မန္တိ ဟိ ယထာဝုတ္တကသိဏာရမ္မဏံ ဥပစာရဇ္ဈာနံ, ရူပဂတံ ပဿန္တာနံ ကသိဏောဘာသဝသေန ရူပဂတဒဿနံ, ကသိဏောဘာသော စ ပရိကမ္မဝသေနာတိ တဒုဘယမ္ပိ ပရိကမ္မဿ အပ္ပဝတ္တိယာ နာဟောသိ, တယိဒံ ကာရဏံ အာဒိကမ္မိကဘာဝတော ထေရာ န မညိံသု, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''နပ္ပဋိဝိဇ္ဈာမာ''** တိ။

နိမိတ္တံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗ န္တိ ကာရဏံ ပစ္စက္ခတော ဒဿေတွာ သုဝိသုဒ္ဓဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေ ထေရံ ပတိဋ္ဌာပေတုကာမော သတ္ထာ ဝဒတိ။ **ကိံ န အာဋ္ဌုလေဿန္တိ** တိ ကိံ န ဗ္ယာမောဟေဿန္တိ, ဗျာမောဟေဿန္တိ ဧဝေတိ အတ္ထော။ **ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒပာဒီ**တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနော ယထာဥပဋ္ဌိတေသု ရူပဂတေသု အပုဗ္ဗတာယ, ''ဣဒံ နု ခော ရူပဂတံ ကိံ, ဣဒံ နု ခော ကိ''န္တိ မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နတ္တာ ဝိစိကိစ္ဆာ သံသယော ဥပ္ပဇ္ဇိ။ **သမာဓိ စဝီ**တိ ဝိစိကိစ္ဆာယ ဥပ္ပန္နတ္တာ ပရိကမ္မသမာဓိ ဝိဂစ္ဆိ။ တတော ဧဝ ဟိ ပရိကမ္မောဘာသောပိ အန္တရဓာယိ, ဒိဗ္ဗစက္ခုနာပိ ရူပံ န ပဿိ။ **န မနသိ ကရိဿာမီ**တိ မနသိကာရဝသေန မေ ရူပာနိ ဥပဋ္ဌဟိံသု, ရူပာနိ ပဿတော ဝိစိကိစ္ဆာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဣဒါနိ ကိဉ္စိ န မနသိ ကရိဿာမီတိ တုဏှီ အဟောသိ တံ ပန တုဏှီဘာဝပ္ပတ္တိံ သန္ဓာယာဟ **''အမနသိကာရော ဥဒပာဒီ''**တိ။

တထာဘူတဿ အမနသိကာရဿ အဘာဝံ အာဂမ္မ **ဥပ္ပိလံ ဥဒပာဒိ။ ဝီရိယံ ကဋ္ဌဟံ ပဂ္ဂဟိတ** န္တိ ထိနမိဒ္ဓဆမ္ဘိတတ္တာနံ ဝူပသမနတ္ထံ အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယံ အဟောသိ, တေန စိတ္တေ သမာဓိဒူသိကာ ဂေဟဿိတာ ဗလဝပီတိ ဥပ္ပန္နာ။ တေနာဟ **''ဥပ္ပိလံ ဥပ္ပန္န''** န္တိ။ **တတောတိ** သိထိလဝီရိယတ္တာ။ **ပတမေယ္ယာ** တိ အတိဝိယ ခိန္နံ ဘဝေယ္ယ။ တံ မမာတိ ပတ္ထနာအဘိဘဝနီယမနသီသေန ဇပ္ပေတီတိ **အဘိဇပ္ပာ,** တဏှာ။ နာနတ္တာ နာနာသဘာဝ သညာ **နာနတ္တသညာ**။ အတိဝိယ ဥပရိ ကတွာ နိဇ္ဈာနံ ပေက္ခနံ **အတိနိဇ္ဈာယိတတ္တံ** ။

၂၄၂. **ပရိကမ္မောဘာသမေတ** တိ ပရိကမ္မသမုဋ္ဌိတံ ဩဘာသမေဝ။ **န စ ရူပာနိ ပဿာမီ** တိ ဩဘာသမနသိကာရပသုတတာယ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ရူပာနိ န ပဿာမိ။ **ဝိသယရူပမေတ**တိ တေန ဖရိတွာ ဌိတဋ္ဌာနေဝ ဒိဗ္ဗစက္ခုနော ဝိသယဘူတံ ရူပဂတမေဝ မနသိ ကရောမိ။

ကသိဏရူပာနံ ဝသေနေတ္ထ ဩဘာသဿ ပရိတ္တတာတိ အာဟ **''ပရိတ္တဋ္ဌာနေ ဩဘာသ''** န္တိ။ **ပရိတ္တာနိ ရူပာနီ**တိ ကတိပယာနိ, သာ စ နေသံ ပရိတ္တတာ ဌာနဝသေနတိ အာဟ **''ပရိတ္တကဋ္ဌာနေ ရူပာနီ''** တိ။ ''အပ္ပမာဏဥ္စေတ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တော **ဒုတိယတရော**။ ဩဘာသပရိတ္တတံ သန္ဓာယ ပရိကမ္မသမာဓိ ''ပရိတ္တော''တိ ဝုတ္တော တထေဝ ဩဘာသဿ အပ္ပမာဏတာယ အပ္ပမာဏသမာဓီတိ ဝဒနတော။ **တသ္မိံ သမယေ** တိ တသ္မိံ ပရိတ္တသမာဓိနော ဥပ္ပန္နသမယေ။ **ဒိဗ္ဗစက္ခုပိ ပရိတ္တကံ ဟောတိ** ပရိတ္တရူပဂတဒဿနတော။

၂၄၅. **ဒုကတိကဇ္ဈာနသမာဓိ** န္တိ စတုက္ကနယေ ဒုကဇ္ဈာနသမာဓိံ, ပဉ္စကနယေ တိကဇ္ဈာနသမာဓိန္တိ ယောဇနာ။ **ဒုကဇ္ဈာနသမာဓိ** န္တိ စတုက္ကနယေ တတိယစတုတ္ထဝသေန ဒုကဇ္ဈာနသမာဓိံ, ပဉ္စကနယေ စတုတ္ထပဉ္စမဝသေန ဒုကဇ္ဈာ

နသမာဓိ။ **တိကစတုက္ကဇ္ဈာနသမာဓိ** န္တိ စတုက္ကနယေ တိကဇ္ဈာနသမာဓိ, ပဉ္စကနယေ စတုက္ကဇ္ဈာနသမာဓိန္တိ ယောဇနာ။

တိဝိဓန္တိ သပ္ပီတိကာဝသေန တိပ္ပကာရံ သမာဓိံ။ **တဒင္ဂေါဂဏာ** တိ သပ္ပီတိကာဒိသဘာဝ။ ကာမံ ဘဂဝတ ပုရိမယာမေ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ, ပစ္ဆိမယာမေ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ နိဗ္ဗတ္တေန္တောပိ ဣမာနိ ဉာဏာနိ ဘာဝေသိယေဝ။ ဝိပဿနာပာဒကာနိ ပန ဉာဏာနိ သန္ဓာယ, **“ပစ္ဆိမယာမေ”**တိ ဝုတ္တံ, တေနာဟ **“ဘဂဝတော ဟိ”**တိအာဒိ။ **ပဉ္စမဇ္ဈာန ဿာ**တိ ပဉ္စမဇ္ဈာနိကဿ ဝသေန ပဌမဇ္ဈာနိကော **မဂ္ဂေါ နတ္ထိ။ သော** တိ ပဉ္စကနယော ဘဂဝတော လောကိယော အဟောသိ။ **တေန္တိ** တေံ, ‘‘သဝိတက္ကမ္ပိ သဝိစာရံ သမာဓိံ ဘာဝေမိ’’တိအာဒိဝစနံ။ **လောကိယလောကုတ္တရမိဿ ကံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ,** န ‘‘လောကိယံ တ လောကုတ္တရမေဝ တ’’တိ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝတိ။

ဥပက္ကိလေသသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၉. ဗာလပဏ္ဍိတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၄၆. **ဧတေဟီ**တိ ဒုစိန္တိတာဒီဟိ။ ဧတေန လက္ခဏသဒ္ဒဿ ကရဏတ္ထတမာဟ။ **တာနေဝတိ** လက္ခဏာနိ ဧဝ။ **တဿာ** တိ ဗာလဿ။ ‘‘အယံ ဗာလော’’တိ နိမီယတိ သဉ္ဇာနီယတိ ဧတေဟီတိ **ဗာလနိမိတ္တာနိ။ အပဒါနံ** ဝုစ္စတိ ဝိခ္ယာတံ ကမ္မံ။ **ဒုစိန္တိတာဒီနိ** စ ဗာလေ ဝိချာတာနိ, အဝဏ္ဏရဏဘာဝေ တ, တသ္မာ ဗာလဿ အပဒါနာနီတိ **ဗာလာပဒါ နာနိ**။ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ ဒုဋ္ဌံ ဒူသိတံ စိန္တေတီတိ **ဒုစိန္တိတစိန္တီ** ။ လောဘာဒီဟိ ဒုဋ္ဌံ ဘာသိတံ မုသာဝါဒါဒိံ ဘာသတီတိ **ဒုဗ္ဘာသိတဘာသီ**။ တေသံ တေသံယေဝ ဝသေန ကတ္တဗ္ဗတော ဒုက္ကဋကမ္မံ ပာဏာတိပာတာဒိံ ကရောတီတိ **ဒုက္ကဋ ကမ္မကာရီ**။ တေနာဟ **“စိန္တယန္တော”** တိအာဒိ။ တာနိ ဥပနိဿာယ ဇာတန္တိ တဇ္ဇံ။ တတော ဧဝ တေသံ သာရုပ္ပံ အနုရူပန္တိ **တဿာရုပ္ပံ** ။ တေနာဟ **“တဇ္ဇာတိက”** န္တိအာဒိ။ **ကစ္ဆမာနာယာ** တိ ကထိယမာနာယ။

၂၄၈. ယသ္မာ သတ္တာနံ ယထူပစိတာနိ ကမ္မာနိ ကတောကာသာနိ တဒုပဋ္ဌာပိတာနိ ကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တာနိ မရဏဿ အာသန္နကာလေ စိတ္တဿ အာပာထံ အာဂစ္ဆန္တာနိ, တအ ဩလမ္ဗန္တာနိ ဝိယ အဘိဘဝန္တာနိ ဝိယ အဇ္ဈောတ္ထရန္တာနိ ဝိယ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **“ဩလမ္ဗနာဒိအာကာရေန ဟိ တာနိ ဥပဋ္ဌဟန္တိ”** တိ။ ဥပဋ္ဌာနာကာရော ဧဝ တအ စိတ္တဿ ကေစရဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ အာဟ – **“တသ္မိံ ဥပဋ္ဌာနာကာရေ အာပာထဂတေ”** တိ။

၂၄၉. **န သက္ကာတိ န ဝဒတီ** တိ ဧတေန ဒွေပိ ပဋိသေဓ ပကတိအတ္ထာတိ အယမတ္ထော ဝုတ္တော ဟောတိ။ **န သုကရာ**တိ ပန ဣမိနာ ဒုက္ကရဘာဝတော ဒီပိတော, ဒုက္ကရဉ္စ တာဝ ဥပာယေန သက္ကာ ကာတုန္တိ ဒဿေန္တော အာဟ – **“န သုကရံ ပနာ”**တိအာဒိ။ **တေနာ**တိ ဝိနိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဂမနေန အညမညံ သံဝိဇ္ဈနေန။ **အဿာ** တိ စောရဿ။ **ဣတော ဥတ္တရိပီ**တိ မဇ္ဈန္ဟိကသမယံ သာယန္ဟသမယဉ္စ သတ္တိသတေန။

၂၅၀. **သင္ခမ္ပိ န ဥပေတီ** တိ ဣမိနာ သင်္ခာတဗ္ဗမတ္တံ နတ္ထီတိ ဒီပိတံ ဟောတီတိ အာဟ – **“ဂဏနာမတ္တမ္ပိ န ဂစ္ဆတီ”**တိ။ **ဥပနိက္ခေပနမတ္တမ္ပိ** တိ ဌတ္ဝာပိ ဧသေဝ နယော။ **ကလဘာဂန္တိ** ကလာနံ သင်္ဂဏနကောဋ္ဌာသံ။ တေနာဟ **“သတိမံ ကလ”**န္တိအာဒိ။ **ဩလောကိတမတ္တမ္ပီ** တိ ဥပနိက္ခေပနဝသေန ဩလောကနမတ္တကမ္ပိ။ **တံ ကမ္မ ကာရဏန္တိ** တံ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနကမ္မကာရဏံ စတုန္နမ္ပိ ပဿာနံ ဝသေန သမ္ပရိဝတ္တေတွာ ကရောန္တိယေဝ, ဟဒ္ဒယံ ပန ကေပဿဝသေန အာဂတာ။ **ဂေဟဿာ** တိ မဟာတော ဂေဟဿ။ **သဗ္ဗတော**တိ သဗ္ဗာဝယဝတော။ **သမ္ပဇ္ဇလိ တေ** ကေဇာလီဘူတေ။ **သုပက္ကုထိတာယာ** တိ သုဋ္ဌု နိပက္ကာယ။

ဝိဘတ္တော တိ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တကသတ္တာနံ သာဓာရဏကမ္မုနာ ဝိဘတ္တော ဝိယ နိဗ္ဗတ္တော။ အယောပာကာ ရေန ပရိတော အတ္တော ဂဟိတောတိ **အယောပာကာရပရိယတ္တော** ပရိက္ခိတ္တော။

ယမကာကေင္ဒကာတိ အရကာနံ ကိင္ဒနယုဂဠာ။ **ဧဝမ္ပိ ဒုက္ခော** တိ ယထာဝုတ္တဥဿဒနိရယဝသေနပိ သောတ-ဃာန-ဇိဝှာ-ကာယ-မနော-ကေစရတာဝသေနပိ ဣမိနာ အာကာရေန ဒုက္ခောတိ။

၂၅၁. **ဒန္တေဟိ ဥလ္လေဟိတ္ဝာ** တိ ဥတ္တရဒန္တေဟိ အဋ္ဌိတ္ဝာ။ ရသဝသေန အတိတ္တော အဿာဒေ **ရသာ**
ဒေ။ တေနာဟ **“ရသဂေဓေန ပရိဘုတ္တရသော”** တိ။

၂၅၂. **ဒုရူပေါ**တိ ဝိရူပေါ။ **ဒုဒ္ဒသော** တိ တေနေဝ ဝိရူပဘာဝေန အနိဋ္ဌဒဿနော။ **လကုဏ္ဍကော** တိ ရဿော။ **ပဝိ**
ဋ္ဌဂီဝေါတိ ခန္ဓန္တရံ အနုပဝိဋ္ဌဂီဝေါ။ **မဟောဒရော**တိ ဝိပုလကုစ္ဆိ။ ယေဘုယ္ယေန ဟိ လကုဏ္ဍကာ သတ္တာ ရဿဂီ
ဝါ ပုထုလကုစ္ဆိကာဝ ဟောန္တီတိ တထာ ဝုတ္တံ။ ကာဏော နာမ စက္ခုဝိကလောတိ ဝုတ္တံ – **“ကေကက္ခိကာဏော ဝါ ဥဘ**
ယက္ခိကာဏော ဝါ”တိ။ **ကုဏီ**တိ ဟတ္ထဝိကလော ဝုစ္စတီတိ အာဟ – **“ကေဟတ္ထကုဏီ ဝါ ဥဘယဟတ္ထကုဏီ**
ဝါ”တိ။ တတာဒိနာ ဥပဟတကာယပဿော ဣဓ ပက္ခဟတောတိ အဓိပ္ပေတော, န ပက္ခိဟတောတိ အာဟ – **“ပက္ခဟ**
တောတိ ပီဌသပ္ပိ”တိ။ **ဒုက္ခာနုပဗန္ဓဒဿနတ္ထံ** တိ အပရာပရဇာတီသု ဝိပါကဒုက္ခဿ အနုပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တိဒ
ဿနတ္ထံ။

ကလီယတိ ခလီယတိ အပ္ပဟီယတိ သာသနံ ဧတေနာတိ **ကလိ,** ဇုတပရာဇယော။ သော ဧဝ ဂဟာသဒိသတာယ **“ကလိဂ္ဂ**
ဂဟော”တိ ဝုတ္တော။ **အဓိဗန္ဓ** န္တိ ကုဇ္ဈမူဿ အဓိဝုတ္ထဿ မူလဘူတဿ အတ္တနော ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ
“အတ္တနာပိ ဗန္ဓံ နိဂစ္ဆေယ္ယာ” တိ။ ဗာလဘူမိယာ ဗာလဘာဝဿ မတ္ထကပ္ပတ္တိ နိရယကမ္မိကမ္မကာရိတာတိ **“နိရ**
ယေ နိဗ္ဗတ္တတိ”စ္စေဝ ဝုတ္တံ။ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ပန တတော မုဒုမုဒုတရာဒိကမ္မဝသေန သေသာဟယေသု အပရာပရနိ
ဗ္ဗတ္တာဒိဗာလဘူမိ ဝိဘာဝိတာ ဟောတီတိ။

၂၅၃. **ဝုတ္တာနုသာရေနာ** တိ ‘‘ဗာလော အယ’’န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တဿ အတ္ထဝစနဿ ‘‘ပဏ္ဍိတော အယ’’န္တိ
ဧတေဟိ လက္ခီယတီတိအာဒိနာ အနုသာရေန။ **မနောသုစရိတာဒီနံ ဝသေနာ**တိ စိန္တေန္တော အနဘိဇ္ဈာ-အဗျာပာဒ-
သမ္မာဒဿနံ သုစိန္တိတမေဝ စိန္တေတီတိအာဒိနာ မနောသုစရိတာနံ တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာနိ။

စက္ကရတနဝဏ္ဏနာ

၂၅၆. ဥပေါသထံ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၂.၂၄၃) ဝုစ္စတိ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ သဗ္ဗဒိဝသေသု ဂဟဋ္ဌေဟိ ရက္ခိတဗ္ဗသီလံ, သ
မာအနဝသေန တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဥပေါသထိကော,** တဿ။ တေနာဟ **“သမာဒိန္နဥပေါသထင်္ဂဿာ”** တိ။
တဒတိ တသ္မိံ ကာလေ, ယသ္မိံ ပန ကာလေ စက္ကဝတ္တိဘာဝသံဝတ္တနိယ-အန-သီလာဒိ-ပုညသမ္ဘာရသမုဒာဂမသမ္ပ
န္နော ပူရိတစက္ကဝတ္တိဝတ္တော ကာဒီပဒေသဝိသေသပစ္စာဇာတိယာ စေဝ ကုလရူပဘောဂါဓိပတေယ္ယာဒိဂုဏ
ဝိသေသသမ္ပတ္တိယာ စ တဒနုရူပေ အတ္တဘာဝေ ဌိတော ဟောတိ, တသ္မိံ ကာလေ။ တာဒိသေ ဟိ ကာလေ စက္ကဝတ္တိဘာ
ဝီ ပုရိသုတ္တမော ယထာဝုတ္တဂုဏသမန္နာဂတော ရာဇာ ခတ္တိယော ဟုတ္ဝာ မုဒ္ဓာဝသိတ္တော ဝိသုဒ္ဓသီလော အနု
ပေါသထံ သတသဟဿဝိဿဇ္ဇနာဒိနာ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ပဋိပဇ္ဇတိ, န ယဒါ စက္ကရတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ ဧဝ။ တေ
နာဟ – **“ဟတော။ပေ။ ဓမ္မတာ”**တိ။ (တတ္ထ **ဒမော** ဣန္ဒြိယသံဝရော, **သံယမော** သီလသံဝရော။)

ဝုတ္တပ္ပကာရပုညကမ္မပစ္စယ န္တိ စက္ကဝတ္တိဘာဝတဝဟအနဒမသံယမာဒိပုညကမ္မဟေတုကံ။ **နီလမဏိသင်္ဃာဋ္ဌ**
သဒိသန္တိ ဣန္ဒနီလမဏိသဥ္စယသမာနံ။ **ဒိဗ္ဗာနုဘာဝယုတ္တတ္တာ** တိ ဒဿနီယတာ မနုညဃောသတာ အာကာသက
မိတာ ဩဘာသဝိဿဇ္ဇနာ အပ္ပဋိဃာတတာ ရညော ဣစ္ဆိတတ္ထနိပ္ဖတ္တိကာရဏတာတိ ဧဝမာဒီဟိ ဒိဗ္ဗသဒိသေဟိ
အာနုဘာဝေဟိ သမန္နာဂတတ္တာ။ **သဗ္ဗေဟိ အာကာရေဟိ** တိ သဗ္ဗေဟိ သုန္ဒရေဟိ အာကာရေဟိ။ **ပရိပူရန္တိ** ပရိပုဏ္ဏ
ဏံ။ သာ စဿ ဟာရိပူရိ ဣအနေဝ ဝိတ္ထာရိယတိ။

ပနာဠီတိ ဆိဒ္ဒံ။ **သုဒ္ဓသိနိဒ္ဓဒန္တပန္တိယာ** နိဗ္ဗိဝရာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **နာဘိပနာဠိ ပရိက္ခေပပဋ္ဋေသု** တိ နာ
ဘိပရိက္ခေပပဋ္ဋေ စေဝ နာဘိယာ ပနာဠိပရိက္ခေပပဋ္ဋေ စ။ **သုဝိဘတ္တာဝ** တိ အညမညံ အသံကိဏ္ဏတ္တာ သုဋ္ဌု ဝိ
ဘတ္တာ။ ပရိစ္ဆေဒလေခန္တရေသု မဏိကာ သုဝိဘတ္တာ ဟုတ္ဝာ ပညာယန္တီတိ ဝဒန္တိ။

ပရိစ္ဆေဒလေခာဒီနီတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မာလာကမ္မာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သုရတ္တာ** တိအာဒီသု **သုရတ္တ** ဂ္ဂဟဏေန
မဟာနာမဝဏ္ဏတံ ပဋိက္ခိပတိ, **သုဒ္ဓ** ဂ္ဂဟဏေန သံကိလိဋ္ဌတံ, **သိနိဒ္ဓ** ဂ္ဂဟဏေန လူခတံ။ ကာမံ တဿ စက္ကရတန
ဿ နေမိမဏ္ဍလံ အသန္ဓိကံ နိဗ္ဗတ္တံ, သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပန ကေဝလံ ပတဋ္ဌဝဏ္ဏောဝ န သောဘတီတိ ပကတိစက္က

သ္သ သန္ဓိယုတ္တေသု ဌာနေသု ရတ္တဇမ္ဗုနဒပရိက္ခတံ အဟောသိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“သန္ဓီသု ပနဿာ”** တိ အာဒိ။

နေမိမင္ဂလပိဋ္ဌိယ န္တိ နေမိမင္ဂလဿ ပိဋ္ဌိပဒေသေ။ **ဒသန္နံ ဒသန္နံ အရာနမန္တရေ** တိ ဒသန္နံ ဒသန္နံ အရာနံ အန္တရသမီပေ ပဒေသေ။ **ဆိဒ္ဒမင္ဂလစိတ္တော** တိ မင္ဂလသဏ္ဌာနဆိဒ္ဒဝိစိတ္တော။ **သုကုသလသမန္နာဟတဿာ**တိ သုဋ္ဌု ကုသလေန သိပ္ပိနာ ပဟတဿ, တဒိတဿာတိ အတ္ထော။ **ဝဂ္ဂူ** တိ မနောရမော **ရဇနီယော**တိ သုဏန္တာနံ ရာဂုပ္ပာဒကော။ **ကမနီယော**တိ ကန္တော။ **သမောသရိတကုသုမဒာမာ**တိ ဩလမ္ဗိတသုဂန္ဓကုသုမဒာမာ။ **နေမိပရိက္ခေပဿာ**တိ နေမိပရိယန္တပရိက္ခေပဿ။ နာဘိပနာဠိယာ ဒ္ဝိန္နံ ပဿာနံ ဝသေန **“ဒ္ဝိန္နမ္ပိ နာဘိပနာဠီန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧကာ ဧဝ ဟိ သာ ပနာဠိ။ **ယေဟိ**တိ ယေဟိ ဒ္ဝီဟိ သီဟမုခေဟိ။ ပုန **ယေဟီ**တိ မုတ္တာကလာပေဟိ။

ဩဓာပယမာနန္တိ သောတုံ အဝဟိတာနိ ကုရုမာနံ။ စန္ဒော ပုရတော, စက္ကရတနံ ပစ္ဆာတိ ဧဝံ **ပုဗ္ဗာပရိယေန** ပုဗ္ဗာပရဘာဂေန။

အန္တေ ပုရဿာ တိ အန္တေပုရဿ ဥတ္တရသီဟပဉ္ဇရအာသန္နေ တဒာ ရညော ဟာသာဒေတာဒိသဿ ဥတ္တရဒိသာယ သီဟပဉ္ဇရဿ လဗ္ဘမာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ **သုခေန သက္ကာ** တိ ကိဉ္စိ အနာရုဟိတွာ သရီရဉ္စ အနုလ္လင္ဃိတွာ ယထာဌိတေနေဝ ဟတ္ထေန ပုပ္ဖမုဋ္ဌိယော ခိပိတွာ သုခေန သက္ကာ ဟောတိ ပူဇေတုံ။

နာနာဝိရာဂရတနပ္ပဘာသမုဇ္ဇလ န္တိ နာနာဝိဓစိတ္တဝဏ္ဏရတနောဘာသပဘာဿရံ။ **အာကာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပဝတ္တေ**တိ။ အာဂန္တွာ ဌိတဋ္ဌာနတော ဥပရိ အာကာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ပဝတ္တေ။

သန္နိဝေသက္ခမော တိ ခန္ဓာဝါရသန္နိဝေသယောဂ္ဂေါ။ **သုလဘာဟာရူပကရဏော**တိ သုခေနေဝ လဒ္ဓဗ္ဗဒေယျကေရသအာရုတိဏာဒိဘောဇနသာဓနော။ **ပရစက္က** န္တိ ပရဿ ရညော သေနာ, အာဏာ ဝာ။

အာဂတနန္ဒနော တိ အာဂတော ဟုတွာ နန္ဒိဇနနော။ အာဂတံ ဝာ အာဂမနံ, တေန နန္ဒတီတိ **အာဂတနန္ဒနော** ။ ဂမနေန သောစေတီတိ **ဂမနသောစနော။ ဥပကပ္ပေထာ** တိ ဥပရူပရိ ကပ္ပေထ သံဝိဒဟထ, ဥပနေထာတိ အတ္ထော။ **ဥပပရိက္ခိတွာ**တိ ဟေတုတောပိ သဘာဝတောပိ ဖလတောပိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကအာဒီနဝတောပိ ဝီမံသိတွာ။

ဝိဘာဝေန္တိ ပညာယ အတ္ထံ ဝိဘူတံ ကရောန္တီတိ **ဝိဘာဝိနော,** ပညဝန္တော။ **အနုယန္တာ** တိ အနုဝတ္တကာ။ **ဩဂစ္ဆမာန**န္တိ ဩသီဒန္တံ။ **ယောဇနမတ္တ**န္တိ ဝိတ္ထာရတော ယောဇနမတ္တံ ပဒေသံ။ ဂမ္ဘီရဘာဝေန ပန ယထာ ဘူမိ ဒိဿတိ, ဧဝံ ဩဂစ္ဆတိ။ တေနာဟ **“မဟာသမုဒ္ဒတလ”** န္တိအာဒိ။ **အန္တေ စက္ကရတနံ** ဥဒကေန သေနာယ အနဇ္ဈောတ္ထရဏတ္ထံ။

၂၅၇. ပုရတ္ထိမော သမုဒ္ဒော ပရိယန္တော အဿာတိ **ပုရတ္ထိမသမုဒ္ဒပရိယန္တော,** ပုရတ္ထိမသမုဒ္ဒံ ပရိယန္တံ ကတွာ။ **စာတုရန္တာယာ** တိ စာတုသမုဒ္ဒန္တာယ ပုဗ္ဗဝိဒေဟာဒိစတုကောဋ္ဌာသန္တာယ။

ဟတ္ထိရတနဝဏ္ဏနာ

၂၅၈. **ဟာရိစန္ဒနာဒီဟီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန စတုဇ္ဇာတိယဂန္ဓာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အာဂမနံ စိန္တေထာတိ ဝဒန္တိ** စက္ကဝတ္တိဝတ္တဿ ပူရိတတာယ ပရိစိတတ္တာ။ ဘူမိဖုသနကေဟိ တလမိ, ဝရင်္ဂံ ဟတ္ထောတိ ဣမေဟိ စ တီဟိ, စတူဟိ ဟဒေဟိ စာတိ သတ္တဟိ အဝယဝေဟိ ဌိတတ္တာ **သတ္တပတိဋ္ဌော။ ဣတရေသံ** အမစ္စာဒီနံ စိန္တယန္တာနံ **န အာဂစ္ဆတိ။ အပနေတွာ**တိ အတ္တနော အာနုဘာဝေန အပနေတွာ။ ဂန္ဓမေဝ ဟိ တဿ ဣတရေ ဟတ္ထိနော န သဟန္တိ။

အဿရတနဝဏ္ဏနာ

သိန္ဓဝကုလတော တိ သိန္ဓဝဿာဇာနီယကုလတော။

မဏိရတနဝဏ္ဏနာ

သကဋ္ဌနာဘိသမပ္ပမာဏာ န္တိ ပရိဏာဟတော မဟာသကဋဿ နာဘိယာ သမပ္ပမာဏံ။ **ဥဘောသု အန္တေသူ** တိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စာတိ ဒွီသု အန္တေသု။ **ကဏ္ဏိကပရိယန္တတော** တိ ဒွိန္နံ ကဥ္စနပဒုမာနံ ကဏ္ဏိကာယ ပရိယန္တတော။ **မုတ္တာဇာလကေ ဌပေတွာ** တိ သုဝိသုဒ္ဓေ မုတ္တာမယေ ဇာလကေ ပတိဋ္ဌပေတွာ။

ဣတ္ထိရတနဝဏ္ဏနာ

"ဣတ္ထိရတနံ ပာတုဘဝတီ"တိ ဝတွာ အဿ ပာတုဘဝနာကာရံ ဒဿေတုံ, **"မဒ္ဒရာဇကုလတော ဝါ"** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ မဒ္ဒရဋ္ဌံ ကိရ အဘိရူပာနံ ဣတ္ထီနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ။ **သဏ္ဌာနပာရိပူရိယာ** တိ ဟတ္ထပာဒါဒိသရီရာဝယ ဝါနံ သုသဏ္ဌိတတာယ။ အဝယဝပာရိပူရိယာ ဟိ သမုဒာယပာရိပူရိသိဒ္ဓိ။ **ရူပန္တိ** သရီရံ။ **ဒဿနီယာ** တိ သုရူပဘာဝေန ပဿိတဗ္ဗယုတ္တာ။ **သောမနဿဝသေန စိတ္တံ ပသာဒေတီ** ယောနိသော စိန္တေန္တာနံ ကမ္မဖလသဒ္ဓာယ ဝသေန။ **ပသာဒါဝဟတ္တာ**တိ ကာရဏဝစနေန ယထာ ပါသာဒိကတာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာသိဒ္ဓိ ဝုတ္တာ, ဧဝံ ဒဿနီယတာယ ပါသာဒိကတာသိဒ္ဓိ, အဘိရူပတာယ စ ဒဿနီယတာသိဒ္ဓိ ဝတ္တဗ္ဗာတိ နယံ ဒဿေတိ။ ပဋိလောမတော ဝါ ဝဏ္ဏပေါ က္ခရတာယ ပါသာဒိကတာသိဒ္ဓိ, ပါသာဒိကတာယ ဒဿနီယတာသိဒ္ဓိ, ဒဿနီယတာယ အဘိရူပတာသိဒ္ဓိ ယောဇေတဗ္ ဗာ။ ဧဝံ သရီရသမ္ပတ္တိဝသေန အဘိရူပတာဒိကေ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သရီရေ ဒေါသာဘာဝဝသေနပိ တေ ဒဿေတုံ, **"အတိရူပာ ဝါ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယထာ ပမာဏယုတ္တာ, ဧဝံ အာရောဟပရိဏာဟယောဂတော စ ပါသာဒိကာ နာတိဒီဃတာဒယော။ ဧဝံ မနုဿာနံ ဒိဗ္ဗရူပတာသမ္ပတ္တိပီတိ **"အပ္ပတ္တာ ဒိဗ္ဗဝဏ္ဏ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကာယဝိပတ္တိယာ** တိ သရီရဒေါသဿ။ **အဘာဝတော**တိ အစ္စန္တမေဝ ဒူရီဘာဝတော။

သတဝိဟတဿာ တိ သတက္ခတ္တုံ ဝိဟတဿ။ **သတဝိဟတဿာ** တိ စ ဣဒံ ကပ္ပာသပိစုဝသေန ဝုတ္တံ, တူလပိစုနော ပန ဝိဟနနမေဝ နတ္ထိ။ ကုင်္ကုမတဂရတုရုက္ခယဝနပုပ္ဖာနိ **စတုဇ္ဇာတိ** ။ တမာလတဂရတုရုက္ခယဝနပုပ္ဖာနီတိ အပရေ။

အဂ္ဂိဒဍ္ဎာ ဝိယာ တိ အာသနဂတေန အဂ္ဂိနာ ဒဍ္ဎာ ဝိယ။ **ပဌမမေဝါ**တိ အညကိစ္စတော ပဌမမေဝ, ဒဿနသမကာလမေဝါတိ အတ္ထော။ တံ တံ အတ္တနာ ရညော ကာတဗ္ဗကိစ္စံ ကိံ ကရောမီတိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတာယ ကိံ ကရဏန္တိ ပဋိဿာဝေတီတိ **ကိင်္ကာရပဋိဿာဝိနီ** ။

မာတုကမော နာမ ယေဘုယျေန သဌဇာတိကော, ဣတ္ထိရတနဿ ပန တံ နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ, **"သ္ဝါဿ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဂုဏာ**တိ ရူပဂုဏာ စေဝ အာစာရဂုဏာ စ။ **ပုရိမကမ္မာနုဘာဝေနာ** တိ တဿာ ပုရိမကမ္မာနုဘာဝေန။ ဣတ္ထိရတနဿ တဗ္ဘာဝသံဝတ္တနိယပုရိမကမ္မဿ အာနုဘာဝေန, စက္ကဝတ္တိနောပိ ပရိတရသံဝတ္တနိယံ ပုညကမ္မံ တာဒိသဿ ဖလဝိသေသဿ ဥပနိဿယော ဟောတိယေဝ။ တေနာဟ **"စက္ကဝတ္တိနော ပုညံ ဥပနိဿာယာ"**တိ။ ဧတေန သေသရတနေသုပိ တေသံ ဝိသေသာနံ တဒုပနိဿယတာ ဝိဘာဝိတာ ဧဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပုဗ္ဗေ ဧကဒေသဝသေန လဗ္ဘမာနပါရိပူရိ ရညော **စက္ကဝတ္တိဘာဝူပဂမနတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗာကာရပါရိပူရာ ဇာတာ** ။

ဂဟပတိရတနဝဏ္ဏနာ

ပကတိယာ ဝါတိ သဘာဝေနေဝ, စက္ကရတနပာတုဘာဝတော ပုဗ္ဗေပိ။

ပရိဏာယကရတနဝဏ္ဏနာ

နိဿာယာ တိ ဥပနိဿာယ။

၂၆၀. **ကဋ္ဌဂ္ဂဟော** ဝုစ္စတိ ဇယဂ္ဂဟော သကာနံ ပဏာနံ ကဋ္ဌဘာဝေန အတ္ထသိဒ္ဓိဝသေန သင်္ဂဏှာပနန္တိ ကတွာ။ တေနာဟ **"ဇယဂ္ဂဟောနာ"** တိ။ **ကေပ္ပဟာရေနေတ** တိ ကေပ္ပယောဂေနေဝ သတသဟဿာနိ အဓိဂစ္ဆေယျာ

တိ ယောဇနာ။ သေသံ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။

ဗာလပဏ္ဍိတသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၁၀. ဒေဝဒူတသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၁. **ဒွေဝ အကရာတိအာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ''သဒ္ဒွာရာ။ပေ.။ အနုဝိစရန္တေပီ''တိ ဧတမတ္ထံ သင်္ဂဏှာတိ။ ဧတ္တကမေဝ ဟိ အဿပုရသုတ္တေ (မ. နိ. ၁.၄၃၂; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၄၃၂) ဝိတ္ထာရိတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ''ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ''တိ အာဒိ ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၉၇) တထာ ဝိတ္ထာရိတမ္ပိ သုတ္တသံဝဏ္ဏနာ ဟောတီတိ ကတ္ဝာ, **''အဿပုရသုတ္တေ ဝိတ္ထာရိတမေဝ''**တိ ဝုတ္တံ။

၂၆၂. **နိရယတော ပဋ္ဌာယ ဒေသနံ ဒေဝလောကေန ဩသာပေတီ** တိ သံကိလေသဓမ္မေဟိ သံဝေဇေတ္ဝာ ဝောဒါနဓမ္မေဟိ နိဋ္ဌာပေန္တော။ ဒုတိယံ ပန ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, တဒိဒံ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝိသိဋ္ဌတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣအနိ သင်္ခိပိတ္ဝာ ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ, **''သစေ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သော**တိ ဘဂဝါ။

ကေစ္စ ထေရာတိ (ကထာ. အနုဋီ. ၈၆၆-၈၆၈; အ. နိ. ဋီ. ၂.၃.၃၆) အန္ဓကာဒိကေ, ဝိညာဏဝါဒိနော စ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ နေရယိကေ နိရယေ ပာလေန္တိ တတော နိဂ္ဂန္တုမပ္ပဒါနဝသေန ရက္ခန္တီတိ **နိရယပါလာ**။ နေရယိကာနံ နရကဒုက္ခေန ပရိယောနဒ္ဓာယ အလံ သမတ္ထာတိ တ **နိရယပါလာ။ တန္တိ** ''နတ္ထိ နိရယပါလာ''တိဝစနံ။ **ပဋိသေဓိတမေဝါ**တိ ''အတ္ထိ နိရယေ နိရယပါလာ, အတ္ထိ စ ကာရဏိကာ''တိအာဒိနာ နယေန **အဘိဓမ္မေ** (ကထာ. ၈၆၆) ပဋိသေဓိတမေဝ။ ယဒိ နိရယပါလာ နာမ န သိယုံ, ကမ္မကာရဏာပိ န ဘဝေယျ။ သတိ ဟိ ကာရဏိကေ ကမ္မကာရဏာယ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပါယော။ တေနာဟ **''ယထာ ဟီ''**တိအာဒိ။ ဧတ္ထာဟ – ''ကိံ ပနေတေ နိရယပါလာ နေရယိကာ, ဥဒါဟု အနေရယိကာ''တိ။ ကိဥ္စေတ္ထ – ယဒိ တာဝ နေရယိကာ, ဣမေ နိရယသံဝတ္တနိယေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တာတိ သယမ္ပိ နိရယဒုက္ခံ အနုဘဝေယျုံ, တထာ သတိ အညေသံ နေရယိကာနံ ယာတနာယ အသမတ္ထာ သိယုံ, ''ဣမေ နေရယိကာ, ဣမေ နိရယပါလာ''တိ ဝဝတ္ထာနဥ္စ န သိယာ, ယေ စ ယေ ယာတေန္တိ, တေဟိ သမာနရူပဗလပ္ပမာဏေဟိ ဣတရေသံ ဘယသန္တာသာ န သိယုံ။ အထ အနေရယိကာ, နေသံ တတ္ထ ကထံ သမ္ဘဝေတိ ဝုစ္စတေ – အနေရယိကာ နိရယပါလာ အနိရယဂတိသံဝတ္တနိယကမ္မနိဗ္ဗတ္တိတော။ နိရယူပပတ္တိသံဝတ္တနိယကမ္မတော ဟိ အညေနေဝ ကမ္မုနာ တေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ ရက္ခသဇာတိကတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ သဗ္ဗတ္ထိဝါဒိနော –

> ''ကောဓနာ ကုရူရကမ္မန္တာ၊ ပာပာဘိရုစိနော သဒါ။
> ဒုက္ခိတေသု စ နန္ဒန္တိ၊ ဇာယန္တိ ယမရက္ခသာ''တိ။ (ကထာ. အနုဋီ. ၈၆၆-၈၆၈; အ. နိ. ဋီ. ၂.၃.၃၆)။

တတ္ထ ယဒေကေ ဝဒန္တိ ''ယာတနာဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒေယျုံ, အထ တ အညမညံ ယာတေယျု''န္တိအာဒိ, တယိဒံ အသာရံ နိရယပါလာနံ နေရယိကဘာဝဿေဝ အဘာဝတော။ ယဒိပိ အနေရယိကာ နိရယပါလာ, အယောမယာယ ပန အာဒိတ္တာယ သမ္ပဇ္ဇလိတာယ သဇောတိဘူတာယ နိရယဘူမိယာ ပရိက္ကမမာနာ ကထံ အာပဒုက္ခံ နာနုဘဝန္တီတိ? ကမ္မာနုဘာဝတော။ ယထာ ဟိ ဣဒ္ဓိမန္တော စေတောဝသိပ္ပတ္တာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနာဒယော နေရယိကေ အနုကမ္ပန္တာ ဣဒ္ဓိဗလေန နိရယဘူမိံ ဥပဂတာ အာပဒုက္ခေန န ဗာဓီယန္တိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဣဒ္ဓိဝိသယဿ အစိန္တေယျဘာဝတောတိ စေ? ဣဒမ္ပိ တံသမာနံ ကမ္မဝိပါကဿ အစိန္တေယျဘာဝတော။ တထာရူပေန ဟိ ကမ္မုနာ တေ နိဗ္ဗတ္တာ။ ယထာ နိရယဒုက္ခေန အဗာဓိတာ ဧဝ ဟုတ္ဝာ နေရယိကေ ယာတေန္တိ, န စေတ္တကေန ဗာဟိရဝိသယာဘာဝေါ ယုဇ္ဇတိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာယ ပစ္စေကံ ဒွာရပုရိသေသု ဝိဘတ္တသဘာဝတ္တာ။ တထာ ဟိ ဧကစ္စဿ ဒွာရဿ ပုရိသဿ စ ဣဋ္ဌံ ဧကစ္စဿ အနိဋ္ဌံ, ဧကစ္စဿ စ အနိဋ္ဌံ ဧကစ္စဿ ဣဋ္ဌံ ဟောတိ။ ဧဝဥ္စ ကတ္ဝာ ယဒေကေ ဝဒန္တိ – ''နတ္ထိ ကမ္မဝသေန တေဇသာ ပရူပတာပန''န္တိအာဒိ, တဒပာဟတံ ဟောတိ။ ယံ ပန ဝဒန္တိ – ''အနေရယိကာနံ နေသံ ကထံ တတ္ထ သမ္ဘဝေါ''တိ နိရယေ နေရယိကာနံ ယာတနာသဗ္ဘာဝတော။ နေရယိကသတ္တယာတနာယောဂ္ဂဉှိ အတ္တဘာဝံ နိဗ္ဗတ္တေန္တံ ကမ္မံ တာဒိသနိကန္တိဝိနာမိတံ နိရယဋ္ဌာနေယေဝ နိဗ္ဗ

ဗတ္တေတိ။ တေ စ နေရယိကေဟိ အဓိကတရဗလာရောဟပရိဏာဟာ အတိဝိယ ဘယာနကဒဿနာ ကုရူရတရပယောဂ စ ဟောန္တိ။ ဧတေနေဝ တတ္ထ နေရယိကာနံ ဝိဗာဓကကာကသုနခါဒီနမ္ပိ နိဗ္ဗတ္တိ သံဝဏ္ဏိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကထံ အညဂတိကေဟိ အညဂတိကဗာဓနန္တိ စ န ဝတ္တဗ္ဗံ အညတ္ထာပိ တထာ ဒဿနတော။ ယံ ပနေကေ ဝဒန္တိ – ''အသတ္တသဘာဝ ဧဝ နိရယပါလာ နိရယသုနခါဒယော စာ''တိ တမ္ပိ တေသံ မတိမတ္တံ အညတ္ထ တထာ အဒဿနတော။ န ဟိ ကာစိ အတ္ထိ တာဒိသီ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိ, ယာ အသတ္တသဘာဝ, သမ္ပတိသတ္တေဟိ အပ္ပယောဇိတာ စ သတ္တကိစ္စံ သာဓေန္တီ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ။ ပေတာနံ ဟနီယနိတရကာနံ ဒဏ္ဍာဒိဟတ္ထပုရိသာနမ္ပိ သဗ္ဘာဝေ, အသတ္တဘာဝေ စ ဝိသေသကာရဏံ နတ္ထိ။ သုပိနောပဃာတောပိ အတ္ထိ, ကိစ္စသမတ္ထတာ ပန အပ္ပမာဏံ ဒဿနာဒိမတ္တေနပိ တဒတ္ထသိဒ္ဓိတော။ တထာ ဟိ သုပိနေ အာဟာရူပဘောဂါဒိနာ န အတ္ထသိဒ္ဓိ, ဣဒ္ဓိနိမ္မာနရူပံ ပနေတ္ထ လဒ္ဓပရိဟာရံ ဣဒ္ဓိဝိသယဿ အစိန္တေယျဘာဝတော။ ဣဓာပိ ကမ္မဝိပါကဿ အစိန္တေယျဘာဝတောတိ စေ? တံ န, အသိဒ္ဓတ္တာ။ နေရယိကာနံ ကမ္မဝိပါကတော နိရယပါလာတိ အသိဒ္ဓမေတံ, ဝုတ္တနယေန ပန ဟဒ္ဒိတော စ တေသံ သတ္တဘာဝေ ဧဝ သိဒ္ဓေတိ။ သက္ကာ ဟိ ဝတ္တုံ, ''သတ္တသင်္ခါတာ နိရယပါလသညိတာ ဓမ္မပ္ပဝတ္တိ သာဘိသန္ဓိကပရူပဃာတီ အတ္ထိ ကိစ္စသဗ္ဘာဝတော ဩဇဟာရာဒိရက္ခသသန္တတိ ဝိယာ''တိ။ အဘိသန္ဓိပုဗ္ဗကတာ စေတ္ထ န သက္ကာ ပဋိက္ခိပိတုံ တထာ တထာ အဘိသန္ဓိယာ ယာတနတော, တတော ဧဝ န သင်္ဃာတပဗ္ဗတာဒီဟိ အနေကန္တိကတာ။ ယေ ပန ဝဒန္တိ – ''ဘူတဝိသေသာ ဧဝ ဧတေ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝိသေသဝန္တော ဘေရဝတာကာရာ 'နရကပါလာ'တိ သမညံ လဘန္တီ''တိ။ တဒသိဒ္ဓံ ဥဇုကမေဝ ပါဠိယံ, – ''အတ္ထိ နိရယေသု နိရယပါလာ''တိ (ကထာ. ၈၆၆) တဒဿ ပတိဋ္ဌာပိတတ္တာ။

အပိစ ယထာ အရိယဝိနယေ နရကပါလာနံ ဘူတမတ္တတာ အသိဒ္ဓါ, တထာ ပညတ္တိမတ္တတာဒိနောပိ တေသံ ဘူတမတ္တတာ အသိဒ္ဓာဝ သဗ္ဗသော ရူပဓမ္မာနံ အတ္ထိ ဘာဝဿေဝ အပ္ပဋိဇာနနတော။ န ဟိ တဿ ဘူတာနိ နာမ ပရမတ္ထတော သန္တိ။ ယဒိ ပရမတ္ထံ ဂဟေတ္ဝာ တေဟာရတိ, အထ ကသ္မာ စက္ခုရူပာဒီနိ ပဋိက္ခိပတီတိ? တိဋ္ဌတေသာ အနဝဋ္ဌိတတက္ကာနံ အပ္ပဟီနသမ္မောဟဝိပလ္လာသာနံ တဒဝီမံသာ, ဧဝံ, ''အတ္ထေဝ နိရယေ နိရယပါလာ''တိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။ သတိ စ နေသံ သဗ္ဘာဝေ, အသတိပိ ဗာဟိရေ ဝိသယေ နရကေ ဝိယ ဒေသာဒိနိယမော ဟောတီတိ တဒေ န သိဇ္ဈတိ, သတိ ဧဝ ပန ဗာဟိရေ ဝိသယေ ဒေသာဒိနိယမောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဒေဝဒူတသရာပနဝသေန သတ္တေ ယထူပစိတေ ပုညကမ္မေ ယမေတိ နိယမေတီတိ ယမော, တဿ ယမဿ ဝေမာနိကပေတာနံ ရာဇဘာဝတော ရညော။ တေနာဟ – **''ယမရာဇာ နာမ ဝေမာနိကပေတရာဇာ''**တိ။ **ကမ္မဝိပါကန္တိ** အကုသလကမ္မဝိပါကံ။ **ဝေမာနိကပေတာ**တိ ကဏှသုက္ကဝသေန မိဿကကမ္မံ ကတွာ ဝိနိပါတိကဒေဝတာ ဝိယ သုက္ကေန ကမ္မုနာ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တိ။ တထာ ဟိ တေ မဂ္ဂဖလဘာဂိနောပိ ဟောန္တိ, ပဝတ္တိယံ ပန ကမ္မာနုရူပံ ကအာစိ ပုညဖလံ, ကအာစိ အပုညဖလံ ပစ္စနုဘဝန္တိ။ ယေသံ ပန အရိယမဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နော, တေသံ မဂ္ဂါဓိဂမတော ပဋ္ဌာယ ပုညဖလမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အပုညဖလံ ပုဗ္ဗေ ဝိယ ကဋုကံ န ဟောတိ။ မနုဿတ္တဘာဝေ ဌိတာနံ မုဒုကမေဝ ဟောတီတိ အပရေ။ **ဓမ္မိကော ရာဇာ** တိ ဧတ္ထ တဿ ဓမ္မိကဘာဝေ ဓမ္မဒေဝပုတ္တဿ ဝိယ ဥပ္ပတ္တိနိယမိတဓမ္မဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဒူတရေသူ**တိ အဓိစိမဟာနရကဿ စတူသု ဒွာရေသု။

ဇာတိဓမ္မော တိ ကမ္မကိလေသဝသေန ဇာတိပကတိကော။ တေနာဟ **''ဇာတိသဘာဝေ''**တိ။ သဘာဝေ စ နာမ တေဇောဓာတုယာ ဥဏှတာ ဝိယ န ကအာစိပိ ဝိဂစ္ဆတီတိ အာဟ **''အပရိမုတ္တော ဇာတိယာ''** တိအာဒိ။

၂၆၃. ဣအနိ ဇာတိယာ ဒေဝဒူတဘာဝံ နိဒ္ဒါရေတုံ တဒဿေတုံ, **''ဒဟရကုမာရော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အတ္ထတော ဧဝံ ဝဒတိ နာမာ**တိ တစာယ အဝဒန္တော်ပိ အတ္ထာပတ္တိတော ဧဝံ ဝဒန္တော ဝိယ ဟောတိ ဝိညူနန္တိ အတ္ထော။ **ဧဝံ တုမှာကမ္ပိ ဇာတိ အာဂမိဿတီ**တိ ဧဝံ သံကိလိဋ္ဌဇေဂုစ္ဆအသမတ္ထဒဟရာဝတ္ထာ ဇာတိ တုမှာကံ အာဂမိဿသတိ။ ကာမဉ္စာယံ အာဂတာ ဧဝ, သာ ပန အတီတာနာဂတာယ ဥပရိပိ အာဂမနာယ ပယောဂေ ဣဓိတဗ္ဗော, အနာဂတာယ န ဣဓိတဗ္ဗောတိ အာဟ **''ဇာတိ အာဂမိဿတီ''** တိ။ တေနေတဟ – **''ဣတိ တသ္မာ။ပေ။ ကရောထာ''** တိ။ **တေနာ**တိ တေန ကာရဏေန ဝိညူနံ ဝေဒဝတ္ထုဘာဝေနာတိ အတ္ထော။

ဦရုဗလန္တိ ဦရုဗလီ။ တေန ဒူရေပိ ဂမနာဂမနလင်္ဃနာဒိသမတ္ထတံ ဒဿေတိ, **ဗာဟုဗလန္တိ** ပန ကမ္မိနာ ဟတ္ထေဟိ ကာတဗ္ဗကိစ္စသမတ္ထတံ, ဇဝဂ္ဂဟဏေန ဝေဂဿ ပဝတ္တိသမတ္ထတံ။ **အန္တရဟိတာ** နဋ္ဌာ။ သေသံ ပဌမဒေဝဒူတေ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဝိဝိဓံ ဒုက္ခံ အာဒဟတီတိ ဗျာဓိ, ဝိသေသေန ဝါ အာဓိယတိ ဧတေနာတိ ဗျာဓိ, တေန **ဗျာဓိနာ။ အဘိဟတော** တိ ဗာဓိတော, ဥပဒ္ဒုတောတိ အတ္ထော။

၂၆၅. ကာရဏာ နာမ ''ဟတ္ထစ္ဆေဒါဒိဘေဒါ အဓိကပီဠာ ကရီယတိ ဧတာယာ''တိ ကတွာ ယာတနာ, သာ ဧဝ ကာရဏိကေဟိ ကာတဗ္ဗဋ္ဌေန ကမ္မန္တိ **ကမ္မကာရဏာ** ယာတနာကမ္မန္တိ အတ္ထော။

၂၆၆. **ဗဟုံ ပာပံ ကတန္တိ** ဗဟုသော ပာပံ ကတံ။ တေန ပာပဿ ဗဟုလီကရဏမာဟ။ **ဗဟူ**တိ ဝါ မဟန္တံ။ မဟတ္ထောပိ ဟိ ဗဟုသဒ္ဒော ဒိဿတိ, ''ဗဟု ဝတ ကတံ အဿာ''တိအာဒီသု, ဂရုကန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သော**တိ ဂရုကံ ဗဟုလံ ဝါ ပာပံ ကတွာ ဌိတော **နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိယေဝ,** န ယမပုရိသေဟိ ယမဿ သန္တိကံ နီယတိ။ **ပရိတ္တ** န္တိ ပမာဏပရိတ္တတာယ ကာလပရိတ္တတာယ စ ပရိတ္တံ, ပုရိမဿ ပက္ခေ အဂရုန္တိ အတ္ထော, ဒုတိယဿ အဗဟုလန္တိ။ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ, **''ယထာ ဟီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကတ္တဗ္ဗမေတ** တိ ဒဏ္ဍမေဝ။ **အနုဝိဇ္ဇိတွာ** ဝီမံသိတွာ။ **ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာန** န္တိ အဋ္ဋကရဏဋ္ဌာနံ။ **ပရိတ္တပာပကမ္မာ** တိ ဒုဗ္ဗလပာပကမ္မာ။ တေ ဟိ ပာပကမ္မဿ ဒုဗ္ဗလဘာဝတော ကတူပစိတဿ စ ဩကာသာရဟကုသလကမ္မဿ ဗလဝဘာဝတော အတ္တနော ဓမ္မတာယပိ သရန္တိ။

အာကာသစေတိယန္တိ ဂိရိသိခရေ ဝိဝဋင်္ဂဏေ ကတစေတိယံ။ **အဂ္ဂိဇာလသဒ္ဒ** န္တိ ''ပဋပဋာ''တိ ပဝတ္တမာနံ အဂ္ဂိဇာလာယ သဒ္ဒံ သုတွာ, ''မယာ တဒါ အာကာသစေတိယေ ပူဇိတရတ္တပဋာ ဝိယာ''တိ **အတ္တနော ပူဇိတပဋံ အနုဿရိ။ ပဉ္စဟိပိ န သရတီ**တိ ဗလဝတာ ပာပကမ္မေန ဗျာမောဟိတော ပဉ္စ သညာဏာနိ န ဂဏှာတိ။ **တုဏှီ ဟောတိ** ကမ္မာရဟော အယန္တိ တတ္ထ ပတိကာရံ အပဿန္တော။

၂၆၇. အဝီစိမဟာနိရယော ဥဗ္ဗေဓေနပိ ယောဇနသတမေဝါတိ ဝဒန္တိ။ **နဝနဝယောဇနိကာ ဟောတိ** ပုထုလတော။ မဟာနိရယဿ မဟန္တတ္တာ တထာပိ ဘိတ္တိသတံ ယောဇနသဟဿံ ဟောတီတိ ဥဿဒဿ သဗ္ဗဿ ပရိက္ခေပတော **''ဒသယောဇနသဟဿံ ဟောတီ''** တိ ဝုတ္တံ။

၂၆၈. **ဈာယတီ**တိ ပဋိဟကတိကံ ဟောတိ။ **တာဒိသမေဝါ**တိ ပုရိမသဒိသတ္တာ ''ဥဗ္ဘတံ သဒိသမေဝ ဟောတီ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **ဗဟုသမ္ပတ္တော** တိ ဝါ ဗဟုဋ္ဌာနံ အတိက္ကမိတွာ ပုရတ္ထိမဒွါရံ သမ္ပတ္တော ဟောတိ။

ဆန္နံ ဇာလာန န္တိ စတူဟိ ဒိသာဟိ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ ဥဗ္ဘတာနံ ဆန္နံ ဇာလာနံ။ သတ္တာနံ နိရန္တရတာ နိရယသံဝတ္တနိယကမ္မကတာနဉ္စ ဗဟုဘာဝတော ဇာလာနံ တာဝ သတ္တာနဉ္စ နိရန္တရတ္တာ အဝီစိ ဟောတု; ဒုက္ခဿ ပန ကထံ နိရန္တရတာတိ တံ ဒဿေန္တော, **''ကာယဒွာရေ။ပေ.။ ဧဝံ ဒုက္ခသဟဂတ''**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ အာဝဇ္ဇနံ သမ္ပဋိစ္ဆနံ သန္တီရဏံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ ဒွေ ဝ တအာရမ္မဏစိတ္တာနီတိ **ဆ ဥပေက္ခာသဟဂတာနိ။ ဧဝံ သန္တေပီ** တိ ယဒိပိ တတ္ထ ဥပေက္ခာသဟဂတစိတ္တာနိပိ ပဝတ္တန္တိ ဥပေက္ခာဝေဒနာပိ လဒ္ဓာဝသရာ; ဒုက္ခဝေဒနာ ပန ဗလဝတရာ နိသိတနိသိတေန တိခိဏေန သတ္ထေန နိရန္တရံ သရီရံ ဆိန္ဒန္တီ ဝိယ ဒုက္ခံ ဥပနေန္တီ ဝိယ တာ ဝေဒနာ အဘိဘဝန္တီ အဇ္ဈောတ္ထရန္တီ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ နိရန္တရာ ဝိယ ဟောတိ။ တေနာဟ **''အနုဒဟနဗလဝတာယာ''**တိအာဒိ။ **ဥပေက္ခာဝေဒနာ**တိ တတ္ထ အတိဝိယ အနိဋ္ဌဖလတာယ အနိဋ္ဌာရမ္မဏာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဒုက္ခာတိ ဝုစ္စတိ, ယထာ ဣဋ္ဌဖလဗဟုတာယ ဣဋ္ဌာရမ္မဏာ ဈာနာဒိပရိယာပန္နေ စ သုဂတိဘဝေ စ ဥပေက္ခာဝေဒနာ သုခါတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဒုက္ခဿ နိရန္တရတာယ **အဝီစီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၂၆၉. **ဧကော ဟအေ မဟာနိရယေ ဟောတိ, ဧကော ဂူထနိရယေ နိပတတိ,** ကမ္မဝေဂုက္ခိတ္တော အန္တရာ ပဒမာဝဟတိ သေသာရမ္ဘတာယ။ **ဟတ္ထိဂီဝပ္ပမာဏာ** ပရိဏာဟေန။ **ဧကဒေါဏိကနာဝါပ္ပမာဏာ** အာယာမေန။

ဟေက္ခုရပတ္တာနီ တိ ခုရဓာရာသဒိသာနိ တိခိဏဂ္ဂါနိ အယောသူလမယာနေဝ ပဒုမပတ္တာနိ။ **ဟေဋ္ဌာ ခုရဓာရာ** တိ ဟေဋ္ဌာဘူမိယံ နိက္ခိတ္တာ, ဝေတ္တလတာယော စ တိခိဏဓာရကဏ္ဍကာ အယောမယာ ဧဝ။ တေနာဟ – **“သော တတ္ ထ ဒုက္ခာ”**တိအာဒိ။ **ကုသတိဏာနီ**တိ ကုသတိဏဇာတိတာယ တထာ ဝုတ္တာနိ။ **ခရတလိကာ**တိ ခရာ တိခိဏကောဋိကာ သိင္ဃာဋကသဏ္ဌာနာ တလိကာ။

၂၇၀. **ဒန္တေ သမ္ဖုသေတီ** တိ ဟေဋ္ဌိမဒန္တေ ယထာ ကိဉ္စိ မုခေ ပက္ခိပိတုံ န သက္ကာ, ဧဝံ သုဖုသိတေ ကရော တိ။ **တမ္ဗလောဟဟနတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ဝုတ္တကာရဏတော ပဋ္ဌိလောမတောပိ ဧဝံ ကမ္မကာရဏာနံ ကာရဏမာဟ။ **ဒုတိ ယေနာ**တိ ကုဋ္ဌာရိယာ တစ္ဆနေန။ **တတိယေနာ**တိ တသိယာ တစ္ဆနေန။ **အဝိဇဟိတမေဝ** သံဝေဂဟေတုတာယ လောကသ္ သ မဟတော အတ္ထသ္သ သံဝတ္တနတော။

၂၇၁. **ဟီနကာယံ** ဟီနံ တ အတ္တဘာဝံ ဥပဂတာ။ **ဥပာဒါနေ**တိ စတုဗ္ဗိဓေပိ ဥပာဒါနေ။ တံ အတ္ထတော တဏှာဒိဋ္ဌိ ဂ္ဂါဟောတိ အာဟ **“တဏှာဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟေ”** တိ။ **သမ္ဘဝ**တိ ဇရာမရဏာနံ ဧတေနာတိ **သမ္ဘဝေ,** ဥပာဒါနန္တိ အာဟ – **“ဇာတိယာ မရဏဿ စ ကာရဏဘူတေ”** တိ။ **အနုပါဒါ**တိ အနုပါဒါယ။ တေနာဟ **“အနုပါဒိယိတ္ဝာ”**တိ။

သဗ္ဗဒုက္ခာတိက္ကန္တာ နာမာ တိ သကလမ္ပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ အတိက္ကန္တာ ဧဝ ဟောန္တိ စရိမစိတ္တနိရောဓေန ဝဋ္ဋ ဒုက္ခလေသဿပိ အသမ္ဘဝတော။

ဒေဝဒူတသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

နိဋ္ဌိတာ စ သုညတဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၄. ဝိဘင်္ဂဝဂ္ဂေါ

၁. ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၇၂. ကော ရတ္တိ ဧကရတ္တော, ဘဒ္ဒော ဧကရတ္တော ဧတဿာတိ **ဘဒ္ဒေကရတ္တံ,** ဝိပဿနံ ပရိဗ္ဗူဟေန္တော ပုဂ္ဂလော။ တေနာဟ – **"ဝိပဿနာနုယောဂသမန္နာဂတတ္တာ"** တိ။ တံ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တိယာ ပန ဘဒ္ဒေကရတ္တသဟစရဏတော ဘဒ္ဒေကရတ္တော။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "ဘဒ္ဒေကရတ္တဿ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဥဒ္ဒေသဉ္စ ဝိဘင်္ဂဉ္စ ဒေသေဿာမီ"တိ။ ဒေသေတဗ္ဗမတ္ထံ ဥဒ္ဒိဿတိ ဧတေနာတိ **ဥဒ္ဒေသော,** သင်္ခေပဒေသနာ ဧဝ။ ယသ္မာ ပန နိဒ္ဒေသပအနံ ဇနနိဋ္ဌာနေ ဌိတတ္တာ မာတာ ဝိယာတိ **မာတိကာ**တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာဟ **"ဥဒ္ဒေသန္တိ မာတိက"** န္တိ။ ဥဒ္ဒိဋ္ဌမတ္ထံ ဝိဘဇတိ ဧတေနာတိ ဝိဘင်္ဂေါ ဝိတ္ထာရဒေသနာ, တေနာဟ – **"ဝိတ္ထာရဘာဇနိယ"**န္တိ "ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဘာဇေတိ ဝိဘဇတိ ဧတေနာ"တိ ကတ္ဝာ။

ဥပ္ပာဒါဒိခဏတ္တယံ ပတ္ဝာ အတိက္ကမံ အတိက္ကန္တံ **အတီတံ**။ တံ ပန အတ္ထတော ဝိဂတံ ခန္ဓပဉ္စကန္တိ အာဟ **"အတီတေ ခန္ဓပဉ္စကေ"** တိ။ **တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ နာနုဂစ္ဆေယျာ** တိ တဏှာဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာဟိ နာနုဘဝေယျ, နာဘိနန္ဒေယျာတိ အတ္ထော။ ယထာ "နိစ္စ"န္တိအာဒိနာ ဝိပရီတဂ္ဂါဟဝသေန အတီတေသု ရူပာဒီသု မိစ္ဆာအဘိနိဝိသနံ ပရာမာသော ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာ; ဧဝံ "နိစ္စ"န္တိအာဒိနာ ဝိပရီတဂ္ဂါဟဝသေန အနာဂတေသု ရူပာဒီသု မိစ္ဆာအဘိနိဝိသနံ ပရာမာသော ဒိဋ္ဌိ ကမ္မသမာအနံ ဒိဋ္ဌိပတ္ထနာတိ တံ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ – **"တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ န ပတ္ထေယျာ"** တိ။ **ယဒတီတန္တိ ဧတ္ထ** **ယ**န္တိ-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော။ တေန "အပတ္တ"န္တိ ပဒံ သင်္ဂဏှာတိ။ တမ္ပိ ဟိ ကာရဏဝစနံ။ တေနာဟ **"ယသ္မာ စာ"** တိ။ တတ္ထာယမဓိပ္ပာယော, "အတီတံ တဏှာဒိဝသေန နာဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ သဗ္ဗသော အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ သသဝိသာဏံ ဝိယ, တထာ အနာဂတမ္ပိ န ပတ္ထေတဗ္ဗ"န္တိ။ တတ္ထ သိယာ – အတီတံ နာဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ အဘိနန္ဒနာယ နိပ္ပယောဇနတ္တာ, အနာဂတပတ္ထနာ ပန သဖလာပိ သိယာတိ န သဗ္ဗသော ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာတိ? န, တဿာပိ သဝိဃာတဘာဝေန ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗတော။ တေနာဟ **"ယသ္မာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပဟီန**န္တိ နိဿဋ္ဌသဘာဝံ။ **နိရုဒ္ဓ** န္တိ ဘဂ္ဂံ။ **အတ္ထင်္ဂတ** န္တိ ဝိနာသံ။ **အပ္ပတ္တ** န္တိ သဘာဝံ ဥပ္ပာဒါဒိကံ အသမ္ပတ္တံ။ **အဇာတ**န္တိ န ဇာတံ။ **အနိဗ္ဗတ္တ**န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။

ယတ္ထ ယတ္ထာ တိ ယသ္မိံ ယသ္မိံ ခဏေ, ယသ္မိံ ယသ္မိံ တ ဓမ္မပုဉ္ဇေ ဥပ္ပန္နံ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ အသေသေတ္ဝာ။ **အရညာဒီသု တ**တိ **တ**-သဒ္ဒော အနိယမတ္ထော။ တေန အရညေ တ ရုက္ခမူလေ တ ပဗ္ဗတကန္ဒရာဒီသု တတိ ဌာနနိယမာဘာတ အနုပဿနာယ သာတစ္စကာရိတံ ဒဿေတိ။ ယမကာဒိဝသေန ပရိဗ္ဗူဟိယမာနာ ဝိပဿနာ ဝိယ ပဋိပက္ခေဟိ အကောပနိယာဝ ဟောတီတိ အာဟ – **"အသံဟီရံ အသံကုပ္ပန္တိ ဣဒံ ဝိပဿနာပဋိဝိပဿနာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တ"**န္တိ။ ကထာယမယမတ္ထော ဝိပဿနာဝသေန ယုဇ္ဇတီတိ အာဟ – **"ဝိပဿနာ ဟီ"** တိအာဒိ။ ကိံ တောယ ပရိယာယကထာယာတိ နိပ္ပရိယာယတောဝ အသံဟီရံ အသံကုပ္ပံ ဒဿေတုံ, **"အထ တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကထံ ပန နိစ္စဿ နိဗ္ဗာနဿ အနုဗ္ရူဟနာ ဟောတီတိ အာဟ **"ပုနပ္ပုန"** န္တိအာဒိ။ ဧတေန တအာရမ္မဏဓမ္မာ ဗ္ရူဟနာယ, တေသံ အာရမ္မဏမ္ပိ အတ္ထတော အနုဗ္ရူဟိတံ နာမ ဟောတိ ဗဟုလံ မနသိကာရေနာတိ ဒဿေတိ။

အာဒိတော တာပနံ **အာတာပနံ,** တေန အာရမ္ဘဓာတုမာဟ။ ပရိတော တာပနံ **ပရိတာပနံ,** တေန နိက္ကမဓာတုပရက္ကမဓာတုယော စာတိ။ **တဿ သေနာ** တိ တဿ မစ္စုနော သဟကရဏဋ္ဌေန သေနာ ဝိယာတိ သေနာ။ **သင်္ဂရော** တိအာဒီသု မိတ္တာကာရဂ္ဂဟဏေန သာမပယောဂမာဟ။ **လဉ္ဇ** ဂ္ဂဟဏေန လဉ္ဇအနံ, တေန အနုပ္ပယောဂံ။ **ဗလရာသီ**တိ ဟတ္ထိအဿာဒိဗလကာယော။ တေန ဒဏ္ဍဘေအနိ ဝဒတိ။ ဘေအောပိ ဟိ ဗလဝတော ဧဝ ဣဇ္ဈတိ, သ္ဝတယံ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဥပာယယောဂေန သမ္ပဝတ္တီယတိ။ တတ္ထ တတ္ထ စ သင်္ဂံ အာသတ္တိံ အရတိ ဒေတီတိ **သင်္ဂရော** ပုဗ္ဗဘာဂေ တ သင်္ဂရဏဝသေန တဿ ပဋိဇာနနဝသေန ပဝတ္တနတော။

ဥဋ္ဌာဟကံ ဥဋ္ဌာနဝီရိယသမ္ပန္နံ။ သပရဟိတသိဝနလက္ခဏေန အသာဓုဘာဝပရမ္မုခဘာဝဂမနေန တ **သန္တော** ။

၂၇၃. **မနုညရူပဝသေနေဝ ဧဝံရူပေ အဟောသိန္တိ** အတီတံ အနာဂတမေတိ တတ္ထ နန္ဒိယာသမနွာဂတနယနတော။ **ဝေဒနာဒီသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **ကုသလသုခသောမနဿဝေဒနာဝသေနာ** တိ ကုသလဝေဒနာဝသေန သုခဝေဒနာဝသေန သောမနဿဝေဒနာဝသေနာတိ ပစ္စေကံ ဝေဒနာသဒ္ဒေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ တဏှာဟာဘိနန္ဒနာယ သတိ ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာ သိဒ္ဓါ ဧဝါတိ – **"တဏှာပံ သမန္နာဂတနေတိ"**ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **ဟီနရူပာဒီ။ပေ။ န မညတီ** အမနုညောပိ သမာနော သမနုည ဘာဝသ္သေဝ ဝသေန မညနာယ ပဝတ္တနတော။ **နာနုပဝတ္တယတိ** ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန နန္ဒိယာ ဒူရီကတတ္တာ။

၂၇၄. ဥဋ္ဌာရသုန္ဒရဘာဝမုခေနေဝ အနာဂတေသုပိ ရူပာဒီသု တဏှာဟာဒိဋ္ဌိကပ္ပနာ ပဝတ္တတီတိ အာဟ – **"ဧဝံရူ ပေ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ"**တိ။

၂၇၅. **ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ** တိ ယထာ နန္ဒိယာ အသမနွာဂတနယနဇောတနံ ဖုတိရေကမုခေန ပတိဋ္ဌပေတုံ, "အတီတံ နန္ဒာဂတမေယျာ"တိ ဥဒ္ဒေသဿ, "ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, အတီတံ အနွာဂတမေတိ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၂၇၃) ဝိဘင်္ဂေါ ဝုတ္တော, ဧဝံ "ပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ ယော ဓမ္မ"န္တိအာဒိကဿ ဥဒ္ဒေသဿ ဖုတိရေကမုခေန ဝိဘင်္ဂေ ဝုစ္စမာနေ ဝိပဿနာပဋိက္ခေပဝသေန, "ကထဉ္စ။ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ"တိ ဝုတ္တံ။ တယိဒံ ပရမဂမ္ဘီရံ သတ္ထုဒေသနာနယံ အနုပဓာရေတွာ စောဒိတံ, ယသ္မာ "ပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ ယော ဓမ္မ"န္တိအာဒိကဿ ဥဒ္ဒေသဿ ဖုတိရေကမုခေနေဝ ဝိပဿနာ ပဋိက္ခေပဝသေန, "ကထဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ပစ္စုပ္ပန္နေသု"တိ ဝိဘင်္ဂဒေသနာ သမ္ပဝတ္တတိ။ တေနာဟ **"ယသ္မာ ပနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **တဿာ ဧဝ** တိ ဝိပဿနာယ ဧဝ။ **အဘာဝံ ဒဿေတုံ သံဟီရတီတိ မာတိကံ ဥဒ္ဓရိတွာ** တိ ကထေတုကမျတာယ မာတိကာဝသေန ပဒုဒ္ဓါရံ ကတွာ, "ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, အသုတဝါ ပုထုဇ္ဇန"တိ စ အာဒိနာ **ဝိတ္ထာရော ဝုတ္တော။ ဝိပဿနာယ အဘာဝတော**တိ ဝိပဿနာယ အဘာဝိတတာယ အဝိက္ခမ္ဘိတတာယ တဏှာဒိဋ္ဌိ ဟိ သပတ္တေဟိ ဝိယ တတ္ထ တတ္ထ ဌပနာယ အာကမိုယတိ, တတ္ထ တတ္ထ ဝိသယေ တတော ဧဝ အဟယသမုဒ္ဒိ သံသာရသမုဒ္ဒိ အာနီယတိ။ သုက္ကပက္ခော ဝုတ္တဝိပရိယာယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၂. အာနန္ဒဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၇၆. ဗဟိဒ္ဓါ ပုထုတ္တာရမ္မဏတော နိဝတ္တေတွာ ဧကသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ သမ္မဒေဝ လယနံ အပ္ပနံ ပဋိသလ္လာနံ, ယော ကောစိ သမာပတ္တိဝိဟာရော, ဣဓ ပန အရိယဝိဟာရော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ – **"ပဋိသလ္လာနာ ဝုဋ္ဌိတော"**တိအာဒိ။ **ဇာနန္တောဝ** ဘဂဝါ **ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ ပုစ္ဆိ** ။ ဝုတ္တဥ္စဟေတံ – "ဇာနန္တာပိ တထာ ဂတာ ပုစ္ဆန္တိ, ဇာနန္တာပိ န ပုစ္ဆန္တီ"တိအာဒိ (ပာရာ. ၁၆)။

၂၇၈. **သာခုကာရမအာသီ**တိ သာခုသဒ္ဒံ သာဝေသိ။ တံ ပန ပသံသာ ဟောတီတိ ပသံသတ္တော သာခုသဒ္ဒေါ။ တေနာဟ **"ဒေသနံ ပသံသန္တော"** တိ။ ဝိဇ္ဇမာနေဟိ ဝဏ္ဏေဟိ ဂုဏာဝဏ္ဏေ ဥဒဂ္ဂတာကရဏံ သမ္ပဟံသနံ, ကေဝလံ ဂုဏာသံ ကိတ္တနဝသေန ထောမနာ ပသံသာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

အာနန္ဒဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၃. မဟာကစ္စာနဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၇၉. ဥဏှာဘာဝေန တပနတော တပံ ဥဒကံ ဧတဿာတိ **တပေါဒာ,** ရဟဒေါ။ တေနာဟ **"တတ္တောဒကဿ ရဟဒဿာ"**တိ။ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ, **"ဝေဘာရပဗ္ဗတဿာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တတော** ဥဒကရဟဒတော, တံ ရဟဒံ ဥပနိဿာယာတိ အတ္ထော။ နာဂဘဝနာဂတောပိ ဟိ သော ရဟဒေါ တတော ဥပရိ မနုဿလောကေ ဇလာသယေန သမ္ဘဝ္ဒေါ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"တပေါဒာ နာမ နဒီ သန္ဒတီ"** တိ။ **ဒေသာ**တိ ကုထိတာ ဥဏှာ, အနွဝတ္ထနာမဝသေန တပေါဒာတိ စ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။ **ပေတလောကော**တိ ပေတာနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ပစ္စေက နိရယံ သန္ဓာယာဟ။ **ဣမဿ ပန အာရာမဿာ** တိ တပေါဒာရာမဿ။ **တတော**တိ တပေါဒာသင်္ခါတနဒိတော။ **မဟာ ဥဒကရဟဒေါ**တိ မဟာဥဒကဘရိတံ ပလ္လလံ။

၂၈၀. **သမိဒ္ဓော** တိ ဥဋ္ဌာရော, ပရိပုဏ္ဏောယေတတိ အတ္ထော။ အာဒိမ္ဟိ ဗ္ရဟ္မစရိယမဿာတိ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယော, သော ဧဝ **အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယကော** ။ တေနာဟ **"ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပတ္တိဘူတော"** တိ။ "အတီတံ အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန္နန"န္တိ အဒ္ဓဘေဒမုခေန သင်္ခတဓမ္မဗောဓဝစနံ။

၂၈၂. ကာမံ ခန္ဓာဒိဝသေန ဝိဘဇနံ သာဓာရဏံ, ပဌမဒုတိယစတုတ္ထသုတ္တေသု ပန ခန္ဓဝသေန ဝိဘဇနံ ကတ္ဝာ ဏ္ဏခတထာ အကတ္ဝာ ဧဝံ ဒေသနာယ ဌပနံ တတော အညထာ အာယတနဝသေန ဝိဘဇနတ္ထံ။ ဧဝံ ဝိတ္ထိန္နာ ဟိ သင္ခေပဝိတ္ထာရတော အနဝသေသာ သမ္မသနုပကာ ဓမ္မာ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ; အယံ ကိရေတ္ထ ဘဂဝတော အဇ္ဈာသယော ထေရေန နယတော ဂဟိတောတိ ဒဿေတုံ, **"ဣမသ္မိံ ကိရာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဒွတ္တဒသာယတနဝသေနေဝ မာတိကံ ဌပေသီ**တိ လောကိယာနိ ဒွတ္တဒသာယတနာနိ ဧဝ သန္ဓာယ မာတိကံ ဌပေသိ, ယထာ တီသု သုတ္တေသု ခန္ဓဝသေန ဝိဘတ္တံ, ဧဝံ ယဒိ ဘဂဝတာ ဣဏာပိ ဝိဘဇနံ ဣစ္ဆိတံ သိယာ, တထာ ဝိဘဇေယ္ယ, ယသ္မာ ပန တထာ အဝိဘဇိတ္ဝာ ဝ ဂန္ထကုဋ္ဋိံ ပဝိဋ္ဌော, တသ္မာ ဒွတ္တဒသာယတနဝသေနေဝေတ္ထ ဝိဘဇနံ ဘဂဝတာ စ အဓိပ္ပေတန္တိ နယဂ္ဂဟေ ဌတ္ဝာ ထေရော ဝိဘဇိ။ တေနာဟ – **"နယံ ပဋိလဘိတ္ဝာ ဧဝမာဟာ"**တိ။ **ဘာရိယံ ကတ**န္တိ ဒုက္ကရံ ကတံ။ **အပဒေ ပဒံ ဒဿိတံ** အာကာသေ ပဒံ ကတံ သာဓာရဏသ္သ အတ္ထသ္သ ဝိသိဋ္ဌဝိသယတာယ ဒဿိတတ္တာ။ **နိက္ကန္တိဝိညာဏ** န္တိ နိကန္တိတဏှာယ သမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ, "ဆန္ဒရာဂပ္ပဋိဗဒ္ဓံ ဟောတီ"တိ ဝစနတော။ **မနောတိ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ** မနောဒွာရိကဇဝနာနံ ဒွာရဘူတံ။

၂၈၃. **ပတ္ထနာဝသေန ဌပေသီ** တိ ပတ္ထနာဝသေန စိတ္တံ ပဝတ္တေသိ။

မဟာကစ္စာနဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ

သမတ္တာ။

၄. လောမသကင်္ဂိယဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၈၆. ဃနနိစိတလောမော လောမသော, အယံ ပန အပ္ပတာယ **လောမသကော**တိ အာဟ – **"ဤသကလောမသာကာရတာယာ"**တိ, လောမသကော အင်္ဂကော **လောမသကင်္ဂိယော,** ပဌမော က-ကာရော အပ္ပတ္ထော, ဒုတိယံ ပန ပဒဝမုနမေဝ။ **ရတ္တကမ္ဗလသိလာယ** န္တိ ရတ္တကမ္ဗလဝဏ္ဏသိလာယံ။ **ဩရုယ္ဟာ**တိ အာကာသတော ဩတရိတ္ဝာ။ ဟဋ္ဌိဟာရိယံ ဒိသွာ ဒိန္နလာဘသက္ကာရဿ အသာဒိယနတော **မနုဿပထေ န ဝသန္တိ** ။

ဒသဟိ စက္ကဝာဠသဟဿေဟီ တိ နိဿက္ကဝစနတော အာဂန္တွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သန္နိပတိတာဟိ ဒေဝတာဟီ**တိ ကရဏဝစနံ။ ပညာပယောဂမန္ဒတာယ **ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ အသက္ကောန္တာနံ ဒေဝတနံ** ဉာဏသ္သ တိက္ခဝိသဒဘာဝတဟာဒနေန သမုတ္တေဇေတုံ **သံဝေဇနနတ္ထံ။ပေ.။ အဘာသိ။ တတ္ထ** တိ တသ္မိံ ဒေဝသန္နိပာတေ, တိဿံ တ ဒေသနာယံ။ **ဒေဝတ္တဿာ** တိ ဒေဝဘာဝဿ, ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာတိ အတ္ထော။ ဘဒ္ဒေကရတ္တဿ သုတ္တဿ တောတိ **ဘဒ္ဒေကရတ္တိယာ**။

သဝနမုခေန ဗုဒ္ဓနသော အတ္ထသော စ ဥပဓာရဏံ ဥဂ္ဂဏှနန္တိ အာဟ – **"တုဏှီဘူတော နိသီဒိတ္ဝာ သုဏန္တော ဥဂ္ဂဏှာတိ နာမာ"**တိ။ တစုဂ္ဂတကရဏံ ပရိယာပုဏနန္တိ အာဟ – **"တစာယ သဇ္ဈာယံ ကရောန္တော ပရိယာပုဏာတိ နာမာ"**တိ။ ဂန္ထဿ ပရိဟဏံ ဓာရဏံ, တံ ပန ပရေသု ပတိဋ္ဌာပနံ ဟာကဋ္ဌံ ဟောတီတိ အာဟ – **"အညေသံ တစေန္တော ဓာရေတိ နာမာ"**တိ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

လောမသကင်္ဂိယဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ

သမတ္တာ။

၅. စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၈၉. **အင္ဂသုဘတာယာ** တိ အင္ဂါနံ ဟတ္ထပာဒါဒိသရီရာဝယဝါနံ သုန္ဒရဘာဝေန။ ယံ အပစ္စံ ကုစ္ဆိတံ မုဒ္ဓံ တ, တတ္ထ လောကေ မာဏဝတေဟာရော, ယေဘုယျေန သတ္တာ ဒဟရကာလေ သုဒ္ဓမာတုကာ ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ, **“တရုဏကာလေ တေဟရိသူ”**တိ။ **အဓိပတိတ္တာ** တိ ဣဿရဘာဝတော။

သမာဟာရန္တိ သန္နိစယံ။ **ပဏ္ဍိတော ဃရမာဝသေ** တိ ယသ္မာ အပ္ပတရေပိ ဗျယမာနေ ဘောဂါ ခီယန္တိ, အပ္ပတရေပိ သဉ္စယမာနေ ဝဍ္ဎန္တိ, တသ္မာ ဝိညုဇာတိကော ကိဉ္စိ ဗျယံ အကတွာ အာယမေဝ ဥပ္ပာဒေန္တော ဃရာဝါသံ အနုတိဋ္ဌေယျာတိ လောဘာဒေသိတမတ္တံ ဝဒတိ။

ဓနလောဘေန။ပေ.။ နိဗ္ဗတ္တော ။ လောဘဝသိကဿ ဟိ ဂတိ နိရယော တ တိရစ္ဆာနယောနိ တ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – “နိမိတ္တဿာဒဂထိတံ တ, ဘိက္ခဝေ, ဝိညာဏံ တိဋ္ဌမာနံ တိဋ္ဌတိ အနုဗျဉ္ဇနဿာဒဂထိတံ တ။ တသ္မိံ သမယေ ကာလင်္ကရေယျ, ဌာနံ ခေါ ပနေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ ဒွိန္နံ ဂတီနံ အညတရံ ဂတိံ ဂစ္ဆေယျ – နိရယံ ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဝါ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၅)။ **နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ** ကတောကာသဿ ကမ္မဿ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကုဏေယျဘာဝတော။

ပတ္တက္ခန္ဓအဓောမုခဘာဝံ သန္ဓာယ **“ဩနာမေတွာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဗြာဟ္မဏစာရိတ္တဿ ဘာဝိတတံ သန္ဓာယာဟ **“ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တော”** တိ။ **တံ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိ** တိ သုတမေတံ မယာ, “မယှံ ပိတာ သုနခော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တော”တိ, ဧတံ ဘောတာ ဂေါတမေန ဝုတ္တန္တိ။ ကိမိဒံ ဝုတ္တန္တိ ဣမံ ပဝတ္တိံ ပုစ္ဆိ။

တထေဝ ဝတွာတိ ယထာ သုနခဿ ဝုတ္တံ, တထေဝ ဝတွာ။ **အဝိသံဝါဒနတ္ထံ** န္တိ, “တောဒေယျဗြာဟ္မဏော သုနခော ဇာတော”တိ အတ္တနော ဝစနဿ အဝိသံဝါဒနတ္ထံ, ဝိသံဝါဒနာဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဉာတောမှီတိ ဣမိနာ**တိ ဣမိနာ မမ ပုတ္တေန မယှံ ပုရိမဇာတိယံ ပိတာတိ ဧဝံ ဉာတော အမှီတိ ဇာနိတွာ။ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ကိရ သုနခော တထာ ဒဿေတိ, န ဇာတိဿရတာယ။ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ ဘုက္ကရဏံ ပန ပုရိမဇာတိသိဒ္ဓတာသနာယ။ **ဘဝပဋိစ္ဆန္န** န္တိ ဘဝန္တရဘာဝေန ပဋိစ္ဆန္နံ။ **နာမ-**သဒ္ဒော သမ္ဘာဝနေ။ **ပဋိသန္ဓိအန္တရ** န္တိ အညဇာတိပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေန ပဟာတ္ဟဗ္ဗာ ဂတိံ။ **အင္ဂဝိဇ္ဇာပာဟဋကော ကိရေသ,** တေန အပ္ပာယုကဒီဃာယုကတာဒိဝသေန စုဒ္ဒသ ပဉှေ အဘိသင်္ခရိ; ဧဝံ ကိရဿ အဟောသိ, “ဣမေသံ သတ္တာနံ အပ္ပာယုကတာဒယော ဝိသေသာ အင္ဂပစ္စင်္ဂဝသေန သလ္လက္ခိယန္တိ။ န ခော ပနေတံ ယုတ္တံ ‘အင္ဂပစ္စင်္ဂါနိ ယာဝ တေသံ တေသံ ကာရဏာ’န္တိ; တသ္မာ ဘဝိတဗ္ဗမေတ္ထ အညေနေဝ ကာရဏေန။ သမဏော ဂေါတမော တံ ကာရဏံ ဝိဘဇိတွာ ကထေဿတိ, တေယံ သဗ္ဗညူတိ နိစ္ဆယော မေ အပဏ္ဏကော ဘဝိဿတီ”တိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ, “တိရစ္ဆာနဂတံ မနုဿံ တ အာဝိသိတွာ ဣစ္ဆိတတ္ထကသာဝနံ နာမ မဟာမန္တဝိဇ္ဇာဝသေန ဟောတိ; တသ္မာ န ဧတ္တာဝတာ သမဏဿ ဂေါတမဿ သဗ္ဗညုတာ သုနိစ္ဆိတာ ဟောတိ။ ယံ နူနာဟံ ကမ္မဖလမဿ ဥဒ္ဒိဿ ပဉှံ ပုစ္ဆေယျံ, တတ္ထ စ မေ စိတ္တံ အာရာဓေန္တော ပဉှံ ဗျာကရိဿတိ။ တေယံ သဗ္ဗညူတိ ဝိနိစ္ဆယော မေ ဘဝိဿတီတိ တေ ပဉှေ ပုစ္ဆတီ”တိ။

ဘဏ္ဍကာ န္တိ သာပတေယျံ, သန္တကန္တိ အတ္ထော။ ကမ္မုနာ အတတ္ဗံ အာဒိယန္တီတိ **ကမ္မဒာယာဒာ,** အတ္တနာ ကတူပစိတကမ္မဖလဘာဂီတိ အတ္ထော။ တံ ပန ကမ္မဒာယဇ္ဇံ ကာရဏောပစာရေန ဝဒန္တော, **“ကမ္မံ ဧတေသံ အာယဇ္ဇံ ဘဏ္ဍကန္တိ အတ္ထော”**တိ အာဟ – ယထာ “ကုသလာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ သမာဒါနဟေတု ဧဝမိဒံ ပုညံ ပဝဍ္ဍတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၈၀)။ ယဝတိ ဖလံ သဘာဝတော ဘိန္နမ္ပိ အဘိန္နံ ဝိယ မိဿိတံ ဟောတိ, ဧတေနာတိ **ယောနီ**တိ အာဟ – **“ကမ္မံ ဧတေသံ ယောနိ ကာရဏ”** န္တိ။ မမတ္တဝသေန ဗဇ္ဈတိ သံဗဇ္ဈတီတိ **ဗန္ဓု,** ဉာတိ သာလောဟိတော စ။ ကမ္မံ ပန ဧကန္တသမ္ဗန္ဓမေဝါတိ အာဟ – **“ကမ္မံ ဧတေသံ ဗန္ဓူ”** တိ။ **ပတိဋ္ဌာ** တိ အဝဿယော။ ကမ္မသဒိသော ဟိ သတ္တာနံ အဝဿယော နတ္ထိ, အညော ကောစိ ဣဿရော ဗြဟ္မာ တ န ကရောတိ တာဒိသံ ကတ္တုံ သဇ္ဇိတုံ အသမတ္ထဘာဝတော။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကမ္မမေဝ**တိ ကသ္မာ အဝဓာရိတံ, နနု ကိလေသာပိ သတ္တာနံ ဟီနပဏီတဘာဝကာရဏံ, န ကေဝလန္တိ ? သစ္စမေတံ, ကိလေသပယောဂေန ဝိပာကဝဋ္ဋေ နိဗ္ဗတ္တံ ကမ္မပဝတ္တိတမေဝါတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **“ကထိတဿ အတ္ထံ န သဉ္ဇာနာသီ”** တိ သင်္ခေပတော ဝတွာ နနု ဘဂဝါ မဟာကာရုဏိကော ပရေသံ ဉာပနတ္ထမေဝ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ အာဟ – **“မာနနိဿိတော ကိရေသာ”** တိ အာဒိ။

၂၉၀. သမတ္တေနာ တိ ပရိယတ္တေန, ယထာ တံ ဖလံ အတ္တံ သမတ္တံ ဟောတိ, ဧဝံ ကတေန, ဥပစိတေနာတိ အတ္ထော။ တာဒိသံ ပန အတ္တနော ကိစ္စေ အနူနံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"ပရိပုဏ္ဏေနာ"** တိ။ **သမာဒိန္နေနာ** တိ ဧတ္ထ သမာအနံ နာမ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဟိ ဂဟဏံ ပရာမသနန္တိ အာဟ – **"ဂဟိတေန ပရာမဋ္ဌေနာ"** တိ။ ပဋိပဇ္ဇတိ တောယ သုဂတိဒုဂ္ဂတီတိ **ပဋိပဒာ,** ကမ္မံ။ တထာ ဟိ တံ ''ကမ္မပထော''တိ ဝုစ္စတိ။

သောတိ ပဋိပဒာ။ ဒုဗ္ဗလံ ဥပဃာတကမေဝ သိယာတိ ဥပပီဠကသ္သ ဝိသယံ ဒဿေတုံ, **"ဗလဝကမ္မေနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဗလဝကမ္မေနာ** တိ ပုညကမ္မေန။ **ဝဒတိ နာမာ**တိ ဝဒန္တော ဝိယ ဟောတိ ။ **နိဗ္ဗတ္တာပေယ္ယ** န္တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ဥပပီဠကသဘာဝံ ကမ္မံ ဇနကသဘာဝံ န ဟောတီတိ? သစ္စမေတံ ပရိကပ္ပနဝစနံ, ယထာ မနုဿာ ပစ္စတ္ထိကံ ပဋိပက္ခံ ကိဉ္စိ ကာတုံ အသမတ္ထာပိ ကေစိ အာလမ္ဗနဝသေန သမတ္ထာ ဝိယ အတ္တာနံ ဒဿေန္တိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒန္တိ ကေစိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ – ယဿိဒံ ကမ္မဿဝိပာကံ ပီဠေတိ, သစေ တသ္မိံ အနောကာသေ ဧဝ သယံ ဝိပစ္စိတုံ ဩကာသံ လဘေယ္ယ, အဟဟေယသု ဧဝ တံသမင္ဂိပုဂ္ဂလံ နိဗ္ဗတ္တာပေယ္ယ, ယသ္မာ တံ ကမ္မံ ဗလဝံ ဟုတွာ အဝသေသပစ္စယသမတယေန ဝိပစ္စိတုံ အာရဒ္ဓံ, တသ္မာ ဣတရံ တဿ ဝိပာကံ ဝိဗာဓေန္တံ ဥပပီဠကံ နာမ ဇာတံ။ တေဒတ္ထမေဝ စေတ္ထ ''ဗလဝကမ္မေန နိဗ္ဗတ္တ''န္တိ ဗလဝဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ကိစ္စဝသေန ဟိ နေသံ ကမ္မာနံ ဧတာ သမညာ, ယဒိဒံ ဥပပီဠကံ ဥပစ္ဆေဒကံ ဇနကံ ဥပတ္ထမ္ဘကန္တိ, န ကုသလာနိ ဝိယ ဥပတ္ထမ္ဘာနိ ဟောန္တိ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ယ။ **ပီဠေတွာ**တိ ဝိဟေဌေတွာ ပဋိဃာတဋ္ဌာဒိဝသေန ဥစ္ဆုတေလယန္တာဒယော ဝိယ ဥစ္ဆုတိလာဒိကေ ဝိဗာဓေတွာ။ **နိ ရောဇ**န္တိ နိတ္တေဇံ။ **နိယူသ**န္တိ နိရသံ။ **ကသဋ**န္တိ နိသ္သာရံ။ **ပရိဿယ** န္တိ ဥပဒ္ဒဝံ။

ဣအာနိ ပရိဿယဿ ဥပနယနာကာရံ ဒဿေန္တေန တတ္ထ, **"အာရကဿာ"** တိအာဒိံ ဝတွာ ဘောကာနံ ဝိနာသနာကာရံ ဒဿေတုံ, ပုန **"အာရကဿာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကုမ္ဘဒေဟနာ** တိ ကုမ္ဘပူရခီရာ။ **ကေမဏ္ဍလေ** တိ ကေ ယူထေ။

အဋ္ဌသဘာဂမနံ ကတွာတိ အဋ္ဌဥသဘာပမာဏံ ပဒေသံ ပစ္စတ္ထိကံ ဥဒ္ဒိဿ ဓနုဂ္ဂဟော အနုယာယိ ကတွာ။ **တန္တိ** သရံ။ **အညော**တိ ပစ္စတ္ထိကော။ **တတ္ထေဝ ဟတေယ္ယ** အစ္စာသန္နံ ကတွာ သရဿ ခိတ္တတ္တာ။ **တဋ္ဌမဏ္ဍောဒက**န္တိ မကရာဒိတဋ္ဌမဏ္ဍဝန္တံ ဥဒကံ။

ပဋိသန္ဓိနိဗ္ဗတ္တကံ ကမ္မံ ဇနကကမ္မံ နာမ ပရိပုဏ္ဏဝိပာကအာယိဘာဝတော, န ပဝတ္တိဝိပာကမတ္တနိဗ္ဗတ္တကံ။ **ဘောဂသမ္ပဒာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာရောဂျသမ္ပဒာဒိ-ပရိတရသမ္ပဒာဒီနိ ဂဏှာတိ။ န ဒီဃာယုကတာဒီနိ ဟိ အပ္ပာယုကတာသံဝတ္တနိကေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တာနိ; အညံ ဒီဃာယုကတာကရဏေန ဥပတ္ထမ္ဘေတုံ သက္ကောတိ; န အတိဒုဗ္ဗဏ္ဏံ အပ္ပေသက္ခံ နီစကုလီနံ ဒုပ္ပညံ တ ဝဏ္ဏဝန္တတာဒိဝသေန။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ, ''ဣမသ္မိံ ပန ပဉ္စဟာဝိသဇ္ဇနေ''တိအာဒိ, တံ ပန နိဒဿနဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုရိမာနီတိ ဥပပီဠကောပစ္ဆေဒကာနိ။ ဥပပီဠကုပဃာတာ နာမ ကုသလဝိပာကပဋိဗာဟကာတိ အဓိပ္ပာယေန **"ဒွေဝ အကုသလာနေဝာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဥပတ္ထမ္ဘကံ ကုသလမေဝာ** တိ ဧတ္ထ ယထာ ဇနကံ ဥဘယသဘာဝံ, ဧဝံ ဣတရေသမ္ပိ ဥဘယသဘာဝတာယ ဝုစ္စမာနာယ န ကောစိ ဝိရောဓော။ ဒေဝဒတ္တာဒီနဥ္ဟိ နာကာဒီနံ ဣတော အနုပ္ပဝစ္ဆိတာနံ ပေတာဒီနဥ္စ နရကာဒိသု အကုသလကမ္မဝိပာကဿ ဥပတ္ထမ္ဘနုပပီဠနုပဃာတနာနိ န န သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ ယာ ဟေဌာ ဗဟူသု အာနန္တရိယေသု ဧကေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ဣတရေသံ တဿ အနုဗလပ္ပဒာယိတာ ဝုတ္တာ, သာပိ သမတ္ထိတာ ဟောတိ။ ယသ္မိဥ္ဟိ ကမ္မေ ကတေ ဇနကနိဗ္ဗတ္တံ ကုသလဖလံ တ အကုသလဖလံ တ ဗ္ယာဓိဓာတု သမတာဒိနိမိတ္တံ ဝိဗာဓီယတိ, တမုပတ္ထမ္ဘကံ။ ယသ္မိံ ပန ကတေ ဇာတိသမတ္ထဿ ပဋိသန္ဓိယံ ပဝတ္တိယဥ္စ ဝိပာက ကဋ္ဌတ္တာရူပာနံ ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိ, တံ ဇနကံ။ ယသ္မိံ ပန ကတေ အညေန ဇနိတဿ ဣဋ္ဌဿ တ အနိဋ္ဌဿ တ ဖလဿ ဝိဗာဓဝိစ္ဆေဒပစ္စယာနုပ္ပတ္တိယာ ဥပဗျူဟနပစ္စယုပ္ပတ္တိယာ စ ဇနကသာမတ္ထိယာနုရူပံ ပရိဝုတ္တိစိရ တရပဗန္ဓာ ဟောတိ, ဧတံ ဥပတ္ထမ္ဘကံ။ တထာ ယသ္မိံ ကတေ ဇနကနိဗ္ဗတ္တံ ကုသလဖလံ အကုသလဖလံ တ ဗ္ယာဓိ ဓာတုသမတာဒိနိမိတ္တံ ဝိဗာဓီယတိ, တံ ဥပပီဠကံ။ ယသ္မိံ ပန ကတေ ဇနကသာမတ္ထိယဝသေန စိရတရပဗန္ဓာရဟမ္ပိ သမာနံ ဖလံ ဝိစ္ဆေဒကပစ္စယုပ္ပတ္တိယာ ဝိစ္ဆိဇ္ဇတိ, တံ ဥပဃာတကန္တိ အယမေတ္ထ သာရော။

တတ္ထာ တိ တေသု ကမ္မေသု။ **ဥပစ္ဆေဒကကမ္မေနာ** တိ အာယုနော ဥပဃာတကကမ္မေန။ သ္မတယမုပဃာတက ဘာတေ ဒ္မဝိဓာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ တံ ဒဿေတုံ **"ဟဏာတိဟတိနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **န သက္ကောတိ** ဟဏာတိဟတ ကမ္မုနာ သန္တာနဿ တထာဘိသင်္ခတတ္တာ။ ယဿိံဥပြိ သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တံ, တဿ တေန အဘိသင်္ခတတာ အဝသ္မ သံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ တတ္ထေဝ တဿ ဝိပါကဿ ဝိနိဗန္ဓနတော။ ဧတေန ကုသလဿ ကမ္မဿ အာယူဟနက္ခဏေ ယေဝ ဟဏာတိဟတော တာဒိသံ သာမတ္ထိယုပဃာတံ ကရောတီတိ ဒဿေတိ, တတော ကမ္မံ အပ္ပဖလံ ဟောတိ။ "ဒီ ဃာယုကာ"တိအာဒိနာ ဥပဃာတသာမတ္ထိယေန ခေတ္တေ ဥပ္ပန္နဿာပိ ဝိယ ဥပပတ္တိနိယာမကာ ဓမ္မာတိ ဒဿေ တိ။ ဥပပတ္တိ နိယတဝိသေသေ ဝိပစ္စိတုံ ဩကာသေ ကရောန္တေ ဧဝ ကုသလကမ္မေ အာကမ္ဗိယမာနပဋိသန္ဓိကံ ဟဏာ တိဟတကမ္မံ အပ္ပာယုကတ္တာယ နိယမေတီတိ အာဟ – **"ပဋိသန္ဓိမေဝ တ နိယာမေတ္မတ အပ္ပာယုကံ ကရောတီ"** တိ။ ဟဏာတိဟတစေတနာယ အစ္စန္တကဋုကဝိပါကတ္တာ သန္နိဋ္ဌာနစေတနာယ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တာတိ တဿာ အတ္ထသ္မ သ ခိဏာဘာဝတော; ဣတရေ ပန န တထာ ဘာရိယာတိ အာဟ – **"ပုဗ္ဗာ။ပေ။ ဟောတီ"** တိ။ ဣဓ ပန ယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္မ တသဒိသံ, တံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မနုဿာမနုဿပရိဿယာ တိ မာနုသကာ အမာနုသကာ စ ဥပဒ္ဒဝါ။ **ပုရတော**တိ ပုဗ္ဗဒ္မတရတော။ **ပစ္ဆတော** တိ ပစ္ဆိမဝတ္တုတော။ **ပဝဋ္ဋမာနာ** တိ ပရိဇနဿ, ဒေဝတာနံ တ ဒေဝသေန ပဝဋ္ဋမာနာ။ **ပရေဟီ**တိ ပုရာတနေဟိ ပရေဟိ။ **သမ္မုခီဘာဝန္တိ** သာမိဘာဝဝသေန ပစ္စက္ခတ္တံ။ **အာဟရိတ္မတ ဒေန္တိ** ဣဏာယိကာ။ **ကမ္မန္တာ** တိ ဝဏိဇ္ဇာဒိကမ္မာ နိ။ **အဟဏာတိဟတကမ္မန္တိ** ဟဏာတိဟတဿ ပဋိပက္ခဘူတံ ကမ္မံ; ဟဏာတိဟတာ ဝိရတိဝသေန ပဝတ္တိတကမ္မန္တိ အတ္ထော။ **ဒီဃာယုကသံဝတ္တနိကံ ဟောတိ** ဝိပါကဿ ကမ္မသရိက္ခဘာဝတော ။ **ဣမိနာ နယေနာ**တိ ဣမိနာ အပ္ပာ ယုကဒီဃာယုကသံဝတ္တနိကေသု ကမ္မေသု ယထာဝုတ္တေန တံ သံဝတ္တနိကဝိဘာဝနနယေန။

ဝိဟေဌနကမ္မာဒီနိပိ တိ ပိ-သဒ္ဒေန ကောဓက္ကောသာမနကမစ္ဆေရထဒ္ဓအဝိဒ္ဒသုဘာဝဝသေန ပဝတ္တိတကမ္မာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ **တထေဝတ**တိ ယထာ ဟဏာတိဟတကမ္မံ အတ္တတော ဇဝံ ဝဒတိ နာမာတိ ဝုတ္တံ, တထေဝ **ဝဒမာနာနိ ဝိယ**။ "ယံ ယဒေဝတတိပတ္ထေန္တိ, သဗ္ဗမေတေန လဗ္ဘတီ"တိ (ခု. ပ. ၈.၁၀) ဝစနတော ယထာ သဗ္ဗကုသလံ သဗ္ဗာသံ သမ္ပတ္တီနံ ဥပနိဿယော, ဧဝံ သဗ္ဗံ အကုသလံ သဗ္ဗာသံ ဝိပတ္တီနံ ဥပနိဿယောတိ, **"ဥပပီဠနေန နိဗ္ဗောဂတံ အာဟဒေတ္မတ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ ။ တထာ ဟိ ဟဏာတိဟတကမ္မဝသေနပိ အယံ နယော ဒဿိတော။ **အဝိဟေဌနာဒီနီ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အက္ကောဓနေ-အနိဿာမန-အန-အနတိမာန-ဝိဒ္ဒသုဘာဝေန ပဝတ္တကမ္မာနိ သင်္ဂဏှာတိ။

၂၉၃. ဣဿာ မနော ဧတဿာတိ **ဣဿာမနကော** တိ အာဟ **"ဣဿာသမ္ပယုတ္တစိတ္တော"** တိ။ **ဥပက္ကောသန္တော**တိ အက္ကောသဝတ္ထုဟိ အက္ကောသန္တော။ **ဣဿံ ဗန္ဓတီ** တိ ဣဿံ အနုဗန္ဓတိ ဣဿာသဟိ တမေဝ စိတ္တံ အနုပဝတ္တေတိ။ **အပ္ပေသက္ခော** တိ အပ္ပာနုဘာဝေ အပ္ပညာတော။ တေနာဟ **"န ပညာယတီ"**တိ။ သာ ပနဿ အပ္ပာနုဘာဝတာ ပရိတရာဘာဝေန ဟာကဋ္ဌာ ဟောတီတိ အာဟ **"အပ္ပပရိတရော"**တိ။

၂၉၄. **မစ္ဆရိယဝသေန န အတာ ဟောတီ**တိ သဗ္ဗသော ဒေယျဓမ္မဿ အဘာဝေန န အတာ န ဟောတိ။ အမစ္ဆရီ ဟိ ပုဂ္ဂလော သတိ ဒေယျဓမ္မေ ယထာရဟံ ဒေတိယေဝ။

၂၉၅. အဘိတဒေတဗ္ဗံ ခေတ္တဝသေန မတ္ထကပ္ပတ္တံ ဒဿေတုံ, **"ဗုဒ္ဓံ တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အညေပိ မာတုပိတု ဇေဋ္ဌဘာတရာဒယော အဘိတဒနာဒိအရဟာ သန္တိ, တေသု ထဒ္ဓာဒိဝသေန ကရဏံ နီစကုလသံဝတ္တနိကမေဝ။ န ဟိ ပ ဝတ္တေ သက္ကာ ကာတုန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ တေန ပဝတ္တိဝိပါကအယိနော ကမ္မဿ ဝိသယော ဧသောတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **"ပဋိသန္ဓိမေဝ ပနာ"**တိအာဒိ။

၂၉၆. **အပရိပုစ္ဆနေနာ** တိ အပရိပုစ္ဆာမတ္တေန နိရယေ န နိဗ္ဗတ္တတိ; အပရိပုစ္ဆာဟေတု ပန ကတ္တဗ္ဗာကရဏာဒိ ဟိ သိယာ နိရယနိဗ္ဗတ္တီတိ ဟဋ္ဌိယံ, "န ပရိပုစ္ဆိတာ ဟောတီ"တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော, **"အပရိပုစ္ဆကော ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။ **ယထာနုသန္ဓိံ ဟပေသိ** တိ ဒေသနံ ယထာနုသန္ဓိနိဋ္ဌာနံ ဟပေသိ။ သေသံ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။

စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၆. မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၉၈. ကမ္မဿ မောဃဘာဝေ နာမ ဖလေန တုစ္ဆတာ ဖလာဘာဝေတိ အာဟ – **"မောဃန္တိ တုစ္ဆံ အဖလ"** န္တိ။ **တထံ ဘူတ**န္တိ သစ္စသဒ္ဒဿ အတ္ထမာဟ။ ပရိဗ္ဗာဇကော ပန "သစ္စ"န္တိ ဣမိနာ တမေဝ သဖလန္တိ ဝဒတိ။ သဖလဉှိ ကမ္မံ သတ္တုံ အဘိမတမနောကမ္မန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဣဒဥ္စ** "မောဃံ ကာယကမ္မ"န္တိအာဒိဝစနံ။ **တံ ဂ ဟေတွာ**တိ ပရမ္မုခါယ ဂဟေတွာ။ **သောတိ** ဟေတလိပုတ္တော ပရိဗ္ဗာဇကော။ **အဘိသညာနိရောဓကေထံ သန္ဓာယ ဝ ဒတိ**။ သာပိ ဟိ တိတ္ထိယာနံ အန္တရေ ဟာကဋ္ဌာ ဇာတာတိ။ **ထေရောတိ** သမိဒ္ဓိတ္ထေရော။ ယထာ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ, တ တော စ အညထာဝ အေသာရောပနဘယေန ဂဟေတွာ တတော ဘဂဝန္တံ ထေရော ရက္ခတီတိ အဓိပ္ပာယေန ပရိဗ္ဗာဇ ကော, "ပရိရက္ခိတဗ္ဗံ မညိဿတီ"တိ အတေစာတိ အာဟ – **"ပရိရက္ခိတဗ္ဗန္တိ ဂရဟတော မောစနေန ရက္ခိတဗ္ ဗ"**န္တိ။ သဉ္စေတနာ အဿ အတ္ထီတိ **သဉ္စေတနိကံ။ ကမ္မ** န္တိ သဉ္စေတနိကဿပိ ကမ္မဿ အတ္တနော သမယေ ဣစ္ဆိတတ္တာ ပရိဗ္ဗာဇကေန ဝုတ္တံ။

သင်္ခတသင်္ခါရတာယ ရူပမေဝ **"တိလမတ္တမ္ပိ သင်္ခါရ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ – **"မံသစက္ခုနာဝ ပဿ သတီ"**တိ။ **သမာဂမဒဿနံ သန္ဓာယာ** တိ ကတ္ထစိပိ တဿ ဒဿနံ သန္ဓာယ, န ပရိညာဒဿနံ။ တေနာဟ ဘဂဝတ – "ကုတော ပနေဝရူပံ ကထာသလ္လာပ"န္တိ။

၂၉၉. **ဝဋ္ဋဒုက္ခ** န္တိ သံသာရဒုက္ခံ။ **ကိလေသဒုက္ခ**န္တိ ကိလေသသမ္ဘဝရာဂပရိဠာဟဒုက္ခံ။ **သင်္ခါရဒုက္ခ** န္တိ ယဒနိ စ္စံ, တံ ဒုက္ခန္တိ ဧဝံ ဝုတ္တဒုက္ခံ။ **သစေ ဘာသိတံ ဘဝေယျာ** တိ ဣမံ ဤဒိသံ ဒုက္ခံ သန္ဓာယ အာယသ္မတာ သမိဒ္ဓိ နာ ဘာသိတံ သိယာ န ဘဂဝတ, အဝိဘဇိတွာ ဗျာကရဏံ ယုတ္တမေဝတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၀၀. **ဥမ္မင်္ဂ** န္တိ ဥမ္မုဇ္ဇနံ, ကထာမုခေ့ဝှေန အန္တရာ အညာဏဝိသယပဥှာ ဥမ္မင်္ဂံ။ တေနာဟ – **"ပဥှာဥမ္မ င်္ဂ"**န္တိ **နေဝ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ** တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ တံ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဝိသယန္တိ? ကာမဉ္စေတံ န ဒိဗ္ဗစက္ခုဝိသယံ, ဒိဗ္ဗစက္ခုပရိဘဏ္ဍဉာဏဝိသယံ ပန သိယာတိ တထာ ဝုတ္တံ။ **အဓိပ္ပာယေနေတ** တိ ဥဒာယိတ္ထေရဿ အဓိပ္ပာယေနေဝ ဂယှမာနေန တံ အယောနိယော ဥမ္မုဇ္ဇနံ အညာသိ။ **သန္နိသီဒိတုံ** ပုဗ္ဗေ နိသိန္နာကာရေန သန္နိသီဒိ တုံ **န သက္ကောတိ** ။ သမိဒ္ဓိတ္ထေရေန အနဘိသင်္ခတဿေဝ အတ္ထဿ ကထိတတ္တာ, **"ယံ အဘူတံ, တဒေဝ က ထေဿတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ "အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇိဿတီ"တိ။ **တိဿော ဝေဒနာ ပုစ္ဆိတာ,** "ကိံ သော ဝေ ဒိယတီ"တိ အဝိဘာဂေန ဝေဒိယမာနဿ ဇာတိတတ္တာ။ သုခါယ ဝေဒနာယ ဟိတန္တိ **သုခဝေဒနိယံ**။ တေနာဟ – **"သုခ ဝေဒနာယ ပစ္စယဘူတ"**န္တိ။ **သေသေသူ**တိ, "ဒုက္ခဝေဒနိယ"န္တိအာဒီသု။

ဟေဋ္ဌာ တိကဇ္ဈာနစေတနာ တိ ဧတ္ထ, "ကုသလတော"တိ အဓိကာရတော ရူပာဝစရကုသလတော ဟေဋ္ဌာ တိက ဇ္ဈာနစေတနာတိ အတ္တော။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ကာမာဝစရရူပာဝစရသုခဝေဒနိယကမ္မေသု။ **အဒုက္ခမသုခမ္ပီ** တိ ပိ-သ ဒ္ဒေန ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ သုခမ္ပီတိ ဣမမတ္ထံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။

ယဒိ ကာယဒွါရေ ပဝတ္တတော အညတ္ထ အဒုက္ခမသုခံ ဇနေတိ, အထ ကသ္မာ, "ဒုက္ခဿေဝ ဇနနတော"တိ ဝု တ္တန္တိ အာဟ – **"သာ ပန ဝေဒနာ"**တိအာဒိ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနစေတနာ တိ ဧတ္ထ အရူပာဝစရကုသလစေတနာတိပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ယထာ ဟိ "ကာယေန တစာယ မန သာ"တိ ဧတ္ထ ယထာလာဘဂ္ဂဟဏဝသေန မနသာ သုခဝေဒနိယံ အဒုက္ခမသုခဝေဒနိယန္တိ အယမတ္ထော အရူပာဝစရ ကုသလေပိ လဗ္ဘတီတိ သုခမ္ပိ ဇနေတိ ဥက္ကဋ္ဌဿ ဉာဏသမ္ပယုတ္တကုသလဿ သောဠသဝိပာကစိတ္တနိဗ္ဗတ္တ တနတော, အယဥ္စ နယော ဟေဋ္ဌာ, "အဒုက္ခမသုခမ္ပီ"တိ ဧတ္ထာပိ ဝတ္တဗ္ဗော။ ပုဗ္ဗေ ပရိယာယတော ဒုက္ခဝေဒနာ ဝု တ္တာ, သုတ္တန္တသံဝဏ္ဏနာ ဟေသာတိ ဣဒာနိ နိပ္ပရိယာယတော ပုန ဒဿေတုံ, **"အပိစာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန တေ့ ထ ဒုက္ခဝေဒနိယံ ပဝတ္တိဝသေနေဝ ဝဋ္ဋတီတိ။ **ဧတဿာ** တိ ဒုက္ခဝေဒနိယဿ ပဝတ္တိဝသေနေဝ ယုဇ္ဇမာနတ္တာ ဧတသ္ သ ဝသေန သဗ္ဗံ သုခဝေဒနိယံ အဒုက္ခမသုခဝေဒနိယဥ္စ ပဝတ္တိဝသေနေဝ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

အာလယောတိ အဘိရုစိ။ **မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏာ** န္တိ မဟတိ ကမ္မဝိဘဇနေ ဉာဏံ, မဟန္တံ တ ကမ္မဝိဘဇနဉာဏံ။ ဘာဇနံ နာမ နိဒ္ဒေသော, အယံ ပန ဥဒ္ဒေသောတိ ကတ္ဝာ အာဟ – **"ကတမေ စတ္တာရော။ပေ။ မာတိကာဌပန"** န္တိ။

၃၀၁. ဟဋ္ဌိယေကွော အနုသန္ဓိ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌဿ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏဿ အဘာဇနဘာဝတော, ပုစ္ဆာနုသန္ဓိအဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိသု စ အနန္တောဂဓတ္တာ။ တေနာဟ **"ဣဓံ ဟိ"**တိအာဒိ။ **ဣဓံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ** တိ ဣဓ, "ဟဏာတိပာတိ အဒိန္နာဒာယိ"န္တိအာဒိနာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဝုတ္တံ ကမ္မဝိဘင်္ဂံ အာရဗ္ဘ။ **ဣမံ ပစ္စယံ လဘိတ္ဝာ** တိ တသ္သေဝ ဝေဝစနံ။ **ဣဓံ ဒဿနံ ဂဏှာတိ** တိ ဣဓံ, "အတ္ထိ ကိရ, ဘော, ဟပကာနိ ကမ္မာနိ, နတ္ထိ ကိရ, ဘော, ဟပကာနိ ကမ္မာနိ"တိ စ အာဒိနိ ဟတ္ထိဒဿကအန္ဓာဝိယ ဒိဋ္ဌမတ္တေ ဝေ ဌတ္ဝာ အစိတ္တကဒဿနဋ္ဌ ဂဏှာတိ။ ဝီရိယံ ကိလေသာနံ အာတာပနဝသေန **အာတပ္ပံ,** တဒေဝ ပဒဟဝသေန **ပဓာနံ,** ပုနပ္ပုနံ ယုဥ္ဇနဝသေန **အနုယောဂေ,** တထာ ဘာဝနာယ နပ္ပမဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ **အပ္ပမာဒေ,** သမ္မာ ယောနိသော မနသိ ကရောတိ ဧတေနာတိ **သမ္မာမနသိကာရောတိ** ဝုစ္စတီတိ အဓိပ္ပာယေန, **"ပဉ္စပိ ဝီရိယဿေဝ နာမာနီ"** တိ အာဟ။ **အပ္ပမာဒေ** တ သတိယာ အဝိပ္ပတသော။ ယသ္မိံ မနသိကာရေ သတိ တဿ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ ဣဇ္ဈတိ, အယမေတ္ထ သမ္မာမနသိကာရောတိ ဧတ္ထေ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **စေတောသမာဓိ**န္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏသဟဂတံ စိတ္တသမာဓိံ။ တေနာဟ **"ဒိဗ္ဗစက္ခုသမာဓိ"** န္တိ။ **အညထာတိ** အကုသလကမ္မကရဏတော အညထာ, တံ ပန ကုသလကမ္မကရဏံ ဟောတီတိ အာဟ – **"ယေ ဒဿနံ့ ကုသလာနံ ကမ္မပထာနံ ပူရိတတ္တာ"**တိ **ဒိဋ္ဌိထာမေနာ** တိ ဒိဋ္ဌိဝသေန ဒိဋ္ဌိဗလေန။ **ဒိဋ္ဌိပရာမာသေနာ** တိ ဒိဋ္ဌိဝသေန ဓမ္မသဘာဝံ အတိက္ကမိတ္ဝာ တ ပရာမာသေန။ **အဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ** တိ, "ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည"န္တိ အဓိဋ္ဌာယ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ။ **အာဒိယိတ္ဝာတိ** ဒဠှဂ္ဂဟံ ဂဟေတွာ။ **ဝေါဟရတီ**တိ အတ္တနော ဂဟိတဂ္ဂဟဏံ ပရေသံ ဒီပေန္တော ဝေါဟရတိ။

၃၀၂. တတ္ရာနန္ဒာ တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော။ **ဣဒမ္ပိ** တိ ဣဓံ ဝစနံ။ "တတ္ရာနန္ဒာ"တိ ဧဝမာဒိဝစနမ္ပီတိ အတ္ထော။ **န မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏဿ ဘာဇနံ** တဿ အနိဒ္ဒေသဘာဝတော။ **အဿာ** တိ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏဿ **မာတိကာဌပနမေဝ** ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဝသေန အနုညာတဗ္ဗဿ စ ဒဿနဝသေန ဥဒ္ဒေသဘာဝတော။ တေနာဟ **"ဧတ္ထ ပနာ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဧတ္ထ ပနာ** တိ "တတ္ရာနန္ဒာ"တိအာဒိပာဌေ။ **ဧတေသံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာန**န္တိ ဧတေသံ ဟေဋ္ဌာ စတူသုပိ တရေသု အာဂတာနံ ဒိဗ္ဗစက္ခုကာနံ။ **ဧတ္တကာ** တိ ဧကေစ္စိယာ သစ္စဂိရာ။ **အနုညာတာ**တိ အနုဇာနိတာ။ **အနနုညာတာ**တိ ပဋိက္ခေပိတာ။ ဣဓ အနနုညာတမုခေန ဒီပိတံ အနနုညာတဘာဝမတ္တံ။ **တတ္ရာနန္ဒာတိအာဒိကေ တတ္ရာ** တိ နိဒ္ဒါရဏေ ဘုမ္မန္တိ ဒဿေန္တော, **"ဧတေသု စတူသု သမဏဗြာဟ္မဏေသူ"** တိ အာဟ။ **ဣဓံ ဝစနံ** "အတ္ထိ ကိရ, ဘော။ပေ။ ဝိပာကော"တိ ဣဓံ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **အဿာ** တိ တထာတဒိနော သမဏဗြာဟ္မဏဿ။ **အညေနာကာရေနာ**တိ "ယော ကိရ, ဘော"တိအာဒိနာ ဝုတ္တကာရဏတော အညေန ကာရဏေန။ **ဒွီသု ဌာနေသူ**တိ "အတ္ထိ ကိရ, ဘော။ပေ။ ဝိပာကော"တိ စ, "အပဟယံ။ပေ။ နိရယံ ဥပပန္န"န္တိ စ ဣမေသု ဒွီသု ဟဌပဒေသေသု။ **အနုညာတာ** တဒတ္ထဿ အတ္ထိဘာဝတော။ **တီသု ဌာနေသူ**တိ "ယော ကိရ, ဘော။ပေ။ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ", "ယမ္ပိ သော။ပေ။ တေ သဉ္ဇာနန္တိ", "ယမ္ပိ သော ယဒေဝ။ပေ။ မောဃမည"န္တိ ဣမေသု တီသု ဟဌပဒေသေသု။ **အနနုညာတာ** တဒတ္ထဿာနေကန္တိကတ္တာ မိစ္ဆာဘိနိဝေသတော စ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "အညထာ ဟိ, အာနန္ဒ, တထာဂတဿ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏ"န္တိ။ ယထာ တေ အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသာ ပဒေသဉာဏသမဏဗြာဟ္မဏာ ကမ္မဝိဘင်္ဂံ သဉ္ဇာနန္တိ, တတော အညထာဝ သဗ္ဗသော ပဟီနဝိပလ္လာသဿ တထာ အာဂမနာဒိအတ္ထေန တထာဂတဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏံ ဟောတီတိ အတ္ထော။

၃၀၃. ဣမိနာ ဒိဗ္ဗစက္ခုကေန ယံ ကမ္မံ ကရောန္တော ဒိဋ္ဌော, တတော ပုဗ္ဗေတိ ယောဇနာ။ **တတောတိ** တတော ကရိယမာနကမ္မတော ပုဗ္ဗေ။ **ခန္ဓော** တိ ကုမာရော။ **သိတေတိ** ဣဿရော။ **ပိတာမဟောတိ** ဗြဟ္မာ။ **ဣဿရာဒီဟိ** တိ ဣဿရဗြဟ္မပဇာပတိအာဒီဟိ။ **ဝိသဋ္ဌော** တိ နိမ္မိတော။ **မိစ္ဆာဒဿနေနာ** တိ မိစ္ဆာဒဿနဝသေန။ **ယန္တိ** ယံ ကမ္မံ။ **တတ္ထာတိ** တေသု ဟဏာတိပာတာဒိဝသေန ပဝတ္တကမ္မေသု။ **ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ** တိ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ ပဋိသံဝေဒေတီတိ ယောဇနာ။ **ဥပပဇ္ဇိတ္ဝာ** တိ ဒုတိယဘဝေ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ။ **အပရသ္မိံ ပရိယာယေ** တိ အညသ္မိံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဘဝေ။

ဧကံ ကမ္မရာသိန္တိ ဟဏာတိပာတာဒိဘေဒေန ဧကံ ကမ္မသမုဒာယံ။ **ဧကံ ဝိပာကရာသိ**န္တိ တဿေဝ အဋ္ဌေန ဧကံ ဝိပာကသမုဒာယံ။ **ဣမိနာတိ** ယထာဝုတ္တေန ဒိဗ္ဗစက္ခုကေန သမဏေန ဗြာဟ္မဏေန တ အဒိဋ္ဌာ။ **တယောတိ** "ပုဗ္ဗေ

တသ္မာ တံ ကတံ ဟောတီ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ တယော။ **ဒွေဝ ဝိပာကရာသီ**တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယော အပရာပရိယာယဝေဒနိယောတိ ဒွေဝ ဝိပာကရာသီ။ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယံ ပန တေန ဒိဋ္ဌံ, တသ္မာ ''ဒွေဝ''တိ ဝုတ္တံ။ ဒိဋ္ဌော ဧကော, အဒိဋ္ဌာ တယောတိ **ဒိဋ္ဌေ စ အဒိဋ္ဌေ စ စတ္တာရော ကမ္မရာသီ,** တထာ ဒိဋ္ဌော ဧကော, အဒိဋ္ဌာ ဒွေဝတိ **တယော ဝိပာကရာသီ။ ဉာဏာနိ သတ္တ ဌာနာနီ**တိ ယထာဝုတ္တာနိ သတ္တ ဉာဏသ္သ ပဝတ္တနဋ္ဌာနာနိ။ ''ဉာမသ္သ နာမ ကမ္မသ္သ ဉာဒံ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တ''န္တိ ကမ္မသ္သ, ဖလသ္သ တ အဒိဋ္ဌတ္တာ, **''ဒုတိယတရေ ဒိဗ္ဗစက္ခုကေန ကိဉ္စိ န ဒိဋ္ဌ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ ပဌမံ ဝုတ္တနယေန တယော ကမ္မရာသီ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ဉာဓ ဒိဗ္ဗစက္ခုကေန ဒိဋ္ဌသ္သ အဘာဝတော, **''ပစ္စတ္တဋ္ဌာနာနီ''** တိ ဝုတ္တံ။

ဘဝတိ ဝဍ္ဍတိ ဧတေနာတိ ဘဗ္ဗံ, ဝဍ္ဎိနိမိတ္တံ။ န ဘဗ္ဗံ **အဘဗ္ဗ** န္တိ အာဟ **''ဘူတဝိရဟိတ''**န္တိ။ အတ္တနော ဖလေ ဘာသနံ ဒိဗ္ဗနံ **အာဘာသနန္တိ** အာဟ – **''အာဘာသတိ အဘိဘဝတိ ပဋိဗာဟတီ''**တိ။ **ဗလဝကမ္မန္တိ** မဟာသာဝဇ္ဇံ ကမ္မံ ဂရုသမာသေဝိတာဒိဘေဒံ။ **အာသန္နေ** တိ မရဏေ, အဘိဏှံ ဥပဋ္ဌာနေန တ တသ္သ မရဏစိတ္တသ္သ **အာသန္နေ။ ဗလဝကမ္မန္တိ** ဂရုသမာသေဝိတတာဒိဝသေန ဗလဝံ ကုသလကမ္မံ။ **ဒုဗ္ဗလကမ္မသ္သာ** တိ အတ္တနော ဒုဗ္ဗလသ္သ။ **အာသန္နေ ကုသလံ ကတ** န္တိ ဉာဏာပိ အာသန္နတာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဥပဋ္ဌာနာကာရေနာ တိ မရဏသ္သ အာသန္နကာလေ ကမ္မသ္သ ဥပဋ္ဌာနာကာရေန။ **တသ္သာ** တိ တသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ။ နိဗ္ဗတ္တိကာရဏဘူတံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ အကုသလန္တိ ယောဇနာ။ တိတ္ထိယာ ကမ္မန္တရဝိပာကန္တရေသု အကုသလတာယ ယံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ ယသ္သ ကသ္သစိ ဝိပာကသ္သ ကာရဏံ ကတွာ ဂဏှန္တီ ဟတ္ထိဒသ္သကအန္ဓာ ဒယော ဝိယ ဒိဋ္ဌမတ္တာဘိနိဝေသိနောတိ, **''အညတိတ္ထိယာ။ပေ။ ဥပဋ္ဌာတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **ဉာတရသ္မိံ** န္တိ ဘဗ္ဗဉ္စေဝ ဘဗ္ဗာဘာသဉ္စ, ဘဗ္ဗံ အဘဗ္ဗာဘာသန္တိ ဉာမသ္မိံ ဒွဝယေ ။ **ဧသေဝ နယော** ပဌမဒုတိယပုဂ္ဂလဝသေန ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ ကမ္မာနံ ယောဇနာနယော ဝုတ္တော ဥပဋ္ဌာနာကာရဝသေန။ အယမေဝ တတိယစတုတ္ထပုဂ္ဂလဝသေန ပစ္ဆိမာနံ ဒွိန္နံ ကမ္မာနံ ယောဇနာနယော။ တတိယသ္သ ဟိ ကမ္မသ္သ ကုသလတ္တာ တသ္သ စ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ တတ္ထ ကာရဏဘူတံ ကုသလံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ; တထာ စတုတ္ထသ္သပိ ကမ္မသ္သ ကုသလတ္တာ, တသ္သ ပန နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိကာရဏဘူတံ အညတိတ္ထိယာနံ အကုသလံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတီတိ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယ်ျမေဝ။

မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၇. သဠာယတနဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၀၄. ဝေဒိတဗ္ဗာနီ တိ ဧတ္ထ ယထာ ဝိဒိတာနိ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ ဝဋ္ဋဒုက္ခသမတိက္ကမာယ ဟောန္တိ, တထာ ဝေဒနံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ – **''သဟဝိပဿနေန မဂ္ဂေန ဇာနိတဗ္ဗာနီ''** တိ။ တတ္ထ ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏတော မဂ္ဂေန အသမ္မောဟတော ဇာနနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ မနော သဝိသေသံ ဥပဝိစရတိ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တတိ ဧတေဟီတိ **မနောပဝိစာရာ,** ဝိတက္ကဝိစာရာ။ အာရမ္မဏေ ဟိ အဘိနိရောပနာနုမဇ္ဇနေဟိ ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ သဟ စိတ္တံ ပဝတ္တတိ, န တဗ္ဗိရဟိတံ။ တေနာဟ **''ဝိတက္ကဝိစာရာ''**တိအာဒိ။ သတ္တာ ပဇ္ဇန္တိ ဧတေဟိ ယထာရဟံ ဝဋ္ဋံ ဝိဝဋ္ဋဉ္စာတိ **သတ္တပဒာ ,** ဂေဟနိဿိတာ ဝဋ္ဋပဒာ။ ယောဂ္ဂါနံ ဒမနအာစရိယာ **ယောဂ္ဂါစရိယာ** ။ တေနာဟ **''ဒမေတဗ္ဗဒမကာန''** န္တိ။ **သေသန္တိ** ဝုတ္တာဝသေသံ ဧကတ္တတိဝိဓဝိညာဏံ သဖဿရူပကဿေဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

၃၀၅. ဉာဏာတိ ဉာမိဿံ ဆဝိညာဏကာယဒေသနာယံ။ မနောဓာတုတ္တယဝိနိမုတ္တမေဝ မနောဝိညာဏဓာတူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စက္ခုမ္ပဟိ သမ္ဖဿော တိ စက္ခုံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နော သမ္ဖဿော။ တေနာဟ – **''စက္ခုဝိညာဏသမ္ပယုတ္တသမ္ဖဿဿေတံ အဓိဝစန''**န္တိ။

ယထာ ကေဝလေန ဝိညာဏေန ရူပဒဿနံ န ဟောတိ, ဧဝံ ကေဝလေန စက္ခုပသာဒေနပီတိ ဝုတ္တံ **“စက္ခုဝိညာဏေနာ”**တိ။ တေန ဟဋ္ဌိယံ **စက္ခုနာ**တိ နိဿယမုခေန နိဿိတကိစ္စံ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ **အာရမ္မဏဝသေနာ** တိ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝေန။ “ဥပဝိစရတိ”စ္စေဝ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု တတ္ထ ဝိတက္ကဗ္ဘာဟရောပိ အတ္ထီတိ? သစ္စံ အတ္ထိ။ သော ပနေတ္ထ တဂ္ဂတိကောတိ အာဟ – **“ဝိတက္ကော တံသမ္ပယုတ္တော စာ”** တိ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနမ္ပိ ဥပဝိစရဏံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံယေဝေတ္ထ ကိစ္စန္တိ **“ဝိတက္ကဝိစာရသင်္ခါတာ မနောပဝိစာရာ”** တိ ဝုတ္တံ။ သောမနဿယုတ္တော ဥပဝိစာရော **သောမနဿူပဝိစာရော** ယထာ “အာဇညရထော”တိ အာဟ **“သောမနဿေန သဒ္ဓိ”** န္တိအာဒိ။

၁၀၆. ဥပဝိစာရာနံ ဥပဿယဋ္ဌေန ဂေဟံ ဝိယာတိ ဂေဟံ, ရူပာဒယောတိ အာဟ – **“ဂေဟဿိတာနီတိ ကာမဂုဏနိဿိတာနီ”**တိ။ နိစ္စသညာဒိနိက္ခမနတော နေက္ခမ္မံ ဝိပဿနာတိ, **“နေက္ခမ္မဿိတာနီတိ ဝိပဿနာနိဿိတာနီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဣဋ္ဌာန** န္တိ ကသိဏဇ္ဈာနာဒိဝသေန ပရိယိဋ္ဌာနန္တိ အာဟ **“ပရိယေသိတာန”**န္တိ။ ပိယဘာဝတော ပန ကန္တံ, တသဒ္ဒေနေဝ ကထိတောတိ ကာမိတဗ္ဗာနံ မနော ရမေတီတိ **မနောရမာနံ**။ လောကေန အာမသီယတီတိ **လောကာမိသံ,** တဏှာ။ တာယ ဂဟေတဗ္ဗတာယ ဣဋ္ဌာဘာဝပဟဒနေန ပဋိသံဝတ္တတာယ စ **ပဋိသံယုတ္တာနံ။ အတီတေ ကတံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** အာရမ္မဏိကအနုဘဝနဿ အသမ္ပတ္တတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧဒိသံ အနုဿရဏံ ဒိဋ္ဌဂ္ဂဟဏာနုဿရဏေန စ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ, **“ယထာဟ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အနိစ္စာကာရ န္တိ ဟုတွာ အဘာဝတာကာရံ။ **ဝိပရိဏာမဝိရာဂနိရောဓ**န္တိ ဇရာယ မရဏေန စာတိ ဒွေဓာ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတ္တေဝ, တတော ဧဝ ပလောကိတံ ဘင်္ဂဉ္စ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ယသ္မာ ဥပ္ပန္နံ ရူပံ တေနေဝါကာရေန န တိဋ္ဌတိ, အထ ခော ဥပ္ပာဒာဝတ္ထာသင်္ခါတံ ပကတိံ ဝိဇဟတိ, ဝိဇဟိတဉ္စ ဇရာဝတ္ထာယ တတော ဝိဂစ္ဆတိ, ဝိဂစ္ဆန္တဉ္စ ဘင်္ဂုပ္ပတ္တိယာ နိရုဇ္ဈတီတိ ကမံ ဝိသေသံ ဒဿေတုံ, **“ပကတိဝိဇဟနေနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာမဉ္စေတ္ထ “ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတော”တိ ဝုတ္တံ, အနုဗောဓဉာဏံ ပန အဓိပ္ပေတံ ဝီထိပဋိပန္နာယ ဝိပဿနာယ ဝသေနာတိ **“ဝိပဿနာပညာယာ”** တိ ဝုတ္တံ ဥပဝိစာရနိဒ္ဒေသဘာဝတော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – “ဆသု ဒွါရေသု ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာပာထဂတေ”တိအာဒိ။ **သင်္ခါရာနံ ဘေဒံ ပဿတော** တိ သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရာနံ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနသဘာဝံ ဝီထိပဋိပန္နေန ဝိပဿနာဉာဏေန ပဿတော။ တေနာဟ **“သင်္ခါရဂတမ္ဟိ တိက္ခေ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **သင်္ခါရဂတမ္ဟီ**တိ သင်္ခါရဂတေ ဝိသယဘူတေ။ **တိက္ခေ** တိ ဘာဝနာဗလေန ကုန္ဒိယာနဉ္စ သမတာယ တိခိဏေ။ **သူရေ**တိ ပဋိပက္ခေဟိ အနဘိဘူတတာယ, တေသဉ္စ အဘိဘဝနသမတ္ထတာယ ဝိသဒေ ပဇ္ဇလိဘူတေ ပဝတ္တန္တေ။

ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝူပသန္တတာယ **သန္တစိတ္တဿ,** သံသာရေ ဘယဿ ဣက္ခနတော **ဘိက္ခုနော,** ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသန္နိဿိတတ္တာ **အမာနုသီ ရတီ**တိ ဝိဝေကရတိ နေက္ခမ္မရတိ။ **ယတော ယတော**တိ ယထာ ယထာ နယဝိပဿနာဒီသု ယေန ယေန သမ္မသနာကာရေနာတိ အတ္ထော။ **ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယ** န္တိ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာနံ ဥပ္ပာဒဉ္စ ဘင်္ဂဉ္စ။ **အမတန္တံ ဝိဇာနတ** န္တိ ဝိဇာနန္တာနံ ဝိညူနံ အာရဒ္ဓဝိပဿနာနံ တံ ပီတိပါမောဇ္ဇံ အမတာဓိဂမဟေတုတာယ အမတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဆသု ဒွါရေသု ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာပာထဂတေ တိ ရူပါဒိဝသေန ဆဗ္ဗိဓေ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ယထာရဟံ ဆသု ဒွါရေသု အာပာထဂတေ။ ဝိသယေ စေတံ ဘုမ္မဝစနံ။

၁၀၇. **ပစ္စုပ္ပန္န** န္တိ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ။ **အနုတ္တရဝိမောက္ခော နာမ အရဟတ္တံ** ကမေ အဓိပ္ပေတံ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန။ ကထံ ပန တတ္ထ ပိဟံ ဥပဋ္ဌပေတိ, န ဟိ အဓိဂတံ အရဟတ္တံ အာရမ္မဏံ ဟောတိ, န စ တံ အာရဗ္ဘ ပိဟာ ပဝတ္တတီတိ? ကော တ ဧဝမာဟ – “အရဟတ္တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပိဟံ ဥပဋ္ဌပေတီ”တိ။ အနုဿုတိလဒ္ဓံ ပန ပရိကပ္ပသိဒ္ဓံ အရဟတ္တံ ဥဒ္ဒိဿ ပတ္ထနံ ဌပေတိ, တတ္ထ စိတ္တံ ပဏိဒဟတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “ကုဒါဿု နာမာဟံ တဒါယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမီ”တိ။ **အာယတန**န္တိ အရဟတ္တမေဝ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဒိကာရဏဘာဝတော, မနာယတနဓမ္မာယတနဘာဝတော စ တထာ ဝုတ္တံ, တံ ပနေတံ ဒေါမနဿံ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပတ္ထနာယ သဟာဝတ္တနတော။ န ဟိ လောဘဒေါသာနံ သဟ ဝုတ္တိ အတ္ထိ။ **ပတ္ထနာမူလကတ္တာ** တိ ကမိနာ ဥပဋ္ဌာပယတော ပဒဿ ဟေတုအတ္ထဇောတကတမာဟ။ **ဧဝ**န္တိ “ကုဒါဿု နာမာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တာကာရေန။ **ဥဿုက္ကာပေတု**န္တိ ယထာ မဂ္ဂေန ဃဋ္ဋေတိ, ဧဝံ ဥဿုက္ကာပေတုံ။

၃၀၈. အညာဏုပေက္ခာ တိ အညာဏသဟိတာ ဥပေက္ခာ အသမပေက္ခနပဝတ္တာ။ တေန တေန မဂ္ဂေနောဓိနာ တဿ တဿ အပါယဂမနီယကိလေသောဓိဿ အနဝသေသတော ဇိတတ္တာ ခီဏာသဝတော နိပ္ပရိယာယတော ဩဓိဇိနော နာမ; တဒဘာဝတော ပုထုဇ္ဇနော နိပ္ပရိယာယတော၀ အနောဓိဇိနော နာမ; သေခော ပန သိယာ ပရိယာယတော ဩဓိဇိနောတိ။ တမ္ပိ နိဝတ္တေန္တော, **“အခီဏာသဝဿာတိ အတ္ထော”** တိ အာဟ။ **အာယတိံ ဝိပါကံ ဇိနိတွာတိ** အပ္ပဝတ္တိကရဏဝသေန သဗ္ဗသော အာယတိံ ဝိပါကံ ဇိနိတွာ ဌိတတ္တာ ခီဏာသဝတော၀ နိပ္ပရိယာယတော ဝိပါကဇိနော နာမ; တဒဘာဝတော ပုထုဇ္ဇနော နိပ္ပရိယာယတော အဝိပါကဇိနော နာမ; သေခော ပန သိယာ ပရိယာယတော ဝိပါကဇိနောတိ။ တမ္ပိ နိဝတ္တေန္တော **“အခီဏာသဝဿေဝါတိ အတ္ထော”** တိ အာဟ။ အပဿန္တဿ ရူပန္တိ ဟဒ္ဒိတော ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဟဒ္ဒိယံ ပုဗ္ဗေ “ပုထုဇ္ဇနဿာ”တိ ဝတွာ ပုန “အသုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿာ”တိ ဝစနံ အန္ဓပုထုဇ္ဇနဿာယံ ဥပေက္ခာ, န ကလျာဏပုထုဇ္ဇနဿာတိ ဒဿနတ္ထံ။ ဂေဟဿိတာ ဥပေက္ခာ ဟိ ယံ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏဝတ္ထုံ အပေက္ခဿေဝ, န နိရပေက္ခဿာတိ ဣဋ္ဌေ, ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ တ အာရမ္မဏေ သိယာတိ ဝုတ္တံ **“ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာပာထဂတေ”** တိ။ အညာဏေန ပန တတ္ထ အဇ္ဈုပေက္ခနာကာရပ္ပဝတ္တိ ဟောတိ။ တေနာဟ **“ဂုဠပိဏ္ဍကေ”**တိအာဒိ။

ဣဋ္ဌေ အရဇ္ဇန္တဿ အနိဋ္ဌေ အဒုဿန္တဿာ တိ ဣဒံ ယေဘုယျေန သတ္တာနံ ဣဋ္ဌေ ရဇ္ဇနံ, အနိဋ္ဌေ ဒုဿနန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ အယောနိသောမနသိကာရော ဟိ တံတံအာရမ္မဏဝသေန န ကတ္ထစိပိ ဇဝနနိယမံ ကရောတီတိ ဝုတ္တဝိပရီတေပိ အာရမ္မဏေ ရဇ္ဇနဒုဿနံ သမ္ဘဝတိ, တထာပိဿ ရဇ္ဇနဒုဿနံ အတ္ထတော ပဋိက္ခိတ္တမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အသမပေက္ခနေ** တိ အသမံ အယုတ္တံ ဒဿနေ အယောနိသော သမ္မောဟပုဗ္ဗကံ အာရမ္မဏဿ ဂဟဏေ။

၃၀၉. ပဝတ္တနဝသေနာ တိ ဥပ္ပာဒနဝသေန စေဝ ဗဟုလီကရဏဝသေန စ။ **နိဿာယ စေဝ အာဂမ္မ** စာတိ အာဂမနဋ္ဌာနဘူတေ နိဿယပစ္စယဘူတေ စ ကတွာ။ **အတိက္ကန္တာနိ နာမ ဟောန္တိ** ဝိက္ခမ္ဘနေန ဥဿာရေန္တာ သမုဿာရေန္တာ။

သောမနဿဘာဝသာမညံ ဂဟေတွာ, **“သရိက္ခကေနေဝ သရိက္ခကံ ဇဟာပေတွာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓာပိ ပဟာယကံ နာမ ပဟာတဗ္ဗတော ဗလဝမေဝ, သံကိလေသဓမ္မာနံ ဗလဝဘာဝတော သာတိသယံ ပန ဗလဝဘာဝံ သန္ဓာယ **“ဣဓ အနိ ဗလဝတာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဗလဝဘာဝတော တေအနဓမ္မာနံ အဓိဂမဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဟေတ္ထ နေက္ခမ္မဿိတအောမနဿာနမ္ပိ ပဟာနံ ဇောတိတံ။

ဥပေက္ခာယ ပဟာယကဘာဝေန အဓိပ္ပေတတ္တာ **“ဥပေက္ခာကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဈာနဿ အလာဘိနော စ လာဘိနော စ ပကိဏ္ဏကသင်္ခါရသမ္မသနံ သန္ဓာယ, **“သုဒ္ဓသင်္ခါရေ စ ပါဒကေ ကတွာ”** တိ။ **ဥပေက္ခာသဟဂတာ**တိ ဘာဝနာယ ပဂုဏဘာဝံ အာဂမ္မ ကအာစိ အဇ္ဈုပေက္ခနဝသေနပိ ဟိ သမ္မသနံ ဟောတီတိ။ ပါဒကဇ္ဈာနဝသေန, သမ္မသိတဓမ္မဝသေန တ အာဂမနဝိပဿနာယ ဗဟုလံ သောမနဿသဟဂတဘာဝတော **“ဝုဋ္ဌာနကဂါမိနီ ပန ဝိပဿနာ သောမနဿသဟဂတာတ”**တိ နိယမေတွာ ဝုတ္တံ။ **ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဟောတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **စတုတ္ထဇ္ဈာနာဒီနီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အရူပဇ္ဈာနာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ **ပုရိမသဒိသာတ**တိ ပုရိမသဒိသာ ဧဝ, ဥပေက္ခာသဟဂတာ တ ဟောတိ သောမနဿသဟဂတာ တတိ အတ္ထော။ **ဣဒံ သန္ဓာယာ** တိ ယံ စတုတ္ထဇ္ဈာနာဒိပါဒကတော ဧဝ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဝုဋ္ဌာနကဂါမိနိဝိပဿနံ နိဿာယ သောမနဿသဟဂတာယ ဝိပဿနာယ ပဟာနံ, ဣဒံ သန္ဓာယ။ **ပဟာနန္တိ** စေတ္ထ သမတိက္ကမလက္ခဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧတံ ဝိသေသံ ဝိပဿနာယ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနဘူတံ။ ဝုဋ္ဌာနကဂါမိနိယာ အာသန္နေ သမာပန္နဇ္ဈာနဝိပဿနာ ပါဒကဇ္ဈာနဝိပဿနာ, သမ္မသိတဓမ္မောတိ **ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတာ ခန္ဓာ။ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော** တိ ပါဒကဇ္ဈာနဿ သမ္မသိတဇ္ဈာနဿ စ ဘေဒေ သတိ ပဋိပဇ္ဇနကဿ ပုဂ္ဂလဿ, “အဟော ဝတ မယှံ ပဉ္စင်္ဂိကံ ဈာနံ ဘဝေယျ စတုရင်္ဂိက”န္တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တအဇ္ဈာသယော။ **တေသမ္ပိ တဒေ** တိ ဧတ္ထ ပဌမထေရဝါဒေ။ **အယမေဝ။ပေ။ နိယမေ**တိ တတော တတော ဒုတိယာဒိပါဒကဇ္ဈာနတော ဥပ္ပန္နဿ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏဿ ပါဒကဇ္ဈာနာတိက္ကန္တာနံ အင်္ဂါနံ အသမာပဇ္ဇိတုကာမတာ ဝိရာဂဘာဝနာဘာဝတော ဣတရဿ စ အတဗ္ဘာဝတော။ ဧတေနေဝ

ဟိ ပဌမထေရတဒေ အဟာဒကပဌမဇ္ဈာနဟာဒကမဂ္ဂ ပဌမဇ္ဈာနိကာဝ ဟောန္တိ, ဣတရေ စ ဒုတိယဇ္ဈာနိကာဒိမဂ္ဂ ဟာဒကဇ္ဈာနဝိပဿနာနိယမေဟိ တံတံဈာနိကာ။ ဧဝံ သေသတဒေသုပိ ဝိပဿနာနိယမော ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။ တေနာဟ – **"တေသမ္ပိ တဒေ အယမေဝ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာဝ နိယမေတီ"** တိ။ **ဝုတ္တာဝ,** တသ္မာ န ဣဓ ဝတ္တဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၁၀. **နာနတ္တာ** ဒိ ကာမာဝစရာဒိကုသလာဒိဝိဘာဂတော နာနာဝိဓာ။ တေနာဟ **"အနေကပ္ပကာရာ"** တိ။ **နာနတ္တသိတာ**တိ ရူပသဒ္ဒာဒိနာနာရမ္မဏနိဿယာ။ **ဧကတ္တာ** ဧကသဘာဝ ဇာတိဘူမိအာဒိဝိဘာဂဘာဝတော။ **ဧကာရမ္မဏနိဿိတာ**တိ ဧကပ္ပကာရေနေဝ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တာ။ **ဟေဋ္ဌာ အညာဏုပေက္ခာ ဝုတ္တာ** "ဗာလဿ မုဠ္ဟဿ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၈)။ **ဥပရိ ဆဋ္ဌင်္ဂုပေက္ခာ ဝက္ခတိ** "ဥပေက္ခကော ဝိဟရတီ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၁၀)။ **ဒွေဝေ ဥပေက္ခာ ဂဟိတာ** ဒွိန္နမ္ပိ ဧကတ္တာ, ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတဗ္ဗတော, နာနတ္တသိတာယ ဥပေက္ခာယ ပကာသိတဘာဝတော စ။

အညာဏုပေက္ခာ အညာ သဒ္ဒာဒီသု တတ္ထ တတ္ထေဝ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ။ **ရူပေသူ**တိ စ ဣမိနာ န ကေဝလံ ရူပာယတနဝိသေသာ ဧဝ ဂဟိတာ, အထ ခော ကသိဏရူပာနိပီတိ အာဟ – **"ရူပေ ဥပေက္ခာဘာဝဋ္ဌ အညာ"** တိအာဒိ။ ဧကတ္တသိတဘာဝတောပိ ဣဓ ဧကတ္တဝိသယသမ္ပယောဂဝသေနေဝ ဣစ္ဆိတော, န အာရမ္မဏဝသေန စာတိ ဒဿေတုံ, **"ယသ္မာ ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ။ **သမ္ပယုတ္တဝသေနာ** တိ သမ္ပယောဂဝသေန။ အာကာသာနဉ္စာယတနံ နိဿယတီတိ **အာကာသာနဉ္စာယတနနိဿိတာ,** အာကာသာနဉ္စာယတနခန္ဓနိဿိတာ။ **သေသာသုပီ**တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနနိဿိတာဒီသုပိ။

အရူပာဝစရဝိပဿနုပေက္ခာယာ တိ အရူပာဝစရဓမ္မာရမ္မဏာယ ဝိပဿနုပေက္ခာယ။ **ရူပာဝစရဝိပဿနုပေက္ခန္တိ** ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တာယ ကာမရူပာရူပဘေဒာယ တဏှာယ နိဗ္ဗတ္တာတိ တမ္မယာ, တေဘူမကဓမ္မာ, တေသံ ဘာဝေ **တမ္မယတာ,** တဏှာ ယဿ ဂုဏဿ ဝသေန အတ္ထေ သဒ္ဒနိဝေသော, တဒဘိဓာနကောတိ အာဟ – **"တမ္မယတာ နာမ တဏှာ"** တိ ။ **အတမ္မယတာ** တမ္မယတာယ ပဋိပက္ခောတိ ကတွာ။ **ဝိပဿနုပေက္ခာ** န္တိ, "ယဒတ္ထိ ယံ ဘူတံ, တံ ပဇဟတိ ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၇၁; အ. နိ. ၇.၅၅) ဧဝမာဂတံ သင်္ခါရဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တဘူတံ ဥပေက္ခံ။

၃၁၁. **ယဒရိယော**တိ ဧတ္ထ ဒ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, ဥပယောဂပုထုဝစနေ စ **ယ**-သဒ္ဒောတိ ဒဿေန္တော, **"ယေ သတိပဋ္ဌာနေ အရိယော"** တိ အာဟ။ ကာမံ "အရိယော"တိ ပဒံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာနံ သာဓာရဏံ, ဝက္ခမာနဿ ပန ဝိသေသဿ ဗုဒ္ဓါဝေဏိကတ္တာ, **"အရိယော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော"** တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒီနံ အယမာနုဘာ တေ အတ္ထိ။ **တီသု ဌာနေသူ**တိ န သုဿူသန္တီတိ တ, ဧကစ္စေ န သုဿူသန္တိ ဧကစ္စေ သုဿူသန္တီတိ တ, သုဿူသန္တီတိ တ, ပဋိပန္နာပဋိပန္နာနံ သာဝကာနံ ပဋိပတ္တိသင်္ခါတေသု တီသု သတိပဋ္ဌာနေသု။ **သတိံ ပဋ္ဌပေန္တော** တိ ပဋိဃာနုနယေဟိ အနဝဿုတတ္တာ တဒုဘယနိဝတ္တတ္တာ သဗ္ဗဒာ သတိံ ဥပဋ္ဌပေန္တော။ ဗုဒ္ဓါနမေဝ သာ နိစ္စံ ဥပဋ္ဌိတသတိတာ, န ဣတရေသံ အာဝေဏိကဓမ္မဘာဝတော။ အာဒရေန သောတုမိစ္ဆာ ဣဓ သုဿူသာတိ တဒဘာဝံ ဒဿေန္တော, **"သဒ္ဒဟိတ္ဝာ သောတုံ န ဣစ္ဆန္တိ"** တိ အာဟ။ **န အညာ**တိ "န အညာယာ"တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ယကာရလောပေန နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **"န ဇာနနတ္ထာယာ"** တိ။ သတ္ထု ဩဝါဒဿ အနာဒိယနမေဝ **တေက္ကမန** န္တိ အာဟ – **"အတိက္ကမိတွာ။ပေ။ မညန္တိ"** တိ။

ဂေဟဿိတအောမနဿဝသေနာ တိ ဣဓံ ဣဓ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗမတ္တဒဿနပဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နေက္ခမ္မဿိတအောမနဿံပိ သတ္ထု ပသင်္ဂဝသေန "န စေဝ အတ္တမနော ဟောတီ"တိ အတ္တမနပဋိက္ခေပေန အနတ္တမနတာ ဝုတ္တာ ဝိယ ဟောတီတိ တံ ပဋိသေဓေန္တော – **"အပ္ပတီတော ဟောတီတိ န ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော"** တိ။ တဿ သေတုဃာတတော ဟိ တထာဂတာနံ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ အတ္တမနတာပဋိက္ခေပဟောတိ အာဟ – **"အပ္ပဋိပန္နကေသု ပန အနတ္တမနတာကာရဏဿ အဘာဝေနေတံ ဝုတ္တ"**န္တိ။ **ပဋိဃအဝဿဝေနာ** တိ ဆဟိ ဒွါရေဟိ ပဋိဃဝိဿန္ဒနေန, ပဋိဃပ္ပဝတ္တိယာတိ အတ္ထော။ **ဥပ္ပိလာဝိတော** တိ န ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဥပ္ပိလာဝိတတ္တဿ ဗောဓိမူလေ ဧဝ ပဟီနတ္တာ။ **ပဋိပန္နကေသူ**တိ ဣဓံ အဓိကာရဝသေန ဝုတ္တံ, အပ္ပဋိပန္နကေသုပိ တထာဂတဿ အနတ္တမနတာကာရဏံ နတ္ထေဝ။ **ဇော် ဝုတ္

တန္တိ တေံ “အတ္တမနော စေဝ ဟောတီ”တိအာဒိဝစနံ ဝုတ္တံ သာဝကာနံ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သတ္ထု အနဝဇ္ဇာယ စိတ္တာရာဓနာယ သမ္ဘဝတော။

၃၁၂. **ဒမိတောတ**ိ နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝမာပာဒနေန သိက္ခာပိတော။ ဣရိယာပထပရိဝတ္တနဝသေန အပရိဝတ္တိတ္တတာ ကေဒိသာယ ဧဝ သတ္တဒိသာဝိဓာဝနသ္သ ကြဓာဓိပ္ပေတတ္တာ သာရိတာနံ ဟတ္ထိဒမ္မာဒီနံ ကေဒိသာဓာဝနမ္ပိ အနိဝတ္တနဝသေနေဝ ယုတ္တန္တိ အာဟ – **“အနိဝတ္တိတ္တတ ဓာဝန္တော ဧကံယေဝ ဒိသံ ဓာဝတီ”** တိ။ **ကာယေန အနိဝတ္တိတ္တတ**တိ ကာယေန အပရိဝတ္တိတ္တတ ဧဝ။ **ဝိမောက္ခဝသေန အဋ္ဌ ဒိသာ ဝိဓာဝတိ,** န ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာဝသေန။ **ဧကပ္ပဟာရေနေဝတ**ိ ဧကနိဟာရေနေဝ, ဧကသ္မိံယေဝ တ ဒိဝသေ ဧကေဘာဂေန။ “ပဟာရော”တိ ဟိ ဒိဝသသ္သ တတိယော ဘာဂေ ဝုစ္စတိ။ ဝိဓာဝနဋ္ဌေတ္ထ ဈာနသမာပဇ္ဇနဝသေန အကလင္ကမပ္ပတိသာတံ ဇဝနစိတ္တပဝတ္တန္တိ အာဟ **“သမာပဇ္ဇတိယေဝတ”** တိ။ သေသံ သုဝိညေယ်မေဝ။

သဠာယတနဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၈. ဥဒ္ဒေသဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၁၃. ဒေသေတဗ္ဗသ္သ အတ္ထသ္သ ဥဒ္ဒိသနံ **ဥဒ္ဒေသော,** ဝိဘဇနံ **ဝိဘင်္ဂေါ** တိ အာဟ – **“မာတိကဉ္စ ဝိဘဇနဉ္စာ”**တိ **တုလေယျာ** တိအာဒီနိ စတ္တာရိပိ ပဒါနိ ပညာဝေဝစနာနိ။ အထ တ **တုလေယျာ** တိ တုလနဘူတာယ ပညာယ တသ္သ ဓမ္မသ္သ ပဂ္ဂဟာဒိဝိဓိနာ ပရိတုလေယျ။ **တီရေယျာ** တိ တီရဏဘူတာယ ပညာယ တတ္ထ ဉာဏကိရိယာသမာပနဝသေန တီရေယျ။ **ပရိဂ္ဂဏှေယျာ** တိ တထာသမာပန္နော အာနိသံသေ အဿာဒအာဒီနဝေ စ ဝိစိနေယျ။ **ပရိစ္ဆိန္ဒေယျာ**တိ ပရိစ္ဆိန္ဒနဘူတေန ဉာဏေန အတ္တံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တတ ဇာနေယျ။ **အာရမ္မဏေသု** တိ ရူပာဒိပုထုတ္တာရမ္မဏေသု။ **နိကန္တိဝသေန** တိ နိကာမနဝသေန အပေက္ခာဝသေန။ **တိဋ္ဌမာန** န္တိ ပဝတ္တမာနံ။ **ဧကစရဇ္ဈတ္တေ** တိ ဈာနာရမ္မဏဘူတေ။ တဉ္ဟိ ဘာဝနာစိတ္တေနာဘိဘုယျ အဝိသ္သဇ္ဇိတ္တတ ဂယှဟမာနံ အဇ္ဈတ္တံ ဝိယ ဟောတီတိ “ဧကစရဇ္ဈတ္တ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဘာဝနံ အာရဗ္ဘသ္သ ဘိက္ခုနော ယဒိ ဘာဝနာရမ္မဏေ နိကန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, တာယ နိကန္တိယာ ဥပရိ ဘာဝနံ ဝိသ္သဇ္ဇေတ္တတ စိတ္တသံကောစဝသေန သဏ္ဍိတံ နာမ, တဒဘာဝေန **အသဏ္ဍိတံ** နာမ ဟောတီတိ, “အဇ္ဈတ္တံ အသဏ္ဍိတ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော, **“ဧကစရဇ္ဈတ္တေ နိကန္တိဝသေန အသဏ္ဍိတ”** န္တိ အာဟ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – “နိကန္တိဝသေန ဟိ အတိဋ္ဌမာနံ ဟာနဘာဂိယံ န ဟောတိ, ဝိသေသဘာဂိယမေဝ ဟောတီ”တိ။ **အဂ္ဂဟေတွတ** တိ ရူပာဒီသု ကိဉ္စိ တဏှာဒိဂ္ဂာဟဝသေန အဂ္ဂဟေတွတ။ တထာ အဂ္ဂဟဏေနေဝ ဟိ တဏှာပရိတာသာဒိဝသေန န ပရိတသ္သေယျ။ **အဝသေသသ္သ စ ဒုက္ခသ္သာ** တိ သောကာဒိဒုက္ခသ္သ။ **အဝသေသသ္သ စ ဒုက္ခသ္သာ**တိ တ ဇာတိဇရာမရဏသီသေန ဝိဟာကဒုက္ခသ္သ ဂဟိတတ္တာ ကိလေသဒုက္ခသ္သ စေဝ သံသာရဒုက္ခသ္သ စာတိ အတ္ထော။

၃၁၆. ရူပမေဝ ကိလေသုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘာဝတော **ရူပနိမိတ္တံ** ။ ရာဂါဒိဝသေန တံ အနုဓာဝတီတိ **ရူပနိမိတ္တာနုသာရီ**။

၃၁၈. **နိကန္တိဝသေန အသဏ္ဍိတ** န္တိ အပေက္ခာဝသေန သဏ္ဍိတံ နိကန္တိ ပဟာယ ပဝတ္တမာနံ ဥပရိ ဝိသေသာဝဟတောတိ။ တေနာဟ **“နိကန္တိဝသေန ဟီ”** တိအာဒိ။

၃၂၀. **အဂ္ဂဟေတွတ အပရိတသ္သနာ** တိ ပဉ္စုပါဒာနက္ခန္ဓေ, “ဧတံ မမ”တိအာဒိနာ တဏှာဒိဂ္ဂါဟဝသေန ဥပါဒိယိတွတ တဏှာပရိတာသာဒိဝသေန ပရိတသ္သနာ, ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အဂ္ဂဟေတွတ အပရိတသ္သနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ကထံ ပနေသာ အနုပါဒါပရိတသ္သနာ ဟောတီ** တိ မဟာထေရသ္သ အဓိပ္ပာယံ ဝိဝရိတုံ စောဒနံ သမုဋ္ဌပေတိ? **ဥပါဒါတဗ္ဗသ္သ အဘာဝတော**တိ တသ္သ အနုပါဒါပရိတသ္သနာဘာဝေ ကာရဏဝစနံ။ **ယဒိ ဟီ**တိအာဒိ တသ္သ သမတ္ထနံ။ **ဥပါဒါပရိတသ္သနာဝ အဿ** တထာ ဥပါဒါတဗ္ဗသ္သ တထေဝ ဥပါဒိန္နတ္တာ။ **ဧဝန္တိ** နိစ္စာဒိအာကာရေန။ **ဥပါဒိန္နာပီတ**ိ ဂဟိတပရာမဋ္ဌာပိ။ **အနုပါဒိန္နာဝ ဟောန္တိ** အယောနိသော ဂဟိတတ္တာ, ဝိညူသု နိဿာယ ဇာနိတဗ္ဗတ္တာ စ။ **ဒိဋ္ဌိဝသေနာ** တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏာကာရဝသေန, တသ္သ ပန အယထာဘူတကပဟိတာယ ပရမတ္ထတော စ အ

ဘာဝတော။ **အတ္ထတော** တိ ပရမတ္ထတော။ **အနုပာဒါပရိတဿနာယေဝ နာမ ဟောတိ** ဥပာဒါတဗ္ဗာကာရဿ အဘာဝေန တံ အနုပာဒိယိတွာ ဧဝ ပရိတဿနာတိ ကတွာ။

ပရိဝတ္တတီ တိ န တဒေဝ ရူပံ အညထာ ပဝတ္တံ ပရိဝတ္တတိ, အထ ခေါ ပကတိဇဟနေန သဘာဝဝိဂမေန နဿ သတိ ဘိဇ္ဇတိ။ **ဝိပရိဏာတန္တိ** အညထတ္တံ ဂတံ ဝိနဋ္ဌံ။ **ကမ္မဝိညာဏန္တိ** အဘိသင်္ခါရဝိညာဏံ။ ''ရူပံ အတ္တာ''တိ အာဒိ မိစ္ဆာကဟဏဝသေန ဝိညာဏဿ ရူပဘေဒေန ဝုတ္တဿ **ဘေဒအနုပရိဝတ္တိ ဟောတိ** ။ ဝိပရိဏာမံ အနုဂန္တွာ ဝိပရိဝတ္တနတံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တံ ဝိပရိဏာမာနုပရိဝတ္တံ; တတော သမုပ္ပန္နာ ပရိတဿနာ **ဝိပရိဏာမာနုပရိဝတ္တဇာ ပရိတဿနာ**တိ ဒဿေန္တော အာဟ – **''ဝိပရိဏာမဿ။ပေ။ ပရိတဿနာ''** တိ။ **အကုသလဓမ္မသမုပ္ပာဒါ စာ** တိ, ''ယံ အဟု ဝတ မေ, တံ ဝတ မေ နတ္ထီ''တိအာဒိနာ ပဝတ္တာ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒဓမ္မာ။ **ခေပေတွာ**တိ ပဝတ္တိတုံ အပ္ပဒါနဝသေန အနုပ္ပတ္တိနိမိတ္တတာယ ခေပေတွာ။ **ဘယတာသေနာ**တိ ဘာယနဝသေနပိ စိတ္တုတြာသေန။ **တဏှာ ဟာတာသေနာ**တိ တဿနေန။ **သဝိဃာတော**တိ စိတ္တဝိဃာတနဝိဃာတေန သဝိဃာတော။ တတော ဧဝ စေတောဒုက္ခေန **သဒုက္ခော။ မဏိကရဏ္ဍကသညာယာ** တိ ရိတ္တကရဏ္ဍံယေဝ မဏိပရိပုဏ္ဏကရဏ္ဍောတိ ဥပ္ပန္နသညာယ။ **အဂ္ဂဟေတွာ ပရိတဿနာ**တိ ဂဟေတဗ္ဗဿ အဘာဝေန ဂဟဏမ္ပိ အဝိဇ္ဇမာနပက္ခိယမေဝတိ အဂ္ဂဟေတွာ ပရိတဿနာ နာမ ဟောတိ။

၃၂၁. **ကမ္မဝိညာဏမေဝ နတ္ထိ** သတိ ကမ္မဝိညာဏေ ရူပဘေဒအနုပရိဝတ္တိ သိယာတိ ကမ္မဝိညာဏာဘာဝဒဿနမုခေန ခီဏာသဝဿ သဗ္ဗသော ကိလေသာဘာဝံ ဒဿေတိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဥဒ္ဒေသဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၉. အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၂၃. **ဂေဟဿိတဝသေနာ** တိ ကိလေသနိဿိတဝသေန အနုရောဓဝသေန။ **နေဝ ဥက္ခိပေယျာ** တိ န အနုဂ္ဂဏှေယျ။ **န အဝက္ခိပေယျာ** တိ ဂေဟဿိတဝသေန ဝိရောဓဝသေန န နိဂ္ဂဏှေယျ။ အနုရောဓေန ဝိနာ သမ္ပဟံသနဝသေန ယထာဘူတဂုဏကထနံ နေဝုဿာဒနာ ဝဏ္ဏာဘာဝတော; တထာ ဝိရောဓေန ဝိနာ ဝိဝေစနဝသေန ယထာဘူတ ဒေါသကထနံ န အပသာဒနံ။ **သဘာဝမေဝ**တိ ယထာဘူတသဘာဝမေဝ ကဿစိ ပုဂ္ဂလဿ အနာဒေသကရဏဝသေန **ကထေယျ,** သေယျထာပိ အာယသ္မာ သုဘူတိတ္ထေရော။ **ဝိနိစ္ဆိတသုခ** န္တိ, ''အဇ္ဈတ္တံ အနဝဇ္ဇ''န္တိအာဒိနာ ဝိသေသတော ဝိနိစ္ဆိတသုခာယ ဟောတိ။ **ပရမ္မုခါ အဝဏ္ဏ** န္တိ သတွာယံ ရဟောဝဒအော ပေသုညူပသံဟာရဝသေန ပဝတ္တော ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **''ပိသုဏာဝါစန္တိ အတ္ထော''** တိ။ ခီဏာတီတိ **ခီဏော,** ယော ဘာသတိ, ယဉ္စ ဥဒ္ဒိဿ သ ဘာသတိ, ဒွေပိ ဟိံသတိ ဝိဗာဓတီတိ အတ္ထော, တံ ခီဏတဒံ။ သွတယံ ယသ္မာ ကိလေသေဟိ အာကိဏ္ဏော သံကိလိဋ္ဌော ဧဝ စ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **''အာကိဏ္ဏံ သံကိလိဋ္ဌံ တစ''** န္တိ။ တေန အဝသိဋ္ဌံ တိဝိဓမ္ပိ ဝစီဒုစ္စရိတမာဟ။ **အဓိဋ္ဌဟိတွာ** တိ, ''ဣဒမေဝ သစ္စ''န္တိ အဓိဋ္ဌာသာယ။ **အာဒါယာ**တိ ပဂ္ဂယှ။ **ဝေဟာရေယျာ** တိ သမုအစရေယျ။ **လောကသမညန္တိ** လောကသင်္ကေတံ။

၃၂၄. အာရမ္မဏတော သမ္ပယောဂတော ကာမေဟိ ပဋိသံဟိတတ္တာ **ကာမပဋိသန္ဓိ,** ကာမသုခံ။ တေနာဟ **''ကာမူပ သံဟိတေန သုခေနာ''**တိ။ **သဒုက္ခော** တိ ဝိပာကဒုက္ခေန သံကိလေသဒုက္ခေန သဒုက္ခော။ **တထာ သပရိဠာဟော**တိ ဝိပာကပရိဠာဟေန စေဝ ကိလေသပရိဠာဟေန စ သပရိဠာဟော။

၃၂၆. ဝဋ္ဋတော နိဿရိတုံ အဒတွာ တတ္ထေဝ သီဒာပနတော မိစ္ဆာပဋိပဒါဘာဝေန သတ္တေ သံယောဇေတီတိ သံယောဇနံ, ဝိသေသတော ဘဝသံယောဇနံ တဏှာတိ အာဟ **''တဏှာဟာယေတံ နာမ''**န္တိ။ န တဏှာယေဝ မာနာဒယော ပိ သံယောဇနတ္တံ သာဓေန္တိ နာမ သဗ္ဗသော သံယောဇနတော သုဋ္ဌု ဗန္ဓနတော။ တေန ဝုတ္တံ – ''အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာန''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂၅-၁၂၆)။

ဣမံ စတုက္က န္တိ, ''ယေ ကာမပဋိသန္ဓိသုခိနော သောမနဿာနုယောဂံ အနုယုတ္တာ, ယေ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ အနုယုတ္တာ''တိ ဧဝမာဂတံ ဣမံ စတုက္ကံ နိဿာယ။ ''ဇောဒကေ ဌပိတော''တိ, ဝတွာ တံ နိဿာယ ဌပိတဘာဝံ

ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ, **“ဘဂဝတော ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥဿာဒနာအပသာဒနာ ပညာယန္တိ** တထာဂတေန ဝိနေတဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေန ဓမ္မဒေသနာယ ပဝတ္တေတဗ္ဗတော။ **အယံ ပုဂ္ဂလော။ပေ။ အာစာရသမ္ပန္နောတိ တ နတ္ထိ** ပရေသံ အနုဒ္ဒေသကဝသေန ဓမ္မဒေသနာယ ပဝတ္တနတော။

၃၂၉. **ပရမ္ပရာ အဝဏ္ဏာ** န္တိ နိန္ဒိယသ္သ အေသသ္သ နိန္ဒနံ။ န ဟိ ကအာစိ နိန္ဒိယော ပသံသိယော ဟောတိ, တံ ပန ကာလံ ဥတ္ဝတဝ ကထေတဗ္ဗန္တိ အာဟ, **“ယုတ္တပတ္တကာလံ ဥတ္ဝတတ”** တိ။ **ခီဏာတဒေပိ ဧသေဝ နယော** တသ္သ ရ ဟောတဒေန သမာနယောဂက္ခမတ္တာ။

၃၃၀. **ဃာတီယတီ**တိ ဝဓီယတိ။ **သဒ္ဒေါပိ ဘိဇ္ဇတိ** နသ္သတိ, ဘေအေ ဟောတီတိ အတ္တော။ **ဂေလညပ္ပတ္ တော**တိ ခေဒံ ပရိသ္သမံ ပတ္တော။ **အပလိဗုဒ္ဓန္တိ** အေသေဟိ အနနုပတိတံ။

၃၃၁. **အဘိနိဝိသ္သ တေဟာရတီ**တိ ဧဝမေတံ, န ဣတော အညထာတိ တံ ဇနပဒနိရုတ္တိံ အဘိနိဝိသိတ္ဝတ သမုအာစရ တိ။ **အတိဓာဝနန္တိ** သမညံ နာမေတံ လောကသင်္ကေတသိဒ္ဓာ ပညတ္တီတိ ပညတ္တိမတ္တေ အဋ္ဌတ္ဝတ ပရမတ္ထ တော ထာမသာ ပရာမသ္သ တေဟာရဏံ။

၃၃၂. **အပရာမသန္တော** တိ အနဘိနိဝိသန္တော သမညာမတ္တတောဝ **တေဟာရတိ**။

၃၃၃. **မရိယာဒဘာဇနီယန္တိ** ယထာဝုတ္တသမ္မာပဋိပဒါယ မိစ္ဆာပဋိပဒါယ စ အညမညံ သင်္ကရဘာဝဝိဘာဇနံ။ ရဏာ န္တိ သတ္တာ ဧတေဟိ ကန္ဒန္တိ အကန္ဒန္တာပိ ကန္ဒနကာရဏဘာဝတောတိ ရဏာ; ရာဂအေသမောဟာ, ဒသပိ တ ကိလေသာ, သဗ္ဗေပိ တ ကေန္တာကုသလာ, တေဟိ နာနပ္ပကာရဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တကေဟိ အဘိဘူတာ သတ္တာ ကန္ဒန္တိ; သဟ ရဏေဟီတိ **သရဏော**။ ရဏာသဒ္ဒေါ တ ရာကဒိရေဏုသု နိရုဠ္ဟော။ တေနာဟ **“သရဏာ သကိလေသော”**တိ။ ဟဋ္ဌိ ယံ ပန ‘‘သဒုက္ခော ဧသော ဓမ္မော’’တိအာဒိနာ အာဂတတ္တာ ကာမသုခာနုယောကဒယောပိ ‘‘သရဏော’’တိ ဝုတ္တာတိ ဒုက္ခာဒီနံ ရဏာဘာတေ တန္နိဗ္ဗတ္တကသဘာတနံ အကုသလာနံ သရဏတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အရဏော**တိအာဒီနံ ပအာနံ ဝု တ္တဝိပရိယာယေန အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝတ္ထုံ သောဓေတီ တိ နိရောဓသမာပဇ္ဇနေန မဟပ္ဖလဘာဝကရဏေန ဒက္ခိဏေယ္ယဝတ္ထုဘူတံ အတ္တာနံ ဝိ သောဓေတိ; နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝတ္ထုဝိသောဓနံ နိရောဓံ သမာပဇ္ဇိတ္ဝတ ဝုဋ္ဌိတာနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ မဟာကဿပတ္ ထေရာဒီနံ ဒိန္နဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိယာ ဒီပေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“တထာ ဟီ”**တိအာဒိ။ **တထေတ**တိ ဣမိနာ ‘‘ပိဏ္ဍာယ စရန္ တော’’တိအာဒိံ ဥပသံဟရတိ။ မေတ္တာဘာဝနာယ မုဒုဘူတစိတ္တဇဗဟုမာနပုဗ္ဗကံ ဒေန္တီတိ , ‘‘သုဘူတိတ္ထေရော ဒက္ခိဏံ ဝိသောဓေတီ’’တိ ဝုတ္တံ။ တေန အယကတောပိ ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ ဒဿေတိ။ ဝတ္ထုသောဓနံ ပန ပဋ္ဌိဘာဂတော။ **ဧဝံ ပန ကာတုံ သက္ကာ**တိ သာဝကာနမ္ပိ ကိမေဝံ လဟုဝုဋ္ဌာနာဓိဋ္ဌာနံ သာဝကေသု စိဏ္ဏဝသီဘာတေ သမ္ဘဝတီတိ ပုစ္ဆ တိ။ ဣတရော အဂ္ဂသာဝကမဟာသာဝကေသု ကိံ ဝတ္တဗ္ဗံ, ပကတိသာဝကေသုပိ ဝသိပ္ပတ္တေသု လဗ္ဘတီတိ တေ ဒ ဿေန္တော, **“အာမ သက္ကာ”** တိအာဒိမာဟ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

အရဏဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၁၀. ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၄၂. အပရိက္ခိဏာယုကံ ပုက္ကုသာတိကုလပုတ္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဂမနန္တိ ကတ္ဝတ ဝုတ္တံ **“တုရိတဂမနစာရိက”**န္ တိ။ မမ တသုပဂမနေန တဝ စိတ္တဿ အဖာသုကံ အနိဋ္ဌံ **သစေ နတ္ထိ။ သောတိ** ပုစ္ဆုပဂတော။ **ဒိန္နံ ဒိန္နမေဝ ဝဋ္ဋတီ** တိ ဧကတရံ ဒိန္နံ ဒိန္နမေဝ ယုတ္တံ, န ပုန အတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ကတံ ကတမေဝ**တိ သင်္ဂဟတ္ထံ ကတံ အနုစ္ဆ ဝိကကမ္မံ ကတမေဝ, န တံ ပုန ဝိပရိဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ပုက္ကုသာတိမ္ပဟိ ဥဘယထာပိ ကုလပုတ္တဘာတေ ပရိပုဏ္ဏော ဧတတိ အာဟ – **“ဇာတိကုလပုတ္တောပိ အာစာရကုလပုတ္တောပီ”**တိ။ **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ တက္ကသီလတော အာဂမနေ။ **အင်္ဂေ နိပန္နအရကံ ဝိယ ဇနံ တောသေ**

တိ တုဋ္ဌိံ ဟာပေတိ။ **ရတနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ** ပဗ္ဗတသမုဒ္ဒာဒိသန္နိဿိတတ္တာ ပစ္စန္တဒေသဿ။ **ဒဿနီယ** န္တိ ဒဿနေနေဝ သုခါဝဟံ။ **ဝေရူပ**န္တိ ဒဿနီယံ သဝနီယဉ္စ။

အနဂ္ဃကမ္ဗလေ မဟဂ္ဃကမ္ဗလေ။ **သာရကရဏ္ဍကေ** တိ စန္ဒနသာရာဒိသာရမယကရဏ္ဍကေ။ **လိခါပေတွာ** ဥက္ကိရာပေတွာ။ **လာခါယ ဝဋ္ဋာပေတွာ** တိ မုခံ ပိဒဟိတွာ လာခါပရိကမ္မံ ကာရေတွာ။

အန္တော ဒုဿဘဏ္ဍိကံ အတ္ထီတိ အညာသိ နာတိဂရုကဘာဝတော။ **အနဂ္ဃာ အဟေသု** န္တိ ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိဖဿသမ္ပတ္တိပမာဏမဟတ္တာဒိနိမ္မာပိယတာဟိ မဟဂ္ဃာ အဟေသုံ, မဟာပုညော ရာဇာ တဿ အတ္ထေတတိ အဓိပ္ပာယော။

ယဒိ ဧဝံ, ''ကိန္နု ခော ပေသေမီ''တိ ကသ္မာ ဝီမံသံ အာပဇ္ဇီတိ အာဟ – **''အပိစ ခော ပနာ''**တိအာဒိ။ သောတိ ဗိမ္ဗိသာရော ရာဇာ။ **ဝိစိနိတုံ အာရဒ္ဓော** ရတနဿ အနေကဝိဓတ္တာ ဥတ္တရုတ္တရိဉ္စ ပဏီတတရာဒိဘာဝတော။ **သုဝဏ္ဏရဇတာဒီ**တိ သုဝဏ္ဏရဇတပတဋ္ဌမဏိမုတ္တာဝေဠုရိယာဒိ။ **ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ** န္တိ စက္ခာဒိဣန္ဒြိယပဋိဗဒ္ဓံ။ **ပဒေသ**န္တိ ဂုဏာဝသေန ဧကဒေသံ န ပါပုဏာတိ။

သာမံ သစ္စာနံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတာသာမညေန, **''ဗုဒ္ဓရတနမ္ပိ ဒုဝိဓ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဗုဒ္ဓရတနသမံ ရတနံ နာမ နတ္ထိ,** ယသ္မာ ပန ဣမသ္မိံ လောကေ ပရသ္မိံ ဝါ ပန ဗုဒ္ဓေန သဒိသော န ဝိဇ္ဇတီတိ။ ပဌမဗောဓိယံယေဝ ပဝတ္တတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ **''ယောသောပိ''**တိအာဒိ။

ရာဇာ တုဋ္ဌော စိန္တေသိ, ''တတ္ထ အဝိဇ္ဇမာနံယေဝ ပေသေတုံ လဒ္ဓ''န္တိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ပရိပုဏ္ဏံ ဧကဒိဝသမ္ပိ တသ္မိံ ပဒေသေ ဗုဒ္ဓါနံ အာဂတသပရိဂ္ဂဟော နတ္ထိ, တသ္မာ။ **ပုဗ္ဗဒိသာမုခ**န္တိ ပုဗ္ဗဒိသာဘိမုခံ သီဟပဉ္ဇရံ။ တေနဿ သုဝိဘူတာလောကတံ ဒဿေတိ။

ဧဝံ အနညသာဓာရဏဿ ဘဂဝတော ဤဒိသော သမုဒာဂမောတိ ဒဿေတုံ, **''ဧဝံ ဒသ ပါရမိယော ပူရေတွာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သမ္ပန္နသမုဒာဂမဿ တဒနုရူပာ အယံ ဖလသမ္ပဒာတိ ဒဿေတုံ, **''တုသိတဘဝနတော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အရိယဓမ္မော နာမ အရိယမဂ္ဂပ္ပဓာနော, အရိယမဂ္ဂေ စ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟော, တေ စ ဥဒ္ဒေသမတ္တေနေဝ ဂဟိတာတိ အာဟ – **''သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယေ ဧကဒေသေန လိခိတွာ''** တိ။ စူဠသီလာဒီနိ **ဗြဟ္မဇာလေ** (ဒီ. နိ. ၁.၈-၉) အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ **ဆဒ္ဒွါရသံဝရံ သတိသမ္ပဇည** န္တိ မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဒွါရာနံ သံဝရဏာဝသေန သတ္တဋ္ဌာနိကံ သတိသမ္ပဇညံ။ ဒွါဒသပ္ပဘေဒံ စီဝရာဒိ**စတုပစ္စယသန္တောသံ** ။ အရညရုက္ခမူလာဒီနဉ္စ ဝိဘင်္ဂံ ဘာဝနာနုကူလံ **သေနာသနံ**။ ''အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယာ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ **နီဝရဏပ္ပဟာနံ။ ပရိကမ္မ** န္တိ ကသိဏာဒိပရိကမ္မံ။ ဟတ္ထိယံ အာဂတနယေန **အဋ္ဌတိံသ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ** ။ ဝိသုဒ္ဓိပဋိပဋိယာ **ယာဝ အာသဝက္ခယာ** ကမ္မံ ပဋိပတ္တိံ **ဧကဒေသေန လိခိ။ သောဠသဝိဓ**န္တိ သောဠသဝိဓဘာဝနာယ ပယောဂံ။

ကိလဉ္စမယေ တိ နာနာဝိဓေဟိ ဝိစိတ္တဝိဘင်္ဂေ သဏှသုခုမရတနပရိသိဗ္ဗိတေ ကိလဉ္စမယသမုဂ္ဂေ။ **ဗဟိ ဝတ္ထေန ဝေဌေတွာ**တိ ပဉ္စမံ သုခုမကမ္ဗလေန ဝေဌေတွာ ပဋိပာဋိယာ တေတ္တိံသာယ သမုဂ္ဂေသု ပက္ခိပိတွာ တတော ဗဟိ သုခုမဝတ္ထေန ဝေဌေတွာ ဆာဒေတွာ။ တိဏဂစ္ဆပဟာနသမ္မဇ္ဇနာဒိနာ **သောဓိတမတ္တကမေဝ ဟောတု,** ကဒလိပုဏ္ဏဃဋ္ဋပနဓဇပဋာကုဿာပနာဒိအလင်္ကရဏေန မာ နိဋ္ဌာပေထာတိ အတ္ထော။ **ရာဇာနုဘာဝေန ပဋိယာဒေထာ**တိ မမ ရာဇာနုရူပံ သဇ္ဇေထ, အလင်္ကရောထာတိ အတ္ထော။ **အန္တရဘောဂိကာန** န္တိ အနုယုတ္တရာဇမဟာမတ္တာနံ။ **ဇဝနဒူတေ**တိ ခိပ္ပံ ဂစ္ဆန္တကဒူတပုရိသေ။ တာဋ္ဌေဟိ သဟ အဝစရန္တီတိ **တာဋ္ဌာဝစရာ**။

ရညာ ပဏ္ဏာကာရံ ဥဒ္ဒိဿ ကတပူဇာသက္ကာရဿ အမစ္စတော သုတတ္တာ **ပဏ္ဏာကာရံ ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌပေတွာ သယံ နီစာသနေ နိသိန္နော။ နာယံ အညဿ ရတနဿ ဘဝိဿတီ**တိ အယံ ပရိဟာရော အညဿ မဏိမုတ္တာဒိဘေဒဿ ရတနဿ န ဘဝိဿတိ မဏိမုတ္တာဒီဟိ အဘိသင်္ခတတ္တာ။ **ဗလဝသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိ** စိရတနကာလံ

ဗုဒ္ဓသာသနေ ဘာဝိတဘာဝနတာယ တသိတတသနတာယ ဃဋေ ဒီပေ ဝိယ အဗ္ဘန္တရေ ဧဝ သမုဇ္ဇလမာနပရိပက္ကတိ ဟေတုကဘာဝတော။

ဓာရေမီတိ ဣစ္ဆာမိ, ဂဏှာမီတိ အတ္ထော။ **ဒွေဇ္ဈဝစန**န္တိ ဒွေဇ္ဈဂါဟကဘာဝတော။ **အန္တရံ ကရောတီ**တိ ဒွိန္နံ ဟတ္ထာနံ အန္တရံ တံ လေခံ ကရောတိ, ဧကေန ဟတ္ထေန အတိက္ကမီတိ အတ္ထော။ **တဿာ ဂတမဂ္ဂေနာ**တိ တာယ ဒေဝိယာ ဝိဝဋ္ဋမာနာယ နာသိတာယ ဂတမဂ္ဂေန။ **တံ ပန လေခ**န္တိ ပုက္ကုသာတိနာ ကတလေခံ။ ပဏ္ဏဆတ္တကန္တိ တာလပတ္တမုဋ္ဌိ။

သတ္ထုဂါရဝေနာတိ သတ္ထရိ ဥပ္ပန္နပသာဒပေမဗဟုမာနသမ္ဘဝေန။ တဒါ သတ္ထာရံယေဝ မနသိ ကတွာ တန္နိန္နဘာဝေန ဂစ္ဆန္တော, “ပုစ္ဆိဿာမီ”တိပိ စိတ္တံ န ဥပ္ပာဒေသိ, “ဧတ္ထ နု ခော သတ္ထာ ဝသတီ”တိ ပရိဝိတက္ကဿေဝ အဘာဝတော; ရာဇဂဟံ ပန ပတွာ ရညော ပေသိတသာသနဝသေန တတ္ထ စ ဝိဟာရဿ ဗဟုဘာဝတော **သတ္ထာ ကဟံ ဝသတီတိ ပုစ္ဆိ**။ သတ္ထု ဧကကဿေဝ နိက္ခမနံ ပဉ္စစတ္တာလီသ ယောဇနာနိ ပဒသာ ဂမနဉ္စ ဓမ္မပူဇာဝသေန ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဓမ္မပူဇာယ စ ဗုဒ္ဓာနံ အာစိဏ္ဏဘာဝတော ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတောယေဝ။ ဗုဒ္ဓသောဘံ ပန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ အညာတကဝေသေန တတ္ထ ဂမနံ တဿ ကုလပုတ္တဿ ဝိဿတ္ထဝသေန မဂ္ဂဒရထပဋိပဿမ္ဘနတ္ထံ။ အပ္ပဋိပဿဒ္ဓမဂ္ဂဒရထော ဟိ ဓမ္မဒေသနာယ ဘာဇနံ န ဟောတီတိ။ တထာဟိ ဝက္ခတိ, “နနု စ ဘဂဝတ”တိအာဒိ။

ဥရုဒ္ဓန္တိ ဝိသာလန္တိ ကေစိ။ **အတိရေကတိယောဇနသတ**န္တိအာဒိနာ အနုဝယတော ဗဟိရေကတော စ မဇ္ဈေ ရဝိနယနေ သဗ္ဗဟတ္ထစာရီနံ ဩတိဏ္ဏဒအာနံ။ **အစ္စန္တသုခုမာလော**တိအာဒိနာ သတ္ထု ဓမ္မဂါရဝေန သဒ္ဓိံ ကုလပုတ္တဿပိ ဓမ္မဂါရဝံ သံသန္ဒတိ သမေတီတိ ဒဿေတိ။ တေန ဘဂဝတော ကတဿ ပစ္စုဂ္ဂမနဿ ဌာနဂတဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော အညေသမ္ပိ ဘဗ္ဗရူပါနံ ကုလပုတ္တာနံ ယထာရဟံ သင်္ဂဟော ကာတဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ။

ဗြဟ္မလောကပ္ပမာဏန္တိ ဥစ္စဘာဝေန။ **အာနုဘာဝေနာ**တိ ဉာဏာနုဘာဝေန ယထာ သော သောတပထံ န ဥပဂစ္ဆတိ, ဧဝံ ဝူပသမေတုံ သက္ကောတိ။ **အဝိဗ္ဘန္တ**န္တိ ဝိဗ္ဘမရဟိတံ နိလ္လောလုပ္ပံ။ **“ဘာဝနပုံသကံ ပနေတ”**န္တိ ဝတွာ တဿ ဝိဝရဏတ္ထံ, “ဟသာဒိကေန ဣရိယာပထေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ စေတံ ကရဏဝစနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ယထာ ဣရိယတော”**တိအာဒိ။ **အမနာပေ ဟောတိ** ပဿန္တာနံ။ သီဟသေယျာယ နိပန္နဿပိ ဟိ ဧကစ္စေ သရီရာဝယဝာ အခေဒိတ္တာဝိကိဉ္စိတ္တာ ဝိယ ဒိဿန္တိ။ ကဋိယံ ဒွိန္နံ ဦရုသန္ဓီနံ ဒွိန္နဉ္စ ဇာဏုသန္ဓီနံ ဝသေန **စတုသန္ဓိကပလ္လင်္ကံ။ န ပတိဋ္ဌာတီ**တိ နပ္ပဝတ္တတိ, “ကံသိ တွံ”န္တိအာဒိနာ အပုစ္ဆိတေ ကထာပဝတ္တိ ဧဝ န ဟောတိ။ **အပ္ပတိဋ္ဌိတာယ ကထာယ န သဉ္ဇာယတီ**တိ တထာ ပန ပုစ္ဆာဝသေန ကထာယ အပ္ပဝတ္တိတာယ ဥပရိ ဓမ္မကထာ န သဉ္ဇာယတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဣတီ**တိ တသ္မာ။ **ကထာပတိဋ္ဌာပနတ္ထံ** ကထာပဝတ္တနတ္ထံ ကထာသမုဋ္ဌာပနတ္ထံ တံ ပုစ္ဆိ။

သဘာဝမေဝ ကထေတီတိ အတ္တနော ဘဂဝတော အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗတ္တာ “အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗကံ ကထမဟံ ဇာနေယျံ”န္တိ သဘာဝမေဝ ကေဝလံ အတ္တနော အဇ္ဈာသယမေဝ ကထေတိ; န ပန သဒေဝကဿ လောကဿ သုပာကဋံ သဘာဝသိဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓရူပကာယသဘာဝံ။ အထ ဝါ **သဘာဝမေဝ ကထေတီ**တိ “ဣဒမေဝ”န္တိ ဇာနန္တောပိ တဒါ ဘဂဝတော ရုစိယာ တထာပဝတ္တမာနံ ရူပကာယသဘာဝမေဝ ကထေတိ အပ္ပဝိက္ခမ္ဘန္တိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ – **“တထာ ဟိ န”**န္တိအာဒိ, ဝိပဿနာလက္ခဏမေဝ ပဋိပဒန္တိ အဓိပ္ပာယော။

၃၄၃. **“ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ အကထေတွာ”**တိ ဝတွာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ အကထနေ ကာရဏံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ သရူပတော ဒဿေတုံ, **“ယဿ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အပရိသုဒ္ဓါယပိ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါယ ဝိပဿနာ တထာ န ကိစ္စကာရီ, ပဂေဝ အဝိဇ္ဇမာနာယာတိ, **“ယဿ ဟိ။ပေ။ အပရိသုဒ္ဓါ ဟောတီ”**တွေဝ ဝုတ္တံ။ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ စ နာမ သင်္ခေပတော ပန္နရသ စရဏဓမ္မာတိ အာဟ – **“သီလသံဝရံ။ပေ။ ကမ္မံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ အာစိက္ခတီ”**တိ။ **ယာနကိစ္စံ သာဓေတီ**တိ မဂ္ဂဂမနေန အကိလန္တဘာဝသာဓနတ္တာ။ စိရကာလံ ပရိဘာဝိတာယ ပရိပက္ကဂတာယ ဟေတုသမ္ပဒါယ ဥပဋ္ဌာပိတံ **သာမဏေရသီလမ္ပိ ပရိပုဏ္ဏံ** အခဏ္ဍာဒိဘာဝပ္ပတ္တိယာ, ယံ ပုဗ္ဗဟေတုတ္တာ “သီလ”န္တိ ဝုစ္စတိ။

ဓာတုယော ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနာ, ပညတ္တိမတ္တော **ပုရိသော အဝိဇ္ဇမာနော**။ အထ ကသ္မာ ဘဂဝတ အရဟတ္တဿ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ ဝိပဿနံ ကထေန္တော “ဆဓာတုရော”တိ အဝိဇ္ဇမာနပ္ပဓာနံ ဒေသနံ အာရဘီတိ အာဟ – **“ဘဂဝတ ဟိ”**တိအာဒိ။ **ကတ္ထစိ** “တေဝိဇ္ဇော ဆဠဘိညော”တိအာဒီသု **ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနံ ဒဿေတိ။ ကတ္ထစိ** – “ဣတ္ထိရူပံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၁.၁) **အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနံ ဒဿေတိ။ ကတ္ထစိ** “စက္ခုဝိညာဏံ သောတဝိညာဏ”န္တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၁၂၁) **ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနံ ဒဿေတိ။ ကတ္ထစိ** – “ခတ္တိယကုမာရော ဗြာဟ္မဏကညာယ သဒ္ဓိံ သံဝာသံ ကပ္ပေတီ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၇၅) **အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနံ ဒဿေတိ**။ ဣဓ ပန ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနံ ဒဿေတိ။ “ဆဓာတုရော”တိ ဟိ သမာသတော အဝိဇ္ဇမာနော ပုဂ္ဂလဝိသယတ္တာ, တဿ ပဒဿ အဝယဝတော ပန အပ္ပဓာနတော ဝိဇ္ဇမာနော, သော သဒ္ဒက္ကမေန အပ္ပဓာနောပိ အတ္ထက္ကမေန ပဓာနောတိ အာဟ – **“ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနံ ဒဿေန္တော”** တိ။ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယေတ္ထ ဒေသနာယ ကာရဏံ ဒဿေတုံ, **“သစေ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥပဋ္ဌာပေယျာ** တိ – “ဓာတုယော”ဣစ္စေဝ ကုလပုတ္တဿ စိတ္တံ နိဝေသေယျ တထာ သဏ္ဌာနေယျ, ဧဝံ ဓမ္မံ ဒေသေယျာတိ အတ္ထော။ **သန္ဒေဟံ ကရေယျာ**တိ အသတိ ပုရိသေ ကော ကရောတိ? ကော ပဋိသံဝေဒေတိ, ဓာတုယော ဧတေတိ ကိံ နု ခော ဣဒံ, ကထံ နု ခော ဣဒန္တိ သံသယံ ဥပ္ပာဒေယျ? **သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျာ** တိ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေ အန္ဓကာရေ ဝတ္တမာနံ ဝိယ ဒေသိယမာနေ အတ္ထေ သမ္မောဟံ အာပဇ္ဇေယျ ။ တထာဘူတော စ ဒေသနာယ အဘာဇနဘူတတ္တာ **ဒေသနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ န သက္ကုဏေယျ။ ဝေမာဟာ**တိ ဧဝံ “ဆဓာတုရော”တိ အာဟ။

ယံ တ္ဝံ ပုရိသောတိ သဉ္ဇာနာသိ တိ ယံ ရူပာရူပဓမ္မသမူဟံ ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနံ အဓိဋ္ဌာနဝိသေသဝိသိဋ္ဌံ – “ပုရိသော သတ္တော ဣတ္ထီ”တိအာဒိနာ တ္ဝံ သဉ္ဇာနာသိ, **သော ဆဓာတုရော**။ သန္တေသုပိ ဆဓာတုဝိနိမုတ္တေသု ဓာတ္ဝန္တရေသု သုခာဝဂ္ဂဟဏတ္ထံ တထာ ဝုတ္တံ တဂ္ဂဟဏေနေဝ စ တေသံ ဂဟေတဗ္ဗတော, သ္ဝတယမတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတော ဧဝ။ **သေသပဒေသူ**တိ “ဆဖဿာယတနော”တိအာဒိပဒေသုပိ။ စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ စတဿော ပတိဋ္ဌာ ဧတဿာတိ **စတုရာဓိဋ္ဌာနော,** အဓိတိဋ္ဌတိ ပတိဋ္ဌဟတိ ဧတေနာတိ **အဓိဋ္ဌာနံ,** ယေသု ပတိဋ္ဌာယ ဥတ္တမတ္ထံ အရဟတ္တံ အဓိဂစ္ဆတိ, တေသံ ပညာဒီနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တေနာဟ **“သ္ဝတယံ ဘိက္ခု”** တိအာဒိ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဝဋ္ဋော။ **ဝိဝဋ္ဋိတ္ဝတ** တိ ဝိနိဝဋ္ဋိတ္ဝတ အပသက္ကိတ္ဝတ။ **ဧတ္ထာ** တိ တ ဧတေဟိ ဆဓာတုအာဒီဟိ။ ဧတ္ထ ဟိ နိဝိဋ္ဌဿ အာယတ္တဿ ဥတ္တမာယ သိဒ္ဓိယာ အသမ္ဘဝတောတိ။ **ပတိဋ္ဌိတ** န္တိ အရိယမဂ္ဂာဓိဂမဝသေန သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ။ ဝဠဟိ သဗ္ဗသော ပဋိပက္ခသမုစ္ဆိန္ဒနေန တတ္ထ ပတိဋ္ဌိတော ဟောတိ။ **မညဿုတ နပ္ပဝတ္တန္တိ** တိ ဆဟိပိ ဒွါရေဟိ ပဝတ္တမာနသောတာယ မဂ္ဂေန ဝိသောသိတာယ သဗ္ဗသော ဝိဂတာယ သဗ္ဗသော ဝိစ္ဆေဒပ္ပတ္တိယာ န သန္ဒန္တိ။ တေနာဟ **“နပ္ပဝတ္တန္တိ”** တိ။ ယသ္မာ မာနေ သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နေ အသမုစ္ဆိန္နော အနုပသန္တော ကိလေသော နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ အာဟ – **“မုနိ သန္တောတိ ဝုစ္စတီ”** တိ ရာဂဂ္ဂိအာဒီနံ နိဗ္ဗာနေန **နိဗ္ဗုတော** ။

ပညံ နပ္ပမဇ္ဇေယျာ တိ, “ဒိဝသံ စင်္ကမေန နိသဇ္ဇာယ အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတီ”တိ အာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ (မ. နိ. ၁.၄၂၃; ၂.၂၄; ၃.၇၅; သံ. နိ. ၄.၁၂၀; အ. နိ. ၃.၁၅; ဝိဘ. ၅၁၉; မဟာနိ. ၁၆၁) အပ္ပမာဒပ္ပဋိပတ္တိယာ သမာဓိဝိပဿနာပညံ နပ္ပမဇ္ဇေယျ။ ဧတေန ပုဗ္ဗဘာဂိယံ သမထဝိပဿနာဘာဝနမာဟ။ **သစ္စမနုရက္ခေယျာ**တိ သစ္စာနုရက္ခနာပဒေသေန သီလဝိသောဓနမာဟ; သစ္စေ ဌိတော သမာဒိန္နသီလံ အဝိကောပေတ္ဝတ ပရိပူရေန္တော သမာဓိသံဝတ္တနိယတံ ကရောတိ။ တေနာဟ **“ဝစီသစ္စံ ရက္ခေယျာ”** တိ။ **ကိလေသပရိစ္စာဂံ ဗြူဟေယျာ** တိ တဒင်္ဂာဒိဝသေန ကိလေသာနံ ပရိစ္စဇနဝိဓိံ ဝဍ္ဍေယျ။ **ကိလေသဝူပသမနံ သိက္ခေယျာ** တိ ယထာ တေ ကိလေသာ တဒင်္ဂာဒိဝသေန ပရိစ္စတ္တာ ယထာသမုဒာစာရပ္ပဝတ္တိယာ သန္တာနေ ပရိဠာဟံ န ဇနေန္တိ; ဧဝံ ကိလေသာနံ ဝူပသမနဝိဓိံ သိက္ခေယျ **ပညာဓိဋ္ဌာနာဒီန** န္တိ လောကုတ္တရာနံ ပညာဓိဋ္ဌာနာဒီနံ။ **အဓိဂမတ္ထာယာ** တိ ပဋိလာဘတ္ထာယ။

၃၄၇. **ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာန** န္တိ, “စတုရာဓိဋ္ဌာနော, ယတ္ထ ဌိတံ မညဿုတ နပ္ပဝတ္တန္တီ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၄၃) ဧဝံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာနံ။

၃၄၈. **ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယျာ** တိ နိဒ္ဒေသဝသေန ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယျ။ **အာဒီဟီ**တိ ဧဝမာဒီဟိ။ **ကိစ္စံ နတ္ထိ** ကိစ္စာဘာဝတော။ **ဥပ္ပဋိပာဋိဓာတုက** န္တိ အယထာနုပုဗ္ဗိကံ။ **ယထာဓမ္မဝသေနေဝ**တိ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မာနံ ယထာသဘာဝေနေဝ။ **သဟာယံ ခုတင်္ဂ** န္တိ အတ္တနော ကိလေသနိဂ္ဂဏှနယောဂ္ဂံ ဓုတင်္ဂံ။ **စိတ္တရုစိတ** န္တိ အတ္တနော စိတ္တပကတိယာ

အာစရိယေဟိ ဝိရောစေတဗ္ဗံ, စရိယာနုကူလန္တိ အတ္ထော။ **ဟတ္ထိပဒောပမသုတ္တာဒီသု** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဓာတုဝိဘင်္ဂါဒိ သင်္ဂဏှာတိ။

၃၅၉. အယမ္ပေတ္ထာ တိ ပိ-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တေန ''အထာပရံ ဥပေက္ခာယေဝ အဝသိဿတီ''တိ ဥပရိဒေသနံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ သောပိ ဟိ ဟဋ္ဌိမေဟေဝ အနုသန္ဓီတိ။ နနု စာယံ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌာယ ဝိညာဏဓာတုယာ နိဒ္ဒေသောပိ ဘဝိဿတီတိ ယထာနုသန္ဓိနယော ဝိဇ္ဇတီတိ? န, ဝိညာဏဓာတုနိဒ္ဒေသနယေန ဒေသနာယ အပ္ပဝတ္တတ္တာ. တေနာဟ **''ဟေဋ္ဌတော''** တိအာဒိ။ **ယံ တ ပနာ**တိအာဒိနာ ပန ဒေသနာယ သာနုသန္ဓိတံ ဝိဘာဝေတိ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓာ ဘဂဝန္တော အနနုသန္ဓိကံ ဒေသနံ ဒေသေန္တိ။ **အာဂမနီယဝိပဿနာဝသေနာ** တိ ယဿာ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တတ္တာ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌိတာ ဝိပဿနာ, တဿာ ဝသေန။ **ကမ္မကာရကဝိညာဏ**န္တိ ''နေတံ မမ နေသောဟမသ္မိ, န မေသော အတ္တာ''တိ ဧဝံ ဝိပဿနာကိစ္စကာရကံ ဝိပဿနာသဟိတံ ဝိညာဏံ။ **ဝိညာဏဓာတုဝသေနာ**တိ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌာယ ဝိညာဏဓာတုယာ ဘာဇနဝသေန။ **သတ္တု ကထနတ္ထာယာ** တိ သတ္ထာရာ ဥဒ္ဒေသမေဝ ကတ္ဝာ ဌပိတတ္တာ နိဒ္ဒေသဝသေန ကထနတ္ထာယ။ အကထိတဘာဝတော ဧဝ ဟိဿ အဝသိဋ္ဌတာ ကထနတ္ထာယ ပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထာယ စ။ ပဋိပက္ခဝိဂမေန တဿ စိတ္တဿ ပရိသုဒ္ဓတာတိ အာဟ **''နိရုပက္ကိလေသ''** န္တိ။ ဥပက္ကိလေသာနံ ပန ပဟီနဘာဝတော **ပရိယောဒာတံ**။ သမုဒယဝသေန **ဥဒယဒဿနတ္ထေဝ** ပစ္စယနိရောဓဝသေန **အတ္ထင်္ဂမဒဿနတ္ထဥ္စ** ။ ကာရဏဘာဝေန သုခာယ ဝေဒနာယ ဟိတန္တိ **သုခဝေဒနိယံ**။ တေနာဟ **''သုခဝေဒနာယ ပစ္စယဘူတ''**န္တိ။

၃၆၀. ရူပကမ္မဋ္ဌာန မ္ပိ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေန, **အရူပကမ္မဋ္ဌာနမ္ပိ** သုခဒုက္ခဝေဒနာမုခေန **ပဂုဏံ ဇာတံ**။

သတ္ထု ကထနတ္ထံယေဝ အဝသိဿတီ တိ, ''ကုလပုတ္တဿ ပဋိဝိဇ္ဈနတ္ထ''န္တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ နိသေဓေတိ, တဿာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ သမတ္ထေတုံ, **''ဣမသ္မိံ ဟိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကုလပုတ္တဿ ရူပါဝစရဇ္ဈာနေ** တိ ကုလပုတ္တေန အဓိဂတရူပါဝစရဇ္ဈာနေ။ တေနာဟ – **''ဘိက္ခု ပဂုဏံ တဝ ဣဒံ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာန''** န္တိ။ ယံ ကိဉ္စိ သုဝဏ္ဏတာပနယောဂ္ဂံ အင်္ဂါရဘာဇနံ ဣဓ ''ဥက္ကာ''တိ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **''အင်္ဂါရကပလ္လ''** န္တိ။ **သဇ္ဇေယျာ**တိ ယထာ တတ္ထ ပက္ခိတ္တသုဝဏ္ဏဥ္စ တပ္ပတိ, ဧဝံ ပဋိယာဒိယေယျ။ **နီဟဋ္ဋဒောသ**န္တိ ဝိဂတီဘူတကာဠကံ။ **အပနီတကသာဝ**န္တိ အပဂတသုခုမကာဠကံ။

အရိယမဂ္ဂေ ပတိဋ္ဌာပေတုကာမေန နာမ သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ လောကိယဓမ္မေ ဝိရဇ္ဇနတ္ထာယ ဓမ္မော ကထေတဗ္ဗော တိ အဓိပ္ပာယေန, **''ကသ္မာ ပနာ''** တိအာဒိနာ စောဒနာ ကတာ။ ဝိနေယျဒမနကုသလေန ဘဂဝတာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသေန တာဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပေက္ခာယ ဝဏ္ဏော ကထိတောတိ တဿ ပရိဟာရံ ဝဒန္တော, **''ကုလပုတ္တဿာ''** တိ အာဒိမာဟ။

၃၆၁. တဒနုဓမ္မန္တိ တဿ အရူပါဝစရဿ ကုသလဿ အနုရူပဓမ္မံ, ယာယ ပဋိပဒါယ တဿ အဓိဂမော ဟောတိ, တဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ရူပါဝစရဇ္ဈာန''** န္တိ။ **တဂ္ဂဟဏာ** တိ တဿ ဂဟဏေန တဿာ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပဇ္ဇမာနေန။ **ဣတော ဥတ္တရိ** န္တိ ''ဝိညာဏဉ္စာယတန''န္တိအာဒီသု။

၃၆၂. တဒ္ဓေတ တိ အရူပါဝစရဇ္ဈာနဿ။ တေံ ပန သဝိပာကံ အရူပါဝစရဇ္ဈာနံ သမေစ္စ သမ္ဘုယျ ပစ္စယေဟိ ကတတ္တာ **သင်္ခတံ**။ **ပကပ္ပိတ** န္တိ ပစ္စယဝသေန သဝိဟိတံ။ **အာယူဟိတ**န္တိ သမ္ပိဏ္ဍိတံ။ **ကရောန္တေန ကရီယတီ**တိ ပဋိပဇ္ဇနကေန ပဋိပဇ္ဇီယတိ သင်္ခရီယတိ။ နိစ္စာနံ ဝိယ န နိစ္စံ န သဿတံ။ အထ ခေါ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇနသဘာဝတာယ **တာဝကာလိကံ**။ တတော ဧဝ စဝနာဒိသဘာဝန္တိ သဗ္ဗမေတံ ရူပါဝစရဓမ္မေသု အာဒီနဝဝိဘာဝနံ။ **ဒုက္ခေ ပတိဋ္ဌိတ**န္တိ သင်္ခါရဒုက္ခေ ပတိဋ္ဌိတံ။ **အတာဏ**န္တိ စဝနသဘာဝတာယ တာဏရဟိတံ။ **အလေဏ**န္တိ တတော အရက္ခတ္တာ လီယနဋ္ဌာနရဟိတံ။ **အသရဏ**န္တိ အပ္ပဋိသရဏံ။ **အသရဏီဘူတ**န္တိ သဗ္ဗကာလမ္ပိ အပ္ပဋိသရဏံ။

သမတ္တပတ္တဝိသေ ခန္ဓာဒီသု ဂဟိတေ ဒုတ္တိကိစ္ဆာ သိယာတိ, **''ခန္ဓံ တ သီသံ တ ဂဟေတုံ အဒတ္ဝာ''** တိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝမေတ**တိ တ္ထောယံ ဥပမာသံသန္ဒနာ – ဆေကော ဘိသက္ကော ဝိယ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။ ဝိသဝိကာရော ဝိယ ကိလေသဒုက္ခာနုဗန္ဓော, ဘိသက္ကဿ ဝိသံ ဌာနတော စာဝေတွာ ဥပရိ အာရောပနံ ဝိယ ဘဂဝတော ဒေသနာနုဘာဝေန ကု

လပုတ္တဿ ကာမဘဝေ နိကန္တိံ ပရိယာဒာယ အရူပဇ္ဈာနေ ဘဝနံ။ ဘိသက္ကဿ ဝိသံ ဩတာရေတွာ ပထဝိယံ ဟ
တနံ ဝိယ ကုလပုတ္တဿ ဩရမ္ဘာဂိယကိလေသဒုက္ခာပနယနံ။

အသမ္ပတ္တဿာ တိ အရူပာဝစရဇ္ဈာနံ အနဓိဂတဿ။ **အပ္ပဋိလဒ္ဓဿေဝ** တိ တဿ ဝေဝစနံ။ **သဗ္ဗမေတန္တ** တိ ''အနိစ္စံ အဓုဝ''န္တိအာဒိနာ ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တံ သဗ္ဗမေတံ **အာဒီနဝံ။ ဧကပဒေနေဝ ''သင်္ခတမေတ''န္တိ ကထေသိ** သင်္ခတပဒေနေဝ တဿ အတ္ထဿ အနဝသေသတော ပရိယာဒိန္နတ္တာ။

နာယူဟတီတိ ဘဝကာရဏစေတနာဝသေန ဗျူဟာရံ န သမ္ပုဟေတိ န သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ တေနာဟ – **''န ရာသိံ ကရော တီ''**တိ။ အဘိသင်္ခရဏံ နာမ စေတနာဗျာပာရောတိ အာဟ – **''န အဘိသင်္ခရောတယတီ''** တိ။ တံ ပန ဖလုပ္ပာဒနသမတ္ထတာယ ဖလေန ကပ္ပနန္တိ အာဟ **''န ကပ္ပေတီ''** တိ။ သစေ အဘိသင်္ခာရစေတနာ ဥဋ္ဌာရာ, ဖလမဟတ္တသင်္ခာတာ ယ ဝုမ္မိယာ ဟောတိ, အနုဋ္ဌာရာ စ အဝုမ္မိယာတိ အာဟ – **''ဝုမ္မိယာ တ ပရိဟာနိယာ တ''** တိ။ **ဗုဒ္ဓဝိသယေ ဌတွာ**တိ ဘ ဂဝတာ အတ္တနော ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ သီဟသမာနဝုတ္တိတာယ စ ဒေသနံ ဥက္ကံသတော သာဝကေဟိ ပတ္တဗ္ဗံ ဝိသေသံ အန ဝသေသေန္တော တထာ ဝဒတိ, န သာဝကဝိသယံ အတိက္ကမိတွာ အတ္တနော ဗုဒ္ဓဝိသယမေဝ ဒေသေန္တော။ တေနာဟ – **''အရဟတ္တနိကူဋံ ဂဏှာဟီ''** တိ။ ယဒိ ကုလပုတ္တော အတ္တနော။ပေ။ ပဋိဝိဇ္ဈိ, အထ ကသ္မာ ဘဂဝတာ ဒေသနာယ အရဟ တ္တနိကူဋံ ဂဏှာဟီတိ အာဟ **''ယထာ နာမာ''**တိအာဒိ။

ဤတော ပုဗ္ဗေ တိ ဤတော အနာဂါမိဖလာဓိဂမတော ဥတ္တရိ ဥပရိ။ **အဿာ** တိ ကုလပုတ္တဿ။ **ကထေန္တဿ** ဘဂဝတော ဓမ္မေ **နေဝ ကင်္ခာ န ဝိမတိ** ပဌမမဂ္ဂေနေဝ ကင်္ခာယ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ။ **ကေစ္စေသု ဌာနေသူ** တိ တထာ ဝိနေယျဋ္ဌာနေသု။ တထာ ဟိ အယမ္ပိ ကုလပုတ္တော အနာဂါမိဖလံ ပတွာ ဘဂဝန္တံ သဒ္ဒဟိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ယတော အနေနာ''**တိအာဒိ။

၃၆၃. **အနဇ္ဈောသိတာ** တိ အနဇ္ဈောသနီယာတိ အယမတ္ထောတိ အာဟ – **''ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌာပေတွာ ဂဟေတုံ န ယုတ္တာ''**တိ။

၃၆၄. ရာဂေဝ အနုသယော **ရာဂါနုသယော,** သော စ ပစ္စယသမဝါယေ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟောတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတီ တိ ဝုတ္တံ – **''သုခဝေဒနံ အာရဗ္ဘ ရာဂါနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇေယျာ''** တိ။ န ပန တဿ ဥပ္ပာဒနံ အတ္ထိ ခဏတ္တ ယသမာယောဂသမ္ဘဝတော။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **ဤတရန္တိ** အဒုက္ခမသုခဝေဒနံ။ **ဝိသံယုတ္တော** တိ ကေနစိ သ ညောဇနေန အသံယုတ္တတာယ ဧဝ နိယတဝိပ္ပယုတ္တော။ ကာယဿ ကောဋိ ပရမော အန္တော ဧတဿာတိ **ကာယ ကောဋိကံ။ ဒုတိယပဒေတိ ''ဇီဝိတပရိယန္တိက''**န္တိ ဤမသ္မိံ ပဒေ။ **ဝိသေဝနဿာ** တိ ဥဟာအနဿ။ **သီတီဘဝိဿန္တီ**တိ ပဒဿ ''နိရုဇ္ဈိဿန္တီ''တိ အတ္ထော ဝုတ္တော, ကထံ ပန ဝေဒယိတာနံ ဒုတဒသသု အာယတနေသု နိရုဇ္ဈနံ သီတိဘာဝပ္ပတ္တီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ – **''ကိလေသာ ဟီ''**တိအာဒိ။ **သမုဒယပဉ္စဟနာ**တိ မဟာသတိပဋ္ဌာနေ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃) သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသပဉ္စဟန။ နနု သဗ္ဗသော ကိလေသပရိဠာဟဝိဂမေ သီတိဘာဝေ နာမ ဝေဒနာနိရောဓမတ္တေန အဓိပ္ပေတော; တေန ဤဓ ဝေဒယိတာနိ ဝုတ္တာနိ, န ကိလေသာတိ ဝေဒယိတာနံ အစ္စန္တနိရော ဓသင်္ခါတော သီတိဘာဝေပိ ကိလေသသမုစ္ဆေဒနေတတိ အာဟ **''ဝေဒယိတာနိပီ''**တိအာဒိ။

၃၆၅. **ဤဒံ ဩပမ္မသံသန္ဒန** န္တိ ဧတ္ထ သညောဇနာ ဒီပသိခါ ဝိယ, အဓိဋ္ဌာနကပလ္လိကာ ဝိယ ဝေဒနာယ နိဿ ယဘူတာ စတ္တာရော ခန္ဓာ, တေလံ ဝိယ ကိလေသာ, ဝဋ္ဋိ ဝိယ ကမ္မဝဋ္ဋံ, ဥပဟာရဏကပုရိသော ဝိယ ဝဋ္ဋကာမီ ပုထုဇ္ဇ နော, တဿ သီသစ္ဆေဒကပုရိသော ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂေ သန္တာနဿ သမုစ္ဆေဒကရဏတော, အနာဟာရာယ ဒီပသိ ခါယ နိဗ္ဗာယနံ ဝိယ ကမ္မကိလေသာနံ အနန္တရပစ္စယတော အနာဟာရာယ ဝေဒနာယ အနုပာဒိသေသဝသေန နိဗ္ဗာယနံ။

အာဒိမ္ဟိ သမာဓိဝိပဿနာပညာဟီ တိ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာဘူတာ တယာ ပဂုဏသမာဓိတော အရဟတ္တဿ ပဒဋ္ဌ ဌာနဘူတဝိပဿနာပညာတော စ။ **ဥတ္တရိတရာ** တိ ဝိသိဋ္ဌတရာ။ **ဧဝံ သမန္နာဂတော** တိ ဧတ္ထ **ဧဝံ**-သဒ္ဒေါ ဤဒံသဒ္ဒ တ္ထဝစနောတိ အာဟ – **''ဤမိနာ ဥတ္တမေန အရဟတ္တဖလပညာဓိဋ္ဌာနေနာ''** တိ။ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဋဒုက္ခံ ခေပေတီတိ **သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယော,** အဂ္ဂမဂ္ဂေ, တံပရိယာပန္နတာယ တတ္ထ ဉာဏန္တိ အာဟ – **''သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယေ ဉာဏံ နာမ အရဟတ္တမဂ္ဂေ ဉာဏ''**န္တိ။ **အရဟတ္တဖလေ ဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ** ဝုတ္တနယေန သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယေ သန္တေ တန္နိမိ

တ္တံ တ ဥပ္ပန္နဉာဏန္တိ ကတွာ။ **တသ္သာ** တိ, “ဧဝံ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဣမိနာ ပရမေန ပညာဓိဋ္ဌာနေန သမန္နာဂတော ဟောတီ”တိ ဝုတ္တဘိက္ခုနော။

၃၆၆. **ဟီ**တိ ယသ္မာ။ **ဝိမုတ္တိ** တိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ, တသ္မာ သဗ္ဗဒုက္ခက္ခယေ ဉာဏန္တိ အရဟတ္တဖလဉာဏံ အဓိပ္ပေတံ။ **သစ္စန္တိ ပရမတ္ထသစ္စံ နိဗ္ဗာနံ,** န မဂ္ဂသစ္စံ။ ကာမံ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ ပဋိပက္ခေဟိ အကောပနီယတာယ အကုပ္ပာ, “သစ္စေ ဌိတာ”တိ ပန ဝစနတော, **“အကုပ္ပာရမ္မဏကရဏေန အကုပ္ပာတိ ဝုတ္တာ”** တိ အာဟ။ **ဝိတထန္တိ** နဋ္ဌံ, ဇရာယ မရဏေန စ ဝိပရိဏာမေတဗ္ဗတာယ ယာဒိသံ ဥပ္ပာအဝတ္ထာယ ဇာတံ, တတော အညာဒိသန္တိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ တံ ဇရာမရဏေဟိ ပရိမုသိတဗ္ဗရူပတာယ “မုသာ”တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ – **“မောသဓမ္မန္တိ နသ္သနသဘာဝ”**န္တိ။ **တံ အဝိတထန္တိ** တံ ဝုတ္တနယေန အဝိတထံ နာမ, **တံ သဘာဝတေ** သဗ္ဗကာလံ တေနေဝ လဗ္ဘနတော။ **သမထဝိပသ္သနာဝသေန ဝစီသစ္စတော** တိ သမထဝိပသ္သနာဝသေန ယံ ဝိသုဒ္ဓိမတ္တံ ဝစီသစ္စံ, တတော။ **ဒုက္ခသစ္စသမုဒယသစ္စေဟိ** တစ္ဆဝိပလ္လာသဘူတသဘာဝေဟိ။ ဣတိ နေသံ ယထာသကံ သဘာဝေန အဝိတထဘာဝေ အမောသဓမ္မတာယ တေဟိပိ အဝိတထဘာဝတ ပရမတ္ထသစ္စံ နိဗ္ဗာနမေဝ **ဥတ္တရိတရံ။ တသ္မာ** တိ နိဗ္ဗာနသ္သေဝ ဥတ္တရိတရဘာဝတော။

၃၆၇. ဥပဓီယတိ ဧတ္ထ ဒုက္ခန္တိ **ဥပဓီ,** ခန္ဓာ ကာမဂုဏာ စ။ ဥပဒဟန္တိ ဒုက္ခန္တိ **ဥပဓီ,** ကိလေသာဘိသင်္ခါရာ။ **ပရိပူရာ ဂဟိတာ ပရာမဋ္ဌာ** တိ ပရိယတ္တဘာဝေန တဏှာယ ဂဟိတာ ဒိဋ္ဌိယာ ပရာမဋ္ဌာ။ **သမထဝိပသ္သနာဝသေန ကိလေသပရိစ္စာဂတော**တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန တဒင်္ဂပ္ပဟာနဝသေန စ ကိလေသာနံ ပရိစ္စဇနတော။ **ဥတ္တရိတရော** ဝိသိဋ္ဌတရသ္သ ပဟာနပ္ပကာရသ္သ အဘာဝတော။

၃၆၈. **အာဃာတကရဏဝသေနာ**တိ စေတသိကာဃာတသ္သ ဥပ္ပဇ္ဇနဝသေန။ **ဗျာပဇ္ဇနဝသေနာ** တိ စိတ္တသ္သ ဝိပတ္တိဘာဝဝသေန။ **သမ္ပဒုသ္သနဝသေနာ** တိ သဗ္ဗသော ဒုသ္သနဝသေန။ **တီဟိ** ပဒေဟိ ယဒိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ကိလေသာနံ ပရိစ္စာဂေ စာဂါဓိဋ္ဌာနံ, အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ နေသံ ဝူပသမော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ ဒသ္သေတိ။ ဧတ္ထ ဝိသေသေန ပရိစ္စာဂေ သမ္ပဇဟနံ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပာဒနံ စာဂေ, တထာ ပန ပရိစ္စာဂေန ယော သော နေသံ တဒါ ဝူပသန္တတာယ အဘာဝေ, အယံ ဥပသမောတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

၃၆၉. **မညိတန္တိ** မညနာ, “ဧတံ မမာ”တိအာဒိနာ ကပ္ပနာတိ အတ္ထော။ အဝိဇ္ဇာဝိဗန္ဓနတဏှာကဟာဒီနံ သာဓာရဏဘာဝတော **အယမဟန္တိ** ဧတ္ထ **အဟန္တိ** ဒိဋ္ဌိမညနာဒဿနံ, သာ ပန ဒိဋ္ဌိ မာနမညနာယ အတ္တနိယကဟာဝသေန ဟောတီတိ သွေဝ “အယ”န္တိ ဣမိနာ ဂဟိတောတိ အာဟ – **“အယမဟန္တိ ဧကံ တဏှာမညိတမေဝ ဝဋ္ဋတီ”** တိ။ **အာဗာဓဋ္ဌေနာ** တိ ပဋိပီဠနဋ္ဌေန။ မညနာဝသေန ဟိ သတ္တာနံ တထာ ဟောတိ။ **အန္တောဒောသဋ္ဌေနာ** တိ အဗ္ဘန္တရဒုဋ္ဌဘာဝေန။ မညနာဒူသိတတ္တာ ဟိ သတ္တာနံ အတ္တဘာဝေ ဒုက္ခတာမူလာယတ္တော, ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏတော ဥပ္ပာဒနိရောဓဘင်္ဂေဟိ ဥဒ္ဓုမုဒ္ဓံ ပက္ကပဘိန္နော ဟောတီတိ ဖလူပစာရေန “မညိတံ ဂဏ္ဍော”တိ ဝုတ္တော။ **အနုပဝိဋ္ဌဋ္ဌေနာ**တိ အနုပဝိသိတွာ ဟဒယမာဟစ္စ အဓိဋ္ဌာနေန။ မညိတဉှိ ပီဠာဇနနတော အန္တောတုဒနတော ဒုရုဒ္ဓရဏတော သလ္လံ။ **ခီဏာသဝမုနိ** သဗ္ဗသော ကိလေသာနံ သန္တတ္တာ, တတော ဧဝ ပရိဠာဟာနံ ပရိနိဗ္ဗုတတ္တာ ဝူပသန္တတ္တာ **သန္တော** ဥပသန္တော **နိဗ္ဗုတောတိ ဝုစ္စတိ။ ယတ္ထ ဌိတ** န္တိ ယသ္မိံ အသေက္ခဘူမိယံ ဌိတံ။ ယဒိ ဘဂဝတာ အတ္တနော ဒေသနာဉာဏနုရူပံ ဒေသနံ ပဝတ္တာပေယျ, မဟာပထဝိံ ပတ္ထရန္တသ္သ ဝိယ, အာကာသံ ပသာရေန္တသ္သ ဝိယ, အနန္တာပရိမေယျလောကဓာတုယော ပဋိစ္စ တေသံ ဌိတာကာရံ အနုပ္ပုရံ ဝိစိနန္တသ္သ ဝိယ ဒေသနာ ပရိယောသာနံ န ဂစ္ဆေယျ။ ယသ္မာ ပနသ္သ ဝိနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပမေဝ ဒေသနာ ပဝတ္တတိ, န တတော ပရံ အဏုမတ္တမ္ပိ ဝဍ္ဎတိ။ တသ္မာ ဝုတ္တံ – **“သဗ္ဗာပိ ဓမ္မဒေသနာ သံခိတ္တာဝ, ဝိတ္ထာရဒေသနာ နာမ နတ္ထီ”** တိ။ နနု သတ္တပကရဏဒေသနာ ဝိတ္ထာရကထာတိ? န သာပိ ဝိတ္ထာရကထာတိ အာဟ – **“သမန္တပဋ္ဌာနကထာပိ သံခိတ္တာယေဝ”** တိ။ သန္နိပတိတဒေဝပရိသာယ အဇ္ဈာသယာနုရူပမေဝ ဟိ တသ္သာပိ ပဝတ္တိ, န သတ္ထုဒေသနာဉာဏနုရူပန္တိ။ **ယထာနုသန္ဓိံ ဟာပေသိ** ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌေ အနုပုဗ္ဗေန အနဝသေသတော ဝိဘဇနဝသေန ဒေသနာယ နိဋ္ဌာပိတတ္တာ။ **ဝိပဉ္စိတညူ။ပေ.။ ကထေသိ** နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရဝသေန ဒေသိတတ္တာ။

၃၇၀. အင္ဒန္နံ ပရိက္ခာရာန န္တိ နယိဒမနဝသေသပရိယာအန႔, လက္ခဏဝစနံ ပနေတံ, အညတရသ္သာတိ ဝစနသေသော။ တထာ ဟိ, ''မယ္ဟံ ကုဒ္ဒိမယပရိက္ခာရလာဘာယ ပစ္စယော ဟောတူ''တိ ပတ္တနံ ပဌပေတ္ဗာ ပတ္တစီဝရံ, ပတ္တံ, စီဝရမေဝ တ ဒိန္နေ စရိမဘာဝေ ကုဒ္ဒိမယပရိက္ခာရော နိဗ္ဗတ္တတီတိ ဝဒန္တိ။ **အဒိန္နတ္တာ** တိ ကေစိတအေ, တေနာ ဟ **''ကုလပုတ္တော''** တိအာဒိ။ **သြကာသာဘာဝတော**တိ ဥပသမ္ပအလက္ခဏသ္သ အသမ္ဘဝတော။ တေနာဟ – **''ကုလပုတ္တသ္သ အာယုပရိက္ခီဏ''**န္တိ။ **ဥဒကတိတ္ထ။ပေ။ အာရဒ္ဓေ** ပရမပ္ပိစ္ဆဘာဝတော။

ဝိဗ္ဘန္တာ တိ ဘန္တစိတ္တာ။ **သိင္ဂေန ဝိဇ္ဈိတ္ဗတ ဃာတေသိ** ပုရိမဇာတိဗဒ္ဓာဃာတတာယာတိ ဝဒန္တိ။

မာနုသံ ယောဂန္တိ မနုသ္သတ္တဘာဝံ။ အတ္တဘာဝေ ဟိ ယုဇ္ဇတိ ကမ္မကိလေသေဟီတိ ''ယောဂေ''တိ ဝုစ္စတိ။ **ဥပစ္စဂု**န္တိ ဥပဂစ္ဆိံသု။ **ဥပကော**တိအာဒိ တေသံ နာမာနိ။

ဂန္ဓကဌ္ဌေဟိ တိ စန္ဒနာဂရုသဠလဒေဝဒာရုအာဒီဟိ ဂန္ဓအရူဟိ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ဓာတုဝိဘင္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၁၁. သစ္စဝိဘင္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၇၁. အာစိက္ခနာ တိ – ''ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ, အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒာ အရိယသစ္စ''န္တိ အာဒိတော က ထနံ။ **ဒေသနာ**တိ တသ္သေဝ အတ္ထသ္သ အတိသဇ္ဇနံ ပဗောဓနံ။ **ပညာပနာ**တိ ပကာရေဟိ ဉာပနာ, သာ ပန ယသ္မာ ဣ တ္ထမိဒန္တိ ဝေနေယ္ယာနံ ပစ္စက္ခတော ဒသ္သနာ, တေသံ တ သန္တာနေ ပတိဋ္ဌာပနာ ဟောတိ, တသ္မာ အာဟ – **''ဒုက္ခ သစ္စာဒီနံ ဌပနာ''**တိ။ **ပဋ္ဌပနာ** တိ ပတိဋ္ဌာပနာ။ ယသ္မာ ပဋ္ဌပိယမာနသဘာဝတ ဒေသနာ ဘာဇနံ ဥပဂစ္ဆန္တီ ဝိယ ဟော တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – ''ပညာပနာ''တိ, ဇာနာပနာတိ အတ္ထော။ **ဝိဝဋ္ဋကရဏာ**တိ ဒေသိယမာနသ္သ အတ္ထသ္သ ဝိဝဋ္ဋ ဘာဝကရဏံ။ **ဝိဘာဂကိရိယာ**တိ ယထာဝုတ္တသ္သ အတ္ထဝိဘာဂသ္သ ဝိတ္ထာရကရဏံ။ **ဟာကင္ဒဘာဝကရဏ**န္တိ အဂမ္ ဘီရဘာဝတဟာဒနံ။ အပရော နယော – စတုသစ္စသညိတသ္သ အတ္ထသ္သ ပစ္စေကံ သရူပတော ဒသ္သနဝသေန ဣဒန္တိ အာဒိတော သိက္ခာပနံ ကထနံ **အာစိက္ခနာ,** ဧဝံ ပရသန္တာနေ ပဗောဓနဝသေန ပဝတ္တာပနာ **ဒေသနာ,** ဧဝံ ဝိနေယ္ယာနံ စိတ္တ တပရိတောသဇနနေန တေသံ ဗုဒ္ဓိပရိပာစနံ **''ပညာပနာ''**တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ပညာပေန္တိ စ သာ ဒေသိယမာနံ အတ္ထံ ဝေနေ ယ္ယသန္တာနေ ပကာရတော ဌပေတိ ပတိဋ္ဌပေတီတိ **''ပဋ္ဌပနာ''** တိ ဝုစ္စတိ။ ပကာရတော ဌပေန္တိ ပန သံခိတ္တသ္သ ဝိတ္ထာရတော ပဋိဝုတ္တသ္သ ပုနာဘိဓာနတော **''ဝိဝရဏာ''**တိ, တသ္သေဝတ္ထသ္သ ဝိဘာဂကရဏတော **''ဝိဘဇနာ''**တိ, ဝုတ္တသ္သ ဝိတ္ထာရေနာဘိဓာနတော ဝိဘတ္တသ္သ ဟေတုအာဟရဏဒသ္သနတော, **''ဥတ္တာနီကမ္မ''** န္တိ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ – **''ဟာကင္ဒဘာဝကရဏ''**န္တိ, ဟေတူပမာဝသေနတ္ထသ္သ ဟာကင္ဒဘာဝကရဏတောတိ အတ္ထော။

အနုဂ္ဂဟကာ တိ အနုဂ္ဂဏ္ဟနကာမာ။ သ္ဝတယမနုဂ္ဂဟော သင္ဂဟဝတ္ထုဝသေန ဟကင္ဒော ဟောတီတိ အာဟ **''အာမိသသင္ဂဟေနာ''** တိအာဒိ။ ဇနေတာ ဇနေတ္တီတိ အာဟ **''ဇနိကာ မာတာ''**တိ။ ဝုဒ္ဓိံ ပရိသံ အာဟာဒေတီတိ **အာဟ ဒေတာ**။ တေနာဟ **''ပောသေတာ''**တိ။ ဣအနိ ဒ္ဝိန္နံ မဟာထေရာနံ ယထာက္ကမံ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တေဟိ ဇနိကပောသိကမာတုဌာနိယေဟိ သင္ဂဟကတံ ဝိတ္ထာရတော ဒသ္သေတုံ, **''ဇနိကမာတာ ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပရတော ဃောသေန ဝိနာပိ ဥပရိမဂ္ဂဓိဂမော ဟောတီတိ **''ပစ္စတ္တပုရိသကာရေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။ ပဌမမဂ္ဂေ ဧဝ ဟိ သာဝကာနံ ဧကန္တတော ဃောသာပေက္ခောတိ။ **ပတ္တေသုပိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ပဂေဝ အပ္ပတ္တေသူတိ ဒသ္သေတိ။ ဘဝသ္သ အပ္ပမတ္တ ကတာ နာမ ဣတ္တရကာလတာယာတိ အာဟ **''အစ္ဆရာသင္ဃာတမတ္တမ္ပိ''** တိ။ **ဇနေတာ**တိ ဇနကော, ထေရော ပန အရိယာယ ဇနယိတာ။ **အာဟာဒေတာ**တိ ဝဍ္ဎေတာ ပရိဗ္ရူဟေတာ။ ပုရိမသ္မိံ သစ္စဒ္ဝယေ သမ္မသနဂ္ဂဟဏံ လောကိယ တ္တာ တသ္သ, ဣတရသ္မိံ တသ္သ အဂ္ဂဟဏံ လောကုတ္တရတ္တာ။

ကာမေဟိ နိက္ခန္တော သင္ကပ္ပော **နေက္ခမ္မသင္ကပ္ပော** ။ သ္ဝတယမသ္သ တတော နိက္ခမနတ္တော တေသံ ပဋိပက္ခဘာဝတော တေဟိ ဝိသံသဂ္ဂတော ဝိရဇ္ဇနတော သမုစ္ဆိန္ဒနတော သဗ္ဗသော ဝိဝိတ္တဘာဝတော စ ဟောတီတိ ဒ သ္သေတုံ, **''ကာမပစ္စနီကဌ္ဌေနာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကာမပဒဃာတ**န္တိ ယထာ ကာမော ပဒံ ပတိဋ္ဌံ န လဘတိ, ဧဝံ ဟနနံ, ကာမသမုစ္ဆေဒန္တိ အတ္ထော။ ကာမေဟိ သဗ္ဗသော ဝိဝိတ္တတ္တာ ကာမဝိဝိတ္တော, အရိယမဂ္ဂေ, တသ္

သ အနွော, အရိယဖလံ, တသ္မိံ **ကာမဝိဝိတ္တန္တော။ သေယံ နယော** တိ ကွမိနာ ''ဟ္ဘာဟာဒပစ္စနီကင္ဒေနာ''တိအာဒိ ယောဇနံ အတိဒိသတိ။ သဗ္ဗေ စေတေ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒယော နာနာစိတ္တေသု လဗ္ဘန္တီတိ ယောဇနာ။ ယဒိ ဧကစိတ္တေ လဗ္ဘန္တိ, ကထံ တိဝိဓမိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာနံ သမုဃ္ဃာတောတိ အာဟ **''တတ္ထ ဟီ''** တိအာဒိ။ **န နာနာ လဗ္ဘတီ** တိ ကွမိနာ တိဝိဓကိစ္စကာရိတံ သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ ဒဿေတိ။ ကိစ္စဝသေန ဟိ တဿ နာမဿ လာဘော။ သမ္မာတစာဒီန မ္ပိ မဂ္ဂက္ခဏေ ဧကစိတ္တေ လဗ္ဘမာနာနမ္ပိ စတုကိစ္စကာရိတာယ စတုဗ္ဗိဓနာမာဒိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

သစ္စဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၁၂. ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၇၆. **မဟာပဇာပတိဂေါတမီ**တိ ဧတ္ထ **ဂေါတမီ**တိ တဿ ဂေါတမဂေါတ္တတော အာဂတံ နာမံ, မဟာပဇာပတိ ပန ဂုဏတော။ တံ ဝိဝရိတုံ, **''နာမကရဏဒိဝသေ ပနဿာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ မဟတိ ဥဠာရံ ပဇံ ဇနနေဟောသနေဟိ ပရိရက္ခတီတိ **မဟာပဇာပတိ**။ ပရိဘောဂဝသေန န ဟညတီတိ **အဟတံ။ သိပ္ပိကာန**န္တိ တန္တဝါယာနံ။ **တယနဍ္ဍာန** န္တိ ဝီနဍ္ဍာနံ။ **တာနိ မံ န တောသေန္တိ** ကာယိကဿ ပုညဿ အဘာဝတော။ တေနာဟ – **''သဟတ္ထာ ကတမေဝ မံ တောသေတီ''**တိ။ **ပိသိတွတ** နိဗ္ဗတ္တနံ ကတွာ။ **ဟေထေတွတ**တိ သုခုမဘာတဟာဒနတ္ထံ ဓနုကေန နေတွာ။ **ကာလာနုကာလဥ္စ ဓာတိဂဏပရိဝုတာ ဂန္တွာ ဝေမကောဋိံ အဂ္ဂဟေသိ** ကေဒိဝသန္တိ အဓိပ္ပာယော။ ဝဥ္စဟိ ''ကေဒိဝသံ ပန။ပေ။ အကာသီ''တိ ပုရိမဝစနေန တံ န ဝိရုဇ္ဈေယ္ယ။

ဆ စေတနာတိ ဆဗ္ဗိဓာ စေတနာ။ န ဟိ တာ ဆယေဝ စေတနာတိ။ **သဥ္ဇေ ဂေါတမိ ဒေဟိ။ပေ။ သဥ္ဇော စာ** တိ ဣဒမေဝ သုတ္တပဒံ။ **သဥ္ဇေ ဂေါတမိ ဒေဟီ** တိ သဥ္ဇဿ အနာယ နိယောဇေသိ, တသ္မာ သဥ္ဇော ဒက္ခိဏေယျ ယတရောတိ အယမေဝေတ္ထ အတ္ထော။ **ယဒိ ဝေန္တိအာဒိနာ** တတ္ထ ဗ္ဗာဘိစာရံ ဒဿေတိ။ **ရာဇမဟာမတ္တာဒ ယော**တိအာဒိနာ တတ္ထ ဗ္ဗတိရေကတော နိဒဿနံ အာဟ။ **မဟန္တတရာ ဘဝေယ္ယု** န္တိ အာနုဘာတဒိနာ မဟန္တတရာ ဘဝေယ္ယုံ, န စ တံ အတ္ထီတိ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဂုဏဝိသိဋ္ဌဟေတုကံ ဒက္ခိဏေယ္ယတံ အနပေက္ခိတွတ အတ္တနော ဒီယမာနဿ အာပနံ လဘတိ, တသ္မာ။ **မာ ဇဝံ ဂဏှဟာ**တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော သဥ္ဇော ဒက္ခိဏေယ္ယောတိ မာ ဂဏှဟ။

တတ္ထ နိစ္ဆယသာဓကံ သုတ္တပဒံ ဒဿေန္တော, **''နယိမသ္မိံ လောကေ။ပေ။ ဝိပုလဖလေသိန''** န္တိ အာဟ။ သွတယမတ္ထော ရတနသုတ္တေ (ခု. ဟ. ၆.၃; သု. နိ. ၂၂၆), ''ယံ ကိဥ္စိ ဝိတ္တ''န္တိ ကထာယ, အဂ္ဂပသာဒသုတ္တာဒီ ဟိ (ကွတိဝု. ၉၀) စ ဝိဘာဝေတဗ္ဗောတိ။ တေနာဟ – **''သတ္ထာရာ ဥတ္တရိတရော ဒက္ခိဏေယ္ယော နာမ နတ္ထီ''** တိ။

ဂေါတမိယာ အန္တိမဘဝိကတာယ အနဿ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ အနုပ္ပာဒနတော န တံ ဂရုတရံ သဥ္ဇဿ ဟအာပနေ ကာရဏန္တိ အာဟ – **''ပစ္ဆိမာယ ဇနတာယာ''** တိအာဒိ။ **ဝစနတောပီ**တိ တဿ ဝတ္ထယုဂဿ သတ္ထု ဇဝ ပဋိဂ္ဂဟဏာယ ဝစနတောပိ။ တေနာဟ **''န ဟီ''**တိအာဒိ။

သတ္ထာ သင်္ဃပရိယာပန္နောဝ ဣဒိသေ ဌာနေ အဂ္ဂဖလဋ္ဌတာယ အဋ္ဌ-အရိယပုဂ္ဂလဘာဝတော, သစေ ပနဿ သ န သယံ သင်္ဃပရိယာပန္နတာ, ကထံ သဥ္ဇေ ပူဇိတေ သတ္ထာ ပူဇိတော နာမ သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တီဏိ** သရဏ ဂမနာနိ တယော ဇဝ အဂ္ဂပသာဒာတိ ဝက္ခတီတိ အဓိပ္ပာယော။ အဘိဓေယ္ယာနုရူပါနိ ဟိ လိင်္ဂဝစနာနိ။ **န ရူပတိ** အယာထာဝပဋိပတ္တိဘာဝတော, န ဂိဟိဝေသဂ္ဂဟဏာဒိနာ ဂိဟိဘာဝဿ ပဋိက္ခိပိတတ္တာ။ **န ဝတ္တဗ္ဗမေတံ ''သတ္ထာ သင်္ဃပရိယာပန္နော''**တိ သတ္ထုဘာဝတော။ သာဝကသမူဟော ဟိ သဥ္ဇော ။ သင်္ဃဂဏော ဟိ သတ္ထာ ဥတ္တရိတရော အနညသာဓာရဏဂုဏောဟိ သမန္နာဂတဘာဝတော မူလရတနဘာဝတော စ။

၃၇၇. သမ္ပတိဇာတဿ မဟာသတ္တဿ သတ္တပဒဝီတိဟာရဂမနံ ဓမ္မတာဝသေန ဇာတံ, ပရံ တဒညဒဟရသဒိသီ ပဋိပတ္တီတိ အာဟ – **''ဟတ္ထဟာဒကိစ္စံ အသာဓေန္တေသူ''** တိ။

၃၇၈. **ပစ္စုပ္ပန္နေ သုခံ ဝေဒိယမာနော** အနန္တရံ ဟိ စေတံ ဟိရောတ္တပ္ပံ။ အဘိတဒဒ္ဓေတိ ဧ

တေနာတိ **အဘိတဒန်**။ ဝဿမာနေဟိ အန္တေတသိကေဟိ အာစရိယံ "သုခီ ဟောတူ"တိအာဒိနာ အဘိတဒဒ္ဓေ နာမ။

တေန ဝုတ္တံ **"အဘိတဒန"**န္တိ။ **တဒဘိမုခေ။ပေ။ ဝန္ဒိတ္ဝာ နိပဇ္ဇတိ,** သေယ္ယထာပိ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော။

ကာလာနုကာလံ ဥပဋ္ဌာနံ ဗီဇယနပဟာဒသမ္ပာဟနာဒိ **အနုစ္ဆဝိကကမ္မဿ ကရဏံ** နာမ။ **အနုစ္ဆဝိကံ ကိရိယံ ကာတုံ န**

သက္ကောတိယေဝ, ယသ္မာ အာစရိယေန ကတဿ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟဿ အန္တေတသိနာ ကရိယမာနော အာမိသာနုဂ္ဂ

ဟော သဋ္ဌိမ္ပိ ကလမ္ပိ ကလဘာဂမ္ပိ န ဥပေတိယေဝတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"န သုပ္ပတိကာရံ ဝဒါမီ"** တိ။

၃၇၉. **ဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကံ ဒက္ခိဏံ အာရဗ္ဘ သမုဋ္ဌိတံ,** "တံ မေ ဘဂဝါ ပဋိဂ္ဂဏှာတူ"တိ မဟာပဇာပတိဂေါတမိယာ

ဝစနံ နိမိတ္တံ ကတွာ ဒေသနာယ ဥဋ္ဌိတတ္တာ။ န ကေဝလဉ္စ တဿာ ဧဝ ဝစနံ, အထ ခေါ **အာနန္ဒတ္ထေရောပိ။**

ပေ။ သမာဒပေသိ, တသ္မာ ဝိဘာဂတော **စုဒ္ဒသသု။ပေ။ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ, ကတမံ ဒေသနံ အာရဘိ** ။ တတ္ထ ပတိပ

စ္စေကံ ပုဂ္ဂလံ ဒီယတီတိ **ဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကံ** ။ ပဋမသဒ္ဒော ယထာ အဂ္ဂတ္ထော, ဧဝံ သေဋ္ဌပရိယာယောပီတိ အာဟ **"ဇေဋ္ဌ ဋ္ဌကဝသေနပီ"**တိ။ **အဂ္ဂ** ဥတ္တမေ ခေတ္တေ ပဝတ္တတ္တာ။ **ဒုတိယတတိယာပိ ပရမဒက္ခိဏာယေဝ** သဗ္ဗသော သမ္မာ

ဝိက္ခမ္ဘိတရာဂကဒိကိလေသတ္တာ။ ရာဂဒယော ဟိ အဒက္ခိဏေယျဘာဝဿ ကာရဏံ။ တေနေတဟ – "တိဏဒေ

သာနိ ခေတ္တာနိ, ရာဂဒေသာ အယံ ပဇာ"တိအာဒိ (ဓ. ပ. ၃၅၆)။ ယသ္မာ ပန သတသနံ သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နကိလေသေ

ဟိ တတော ဧဝ သဗ္ဗသော အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရေဟိ အနုတ္တရပရိမေယျဂုဏဂဏာဓာရေဟိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေဟိ သဒိသော

သဒေဝကေ လောကေ ကောစိ ဒက္ခိဏေယျော နတ္ထိ။ တသ္မာ **"ပရမဒက္ခိဏာယေဝ"** တိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ။ ယသ္မာ ပ

ဉ္စာဘိညော အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ ဧဝ ဟောတိ လောကိယာဘိညာနံ အဋ္ဌသမာပတ္တိအဓိဋ္ဌာနတ္တာ, တသ္မာ

"လောကိယပဉ္စာဘိညေ" ကတ္တေဝ ဝုတ္တံ, န "အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိမှိ"တိ တာယ အဝုတ္တသိဒ္ဓတ္တာ။ **ကေ**

သီလဓာတုကောတိ ကေသီလသဘာဝေ, သီလဝတာ သဒိသသီလောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"အသဋ္ဌော"**တိအာဒိ။

တေန န အလဇ္ဇိဓာတုကော ပကတိသိဒ္ဓော ကတ္တ ပုထုဇ္ဇနသီလတတိ အဓိပ္ပေတောတိ ဒဿေတိ။

ပရိစ္ဆိန္နတ္တော တိ ဇာတ္တကောတိ ပစ္စေကပ္ပမာဏတော တတော ဧဝ အညမညံ အသင်္ကရတော ဝ ပရိစ္ဆိန္နန္

တော။ ကထံ ပန အသင်္ကေယျဘာဝေန ဝုတ္တမာနော ဝိပာကော ပရိစ္ဆိန္နော ဟောတိ? သောပိ တဿ ပရိစ္ဆေဒေ

ဧဝ ကတ္တရေဟိ အသံကိဏ္ဏဘာဝဒီပနတော, ဧတဒတ္ထမေဝ ပုဗ္ဗေ အသင်္ကရဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **ဂုဏဝသေနာ**တိ လက္

ခဏသမ္ပန္နာဒိဂုဏဝသေန။ **ဥပကာရဝသေနာ**တိ ဘောဂရက္ခာဒိဥပကာရဝသေန။ **ယံ ဟေသနတ္ထံ ဒိန္နံ, ကတ္ထံ န ဂဟိတံ**

အနလက္ခဏာယောဂတော။ အနုဂ္ဂဟပူဇနိစ္ဆာဝသေန ဟိ အတ္တနော ဒေယျဝတ္ထုပရိစ္စာဂေ အနံ ဘယရာဂလဒ္ဓကာမ

ကုလာဒိဝသေန သာဝဇ္ဇာဘာဝတော။ **တမ္ပိ န ဂဟိတံ** အယာဝဒတ္ထတာအပရိပုဏ္ဏဘာဝေန ယထာဓိပ္ပေတဖလအနာ

သမတ္တဘာဝတော။ **သမ္ပတ္တဿာ** တိ သင်္ကိကာဂတဿ။ တေန သမ္ပတ္တိပယောဇနေ အနပေက္ခတံ ဒဿေတိ။

ဖလံ ပဋိကင်္ခိတ္ဝာ တိ "ကတ္ထံ မေ အနမယံ ပုည့ံ အာယတိံ သုခဟိတဘာဝတယ ဟောတူ"တိအာဒိနာ ဖလံ ပစ္စာသီသိတွာ။

တေနဿ ဖလအနေ နမိယတံ ဒဿေတိ, **ယာဝဒတ္ထ** န္တိ ကမ္မိနာ ပရိပုဏ္ဏဖလတံ။ **သတဂုဏာ**တိ ဇတ္တေ **ဂုဏသဒ္**

ဒေါ န "ဂုဏေန နာမံ ဥဒ္ဓရေယျ"န္တိအာဒီသု (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၃၁၃; ဥအ. အဋ္ဌ. ၅၃; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၇၆; နေတ္တိ.

အဋ္ဌ. ၄.၃၈) ဝိယ သမ္ပတ္တိအတ္ထော, "တဒ္ဒိဂုဏ"န္တိအာဒီသု ဝိယ န ဝမုနတ္ထော, "ပဉ္စ ကာမဂုဏာ လောကေ, မနော

ဆဋ္ဌာ ပဝေဒိတာ"တိအာဒီသု (သု. နိ. ၁၇၃) ဝိယ န ကောဋ္ဌာသတ္ထော, "အန္တံ အန္တဂုဏ"န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ.

၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀; ခု. ပ. ၃) ဝိယ န အန္တဘာဂတ္ထော, အထ ခေါ အာနိသံသတ္ထောတိ ဒဿေန္တော, **"သတာနိ**

သံသာ"တိ အာဟ, တေ အာနိသံသေ သရူပတော ဒဿေတုံ, **"အာယုသတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သတဂုဏာ**တိ တ သတဝ

မိုကာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နိပ္ပရိတသံ ကရောတီ** တိ အာယုအာဒီနံ အာနိသံသာနံ အပရိတ္တာသံ က

ရောတိ။ အထ တ **နိပ္ပရိတသံ ကရောတီ** တိ အာယုအာဒိနိမိတ္တံ အပရိတ္တာသံ ကရောတိ။ အထ တ **နိပ္ပရိတသံ ကရော**

တီတိ အာယုအာဒီနိ တတော ဥတ္တရိမ္ပိ အာဟာရာဒိဟေတု အပရိတ္တာသံ ကရောတိ။ အတ္တဘာဝဝိနိမုတ္တသဥ္စရဏဿ

အဘာဝ, **"ဘဝသတေပိ ဝုတ္တေ အယမေဝတ္ထော"** တိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ, "ပုထုဇ္ဇနဒုဿီလေ"တိအာဒီသု သ

ဗ္ဗတရေသု။ **နယော နေတဗ္ဗော** တိ, "အာယုသဟဿံ ဝဏ္ဏသဟဿ"န္တိအာဒိကော နယော။

သာသနာဝတရဏံ နာမ ယာဝဒေဝ ဝဋ္ဋဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္ထံ, တဉ္စ မဂ္ဂပဋိဝေဓေနံ, တသ္မာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသရဏာဂ

မနံ သိက္ခာပဒသမာအနံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒာ သီလပရိပူရဏံ အဓိစိတ္တသိက္ခာနုယောဂေ ဝိပဿနာဘာဝနာတိ သဗ္ဗာ

ပေသာ သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပတ္တိ ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ – **"တိသရဏံ ဂတော ဥပာသကောပီ"**တိ

အာဒိ။ တတ္ထ ယထာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယော သမာဓိ တာဝ နာမ ပရမ္ပရာယ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမဿ ပစ္စယဘာဝတော ဥပနိဿ သယော; တထာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သီလပရိပူရဏံ ဥပသမ္ပဒါ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပာသကဿ ဒသသု ပဉ္စသု သီလေသု ပတိဋ္ဌာနံ အန္တမသော သရဏာဒိဂမနမ္ပိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမဿ ဥပနိဿယော ဟောတိယေဝါတိ, "သဗ္ဗာပေ သာ သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပတ္တီ"တိ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ အနညသာဓာရဏ-ဝိဇ္ဇာစရဏာဒိ-အသဒ္ဓေ ယေယ္ယအပရိမေယ္ယ-ဂုဏ-သမုဒယပူရိတေ ဘဂဝတိ သဒ္ဓမ္မေ အရိယသင်္ဃေ ဥဠာရတရဗဟုမာနကရဝတံ ဂတော။ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ, သွာက္ခာတော ဓမ္မော, သုပ္ပဋိပန္နော သင်္ဃော"တိ တပ္ပရာယဏတာဒိအာကာရပ္ပတ္တော ဉာဏပရိသောဓိတော ပသာဒော သရဏဂမနန္တိ တေန ဝတ္ထုဂုဏေန ပသာဒေန ပရိဘာဝိတေ သန္တာနေ ကတံ ပုညက္ခေတ္တ သမ္ပတ္တိယာ မဟပ္ဖလံ မဟာနိသံသမေဝ ဟောတီတိ အာဟ – **"တသ္မိံ ဒိန္နအနမ္ပိ အသင်္ချေယျံ အပ္ပမေယ္ယံ"** န္တိ။ တယိဒံ သရဏံ ဝတ္ထုတ္တယေ ပသာဒဘာဝေန အဇ္ဈာသယသမ္ပတ္တိမတ္တံ, တာဒိသဿ ပန ပဉ္စသီလံ အဇ္ဈာသယ သမ္ပတ္တိဥပထမ္ဘိတော ကာယဝစီသံယမောတိ တတ္ထ ဒိန္နံ တတော ဥတ္တရိ မဟပ္ဖလန္တိ, ဒသသီလံ ပန ပရိပုဏ္ဏာ ဟောသထသီလံ, တတ္ထ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလန္တိ, **"တတော ဥတ္တရိ မဟပ္ဖလ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ သာမဏေရသီလာဒီနံ ပန ဥတ္တ တရိ ဝိသိဋ္ဌတရာဒိဘာဝတော တတ္ထ တတ္ထ ဒိန္နဿ ဝိသေသမဟပ္ဖလတာ ဝုတ္တာ။

မဂ္ဂသမင်္ဂီတာ နာမ မဂ္ဂစိတ္တက္ခဏပရိစ္ဆိန္နာ, တသ္မိံဉ္စ ခဏေ ကထံ အတုံ ပဋိဂ္ဂဟေတုဉ္စ သမ္ဘဝတီတိ စော ဒေတိ **"ကိံ ပန မဂ္ဂသမင်္ဂိဿ သက္ကာ အနံ အတု"** န္တိ။ ဣတရော တာဒိသေ သတိ သမယေတိ ဒဿေန္တော, **"အာမ သက္ကာ"** တိ ပဋိဇာနိတွာ, **"အာရဒ္ဓဝိပဿကော"** တိအာဒိနာ တမတ္ထံ ဝိဝရတိ။ **တသ္မိံ ခဏေ** တိ တသ္မိံ ပ က္ခိပနက္ခဏေ။ ယဒိ အဋ္ဌမကဿ သောတာပန္နဿ ဒိန္နအနံ ဖလတော အသင်္ချေယျမေဝ, ကော နေသံ ဝိသေ သောတိ အာဟ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ။ တေန သတိပိ အသင်္ချေယျဘာဝသာမညေ အတ္ထိ နေသံ အပ္ပဗဟုဘာဝေ သံ ဝဏ္ဏဒ္ဓာယီ အသင်္ချေယျမဟာကပ္ပာသင်္ချေယျာနံ ဝိယာတိ ဒဿေတိ။ မဂ္ဂသမင်္ဂီနံ တေန တေန ညဲဓိနာ သံ ကိလေသဓမ္မာနံ ပဟီယမာနတ္တာ တေအနဓမ္မာနံ ဝဍ္ဍမာနတ္တာ အပရိယောသိတကိစ္စတ္တာ အပရိပုဏ္ဏဂုဏတာ, ပရိယောသိတကိစ္စတ္တာ ဖလသမင်္ဂီနံ ပရိပုဏ္ဏဂုဏတာတိ တံတံမဂ္ဂဋ္ဌေဟိ ဖလဋ္ဌာနံ ခေတ္တာတိသယတာ ဝေဒိတ ဗ္ဗာ။ ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမေဟိ ပန မဂ္ဂဋ္ဌေဟိ ဥပရိမာနံ မဂ္ဂဋ္ဌာနံ ဖလဋ္ဌေဟိ ဖလဋ္ဌာနံ ဥတ္တရိတရတာ ဟာကဋ္ဌာ ဧဝ။ တထာ ဟိ ဥပရိမာနံ ဒိန္နအနဿ မဟပ္ဖလတာ ဝုတ္တာ။

၃၈၀. ကာမဉ္စေတ္ထ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေ ဥဘတောသင်္ဃေ ကောဝလေ စ ဘိက္ခုသင်္ဃေ အနံ အတ္ထိ ဧဝ, န ပန ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေ ဘိက္ခုသင်္ဃေ, တံ ပန ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဥဘတောသင်္ဃေနေဝ သင်္ဂဟိတန္တိ အဝိရုဒ္ဓံ။ **န ဟပုဏန္တိ** မဟပ္ဖလဘာဝေန သဒိ သတမ္ပိ, ကုတော အဓိကတံ။

"တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဥဘတောသင်္ဃဿ" ဣစ္စေဝ ဝုတ္တတ္တာ – **"ကိံ ပနာ"**တိအာဒိနာ စောဒေတိ ။ ဣ တရော ပရိနိဗ္ဗုတေ တထာဂတေ တံ ဥဒ္ဒိဿ ဂန္ဓပုပ္ဖာဒိပရိစ္စာဂေ ဝိယ စီဝရာဒိပရိစ္စာဂေပိ မဟပ္ဖလော ဟောတိ ယေဝါတိ ကတွာ ပဋိပဇ္ဇနဝိဓိံ ဒဿေတုံ, **"ဥဘတောသင်္ဃဿာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ "တွေကာယေဝ, ဘိက္ခူ ဥဒ္ဒိ သထာ"တိ ဧဝံ ပရိစ္ဆေဒဿ အကရဏေန ဥပစာရသီမာပရိယာပန္နာနံ ခေတ္တပရိယာပန္နာနံ ဝသေန **အပရိစ္ဆိန္နက မဟာဘိက္ခုသင်္ဃော**။

ကေတ္တံ ဝုစ္စတိ သာဓာရဏနာမံ, **မတ္တသဒ္ဒော** လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော, တသ္မာ သမဏာတိ ကေတ္တမတ္တံ အနုဘာဝန္တ တိ ဓာရေန္တီတိ **ကေတုဘုနော** ။ တေနာဟ **"နာမမတ္တသမဏာ"**တိ။ ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတော သမဏဂဏော **သင် ယော,** တသ္မာ သင်္ဃော ဒုဿီလော နာမ နတ္ထိ။ **ဂုဏသင်္ခာယာ** တိ အာနိသံသဂဏနာယ, မဟပ္ဖလတာယာတိ အတ္ ထော။ **ကာသာဝ။ပေ။ အသင်္ချေယျာတိ** ဝုတ္တာ သင်္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ ဒိန္နတ္တာ။ ယထာ ပန သင်္ဃံ ဥဒ္ဒိဿ အနံ ဟောတိ, တံ ဝိဓိံ ဒဿေတုံ, **"သင်္ဃဂတာ ဒက္ခိဏာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **စိတ္တီကာရ** န္တိ ကရဝံ။

သင်္ဃတော န ပုဂ္ဂလတော။ **အညထတ္တံ အာပဇ္ဇတီ** တိ "ဣမဿ မယာ ဒိန္နံ သင်္ဃဿ ဒိန္နံ ဟောတီ"တိ ဧဝံ စိတ္တံ အနုပ္ပာဒေတွာ, "သင်္ဃဿ ဒဿာမီ"တိ ဒေယ္ယဓမ္မံ ပဋိယာဒေတွာ သာမဏေရဿ နာမ အတတ္ထံ ဇာတန္တိ အညထတ္တံ အာပဇ္ဇတိ; တသ္မာ တဿ ဒက္ခိဏာ သင်္ဃဂတာ န ဟောတိယေဝ ပုဂ္ဂလဝသေန စိတ္တဿ

သ ပရိဏာမိတတ္တာ။ **နိဗ္ဗေမတိကော ဟုတွာ** တိ “ကိံ နု ခော မယာ က္ကမသ္သ ဒိန္နံ ဟောတိ တ န တ”တိ ဝိမတိံ အနုပ္ပဟာဒေတွာ, “ယော ပနာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တာကာရေန ကရောတိ။

တတ္ထာ တိအာဒိနာ ဝုတ္တသ္သေဝတ္ထသ္သ ဟာကဋ္ဌကရဏတ္ထံ ဝတ္ထုံ နိဒသ္သေတိ, **“ပရသမုဒ္ဒတသိနော”** တိ အာဒိနာ။ **ဩပုဋ္ဌာပေတွာ** ပရိဘဏ္ဍံ ကာရေတွာ, ဟရိတကေမယေန ဉပလိမ္ပိတွာတိ အတ္ထော။ **ကာသာဝကဏ္ဍာသဋ္ဌသ္သာ**တိ ကာသာဝကဏ္ဍာသမူဟသ္သ။ **ကော သောဓေတီ**တိ မဟပ္ဖလဘာဝကရဏေန ကော ဝိသောဓေတိ။ မဟပ္ဖလဘာတပတ္တိယာ ဟိ ဒက္ခိဏာ ဝိသုဇ္ဈတိ နာမ။ တတ္ထ ယေသံ ဟတ္ထေ ဒိန္နံ, တေသံ ဝသေန ပဋိဂ္ဂဟကတော ဒက္ခိဏာယ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ, – “တအာဟဟံ, အာနန္ဒ, သင်္ဃဂတံ ဒက္ခိဏံ အသင်္ခေယ္ယံ အပ္ပမေယ္ယံ ဝဒာမီ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၈၀) စ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ကမ္မဝသေနေဝ ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိံ ပုစ္ဆတိ။ က္ကတရော အရိယသင်္ဃော ဒိန္နဒက္ခိဏာယ နိဗ္ဗိသိဋ္ဌံ ကတွာ ဝုတ္တတ္တာ မတ္ထကပ္ပတ္တသ္သေဝ အရိယသင်္ဃသ္သ ဝသေန ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိံ ဒသ္သေန္တော, **“သာရိပုတ္တ။ပေ။ သောဓေန္တီ”** တိ ဝတွာ ပုန, “ယေ ကေစိ အရဟန္တော သောဓေန္တီ”တိ ဒသ္သေန္တော, **“အပိ စာ”**တိအာဒိမာဟ။ **ထေရာ စိရပရိနိဗ္ဗုတာ** တိ က္ကဒံ အဇ္ဈတနာနမ္ပိ အရိယာနံ သာဝကတံ ဒသ္သေန္တေန မဂ္ဂသောခနေဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န ဉဒ္ဒိသ္သ ပုညကရဏေ သတိ အကရဏပ္ပတ္တိယာ။ ဝေဉ္စဟိ “အသီတိမဟာထေရာ သောဓေန္တီ”တိ က္ကဒံ သုဝုတ္တံ ဟောတိ, န အညထာ။

“သင်္ဃဂတာယ ဒက္ခိဏာယာ”တိ ကာမဉ္စေတံ သာဓာရဏဝစနံ, တထာပိ တတ္ထ တတ္ထ ပုဂ္ဂလဝိသေသော ဉာတဗ္ဗောတိ ဒသ္သေန္တော, **“အတ္ထိ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခော သင်္ဃော”** တိအာဒိမာဟ။ **န ဉပနေတဗ္ဗော** ဘဂဝတော ကာလေ ဘိက္ခူနံ အဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါဂုဏဝသေန အတိဝိယ ဉဠာရဘာဝတော, တေရဟိ တဒဘာဝတော။ **တေရဟိ သင်္ဃော။ပေ။ န ဉပနေတဗ္ဗော**တိ ဧတ္ထ နယာနုသာရေန အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ **တေန တေနေဝ သမယေနာ**တိ တသ္သ တသ္သ ကာလသ္သ သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိမုခေန ပဋိပတ္တိယာ ဉဠာရတံ အနုဠာရတဉ္စ ဉလ္လိင်္ဂေတိ။ ယတ္ထ ဟိ ဘိက္ခူ ဂုဏေဟိ သဗ္ဗသော ပရိပုဏ္ဏာ ဟောန္တိ, တသ္မိံ သမယေ သင်္ဃဂတာ ဒက္ခိဏာ က္ကတရသ္မိံ သမယေ ဒက္ခိဏတော မဟပ္ဖလတရာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **သင်္ဃေ စိတ္တီကာရံ ကာတုံ သက္ကောန္တသ္သာ** တိ သုပ္ပဋိပန္နတာဒိံ သင်္ဃေ အာဝဇ္ဇိတွာ သင်္ဃဂတေန ပသာဒေန သင်္ဃသ္သ သမ္မုခာ ဝိယ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ စ ကရဝဝသေန ဒေန္တသ္သ ပုထုဇ္ဇနသမဏေ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလတရံ သင်္ဃတော ဉဒ္ဒိသိတွာ ဂဟိတတ္တာ, “သင်္ဃသ္သ ဒေမီ”တိယေဝ ဒိန္နတ္တာ စ။

ဧသေဝ နယောတိ က္ကမိနာ, “သောတာပန္နေ ဒိန္နံ မဟပ္ဖလတရ”န္တိ ဧဝမာဒိံ အတိဒိသတိ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ဉဒ္ဒိသိတွာ ဂဟိတော သကအာကမိ, ဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကော အနာကမိတိ ဧဝမာဒိ သင်္ဂဟိတံ။ **မဟပ္ဖလတရမေဝ** ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “န တွေဝါဟံ, အာနန္ဒ, ကေနစိ ပရိယာယေန သင်္ဃဂတာယ ဒက္ခိဏာယ ဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကံ အနံ မဟပ္ဖလတရံ ဝဒာမီ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၈၀)။ ယဒိ ခီဏာသဝေ ဒိန္နအနတော သင်္ဃတော ဉဒ္ဒိသိတွာ ဂဟိတဒုသ္သီလေပိ ဒိန္နအနံ မဟပ္ဖလံ, ဧဝံ သန္တေ – “သီလဝတော, မဟာရာဇ, ဒိန္နံ မဟပ္ဖလံ, နော တထာ ဒုသ္သီလေ”တိ က္ကဒံ ကထန္တိ အာဟ – **“တံ က္ကမံ နယံ ဂဟာယာ”**တိအာဒိ။ သင်္ဃတော ဉဒ္ဒိသိတွာ ဂဟဏဝိမိံ ပဟာယ ဒုသ္သီလသ္သေဝ ဂဟဏဝသေန ဝုတ္တံ။ **က္ကမသ္မိံ စတုက္ကေ ဒဋ္ဌဗ္ဗ**န္တိ က္ကမသ္သ ပဒသ္သ ဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဟိ “ပဋိဂ္ဂဟကာ ဟောန္တိ ဒုသ္သီလာ ပာပဓမ္မာ”တိ အာဂတံ။

၃၈၁. ဝိသုဇ္ဈတီ တိ န ကိလိဿတိ, မဟာဇုတိကာရိ မဟာဝိပ္ဖာရာ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **သုစိဓမ္မော** တိ ရာကာဒိ အသုစိဝိဓမေနေန သုစိသဘာဝေ။ **န ဟာပဓမ္မော** တိ န နိဟီနသဘာဝေ ဟာပကိရိယာယ။ အကုသလဓမ္မော ဟိ ဧကန္တနိဟီနော။ ဗူဇကော သီလဝါ ကလျာဏဓမ္မော န ဟောတိ။ တသ္သ မဟာဗောဓိသတ္တသ္သ အတ္တနော ပုတ္တအနံ အနဟာရမိယာ မတ္ထကံ ဂဏှန္တံ မဟာပထဝီကမ္ပနသမတ္ထံ ဇာတံ, သွတယံ အနုဂုဏော ဝေဿန္တရမဟာရညာ ကထေတဗ္ဗောတိ။

ဉဒ္ဒရတီ တိ ဗဟုလံ ကတဟာပကမ္မဝသေန လဒ္ဓဝိနိပာတတော ဉဒ္ဒရတိ။ တသ္မာ နတ္ထိ မယှံ ကိဉ္စိ စိတ္တသ္သ အညထတ္တန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ပေတဒက္ခိဏန္တိ ပေတေ ဥဒ္ဒိဿ အတဗ္ဗဒက္ခိဏံ။ **ဟပိတကာလေယေတ**တိ, ‘‘ဣဒံ အန်ံ အသုကဿ ပေတဿ ဟောတူ’’တိ ဥဒ္ဒိသနဝသေန ပတ္တေ ဟပိတကာလေယေဝ။ **အဿာ** တိ ပေတဿ။ **ဟပုဏ္ဏိ**တိ ဖလသမာပတ္တိယာ ဝသေန ဟပုဏ္ဏိ။ အယဥ္ဟိ ပေတေ ဥဒ္ဒိဿ အနေ ဓမ္မတာ။

တအာ ကောသလရညော ပရိစ္စာဂဝသေန အတိဝိယ ဥဠာရစ္ဆ္ဗောသယတံ, ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ စ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဥက္ကံ သဂတဂုဏဝိသိဋ္ဌတံ သန္ဓာယာဟ, **‘‘အသဒိသအန်ံ ကထေတဗ္ဗ’’** န္တိ။

အသာရမ္ပိ ခေတ္တ န္တိ သာရဟီန်ံ ဒုက္ခေတ္တံ။ **သမယေ**တိ ကသနာရဟေ ကာလေ။ **ပံသုံ အပနေတွတ**တိ နိဿာရံ ပံသုံ နီဟရိတွတ။ **သာရဗီဇာနီ**တိ သဘာဝတော အဘိသင်္ခါရတော စ သာရဘူတာနိ ဗီဇာနိ။ **ပတိဋ္ဌပေတွတ** တိ ဝပိတွတ။ **ဧဝန္တိ** ယထာ ကဿကော အတ္တနော ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ အသာရေပိ ခေတ္တေ ဖလံ အဓိဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ သီလတ အတ္တနော ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ ဒုဿီလဿပိ ဒတွတ ဖလံ မဟန္တံ အဓိဂစ္ဆတိ။ **ဣမိနာ ဥပာယေနာ**တိ ဣမိနာ ပဌမပဒေ ဝုတ္တနယေန။ **သဗ္ဗပဒေသူ**တိ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု **ဝိသုဇ္ဈန်ံ** ဝုတ္တံ, တတိယပဒေ ပန ဝိသုဇ္ဈန်ံ ပဋိက္ခိတ္တမေဝ။

၃၈၂. အရဟတော ဒိန္နအနမေဝ အဂ္ဂံ အနစေတနာယ ကေနစိ ဥပက္ကိလေသေန အနုပက္ကိလိဋ္ဌတ္တာ, ပဋိဂ္ဂဟကဿ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ။ တေနာဟ – **‘‘ဘတလယဿ ဘဝပတ္ထနာယ အဘာဝတော’’** တိ, ‘‘ဥဘိန္နမ္ပိ’’တိ ဝစနသေသော။ **ခီဏာသဝတော အနဖလံ န သဒ္ဒဟတီ** တိ ဣဒံ တဿ အပ္ပဟီနကိလေသဇနဿ ဝိယ ကမ္မကမ္မဖလာနံ သဒ္ဒဟနာကာရေန ပဝတ္တိ နတ္ထီတိ ကတွတ ဝုတ္တံ, ယတော အရဟာ ‘‘အသဒ္ဓော အကတညူ စ။ပေ။ ဟောရိသော’’တိ (ဓ. ပ. ၉၇) ထောမီယတိ။ အသဒ္ဒဟန်ံ အနုမာနုပက္ခိကံ, အနုမာနဉ္စ သံသယပုဗ္ဗကံ, နိဿန္ဒိဒ္ဓေ စ ကမ္မကမ္မဖလေသု ပစ္စက္ခဘာဝံ ဂတော။ တမေဝ ဟိ နိစ္ဆိတဘာဝသိဒ္ဓံ နိဿန္ဒိဒ္ဓတံ သန္ဓာယ – **‘‘အနဖလံ သဒ္ဒဟန္တာ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ တေန ကတကမ္မံ ကမ္မလက္ခဏပ္ပတ္တံ ဟောတီတိ အာဟ **‘‘ခီဏာသဝေနာ’’**တိအာဒိ။ တေနေတဟ – **‘‘နိစ္စဆန္ဒရာဂတ္တာ’’**တိ, ဧတေဉ္စ လက္ခဏဝစနံ, ကေနစိ ကိလေသေန အနုပက္ကိလိဋ္ဌတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အဿာ** တိ ခီဏာသဝဿ အန်ံ။

ကိံ ပန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနာ တိအာဒိနာ အာယကတော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ စောဒိတာ, **သာရိပုတ္တတ္ထေရေနာ** တိအာဒိနာ ပန ပဋိဂ္ဂဟကတောတိ ဝဒန္တိ; တဒယုတ္တံ, သာဝကဿ မဟပ္ဖလဘာဝေ သံသယာဘာဝတော, ဟေဋ္ဌာ နိစ္ဆိတတ္တာ စ, တသ္မာ ဥဘယေနပိ အာယကတော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ ဧဝ စောဒိတာ။ သာ ဟိ ဣဓ သာဓာရဏဝသေန နိစ္ဆိတတ္တာ သံသယဝတ္ထု။ တေနာဟ – **‘‘သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန။ပေ။ ဝဒန္တိ’’** တိ။ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဟိ** တိအာဒိ ယထာဝုတ္တအတ္ထဿ ကာရဏဝစနံ။ **အညော အနဿ ဝိပာကံ ဇာနိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ** သဗ္ဗသော သတ္တာနံ ကမ္မဝိပာကဝိဘာဂဇာနနဉာဏဿ အနနုညာတတ္တာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – ‘‘ယသ္မာ စ ခော, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ န ဇာနန္တိ, အနသံဝိဘာဂဿ ဝိပာကံ ယထာဟံ ဇာနာမိ, တသ္မာ အဒတွတ ဘုဥ္ဇန္တီ’’တိအာဒိ (ဣတိဝု. ၂၆)။ ဧတေန ထေ ဉာဏဝိသောဓနံ နာမ ကထိတံ, န ဒက္ခိဏာယ ဝိသုဒ္ဓိ နာမ အာယကတော ပဋိဂ္ဂဟကတော စ ဝသေန ဟောတီတိ; သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဒိန္နအန်ံ သဗ္ဗသော ဥပက္ကိလေသဝိသုဒ္ဓိယာ ဉာဏဿ စ အတိဝိယ ဥဠာရတ္တာ မဟာနုဘာဝံ နာမ သိယာ မဟာတေဇဝန္တဉ္စ; န မဟပ္ဖလံ တေသံ သန္တာနေ ပရိပုဏ္ဏဖလဿ အသမ္ဘဝတော။ ယဒိ ဒိန္နအန်ံ ပရိပုဏ္ဏဖလံ န ဟောတိ ဥဘယဝိပာကအနာဘာဝတော, ပဝတ္တိဝိပာကအာယိ ပန ဟောတီတိ ဒဿေန္တော, **‘‘အန်ံ ဟိ’’**တိအာဒိမာဟ။

စတူဟီတိ သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ, စတူဟိ သမ္ပဒာဟိ သဟဂတာ သဟိတံ ကတွတတိ အတ္ထော။ ဣမာ စတဿော သမ္ပဒာ သဗ္ဗသာဓာရဏဝသေန ဝုတ္တာ, န ယထာဓိဂတပုဂ္ဂလဝသေန။ တေနာဟ – **‘‘ဒေယျဓမ္မဿ ဓမ္မေနာ’’**တိအာဒိ။ **တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ** တိ ယသ္မိံ အတ္တဘာဝေ တံ အနမယံ ပုညံ ဥပ္ပန္နံ, တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ ဒေတိ, စေတနာယ မဟန္တတ္တာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဟုတွတ ဝိပစ္စတီတိ အတ္ထော။ **ပုဗ္ဗစေတနာဒိဝသေနာ**တိ သန္နိဋ္ဌာပကဇဝနဝီထိတော ပုဗ္ဗာပရဝီထိစေတနာဝသေန, အညထာ သန္နိဋ္ဌာပကဝီထိယံယေဝ ပုဗ္ဗစေတနာဒိဝသေနာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ သာ ဟိ စေတနာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယဘူတာ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ ဒေတိ, န ဣတရာ။ **မဟတ္တတာ** တိ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေန ဉာဏသမ္ပယောဂါဒိဝသေန စေတနာယ ဥဠာရတာ။ **ခီဏာသဝဘာဝေနာ**တိ ယဿ ဒေတိ, တဿ ခီဏာသဝဘာဝေန။ **ဝတ္ထုသမ္ပန္နတာ** တိ ဧတ္ထ ယထာ ပဋိဃသညာ နာနတ္တသညာနံ ဝိဂမေန ဒိဗ္ဗဝိဟာရာနံ ဝသေန,

ဗျာပါဒသညာဒီနံ ဝိဂမေန ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ ဝသေန, သဗ္ဗသော ရူပသညာနာနတ္တသညာနံ ဝိဂမေန အာနေဉ္ဇဝိဟာရာနံ ဝသေန သဗ္ဗသော နိစ္စသညာဒီနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ သဗ္ဗသင်္ခါရဝိမုခတာယ အရိယဝိဟာရာနံ ဝသေန ဝတ္ထုသမ္ပန္နတာ ဣဒ္ဓိတာ။ တံတံသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနေန သန္တာနဿ နိရောဓသာဓနတာ တံ ဒိဝသံ နိရောဓဿ သာဓနတာ နာမ။ **ဝတ္ထုသမ္ပန္နတာ**တိ သဗ္ဗသော နိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနေန ဝတ္ထုသမ္ပန္နတာ ဣဒ္ဓိတာ; န သဗ္ဗသော အနဝသေသသညာနိရောဓတောယာတိ အာဟ – **“တံ ဒိဝသံ နိရောဓတော ဝုဋ္ဌိတဘာဝေန ဝတ္ထုသမ္ပန္နတာ”** တိ။ သညာနိရောဓဿ စေတ္ထ အစ္စာသန္နတံ သန္ဓာယ, **“တံ ဒိဝသ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ဝိဘင်္ဂဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

၅. သဠာယတနဝဂ္ဂော

၁. အနာထပိဏ္ဍိကောဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၈၃. အဓိမတ္တဂိလာနောတိ အဓိကာယ မတ္တာယ မရဏဿ အာသန္နတာယ အတိဝိယ ဂိလာနောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“မရဏသေယျံ ဥပဂတော”** တိ။ **အခဏ္ဍံ အကာသိ** ဂဟပတိနော သတ္ထရိ ပရမပေမတ္တာ။ **ယတ္တကံ စ သက္ကာ**တိ, “သကိံ တ ဒွိက္ခတ္တုံ တ”တိ ဝုတ္တံ ယတ္တကံ အဿ ဂဟပတိဿ။

၃၈၄. ဩသက္ကန္တီ တိ ပရိဟာယန္တိ။ **ဩတ္ထရန္တီ** တိ အဘိဘဝန္တိ။ ဥသ္မာ နာမ ကမ္မဇတေဇောဓာတု, သာ သဟ ဇီဝိတိန္ဒြိယနိရောဓာ ပရိယာဒိယတိ, ယာဝ တာ အာယုဥသ္မာ ဝတ္တန္တိ, တာဝ မရဏန္တိကာ ဝေဒနာ ဝတ္တန္တေဝ ဝိညာဏဿ အနိရုဒ္ဓတ္တာ။ တေနာဟ **“ယာဝ ဥသ္မာ”** တိအာဒိ။

၃၈၅. တီဟိ ကပေဟီတိ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟေဟိ။ **ပဋိဗာဟိတုံ** ဝိက္ခမ္ဘေတုံ။ **စက္ခုံ တီဟိ ကပေဟိ န ဂဏှိဿာမီ**တိ မာနဂ္ဂါဟပဋိက္ခေပမုခေန စက္ခုသ္မိံ အနိစ္စာနုပဿနာတိ ဒဿေတိ။ အနိစ္စာနုပဿနာယ ဟိ သတိ အပ္ပတိဋ္ဌော မာနဂ္ဂါဟော, ဒုက္ခာနုပဿနာယ သတိ အပ္ပတိဋ္ဌော တဏှာဂ္ဂါဟော, အနတ္တာနုပဿနာယ သတိ အပ္ပတိဋ္ဌော ဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟောတိ, ဂဟော စ နာမ ဩဠာရိကော, တသ္မိံ ဝိဂတေပိ နိကန္တိ တိဋ္ဌေယျာတိ တံ ဝိဇဟာပေတုကာမေန, – “န စ မေ စက္ခုနိဿိတံ ဝိညာဏံ ဘဝိဿတီ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ – **“ဝိညာဏမ္ပိ မေ စက္ခုနိဿိတံ န ဘဝိဿတီ”**တိ။ **သဗ္ဗံ ကာမဘဝရူပ** န္တိ ကာမဘူမိပရိယာပန္နံ သဗ္ဗံ ရူပက္ခန္ဓမာဟ – “ကာမရူပဘဝရူပ”န္တိ တ ဟဗ္ဗော။ သော ယုတ္တော ဣမဿ တရဿ ဇေ အနဝသေသပဉ္စတေကာရဘဝပရိယာပန္နတော။ တထာ ဟိ ဥပရိ စတုတေကာရဘဝေ အနဝသေသတော ဝုတ္တော။

၃၈၆. ဣဓလောကန္တိ ဧတ္ထ သင်္ခါရလောကဝိသယောတိ အဓိပ္ပာယေန, **“ဝသနဋ္ဌာနံ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တဉ္စ ခော ပဌမဒုတိယတရေဟိ ဣဓလောကော ဂဟိတောတိ ကတွတ။ ပဌမဒုတိယတရေဟိ ပန ဣဓလောကော ပရလောကောတိ ဝိဘာဂေန ဝိနာ ပဉ္စတေကာရဘဝေ ဂဟိတော; တထာ တတိယတရေ ပဉ္စတေကာရဘဝေ စတုတေကာရဘဝေ စ ဂဟိတောတိ ပုန ဒိဋ္ဌဓမ္မသမ္ပရာယဝသေန တံ ဝိဘဇိတွတ ဒဿေတုံ, **“န ဣဓလောက”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ ။ ဣဓလောကန္တိ စ သတ္တသင်္ခါရဝသေနေဝ ဂဟိတံ။ သဗ္ဗမ္ပိ သင်္ခါရဝသေန ပရိဂ္ဂဟေတွတ ဒဿေတုံ, **“ယမ္ပိ မေ ဒိဋ္ဌ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဧကေ။ **အပရိတဿနတ္ထံ** တဏှာပရိတဿနာယ အနုပ္ပာဒနတ္ထံ။ ယဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မော တိ ဝုစ္စတိ, တဿ ပန အဘာဝတော, **“မနုဿလောကံ ဌပေတွတ သေသာ ပရလောကာ နာမာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ယေသံ ပန “ဣဓလောက”န္တိ ဣမိနာ သတ္တလောကဿပိ ဂဟဏံ ဣစ္ဆိတံ။ တေသံ မတေန, “မနုဿလောကံ ဌပေတွတ”တိ ယောဇနာ။

၃၈၇. အလ္လီယသီ တိ အတ္တဘာဝေ ဘောဂေသု စ အပေက္ခံ ကရောသီတိ အတ္ထော။ **ဩရူပီ**တိ ယာဒိသီ တအာ ဓမ္မဒေသနာပတိနာ ကထိတာ, ဩရူပီ။ **ဓမ္မကထာ န သုတပုဗ္ဗာ** တိ ယထာကထိတာကာရမေဝ သန္ဓာယ ပဋိက္ခေပော, န သုခုမဂမ္ဘီရသုညတာပဋိသံယုတ္တတာသာမညံ။ တေနာဟ **“ဧဝံ ပနာ”**တိအာဒိ။

မယာ ဂတမဂ္ဂမေဝ အနုဂစ္ဆသီ တိ အနမယပုညဘာဝသာမညံ ဂဟေတွတ ဝဒတိ, န ဗောဓိသတ္တအနုဘူတံ အနဟာရမိတံ။ **န ပဋိဘာတီ**တိ ရုစ္စနဝသေန စိတ္တေ န ဥပတိဋ္ဌတိ။ တေနာဟ **“န ရုစ္စတီ”** တိ။ တထာ ဟောသ ဝဍ္ဎာဘိရတောတိ။ ဥဇုမဂ္ဂဝဟာ ဝိပဿနာ ဘဂဝတာ ပနဿ ကထိတပုဗ္ဗာ။

၃၈၈. သေဝိတဂုဏတ္တာ သေဝိယမာနဂုဏတ္တာ စ ဣသိ, အသေက္ခာ သေက္ခာ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာ စ, ဣသီနံ သင်္ဃော, တေန နိသေဝိတန္တိ **ဣသိသင်္ဃနိသေဝိတံ** ။ ကာမံ တဿ ဝိဟာရဿ ဂန္ဓကုဋိပဟာသာဒကူဋာကရာဒိဝသေန နိဿီဒနနိပဇ္ဇနာယ ရုက္ခလတာဒိဝသေန ဘူမိသယာဒိဝသေန စ အနညသာဓာရဏာ မဟတီ ရမဏီယတာ အတ္ထေဝ, သာ ပန ဂေဟဿိတဘာဝေန အရိယာနံ စိတ္တံ တထာ န တောသေတိ; ယထာ အရိယာနံ နိသေဝိတဘာဝေနာတိ အာဟ – **“ပဌမ ကထာယ ဇေတဝနဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတွတ”**တိ။ တေနာဟ ဘဂဝတ – “ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ, တံ ဘူမိရာမ

ဏောယ္ယက''န္တိ (ခ. ပ. ၉၈; ထေရက. ၉၉၁; သံ. နိ. ၁.၂၆၁)။ အပစယကမိနိ စေတနာ သတ္တာနံ သုဒ္ဓိမာဝဟတီတိ အာဟ – **"ကမ္မန္တိ မဂ္ဂစေတနာ"** တိ။ စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနဋ္ဌေန စ **ဝိဇ္ဇာ,** မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိတိ အာဟ – **"ဝိဇ္ဇာတိ မဂ္ဂပညာ"** တိ။ **သမာဓိပက္ခိကော ဓမ္မော** နာမ သမ္မာတယာမသတိသမာဓယော။ တထာ ဟိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိယော သမာဓိပိ သမာဓိပက္ခိကော။ သီလံ တသ္သ အတ္ထီတိ **သီလန္တိ** အာဟ – **"သီလေ ပတိဋ္ဌိတသ္သ ဇီဝိတံ ဥတ္တမ"န္တိ**။ **ဒိဋ္ဌိသင်္ကပ္ပော** တိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော။ တတ္ထ သမ္မာသင်္ကပ္ပသ္သ ဥပကာရကဘာဝေန ဝိဇ္ဇာဘာဂေ ။ တထာ ဟိ သော ပညာက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတောတိ ဝုစ္စတိ, ယထာ သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပညာက္ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတော, ဧဝံ တယာမသတိယော သမာဓိက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတာတိ။ တေနာဟ – **"ဓမ္မောတိ တယာမသတိသမာဓယော"**တိ။ ''ဓမ္မော''တိ ဟိ ဣဓ သမ္မာသမာဓိ အဓိပ္ပေတော, – ''ဧဝံ ဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော အဟေသု''န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၃; မ. နိ. ၃.၁၉၈; သံ. နိ. ၅.၃၇၈) ဝိယ။ **တစာကမ္မန္တာဇီဝ** တိ သမ္မာတစာကမ္မန္တာဇီဝ မဂ္ဂပရိယာပန္နာဝ, တေ သဗ္ဗေပိ ဂဟိတာတိ။ တေနာဟ – **"ဧတေန အဋ္ဌင်္ဂိကေန မဂ္ဂေနာ"** တိ။

ဥပာယေနာတိ ယေန ဝိဓိနာ အရိယမဂ္ဂေ ဘာဝေတဗ္ဗော, တေန **သမာဓိပက္ခိယံ** ဝိပသ္သနာဓမ္မဋ္ဌဝ မဂ္ဂဓမ္မဋ္ဌ။ ''အရိယံ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာသမာဓိံ ဒေသေသ္သာမိ သဥပနိသံ သပရိက္ခာရ''န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၃၆) ဟိ ဝစနတော သမ္မာသမာဓိအာဒယော မဂ္ဂဓမ္မာပိ သမာဓိပက္ခိယာ။ **ဝိစိနေယ္ယာ** တိ ဝီမံသေယ္ယ, ဘာဝေယ္ယာတိ အတ္ထော။ **တတ္ထာ**တိ ဟေတုမ္ဟိ ဘုမ္မဝစနံ။ အရိယမဂ္ဂဟေတုကာ ဟိ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိ။ တေနာဟ – **"တသ္မိံ အရိယမဂ္ဂေ ဝိသုဇ္ဈတီ"**တိ။ **ပဉ္စက္ခန္ဓဓမ္မံ ဝိစိနေယ္ယ,** ပဉ္စုပာဒာနက္ခန္ဓေ ဝိပသ္သေယ္ယ။ တေသု ဟိ ဝိပသ္သိယမာနေသု ဝိပသ္သနာ ဥက္ကံသဂတာ။ ယဒဂ္ဂေန ဒုက္ခသစ္စံ ပရိညာပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈိယတိ, တဒဂ္ဂေန သမုဒယသစ္စံ ပဟာနပဋိဝေဓေန နိရောဓသစ္စံ သစ္ဆိကိရိယာပဋိဝေဓေန, မဂ္ဂသစ္စံ ဘာဝနာပဋိဝေဓေန ပဋိဝိဇ္ဈိယတိ, ဧဝံ အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓိယာ သုဇ္ဈတိ။ တေနာဟ – **"ဧဝံ တေသု စတူသု သစ္စေသု ဝိသုဇ္ဈတီ"** တိ။ ဣဓာပိ နိမိတ္တတ္ထေ ဘုမ္မဝစနံ။ သစ္စေသု တ ပဋိဝိဇ္ဈိယမာနေသူတိ ဝစနသေသော။

အဝဓာရဏဝစနန္တိ ဝဝတ္ထာပနဝစနံ, အဝဓာရဏန္တိ အတ္ထော။ **သာရိပုတ္တောဝ** တိ စ အဝဓာရဏံ တသ္သ သာဝကဘာဝတော သာဝကေသု သာရိပုတ္တောဝ သေယျောတိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ။ **ကိလေသဥပသမေနာ**တိ ဣမိနာ မဟာထေရသ္သ တာဒိသော ကိလေသူပသမောတိ ဒသ္သေတိ, ယသ္သ သာဝကသ္သ ဝိသယေ ပညာယ ဟာရမိပ္ပတ္တိ အဟောသိ။ ယဒိ ဧဝံ – ''ယောပိ ဟာရင်္ဂတော ဘိက္ခု, ဧတာဝပရမော သိယာ''တိ ဣဒံ ကထန္တိ? တေသံ တေသံ ဗုဒ္ဓာနံ သာသနေ ပညာယ ဟာရမိပ္ပတ္တသာဝကဝသေနေတံ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အထ တ – ''နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ နာနတ္တ''န္တိ (ဒီ. နိ. ဋ္ဌီ. ၃.၁၄၁; ဝိဘ. မူလဋ္ဌီ. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ) ဝစနတော သာဝကေဟိ ဝိမုတ္တိပညာမတ္တံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ – **"ဟာရင်္ဂတောတိ နိဗ္ဗာနံ ဂတော"** တိအာဒိ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

အနာထပိဏ္ဍိကောဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၂. ဆန္နောဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၈၉. ဆန္နော တိ ဣဒံ တသ္သ နာမန္တိ အာဟ **"ဧဝံနာမကော ထေရော"**တိ။ ယသ္သ ပန သတ္ထာရာ ပရိနိဗ္ဗာန ကာလေ ဗ္ရဟ္မဒဏ္ဍော အာဏတ္တော, အယံ သော န ဟောတီတိ ဒသ္သေန္တော အာဟ – **"န အဘိနိက္ခမနံ နိက္ခန္တတ္ထေရော"**တိ, လောကနာထသ္သ အဘိနိက္ခမနကာလေ ကပိလပုရတော နိက္ခန္တောတိ အတ္ထော။ **ဂိလာနပုစ္ဆကာ** တိ ဂိလာနသ္သ ပုစ္ဆနကာ, ဂိလာနဘာဝသ္သ အဝတ္ထံ သောတုကာမာတိ အတ္ထော။ သသနတော ဟိံသနတော **သတ္ထ**န္တိ အာဟ **"ဇီဝိတဟာရကသတ္ထ"** န္တိ။

၃၉၀. ဥပဝဇ္ဇံ ဧတသ္သ နတ္ထီတိ **အနုပဝဇ္ဇံ,** ကရဇကာယံ ကတ္ဂတ အာယတိံ ဥပ္ပတ္တိရဟိတန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"အနုပ္ပတ္တိက"** န္တိ။

၃၉၁. ခယဝယံ ဥတ္ဂတတိ သင်္ခာရဂတံ ခဏဘင်္ဂံ နေတ္ဂတ ဉာဏေန ယာထာဝတော ဥတ္ဂတ။ **နေတံ မမာ**တိ ဒုက္ခတော သမနုပသ္သနာ သင်္ခာရေသု ဒိဋ္ဌေသု မမံကာရာဘာဝတော။ **နေသောဟမသ္မိ** တိ အနိစ္စတော သမနုပသ္သနာ အနိစ္စ

တော တေသု ဒိဋ္ဌေသု အဟံကာရာဘာဝတော။ **န မေသော အတ္တာ** တိ အနတ္တတော သမနုပဿနာ အနတ္တတော တေသု ဒိဋ္ဌေသု အတ္တဂ္ဂဟာဘာဝတောတိ အာဟ – **“နေတံ မမ။ပေ။ အတ္တာတိ သမနုပဿာမီ”** တိ။

၃၉၃. တသ္မာ ပုထုဇ္ဇနော တိ ယသ္မာ အရိယော သဗ္ဗသော ပရိညာတဝတ္ထုကော ဒုက္ခဝေဒနံ အဓိဝါသေတုံ အသက္ကောန္တော နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ ပုထုဇ္ဇနော, ကေဝလံ ပန အဓိမာနေနေဝ – “နာဘိကင်္ခာမိ ဇီဝိတံ, ပရိစိဏ္ဏော မေ သတ္ထာ, နိရောဓံ ဒိသွာ”တိ ဝဒတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကြုဒ္ဓမ္ပိ** တိ ကြုဒ္ဓမ္ပိ, “နိဿိတဿ စလိတ”န္တိအာဒိ။ တဏှာဟာနိဿိတဘာဝေန ဟိ အာယသ္မာ ဆန္နော မာရဏန္တိကံ ဝေဒနံ အဓိဝါသေတုံ အသက္ကောန္တော ကြုတော စိတော ပရိဝတ္တန္တော စလတိ ဝိပ္ဖန္ဒတိ, တသ္မာ “နိဿိတဿ စလိတ”န္တိအာဒိ မနသိကာတဗ္ဗံ, တေန ကြုဒံ သဗ္ဗံ တံ ဝိပ္ဖန္ဒိတံ န ဘဝိဿတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ကပ္ပ** သဒ္ဒော ကာလပရိယာယောပိ ဟောတိ, န ကာလဝိသေသတစကော တေတိ အာဟ – **“နိစ္စကပ္ပန္တိ နိစ္စကာလ”** န္တိ။ ယထာ အပ္ပဟီနတဏှာဟာဒိဋ္ဌိကော ပုဂ္ဂလော တံနိဿိတော အလ္လီနော, ဧဝံ တာဟိပိ နိဿိတော အမုတ္တဘာဝတောတိ အာဟ – **“တဏှာဟာဒိဋ္ဌီဟိ နိဿိတဿာ”** တိ။ **စလိတ**န္တိ ယထာ ယထာ အသမာရဒ္ဓာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အာဒီနဝဝသေန စလန္တံ ပန ယသ္မာ အရိယဿ ဝိနယေ ဝိရူပံ စလိတံ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ အာဟ – **“ဝိပ္ဖန္ဒိတံ ဟောတီ”** တိ။ တာဒိသေ ပန ပပဉ္စဝိက္ခမ္ဘနဝသေန စိတ္တဿ စလိတေ အသတိ ဘာဝနာယ ဝီထိပဋိပန္နတာယ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ဧဝ ဟောတီတိ အာဟ “စလိတေ အသတိ ပဿဒ္ဓီ”တိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ကိလေသပဿဒ္ဓိ နာမ ဟောတီ”** တိ။

ဘဝန္တရံ ဒိသွာ နမနဋ္ဌေန **နတိ**။ တေနာဟ – **“နတိယာ အသတီတိ ဘဝတ္ထာယ အာလယနိကန္တိပရိယုဋ္ဌာနေ သု အသတီ”**တိ။ **ပဋိသန္ဓိဝသေန အာဂတိ နာမာ**တိ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏဝသေန ဘဝန္တရတော ကြုဓေဝ အာဂမနံ နာမ, **စုတိဝ သေန** စဝနဝသေန ကြုတော ဘဝန္တရဿ **ဂမနံ နာမ န ဟောတိ** အာဂတိဂတိယာ အသတိ ကတူပစိတဿပိ ကမ္မဿ ဥပ္ပတ္တိပရိကပ္ပဝသေန ပဝတ္တိယာ အဘာဝတော။ **စဝနဝသေနာ**တိ နိဗ္ဗတ္တဘာဝတော စဝနဝသေန **စုတိ,** အာယတိံ ဥပ ပဇ္ဇနဝသေန ဥပပတော န ဟောတိ။ ယတော ဂတိ အာဂတိ စဝနံ ဥပပတော န ဟောတိ, တတော ဧဝ နေဝိဓ, န ဟုရံ, န ဥဘယမန္တရေန, ကာယဿ ဂတိယာ အာဂတိယာ စ အဘာဝတော သဗ္ဗသော စုတူပပတော နတ္ထိ; တေန န ကြုဓလောကေ ဋ္ဌိတောတိ ဝတ္တဗ္ဗော။ န ပရလောကေ ဋ္ဌိတောတိ ဝတ္တဗ္ဗော, န ဥဘယမန္တရေန ဋ္ဌိတောတိ ဝတ္တဗ္ဗော။ တေနာဟ **“နယိဓ လောကေ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ ကြုဓလောကပရလောကဝိနိမုတ္တဿ သံသရဏပဒေသဿ အဘာဝတော, “န ဥဘယမန္တရေနာ”တိ ဝုတ္တောတိ ဥဘယပရိယာပန္နော န ဟောတီတိ ပဋိက္ခိပန္တော, **“န ဥဘယတ္ထ ဟောတီ”** တိ အာဟ။ **အယမေဝ အန္တော** တိ ယော ကြုဓလောကေ ပရလောကေ စ အဘာဝေ အဝိဇ္ဇမာနတာ အနုပ္ပဇ္ဇနံ, အယမေဝ သကလဿ ဒုက္ခမူလဿ အန္တော ပရိယောသာနံ။

၃၉၄. ကဏ္ဋနာဋ္ဌိံ ဆိန္ဒိ တိ နာဋ္ဌိံ ဆိန္ဒိတုံ အာရဘိ။ **တသ္မိံ** ဆိန္ဒိတုံ အာရဒ္ဓက္ခဏေ ဆေဒေ စ ဝတ္တတိ; **မရဏ ဘယဉ္စ ဩက္ကမိ** အဝီတရာဂဘာဝတော, တတော ဧဝ **ဂတိနိမိတ္တံ ဥပဋ္ဌာတိ** ။ “သောပိ နာမ သဗ္ဗညုစာရိနံ အနုပဝဇ္ဇတံ ဗျာကရိတွာ သရာဂမရဏံ မရိဿတီ”တိ သံဝိဂ္ဂမာနသော **သင်္ခါရေ** အနိစ္စာဒိဝသေန **ပရိဂ္ဂဏှန္တော။** **အရဟတ္တံ ပတွာ**တိ ပုဗ္ဗေ ဗဟုသော ဝိပဿနာယ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဟဝိတတ္တာ တာဝဒေဝ အရဟတ္တံ ပတွာ အရဟတ္တဖလပစ္စဝေက္ခဏာနန္တရံ ကဏ္ဋနာဋ္ဌိစ္ဆေဒပစ္စယာ ဇီဝိတနိရောဓေန **သမသီသီ ဟုတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိ** ။ န ဟိ အန္တိမဘဝိကဿ အရဟတ္တံ အပ္ပတွာ ဇီဝိတန္တရာယော ဟောတိ။ **ထေရဿာ** တိ အာယသ္မတော ဆန္နတ္ထေရဿ။ **ဗျာကရဏေနာ** တိ ဟေတုမ္ဟိ ကရဏဝစနံ “ဗျာကရဏေန ဟေတုနာ”တိ။ တန္နိမိတ္တဥ္ဟိ ထေရော ဝီရိယံ ပဂ္ဂဏှန္တော ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတိ။ **ကြုမိနာ**တိ, “အတ္ထိ, ဘန္တေ”တိအာဒိဝစနေန။ **ထေရော**တိ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တတ္ထေရော။ **ပုစ္ဆတိ** တိ, ဘန္တေ, တထာ ကုလသံသဂ္ဂပသုတော ကထံ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီတိ ပုစ္ဆတိ။ “ပုဗ္ဗေ ကုလေသု သံသဋ္ဌဝိဟာရီ”တိ သဗ္ဗညုစာရိနံ ပညာတဿပိ **ကြုမသ္မိံ** “ဟောန္တိ ဟေတေ သာရိပုတ္တာ”တိ အာဒိနာ ဘဂဝတော ဝုတ္တ-**ဌာနေ အသံသဋ္ဌဘာဝတ ဟကၡော အဟောသိ** ။ ပက္ကမ္ပိ နိပက္ကံ ဝိယ သမ္မာပဋိပဇ္ဇမာ နာပိ ကေစိ အသညတာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဆန္နောဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၃. ပုဏ္ဏောဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၉၅. အနန္တရသုတ္တေ “ပဋိသလ္လာနာတိ ဖလသမာပတ္တိတော”တိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ဓမ္မသေနာပတိနော အရိယ ဝိဟာရဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, ဣမ ပန အကတကိစ္စဿ ပဋိသလ္လာနံ နာမ ကာယဝိဝေကောတိ အာဟ – **“ပဋိသလ္လာနာတိ ဧကီဘာဝတ”**တိ။ “စက္ခုဝိညေယ္ယာ ရူပာ”တိ ပနေတ္ထ ဝိညေယ္ယရူပံ ဝိဇာနန္တဿ ဒွာရဘူတံ စက္ခုန္တိ ဥဘယံ အဗ္ဘုတ္တိကံ ဗာဟိရစ္စ အာယတနံ အဘိနန္ဒိတာဒိသာမညေန **တဒ္ဓေ** တိ ဇွေ **တံ**-သဒ္ဒေန ဧကဇ္ဈံ ပစ္စာမဋ္ဌန္တိ အာဟ – **“တဒ္ဓေတိ တံ စက္ခုဉ္စေဝ ရူပဉ္စ”** တိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝိညေယ္ယသဒ္ဒေန ဇောတိတံ ဝိညာဏံ တံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာတိ တဒုဘယံ, “မနောဝိညေယ္ယာ ဓမ္မာ”တိ ပဒေန ကထိတမေတတိ ဣမ န ဂဟိတံ။ သေ နယော သေသေ သုပိ။ **သမောဓာနေနောတိ** သဟာဝဋ္ဌာနေန, စိတ္တေန နန္ဒိယာ တဏှာယ သဟ ပဝတ္တိယာ စိတ္တသဟုပ္ပတ္တိယာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ – “ဥပ္ပဇ္ဇတိ နန္ဒီ”တိ။ **ပဉ္စက္ခန္ဓဒုက္ခဿ သမောဓာန** န္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓသင်္ခါတဿ ဒုက္ခ သစ္စဿ ပစ္စတေကာရေ သဟပ္ပဝတ္တိ ဟောတိ။ ယသ္မာ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဆန္နံ ဒွာရာနံယေဝ ဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာ သမုဒယောတိ, တသ္မာ အာဟ – **“ဣတိ ဆသု ဒွာရေသု”**တိအာဒိ။ ကိလေသဝဋ္ဋဿ ကမ္မဝဋ္ဋဿ ဝိပာကဝဋ္ဋဿ စ ကထိတတ္တာ အာဟ – **“ဝဋ္ဋံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ဒဿိတံ”** တိ။ **ဒုတိယနယေတိ** “သန္တိ စ ခေါ”တိ အာဒိနာ ဝုတ္တေ ဒုတိယေ ဒေသနာနယေ။ **ပဋိယောဂ္ဂော အနုသန္ဓိ** တိ န ယထာနုသန္ဓိ နာပိ အဇ္ဈာသယာနုသန္ဓိတိ အဓိပ္ပာယော, ပုစ္ဆာနုသန္ဓိဿ ပန ဣမ သမ္ဘဝေ ဧဝ နတ္ထိတိ။ **သတ္တသု ဌာနေသူတိ** အက္ကောသနေ ပရိဘာသနေ ဟဏိ ပ္ပဟာရေ လေဍ္ဍုပ္ပဟာရေ ဒဏ္ဍပ္ပဟာရေ သတ္ထပ္ပဟာရေ ဇီဝိတာတေရောပနေတိ ဣမေသု သတ္တသု။ “ဘဒ္ဒကာ ဝ တိမေ”တိအာဒိနာ ခန္တိပဋိသံယုတ္တံ **သီဟနာဒံ နဒာပေတုံ**။

၃၉၆. **စဏ္ဍာ** တိ ကောဓနာ, တေန ဒုသိတစိတ္တတာယ ဒုဋ္ဌာတိ ဝုတ္တာ။ **ကိဗ္ဗိသာ** တိ ဟဟ။ **ဖရုသာတိ** ဤသကမ္ပိ ပသာဒသိနေဟာဘာဝေန လုဒ္ဒါ။ ဖရုသဝစနတာယ တ **ဖရုသာ,** တထာဘူတာ ပန လုဒ္ဒါ နာမ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ကက္ခဠာ”** တိ။ **ဣဒ္ဓေ တေ** တိ, “ဟတ္ထဇ္ဇွေဒံ နာသိကစ္ဆေဒ”န္တိ ဧဝမာဒိံ ဣဒ္ဓ အနိဋ္ဌံ ကရိဿာမာတိ ဘယဒဿနေန တဇ္ဇေဿန္တိ။

ဃဋ္ဋိကမုဂ္ဂရေနာ တိ ဒဏ္ဍာနံ ကိရ အဂ္ဂပဿေ ဃဋ္ဋာကာရံ ဒဿေန္တိ, တေန သော “ဃဋ္ဋိကမုဂ္ဂရော”တိ ဝုစ္စတိ။ **ဧကေတောဓာရာဒိနာ** သတ္ထေန ကရတလဂ္ဂါဒိနာ။ **“ဣန္ဒြိယသံဝရာဒီနံ တေဝံ နာမ”** န္တိ ဝတ္တတ ယတ္ထ ယတ္ထ ဣန္ဒြိယသံဝရာဒယော “ဒမော”တိ ဝုတ္တာ, တံ ဟဌပဒေသံ ဒဿေန္တော **“သစ္စေနာ”** တိအာဒိမာဟ ။ မနစ္ဆဋ္ဌာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဒမေတိ သံဝရေတီတိ **ဣန္ဒြိယသံဝရော,** ဒမော။ ရာဂါဒိပါပဓမ္မေ ဒမေတိ ဥပသမေတီတိ **ဒမော,** ပညာ။ ဟဏာတိပာတာဒိကမ္မကိလေသေ ဒမေတိ ဥပသမေတိ ဝိက္ခမ္ဘေတီတိ **ဒမော** ဥပေါသထော။ ဗျာပါဒဝိဟေသာဒိ ကေ ဒမေတိ ဝိနေတီတိ **ဒမောတိ** အာဟ – **“ဣမသ္မိံ ပန သုတ္တေ ခန္တိ ‘ဒမော’တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ။ **ဥပသမောတိ တ ဿေဝ** ဒမဿ **ဝေဝစနံ,** တသ္မာ ဒမော စ သော ဗျာပါဒါဒီနံ ဝိနယနဋ္ဌေန တေသံယေဝ ဥပသမနဋ္ဌေန ဥပသမော စာတိ **ဒမူပသမော,** အဓိဝါသနခန္တိ။

၃၉၇. တတ္ထ ခန္တိယံ ကတာဓိကာရော တံ ဇနပဒံ ဂန္တုံ မဟာဇနဿ အဝဿယော ဟောတိ, တသ္မာ တဒဿ သ အပဒါနံ သမုဒာဂမတော ပဋ္ဌာယ ဝိဘာဝေတုံ, **“ကော ပနေသ ပုဏ္ဏော”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတသ္မိံ သု နာပရန္တဇနပဒေ။ **အသပ္ပာယဝိဟာရ** န္တိ ဘာဝနာဘိယောဂဿ န သပ္ပာယံ ဝိဟာရံ။

ဒွေ ဘာတရောတိ အဝိဘတ္တသာပတေယျာ အဝိဘတ္တတေဟာရသံယောဂ။ တေနာဟ **“တေသု”**တိအာဒိ။ **ဇနပဒစာရိကံ စရန္တော** ဘဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ဇနပဒေသု ဝိက္ကယံ ကရောန္တော။

“ဗုဒ္ဓပူဇံ ဓမ္မပူဇံ သင်္ဃပူဇံ ကရိဿာမ”တိ **တန္နိဋ္ဌာ။ အဥ္စိမိဋ္ဌံ အာဟစ္စ အဋ္ဌာသိ** တိ, “ဗုဒ္ဓေ”တိ ဝစနံ အသုတပုဗ္ဗံ သောတပထံ ဥပဂတံ အနပ္ပကံ ပီတိသောမနဿံ သမုဋ္ဌာပေန္တံ ပီတိသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပေဟိ ဆဝိစမ္မာဒီနိ ဆိန္ဒိတွာ အဥ္စိမိဋ္ဌံ အာဟစ္စ အဋ္ဌာသိ။ **ဝိဿဋ္ဌဇီဝိတ** န္တိ ဝိက္ကိဏနဝသေန ဝိနိယောဇိတံ။ **ကမ္မဋ္ဌာနံ န ဥပဋ္ဌာတီ** တိ ဘာဝနာဝီထိံ န ဩတရတိ။ **မယှံ အသပ္ပာယော** တိ မယှံ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ သပ္ပာယော ဥပကာရော န ဟော တိ။

ကောစိ စင်္ကမိတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ မဟတာ သမုဒ္ဒဝီစိသဒ္ဒေန ဥပဒ္ဒုတတ္တာ ဘာဝနာမနသိကာရဿ အန ဘိသမ္ဘုဏနတော။ တေနာဟ **"သမုဒ္ဒဝီစိယော"** တိအာဒိ။ **သောတိ** မကုဋ္ဌဝိဟာရော။

ဥတ္တမဖဝေန ဂစ္ဆမာနာ ယထာဓိပ္ပေတံ မဂ္ဂံ အတိက္ကမိတွာ **အညတရံ ဒီပကံ ဟပုဏိ။**

ဥပ္ပာဒိကံ ဥဋ္ဌာပေတွာတ တိ မဟာတတမင်္ဂလသမုဋ္ဌာပနေန တသ္မိံ ပဒေသေ မဟာသမုဒ္ဒံ သံခောဘေန္တော မ ဟန္တံ ဥပ္ပာဒံ ဥဋ္ဌပေတွာ။

ထေရော, ''အမ္ဘေဟ အာဝဇ္ဇေယျာထာ''တိ ကနိဋ္ဌဿ ဝစနံ သရိတွာ အန္တရန္တရာ အာဝဇ္ဇေတိ, တသ္မာ တဒာပိ အာဝဇ္ဇေတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **"တသ္မိံယေဝ ခဏေ အာဝဇ္ဇိတွာတ"** တိ။ **သမ္မုခေ** တိ သီသဋ္ဌာနေ။ **ပဋိဝေဒေသုန္တိ** ပဝေဒေသုံ, ဥဟာသကာ မယန္တိ ပဋိဇာနိံသု။ **ကူမိနာတိ** ကူမိနာ မယှံ ပရိစ္စတ္တကောဋ္ဌာသေန။ **မင်္ဂလမာ ဠုန္တိ** မုင်္ဂမင်္ဂလမာဠသဒိသံ ပဋိသ္သယံ။ **ပရိစာရကာ**တိ အဝသေသကမိနော။

သစ္စဗန္ဓဿ ဩကာသံ ကရောန္တော **"ကျေုနပဋ္ဌသတာန"**န္တိ အာဟ။ **တံ ဒိဝသံ။ပေ။ အဂ္ဂဟေသိ,** တေန သော ထေရော ပဠမံ သလာကံ ဂဏှာပေန္တာနံ တေဒင္ဂေ ဌပိတော။

တဏိဇကမံ ဂန္တွာ တိ တဏိဇကမသမီပံ ဂန္တွာ။ **ဗုဒ္ဓကောလာဟလ**န္တိ ဗုဒ္ဓာနံ ဥပဂမ္မ သတ္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကု တူဟလံ။

မဟာဂန္ဓကုဋိုယံယေဝတတိ ဇေတဝနမဟာဝိဟာရေ မဟာဂန္ဓကုဋိုယံယေဝ။ **ပရိစရိတဗ္ဗ** န္တိ ဥပဋ္ဌာတဗ္ဗံ။

ဂန္ဓကဋ္ဌာနီ တိ စန္ဒနအဂရုသလဋ္ဌာဒီနိ သုဂန္ဓကဋ္ဌာနိ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝတိ။

ပုဏ္ဏောတဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၄. နန္ဒကောတဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၉၈. သင္ဃဿ **ဘာရံ အကာသိ** ဥဟယေန နန္ဒကတ္ထေရဿ ဩဝဒေန ဝိနေတဗ္ဗာနံ ဘိက္ခုနီနံ ဝိနယတ္တံ။ တေနာဟ **"ကူမံ ပနာ"**တိအာဒိ။ ပရိယာယတိ ပဝတ္တတီတိ **ပရိယာယော,** ပဋိဟဋီတိ အာဟ – **"ပရိယာယေနာတိ တ ရေနာ"**တိ။ **အဿာ** တိ နန္ဒကတ္ထေရဿ။ **ဝအာပေသိ** အဧဟိ အတ္တနော အနောကာသဘာဝံ။ **ပရိယာယေန ဩဝဒန္တီ**တိ ဩဝဒိတုံ သမတ္ထာ ဘိက္ခုနိယော တရေန ဩဝဒန္တိ၊ ကူဒံ ပရိယာယေန ဩဝဒနံ။ **စိတ္တံ ကောဂ္ဂံ ဟောတိ ပသီဒ တိ** ပုဗ္ဗစရိယသိဒ္ဓေန ကရုဝဗဟုမာနေန ဂေဟဿိတပေမဝသေန။

ကေတမီတိ မဟာပဇာပတိကေတမီ။ **သေဌိဿာ** တိ ဗာရာဏသိသေဌိနော။

တေတိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ။ **ကိံ နု ခောတိ ပုစ္ဆိ** စိရတရကာလံ ပုညကိရိယာယ ပရိဘာဝိတသန္တာနတာယ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေသု စ ကရုဝဗဟုမာနတာယ။ **ဒုဂ္ဂတေဟိပိ သက္ကာ ကာတု** န္တိ ဒုဂ္ဂတေဟိပိ ယထာဝိဘဝံ ကတာ ကုဋိ့ တုမှာကံ ဝသိတုံ သက္ကာတိ ပုစ္ဆိ။

ဟတ္ထကမ္မံ ဒေထာ တိ ဟတ္ထကမ္မံ ကတွာ ဒေထာတိ အတ္ထော။ **အာနိသံသံ အာစိက္ခိတွာ** တိ ''တာဒိသာနံ မဟေသီနံ ကတံ ဝေယျာဝစ္စံ အမှာကမ္ပိ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ ဟောတိ။ အာတသအနည္ဈ နာမ မဟပ္ဖလံ မဟာနိသံ သံ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ မဟာသမ္ပတ္တိအာဝဟံ ဘဝိဿတီ''တိအာဒိနာ အာနိသံသံ အာစိက္ခိတွာ။ **ကဌ္ဌေဟန ဩဝဒေန တ ဇ္ဇေတွာတ**တိ, ''ကူမေသု နာမ ကရောန္တေသု တွံ ကသ္မာ န ကရောသိ, မမ ဇေဋ္ဌကအာသဿ ဘရိယဘာဝံ န ဇာနာ သိ။ သဗ္ဗေဟိပိ ကရိယမာနဿ ဟတ္ထကမ္မဿ အကရဏေ တုယှံ ကူဒဋ္ဌိဒဏ္ဍ ဒုက္ခံ အာဂမိဿတီ''တိ ဘယေ န တဇ္ဇေတွာ။ **သတံ သတံ ဟုတွာတ**တိ သတံ သတံ အာသပုတ္တာ ဧဗ္ဗျံ ဟုတွာ ဧဗ္ဗ ဧဗ္ဗ ကုဋိ့ ကတွာ အအာ သိ။ **စင်္ကမနာဒိပရိတ္တ**န္တိ စင်္ကမနရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝဋ္ဌာနဘောဇနာဒိပရိတ္တဋ္ဌာနသဟိတံ။ **ဇဂ္ဂိတွာ** ဥပဋ္ဌာပေတွာ

တ။ **ဝိသုဒ္ဓာပေသီ** တိ ပရိစ္စဇာပေသိ။ **ပရိဝတ္တာပေတွတ** တိ စေတာပေတွ။ **တိစီဝရာနီ**တိ သဟဿဂ္ဃနိကာနိ တိစီဝရာနိ ကတွာ အဒာသိ။ **ကာလေန ကာလ**န္တိ ကာလေ ကာလေ, ကိဉ္စိ ကာလေတိ အတ္ထော။ **ရဇ္ဇေ ဌိတဿာ** တိ သဗ္ဗဘူတူပကာရရဇ္ဇေ ဌိတဿ။

နန္ဒကတ္ထေရောပိ တိ တဒါ ဇေဋ္ဌကဒါသော ဧတရဟိ နန္ဒကတ္ထေရော ပဗ္ဗဇိတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တော။ **ဇေဋ္ဌကဒါသိစီတာ ။ပေ။ အဂ္ဂမဟေသိဋ္ဌာနေ ဌိတာ**တိ မဟာပဇာပတိဂေါတမီ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **အယမာယသ္မာ နန္ဒကော**တိ အယမေဝ သမုဒာဂမတော အာယသ္မာ နန္ဒကတ္ထေရော။ **တော၀ တာ ဘိက္ခုနိယော**တိ တော၀တာ သမုဒာဂမတော ပဉ္စသတာ ဘိက္ခုနိယော။

၃၉၉. **ဟေတုနာ**တိ ဉာယေန အဝိပရီတပဋိပတ္တိယာ။ ပုဗ္ဗဘာဂ ဟိ ပုရိမာ ပုရိမာ ပဋိပဒါ ပစ္ဆိမာယ ကာရဏံ။ **ယာထာဝသရသတော ဒိဋ္ဌ**န္တိ ယထာဘူတသဘာဝတော ပစ္စက္ခံ ဝိယ။

၄၀၁. **တံ သဘာဝံ တံသဘာဝ**န္တိ တဿာ ဝေဒနာယ ပစ္စယဘာဝေန အနုရူပံ။

၄၀၃. **ပဌမတရံယေဝ အနိစ္စာ** တိ တဿာပိ ဆာယာယ အနိစ္စဘာဝတေ ပဌမတရံယေဝ သိဒ္ဓေါ။ န ဟိ ကဒါစိ အနိစ္စံ နိဿာယ ပဝတ္တံ ကိဉ္စိ နိစ္စံ နာမ အတ္ထီတိ။

၄၀၄. **အနုပဟနိတွာတ**တိ အဝိနာသေတွ။ ကထံ ပန မံသကာယံ စမ္မကာယဉ္စ အဝိနာသေတွ ဣတရေသံ ကန္တနံ ဟောတီတိ ဖုတိရေကမုခေန ဒဿေတုံ, **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **စမ္မံ အလ္လိယာပေန္တော** တိ စမ္မေ လဂ္ဂာပေန္တော စမ္မပဋိဗဒ္ဓံ ကရောန္တော။ **စမ္မံ ဗဒ္ဓံ ကတွတ** တိ ဝိဝရကာလေ န ဖာလေန္တော စမ္မဗဒ္ဓေ ကတွာ။ **ဧဝံ အကတွာ**တိ ဧဝံ မံသစမ္မကာယာနံ ဝိနာသနံ အကတွာ, ဝိလိမံသာဒိဝိကန္တနေန အညမညံ ဝိဝေစေတွ။ တတ္ထ **ဝိလိမံသ**န္တိ စမ္မနိဿိတမံသံ, ပဋိစ္ဆန္နကိလောမကန္တိ စ ဝဒန္တိ။ **နှာရု**တိ သုခုမနှာရု။ **ဗန္ဓန** န္တိ စမ္မမံသာနံ သမ္ဗန္ဓံ။ တေနာဟ – **"သဗ္ဗစမ္မေ လဂ္ဂဝိလိပနမံသမေဝ"** တိ။ **အန္တရကိလေသမေဝ** တိ အန္တရေ စိတ္တေ ဇာတတ္တာ သတ္တသန္တာနန္တောဂဓတာယ အဗ္ဘန္တရဘူတကိလေသမေဝ။

၄၀၅. **တဇ္ဇံ တဿာမ** န္တိ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ပုရိသေန ကုဌာရိနာ ဆေဇ္ဇံ ဆိန္ဒိတေ ဆေဇ္ဇဋ္ဌာနသ္သ သလ္လက္ခဏံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, တဿ ပဋိဃာတဘာဝတေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, ကာယပရိဋ္ဌာဟာဘာဝတေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, တဿ အဝဋ္ဌာနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, ကိစ္စန္တရေ အဗျူပေက္ခဏံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, ဧဝံ ပညာယ ကိလေသေ ဆိန္ဒန္တဿ ယောဂိနော ဝီရိယဗလေန သဒ္ဓိံ သတိ-ပီတိ-ပဿဒ္ဓိ-သမာဓိ-ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ အာဟ – **"ဧဝံ န ဝိနာ ဆဟိ။ပေ။ သက္ကောတီ"**တိ။

၄၀၇. **တေန ကာရဏေနာ**တိ ယေန တာသံ ဘိက္ခုနီနံ သာ ဓမ္မဒေသနာ သပ္ပာယာ, အာသေဝနမန္ဒတာယ ပန အဇ္ဈာသယေန ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပာ န ဇာတာယေဝ; ပုန တထာ ဒေသနာယ သတိ အာသေဝနဗလဝတာယ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပာ ဘဝိဿန္တိ; တေန ကာရဏေန တွံမ္ပိ တာ ဘိက္ခုနိယော တေနေဝ ဩဝါဒေန ဩဝဒေယ္ယာသီတိ။

၄၁၅. **သဗ္ဗပစ္ဆိမိကာ** တိ သဗ္ဗာသံ ကနိဋ္ဌာ သောတာပန္နာ, အနရိယာ တတ္ထ ကာစိ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ – **"သောသာ ပန။ပေ။ ခီဏာသဝါ စာ"**တိ။ **ယဒိ ဧဝ**န္တိ အခီဏာသဝါပိ တာဒိသာ ဘိက္ခုနီ အတ္ထိ။ ဧဝံ သတိ သုက္ခဝိပဿကဘာဝေနပိ သတိ ခီဏာသဝဘာဝေ အရိယဿ ဝိနယေ အပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပတာတိ အဓိပ္ပာယေန စောဒေတိ, **"ကထံ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပာ"** တိ? ဣတရော အဇ္ဈာသယပါရိပူရိယာတိ ကာရဏံ ဝတွာ, **"ယဿာ ဟိ"** တိအာဒိနာ တမတ္ထံ ဝိဝရတိ။ **အဇ္ဈာသယပါရိပူရိယာ** တိ တတ္ထ အဓိပ္ပာယပါရိပူရိယာ, န သဗ္ဗသော ဂုဏပါရိပူရိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"ကဒါ နု ခေါ"**တိအာဒိ။ တေန ဟာဒကဇ္ဈာနသမ္မသိတဇ္ဈာနာနံ ဝိသဒိသတာယ ပုဂ္ဂလဿ ဝိပဿနာကာလေ ပဝတ္တအဇ္ဈာသယဝသေန အရိယမဂ္ဂေ ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဈာနင်္ဂါနံ ဝိသေသတာတိ အယမတ္ထော ဒီပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

နန္ဒကောဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၅. ရာဟုလောဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၁၆. ဝိမုတ္တိ ပရိပာစနီယာ တိ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိဘူတံ အရဟတ္တံ သဗ္ဗသော ပာစေန္တိ သာဓေန္တီ တိ နိဗ္ဗာပေန္တီတိ **ဝိမုတ္တိပရိပာစနီယာ။ ဓမ္မာ** တိ ကာရဏဓမ္မာ။ တေနာဟ – **“ဝိသုဒ္ဓိကာရဏဝသေနာ”** တိ, အရဟတ္တသင်္ခါတာယ ဝိသုဒ္ဓိယာ သမ္ပာဒနဝသေနာတိ အတ္ထော။ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒယော ဝိသုဇ္ဈမာနာ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာဝ သဗ္ဗသော အဿဒ္ဓိယာဒီဟိ စိတ္တံ ဝိမောစေန္တာ အဂ္ဂဖလဝိမုတ္တိံ သမ္ပာဒေန္တိ။ တေသံ ပန ဝိသုဒ္ဓိ ဗာလပရိဝဇ္ဇနေန ပဏ္ဍိတပယိရုပါသနေန ပသာဒနီယပဟာနမ္ပစ္စဝေက္ခဏာယ စ ဟောတိ။ တတော ဣမေ ပန္နရသ ဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာတိ ဒဿေန္တော, **“ဝုတ္တဥ္စေဟုတ”** န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **အဿဒ္ဓေ ပုဂ္ဂလေ** တိ သဒ္ဓါရဟိတေ ပုဂ္ဂလေ။ တေ ဟိ နိဿာယ န ကဒါစိ သဒ္ဓါ သမ္ဘဝတိ, တေသံ ပန ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနေန အညဒတ္ထု အသဒ္ဓိယမေဝ ဝဍ္ဎတိ, တသ္မာ တေ ပဋိဘယမဂ္ဂေ ဝိယ ဒူရတော ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ။ **အဿဒ္ဓိယ** န္တိ စ သဒ္ဓါယ ပဋိပက္ခဘူတာ အသဒ္ဓေယျဝတ္ထုသ္မိံ အဓိမုစ္စနာကာရေန ပဝတ္တာ သံကိလေသဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သဒ္ဓေ ပုဂ္ဂလေ** တိ သဒ္ဓါသမ္ပန္နေ ပုဂ္ဂလေ။ တေ ဟိ နိဿာယ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသ္မိံ အနုပ္ပန္နာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နာ ဘိယ္ယောဘာဝံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇတိ။ **သဒ္ဓေယျဝတ္ထု** တိ စ ဗုဒ္ဓါဒီနိ ရတနာနိ ကမ္မ ကမ္မဖလာနိ စ။ **သေဝတော** တိ လဒ္ဓမာနံ သဒ္ဓါသမ္ပဒံ ဥပ္ပာဒေတုံ ဝဍ္ဎေတုဉ္စ နိသေဝတော။ သေသပဒါနိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ အထ ဝါ **သေဝတော** ဥပသင်္ကမတော။ **ဘဇတော** တေသံ ပဋိပတ္တိယံ ဘတ္တိံ ကုဗ္ဗတော။ **ပယိရုပါသတော** တိ တေသံ ဩဝါဒါနုသာသနိကရဏဝသေန ဥပဋ္ဌဟတော။ **ပသာဒနီယသုတ္တန္တ** နာမ ဗုဒ္ဓါဒိဂုဏပဋိသံယုတ္တာ ပသာဒဝဟာ သမ္ပသာဒနီယသုတ္တာဒယော။ တေ ဟိ ပစ္စဝေက္ခတော ဗုဒ္ဓါဒီသု အနုပ္ပန္နာ ပသန္နာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဥပ္ပန္နာ ဘိယ္ယောဘာဝံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇတိ။ **ဣမေဟိ တီဟာကာရေဟီ** တိ ဣမေဟိ ယထာဝုတ္တေဟိ တီဟိ ကာရဏေဟိ။ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝတော ပစ္စေကံ သုပဟာရတော စ အာသေဝနံ ဘာဝနံ လဘန္တိ။ **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝိသုဇ္ဈတိ** မဂ္ဂဖလာဝဟဘာဝေန အစ္စန္တိ ဝိသုဒ္ဓိ ဟာပုဏာတိ။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အယံ ပန ဝိသေသော – **ကုသီတေ** တိ အလသေ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ နိက္ခိတ္တဓုရေ။ **အာရဒ္ဓဝီရိယေ** တိ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယေ သမ္မာပဋိပန္နေ။ **သမ္မပ္ပဓာနေ** တိ အနုပ္ပန္နာနံ အကုသလာနံ အနုပ္ပါဒနာဒိဝသေန ပဝတ္တေ စတ္တာရော ဥပာယပ္ပဓာနေ။ **ပစ္စဝေက္ခတော** ပဋိပတ္တိံ အဝေက္ခတော။ တေ ဟိ ပစ္စဝေက္ခတော လီနံ အဘိဘဝိတွာ သမ္မဒေဝ အာရမ္ဘဓာတုအာဒိ အနုပ္ပန္နာနံ ဝိမိနာ သတိသမ္ပဒါယ ဥပ္ပာဒါယ ဘိယ္ယောဘာဝတာယ သံဝတ္တတိ။ **အသမာဟိတေ** ဘန္တမိဂဘန္တကေဏသပ္ပဋိဘာဂေ ဝိဗ္ဘန္တစိတ္တေ။ **သမာဟိတေ** ဥပစာရသမာဓိနာ အပ္ပနာသမာဓိနာ စ သမ္မဒေဝ သမာဟိတစိတ္တေ။ **ဈာနဝိမောက္ခေ** တိ သဝိတက္ကသဝိစာရာဒိဈာနာနိ ပဌမာဒိဝိမောက္ခေ စ။ တေသဉ္ဟိ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဥပရူပရိ အစ္စန္တမေဝ သမာဓာနာယ သံဝတ္တတိ။ **ဒုပ္ပညေ** တိ နိပ္ပညေ, အရိယဓမ္မဿ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာသဝနသမ္မသနာဘာဝေန သဗ္ဗသော ပညာရဟိတေ စ။ **ပညဝန္တေ** တိ ဝိပဿနာပညာယ စေဝ မဂ္ဂပညာယ စ သမန္နာဂတေ။ **ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယ** န္တိ ဂမ္ဘီရံ ခန္ဓာယတနဓာတုသစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိဘေဒံ ဉာဏဿ စရိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ, ယတ္ထ ဝါ ဂမ္ဘီရဉာဏဿ စရိယံ ပဝတ္တတိ။ တတ္ထ ဟိ ပစ္စဝေက္ခဏာ သမ္မောဟံ ဝိဓမတိ, အနုပ္ပန္နာယ ပညာယ ဥပ္ပာဒါယ ဘိယ္ယောဘာဝတာယ သံဝတ္တတိ။ **သုတ္တန္တက္ခန္ဓေ** တိ သုတ္တသမူဟေ။

ပုဗ္ဗေ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီနံ ဝိသုဒ္ဓိကာရဏာနိ, “ဝိမုတ္တိပရိပာစနီယာ ဓမ္မာ”တိ ဝုတ္တာနီတိ ဣမေ သဒ္ဓါဒိကေ အညေ စ ဓမ္မေ ဒဿေန္တော, **“အပရေပိ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သဒ္ဓါဒီနံ ဝိမုတ္တိပရိပာစနီယတာ ဒဿိတာ ဧဝ, အနိစ္စသညာဒီနံ ပန ဝိမုတ္တိပရိပာစနီယတာယ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ ဝိပဿနာဘာဝတော။ တေနာဟ – **“ဣမေ ပဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ သညာ”**တိ။ **ကလျာဏမိတ္တတာဒယော** တိ ကလျာဏမိတ္တတာ သီလသံဝရော အဘိသလ္လေခကထာ ဝီရိယာရမ္ဘော နိဗ္ဗေဓိကာ ပညာ ဣမေ ကလျာဏမိတ္တတာဒယော ပဉ္စ ဓမ္မာ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **“မေဃိယသုတ္တသံဝဏ္ဏနာယံ”** (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၃၁) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **လောကံ တေလောကေန္တဿာ** တိ ဗုဒ္ဓဝေနေယျသတ္တလောကံ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ ဝိသေသတော ဩလောကေန္တဿ။

၄၁၇. အာယသ္မတော ရာဟုလဿ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပက္ကတ္တာ သဒ္ဓိံ ပဋ္ဌပိတပတ္ထနာ ဒေဝတာ ဥဒိက္ခမာနာ တိဋ္ဌန္တိ, – “ကဒါ နု ခေါ ဥတ္တရိ အာသဝါနံ ခယေ ဝိနေဿတီ”တိ။ ယဒါ ပန သတ္ထာ ဧဝံ ပရိဝိတက္ကေသိ, တာဝဒေ

ဝ သမာနဇ္ဈာသယတာယ သဗ္ဗကာလံ တင္ခဏံ အာဂမေန္တိယော တာ ဒေဝတာယော တံ သမတယံ ဒိသွာ ကောသိမ္ဗ အန္တ၀ နသိမ္ဗယေ၀ သန္နိပတိတာ။ ဥပာလိသ္သ ဂဟပတိနော ဒီဃနခပရိဗ္ဗာဇကဿ စတုသစ္စဓမ္မေသု ဒဿနကိစ္စေန ပ၀တ္တော သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါတိ တေသု သုတ္တေသု (ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၃၀) **ပဌမမဂ္ဂေ “ဓမ္မစက္ခု”န္တိ ဝုတ္တော,** တဿ ဒဿနတ္ထဿ သာတိသယတ္တာ, ဗြဟ္မာယုနော ပန ဖလဉာဏာနိ ဟေဋ္ဌိမာနိ တီဏိ သာတိသယာနီတိ **ဗြဟ္မာယုသုတ္တေ**(မ. နိ. ၂.၃၈၃ အာဒယော) **တီဏိ ဖလာနိ “ဓမ္မစက္ခု”န္တိ ဝုတ္တာနိ** ။ ဣဓ ပနေတ္ထ အာယသ္မတော ရာဟုလဿ မဂ္ဂဉာဏံ ဖလဉာဏဉ္စ ဒဿနတ္ထော သာတိသယော, တာဟိ စ ဒေဝတာဟိ ယံ ဉာဏံ အဓိဂတံ, တံ သာတိသယမေဝါတိ ဝုတ္တံ – **“ဣမသ္မိံ သုတ္တေ စတ္တာရော မဂ္ဂါ, စတ္တာရိ စ ဖလာနိ ဓမ္မစက္ခုန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီ”**တိ။ ကိံ ပန သာဝကာနံ သစ္စာဘိသမယဉာဏေ အတ္ထိ ကောစိ ဝိသေသောတိ? အာမ အတ္ထိ။ သော စ ခေါ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာယ ပဝတ္တိယာကာရဝိသေသေန လဗ္ဘေယျ ကာစိ ဝိသေသမတ္တာ။ သ္ကတယမတ္ထော **အဘိဓမ္မေ** “နော စ ခေါ ယထာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿာ”တိ သဒ္ဓါဝိမုတ္တတော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ ကိလေသပ္ပဟာနံ ပတိ ဝိသေသ ကိတ္တနေန ဒီပေတဗ္ဗော။ ကိံ ပန အာယသ္မာ ရာဟုလော ဝိယ တာ ဒေဝတာ သဗ္ဗာ ကေစိတ္တာ ပဂေဝ စတ္တာရိ ဖလာနိ အဓိဂဏှိံသူတိ? နောတိ ဒဿေန္တော **“တတ္ထ ဟိ”** တိအာဒိမာဟ။ ကိတ္တကာ ပန တာ ဒေဝတာတိ အာဟ **“တာသဉ္စ ပနာ”**တိအာဒိ။

ရာဟုလောဝါဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၆. ဆဆက္ကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၂၀. **အာဒိမ္ပိ ကလျာဏ** န္တိ အာဒိကောဋ္ဌာသေ ကလျာဏံ တေသ္သာတိ တ အာဒိကလျာဏော, တံ **အာဒိကလျာဏံ,** အာဒိကလျာဏဘာဝေ စ အောသဝိဂမေန ဉ္စိတဗ္ဗော။ ယဉ္စုဟိ သဗ္ဗသော ဝိဂတဒေါသံ, တံ ပရိပုဏ္ဏဂုဏမေဝ ဟောတီတိ **“နိဒ္ဒောသ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကတ္ဝတ**တိ စ ပဒံ, **“ကလျာဏံ ကတ္ဝတ ဘဒ္ဒကံ ကတ္ဝတ”** တိ ပုရိမပဒဒွ၀ ယေနပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဒေသနာကာရော ဟိ ဣဓ ကလျာဏသဒ္ဒေန ဂဟိတော။ တေနေတဟ – “ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဿ ကလျာဏတာ ဒဿိတာ ဟောတီ”တိ, ဒုတိယေ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မဿ ကလျာဏတာ မုခ္ယေနေ၀ ကထိတာ ဣတရဿ အတ္ထာပတ္တိတော။ **မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧ သေ၀ နယော။ အယဉ္စ ဒေသနာယ ထောမနာ ဗုဒ္ဓါနံ အာစိဏ္ဏသမာစိဏ္ဏာတတိ ဒဿေတုံ, **“ဣတိ ဘဂဝါ အရိယဝံသ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဓမ္မဂုဟဏမ္ပိ ဒေသနာယ ထောမနာ ဧတေတိ **“နဝဟိ ပဒေဟီ”**တိ ဝုတ္တံ။

ဝေဒနာ ယာထာဝတော ဇာနနံ, တဉ္စ မဂ္ဂကိစ္စံ, တဿ ဥပာယော ဝိပဿနာတိအာဟ – **“သဟာဝိပဿနေန မဂ္ဂေန ဇာနိတဗ္ဗာနီ”**တိ။ ပရိညာဘိသမယာဒိကိစ္စေန နိဗ္ဗတ္တိယာ အသမ္မောဟတော စ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော။ **တေဘူမကစိတ္တမေ၀ ကထိတံ** သမ္မသနဋ္ဌာနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ သေ နယော ဓမ္မာယတနာဒီသုပိ။ ဓမ္မာယတနဿ တ အာယတနဘာဝတော **ဗဟိဒ္ဓါ** ဂဟဏံ, န သဗ္ဗသော အနဇ္ဈတ္တဘာဝတော။ **ဝိပါကဝေဒနာပစ္စယာ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပန္နတဏှာ**တိ ဆတ္တိံသဝိပါကဝေဒနံ နိဿာယ ဇဝံ အဿာဒေန္တီ အနုဘဝေယျန္တိ အကုသလဇဝနက္ခဏတော ဥပ္ပန္နတဏှာ။

၄၂၂. **ဟဒ္ဒိယေဏ္ဏော အနုသန္ဓိ** တိ ယထာနုသန္ဓိအာဒီနံ အသမ္ဘဝတောတိ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ။ **ဟေဋ္ဌာ** တိ ဝိညာဏဖဿဝေဒနာတဏှာနံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာဒဿနေန စက္ခာယတနာဒီနံ ရူပာယတနာဒီနဉ္စ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ ဒီပိတာ အပစ္စယုပ္ပန္နဿ ပစ္စယာဘာဝတော, ယဉ္စ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကံ, တံ အနိစ္စံ ဥပ္ပာဒသမ္ဘဝတော, ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာတိ ခန္ဓပဉ္စကေ စ ဆန္နံ ဆက္ကာနံ ဝသေန ဃနဝိနိဗ္ဘောဂကရဏေ န အတ္တတော အနတ္တလက္ခဏံ ဝိဘာဝိတံ။ န သရူပတောတိ သရူပတောပိ တံ ဝိဘာဝေတုကာမော တေနေဝ ဆဆက္ကာနံ ဝသေန ဃနဝိနိဗ္ဘောဂနယေန ဗုဒ္ဓိရေကတော စ အနုဝယတော စ ဒဿေန္တော ဘဂဝါ – “စက္ခု အတ္တာတိ ယော ဝဒေယျာ”တိအာဒိမာဟာတိ ယထာနုသန္ဓိကာဝ ဒေသနာ ဝိဘာဝိတာ။ တေနာဟ **“ဟေဋ္ဌာ ကထိတာနံ ဟိ”** တိအာဒိ။ ဟေဋ္ဌာ ပန ဆန္နံ ဆက္ကာနံ ဝသေန ဝိနိဗ္ဘောဂဒဿနမတ္တံ, န အနတ္တလက္ခဏံ ဝိဘာဝိတံ , ဣဓ ပန သရူပတော အနတ္တလက္ခဏံ ဝိဘာဝိတန္တိ အဓိပ္ပာယေန အနုသန္ဓိန္တရဘာဝဇောတနာ။ ယဒိပိ အနတ္တဘာဝေ နာမ စတူသုပိ သစ္စေသု လဗ္ဘတေဝ, သဗ္ဗေပိ ဟိ ဓမ္မာ အနတ္တာ, ဣမေ ပနေတ္ထ ဒွေဝပိ နယာ သမ္မသနဝသေန ပဝတ္တာတိ ဝုတ္တံ – **“ဒွိန္နံ

သစ္စာနံ အနုတ္တရဘာဝဒဿနတ္ထ”န္တိ။ **န ဥပပဇ္ဇတီ** တိ ဥပပတ္တိသင်္ခါတယုတ္တိယာ န သမေတီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **“န ယုဇ္ဇတီ”** တိ။ အတ္တတဒိနာ – “နိစ္စော ဓုဝေ သဿတော”တိ အဘိမတော, စက္ခုဒ္ဓ ဥပ္ပာဒဝန္တတာယ အနိစ္စံ, ယံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာ, တသ္မာ “စက္ခု အတ္တာတိ ယော ဝဒေယျ, တံ န ဥပပဇ္ဇတီ”တိအာဒိ။ သက္ကာယဝတ္ထု စက္ခု အနတ္တာ အနိစ္စဘာဝတော သေယျထာပိ ဃဋော, စက္ခုံ အနိစ္စံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိဘာဝတော သေယျထာပိ ဃဋော, စက္ခု ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိ ဥပ္ပာအဒိသမ္ဘဝတော သေယျထာပိ ဃဋော။ **ဝိဂစ္ဆတီ** တိ ဘင်္ဂုပ္ပတ္တိယာ သဘာတဝိဂမေန ဝိဂစ္ဆတိ။ တေနာဟ **“နိရုဇ္ဈတီ”** တိ။

၄၂၄. ယသ္မာ ကိလေသဝဋ္ဋမူလကံ ကမ္မဝဋ္ဋံ, ကမ္မဝဋ္ဋမူလကဉ္စ ဝိပာကဝဋ္ဋံ။ ကိလေသုပ္ပတ္တိ စ တဏှာဒိဂ္ဂဟပုဗ္ဗိကာ, တသ္မာ **“တိဏ္ဏံ တ ကဟာနံ ဝသေန ဝဋ္ဋံ ဒဿေတု”** န္တိ အာဟ။ ယသ္မာ ပန တဏှာပက္ခိကာ ဓမ္မာ သမုဒယသစ္စံ, စက္ခာဒယော ဒုက္ခသစ္စံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **“ဒွိန္နံ သစ္စာနံ ဝသေန ဝဋ္ဋံ ဒဿေတု”** န္တိ။ **တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဂ္ဂါဟာဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ** သက္ကာယကမိနိပဋိပဒာယ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ “ဧတံ မမာ”တိအာဒိနာ ဂဟဏမေဝေတ္ထ အနုပဿနာတိ အာဟ – **“ကဟတ္တယဝသေန ပဿတီ”** တိ။

တိဏ္ဏံ ကဟာနံ ပဋိပက္ခဝသေနာ တိ တဏှာဒိဂ္ဂဟပဋိပက္ခဘူတာနံ ဒုက္ခာနိစ္စာနတ္တာနုပဿနာနံ ဝသေန, တာဟိ တ တိဏ္ဏံ ကဟာနံ ပဋိပက္ခဝသေန ဝိနိဝေဌနဝသေန အနုပ္ပာဒနဝသေနာတိ အတ္ထော။ ပဋိပက္ခဝသေန ဝိဝဋ္ဋံ ဒဿေတုန္တိ ယောဇနာ။ **သက္ကာယနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒာ** တိ ဧတ္ထ နိရောဓဓမ္မော သရူပေနေဝ ဒဿိတောတိ အာဟ – **“နိရောဓော။ပေ.။ ဒဿေတု”** န္တိ။ **ပဋိသေဓဝစနာနီ**တိ ပဋိက္ခေပဝစနာနိ။

၄၂၅. တဏှာဒီနံ အနုပာဒိယနဝစနာနိ **တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေနေဝ ဝုတ္တာနိ** တဏှာဒိဋ္ဌီနံယေဝ အဘိနန္ဒနာဒိဝသေန ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ အပ္ပဟီနတ္တော အနုသယတ္ထောတိ အာဟ – **“အနုသေတီတိ အပ္ပဟီနော ဟောတီ”**တိ အရိယမဂ္ဂေန ဟိ အပ္ပဟီနော ထာမဂတော ရာကဒိကိလေသော အနုသယော ကာရဏလာဘေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဘာဝတော။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **ဝဋ္ဋဒုက္ခကိလေသဒုက္ခဿာ** တိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ စေဝ ကိလေသဒုက္ခဿ စ။ သဥပာဒိသေသနိဗ္ဗာနဥ္ဟိ ကိလေသဒုက္ခဿ အန္တကရဏံ, အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာနံ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ။

၄၂၆. **တေသန္တိ** အနုသယာနံ။ **ပဋိက္ခေပဝသေနာ** တိ ပဇဟနဝသေန, အပ္ပဝတ္တိကရဏဝသေနာတိ အတ္ထော။ **အဝိဇ္ဇံ ပဇဟိတွာ**တိ အနဝသေသတော အဝိဇ္ဇံ အပ္ပဝတ္တိဓမ္မတံ အာပာဒေတွာ။ ကာမံ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဉာဏမ္ပိ အဝိဇ္ဇာပဟာယိနီ ဝိဇ္ဇာ ဧဝ, တံ ပန ဉာဏံ အဝိဇ္ဇာယ အနဝသေသပ္ပဟာယကံ န ဟောတိ, အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေ ပန ဥပ္ပန္နေ အဝိဇ္ဇာယ လေသောပိ နာဝသိဿတီတိ တဒေဝ အဝိဇ္ဇာယ ပဟာယကန္တိ အာဟ – **“အရဟတ္တမဂ္ဂဝိဇ္ဇံ ဥပ္ပာဒေတွာ”** တိ။

၄၂၇. သယမေဝ တထာဂတေ အတ္တနော ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ဒေသေန္တေ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပတ္တာတိ **အနစ္ဆရိယမေတံ,** အထ ကိံ အစ္ဆရိယန္တိ အာဟ **“ဣမ”**န္တိအာဒိ။ **ကထေန္တေပီ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**သဒ္ဒော ပကာရတ္ထော, ဣမိနာဝ ပကာရေနာတိ အတ္ထော။ **ပတ္တာ ဧဝ**တိ သဋ္ဌိ ဘိက္ခူ အရဟတ္တံ ပတ္တာ ဧဝတိ ယောဇနာ။ **ဧတမ္ပိ အနစ္ဆရိယံ,** သတ္တု သမ္မုခါ သာဝကာ သမုဒာဂမာ မဟာဘိညာ ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒါ တထာ တထာ သပ္ပာဋိဟာရိယံ ဓမ္မံ ဒေသေန္တီတိ။ တေနာဟ – **“မဟာဘိညပ္ပတ္တာ ဟိ တေ သာဝကာ”** တိ။

မဟာမဏ္ဍပေ တိ လောဟပာသာဒဿ ပုရတော ဧဝ မဟာဘိက္ခုသန္နိပာတော ဇာတောတိ တေသံ ပဟောနကဝသေန ကတေ မဟတိ သာဏိမဏ္ဍပေတိ ဝဒန္တိ။ **တေသုပိ ဌာနေသူ**တိ တေသု ယထာဝုတ္တမဟာမဏ္ဍပာဒီသု ဌာနေသု။ မဟာထေရော အတ္ထီတိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ဒေဝတ္ထေရဿ ဂုဏေ သုတွာ ပသန္နမာနသော မဟာထေရော, တထာပိ ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိယာ ပသီဒိတွာ **“တွံ ပန နှာပေဟီ”**တိ အာဟ။

ဟေဋ္ဌာပာသာဒေ တိ စ ကလ္ယာဏိယမဟာဝိဟာရေ ဥပေါသထာကရေ ဟေဋ္ဌာပာသာဒေ ဧကော ဥပရိပာသာဒေ ဧကော, ကထေသီတိ။ စူဠနာဂဿ တထာ မဟတိ ပရိသာ ဒေဝတာနုဘာဝေန အဘိညာဟဒနံ အဟောသီတိ ကေစိ ။ ထေရော ပန မဟိဒ္ဓိကော အဟောသိ, တသ္မာ တာဝ မဟတိံ ပရိသံ အဘိညာပေသီတိ အပရေ။

တတော တတောတိ တသ္မိံ တသ္မိံ ဒိသာယံ။ **ကောတ**တိ ကေစ္စော ဝေ, န ဗဟုသော, ကတိပယာဝ ပုထုဇ္ဇနာ အပေသုက္ကိ အတ္ထော။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ဆဆက္ကသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၇. မဟာသဠာယတနိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၂၈. မဟန္တာနိ သဠာယတနာနိ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တတ္တာ **မဟာသဠာယတနိကံ,** မဟန္တတာ စ တေသံ မဟန္တံ လောကသန္နိတသံ အဘိဗ္ယာပေတ္ဝာ ဌိတတ္တာ အယောနိသော ဂယှ္ဝဟမာနာနံ မဟတော အနတ္ထာယ သံဝတ္တန တော, ယောနိသော ဂယှ္ဝဟမာနာနံ မဟတော အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခာယ သံဝတ္တနတော စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဇာတက**န္တိ ဗောဓကံ။

၄၂၉. သိခာပ္ပတ္တာယ ဝိပဿနာယ ဇာနနမ္ပိ ယထာဘူတဇာနနမေဝ မဂ္ဂေန ဇာနနဿ အာသန္နကာရဏဘာဝ တောတိ အာဟ – **"သဟဝိပဿနေန မဂ္ဂေန အဇာနန္တော"** တိ။ **ဝုမံ ဂစ္ဆတီ** တိ ပစ္စယသမောဓာနေန ဘဝယောနိဂ တိဋ္ဌိတိသတ္တာဝါသဟဋ္ဌိယာ အပရာပရံ ပရိဝုဋ္ဌိ ဂစ္ဆတိ။ ဇဝံဘူတာ ပဂုဏဘာဝမာပာဒိတာ သမထဝိပဿနာဓမ္မာ ဝိယ သုဋ္ဌုတရံ ဝသီဘာဝံ ဟပိတာ စျာနာဘိညာ ဝိယ စ ဝသီဘူတာ ဟုတ္ဝာ ဥပရူပရိ ဗုျဟေန္တီတိ အာဟ – **"ဝသီဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီ"**တိ။ တထာ ဟိ တေ ကအစိ ဘဝပတ္တနာယ အနုပ္ပာဒိတာယပိ အပ္ပဟီနဘာဝေနေဝသ္မာ တိဋ္ဌန္တိ။ အကု သလာ ဓမ္မာဝ ယေဘုယျေန ဒဿနာယတနေန ဝိနာသဒဿနတော ပဝတ္တန္တိ ပရိဝုန္တိ စ။ **ပဉ္စဒွတရိကဒရ ထာ**တိ ပဉ္စဒွတရိကဇဝနသဟဂတာ အကုသလဒရထာ။ ဇဝံ **မနောဒွတရိကဒရထာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သန္တာပ** တိ ဒရထေဟိ ဗလဝန္တော သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ နိဿယဿ စ သန္တာပနကရာ။ ပရိဋ္ဌာဟာတိ တတောပိ ဗလဝတရာ တေသံယေဝ ပရိ ဒဟနကရာ။

၄၃၀. **ပဉ္စဒွတရိကသုခံ,** န ကာယပ္ပသာဒသန္နိဿိတသုခမေဝ။ **မနောဒွတရိကသုခ**န္တိ မနောဒွတရိကစိတ္တသန္ နိဿိတသုခံ, န ယံ ကိဉ္စိ စေတသိကသုခံ တဿ ကာယိကသုခဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတတ္တာ။ **ပဉ္စဒွတရိကဇဝနေန သ မာပဇ္ဇနံ တ ဝုဋ္ဌာနံ တ နတ္ထီ**တိ ဣဒံ မနောဒွတရိကဇဝနေန တဿ သမ္ဘဝံ ဒဿေတုံ, မဂ္ဂဿ ဝသေန ဝုတ္တံ, န ပန တပ္ပသင္ဂသင္ကာနိဝတ္တနတ္ထံ။ ဝိညတ္တိမတ္တမ္ပိ ဇနေတုံ အသမတ္ထံ သမာပဇ္ဇနဿ ကထံ ပစ္စယော ဟောတိ, ဗုဒ္ဓါနံ ပန ဘဂဝန္တာနံ ဟောတီတိ စေ? တထာပိ တဿ အာသန္နဋ္ဌာနေ ပဉ္စဒွတရိကစိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ အသ မ္ဘတေ ဇေ တာဒိသဿ ပုဗ္ဗာဘောဂဿ တသ္မိံ ကာလေ အသမ္ဘဝတော။ ဧတေနေဝ ယာ ကေသဉ္စိ အရိယဓမ္မေ အကောဝိဒာနံ ဃဋ္ဋသဘာတဒီသု ဗုဒ္ဓိတုလ္လကာရိတာပတ္တိစောဒနာ; သာ ပဋိက္ခိတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ တံတံပုရိမာဘောဂဝ သေန တေန တေန ပဉ္စဒွတရိကာဘိနိယတမနောဝိညာဏဿ ပရတော ပဝတ္တမာနမနောဝိညာဏေန တသ္မိံ တသ္မိံ အ တ္ထေ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝိသေသဿ ဝိနိစ္ဆိတဗ္ဗတော။ **ဥပ္ပန္နမတ္တကမေဝ ဟောတီ** တိ ပဉ္စဒွတရိကဇဝနံ တာဒိသံ ကိဉ္စိ အတ္ထနိစ္ဆယကိစ္စံ ကာတုံ န သက္ကောတိ, ကေဝလံ ဥပ္ပန္နမတ္တမေဝ ဟောတိ။ **အယ**န္တိ "အာဒီနတနုပဿိ နော"တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ။

၄၃၁. **ကုသလစိတ္တ။ပေ။ ဘူတဿာ** တိ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာသဟဂတကုသလစိတ္တဿ သမ္ပယုတ္တစေ တောသုခသမင်္ဂီဘူတဿ။ **ပုဗ္ဗသုဒ္ဓိကာ** တိ မဂ္ဂုပ္ပတ္တိတော, ဝိပဿနာရမ္ဘတောပိ တ ပုဗ္ဗေဝ သုဒ္ဓါ။ တေနာဟ – **"အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ပရိသုဒ္ဓါဝ ဟောန္တီ"** တိ။ **သဗ္ဗတ္တကကာရာပကင်္ဂါနိ** တိ သီလဝိသောဓနေဿ စိတ္တသမာ ဓာနဿ ဝိပဿနာဘိယောဂဿ မဂ္ဂေန ပဟာတဗ္ဗကိလေသပဟာနဿာတိ သဗ္ဗဿပိ မဂ္ဂသမ္ဘာရကိစ္စဿ ကာရာပကင်္ဂါနိ။ **အဋ္ဌင်္ဂိကော တ** တိ ပဌမဇ္ဈာနိကော တ အဋ္ဌင်္ဂိကော, ဒုတိယဇ္ဈာနိကော တ **သတ္တင်္ဂိကော ဟော တိ**။

ဣမမေဝ သုတ္တပဒေသံ ဂဟေတွ္ဝာ တိ, "ယာ တထာဘူတဿ ဒိဋ္ဌိ"တိအာဒိနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ ပဉ္စန္နံယေဝ တသ္မိံ ဌာနေ ဂဟိတတ္တာ လောကုတ္တရမဂ္ဂေ ပဉ္စင်္ဂိကောတိ ဝဒတိ။ **သော**တိ တထာ ဝဒန္တော ဝိတဏ္ဍဝါဒီ။ **အနန္တရဝစနေနေဝ**တိ, "ယာ တထာဘူတဿ ဒိဋ္ဌိ"တိအာဒိဝစနဿ, "ဧဝမဿာယ"န္တိအာဒိနာ အနန္တရဝစနေန။ **ပ ဋိသေဓိတဗ္ဗော**တိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗော။ "အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂော"တိ ဟိ ဣဒံ ဝစနံ အရိယမဂ္ဂဿ ပဉ္စင်္ဂိက

ဘာဝံ ဥဇုကမေဝ ပဋိပဇ္ဇိတိ။ ယဒိ ဇဝံ "ယာ တထာဘူတဿ ဒိဋ္ဌိ"တိအာဒိနာ တတ္ထ ပဥ္စန္နံ ဧဝ အင်္ဂါနံ ဂဟဏံ ကိမတ္ထိယန္တိ အာဟ **"ဥတ္တရိ စာ"** တိအာဒိ။ **သမ္မာတစံ ဘာဝေတိ** အရိယမဂ္ဂသမင်္ဂီ။ တေနာဟ **"မိစ္ဆာတစံ ပဇဟတီ"**တိ။ ယသ္မိဥ္ဟိ ခဏေ သမ္မာတစာ ဘာဝနာဟာရိပူရိ ဂစ္ဆတိ, တသ္မိံယေဝ မိစ္ဆာတစာ ပဇဟိယတီတိ။ **သဟေဝ ဝိရတိယာ ပူရေန္တီ** သမုစ္ဆေဒဝိရတိယာ ဝိနာ ဒုက္ခပရိညာဒီနံ အသမ္ဘဝတော။ **အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ပရိသုဒ္ဓါနေဝ ဝဋ္ဋန္တိ** ပရိသုဒ္ဓေ သီလေ ပတိဋ္ဌိတဿေဝ ဘာဝနာယ ဣဇ္ဈနတော။ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဂန္ထန္တရေနပိ သမတ္ထေတုံ, **"သုဘဒ္ဒသုတ္တေပိ စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အနေကေသု သုတ္တသတေသု အဋ္ဌင်္ဂိကောဝ မဂ္ဂေ အာဂတော,** န ပဥ္စင်္ဂိကောတိ အဓိပ္ပာယော။

သမ္မာသတိ မဂ္ဂက္ခဏေ ကာယာနုပဿနာဒိစတုကိစ္စသာဓိကာ ဟောတီတိ တံ စတုဗ္ဗိဓံ ကတွာ ဒဿေန္တော, **"မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာဝ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"** တိ အာဟ။ န စတုမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တတာဝသေန။ သေ နယော **သမ္ပဓာနာ**ဒီသုပိ။ အညမညာနတိဝတ္တမာနာ ယုဂနန္ဓာ ယုတ္တာ ဝိယ အရိယမဂ္ဂယုဂနန္ဓာ အညမညံ ပဋိဗဒ္ဓါတိ ယုဂနဒ္ဓာ။ တေနာဟ – **"ဧကက္ခဏိကယုဂနန္ဓာ"** တိ အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ ဧဝ ဟိ သမထဝိပဿနာ ဧကက္ခဏိကာ ဟုတွာ သမဓုရံ ဝတ္တန္တိ။ တေနေတဟ **"ဧတေ ဟိ"**တိအာဒိ။ **အညသ္မိံ ခဏေ သမာပတ္တိ, အညသ္မိံ ဝိပဿနာ** တိ ဣဒံ တေသံ တတ္ထ တတ္ထ ကိစ္စတော အဓိကဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န အညထာ။ န ဟိ ပညာရဟိတာ သမာပတ္တိ, သမာဓိရဟိတာ စ ဝိပဿနာ အတ္ထိ။ **အရိယမဂ္ဂေ ပန ဧကက္ခဏိကာ** သမဓုရတာယ ဧကရသဘာဝေနာတိ အတ္တော။ **ဖလဝိမုတ္တီ**တိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။

မဟာသဠာယတနိကသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၈. နဂရဝိန္ဒေယျသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၃၅. **သမဝိသမံ စရန္တီ** တိ ကာယသမာဒိံ သမညေဝ, ကာယဝိသမာဒိံ ဝိသမညေဝ စရန္တိ ကရောန္တိ ပဋိပဇ္ဇန္တိ။ တံ ပန သမဝိသမံ အညမညံ ဝိရုဒ္ဓတ္တာ ဝိသဒိသတ္တာ န ဧကသ္မိံ ကာလေ သမ္ဘဝတီတိ အာဟ – **"ကာလေန သမံ ကာလေန ဝိသမ"**န္တိ။ **သမစရိယမ္ပိ ဟိ တေ** န္တိ ပုဗ္ဗေ သမစရိယာယ ဇောတိတတ္တာ ဝုတ္တံ။

၄၃၇. အာကရောန္တိ အဓိပ္ပေတမတ္ထံ ဉာပေန္တိ ပဗောဓေန္တီတိ **အာကာရာ,** ဉာပကကာရဏာနိ အာဟ – **"ကေ အာကာရာတိ ကာနိ ကာရဏာနီ"**တိ။ **အနွယဗုဒ္ဓိယော**တိ အနုမာနဉာဏာနိ။ တဉှိ ယထာဒိဋ္ဌမတ္ထံ ဒိဋ္ဌဘာဝေန အန္ဓေဝတိ အနုဂစ္ဆတီတိ "အန္ဓယော"တိ ဝုစ္စတိ။ **ဟရိတတိဏစမ္ပကဝနာဒိဝသေနာ** တိ ဟရိတကမ္ဗလာဒိသဒိသတိဏာဒိဝသေန ဝိတ္ထာရိတကနကပဋ္ဋာဒိသဒိဝိကသိတစမ္ပကဝနာဒိဝသေန။ အာဒိသဒ္ဒေန စေတ္ထ ကီစကဝေဏုသဒ္ဒမဓုရသဖလာဖလဝသေန သဒ္ဒရသာနံ အတ္ထိဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ စမ္ပကဝသေနေဝ ပန ဖဿဂန္ဓာနမ္ပိ အတ္ထိဘာတေ ဝုတ္တော တိ။ တေနာဟ – **"ရူပာဒယော ပဥ္စ ကာမဂုဏာ အတ္ထိ"** တိ။ **"ဣတ္ထိရူပာဒီနိ သန္ဓာယေတံ ကထိတ"** န္တိ ဝတွာ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါ တ ဟောန္တု ရူပာဒယော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါ တ, သဗ္ဗေပိ စေတေ ကိလေသုပ္ပတ္တိနိမိတ္တတာယ ကာမဂုဏာ တေတိ စောဒနံ သန္ဓာယ ဝိသဘာဂိတ္ထိဂတာ ရူပာဒယော သဝိသေသံ ကိလေသုပ္ပတ္တိနိမိတ္တန္တိ ဒဿေန္တော, **"တာနိ ဟိ"**တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **တာနီ**တိ ရူပာဒီနိ။ **ဟိ**-သဒ္ဒော ဟေတုအတ္ထော။ တေန ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သမတ္ထေတိ, "ယသ္မာ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌန္တိ, တသ္မာ ဣတ္ထိရူပာဒီနိ သန္ဓာယ ဧတံ ကထိတ"န္တိ။ **ပုရိသဿ စိတ္တ** န္တိ ပုရိသဿ စတုဘူမကံ ကုသလစိတ္တံ **ပရိယာဒာယ** ဂဟေတွာ အန္တောမုဋ္ဌိဂတံ ဝိယ ကတွာ။ "ဟတ္ထိကာယံ ပရိယာဒိယိတွာ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၂၆) ဟိ ဂဟဏံ ပရိယာဒာနံ နာမ, "အနိစ္စသညာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ သဗ္ဗံ ကာမရာဂံ ပရိယာဒိယတီ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၁၀၂) ခေပနံ ပရိယာဒာနံ, ဣဓ ဥဘယမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ ဣတ္ထိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သုတ္တေနေဝ သာဓေတုံ, **"ယထာဟာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **"နာဟံ, ဘိက္ခဝေ"** တိအာဒီသု **န**-ကာရော ပဋိသေဓတ္ထော။ **အဟ**န္တိ ဘဂဝါ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဘိက္ခဝေ** တိ ဘိက္ခူ အာလပတိ။ **အည**န္တိ ဣတ္ထိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဣတ္ထိရူပတော အညံ။ **ဧကရူပမ္ပိ** တိ ဧကမ္ပိ ရူပံ။ **သမနုပဿာမိ** တိ ဉာဏဿ သမနုပဿနာ အဓိပ္ပေတာ, ဟေဋ္ဌာ **န**-ကာရံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော – "အဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗညုတညာဏေန သဗ္ဗသော ဩလော

ကေန္တော အညံ ကေရူပမ္ပိ န သမနုပဿာမီ''တိ။ **ယံ ဧဝံ ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတီ** တိ ယံ ရူပံ ရူပဂရုကဿ ပုရိသဿ သဗ္ဗမ္ပိ ကုသလစိတ္တံ ပဝတ္တိတုံ အပ္ပဒာနဝသေန ပရိယာဒိယိတွာ ဂဟေတွာ ခေပေတွာ စ တိဋ္ဌတိ။ **ယထယိဒံ ဣတ္ထိရူပ** န္တိ ဣတ္ထိယာ ရူပကာယံ။ **ရူပသဒ္ဒော** ခန္ဓာဒိအနေကတ္ထတစကော, ဣဓ ပန ဣတ္ထိယာ စတုသမုဋ္ဌာနေ ရူပာယတနေ ဝဏ္ဏဓာတုယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ''ဣတ္ထိရူပံ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသဿ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတီ''တိ ဣဒံ ပုရိမဿေဝ ဒဠှီကရဏတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ပုရိမံ ''ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဣတ္ထိရူပ''န္တိ ဣဒံ ဩပမ္မဝသေန ဝုတ္တံ, ဣဒံ ပရိယာဒာနဘာဝေ နိဒဿနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

နဂရဝိန္ဒေယျသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၉. ပိဏ္ဍပါတပါရိသုဒ္ဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၃၈. ဓမ္မသေနာပတိနော ပဋိသလ္လီယနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, ဥပရိ စ ဟဋ္ဌိယံ, ''သုညတာဝိဟာရေန ခေါ အဟံ, ဘန္တေ, ဧတရဟိ ဗဟုလံ ဝိဟရာမီ''တိ (မ. နိ. ၃.၄၃၈) ဝုတ္တတ္တာ **''ပဋိသလ္လာနာတိ ဖလသမာပတ္တိတော''** တိ အာဟ။

ဝိပ္ပသန္နာနီ တိ ဝိသေသတော ပသန္နာနိ။ **ဩကာသဝသေနာ**တိ ဣန္ဒြိယာနံ ပတိဋ္ဌိတောကာသဝသေန။ နနု တာနိ ဣန္ဒြိယာနိ သဘာဝတော ဝိပ္ပသန္နာနိ ဟောန္တီတိ? သစ္စံ ဟောန္တိ။ န ဟိဒံ တာဒိသံ ပသန္နတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဣဒံ ပန သန္တပဏီတသမာပတ္တိသမုဋ္ဌိတာနံ ပစ္စုပဋ္ဌိတာနံ စိတ္တဇရူပါနံ ဝသေန သေသတိသန္တတိရူပါနံ သေဋ္ဌတာရံ ပဏီတဘာဝါပတ္တိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ဖလသမာပတ္တိတော** တိ သုညတာနုပဿနာဝသေန သမာပန္နဖလသမာပတ္တိတော။ မဟန္တာနံ ဗုဒ္ဓာဒီနံ ပုရိသာနံ ဝိဟာရော **မဟာပုရိသဝိဟာရော**။ တေနာဟ – **''ဗုဒ္ဓါပေ. ဝိဟာရော''**တိ။ **ဝိဟာရတော ပဋ္ဌာယာ**တိ ပရိက္ခိတ္တေ စ ဝိဟာရေ ပရိက္ခေပတော ပဋ္ဌာယ, အပရိက္ခိတ္တေ စ ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနတော ပဋ္ဌာယ။ ကေစိ ပန ''ဝိဟာရဗ္ဘန္တရတော ပဋ္ဌာယာ''တိ ဝဒန္တိ။ **ယာဝ ကာမဿ ဣန္ဒခီလာ** တိ ကာမဿ အဗ္ဘန္တရိန္ဒခီလော။ **ဂေဟပဋိပါဋိယာစရိတွာ**တိ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ။ **ယာဝ နဂရဒွာရေန နိက္ခမနာ**တိ နဂရဒွာရေန ယာဝ နိက္ခမနပဒေသာ။ **ယာဝ ဝိဟာရာ**တိ ယာဝ ဝိဟာရဗ္ဘန္တရာ။ **ပဋိက္ကန္တမဂ္ဂေ** တိ နိဝတ္တနမဂ္ဂေ။ အာရမ္မဏေ ပဋိဟညနာကာရေန ပဝတ္တမာနမ္ပိ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တံ စိတ္တေ ပဋိဟနန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတီတိ အာဟ – **''စိတ္တေ ပဋိဟညနကိလေသဇာတ''**န္တိ။ **ဒိဝသဉ္စ ရတ္တိဉ္စ အနုသိက္ခန္တေနာ** တိ ဇော်ယေဝ ရာကဒိပ္ပဟာယိနိံ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒိဝါ စ ရတ္တိဉ္စ အနု အနု သိက္ခန္တေန ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎေန္တေန။

၄၄၀. ပဟီနာ နု ခေါ မေ ပဉ္စ ကာမဂုဏာတိ ဧတ္ထ ကာမဂုဏပ္ပဟာနံ နာမ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – ''တိဋ္ဌန္တိ စိတ္ရာနိ တထေဝ လောကေ, အထေတ္ထ ဓီရာ ဝိနယန္တိ ဆန္ဒ''န္တိ။ **ကေဘိက္ခုဿ ပစ္စဝေက္ခဏာ နာနာ**တိ ကေဿစိ ဘိက္ခုနော, ''ပဟီနာ နု ခေါ မေ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ''တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာ နာနာပစ္စဝေက္ခဏာ ဟောန္တိ။ **နာနာဘိက္ခူန** န္တိ ဝိသုံ ဝိသုံ အနေကေသံ ဘိက္ခူနံ။ **ပစ္စဝေက္ခဏာ နာနာ** တိ ဝုတ္တနာနာပစ္စဝေက္ခဏာ။ ဣအာနိ တမေဝ သင်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ, **''ကထ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **''ပစ္စဝေက္ခတီ''**တိ ဝုတ္တံ, ကထံ ပန ပစ္စဝေက္ခတီတိ အာဟ **''ပဟီနာ နု ခေါ''**တိအာဒိ။ **ဝီရိယံ ပဂ္ဂယှာ** တိ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပဓာနဝီရိယံ အာရဘိတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎိတွာ။ မဂ္ဂေနန္တရံ အနာကမိဖလံ ပတွာတိ ဝစနသေသော။ **ဖလာနန္တရံ မဂ္ဂ**န္တိ တသ္မိံ အနာကမိမဂ္ဂေ ဌိတော ဖလသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ အဂ္ဂမဂ္ဂတ္ထာယ ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ တသ္မိံယေဝ အာသနေ န စိရေနေဝ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဂဏှန္တော နိရောဓမ္မာနုပ္ပတွာတိယာ ဝိပဿနာပရိတသာဘာဝတော ဖလာနန္တရံ မဂ္ဂပ္ပတ္တော နာမ ဟောတီတိ ကတွာ။

တတော ဝုဋ္ဌာယာ တိ မဂ္ဂါနန္တရဖလတော ဝုဋ္ဌာယ။ မဂ္ဂါနန္တရတော ဟိ ဝုဋ္ဌိတော မဂ္ဂတော ဝုဋ္ဌိတော ဝိယ ဟောတီတိ တထာ ဝုတ္တံ။ **''ဖလာနန္တရံ မဂ္ဂ''** န္တိ ဧတ္ထ ဖလံ အနန္တရံ ဧတဿာတိ ဖလာနန္တရံ။ ''ဖလာနန္တရံ မဂ္ဂ''န္တိ ပဒဒွယေနပိ အနာကမိမဂ္ဂဖလာနိ စေဝ ဝဒတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **နီဝရဏာဒီသုပိ ဧသေဝ န ယော**တိ ဧတ္ထ, ''ပဟီနာ နု ခေါ မေ ပဉ္စ နီဝရဏာ''တိအာဒိနာ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဧတေသ**န္တိ ဧတ္ထ ဧတေသံ နီဝရဏပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓသတိပဋ္ဌာနာဒီနံ။ **ပဟာနာဒီနီ**တိ ပဟာနပရိညာဘာဝနာသစ္ဆိကိရိယာ။ **နာနာပစ္စဝေက္ခဏာ ဟော**

တီတိ တာ ပစ္စဝေက္ခဏာ နာနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **တောသု ပန ပစ္စဝေက္ခဏာသူ** တိ တောသု ကာမဂုဏပစ္စဝေက္ခဏာဒီသု ဒ္ဝတ္တဒသသု ပစ္စဝေက္ခဏာသု။ **ကေ ပစ္စဝေက္ခဏံ ပစ္စဝေက္ခတိ** ဒ္ဝတ္တဒသသု နယေသု ကေနေဝ ကိစ္စသိဒ္ဓိတော။ **အညော** ဘိက္ခု။ **ကေန္တိ** အညံ ပစ္စဝေက္ခတိ။ အညတ္ထော ဟိ အယံ **ကေသဒ္ဒော** ''ကွတ္ထေကေ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၁, ၂၇) ဝိယာတိ။ နာနာဘိက္ခူနံ ပန ကော ပစ္စဝေက္ခဏာ, နာနာဘိက္ခူနံ နာနာပစ္စဝေက္ခဏာတိ ဧဝံ စတုက္ကပစ္စဝေက္ခဏမ္ပိ ဧတ္ထ သမ္ဘဝတိ။ ဣမဿ ပန ဒ္ဝယဿ ဝသေန အဘိသမယော နတ္ထီတိ တဒုဘယံ အဋ္ဌကထာယံ န ဥဒ္ဓဋံ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ပိဏ္ဍပာတပာရိသုဒ္ဓိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

၁၀. ဣန္ဒြိယဘာဝနာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၅၃. **ဇဝံနာမကေ**တိ ''ဂဇင်္ဂလာ''တိ ဧဝံ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန လဒ္ဓနာမကေ မဇ္ဈိမပဒေသဿ မရိယာဒဘူတေ နိဂမေ။ **သုဝေဠု နာမ** နိစလရုက္ခောတိ ဝဒန္တိ။ တတော အညံ တေတိ ပန အဓိပ္ပာယေန **''ကော ရုက္ခဇာတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ စက္ခုသောတာနံ ယထာသကဝိသယတော နိတရဏံ ဒမနံ ဣန္ဒြိယဘာဝနာ, တတ္ထ ခော သဗ္ဗသော အဒဿနေန အသဝနေနာတိ အာဟ – **''စက္ခုနာ ရူပံ န ပဿတိ, သောတေန သဒ္ဒံ န သုဏာတီ''** တိ။ သတိ ဟိ ဒဿနေ သဝနေ စ တာနိ အဒန္တာနိ အဘာဝိတာနေတတိ အဓိပ္ပာယော။ စက္ခုသောတာနိ စ အသမ္ပတ္တဂ္ဂာဟိတာယ ဒုရက္ခိတာနီတိ ဗ္ရာဟ္မဏော တေသံယေဝ ဝိသယဂ္ဂဟဏံ ပဋိက္ခိပိ။ **အသဒိသာယာ**တိ အညတိတ္ထိယသမယေဟိ အသာဓာရဏာယ။ **အာလယန္တ္**တိ ကထေတုကာမတာကာရန္တိ အတ္ထော။

၄၅၄. **ဝိပဿနုပေက္ခာ** တိ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ဝိပဿနာဉာဏေန လက္ခဏတ္တယေ ဒိဋ္ဌေ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စဘာဝါဒိဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တဘူတာ ဝိပဿနာသင်္ခါတာ ဥပေက္ခာ။ သာ ပန ယသ္မာ ဘာဝနာဝိသေသပ္ပတ္တိယာ ဟေတုဘိမေဟိ ဝိပဿနာတရေဟိ သန္တာ စေဝ ပဏီတာ စ, ပဂေဝ စက္ခုဝိညာဏာဒိသဟဂတာဟိ ဥပေက္ခာဟိ, တသ္မာ အာဟ – **''သော သန္တာ သော ပဏီတာ''**တိ။ **အတပ္ပိကာ** တိ သန္တပဏီတဘာဝနာရသဝသေန တိတ္တိံ န ဇနေတိ။ တေနေ တဟ –

''သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။
အမာနုသီ ရတီ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော''တိ။ (ဓ. ပ. ၃၇၃)။

ဣတီတိ ဧဝံ ဝက္ခမာနာကာရေနာတိ အတ္ထော။ **အယံ ဘိက္ခု** တိ အယံ အာရဒ္ဓဝိပဿကော ဘိက္ခူတိ ယောဇနာ။ **စက္ခုဒ္ဝါရေ ရူပာရမ္မဏမ္ဟီ** တိ စက္ခုဒ္ဝါရေ အာပာထဂတေ ရူပာရမ္မဏေ။ **မနာပန္တိ** မနာပဘာဝေန ပဝတ္တနကံ။ **မဇ္ဈတ္တေ မနာပာမနာပန္တိ** ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ မနာပဘာဝေန အမနာပဘာဝေန စ ပဝတ္တနကံ မနာပာမနာပံ နာမာတိ။ တေနာဟ (''နေဝ မနာပံ န အမနာပ''န္တိ)။ ဣမိနာ မနာပဘာဝတော ဂဟိတော, ''နေဝ မနာပ''န္တိ ဣမိနာ မနာပဘာဝတော မဇ္ဈတ္တော စ ဥဘယံ ဧကဒေသတော လဗ္ဘတီတိ, **''မနာပာမနာပ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ အာရမ္မဏေ လဗ္ဘမာနဝိသေသဝသေန တအာရမ္မဏဿ စိတ္တဿ ပကတိကံ ပဝတ္တိအာကာရံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တပ္ပဋိသေဓနေ အရိယဿ ဝိနယေ အနုတ္တရံ ဣန္ဒြိယဘာဝနံ ဒဿေတုံ, **''တဿ ရဇ္ဇိတုံ ဝါ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတြာယံ ယောဇနာ – တဿ စိတ္တံ ဣဋ္ဌေ အာရမ္မဏေ ရဇ္ဇိတုံ ဝါ အနိဋ္ဌေ အာရမ္မဏေ ဒုဿိတုံ ဝါ မဇ္ဈတ္တေ အာရမ္မဏေ မုယ္ဟိတုံ ဝါ။ **အဒ္ဓတ္တတ**တိ နိဝေသေတွာ။ **ပရိဂ္ဂဟေတွာ** တိ ပရိဇာနနဝသေန ဉာဏေန ဂဟေတွာ ဉာတတီရဏပဟာနပရိညာဟိ ပရိဇာနိတွာ။ **ဝိပဿနံ မဇ္ဈတ္တေ ဌပေတီ** တိ အနုက္ကမေန ဝိပဿနုပေက္ခံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တံ သင်္ခါရုပေက္ခံ ဟာပေတွာ ဥပေတိ။ **စက္ခုမာ**တိ န ပသာဒစက္ခုနော အတ္ထိတာမတ္တဇောတနံ; အထ ခော တဿ အတိသယေန အတ္ထိတာဇောတနံ, ''သီလဝ''တိအာဒီသု ဝိယာတိ အာဟ – **''စက္ခုမာတိ သမ္ပန္နစက္ခု ဝိသုဒ္ဓနေတ္တော''** တိ။

၄၅၆. **ဤသကံ ပောဏေ**တိ မဇ္ဈေ ဥစ္စံ ဟုတွာ ဤသကံ ပောဏေ, န အန္တန္တေ ဝင်္ကေ။ တေနာဟ – **''ရထီသာ ဝိယ ဥဋ္ဌဟိတွာ ဌိတေ''**တိ။

၄၆၁. **ပဋိကူလေ**တိ အမနုညေ အာရမ္မဏေ။ **အပ္ပဋိကူလသညီ**တိ န ပဋိကူလသညီ။ တံ ပန အပ္ပဋိကူလသညိတံ ဒသ္
သေတုံ, **“မေတ္တာဖရဏေန ဝါ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပဋိကူလေ အနိဋ္ဌေ ဝတ္ထုသ္မိံ သတ္တသညိတေ မေတ္တာဖရဏေန
ဝါ ဓာတုသော ဥပသံဟာရေန ဝါ သင်္ခါရသညိတေ ပန ဓာတုသော ဥပသံဟာရေန ဝါတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အပ္ပဋိကူလသညီ
ဝိဟရတီ**တိ ဟိတေသိတာယ ဓမ္မသဘာဝစိန္တနာယ စ နပ္ပဋိကူလသညီ ဟုတွာ ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဝိဟရတိ။ **အပ္ပဋိ
ကူလေ** ဣဋ္ဌေ ဝတ္ထုသ္မိံ သတ္တသညိတေ ကေသာဒိအသုစိကောဋ္ဌာသမတ္တမေဝါတိ **အသုဘဖရဏေန ဝါ**တိ အသုဘတော
မနသိကာရဝသေန။ ဣဒံ ရူပာရူပမတ္တံ အနိစ္စံ သင်္ခတန္တိ **အနိစ္စတော ဥပသံဟာရေန ဝါ**။ တထော ဧဝ, “ဒုက္ခံ ဝိပရိ
ဏာမဓမ္မ”န္တိ မနသိ ကရောန္တော **ပဋိကူလသညီ ဝိဟရတိ။ သေသပဒေသူ**တိ, “ပဋိကူလေ စ အပ္ပဋိကူလေ စာ”တိအာဒိ
နာ အာဂတေသု သေသေသု ဒွီသု ပဒေသု။ တတ္ထ ဟိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝတ္ထူနိ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ ယထာ သတ္တာ
နံ ပဌမံ ပဋိကူလတော ဥပဋ္ဌိတမေဝ ပစ္ဆာ ဂဟဏာကာရဝသေန အဝတ္ထန္တရေန ဝါ အပ္ပဋိကူလတော ဥပဋ္ဌာတိ။ ယဥ္
စ အပ္ပဋိကူလတော ဥပဋ္ဌိတမေဝ ပစ္ဆာ ပဋိကူလတော ဥပဋ္ဌာတိ, တဒုဘယေပိ ခီဏာသဝေ သစေ အာကင်္ခတိ, ဝုတ္
တနယေန အပ္ပဋိကူလသညီ ဝိဟရေယျ ပဋိကူလသညီ ဝါတိ။

တဒုဘယံ အဘိနိဝဇ္ဇေတွာ တိ သဘာဝတော ဘာဝနာနုဘာဝတော စ ဥပဋ္ဌိတံ အာရမ္မဏံ ပဋိကူလသဘာဝံ အပ္ပဋိ
ကူလသဘာဝံ ဝါတိ တံ ဥဘယံ ပဟာယ အဂ္ဂဟေတွာ။ သဗ္ဗသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ပန, **“မဇ္ဈတ္တော ဟုတွာ ဝိဟရိတု
ကာမော ကိံ ကရောတီ”**တိ, ဝတွာ တတ္ထ ပဋိပဇ္ဇနဝိဓိံ ဒဿေန္တော, **“ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု။ပေ။ အေမနသ္သိတော
ဟောတီ”**တိ အာဟ။ ဣအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ပဋိသမ္ဘိအမဂ္ဂဟဋ္ဌိယာ ဝိဘာဝေတုံ, **“ဝုတ္တံ ဟေတ”** န္တိအာဒိမာ
ဟ။ တဿတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယော ဧဝ။ **သတော**တိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ သတိမာ။ **သမ္ပဇာနော** တိ ပညာ
ဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ သမ္ပဇာနကာရီ။ **စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ**တိ ကာရဏဝသေန စက္ခူတိ လဒ္ဓဝေဟာရေန ရူပဒဿနသ
မတ္ထေန စက္ခုဝိညာဏေန, စက္ခုနာ ဝါ ကရဏဘူတေန ရူပံ ပဿိတွာ။ **နေဝ သုမနော ဟောတီ** ဂေဟဿိတသောမန
ဿပဋိက္ခေပေန နေက္ခမ္မပက္ခိကာယ ကိရိယာသောမနဿဝေဒနာယ။

ဣမေသု စာတိ “အညထာ စ ပနာနန္ဒ, အရိယဿ ဝိနယေ အနုတ္တရာ ဣန္ဒြိယဘာဝနာ ဟောတီ”တိအာဒိနာ (မ.
နိ. ၃.၄၅၃), – “ကထဉ္စာနန္ဒ, သေခော ဟောတိ ပဋိပဒော”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၄၆၀); – “ကထဉ္စာနန္ဒ, အရိယော ဟော
တိ ဘာဝိတိန္ဒြိယော”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၄၆၁) စ အာဂတေသု တိဝိဓေသု နယေသု။ **မနာပံ အမနာပံ မနာပာမနာပ**န္တိ ဧ
တ္ထ **မနာပ**ဂ္ဂဟဏေန သောမနဿယုတ္တကုသလာကုသလာနံ, **အမနာပ**ဂ္ဂဟဏေန ဒောမနဿယုတ္တအကုသလာ
နံ, **မနာပာမနာပ**ဂ္ဂဟဏေန တဗ္ဗိဓုရုပေက္ခာယုတ္တာနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ ပဌမနယေ **“သံကိလေသံ ဝဇ္ဇတိ, နိက္ကိ
လေသံ ဝဇ္ဇတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ပဌမနယေ ဟိ ပုထုဇ္ဇနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ သံကိလေသကိလေသဝိပ္ပယုတ္တမ္ပိ ယုဇ္
ဇတိ။ ဒုတိယနယေ ပန **“သော။ပေ။ အဋ္ဋီယတီ”** တိအာဒိဝစနတော **“ပဌမံ သံကိလေသံ ဝဇ္ဇတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ သေက္ခဿ
သ အဓိပ္ပေတတ္တာ စဿ အပ္ပဟီနကိလေသဝသေန, **“သံကိလေသမ္ပိ ဝဇ္ဇတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ တတိယနယေ အရဟ
တော အဓိပ္ပေတတ္တာ, **“တတိယံ နိက္ကိလေသမေဝ ဝဇ္ဇတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ သေက္ခတရေ ပန “စက္ခုမာ ပုရိသော”တိ
အာဒိကာ ဥပမာ ဧကမေဝ အတ္ထံ ဉာပေတုံ အာဟ။ တဿ စက္ခုဒွတရဿ ဥပ္ပန္နေ ရာဂါဒိကေ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဝိပ
ဿနုပေက္ခာယ ပတိဋ္ဌာနံ အရိယာ ဣန္ဒြိယဘာဝနာတိ။ ပဌမနယော ဝိပဿကဝသေန အာဂတော, ဒုတိယော သေက္
ခဿ ဝသေန, ပဌမဒုတိယော စ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ မူလကမ္မဋ္ဌာနဝသေန, တတိယော ခီဏာသဝဿ အရိယဝိဟာရဝ
သေန အာဂတော။ ပဌမနယေ စ ပုထုဇ္ဇနဿ ဝသေန, ဒုတိယနယေ သေက္ခဿ ဝသေန ကုသလံ ဝုတ္တံ, တတိယန
ယေ အသေက္ခဿ ဝသေန ကိရိယာဗျာကတံ ဝုတ္တန္တိ အယံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပပဥ္စသူဒနိယာ မဇ္ဈိမနိကာယဋ္ဌကထာယ

ဣန္ဒြိယဘာဝနာသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ သမတ္တာ။

နိဋ္ဌိတာ စ သဠာယတနဝဂ္ဂဝဏ္ဏနာ။

ဥပရိပဏ္ဏာသဋီကာ သမတ္တာ။